

30 שנה
למלחמת יום כיפור

אילן כפיר

achi gibori ha'tula

סיפורם של הלוחמים שניצחו את המלחמה

אלן כפיר

אחי גיבורי התעללה
סיפורם של הלוחמים שניצחו את המלחמה

אלן כפיר

אחי גיבורי התעללה

סיפורם של הלוחמים שניצחו את המלחמה

Ilan Kfir
The Suez Canal Heroes
The Southern Front, October 1973

All Rights Reserved © 2003
Miskal – Yediot Ahronoth Books and Chemed Books
P.O.B. 53494, Tel-Aviv, 61534 Israel

כל הזכויות שמורות © 2003
למשכל – הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד
ת"ד 53494, תל-אביב 61534
E-mail: info@ybook.co.il

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט
בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר – כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור
בוחלת אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

עורך אחראי: דב איבנולד

עיצוב העטיפה:IRON UNIB
עריכה לשונית: יעל רונן
لوحות: ישראלייט
הדפסת עטיפה: וליגרפ בע"מ
הפקה: טפר בע"מ

דאנאקוד 362-2723
מסת"ב ISBN 965-511-607-7
נדפס בישראל 2010
Printed in Israel

תוכן

11	מבוא ימי "דבורה הנכיהה"
17	פרק 1 5 באוקטובר: ערב יום היכיפורים
25	פרק 2 يوم שישי, ערב יום היכיפורים: גזרת צפון התעלה
34	פרק 3 שבת, 6 באוקטובר: יום היכיפורים
78	פרק 4 יום שני 8 באוקטובר: קריסת החזית
94	פרק 5 יום שלישי 9 באוקטובר: הבית השלישי בסכנה
119	פרק 6 יום רביעי, 10 באוקטובר: ליקוק פצעים
132	פרק 7 11 באוקטובר: קיפאון בקן. הסובייטים מאיימים "נפץ את תל-אביב"
137	פרק 8 12 באוקטובר: מלחכים למצרים
144	פרק 9 13 באוקטובר: מוצב המזה נופל
158	פרק 10 13 באוקטובר: אלברט נהרג
163	פרק 11 14 באוקטובר: יום השရון
171	פרק 12 15 באוקטובר: צל"ש לחטיבה 14
184	פרק 13 15 באוקטובר: נפילת מפקדי הסיירת
203	פרק 14 15–16 באוקטובר: "אקספולקו"
216	פרק 15 16 באוקטובר: אפריקה
224	פרק 16 15–16 באוקטובר: גודו 890 – מלכודת בחווה הסינית
248	פרק 17 17 באוקטובר: הלילה שוב עולמים על החווה
251	פרק 18 17 באוקטובר: החווה הסינית – המאבק על חי הפציעים
257	פרק 19 17 באוקטובר: שר ההגנה המצרי מצדיע למג"ד הצבחנים
261	פרק 20 17 באוקטובר: אלוף-משנה עוזי יאירי – השבר "אני לא יכול יותר..."
270	פרק 21 17 באוקטובר: גיבורי הגשרים

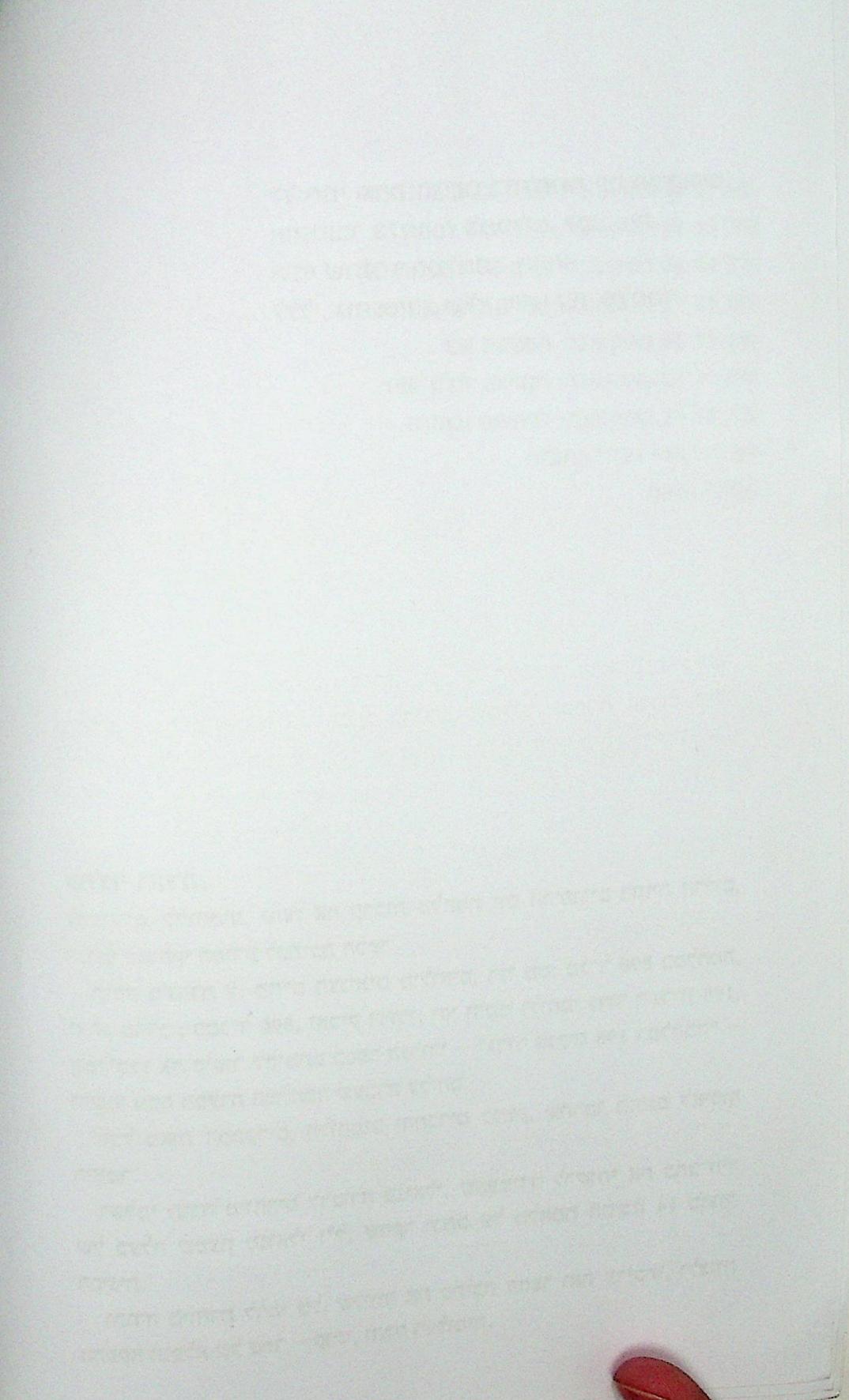
284	פרק 22 18 באוקטובר: אבות ובניים במלחמה
299	פרק 23 19 באוקטובר: הי' דרומה לסואץ
304	פרק 24 20 באוקטובר: מותו של יהונתן קפלן
310	פרק 25 21 באוקטובר: טנקים בערים במיסורי
316	פרק 26 22 באוקטובר: הפסקת אש
320	פרק 27 23 באוקטובר: ורקוויאם לגוד 198
324	פרק 28 24 באוקטובר: לגיהנים ובחזרה
333	סוף דבר אח' גיבורי התעללה
341	פתח שמות

ללוחמי חירות הדרום במלחמת ים הכנופרים,
אוקטובר 1973 – לנופלים, לפצועים
ולמי שחזר מלחמתה ההיא.
ללי, גור וסיוון, שלא ידעו עוד מלחמה

שלמי תודה,

למפקדים, ללוחמים, שהוו את קרבנות מלחמת ים הכנופרים בחזית הדרום, ותרמו לאיסוף המידע לכתיבת הספר. תודה מיוחדת ל: מה"ט הצנחנים מילואים, דני מט; מג"ד 890 במלחמה, יצחק מרזכי; סמג"ד 890, זאבייך דרורי; יקי ודמנি ולוחמי גדוד השריון 198, שפירסמו את סיפור חייהם בספר הגדרוי – "גדוד טנקים 198 במלחמה" – וחשפו טفة מסערת המלחמה שעברה עליהם. כל מאות המפקדים, הלוחמים והחברים לנשך, שתרמו מזמנם לאיסוף החומר.

ושלמי תודה מיוחדים לדברה מנואלי, שהעמידה לדשותי את כתבי-היד של בעליה שמעון מנואלי ז"ל, שחקר וכותב על מלחמת חטיבה 14 בחווה הסינית. ותודה מיוחדת לרמי טל, שליווה את כתיבת הספר ואת עריכתו, ולצאות ההפקה הנפלא של טפר – קוטי, זהבה ושלומית.

מבוא

ימי "דבורה הנביאה"

30 שנה חלפו מצהורי יום הFFFF, 6 באוקטובר 1973, יום בו הופרה קדושת החג בצופרי סירנות ברחבי ישראל. מדינת ישראל מצאה עצמה במלחמה במלחמה ב חזית הדרום וברמת הגולן.

לרשותה מאז מלחמת העצמאות נחשפה מדינת ישראל לסכנה קיומית. דברי שר הביטחון דאז, משה דיין, על "סכנה לבית השלישי" ו"חוורה לימי דגניה א'", שיקפו את מציאות הקרב של ימי הלחימה הראשונים, כאשר הטנקים הסוריים שטפו את הגולן בדרכם לעמקים, ובחזית הדרום נפלו המעוינים. אילו הצבא המצרי היה מאמין יותר בעצמו, הוא יכול היה לנצל את גורם הפתעה וההצלחה המדהימה שלו בכיבוש קו ברילב ולפזר צפונה.

בציריו החוף ומעברי הרים עבר ליבת של ישראל. באווירה של הלם הפתעה והמחדר שקדם למלחמה, עם מודיעין שנכשל בהבנת הנקרה ופיקוד בכיר שקרס, לצה"ל נותר הנשך האחרון והיחיד – הלחומים. אנשי הסדר, שנכנסו לקרב ראשונים וככלמו את האויב במחיר נגעים רבים כל-כך, ואנשי חטיבות המילואים שרצו מבתי-הכנסת והבתים אל הימ"חים שלא היו ערוכים למלחמה.

מאז מלחמת העצמאות, מאז קרבות כמו לטرون, נבי יושע, דגניה ועיראק סואידן לא נמצא לוחמי צה"ל בחזית לחימה וקרבות כה אכזריים, של אין ברירה, אנחנו או הם. מלחמה על הבית.

אנשי המעוינים, חילוי חטיבת הח"ר הירושלמית, שלא נחשו ללוחמי קו ראשון ולוחמי הנח"ל בגזרה הדרומית, היו הראשונים בחזית התעללה שהתמודדו והוכרו מול נחשול הקומנדו, הח"ר עם הטילים, השריון והארטילריה המצרית. מולם יצאו לקרב טנקיסטים צעירים, בוגרי שמיינות ומפקדים שאינם מובגרים הרבה יותר. אחרי שעות לחימה ספורות נותרו בלי מרבית הטנקים והחברים. חטיבות השריון הסדירות, גדור 9 שהיו בקו המים ובקרבתו, לא נרתעו

טנקים שרופים וחברים בתוכם וחזרו והסתערו. מרגע הלחימה הראשונית ידעו, כי מאחוריהם אין עורף מוצק והם חיברים להחזיק מעמד יומיומיים עד להגעת המילואים. מהר מאוד גילו, כי הם חשופים במלחמה, ללא הנגנה ופיקוד בכיר בהם יכולים לבתו. הם עמדו בפני דילמה מוסרית, שכמותה לא עמדו אחרים, גם לא במלחמה העצמאית: רצון ואפשרות לחוץ חברי, לוחמי המעווזים, מול – פיקוד אוטם שמנע זאת מהם בנימק, שיחזקו מעמד, שימושו להילחם, התגברות בדרך. ותגברות זו לא הייתה, אלא בדמיונם הקודח של מפקדים שהפקידו לוחמים למותם.

הטנkitים הצעירים, החליפו טנקים שרופים וצוטטים במקום אלה שנשרפו ונפלו, ויצאו שוב לקרב. "פורקן", "חמותל", "AMILNO", "מיסורי", "מכשיר", "טלוייזיה", "מפרקת", "אמיר" ו"הכפר" לא היו עוד שמות במפת הקוד "סירוס", אלא צלקות בגוף ושרידות בלב.

ואחרי הבלימה והכתישה, אחרי שגדוד 9 נותר עם שלושה טנקים בלבד ומפקדו נשאל "איפה הגדור?" והשיב: "זה הגדור", אחרי שחטיבות השריון הסדרירות נשארו עם מעט טנקים ולא הרבה יותר אנשים, בא היום הנורא מכל – ה-8 באוקטובר. אוגדות המילואים היו כבר בחזית מוכנות לתקפת נגד, לשבירת הצלחה ויצירת פנה במלחמה. אבל בעוכריהם היה פיקוד כושל, מנוטק ורחוק משדה הקרב, שהוביל את צה"ל לאסון. זה היה יום לדראון בהיסטוריה של מדינת ישראל, יום שנרגש על שמו של מפקד החזית אלוף שמואל גונן (גורודיש), שלא ידע להתאים עצמו לגודל המשימה והמלחמה. אותו יום נופצה אוגדת המילואים המשורנית 162. מתקפת הנגד קרסה. מלחמת האלופים גונן – שرون הchlha.

אפשר לחלק על שרון האיש, אפשר להתנגד לדרך הפוליטית, אבל מי שלחם בחזית הדרום במלחמה יום הciporim, גילה, כי אריך שרון היה המפקד הבכיר, היחיד בחזית בו ניתן לבלוטה. "40", כינויו של שרון במערכת הקשר, היה מקוד סמכות ומנהיגות, במקומות בו נכשלה קונספציית לחיימה ונכשלו מפקדים אחרים. ולונכת המחדל הנורא, אי-אפשר היה בסערת הקרב, לאחריה, וגם מרחק 30 שנה, לשאול: איך זה יכול היה לקרות.

התשובה היא במלחמה אחרת, קודמת, שש וחצי שנים לפני. מלחמת ששת-הימים. החבוסה הצבאית של צבאות ערבי, תוצאה של פיקוד צבאי מבריק ותוכנית מלחמה, שהובילה את חיל-הօודיר להישגו הדרמטי בפיתוח וריסוק חילות-הօודיר של האויב בשעת הלחימה הראשונה, והצלחת השריון בחזית

המצרית – יצרו אשליה. על צה"ל הבלתי-מנצח ועל אויב מוכס. בצה"ל של אחרי שששת-הימים נולדה קונספציית הטנק שמנצח וינצח לבודו כל מלחמה. החל הרוחות בשירון היה, כי אם המצרים ינסו לצלות, די בפגז מרגמה כדי להבריח אותם וכי מחלוקת טנקים יכולה להביס דיביזיה מצרית. מג"ד השירון שמעון בן-ושן, ידע כי המזיאות אחרת, לאחר שבסתערות על חומטן ראה כי המצרים נלחמים ולא נטוגים. בכנס מפקדים בכירים בכווננות מי"ד 1973, קם אחד מפקדי השירון הבכירים ופנה אל ראש הממשלה הגברת גולדה מאיר: "גבירותי, את כמו דברה הנביאה. רק תצוו علينا ונורוץ עם הטנקים לכל מקום, אם ציריך עד לוב. נעקוף את קהיר ונורוץ דרך המדבר המערבי ללב..." גולדה חייכה.

הטנקים לא רצו לוב, אבל דרך המחשבה, כי מרכיבות האש הן מלכות הקרב היחידה והבלתי-אפשר, היא שהובילה לקבעון מחשבה, לאטיות פיקודית, התנשאות מול האויב ולהתעלמות מזהאננים והח'יר. המודיעין של צה"ל חיב היה לחוש ולגלות, כי נשיא מצרים אנוואר סאדאת, מכין את הצבא למצרי למלחמה. המודיעין לא ראה זאת והמשיך להתייחס לסאדאת כאצלו החיוור של גמא עבד א-נאצר. צה"ל לא ראה ולא שמע מהמודיעין, כי הצבא המצרי רוכש נשק ח'יר חדש – טילים נגד טנקים, בונה יחידות קומנדו וشيرון חדשות, ומתאמן באמצעות גישור חדשים לצליית מכשולי מים. בצה"ל, הח'יר נותר עם נשק מיושן, אמצעי צליה פרימיטיביים ובמקרה הטוב משקפת אוור כוכבים אחת לפולגה. להחמת הלילה, נושא בו צה"ל והמחתרות לפניו והובילו מאוזת "פלוגות הלילה" של וינגייט, הזונה לחלווטן. ההישגים הגדולים של זהאננים במלחמה שששת-הימים ובהתחשה, בפשיותם ליליות נועזות, נשחו, גם כשהשריון היה במקואה. תוכניות מלחמה מבעלות הגדנינים, כמו תוכנית הקרב שתוכננה לחטיבת זהאננים של דני מט, לבלה ומעבר לצליה, נשחו במניגרות המטכ"ל. בכאוס שדור ב"בור" הפיקוד, שכחו את זהאננים ויחידות העילית האחרות, למרות זעקה השירון אל מול הטילים, שהיוו את ההפתעה האסטרטגית של האויב המצרי.

ליקוי המאורות של הפיקוד הבכיר נחשף על-ידי לוחמי הסדר בקו התעלה והגולן, כבד ביום הלחימה הראשון. כלל הציבור ידע על המחרול רק אחרי המלחמה. מסקנות ועדת ארנת, ועדת החקירה הממלכתית לחקר אירועי המלחמה, מצאו את דדו הרמטכ"ל, גונן, אליו זעירא ראש אמ"ן ואחרים כאחראים והרධיה אותם מהפיקוד. הדרוג המדיני הבכיר בראשות גולדה ורין נחלץ בעור

שינויו, לא לזמן רב. ממשלת גולדה החרפטרה ב-1974 ושלמה את מחיר הכספיון. בין מדינת ישראל לאסון קיומי הפריido ביום אוקטובר 1973 – אלפי לוחמים, שהבינו, שאמ לאם, אין אחדים שייעשו זאת. כפי שהיו לפניהם מגני סטלינגרד וטיסי חיל-האוויר המלכוטי הבריטי במלחמת-העולם השנייה.

30 שנה אחריו, כאשר נשאלו לוחמי הסדר של המלחמה, "מדוע חזרו והסתערו על רקע טנקים בוערים וזעקות חברים שנלכדו בהם?" השיבו: "מאחורינו לא היה איש. המילואים היו עדים וחוקים".

הפגש הראשון בין הסדר והמילואים, היה בין לוחמים מגדור השריון 198, מגיבורו המלחמה וקובוצת אנשים בג'ינס וסנדלים, שנחלצו מטנקים בוערים והתקשו להבין איך זה קרה להם. היה זה בקרבת הראשון, אחד מתרונת תשעה, על גבעות חמותל. הסדר ידעו: המילואים הגיעו. וזה היה קו פרשת הימים במלחמה. "זו הייתה המלחמה של הלוחמים", כפי שמתאר אותה אלף (מיל') יצחק בריק, שהיה לפני 30 שנה מפקד פלוגת "משקה" בגדור 113. בריק שרד את המלחמה, אחרי שתי פציעות, שבעה טנקים בוערים ושבעה אנשים שנותרו. כאשר שואלים אותו על הרוגו שלו במלחמה, לא יספר על קרבות הבלימה שניהל נגד טנקים מצריים אחורי קritis צה"ל ב-8 באוקטובר, גם לא על נצחון הצנוטודוניים ה"זקנינים" על טנק ט-62 מהטיבת השריון המצרית 25. הוא מספר על מפגש גורלי עם קצין שריון צער, שהזר מסע חילוץ נוצע עם אנשי מעוז מלנו.

מפגש זה כמעט הסתיים באסון בגלל בעית זיהוי וחשש מוקומndo מצרי. תושיית הקצין וחבריו, שנופפו בטלית, מנעה אסון. פני הנער של הקצין היו מפוחמות מאש הטנק ממנו נחלץ. עיניו נעצמו מעיפות ובפיו בקשה: "המפקדר, יש טנק? אני רוצה להמשיך להילחם". קצין השריון הצעיר הטרף לפלוגת המילואים. בקרבת ממערך לחעה נפל. לקצין קראו אילן גדרון ז'ל, מנציגי דור הלחמים הצעיר שניצח את המלחמה.

באוטה תחשות אחירות הוביל מפקד גדור 890, יצחק מרדי, את אנשיו ל"חווה הסינית", מתחם דיביזיוני ענק של המצרים. אחרי שנלחם עם אנשיו 17 שעות ברציפות, כשבשת עשרה הרוגים ופצועים, הוא נקרא לחזור ולהילחם שוב על אותו יעד. הוא פנה לאנשיו שנותרו ואמר להם: "מי שמסרב לצאת לשם, יכול לקום ולעוזוב. לא יהיו לי טענות אליו, אבין אותו". איש לא קם. אחרי הקרב אמר לשורידי הגדור: "הינו חייבים לעשות זאת, בגיןנו ובין תל-אביב לא יהיה אף אחד אחר".

מג"ד 890 הוביל את אנשיו לקרב בתהות אחריות: או שיש צליחה וניצחון, או ביתור ואסון. הוא ידע על הוראת שר הביטחון משה דיין: "או שהלילה פותחים את הצירם, או שמחוזרים, אם נתן יהיה, את הצנחנים והטנקים בחזרה". אותן תשוכות שמעתי ממנון רשות, מה"ט הטיבת השריון 14, מגיבורות המלחמה; מג"ד 9, מלוחמי גדור השריון 198 שנלחם ברציפות מהלילה הראשון עד לסיום המלחמה, כאשר המפקדים המעטים שעשו את כל הדרך, החליפו, כל אחד ואחד מהם, לפחות ארבעה טנקים וצוותים. תהותה ה"אין ברירה" ליוותה את מפקדי השריון, גם כאשר לא הגיעו את המפקדים החדשניים בצריחים והלוחמים בטנקים.

את ה"אין ברירה" רأיתי במו עני בלילה 15-16 באוקטובר, כאשר מפקד יחידת החה"ן – צנחנים, אrik טמיר, בחור את 36 האנשים שיצלחו וראשוני. הייתה עד לויכוח בין תל-אביבי שלא נבחר לקיבוצניק שצotta, כאשר התל-אביבי אומר: "לך יש מה להפסיד, יש לך משפחה, ילדים", והקיבוצניק סירב לוטר.

ראיתי את ההקרבה והמסירות בקרב על ראש הגשר. רופאים, חובשים, אנשי הנדסה וטנקיסטים, שהתעלמו מרכבות פגזים שנחתו על ראש הגשר והמשיכו. מי במאכף על חי פצועים, מי בדרך לח齐יה. רأיתי בראש הגשר את אריק, דיין, לעתים את בר-לב. את גונן לא רأיתי.

הנעלם הגדול של המלחמה היה חיל-האוויר. היכן היו המטוסים כאשר לוחמי המיעוזים התחננו לסוע אוורי? מה קרה לחיל-האוויר, שניצח כמעט לבדו, את מלחמת ששת הימים.

ב-5 ביוני 1967 היו אלה בקרי חיל-האוויר המצרי שנדרהמו מכמות המטוסים הישראלים שהופיעו על המטס. ב-6 באוקטובר 1973 התמונה התהפהכה. רפי הר-לב, ראש להק מודיעין בחיל-האוויר קלט את תמונה מטוסי האויב על מסכי המכ"ם,حسب את תשומת-לב אלף בני פלד: "חילות האויר של מצרים וסוריה בדרך אלינו..."

חיל-האוויר, כמו צה"ל כולו הופגע מן המלחמה. אימת הטילים הובילו לגיחת צילום ערךנית מקו התעללה ב-4 באוקטובר, יומיים לפני המלחמה. המודיעין חייב היה אותו רגע להתעורר ולהשתחרר מככליו הקונספציה של "אין מלחמה". זה לא קרה.

בפניה של "הסורים יורדים לכינרת, המצרים רצים לתל-אביב, חיל-האוויר הופעל בלחץ, בשליפה לעתים עם הראש בקי", כמו התקיפת הטילים בסוריה,

שהסתימה באובדן שישה מטוסי פאנטום מטייסת 201. מפקד הטייסת רון חולדי ואנשיו, חים עד היום את זכרון הקרב הנורא, אליו נשלחו ללא צילומי אויר עדכניים, במוג-אוויר עם ענן כבדה וראות אפס. האירוע הזה היה טרומתי כמו ה-8 באוקטובר אצל "ירוקים". מאותו רגע ואילך חיל-האוויר חזר לעצמו וניהל את המלחמה על-פי דרכו. התוצאה – שליטה באוויר וירוט מאות מטוסי אויב. ראיינו את חיל-האוויר בגודלו בקרב על ראש הגשר. בלי חיל-האוויר, זה"ל לא היה מנצח את המלחמה.

אחרי המלחמה האמריקני, כי במטוסי המנג'ו מבואות איסמעיליה, קו הפסקת האש בין כוחותינו והמצרים, נבטו זרועי שלום. נפתחו גישושים שלום ביןינו ובין החיללים המצריים מהארמיה השניה. באחת התקריות הם סירכו לפתוח באש לעברנו וירטו לשמיים. במקביל לשיחות החיללים והתקווה להתראות ים אחד בקрай או בתל-אביב, נפתחו שיחות הקילומטר ה-101 בין ישראל ומצרים, להסכם הפסקת האש והפרדת הכוחות.

שנתיים לאחר המלחמה פגשתי בשלהי עיתונאית את נשיא מצרים אנואר סאדאת. הוא סיפר לי, כי חשב חובה לצאת למלחמה על הכבוד המצרי, ובלי מלחמת אוקטובר לא היה יוצא ליזמת השלום שלו. סיפרתיו לסאדאת על שיחות השלום בין החיללים אמריקני המלחמה. הוא התרgesch וחיבק אותו בחום. הוא אמר לי: "אני רוצה שתדע, לא עשית את השלום עבורו או עבור מד בגין ראש ממשלה ישראלי, עשית זאת למען הדור הצעיר שלנו ושלכם, שלא ייגשו יותר בשדה הקרב".

אנואר סאדאת נרצח קצר למעלה משנה אחרי אותו ריאון. ביום בו נרצח, 6 באוקטובר 1981, שמונה שנים למלחמה, נזכרתי בדבריו: "במלחמה יום הcipורים, כפי שאתם קוראים למלחמה, הבנתי שאיני-אפשר לנצח אתכם הישראלים בשדה הקרב. קיבלתי החלטה אסטרטגית, בחרתי בדרך השלום".

30 שנה אני הולך עם הספר זהה בלב. לא היה לי שם הולם יותר מאשר "אחיכי גיבורי התעללה". זהו חוב שלי לחברים, לדור של לווחמים מופלאים, לנופלים הרבים ולפצועים, שחלקם נושא את אותן הפzieעה עד היום. לכל מי שהיה בחזית הדורות, ואניאמין גם למי שלחם בגולן, נשרו זכרונות, חוותות, צלקות או שריטות. המלחמה זו לא הייתה דומה לכל מלחמה או קרב אחר בו הינו. חשתי שמחותי למספר לדור הצעיר על אנשי אוקטובר 1973 – "אחיכי גיבורי התעללה".

פרק 1

5 באוקטובר: ערב יום הבחירות

בmeta מ"ל – המפלגה המאוחדת חירות-ליברלים, במצוות זאב בתל-אביב, הייתה אויראה של ערב הג'. ראש התנועה, מנחים בניין, נראה זהוח ומאושר. הרכש החדש של מ"ל, אלף ('מיל') אריק שרון, הביא עימיו משב רוח חדש ואמונה ב מהפך פוליטי בכחירות לכנסת השביעית, שנקבעו ל-26 באוקטובר 1973.

מנחים בניין מנהיג תנועת החירות, ושמחה ארליך מנהיג המפלגה הליברלית, ראו בשרון את אדריכל האיחוד. הוודשים ארוכים הם דיברו על הפיכת גוש חירות-ליברלים למפלגה אחת. הם היו זוקקים לכוח חיצוני, בולדוזר כמו שרון, כדי להתגבר על מתחומים אחרים ולקורע את הדרך לאיחוד. שרון היה הרכש הפוליטי הגדול של התנועה המאוחדת, שלא הסתיירה את צמאנה לצירוף אלופים בולטים לתנועה. הרוב המכريع של יוצאי הצבא שהחליטו על קריירה פוליטית בחשו במא"י, לימים מפלגת העכודה. הרכש הגדול של מא"י ל夸ראת אותן בחירות היה הרמטכ"ל היוצא, חיים בר-לב.

לאrik שרון הובטה תפקיד בהנהגת הליכוד. הוא הוביל את קמפני הבחירות של מ"ל, ותקף בכל פורום בו הופיע את מדיניות הביטחון של הממשלה. הוא תקף את בר-לב אישית ואת קו המיעדים בתעללה הקורי עלי שם. שרון הזמין את מאזניינו הربים, שמילאו עד אפס מקום כל אספה בחירות, שהקו הזה הוא אסון והוא משתק את יכולת צה"ל בקו התעללה. מזמן לא הייתה התעוררות והתרגשות כזו ל夸ראת בחירות לכנסת. מא"י שלטה עד אז בלבד במדינה. לראשונה יצר שרון סדקים בביטחון העצמי של ראש הממשלה גולדה מאיר וחכירה. לראשונה אחורי שנים נוצר סחר בדעת-הקהל, ובוחרים צערירים הודיעו על תמיכתם במ"ל.

בישיבת meta הבחירה של הליכוד, בצהרי יום שישי ה-5 באוקטובר, ערב

יום הcapeiros, אמר שרון באזוני בגין, ארליך וחבריהם, "אם נאמין בניצחון, ננצח ונכצע מהפך בשלטונו במדינת ישראל".

כמו חודשים קודם לכן עזב אלוף אריאל שרון בטריקת דלת את פיקוד הדרום. אחרי שיחה עם הרמטכ"ל דוד אלעזר הבין שאפסו סיכויו להתחמונת לתפקיד סגן הרמטכ"ל. שרון, בכיר אלופי המטה הכללי, האמין שניסינו המבצעי והפיקודי וההילה שלו כלוחם ומצבאי מאז ימי ה-101 והצננים, חייבים להעניק לו מקדמה במידוץ על הרמטכ"ל. הוא ראה בסירובו למנותו לסגן רמטכ"ל מזימה פוליטית, שנועדה לחסום דרכו לתפקיד החיל מס' 1.

ארליך שרון עזב את פיקוד הדרום ברגשות סוערים. בלבבו הייתה תחושה סמויה שבשנה הקרובה עלולה לפזר מלחמה בחזית הדרום. התרגיל השנתי של הצבא המצרי באותה שנה היה של צבא שנערך למלחמה. זה"ל ערך איז גיש מילואים כללי, והוריד את רמת הכנות רק אחרי שייחיות הטילים, השדרין, הח"ר וההנדסה המצריים השלימו תרגיל צליה ענקית על מודל דמי תעלת סואץ, ובסיומו חזרו לבסיסיהם העורפיים. מאז העביר את הפיקוד לאלוף שמואל גונן (גורודיש) – כוכב גיסות השריון במלחמות שתיהן – האזורה שרון לא היה שקט. בלחציו של שר הביטחון, משה דיין, זכה שרון למינוי חירום של מפקד האוגדה המשוריינת 143, חurf התנגדות הרמטכ"ל, שרצה לדאות את שרון רחוק ככל האפשר. צילו של האלוף (AMIL) שרון ליווה את המטה הכללי גם אחרי שפרש את מדיין.

שיחת טלפון מבצעים פיקוד הדרום הקפיצה את שרון. הקצין, מעברו השני של הקו, סיפר לו על ריכוזים הולכים ומתעצמים של כוחות צבא מצרים לאורך התעלה, וקידום גשרי חיר"ר לסלולות העפר הנושקות למי התעלה. הקצין שאל את שרון היכן יבליה את החג, במקרה שהיה צריך לקרוא לו.

מאותו רגע הבחרות לכנסת אייבדו מחשבותן. שרון חש בريحיה של מלחמה קרובה. הוא ערד כמה שיחות ערכו עם הפיקוד, וכל מידע חדש חזק את הרגשות המלחמה ההולכת וקרבה.

הערב ירד. בבחירות-הכנסת ברוחבי המדינה החלה חפילת "כל נdry". שרון התבלט אם לצלצל לביתו של מנהם בגין, אחרי שזה ישוב מהתפילה. במחשבה שנייה החליט שלא להפריע את מנוחת החג של בגין.

הוא זימן לביתו בדחיפות את יהושע שנייה, מי שהיה קצין המודיעין של פיקוד הדרום. צילומי האויר שגיא הביא עימיו הדמיינו את שרון. חולות

הדבר והצמיחה שמעורב לתعلاה היו עמוסים בריכוזי צבא מצרי. "יהושע", אמר שרון, "אנחנו הולכים למלחמה".

קצין המודיעין הותיק, שישים זמן קצר קודם לכן את תפקידו כקמ"ז פיקוד דרום, התנסה להבין איך המודיעין הפיקודי לא נזעק קודם לכן, לא קרא את הכתובת המצרית על שפת המים. בערב יום הכיפורים ערדין לא היה למפקד אוגדה 143 אישור מטכ"ל לגיאוס המילואים. שרון זימן את מפקחת האוגדה לדיוון חירום, חurf קדושת החג.

אלוף-משנה דני מט, מפקד חטיבת הצנחנים מילואים משחרורת ירושלים, קיבל בצהרי יום הכיפורים הודעה על אפשרות של גiros החטיבה, בעקבות ריכוזי הכוחות הסוריים בצפון והמצריים בחזית התعلاה. חטיבת הצנחנים הייתה בכפיפות ישירה למטה הכללי. דני מט קיים מספר שיחות טלפון עם הסמ"ט הבכיר יהודה בר ("יוד בית") ועם הסמ"ט השני, אריק אכמון, על אפשרות גiros חירום של החטיבה.

מט היה מוטיקי המח"ט בצה"ל. קצין גבה קומה, מדרשים בהופעתו ובזקנו המטופה. הוא נחשב לצנחים ובצה"ל להיסטוריה מהלכת. סביבו היו אגדות אינספור, כמו הסיפור על אבע ידו הקטועה. האגדות סיפרו כי דני, שהיה מתישבי גוש עציון בתש"ח, נפצע בתקרית עם ערבים ושם עצמו לממת. ערבי שביקש לבדוק אם הוא מת או חי חתק בסכין את אחת מאצבעות ידו, ודני נשך את שפטיו, שתק וניצל. היו שסיפרו שהאבע נקטעה בכלבת תאונה, אבל סייר חיו של דני מט היה חזק מכל אגדה.

Dani Mosh, יליד גרמניה, גדל בבית יקי מסורתית, ומצוירתו חונך לשמעת ברזל. בגיל צעיר עלה עם הוריו שנמלטו מגרמניה הנאצית. Dani גדל בcpf'ר הרاء"ה, כפר דתי ציוני. בגיל 16 התנדב לפלוגה הימית של הפלמ"ח. בזנות קומתו הגבואה ומראהו המבוגר הצליח להרים על שלטונות הגיסוס הבריטיים, ובגיל 17 התנדב לבירגודה היהודית הלוחמת, שבמסגרתה ביקרה להילחם בנאצים, שרצו לבנים מבני משפחתו. הוא הספיק להילחם במדבר המערבי, באיטליה, ולקראת סוף המלחמה הגיע לגרמניה בפלוגה עלייה פיקד חיות לסקוב, לימים רמטכ"ל צה"ל. אחרי המלחמה נשאר באירופה, חיפש ניצולים יהודים, בעיקר בני נוער שנמצאו מקלט בכנסיות ובבתי נוצרים. Dani מט היה מן השליחים הבולטים במכבzie ההעפלה של יהודים מאירופה. בשובו לארץ הctrף למחלקה הדתית ונמנה עם מגני גוש עציון ומאמתני השירות שפרצו לגוש הנוצר. הוא ידע שגורל הגוש המכוון

על-ידי אלף אנשי כנופיות ערבים וחילו הרגיון הירדני נחרץ. רמז לבאות היה ב-14 במאי 1948. שלושה זוגות צעירים שנישאו בכפר עזיזן נתבחו בלילה כלולותיהם על-ידי פורעים ערבים. למחרת היום, ב-15 במאי, בעת שודד בנג'וריון נערכ להרואה ההיסטורית על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, נלחמו דני מט וחבריו בקרב הסר סיכויים. מן הגביעות היורדות אל הגוש ירדו אלף ערבים בקריאות "איטבח אל יהוד!" (תשחטו את היהודים). הקריאות של ההמון המוסת, נושא נשך וסכנים, הקפיאו את דם של עשרות מגני הגוש. דני וחבריו נפרשו על משלט הצופה אל ציר הדרק. לידיו היה מקלע בראונינג בריטי, עשרה מחסניות שהכין מראש, וב챙ורתו היו 13 רימוני יד. בהיעדר שמן רוביים, הוא השתמש לשימון הנשך בזמן קוקוס שמצא במטבח אחד ממתיישבי כפר רבדים. דני ידע שהסיכון להישאר בחיים קלושים. שיירת נבי דניאל נתבחה. לה' לחמים נפלו בדורכם לגוש. רק שניים מהם נותרו היה לזרות אחרי הzuות שעשו בהם הערבים. למראה הפורעים הערבים צעק אחד המגנים היהודים: "תעצרו, יש הפסקת אש!" כמה ערבים תפסו אותו וגרדו אותו לעבר מרכז ההמון. דני מת פתח באש. אחדים מהפורעים הערבים נהרגו, והאיש שהכיר בטעותו חמק מהם ונמלט חזרה אל חבריו. במקום הפורעים שנפלו באו מאות אחרים. דני מת הצמיד את הבראונינג לגוף וערכ את רימוני היד בשורה לפניו. הערבים התקרבו. דני מת ירה במקלע ביד שמאל, בשינוי עקר את נצורת הרימונים ובימינו השליך לעברם רימוני יד. אחד מהערבים עם כידון בידו הסתער עליו. דני הדרף אותו מעליו ופגע בו. כשהדרים את עיניו מצא עצמו מול תותח מכונן של שריונית הרגיון הירדני. דני מת אימץ על קצין הרגיוןanganלית שם לא יסתלק יפוץ אותו במטול פיאט, בזוקה מיושנת שהיתה לצידו. הקצין, דבר אנגלייה רהוטה, היזן את השריונית והחליט שלא להתעסק עם היהודי המ██ן. אנשי הרגיון קראו למגני הגוש להיכנע. דני לא האמין להם. אחד מחברייו פוצץ עצמו ברימון יד. דני ואחרוני חבריו החליטו לנצל את ההפוגה שנוצרה בקרב, בהתקוברות הרגיון שבלם את הפורעים, כדי לחמוק לכיוון כפר רבדים. נשות הכפר גילחו במחירות, ללא קצף גילוח, את זקנו, ונתנו לו משקפי שמש מיושות, כדי להסחיר את עיניו. דני מת ה策טרף לחבריו הכביר שנאספו במרכז היישוב, כדי לצאת יחדיו לשבי הרגיון הירדני. חיילי הרגיון בלמו את המתפרעים והבטיחו לחבריו הכביר והכפר ולכל תושבי גוש עזיזן שרדדושמי שיבכע יינצל וילך לשבי. קציני הרגיון ולצדדים מנהיגי

האספסוף הסתובבו בין השבויים וחיפשו את "אבו זקן", האיש עם הזקן, שהיסל במו ידיו שמנונים ערבים. הם לא מצאו אותו. דני מת יצא לשבי ממנה חזר אחריו כמה חודשים.

דני מת היה מהראשונים שנענו בשנת 1954 לקראתו של אריק שרון להтенדב לצנחים. היו אלה ימי הפידאון, ודני חשב שמקומו ביחידה החדשה שהקים שרון. כמפקד פלוגה נלחם בפעולות עזה, מהראשונות והגדולות שביצעו הצנחים, ומאז היה בכל מבצע גדול של הצנחים של שרון. במלחמת ששת-הימים שוב נפגשה דרכו עם אריק שרון, מפקד אוגדה משוריינת. דני מת הוביל במסע רגלי כוח צנחים ופשט על מתחם ארטילריה מצרי, אחד המבצעים הגורולים של הצנחים באותה מלחמה. ההיסטוריה עמדה עתה לזמן שוב אותו ואת שרון לאחר הקרבנות הגורליים בהם נלחם צה"ל.

חה"ן (יחירת החבללה החטיבית) של חטיבת הצנחים מילואים, הייתה אותו שבוע בתעסוקה מבצעית בבקעת הירדן. הכוונות סוג ג', הגבואה ביותר בצה"ל, תפסה אותה רגעים לפני יציאה לחופשת חג. מפקד היחידה, רבי-סרן (מיל') אביק טמיר מקיבוץ בית אלפא, שנראה ככפלו של שחון הקולנוע לי מרווין, הודיע לאנשי היחידה, כי את החג עושים במחנה שנדר בירושלים ולא בבית.

הייתי החובש הפלוגתי של יחירת החה"ן (א.כ., כותב הספר). יחירה זו החלה בדרך בחתיבת הצנחים הסדרה, ואחרי השחרור ה策טרפה כולה ליחירת החה"ן, החבללה, של חטיבת צנחים מילואים חדשה, שהוקמה במחצית שנות ה-60 ומפקדה הראשון היה מוטה גור. במלחמת ששת-הימים פרצה היחידה ראשונה אל בית-הספר לשוטרים. תחת הפגזה כבדה של הלגיון הירدني פרצה את מכשול גדרות התיל ושרה המוקשים בדרך לבית-הספר לשוטרים, דרכו המשיכו כוחות החטיבה לגבעת התחמושת. במלחמת התחשהナルמה ייחירת החה"ן במרדרפים בבקעת הירדן ומעל הכל בקו המצרי. במהלך הלחמה שיגעו צוותי החה"ן את הצבא המצרי בקו התעלה. אחד מקציני היחידה, אבי קנו, פיתח פצצת בזקה מאולתרת, שהופעלה על-ידי שעון מעורר. המצריים לא ידעו מהican נופלות עליהם הפצצות האלה, וננגן

לרסס את השטח באש מקלעים ומרגמות, כדי למכור את מניה הפתכות המאולתרות.

אביק טמיר, בחני היומיום מרכז ענף הפלחה בקיבוץ בית אלפא, אסף את אנשי היחידה ומספר להם, כי הכוונות קשורות לריכוזי הצבא הסורי ברמת הגולן. גזרת התעללה, שהיתה מוכחת היטב לוחמי הפלוגה ממלחת החתשה ותעסוקה מבצעית במילואים, נראתה בצהרי אותו יום רוחקה מאד.

אלי כהן, מן הקצינים הצעירים בפלוגה, שרכש מהإيمان הראשון המשותף את הערכת הווותיקים, ציפה בקוצר רוח לסיום החג והכוונות כדי לחזור לתפקידו כמאבטח בחברת אל-על. כהן זכה לחשיפה תקשורתית כמה שנים קודם לכן, כאשר השתלט על מחבל שביקש לבצע פיגוע המוני בירושלים. הוא לא אהב את החשיפה סבבו.

מפקד חטיבת הצנחנים הסדרה, מס' 35, אלוף-משנה עוזי יאירי, קיבל מהמטה הכללי הودעה על כוונות ג', ובטלפון שמע את נימת האcosa של מפקדי הגדודים על ביטול החופשה לחילילי הגדור. היה זה סוף-השבוע הראשון אחרי סיום החטיבה בגולן, והחיילים והמפקדים חיכו בקוצר רוח לחופשת החג. איציק מררכי, מפקד גדור הצנחנים הסדרה 890, היה מאוכזב במיוחד מביטול חופשת החג לחילילי הגדור, אחרי אימון חטיבה בגולן, בו הרשו חילילי הגדור. איציק ספג את ערכי מסורת ישראל מגיל צעיר בבית הוריו. يوم כיפור היה עבورو חג מיוחד וחפילח "כל נדרי" היה עבورو בעלת משמעות מיוחדת, מסורתית ורוחנית. מג"ד הצנחנים חשב על משפחתו שציפתה לו בחג ועל האפשרות שיצטרכו לשבת לשולחן הארוחה המפסקת בלעדיו.

מררכי נחשב לעילוי בצנחנים, מג"ד שעתידו לפניו, קצין נועז ואמיין, שהוכיח מנהיגות קרבית בפעולות גמול שקדמו למלחמת ששת-הימים, ביןיהם סמואע, בה פוצצה יחידת החה"ן בפיקודו מתקני אויב והיתה מן המובילות, ובקרב רפיח בששת-הימים. הוא החל את שירותו הצבאי בחיל ההנדסה, שם נבחר לקצין מצטיין. בהנדסה הציגו לו מסלול קידום מהיר, אבל הוא התעקש לעוזב ולהתנדב ליחידת החבללה החטיבתית של הצנחנים, שהוקמה זה מקרוב. מפקד החה"ן אותה עת, אמצע שנות ה-60, היה יהודה בר המכונה "יוד' בית". הוא היה הראשון שגילתה איזה רכש נפל לידי הצנחנים. באלויפות פיקוד המרכז, הוביל מררכי את יחידת החה"ן במירוץ 10 אלף מטר. היה זה תחרות יוקרתית, שבדרך כלל הזכות בה היו סירות הצנחנים

או ייחידות מיוחדות אחרות. מדרדי בראש החה"ן הדחים, וחיליו שרזו עם חgoriy קרב לגבם, תפסו את המוקם הראשון, בפער ניכר מכל האחרים. אחד מצטייני אותו מירוץ היה לוחם צ'יר באוטה יהודה, יונתן קפלן, מתל-אביב.

בפיקוד המרכז שאלו אותו יומ: מי זה הקצין הזה, מי זו יחידת החה"ן? עוזי יאירי שהגיע לפיקוד על חטיבת הצנחנים הסדירה, חטיבת העילית של צה"ל, אחרי פיקוד על סיירת מטכ"ל ותקיד בכיר במודיעין, השיג מקורות שלו באמ"ן מידע, כי ריכוזי הכוחות הסורדים בצפון והצבא המצרי בدرום הם בהיקפים שלא נראה כמותם מאז עבר מלחמת ששת-הימים. לאשתו דליה, מגישה בכירה של תוכניות חדשות וاكتואליה בקול ישראל, רמז עוזי כי המצב רציני.

יאירי זמין את סגל הפיקוד הבכיר של החטיבה לתדרוך בצהורי יום היפורים במפקחת החטיבה. יאירי האמין, כי בשעות הקróוכות הערפל סביב כוונות הסורדים והמצרים יתפזר ובתדרוך עם המפקדים יהיה בפיו מידע ענייני. למח"ט הצנחנים הייתה הערכה משלו, כי ככל רגע צפואה מלחמה. מהשבות שלו נישאו צפונה. הערכות אמ"ן, כפי שהגיעו אליו, היו כי הסבירות למלחמה בצפון גובהה מהתלקחות בחזיות המצרים.

יאירי נחשב למפקד החטיבה בעל יכולות אישית נדירה ורגישה, וסמן במטה הכללי של צה"ל כמי שיגיע רחוק. בצהנים סיפרו על יאירי, כי לפני מבצעים בהם מילא תפקידים פיקודיים, כמו פשיטת סיירת מטכ"ל על נמל התעופה כבידות ב-1968 או מבצע "אביב נערים" באפריל 1973, בו חוסל שלושה מנהיגי מחבלים בביירות, הוא נהג להתבודד ולהשוב ארוכות על הדרך שתבטיח את התוצאה הטובה ביותר ביותר בביירות. לפני "אביב נערים", הפשיטה המשולבת של סיירת מטכ"ל והצנחנים על מפקדות הטרור בביירות, הتلכט אם אפשר לבצע את המשימה בלוח-זמן לחוץ כל-כך. הוא הציע לאחד ברק, מפקד סיירת מטכ"ל, שתוכננה לפשט על בתיה מנהיגי הטרור בכירות, כי יילכו יחד לרמטכ"ל דוד אלעזר ויציעו לו לדוחות את המבצע. ברק סירב. בפשיטת הצנחנים על מפקדת החזיות העממית בכירות נהרגו שני לוחמי הצנחנים, חגי מעין ובידי עד שור. יאירי התקשה להתנהגם על נפילתם. בדין המבצעי במטה החטיבה התפזר מעט הערפל על כוונות המצרים והסורים. המלחמה הפכה לוודאית בעקבות מידע של סוכן בכיר של "המוסד", לפיו בקהיר וב/cms נפל הפו. תחת-אלוף עמנואל שקד מאג"מ מבצעים שוחח טלפון נית עם יאירי, והעביר לו את המידע, שתוך זמן קצר

תיפתח מתקפה סורית בצפון ומצרית בחזיות התעללה. שקד, בעבר קצין ח"ד וצנחנים ראשי ומיל שעבד צמוד ליידי במבצעים שונים, הتلבלט עימו לאיזו חייזת כדי לשגר את גדור 890 וגדור 202 של החטיבה. גדור 50, בפיקודו של סגן-אלוף יורם יair ("יה-יה"), איש את מוצבי רמת הגולן. לבסוף נפלה ההחלטה. מטיסים את הצנחנים לראס-סודאר, להגנה על שדות הנפט בראס-סודאר ואבו-דרודס ועל מרחב שארם א-שייח', שהיה חשוב ונחשב לנקודה רגילה בעורף הזכה"לי.

פרק 2

יום שישי, ערב יום הcipורים: גזרת צפון התעללה

סגן-אלוף יוסטוב תמייר, מפקד גדרות השרוון 9, סיים ביקור במקומות בגזרה הצפונית כדי לבקר את אנשיהם לקרהת החג. זה כמה ימים שהקוו היה בכוננות, על רקו תרגיל צבאי גדול של המצריים באזורי התעללה.

גדר 9 שיך מקורית לחטיבת השרוון 14 בפיקוד אמנון רשות, אבל בתעסוקה המבצעית בכו, הוכף לחטיבה המרחבית, שמפקורתה ישבה בבלוזה. אותו יום, פרישת הגדרות הייתה שגרתיות: מחלקת טנקים במעוז "אורקל", שתי פלוגות במתוחם שכונה "קטיה" ופלוגה במתוחם "צידצ'יל", שניהם כ-30 קילומטר מקו המים.

בצהרים, בהוראת מה"ט הגורה, פנהס נוי, המוכר בכינויו אלוש, הועלהה רמת הכנות, וחיללים שייצאו לחופשה קיבלו הוראה לחזור. לראשונה קיבל המג"ר התראה על אפשרות הפעלת כוננות "קשת נחשוה", שמחייבות העיריות מבצעית שונה בכו ופיצול הגורה לשתיים. גדור הח"ד 68 של החטיבה הירושלמית קיבל אחריות על צפון הגורה, ואילו גדור השרוון קיבל אחריות על השטח מקנתרה עד לאי אל בלחה.

ביום הcipורים, בשבת בכוקר, קיבל מג"ד 9, יוסטוב תמייר, קריאה בקשר מייעקב טרוסטילד, מפקד קבוצת מעוזי מילנו, כי בלילה הייתה תוכנה בלתי-רגילה בכו המצרי. בכוקר הבחן בצד גדור מכוסה בברזנט, שעורר את חשו. השניים צפו מצד המצרי והתלבטו אם זה טיל "פרוג" או טיל מצרי אחר. בכו דיברו על אפשרות שבסיום התרגיל המצרי יפתחו הכוחות המצריים באש לאורך כל החזית. יוסטוב נפרד ממפקד מילנו והבהיר שיתקשר להגידי לו שלום, לפניו שהוא ואנשיו יעוזו את הכו. התעסוקה המבצעית של אנשי המילואים עמדה להסתיים למחמת היום.

בדרך קיבל הוראה בקשר להגיא מידי לחמ"ל החטיבה בבלוזה. השמועות על מכת אש מצריית בסיום התרגיל הפכו לוודאות. המח"ט נוי דיווח, כי בשעה 18:00 תיתכן מתקפה מצרית. הכוחות קיבלו הוראה להתחילה בכיבוע "קשת נחשוה" בשעה 17:00. מג"ד 9 שאל מודיע דוחים את היערכות הכוחות לשעה מאוחרת כל-כך. התשובה שקיבל בשם אלברט מנדרל מפקד האוגדה המשוריינת של סיני (מס' 252), הייתה כי לצה"ל אין עניין ליצור פרובוקציות בקן.

יומ"טוב קיים תדריך מפקדים. המ"פ אורי הקמן קיבל הוראה לヒיער רוח לتنועה לקנטרה; יונתן צווכנר והפלוגה שלו ינוועו למעוז אורקל, נעם דביר ואנשיו – למעוז מפרקת.

13:30 בצהרים. הוראה ממפקדת החטיבה להפעיל מיד את תוכנית "שובר יונים". על-פי תוכנית זו, במקרה חירום של צלילה מצרית ינוועו הטנקים בקו השני בכיוון התעללה, ויחברו לטנקים בקו המים שאיבטחו את המעווזים. אנשי המעווזים יתפנו לאחרור.

אנשי גדור 9 זינקו על הטנקים ונערכו לتنועה לצפון התעללה. בקשר הגיעה הוראת ביטול. מג"ד 9 החליט לצאת למפקדרה בבלוזה, לראות מה קורה. בשעה 14:00 הבהיר כי השם שחרורים. עשרות מטוסים מצריים חלפו בגובה נמוך, בדרכם להפצצת מטרות בסיני-רפידים, טאסה ומתקנים אחרים של צה"ל. חמיש דקות אחר-כך, מערכת הקשר ברעה תחת מטר השדרים. כל המעווזים דיווחו על הפגיעה ארטילרית כבדה. שני טנקים הספיקו לצאת לאוזור בודפשט. הטנקים בפיקוד שאול מוזס, מי שעתיד היה להיות מגיבור הקרב על בודפשט לצדו של מוטי אשכנזי, נסעו על דרך פלסטית שפותחה על-ידי מהנדסים בטכניון. דרך זו נועדה לאפשר תנועת טנקים בשטח של ביצות טובעניות.

ראש הקשר התפוצצה מעומס. מפקדי המעווזים דיווחו על הפגיעה ותחילת צלילה מצרית. אחד הדיווחים היה על הרוג ראשון לגדור. יצחק רוט נפגע ונהרג באורקל.

יומ"טוב תמייר נדham מכמות הדיווחים על נפגעים. המעווזים ביקשו סיוע רחות. טנקים. חילוץ.

המג"ד מכיר את מפקדי המעווזים בגזרה מקפה של בוקר. בצהרי יומם היפורים ידע, כי הם במצבה אמיתי. תוך דקות הבין, כי גם הגדור של במצוקה. מפקדים שהיו בתנועה דיווחו על מכת אש נוראית, מארבי קומנדו

מצרים, אדר. פ. גי וטילים. "הם יורים علينا טילים עם חוטים. הטילים רודפים אותנו ופוגעים", שמע בקשר למפקדים שדריווחו ונעלו מן הקשר. יוסטוב נשך את שפטו, ניסה להרגיע, לכoon, לנoot, תחת הוראות אש. טנקים שלו, שניסו לחבור לمعוזים ולטפס לעמדות הגנה ברמפות, מצאו עצם מחלצים טנקים פגועים. נוצר מצב, סיפר יוסטוב, שטנק שהלך ימינה נדפק, טנק שנע להלץ אותו נפגע. טנק חילץ טנק ודיווח ורדף דיווח על טנקים נוספים שנפגעו. היו מקרים בהם הטילים הגיעו בדופן הטנקים והדילקו אותם. בחלק מהם הוצאותם, או חלוקם הצלicho לנטווש. לאחרים לא הייתה אפשרות לצאת. היו טנקים שהתפוצצו אחרי שהטיל חדר לתוכם. במקרים אלה, שהלכו ותכלו, היו מעט מאוד ניצולים. יוסטוב ידע, שתוכניתו למתקפה מוכחת על הכוח המצרי, הצורך להישאר בספריה ההדרוכה של השרוון. בקרב, כוחות פוצלו, רוסקו. אורי הקמן, המ"פ, נעלם מן הקשר. יוכב נרייה, סגן מפקד הפלוגה של נעם דבר, יצא לכיוון המשוער בו היה הטנק של הקמן. יונתן צובנברג נעלם גם הוא ממערכת הקשר הגדודית. אנשי המעווזים התהננו בונקר הלוחמים. יוסטוב ביקש אישור לחילוץ אנשי מעוזים וקיבל תשובה שלילית. "התגברות בדרך, שיחזקו מעד". החדרות הרעות המשיכו לזרום. הקמן נהרג. סגן מפקד פלוגה, מירון אלתגר, יצא למקום הקרב ונפגע. ה策ות שלו נעדר. יוסי פلد נפגע.

הדריון המעודד היחיד היה מייעקב טרוטטלר במצוות מילנו: "עדין מחזקים מעד..."

בשעה לילה הצטמק גדור 9 לממדים של פלוגה, תוך זמן קצר למחולקה. מ-35 טנקים נותרו בודדים כשירים.

כל אותן שעות, מרגע תחילת המלחמה היו אנשי חטיבה 14 של אמנון רשות, תחת אש תופת. רשות שמע את זעקה אנשי המעווזים ואת מפקדיו שדריווחו על הטילים הקטלניים. הסאגרים הפכו לאימת השרוון. רשות נודהם מראה עינויו, מתושית מפקדים ואנשים, שניסו בכל מחיר, גם ב מחיר חיים, להלץ טנקים פגועים. מספר הטנקים של חטיבה 14 התקרב במהירות אל הקו האדום. גם לרשות הבטיחו שהתגברות בדרך, המילואים עוד מעט מגיעים.

חטיבה 401 של דן שומרון איתה להיכנס בקרב. הרחיה והבלבול

בהפעלת תוכנית "שוכן יוניים" הביאו את המצריים להישגים מוקדמים בגדה הדרומית. מפקד פלוגת טנקים ב-401, יהונתן כהן, נפגע בהסתערות על כוח אויב, נטש את הטנק, נפגע שוב וחזר להילחם. ב-12 באוקטובר הוא עתיד לחזור על אותו מלהלך; זינק מטנק פגוע והמשיך בלחימה מטנק אחר.

6 באוקטובר לקרה ערב. קו התעללה בעיר. מסואץ בדרום עד קנטרה בצפון נשבכו גלי הצליחה המצרית בקצב הולך וגובר. שיטפון של ממש. בתעללה היו מאות סירות מצריות שהעבironו כוחות לגדרה המזרחית וחזרו מערבה כדי להעמיס כוחות נוספים. אל כוחות חטיבת השריון 14, שהלכו והצטמקו מרוגע לרגע וגדור 9 שנשחק במהירות, הצטרפו הטנקים של חטיבת השריון 401 בפיקוד דן שומרון. אלה איחרו לצאת בגל העיכוב בהפעלת תוכנית "שוכן יוניים". סגן-אלוף עוזי לנצנער, לימיים לב צור, אלוף בצה"ל, ספ"ג בדרכו אל רמפות הטנקים בדרום התעללה אש תותחים, טילים והתקפה אוורירית. עוזי כיוון את הטנקים שלו לעמדות ירי והטביע כמהות גדולה של סירות מצריות, טיפה בים מול נחשול הצליחה.

בצפון התעללה, אותן שעות, בגזרת איסמעיליה, הסתערו הטנקים של מג"ד הטנקים שלמה ניצני, שוב ושוב על ראש הגשר המצרי. הם נהרפו לאחור באש תותחים וטילים וחזרו שוב ושוב להסתער. בכל תקופה פחות טנקים, פחות אנשים, כאשר ברקע בוערים טנקים של השריון הישראלי. במספר קטיעים הצלicho הסתערות המצח של הטנקים להאט ולבלום את הצליחה. מספר הנפגעים בגדוד הלהק וגדל. מפקדים דיווחו למג"ד, כי הם נוטשים טנקים בוערים. שלמה ניצני, כאילו התעלם מן האש שסביבו, נכנס לתוכה, חילץ טנקיסטים פצועים, העבירם לתא"ד העורפי וחזר להסתער לעבר חיללים מצרים, שהלכו וסגרו על טנקים בוערים. באחת מאותן הסתערות נפצע ניצני קשה. בקרב על מעוז אורקל, מן הקשיים בימי הלחימה הראשוניים בקו התעללה, נפגע מפקד כוח הטנקים. צבי צימר, התותחן, נטל את הפיקוד והמשיך להסתער על הכוחות המצרים שאיממו לפrox' אל תוך המעווז. יומיים פיקד על כוח הטנקים, עד שנפגע וננהרג. בקרב האזרוי שהתחולל בגשרי הפירדאן, נותר אריה ברץ, נהג טנק, יחיד בצוות שלא נפגע. הוא תפס פיקוד ופינה את הצוות הפגוע לטנק אחר. נהג הטנק היה פצוע והטנק היה תקוע. אריה ברץ נכנס לטנק, נשכב על הנהג הפצוע והסייע את הטנק, שספג פגיעה נוספת, לתעוז, עשרה קילומטרים מההתעללה. תשעה ימים לאחר-כך, בקרב בחוויה הסינית נפגע וננהרג.

באותה גזורה לחימה, גשרי הפלדהן, נפגע הטנק בו נהג בוגרמן אברמוביץ. המפקד בצריח נפצע ודיוח לצוות: "אני רואה. נפגעת עיניים". בני אברמוביץ ראה מטה הנהג, כי חיללים מצרים מטפסים על הטנק כדי להחל את הצוות. הוא פתח בנהיגת מהירה, העיף את המצרים מהטנק ודרס אותם. הוא נחלץ לאחר כביסון לצאת מותו אש האויב, הטנק שקע באזור הביצות. סמל בני אברמוביץ, טיפס על הצריח, חילץ מתוךו את המפקד הפצוע, לקח נשקי, מיםיה ומפה, והחל לנעו ברgel לעבר כוחות צה"ל בקו התעוזים. אחרי שמונה שעות הליכה בשטח ביצתי, שורץ בכוחות אויב, כשהוא תומך במפקדו, הגיע בשלום לקו כוחותינו. מרדכי רטר, לוחם אחר בשריון, נקלע למצב דומה בקרב בקנטרה. הטנק שלו נפגע והוא עבר לטנק הסמל, שנפגע גם הוא והחל לבוער. הוא חילץ את סמל המחלקה שהיא פצוע קשה, תמן בו ונשא אותו על גבו למרחק שלושה קילומטרים, עד שנחלצו בשלום. ב-8 באוקטובר נפל מרדכי רטר בקרב.

יונתן אילני, צוער בקורס קציני שריון, מצא עצמו בראש כוח של ארבעה טנקים תקועים בשדה מוקשים מdroom למווע. אש ארטילריה מצרים יורדת על הכוח. יונתן הבין, שככל ניסיון לחילץ את הטנקים יסתום באסון. הוא החליט על חילוץ רגלית של אנשי הצוותים. הוא הוריד מהטנקים נשק, מכשיר קשר ומים, ובמסע נועז הצליח לחצות עם האנשים בשלום את שדה המוקשים ולהוביל לכוח המג"ד.

יובל נריה מגדור 9, סגנו של נעם דבר, רשם שייא במספר הטנקים שהחליף בין קרבי לקרב. האש המצרית כאילו לא היתה עניינו האישית והוא המשיך לפיקד בכמהימי לחימה על כמה טנקים, צוותים שונים, להסתער, לירוט מהמקלע בצריח הטנק ולכובן את התותחים שלו, לעבר מטרות האויב, טנקים, כוחות חי"ר וקומנדו עם טילים.

יובל נריה היה אחד משני אנשי גדור 9 שזכו בעיטור הגבורה. השני היה סמל ראשון, שלמה ערמן, מפקד כוח טנקים קטן במווע אורך בגדורה הצפונית של התעללה. בשעה 14:00 כאשר החלו הפגזות המצרים על המעוות, פרצו שלושת הטנקים שהיו במווע אל "הסנפירים", כפי שמכנים הטנקיסטים את עמדות הטנקים שעל הרמות המשקיפות אל קו המים. בתנועה החוצה נפגע הטנק של מירון אלתגר. שלמה ערמן, סמל המחלקה הכביר, תפס את הפיקוד על הכוח הקטן. עוד הוא נערך לירוי לעבר הכוחות המצרים הצלחים, התקבלה בקשר פקודה לחזור אל המעוותים.

שני הטנקים נכנסו בסערה אל המעוות. המראה שנגלה לעיניהם היה מדרhips. הם ולוחמי המעוות מצאו עצם בקרב, כמעט פנים-אל-פנים, לעיתים מטווח של מטראים ספורים, מול מאות חיילים מצרים. ערמן בקש אישור לפרק החוצה באש. האישור ניתן. שני טנקים וזהל"ם עם לוחמים מהמעוז ניסו לפרק דרך החוצה. הם הפעילו מיסוך עשן והמצרים נסגו לדקות אחרdot, מחמת העשן הכבב. בפרק החוצה נפגע הטנק של שלמה ערמן, והוא עבר עם אנשיו לטנק של משה לוי. הטנק והזהל"ם שמאחוריו נסעו על הדרך כמו מטודפים, יורים פגיזים בכינון ישיר, אש מקלעים ומטילים רימוני יד לעבר חיילים מצרים, שניסו לבולם את הכוח הישראלי. מרחק דקota נסעה מהמעוז, בצד הדרך היה טנק ישראלי. ערמן טיפס על הציריך. היה זה הטנק של מירון אלתגר, שנפגע בראשית הקרב ונחשב לנעד. ערמן חזר בפנים עצובות. מירון אלתגר היה ללא רוח חיים. ערמן חילץ את אנשי הצוות האחרים. מסע ההצלה נמשך. כוח שהוא בתכנית על גבעה הצטרכ. התקווה לצאת בשלום מן התופת התpongנה בפגיעה פגז ישירה לזהל"ם שנע מאחור. מכל עבר נורו לעבר הזהל"ם הפוגע טילים ופצצות א.פ.יגי.

מהכה שפרק החוצה שרדו מעטם. שלמה ערמן המפקד, נהג הטנק רמי גולדברג מקיבוץ שפיים, משה לי ורוובן רוסקיס. יצחק לוי, מבתים, היה אחדו הנשים שהצתרף אל כוח הרפאים. תחילתה נאחז בצריח ובמהמשך ערמן משך אותו בנסיעה אל תוך הטנק.

הנסעה המטורפת נמשכה דקות לא ארוכות. הטנק ספג פגיעה, הזדעזע ונעצר. ערמן בדק שכולם בטנק חיים. הוא צעק לאנשיים לקפוץ החוצה. במבט מהיר גילה, כי הטנק ספג פגיעה ישירה ממול א.פ.יגי. הטנק החל לבוער. חיילים מצרים גילו את הכוח ופתחו עליו באש. ערמן, היה נוטה בחסר. הוא הכיר את השטח כתף ידו. הוא לחש לאנשים לנوعו אחריו, להיצמד אליו ונכנס לתוך שטח הביצות. כל הזמן המוצרים ירו פגזי תארה וירו לכיוון המשוער בו נעלמו ארבעת הלוחמים הישראלים. משה לוי, סיפר: "שלמה ערמן היה שקט מאד. הוא בדק את מיקומו לפני הכוכבים וידיע איזה כיוון לbehור. ההליכה הייתה קשה מאד, לעיתים בלתי אפשרית. נכנסנו עד חצי גור לשטח הביצות. כל צעד היה משימה בפני עצמה. הרגליים היו כבדות. נשארו לנו רק רימוני יד. נטשנו את הנשק והקסדות. כל דבר מכוביד עלול היה לעכב אותנו. לעיתים זחלנו, לעיתים נשככנו מחשש שהמצרים עלולים לגלות אותנו

בمشקפת אור כוכבים". ערמן הבהיר כי יצחק לוי מתקשה לנوع, לא מאמין, כי נגיעה בשלום אל קו כוכחותינו. ערמן דיבר אליו, הרגייע אותו: "תבטח بي, יהיה בסדר. אני יודע את הדרך".

בקטע מסוים של הדרכ, כשהוא ואנשיו שקוועים עד צוואר בביצות, איתר בדיקת את מיקומו של הכוח באזור הביצות הטובעניתו. "אנחנו מתקרבים לציר המלח", אמר לאנשים שסביבו.

"הביטחון שלו היה מדריהם", סיפר משה לוי. מרחק נשמע רעש של טנקים. שלמה ערמן נשכט על הקרקע ולבסוף פסק: "אללה טנקים שלנו..." הוא הגיע עד למרחק כ-10 מטר מכוח טנקים שהיה בתשומע.

שלמה ערמן, סמל מחלקה נערך על-ידי חביריו ופקודיו, האמין כי הגיע אל חוף מטבחים, כאשר זיהה את הטנקים הישראליים. הוא נקט אמצעי זהירות, כדי למנוע אי-הבנה בין הכוח שהגיע ממערב לתעלת, لأنשי הטנקים בתעהו. הוא קם וניחל את הדרישות עם אנשי השדרון, רק כאשר היה ברור לו לחולוין, שאלה טנקים של צה"ל.

שלמה ערמן: "אנחנו טנקיסטים ישראלים מאורקל. אל תירו. תתקשרו לכוסית', ל'קסטה' ול'לבן', תגידו להם שען של ליפtan' הגיעו שלם לכוכחותינו יחד עם איש מילואים".

משיחו מכוח הטנקים צעק: "מאיזה גדור אטם?"

ערמן: "אנחנו מגדור 9".

הטנקיסטים: "מי המג"ד שלכם?"

ערמן: "יום-טוב תמיר".

הטנקיסטים: "מאיזה פלוגה אטם?"

ערמן: "פלוגה ל'".

משיחו מהטנקיסטים צעק: "אין פלוגה כזו..."

שלמה ערמן הבהיר, כי משחו משבבש. הוא הספיק עוד לצעוק: "אל תירו, אנחנו טנקיסטים מאורקל". "סיסמה?" ערמן: "לא יודע".

מכיוון הטנקים נשמעה פקודה: "תרגולת בזוקה – אש".

שלושת הטנקים בתשומע פתחו באש. רמי גולדברג נהרג מיד, שלמה ערמן נפצע אנושות, משה לוי נפצע קשה וראובן רוסקיס נפצע קל. הם צעקו לכיוון החשיכה: "מה עשיתם, הרגתם ישראלים, הרגתם יהודים..."

האש מכיוון הטנקים נפסקה. אנשי צוות הטנקים נשמעו מתוכחים ביניהם, אם אלה ישראלים או קומנדו מצרי.

כעבור זמן שנראה למשה לוי לנץ התקרב בזהירות כוח ישראלי למקום התקרית. רק אחרי שווידאו, כי פגעו בטעות בישראל, נחלצו לעוזה. בחול"ם הפינוי בדרכּ לבלווה שלמה ערמן היה עדין בחימים, מחוسر הכרה. בדרך אל התאגרד מת מפצעיו. משה לוי וראובן רוסקיס ניצלו.

שלמה ערמן זכה אחרי מותו בעיטור אות הגבורה, העיטור הגבוה ביותר בצה"ל.

במועדת העיתורים ישבו קצינים ותיקים, מוסיק גדרון ששכל את בנו אילן בקרב, דני מט מה"ט הצענים ואחרים. מכל המועמדים לעיתורים וציונים לשבח, סייפו של שלמה ערמן, נגע ללבם יותר מכל.

חביריו של ערמן שהופיעו בפני ועדת העיתורים לא פסקו לבכות. הם לא הבינו וספק אם מישחו אחר יbin, את סופו הטרagi של מסע שלמה ערמן וחבריו.

אסתר ו아버지ם ערמן, הוריו של שלמה לא ידעו חודשים מה עלה בגורל בנים. הם חיפשו אחריו בכל בית-חולמים, בכל רשות שבויים, נעדרים וחלים והעלו חרס. רק בתום חיפושים מייגעים נודע להם, כי שלמה נפל, ובטעות נרשם שם משפחתו הרמן ולא ערמן. איש לא סיפר להם כי נפל ממש כוחותינו, ואת סיפור הטראגדיה הנוראה. רק אחרי זמן חשבו לבדים, בעוזת חבריו, את סוד נפילתו שהוסתר מהם.

בני המשפחה וחבריו של ערמן הגיעו בנסיבות הקרב וחשפו את הכוח שפגע בו ובחבירו. היו אלה אנשי שרין מגדר 113, שנכנסו שעות אחדות טרם האיזוע למאード מצרי באזוז רומאני, בו איבר הגדר 11 לוחמים. אחרי שניס הילטו אחדים מאנשי צוותי הטנקים לייצור קשר עם משפחת ערמן, כדי לחושך את סודם. חלק מהם, לא כולם, ביקשו סליחה. לא כל חבריו של שלמה ערמן ויל מוכנים, גם אחרי 30 שנה, לסלוח.

עד ליום ה-7 באוקטובר, גדר 9 של השריון לא היה קיים עוד. שרידי אונטיין, בדאש המג"ד יוסטוב תמייר, חבור לחטיבה 460. גבי עמייר, מה"ט 460, נלחם כasad פגש את יוסטוב על נגמ"ש ושמע ממנו כי גדר 9 איןנו, למפעט טנקים וצוותים ספודים שרדוו. בלילות הקרובים יהיה יוסטוב לעורך לחטיבה 460. הוא מכיד את הנוראה הצפונית כתא כתפייר. הוא יידע באיזה צירים עוקפים אפשר לנוע כדי לא לשקו בכיפות הטובעניות. הוא מכיד את הסדרות בשדות המוקשים, שזכה להגיח בגורלה במלחמה התהשה.

יוםים לפני כן

סגן יקי ורמוני, מפקד פלוגה צעיר בבית-הספר לשריון, חיכה בקוצר רוח ליום שישי, ערב יום הFFFF. יקי היה אמור לצאת לחופשת חג בבית הוריון בתל-אביב, ואחריה ציפה לו להזמנים עמוס. ב-9 באוקטובר צפוי היה ביקור של בכירים מאכ"א – אגף כוח-אדם בבית-הספר, ובמהשך השבוע תוכנן בווען סוציאומטרי לחניכים וטקס ענדית אותו השריון למפקדי הטנקים הצעירים. יקי לא חשב בערב החג על מלחמה קדומה. איש לא דיבר אליו ועם המפקדים האחרים על אפשרות כזו. על פי המידע שהיה בחטיבה, התרגיל המצרי בגורת התעללה יסתיים ב-9 באוקטובר, ועם חזרת היחידות המצריות לבסיסייהם העורפיים תבוטל הכנות הזה"ליות. יקי תיכנן ליום ראשון, ה-7 באוקטובר, מטווח וירט תוך תנואה, לעבר חביות, שיישמשו כמדמי טנקים של האויב. בשריון הייתה תחרות פנימית חריפה בין היחידות על רמת החניכים.

בערב יום הFFFF נוצרה תכונה בלתי-רגילה בסיס האימונים שבטהה בנגב. יקי לא הבין מעולם איך נחשה שבטהה בעבר ההיסטורי בתקופת הנבטים לצומת דרכים מרכזי. בעינויו, שבטהה הייתה מקום שכוח-אל בדבר שהיציאה ממנה והחזורה אליה בטרמפים הייתה משימה בלתי-אפשרית. שבטהה היו מקרים בהם אנשים התביבו תשע שעות ויותר בהמתנה לטרפם. יקי, שהיה בדרך למקורת הגדור לוודא אם החופשה בתוקף, מצא את מפקד הגדור, עمير יפה, רכון על הטלפון. עמיר דיווח ליקי, כי רמת הכנות הולתה ל"גימל", הרמה הגבוהה ביותר. יקי הבין, כי את החג יעשה שבטהה. בשעת ערב מאוחרת יותר הודיע עمير יפה ליקי ורמוני ובנימני, מפקד פלוגה אחרת, כי הם יודדים עם אנשייהם לסיני לעיבוי מערכ השריון. עוד מסר להם, כי פלוגה אחרת של צוורי שריון כבר יצאה לסיני ופלוגה נוספת, בפיקוד אילן בנין, יצא גם היא. עמיר יפה הפתיע את מפקדיו בדריפות המשימה. פלוגות השריון ירדו לסייע לסייע מבסיס חיל-האוויר בחצרים והם יצוותו ברפדיים לטנקים של גדור 77 בפיקודו של סגן-אלוף אביגדור קהלני.

בלילה המריאו הטנקים לרפדיים. בעורף, מרחק מאות קילומטרים מרפדיים הסתיימה זה כבר תפילה "כל נדרי". אותו לילה לא הייתה אوية חג בפלוגות שירדו דרומה לסיני. עד לשעות הבוקר ייודדו את הטנקים של גדור 77 והטעינו פגיזים חורדי שריון ללוע התותחים. יקי הבין כי מטווח חביות לא יתקיים, ולפניהם הדבר האמתי.

פרק 3

שבת, 6 באוקטובר: יום היכפורים

סמל זבולון אורלב השכימים מוקדם בבוקר לחפילת החג. אנשי מעוז "כתובה" בגורלה הצפונית של התעללה קמו לבוקר חדש. אנשי התצפית במגדלים דיווחו על תוכנה בלתי-דרגילה מצד המצרי. זה קרוב לשבעה גבריה הפעילות המצרית בכו. משאיות נעו בציריו הדרכים ופרקן ציוד צבאי. במשקפות נראו גשרי חיר"ר מחוברים למצופים, שכמותם לא נראו קודם לכן במרחב התעללה. הם היו מחוברים למצופים והונחו בכיוון המים. אורלב, חbosש כיפה סרוגה, ארטחיריך ומהיר מחשבה, לא היה שקט מדברי ההרגעה של קצין המודיעין האוגדתי שהועברו כמסר לאנשי המעוזים, כי אין מקום לדאגה, ומדובר רק בתרגיל צliquה של הצבא המצרי. הוא שירת כסמל מבצעים בחטיבת הירושלמית (מס' 16), וככשיו חשב על סיום שירות המילואים למחרת היום, יום א' 7 באוקטובר. חטיבת חיר"ר אחרית עמדה להחליף אותם בכו התעללה.

בשבת לפני הצהרים כאשר יקי ודמנি, בראש 11 טנקים, נע על שרשותו לכיוון טסהה כשהוא מותיר מאחוריו ענני אבק, היה אריק שרון עם רعيיתו לילי ושני ילדיהם עומר וגלעד בכיתם בחווות שקמים בנגב הצפוני. שרון חילק את זמנו, מזמן עזב בטריקת דלת את שירותו הצבאי, בין החווה ובין פעילותו הפוליטית החדשנית במח'יל. הוא חשב שאין מקום מתאים יותר לבילוי החג מאשר בחווה, בנוף הקסום, בשדות, עם הכלבים והצאן.

בשעה הבוקר המאוחרות הופתע מביקור של ידידים מקיבוצים שכנים. הם סיפרו לו, כי בני משק המשתרטם ביחידות קרבנות הוזעקו לחזור לצבא. שרון התקשר שוב לחמ"ל הפיקוד ושאל אם צריך להתחילה בגiros אוגדת המילואים מס' 143, שהוא היה מפקדה. התשובה שקיבלה הטרידה אותו. רמת הconnonot עלתה לדרגת شيئا, אבל אין החלטה על גiros מילואים. רק יחידות סדירות קיבלו הוראה לחזור לבסיסיהם.

שרון הבחן בתנועה ערה של מובילי טנקים עמוסים בכיוון סיני. הוא התקשה להבין את אווירת "העסקים כמעט כרגע" ששידר הפיקוד. רק לאחר צהרים נקרא בדחיפות לפיקוד. הוא לבש מדים עם דרגות שדה של אלוף, נעל את נעליו האדרומיות ונפרד בחום מליל'י והילדים. אריך ידע, כי בשלב זה עד שיפגשו שוב. טרם צאתו הספיק לטלפון לשמה אלריך, מנהיג המפלגה הליברלית, שותפה תנועת החירות בגוש חירות ליברלים. "שמעה", אמר אריך, "נראה לי שבתקופה הקדומה לא אוכל להתפנות לעניינים פוליטיים".

אלריך, שראה בשרון את הכוח המניע באיחוד הפליטי, נשמע מאוכזב מכך שאrik לא יוכל להמשיך להוביל את קמפניון הבהירות. הוא לא שיעיר שתוך ימים יוכל שרון קמפניין אחר, גורלי יותר למולדת ישראל. בהגיעו לפיקוד דרום התענין שרון אצל מפקדים שהיו כפופים לו בעת שהיא אלוף הפיקוד, אם ההנחות המבזערות שקבעו למקורה של מתקפה מצרית בתעלת נורתו בעיןן. שרון התכוון לתוכנית "שובר יוגים". התשובה שקיבל הייתה חיובית.

אגודה 143 קיבל צו גיוס.
דני מת קיבל טלפון בביתו בשיכון הצנחים ברמת-גן, כי הוחלט לגייס את החביבה.

בחטיבת הצנחים הסדרה של עוזי יאירי נקרוו כל המפקדים שיצאו לחופשה קצרה, לחזור לבסיס, לקרה הטסת שני גורדים לסיני. בשעה 13:55 בצהרים נשמעה ברחבי מדינת ישראל אוזקה. מערכות המכ"ם קלטו מטוסים מצריים שהמריאו לכיוון שטחה של ישראל. "קול ישראלי" המשיך לשמר על דמה רדיופונית. בבי.בי.ס, התחליף הקבוע ל"קול ישראל" ביום הבחירות דיברו על משחקי הצמרת בליגה האנגלית. אף מה על מצב חירום במויחתיכון.

מכונת המלחמה המצricht המשיכה להתגלל. בשעה 13:00 בצהרים הגיעו נשי מצרים אנוואר סאדאת, לבוש בחליפות ספראי כחולת למרכז שר, החמ"ל המבצעי של הצבא המצרי בקהיר. אנוואר סאדאת נראה מותה ועיניו היו ממוקדות במפת קיר, שעל מסך הזכוכית שלו הופיעו חיצים בשלל צבעים. ברקע נשמעו צלצולי טלפון ונקישות מכשירי טלקס. צمرة הפיקוד המצרי, בראשות שר ההגנה פריק (רב-אלוף) אנוואר איסמעיל והרמתכ"ל פריק סעד אידין אשואלי,קידמה את פני הנשיא בעמידת דום מותחה, והמתינה

שיתיחס על כסא מוגבה מול מרכזו מפת המבצעים. באולם שרזה דממה מוחלטת.

השעונים הקבועים גבוהו בקיר החמ"ל המצרי הורו על השעה 13:50. על שולחן הפיקוד של חיל-האוויר המצרי צילצלו הטלפונים. מפקדי הבסיסים הודיעו זהה אחר זה: "מרכנים להמראה..." המטוסים החליקו מפלט מקלטי הבטון אל מסלולי האסفلט שטופי המשמש. רעש המנועים הפך לשאגה וכ-200 מטוסי "מיג" ו"סוחוי", עמוסים בפצצות, המריאו מזרחה. גיחת ההפצצה הראשונה הייתה על מטרות ישראליות בעומק סיני, כמו בסיס חיל-האוויר ברפידים, מחנה טסה, ומטרות אחרות שסומנו על מפת המבצעים. בשעה 14:00, בדיק, חזו המטוסים את קו הימים. כ-2,000 קני תותחים ומרגמות הטרפו לקרוב והריעשו את מעוזי צה"ל בקו בר-לב. בשעה 14:05 החלה חציית התעללה. חילילי קומנדו מצרים מאומנים למלחמה שרירין, מצודים בטילי סאגר ואר.פ.ג'י טיפסו על סוללות העפר לצד הישראלי של התעללה.

בשעה 14:07 שידר "קול קהיר" את מנשר מס' 5 של הכוחות המזוינים המצריים: "כוחותינו הצליכו לצלוח את תעלת סואץ בגדות רבות. הם לכדו מעוזי אויב בגזרות אלה והניפו את הדגל המצרי בגדה המזרחית של התעללה". המנשרים הקודמים של רדיו קהיר הכינו את הרקע התקשורתי לצילחת התעללה, ודיווחו על פרובוקציות ישראליות באזור התעללה.

הצבא המצרי יצא למלחמה רק אחרי שהנשיא אנוואר סאדאת התרשם ממוקוד ראשון, כי הוא עדוק ומכונן. סאדאת, יודשו של גמאל עבד א-אנצ'ר, נחשב, עד ליום בו פרצה המלחמה, לנשיא חיוך ולצילו של קודמו הדומיננטי, שנחשב לגרול המנהיגים הערבים בתקופתו. המודיעין הישראלי נתה לזלزل בסאדאת, וב"הערכות המצב התקופתיות" שנמסרו לדרוג המדיניות-ביטחוני הבהיר, לא תהייס אליו כל מי שיכל להניג מהלך צבאי מרחיק לכת יחד עם עמיתו הסורי, חאו אسد. הגישה המתנשאת וזלזול המערכת המודיעינית בסאדאת היו, אולי, אביזרות המחדל. סאדאת היה אסטרטג מוהיר. הוא תיכנן בחשאות מוחלטת מבצע צבאי ענק, שיחזיר לעם המצרי את הכבוד האבוד מתבוסתו המחריפה במלחמה שתיהן. ויאלא את ההנאה הישראלית בראשות גולדה מאיר ומשה דיין, להכיר במציאות בטחונית-מדינית חדשה.

садאת הכין את צבאו על-פי תוכנית מסוימת. הוא למד את הסיבות

לכישלון בששת-הימים והפיק את ללחמי התבוסה. הצבא המצרי שיצא למלחמה يوم הכנפרים היה מצויד בנשק Sovietischen Drish - מטושי מג 21 מסדרת הייצור האחרון, טנק T-62 ומערכת משוכנלה של טילי קרקע-אויר מסוג סאם 6, טילי סטרלה 7 נגד מטוסים וטילי סאגר נגד טנקים. סדראת שיעבד את הכלכלת המצרית לטובת המערה הצבאית. הוא לא חסך אמצעים ואימונים. כאשר אמרו לו שלצ'ה'ל יתרון גדול בלוחמת לילה, ציד את ייחדות הקומנדו, הצענים והח'יר המוחדרות, במקיפות אישיות להגברת אוור כוכבים, שעלו כל אחת מהן כ-2,500 דולר.

סדרת והגנרים שלו השקיעו מחשבה בפריטים הגדולים והקטנים של תוכנית המתקפה. הם ידעו, כי ללא אמצעי גישור אין לדבר על צלילה. לסובייטים היה מאז ומתריד יתרון על פניו המערב בפיתוח אמצעי גישור, אך המצריים לא הסתפקו בצד הסובייטי המשוכל ורכשו גם אמצעי גישור משוכלים בבריטניה ובגרמניה.

המכשול הגדול שבין החלטה האסטרטגית של הנשיא על צלילה הצבא המצרי, לבין הביצוע, היה בדרכם לפריצת סוללות העפר מצד המצרי והישראלי של התעללה. הזמן הממושך שנדרש לפריצת מעבר לטנקים, היה בשלוש שעות. חיל ההנדסה המצרי, שתירgel את נושא הפריצה על דגש של התעללה בעומק מצרים, מצא, כי הדחפורים שיצררכו לבצע את המשימה יהיו חסופים לאש ישראלי. על-פי התוכנית המבצעית שגובשה בהרי, הצלחת הצלילה הייתה מותנית בפריצת כ-60 טנקים ברוזמנית, ב-60 מעברים נפרדים. כל מעבר חייב פינוי של כ-15 אלף קוב עפר ואדמה חולית. הצבא המצרי הפרטן, כך מסתבר, היה פשוט יותר, כמעט אוני, של קצין הנדסה מצרי צעיר. הוא הציב לפrox את סוללות העפר בזרמי מים בלacz חזק. הניסיונות בשיטה החדשת הביאו לתוצאות מדיה מות. במקומות שעשו דקוט ליצירת פרצות ברוחב שבעה מטרים כל אחת למעבר הטנקים. בסיווע חיל ההנדסה הרומי פותחו אמצעי גישור חרישים מבוססים על גשרים צפים, שהוברו זה לזו. באימונים הגיעו ייחודת ההנדסה המצרית לקבע גישור על פני המים של חמישה מטרים גשר בדקה. כדי למנוע פקקי תנועה בפריצת הכוחות נמתחו סרטים צבעוניים, כל ייחידה והסרט הצבעוני המוחדר לה.

התרגילים על מודל הביאו להישג מבצעי חסר תקדים של הצבא המצרי ביום הצלילה. תוך פחות מ-10 שעות הגיעו למעלה מ-500 טנקים וסוללות

טילים נגד מטוסים את קו התעללה. "מבצע באדר" על שם קרב באדר של הנביא-מוחמד, 1350 שנה קודם לכן, יצא לדרך. ההחלטה התקופה ב-6 באוקטובר הייתה שילוב של גורמים, וקדושת יום הכהנורים הייתה רק אחד מהם. המצרים הערכו כי יצילוחו לשמר על גורם ההפתעה עד סיום ללחמה, וביום הכהנורים, בו רוב תושבי מדינת ישראל בצום ואינם מפעילים את הרדיו בכתייהם, מערכת הגיוס – המתבססת בין היתר על שידורי רדיו – תתקשה לפעול. והיה נימוק מבצעי אחר – הגeneral איסמעיל, שר ההגנה המצרי, קיבל נתונים לפיהם באותו יום תהיה זריחה ושייעוד מוקדמת של המשמץ. המצרים הערכו, כי המודיעין הישראלי יפול גם ב"מלכות רמאן", ויעיריך כי בתקופת הצום של החג, הצבא המצרי לא י יצא למלחמה.

ההפתעה האסטרטגית של המצרים הצליחה מעלה ומעבר לכל דמיון. צה"ל, שבוי בקונספציה מודיעינית כי פניו המצרים אינם למלחמה, התעלם מהסימנים בשטח, מראה עיניים ודיוחים של קציני מודיעין בשטח, מדיוחים של סוכני מוסד אמינים, מהתראה אישית של המלך חוסיין, ומהאזורות המודיעין. המודיעין כשל והכשיל את צה"ל ברמת ההערכת הלאומית. שא"ל יונה בנדמן, אחראי למדור מצרים באמ"ן, הושעה מתפקידי על-ידי ועדת אגרנט לא לחינם, וכמוهو ראש אמ"ן אלוףeli זעירא וראש מערך המחקר המודיעיני באמ"ן, תת-אלוף אריה שלו. התרעת האמת על המלחמה הגיע רק בשכת בשעה ארבע לפנות בוקר. מאותו רגע נעלמו הספקות והתמותה קונספציית ה"סבירות הנמוכה" למלחמה.

אך גם כאשר המלחמה הפכה לוודאית, התנהלות הדרג המזרני-ביטחוני הבכיר הייתה איטית וכושלת. משה דיין של יום הכהנורים 1973 לא היה חד-עין ומחשبة כמו דיין של ערב שת-הימים. האסטרטג דיין, שבתי-ספר צבים מוכלים בעולם לימדו את תורתו הצבאית, כשל בהבנת הנקרה. החחש שלו, כי ישראל תואשם בהכרזת מלחמה ותשתקב עם שתי מעzmות-העל המוכילות: בעלת-הברית ארצות-הברית, וברית-המוסדות הסובייטית, פטרוניתן הצבאית והמדינית של מצרים וסוריה – היה לא ריאלי, ולא התאים לשדר הביטחון דיין, שנתן את האישור למבצע "סדין אדום" או לבוקר ה-5 ביוני 1967. האם באותו בוקר בו יצא מטוסי חיל-האוויר לתקיפת חילות-האויר של מצרים וسورיה, מהלך מזהיר שניצח את המלחמה, לא היה חש מתגובה המעzmות?

דיין נכשל גם בתגובהו ליוזמת הרמטכ"ל לגיוס מלא ומידי של כוחות

המילואים. האישור לגיוס חלקי, אוגדה לדרום ואוגדה לצפון, היה אומלל. גולדה, ראש הממשלה, לא סלה לעצמה על שטחה אותו בוקר בעצת דין והתעלמה מהמלצת הרמטכ"ל. מתקפת המנע של חיל-האוויר, אילו ניתן לה אישור מוקדם לפיקוד מפקד החיל, אלף בני פלד, לא הייתה בולמת את החלטה המצרית והפריצה הסורית, אבל היתה מעכבה ומשבשת את מלחכי האויב. מפקד חיל-האוויר העדריך, כי מתקפת מגען, אוור לבוקר יום כיפור, הייתה עולה לחיל-האוויר באוכדן כ-10 מטוסים. בתנאים בהם יצא חיל-האוויר למלחמה, המחיר ששילם היה יקר לאין-עדון. הפקודות הסותרות, ההיסוס, הבלתי בפיקוד העליון, כל אלה פגעו קשות בתפקיד חיל-האוויר בימי המלחמה הראשונים. המחיר שהיל-האוויר זכה"ל כולם נאלצו לשלם בקרב הבלתיה, הסתיים באסון, שמדינת ישראל לא ידעה כמעט. הכל יכול היה להיות אחרית אילו המנהיגות הלאומית, באותו יום גורלי ולפניו, הייתה ערוכה אחרת, חושבת אחרית וצנעה יותר. מחרל יום הכנופורים היה במידה רבה תוצאה של התנשאות וזלזול באויב. הנשיא המצרי אנואר סאדאת, מנהיג שאיש בזמןה הישראלי לא ספר פעמיים, פעם במלחמה ופעם בשלום, היה המנצח האסטרטגי של שתי המערכות הגדולות אותן הוביל. ביום הכנופורים זכה סאדאת בהישג אסטרטגי חסר תקדים, לפני שנורתה יריה אחת בחזיות.

❖

ב"בור", מוצב הפיקוד העליון של צה"ל בסיס הקרייה בתל-אביב, עקרו שר הביטחון משה דיין, הרמטכ"ל דוד אלעוז, אלופים, אנשי מודיעין ומבצעים, אחרי הדrama בתעללה. כל הסקרים נפרצו. כל הקונספציות על תרגיל קיז של הצבא המצרי, הגישה המתניתאת של הפיקוד הבכיר בצה"ל, כי הצבא המצרי שנסוג ב-67' מאותו מדבר, כשהוא מותיר את נעליו בדינונות המדבריות, עשוי לא יוכל לצלוח את התעללה, קרשו ברגע אחד, בשבת, يوم הכנופורים, 6 באוקטובר 1973.

הדיווחים מהמ"ל פיקוד הדרום היו קשים. מפקדי המעווזים דיווחו על צלילה לכל אורך חזית התעללה. קורות הפלדה שדיפנו את גגות המעווזים נעכו מוצמת ההפגזות. מטוסים מצריים שהמריאו בגל ההתקפה השני ירדו על המעווזים וסבירותיהם.

מפקד מעוז "כתובה", דודו סיטון, היה עסוק בזירותו אנשיו להיכנס לבונקרים לכוננות ספיגה, כאשר האדמה סביבו הchallenge לדקود ומגדל התצפית התמוטט. עשרות פגשים נחתו בחצר המעווז. זבולון אורלב הניה את מחרור תפילות יום הciporim וצעק לעברו של נח יצחק, האיש שהיה דקה קודם לכן על מגדל התצפית. האיש לא ענה. אורלב קרא למפקד המעווז: "דודו, מה קורה?" דודו לא השיב. בחוץ נשמעו קולות של נשך קל. זבולון אורלב הגיע מתחום בונקר הלוחמים וחיפש את המפקד. לשוא חיפש בעיניו את מגדל התצפית. התעלות המחברות בין הבונקר ומגדלי התצפית היו חסומות ממפולת שקי חול ועפר. אורלב זחל אל מחוץ לתעלת ומצא את מפקדו שרוע על הקרקע פצוע ולא יכול חובש המעווז. אורלב הרים את עיניו לכיוון התעללה ועיניו חשו. המים בגוון יירוק-כחול היו עמוסים, בסירות שעשו דרכן לכיוון המעווז. הוא ספר בעשר סירות. אורלב צעק לאנשים לפתח באש מכל הכלים לעבר הסירות. אחדות מהן החלו לטבוע וחילוי הקומנדו המצרי זינקו מתוכן למים. מפקד המעווז דודו סיטון איבד את הכרתו. מצבו נראה נואש. החובש ניסה ללא הצלחה להחדיר עירוי לוורידי. אורלב יצר קשר עם הרופא שהוא במעטו סמוך וביקש את עוזתו. בהפגזה הכבודה שירדה על המעווזים לא היה סיכוי שהרופא יוכל לחוש לעזרת מפקד "כתובה". הרופא הינהה את החובש לנסות ולהחדיר מסטר מחתמי עירוי לוורידיים, אולי אחד מהם ייכנס לווריד המפקד. דוד סיטון פקח את עיניו. אורלב חשב שזהו נס יום הciporim. הוא נטל את הפיקוד והמשיך לירוט עם אנשיו לעבר הסירות המצריות. קצב הצלילה מול המעווז הואט.

הלילה ירד. אורלב חשב על פינוי המעווז. הוא לא ראה כל סיכוי לבלום את המתקפה המצרית. באור ראשון הבחן בשני טנקים מצריים שמנסים לטפס על סוללת העפר ולצדד את תותחיםם בכיוון המעווז. לצד הטנקים נעו עשרות אנשי חיר' מצרים. אורלב הורה לאנשיו לנצור אש. כשהגיעו המצרים סמוך לשער המעווז קידמה אותם מכת אש. ההסתערות המצרית נבלמה לדקות אחדות. אורלב העירק, כי אחורי התארגנות ופינוי הנפגעים הם יחו. אורלב המלחיט שזה הרגע לרוץ אל מחוץ למעווז. את הפצועים העמיסו על זחל'ם אחד והבריאים על זחל'ם שני. המצרים הופתעו מהיעוז אנשי המעווז ועד שהתעשטו הזחל'ם תרחקו. אחרי 28 שעות לחימה הגיעו אורלב ואנשיו מעוז "כתובה" לモצב צה"ל בבלוזה. אורלב לא ידע אותן שעות, כי בתושייה

שלו הצליל את חבריו. רוב המעוויים האחרים הפכו למכות לוחמים שנותרו בהם. כאשר עוד יכלו לפורץ החוצה, מנע זאת הפיקוד מהם בנימוק חסר ההיגיון, כי עליהם לכלום את הצלילה המצרית.

אחד הבודדים מבין אנשי חטיבת הח"ר הירושלמית שהיה ערוך למלחמה היה אבי יפה, טכנאי קול במקצועו. כהרגלו בכל שירות מילואים לקח עימו ציוד הקלטה. כאשר הגורה נכנסה לכוננות ערבי ים הциפורים, הכנסיס אבוי את ציוד הקלטה. ב-14:00 בצהרים הבחן אבוי בغال הפטושים המצרי הראשון ומיד הפעיל את מכשיריו ההקלטה. חמיש דקות לאחר מכן נחרד הבונקר מגיעות מתחי ארטילריה.

יפה נשמע אומר בצד הקלטה שלו: "זה עליינו, זה מתחיל".
ד"ר אביטל, רופא המוצב: "תעירו את כל החדרה בבונקרים".

אבי יפה: "טוב, בוקר טוב ילדים".

שתי פטריות עשו נראו מתקרבות באוויר לכיוון המעוות.

ד"ר אביטל נשמע מלמל: "מה זה אומר?"

אבי יפה: "דוקטור, האם יש חשש לגז?"

המעוז מבקש עזרה. קצין ממצעים אוגדתי עולה על רשות הקשר ומרגיע את האנשים.

מפקד המעוות הוא מאיר ויזל, וב-סדרן, קצין ח"ר ותיק. הוא מרגיע את האנשים סביכו ונערך איתם לאפשרות שאחרי ההרעשה הארטילרית המצריים ינסו לעלות על המעוות.

משה אור, תל-אביבי בן 19, היה ביחידת סיור של החרמ"ש, שפעלה בקו התעלה במסגרת חטיבת השריון 14. ביום ראשון ה-7 באוקטובר עמדה להסתתים התעסוקה המבצעית של הפלוגה בקו התעלה. המפקד, שלמה לוין, הבטיח לחיליו הצעירים ארוחת מלכים במויצאי יום הциפורים ו"חапלה" לסיום השירות בקו. לוין תיגבר ביום שישי ה-5 באוקטובר, ערבית, את צוות המטבח. משה אור, שנחשב ללוחם מצטיין ביחידת הקטנה, חשב באותו יום, במטבח, על החופשה הרגילה המצפה לו ולחבריו מיום ראשון הקרוב. הוא חשב לקרוא את העיר, לראות את הסרטנים האחרוניים, לבנות ולבלוט. אחרי שלושה חודשים בקו, נחשכו משה וחבריו ביחידת החרמ"ש מומחים לקו התעלה. שתי מחלקות בפלוגה, בתוכן המחלקה בה שירות, סיירו בגזרה המרכזית והדרומית ומחלקה אחת סופחה לחטיבת השריון הצפונית.

סיפר משה:

שבוע לפני יום היכפורים הסתיימה השלווה בתעלת החילים המצריים אותם הכרנו מצידה השני של התעלה הפסיקו ללא סיבה לצעוק לעברנו וחדלו לנפנף בידיהם. חלק מהם הכרנו בשמות, גם הם הכירו חלק מהשמות שלנו. חדשים הקו היה שקט, כלב לא עבר בו, שום דבר לא זו בתעלת. לפתע המדבר התעורר. קצינים מצרים בכיריהם הגיעו למקום וצפו ממושכות במשמעותם לעברנו. חילים מצרים ביצעו תרגولات של פריצת סוללת העפר. רשםנו את השינויים ביום המבצעים והעברנו דיווח למבצעים באוגדה. איש לא הינה אותנו איך להתנהג ואיך להגיב לשינוי המזרח הזה.

ערב יום היכפורים גילה סיור הבוקר לאורך קו המים חדרה מצרית. הגששים הבדואים שנעו בראש הסיור דיווחו על עקבות חדרה של שני אנשים. הוקפינו למחרף. סיירת שקד, שהיתה שוטפה שלנו בסירות לאורך הkan, הצטרכה אלינו בחיפוש אחריהם. עד לאותו מחרף בשטח היו רק עקבות של ארנבות. בסיוםו של המחרף נtagלו בשטח, כשהם מוסווים היטב באדמה החולית בצלו של שיח מדברי, שני קציני מודיעין מצרים. העברנו אותם לחקירה. איש לא דיווח לנו על הממצאים. המחרף המוצלח היה שיחת היום בkan. מפקד האוגדה, אלוף אלברט מנדר, בא לאכול איתנו ארוחה מפסקת ושיבח אותנו על לכידת שני הקצינים המצרים. אלברט הביא עימו שני בקבוקי שמפניה. חשבנו לשמרם אותם למסיבת סיום הkan.

ביום שישי, ערב יום היכפורים, היו שמוות שהכווננות בkan היא יותר רצינית ממה שחשבנו. בשכת בבוקר היו שמוות על התקפה מצרית או הפגזה רצינית בשעה 00:18 בערב. סיור נגמ"ש'im לאורך הkan ראיינו, כי הkan המצרי מלא פעילות. רוב הנגמ"שים, בתוכם הכוח של, קיבלו הוראה לנوع להיערכות בטאסה. בדור שונתה ההוראה ונאמר לנו לתפוס עמדות מצפון למתחם תלוייה בין ציר "לכסיקון" ל"טרטור", מזרחית למוצב "מצמד". בשעה 05:14 החלה התקיפה המצרית. שעתיים אחרך הינו בקרבת כוחות קומנדו מצרים פרצו לעומק של כבישה קילומטרים. הם חצו את התעלה בסירות ונוו' רגליית. היו שם מאות אנשי קומנדו.

חלקים עליהם על הצד, האחרים המשיכו בתנועה לעומק, כשהם פרושים בשטח. בקשר שמענו על נפגעים בצד. הרוגים ופצועים. הנגמ"שים עמדו על רמפה גבוהה ליד תזוז של צה"ל כשisha קילומטרים מהתעללה. התחלנו לירוח בהם במקלע 0.5. חלק מהם נפגעו, אחרים המשיכו להתקדם, אולי כדור המקלע אינם מודדים להם. היו אלה חיללים סודניים, כל אחד ענק. מזרחה הופיעו פנטומים. ראיינו שוביל אש מתורמים לעברם. טילים. המצרים נעצרו ולא הסתערו על התעוז.

בלילה קיבלנו הוראה לצאת לחילוץ צוות טנק. הוצאנו אותו מהטנק. חזרנו לתעוז ומיצאנו אותו ריק. כל הלילה קיבלנו בקשר פניות לצאת ולהלץ טנקיסטים בטנקים פגועים. נסענו כמו מטורים, חילכנו, פיננו לאחור וזרנו. כמה פעמים היינו סמוך לשער מעוז מצמד. המפקד והאנשימים שם התחננו: תוכיאו אותנו, תקחו אותנו. רצינו לעזרם, לקחת אותם איתנו, אבל הייתה פרוץות וים של חיללים מצרים הסתוובו בשטח. במעט ראייתן מכתשים עמוקים מפצעות פגיים. מגדלי תצפית שספגו פגיעות ישירות. תעלות שנחסמו. לא הבנתי את ההיגיון שבפקודת, אבל סמכתי על המפקדים. הם תמיד אמרו לנו שם המצרים יצלחו, תוך שעה צה"ל ינפנף אותם חזרה למים. חשבתי שכך יקרה, אבל משהו לא הסתרר לי. בשטח היה ברקע. תישע לפה, תישע לשם, אמרו לי. רק במצואי'שבת נפל לי האסימון, שימושו לא בסדר כאן בכו. המפקדים בחמ"ל, אלה שננתנו פקודות, לא אחת סותרות, לא ידעו מימינם ומשמאלם.

בלילה שבין שבת לראשון, בשעה 03:00 לפנות בוקר שלחו אותנו, כוח של שלושה טנקים ונגמ"ש, לפתח את ציר לכסיון שנחסם עליידי כוחות מצרים. אני הייתה מאגיסט בדופן השמאלי של הנגמ"ש. כשהתקרבנו ספגנו מכת אש והצלחנו להחולץ ללא נפגעים. קיבלנו הוראה לצאת לסריקה נוספת על הציר. חשבנו זהה טירוף, אבל פקודה הייתה פקודה. היינו חיללים צעירים ולא חשבנו במושגים של פקודה לא הגונית. הפעם ייצאנו בכוח מתוגבר, עם עוד טנקים. סגן מפקד פלוגת הטנקים, פלר שלו, נפגע ראשון.

הטנק שלו חטף א.פ.י.ג' והוא שוכבת. הוא עבר לטנק אחר והמשיך להילחם. במכת האש המצרית נפגעו חלק מהטנקים והנגמ"ש שלנו. בפגיעה ראשונה הנגמ"ש עוד קירטע, אחרי השניה, מטיל, יצא מכלל פעולה. המצב הסתבר. נכנסנו לתוך מלכודת. שני אנשי צוות טנק, סג"ם יורם לצטר וויאש סטרניין, נפגעו. מימינו ומשמאלו נפגעו אנשים נוספים. לא הייתה כל אפשרות לחוץ את הטנקים מה罵רב. ידי נפצעו שפואל מנהם. רק אחרכך נודע לי שהוא עשה עצמו כמת וניצל. הוא נשבה על ידי המצריים. לא האמנתי, אבל אחרי מכת האש שספגנו ב罵רב, אחרי הנגמ"ש והטנקים שנפגעו, חלקם עברו, נשארתי בח"ם. שמעתי מישהו צועק בחשכה "רחמו, רחמו" – "רחמים, רחמים". לצד, צמוד לאחד הטנקים שנפגעו היה יורם.

הצעתி לו: "בוא ננסה לבrhoח". שאלתי אותו: "איזה כוחותינו?" הוא השיב: "מול הפנים שלנו".

ניסינו להיחוץ. יורם נפגע מכוור בגב ונפל. נשארתי בלבד. מפוחד. רק אחרכך נודע לי, כי 15 מאנשי הכוח נהרגו, אחד נשבה ואני היחיד שהצליח להימלט. ראיתי חיילים מצרים בודקים אם נשארו אנשי צוות בטנקים. שמעתי אותם יורם צורחות קצרים. במבט לאחרי עמי מעריך, כי הם ביצעו ידועה הריגה. ידעת: אם לא אברח, הם יגעו אליו וירחו בי. היו לי שני רימוני יד. הוציאתי את הנזרה מאחד הרימונים. חיכיתי כשתי שניות וזרקתי אותו לעבר החיללים המצריים. היה פיצוץ ואחריו מהומה. רצתי בכל הכוח לשטח הפתוח. מסבב הייתה חשכה מוחלטת. לא ידעתה איפה אני. ידעת רק שניי כי. אחרי כמה מטר נשכבתי על גבעה נמוכה. שמעתי את המצרים מוחפשים אותה. הם ירו בכל הכוונות. כדורים שרקו עליי. המשכתי לנוע. עכרת בכל תלויה וצפיתי על השטח. גיליתי שאני רץ לכיוון התעללה במקום לכיוון ההפור. שיניתו כיוון.

השחר התחליל לעלות. נזכרתי שניי אנשי הקומנדו המצרים שתפסנו ערב החג התחבאו בתלויה עפר מכוסים בשיח. מצאתי צמה רותם על תלויה. בצדורה ניסיתי לחפור בו, אבל החול חזר ונשפך כל הזמן. את הראש טמןתי בתוך השיח. למזרע היה לי מימה ונותרו לי קצת מים. הייתה חלק מהנוף. ראיתי טנקים

שלهم ומיטוסים שלנו שטסו בכיוון התעלה. בצהרים שמעתי טנקים מתקרבים לעברינו. הייתה בטוח שם גלו אוטו ועומדים לדרכו אוטו. הייתה מטושטש. החלטתי להמשיך בבריחה. ידעתי פחות או יותר את כיוון כוחותינו. המציגים היו בתעלה ממערב, ידעתי שצה"ל נמצא מזרחה. מהסירות בנגמ"ש הייתה לי היכרות עם השטה.

אמרתי לעצמי שאין חyb להגיע לציר לכטיקון. בלילה התחלתי לנוע לכיוון המשוער של הציר. תצפית של המצרים זיהתה אוטו. שמעתי אנשים הולכים בכיווני. חציתי בריצה את הציר. מסביבי שrankו כדרום. ידעתי שהם מכונים אל. רצתי כמו אליו. לא ידעתי מאיפה יש לי קשר צזה. מהצד השני ראיתי דינה חולית ארוכה. בשבייה זה היה סוף העולם. נפלתי על הדיוונה באפיקת כוחות. לא יכולתי יותר. מכאן אמרתי, אני לא זו. הפה שלי היה מלא חול. הייתה צמא ורعب. הוצאה את הרימון השני שהוא לי. ראיתי חיילים מצרים סורקים את האזור. הם לא גלו אוטו והתרחקו. היובש בפה החיק לי. הוצאהית שtan על היד והרטבתי את השפטים. ראיתי טנק שלנו והתחלתי ללחט לכיוון שלו. מתוךו יצאו חיילים עם מדים מנומרים. ידעתי. אלה הם מצרים. בשטח היו הרבה טנקים נטושים שלאנו. כל טנק שנפגע ולא יכול היה לזרז ננטש עליידי הוצאות. לעיתים הוצאותם לא הצליחו להיחלץ ונלכדו בטנקים הבוערים. המצרים סrankו אחרי צוותים בתוך הטנקים. זה היה טנק שערב קודם לכן חילצנו את הוצאות שלו. ברוחתישוב.

ראיתי בשטח טנק נוסף שלנו. התקרבתי אליו בזיהירות. היה זה טנק שנפגע וננטש. החלטתי שאני לא מתקרב יותר לטנקים. הטנק עוזר לי להתאפס ולמצוא את מקומי בשטח. ידעתי שפתחם טלוויזיה לא רחוק. אחרי הליכה נספת, בכוחות אחרונים הגעתו לאגדות התעווז. בחוץ היה עוקב מים. בלמתי את עצמי למרות הצימאון וסrankתי את השטה. רק אחרי שווידאי שהוא נקי התנפלה על העוקב ושתייה פח מלא מים. נכנסתי לתעווז כדי לחפש אוכל ומכשור קשר. מצאתי שם חבילה סגורה, מסוג החבילות שההורים היו שלחים לנו. על האריזה היה כתוב: סג"מ יורם לצטר. מצאתי מיםיה, מילאתו אותה מים והמשכתו. פחדתי

ללכת על הציר. העדפתו לנوع על הדינונות. נצמדתי לתלמידים שהשאירו שרשות הנגמ"שים והטנקים. החלטתי בלי מפה, בלי מצפן. הכוון הכללי שלי היה טאסה. האמנתי ששלהם המצרים עוד לא הגיעו. היה כבר ערבית. היה פחות חם, התחליה בריזה. בשטח רأיתי פחות ופחות מצרים. התרחקתי מהתעוז הנטווש. על הגבעות רأיתי צלליות של חיללים. הייתה בטוח שאלה אנשי קומנדו מצרים. לא הייתה מוכן לחתת סיון והתרחקתי מהם.

עיפויות וערפול השתלו עלי. כל שיח בשטח נראה לי כאיש קומנדו. רצתי ימינה. פנטומים חלפו בגובה של עשרות מטרים מעלי. נופרתי לעברם מאושר. רأיתי משחו ישראלי זו. זה היה טירוף. הדינונות היו קשות יותר לטיפוס. על גבעה רחוכה רأיתי אנשי קומנדו מצרים. ושוב שכרתי כיוון כדי להתחמק. רצתי במעט הכוח שנשאר לי לככיש. צפיתי על השטח וממרחך רأיתי את האנטנה הגבוהה של טאסה. היא נראהיה לי מוזרה. רק מאוחר יותר נודע לי שנפגעה בתקיפה אווירית של המצרים. נשכתי סמור לככיש. רأיתי רכבים. לא ידעתי אם הם שלנו או שלהם. מחרתנו ולא התקרבתי. הייתי מטושטש. בצדיה הכביש רأיתי משאית וגי'פ' בצבעים של צה"ל. התקרבתי בזיהירות לעבר הגי'פ' זה היה הימור. שני חיללים חובשי קסדות ישבו במושב הקדמי. הם דרכו את העוזים. אחד מהם צעק בערבית: "ארפה אידק" – תרים ידיים. זכרתי את המילים האלה בעברית מהמדוּר ביום שישי אחרי קציני המודיעין המצרי. הרמתי ידיים. הרגשתי שביד אחת אני מחזיק רימון יד וניסיתי להחביא אותו. הם היו חדשנים. אחד מהם צעק אליו בהיסטוריה. הפה שלי היה מלא חול, השפטים ובשות ולא הצלחתני להוציא מלה מהפה. ניסיתי להשמיע קול ולא הצלחתני להוציא מלה. המדמים שלי היו מאובקים ונראיתי כמו חיל מצרי.

החיל בגי'פ' צעק: "אתה ישראלי?" השבתי בתנועת ראש: כן. הוא חש אליו והרגשתי שאני הולך להתעלף מ.uf. מאפיסת כוחות. הם הישקו אותו במים וסיפרו לי שבשתח היתה חוליות קומנדו מצריות. הם הצליכו לשבות אחד וחשו שאני השני. למזרע לא ירו בי. החילים בגי'פ' לקחו אותו לחמ"ל בטאסה. רأיתי שם קבוצה של

מפקדים. הבנתי שיש שם קודקודים לפי כמה הפלאלפים על המדים. הם עמדו נוכחים מול מפט שני. הייתה לפלא ביניהם. הלוחם הראשון שהגיע מהחזית. הם הקיפו אותו ושאלו מאיפה הגעת, איך הצלחת להיחלץ משם, מה קורה שם, מה תמונה המצב?

הבנתי שהם לא יודעים כלום. אני הייתי מטושטש, גםו מעיפות. הם היו בערפל מוחלט. אחרי שהתאוששתי סיפרתי להם מה קרה. הם לא האמינו שאני חי. אחד הקצינים הבכירים עזר לי להגיע למיטה שהיא בחמ"ל. נשכתי באפיקת כוחות. אני לא יודע כמה זמן חלף. הרגשתי יד מטוללת אותה. לרגע חשבתי שאני חולם. זה היה רס"פ – רב סמל החמ"ל. הוא צעק אליו: "חיל מה אתה נח, קח מטאטא ותחליל לנוקות..."

בלילה הגיעו אריך שרון וצ'ץ. אריך ביקש שאספר לו את כל הסיפור. הרגשתיocab בעין. רופא שבדק אותי גילה שריס חדר לי לעין. פינו אותו לרפидים.

לקראת צהרים, שבת, יום הכיפורים, התפרשו הטנקים של גדור בית-הספר לשוריון 198 בשתה המדברי סמוך לבסיס חיל-האוויר ברפידים. יקי ודמנី שמע קול מתקרב של מטוסים ממערב. הוא הרים את עיניו ומעליו חלה רבעיית מטוסי מיג בטיסה נמוכה. המטוסים שייחרו אשכבות פצצות ונמלטו מזרחה. אחריהם הופיעה מיד רבעייה נוספת. עמיד יפה, המג"ד, עבר בגי' בין הטנקים והורה לצוותים לקפל מיד את רשותות ההסואה ולהתכוון לתנועה. הטנקים פתחו בתנועה. המג"ד מסר בקשר, כי משיתם הגדור היא לחברו למשויי מילנו ומפרקת. בגלל תנאי השטח תנועת הטנקים הייתה איטית. בדרך עקרו למפגש עם מפקד גדור 9 סא"ל יוס-טוב תמיר, שגדודו נפגע קשה בקרב ההגנה על המעוויים. יוס-טוב סיכם עם עمير יפה, כי יוכל את הגדור בחשכה בשטח לא מוכר. כ-10 קילומטר מזרחיית לטאסה התקבלה פקודה מהמח"ט גבי עمير לפצל את כוחות הגדור. חלק מן הכוח המשיך עם עمير יפה, כוח אחר הוכפף לפיקודו של הסמ"ט שללה שנין. פלוגה כ' של יקי ודמנី ולוגה מ' בפיקודו של אילן בנין המשיכו עם שללה

שנון. פלוגה ס' בפיקוד דני רביב ופלוגה ל' בפיקוד ארז בניימייני, המשיכו עם המג"ד עمير יפה.

המג"ד עمير יפה רשם ביוםנו:

הלילה היה ללא ירח, התנועה קשה ביותר ואיתית. מפקדי הטנקים התקשו להבחין בכיביש ונעו בזאג מצד אחד של הכביש לצידו השני. כל הכוח נע בעלי אורות והדבר גורם לשકיעת כמה טנקים בחולות.

פלוגת בניימייני הייתה ראשונה שנכנסה לקרב באוזר מעוז מפרקת. ארז בניימייני דיווח למג"ד, כי הוא מאטיר כוחות ח"ר, יורה עליהם ומשמיד אותם. עمير יפה פקד עליו לנوع צפונה, לנסות לאתר נקודות צליחה ולהשמיד גשרים ושריון.

עווי צובנدر, תותחן בטנק של אריאב, סיפר:

נסענו לכיוון מפרקת. לא שיערתי בלבבי ששעות אחדות קודם לכךACHI יונתן, מפקד פלוגה בגודל 9 נכנס לתוך המעוז לחץ את אנשיו. הטנק שלו נפגע בכניסה למעוז והוא ותותחן הטנק נהרגו. הגיעו לקרבת המעוז ונכנסו ללחימה קשה. ירינו ללא הפסק במקלעים. כמפקד טנק צער התפעלת מניהול הקרב על-ידי אחד. ירינו פנטסטי. ארז היה מבسوט. המג"ד שיבח אותו על הפגיעות וארכ העביר את השבחים לצוות. המורל היה גבוה ירינו וצחקנו.

בשעה 20:25 הודיע קשור במעוז מפרקת שהזודהה בראשת הקשור בכינוי "מיקסר" כי המעווז מותקף בעוצמה רבה. הוא דיווח, כי קיבל את הפיקוד על המעווז אחורי שהמפקדר סגן אבנרד אפרתי נהרג, וכי יחד עימיו נמצאים חמישה חיילים פצועים יחד עם רופא הנמצא בהלם. הוא דיווח שחיליל האויב נמצאים כבר בתעלות. עمير יפה ניסה להרגיע את הקשור בהבטחת עזרה. במקביל, פנה ישירות לקלמן מגן, מפקד הגזרה, וביקש אישור לפינוי חיילי המעווז. האישור לא ניתן. עمير יפה נשאר נאמן להבטחתו, וכל הלילה איבתו הטנקים שלו את המעווז. יפה ביקש אישור לפינוי חיילי המעווז או לתגברות בחיליל חרמ"ש. התשובה השלילית נותרה בעינה. למעשה לא היה עוד כל ערך מבחזי. אنسיו, חיילי החטיבה הירושלמית, הופקו למותם.

umar יפה המשיך בתנועה לאיתור מקומות צליחה ונקלע למצוקה. הטנק שלו שקע בכיצה טובענית. עمير הורה לדורון הקמ"ץ לקרווא למפקד

הפלוגה דני וביב למשימת חילוץ. ארוז בנימיני המשיך בסיפור האלים לאורך קו המים.

ישו וקסלר, מפקד מחלקה 1 בפלוגה ל', לימים מפקד חטיבת שריון

סיפר:

במהלך התנועה לקו העמדות נתקלנו מדי פעם בחיל'י חי"ר בטוויה קצר. השמדנו חלק מהם באש מקלעים, בירי מתח מקלע עוזי וברימוני יד. הביצות הטובעניות ואש המצרים היקשו על תנועת הטנקים. שלושה טנקים נתקעו. הטנק של סמל ראשון מרדכי קמחי שקע בביצה, הטנק של סג'רמשנה תמייר רפאל נפגע בהפגזה מצרי, והטנק של יוסף אוביידה פרס שני זחלים לאחר לחימה רצופה שנמשכה כשעה וחצי במהלך פגיעה בגשרים ששימשו לחיצית כוחות מצריים. ארוז בנימיני יחד עם הטנק של סגן ראובן אריאב, גרוו את הטנק של תמייר רפאל. הטנקים של מיכאל עדר, סגן מפקד הפלוגה, ישו וקסלר, גרוו את הטנק של מיכאל אוביידה. הטנק של יוסף אוביידה נשאר תקוע והנסيونות לחלו נכשלו. ישו וקסלר הציע לארוז בנימיני לנוטש את הטנק ולהלץ את הוצאות. המ"פ דחה את ההצעה. הטנק התקוע המשיך להילחם כאשר מערכות הצריח שלו פועלות חלקיים. מערכת הקשר שלו פעלת עד הסוף.

לאחר לחימה של כשעה, בה הצליחו צוות הטנק לפגוע בכוחות שניסו לפרוץ מעלה לסוללת העפר, ניסה טרקטור מצרי לפרוץ את הסוללה, כדי ליצור מעבר לטנקים ורכב כבד. הטעין קשור חיים לוי זיהה את הטרקטור, והתווכח ידין טנקייבים השחיל בו פגז וחדילק אותו. כעבור כמה דקות נכנס מבعد לפרצה טנק מצרי מסוג ט-55. הוצאות זיהה את הטנק. ידין טנקייבים הדליק את הטנק בשני פגזים. הטנק המצרי שהגיע עד למרחק כ-10 מטר מהטנק התקוע נדלק ובהתקופצות שלו האיר את השטח. גושי פלדה של הטנק המצרי נחבטו בטנק הישראלי. טנק מצרי נוסף שהיה בסמוך ניצל את הראות שנוצרה מבערית הטנק שנפגע וצדד לעברו את התותח. מפקד הטנק, יוסף אוביידה, חש בסכונה המתקרבת אבל לא יכול היה להגיב. אוביידה הספיק לדוח על פגז אחד שהחטיא את הטנק. זה היה הדיווח האחרון שלו. הפגז השני פגע בצריח הטנק וחדר

לתוכו. יוסף אובידיה והתוthon ידין טננבוים נהרגו. הנהג אייל בזיראובן, לימים אלוף, מפקד גיס, והטعن חיים לוי, הצלחו להיחלץ ממנו ואחרי כמחצית השעה חולצנו.

סמל ידין טננבוים שנפל בקרב השריון היה עיליי מוזיקלי. לצד פלא בנגינה חיליל. כישرون שניבאו לו מגיל צעיר קדרירה בингלאומית. תזמורת צה"ל הת喧נה לפניו שיצטרף אליה עם גיוסו לצה"ל. ידין לא רצה לשם. הוא בקש להיות קדרבי והוא מושר להיות טנקיסט. הוא התגלה כתותחן נדרי ובמטוחים הפליא בפיגיעות שלו. שנים אחרי נפילתו שמע נגן החליל המפורסם, פיר רמפל, על ידין והאזין לניגנת החליל שלו בקלטות. החלילן המפורסם התקשה לחנוך את דמעותיו וביקש להנציח את ידין טננבוים בקונצרט מיוחד לזכרו בלונדון.

רק אחרי נפילת ידין וjosף, נחשף, כי דקות ספורות לפני שהפגנו המצרי פגע בהם, היה מפקד הפלוגה ארץ בנימני בדרךו לחילץ אותם יחד עם טנק נוסף. במרחק כ-200 מטר מהטנק של אוביידה שкус הטנק שלו ונתקע. טנק אחר עליו פיקד סגן מיכאל עוז, שנע בסמווק, ספג פגיעה ישירה החל לבורו ונעצר.

בחמ"ל פיקוד דרום בבאר שבע היה אובדן שליטה מוחלט על המתוחש בחזית. אף על פי קוד הדרום, שמואל גונן, הגיע לפיקוד באיחור, אחרי שעוט ארוכות בערב החג בו לא ניתן היה לאתר אותו, בנסיבות שנראו כחומר אחידות מסווע, על רקע סיימי המלחמה בקן התעללה. האלוּף עשה את ערב החג בחיפה. היו שטענו אז שהיעלמותו הייתה בנסיבות רומנטיות. גונן לא השאיר טלפונים בהם ניתן היה לאתר אותו. הדיווח על תקיפות האויר המצריות ותחילת הצליפה תפסו את אלוּף הפיקוד והחמ"ל שלו בהפתעה מוחלטת. גונן היה אוגדורנر נועז ומצlich במלחמה שששת-הימים. התהילה לה זכה באותה מלחמה סיחורה אותו ואת הפיקוד הגבוה בצה"ל בו שלטו באותו עת אנשי הכותמות השחורות – השריון. חיים בר-לב טיפח אותו ואחריו עשה זאת יורשו בתפקיד הרמטכ"ל דוד אלעזר. דדו ראה בגונן את לוחם השריון המודרני וייעד אותו לגדולות. המינוי שלו כאלוּף פיקוד הדרום היה צעד ראשון בדרכו של שמואל גודודיש, שעיברת את שם משפטונו לגונן, לפירמידת הפיקוד הבכירה של צה"ל. מינויו גונן היה הירייה הראשונה במלחמה הגדלים שהתפתחה לאחר מכן. "שמוליך" כפי שכינו

בזה"ל את האלוף המחווסף והבוטה, נועד להיות התשובה של בר-לב ודדו לאדיק שרון. בעיניהם, שרון ותורת הלחימה שיצר בצדנים ובכח"ל, היו בעבר, המלחמה הקודמת. גונן-גוריוש היה העתיד, הטנקים היו המחר והאפק שמעבר למחר.

לגונן לא היו כישורים לנחל חווית ללחימה ורחה. לא הייתה לו יכולת לנחל מعرכה על-חטיבתי, ודאי לא מלחמה בהיקף פיקודי. הוא התעלם לחלוtinן מן המתרחש בשטח ומייעט לסיר בעקבות התעללה, חרף הדיווחים כי פנוי המצרים ללחמה. במודיעין הפיקוד זרקו לפה דוחות של קצין מודיעין צעיר, סגן בנימין סימן טוב, שדיווח מן השטח, מראה העיניים ולא מהחמל' הממוגז, כי זו מלחמה. גם קצינים בכירים באוגדת סיני, שביקרו בתעללה כל יום ועקבו בעיניהם מודאגות אחר ההכנות למצריות היו בדעתה חד-משמעות: לא יתכן שהמצרים מרכזים כוחות גדולים כל-כך ומקדים סוללות טילים ואמצעי צילחה אך ורק לצורך תרגיל דיביזיוני.

הפיקוד והאלוף שמעו את הקולות, קראו את הרו"חות וההתיחסות אליהם הייתה דומה: לפה הזבל.

האלוף גוןן היה אחראי במידה רבה לתהושת הרוז'היו בפיקוד: מי זה בכלל הצבא המצרי, איזה סיכוי יש לו מול זה"ל בפיקוד הדרום בפיקוד אלוף שמואל גוןן... כל ההצעות שהגינו לפיקוד לקדם את חטיבת 401 הסדרה בפיקוד דן שומרון לקו המים, כדי לאותם למצרים שזה"ל קורא את כוונותיהם וערוך למכת נגד, לא עברו את מחסום גוןן. הטנקים של חטיבת 401 נשארו מאחור. חסرونם בצהריי יום כיפור היה גורלי. תוכנית "שובך יוננים" המפורסמת, הופעלה באיחור רב ובצורה מקוטעת. הטנקים בקו התעוזים, הקו השני, יצאו אל קו המים באיחור רב, לרוב אחרי שכוחות השריון המעטים בקו הראשון נפגו ויצאו מכל פועלה. מאות לוחמים במעוזים, מרכיביהם אנשי חטיבת ירושלים, כותרו על-ידי יחידות הצבא המצרי.

כאשר מספר הנפגעים בין אנשי המעווזים עולה מרוגע לדגש. אלוף הפיקוד, מנתק לחלוtinן מתחמונת הקרבות הקשה, המשיך לדבוק בדעתו, כי ללא אישור שלו אין לפנות את המעווזים. פקודה ברוח זו הועברה על-ידו לאלברט מנדרל מפקד האוגדה המשוריינת. קול ההיגיון לא נשמע בימי הלחימה הראשוניים. קולות הזעקה המצמרדים של לוחמים, רגע לפני סופם, לא עברו את מחסום הפלדה והלב האטום של האלוף גוןן. הוא שמע את קולות המזוקה וסירב להאזין לעצם של מפקדים בכירים, שיאפשר

להלץ את אנשי המעווזים כל עוד הדבר אפשרי. האטיימות הרגשית של מפקד החזית הייתה לא פחותה בעוצמתה מהמהדר שקדם למלחמה.

מפקד הגיסות המשוריננים, אלוף אברהם (אלברט) מנדר, היה איש היחיד בפיקודו שיכל היה לסתור את קו המחשבה השמרני של האלוף. אבל מנדר באופיו היה קצין צייטן, שטען בעקשות שיש לבצע את הוראות המפקדים הממוניים, גם אם דעתו, כמו שקרוב לאירועים, שונה. לפני נפילתו בקרב הספיק מנדר להזכיר בטעותו.

אלברט לא הופתע מהיעיתוי בו פרצה המלחמה. הוא לא היה זוקן להערכות הפיקוד על דרגת הסכירות למלחמה. בסיווריו הימיים אצל הכוחות בשטח, ברכב הוגוניר שלו שבלט באנטנות הגבוהות שלו, ראה איך המערך המצרי הולך ומתקube. בפיקוד התיחסו אל המידע בכיטול וטענו שזו סערה שתחלוף מאליה. ברגע בו ראה את המטוסים המצריים חולפים בשם טסה, ידע שהוא בקרוב של חייו. אלברט היה קצין שריוון קלאסי. קרדרוח, מסודר, עונייני. איש שמייט לפיקוד עצמאות מרבית בשטח. הוא אישית היה מעדר בימים שלהם מרחב פיקוד עצמאות מרבית בשטח. הוא אישית היה מעדר בימים שקדמו למלחמה עיבורי כוחות בקו, לפחות עוד חטיבת שריוון, אבל מיעט לדריש והסתפק בכוחות שהיו תחת שליטתו. שתי החטיבות הסדירות 14 ו-401 היו מן המועלות שבחטיבות הטנקים של צה"ל.

אמנון ר'שף, מ"ח"ט 14, גבה קומה ומשופט, עשה את כל הדרך הצבאית בשריון, ונחשב לפחות קצין מעלה שיגיע אל הצמרת הפיקודית הגבוהה של גיסות השריון. ר'שף, רציני מאד, מחושב, לא לך סיוכונים ביום שקדמו למלחמה ותידרג את כוחותיו לאפשרות של מלחמה. ר'שף הופתע מעצמה מכת הפתיחה המצרית ומרמת התכנון והביצוע. כמו שהכיר היטב את הצבא המצרי בשירות מבצעי ממושך בתעליה במלחמת התתשה, לא הסתר את הפתעתו מז השילוב הקטלני שבין כוחות השריון המצרי וחטיבות ח'יר' וקומנדו שאומנו במיוחד ללחימה נגד השריון הישראלי. אחרי טילי הקרקע-אויר הסובייטיים מסוג סאם, שעשו לחיל-הօיר את המות במלחמה התתשה ושימשו גורם מرتיע בכל תוכני הסיוורים והמתkopות האויריות, הפתיעו המצריים עם נשק אסטרטגי חדש. מערך טילים נגד טנקים, שהנשך הקטלני שלו היו מטולי

רקטות אדר. פ.ג'י מתוכרת סובייטית, פיתוח חדש של דור המטולים הישן, עם טווח ארוך יותר, פצצה בעוצמה חזקה יותר ומערכות כווננות, המלה האחרונה בתחום לחימת הח"ר. לצד האדר. פ.ג'י, שהפך לנשך תקני בכל מחלקות הח"ר, הכניס הצבא המצרי לשירות המבצעי טילי "סאגר" נגד טנקים ושריון. ה"סאגרם" שירתו את יחידות הקו הראשון של הצבא הסובייטי ונחשו לנשך בעל חשיבות אסטרטגית בלחימה נגד שריון. תקופת אורך סיירבו הסובייטים בתוקף לספק את טילי ה"סאגר" לבנות-בריתם מחוץ למוגדרת ברית ורשה. לחץ בלתי-פסיק של נשייא מצרים, אנדר סאדאת, והצמרות הבטחונית בקהיר, הביאו להפרשת הסיירוב הסובייטי. המצרים הקימו יחידות קומנדנו וח"ר מיוחדות להפעלת הטילים. ה"סאגר" התגלה לנשך פשוט להפעלה. יחידת טילים של שני אנשים: נושא מזودת הטיל והמבצע שניוט את הטיל למטרה. במלחמת יום היכפורים, מערך טילי הנ"ט המצרי היה אט ההפתעה האסטרטגית הגדולה של הצבא המצרי.

אמנון רשף, מה"ט 14, התבטה אחרי העימות הראשון עם יחידות הצלילה המצריות: "היתה כוננות בשטח, אך לא כוננות נשית. השאננות חדרה עמוק לתודעתו. האמין בכל לב שהמצרים אינם מסוגלים ולא יעזו לצלוח את התעללה".

חטיבה 14 הסדירה הייתה הראשונה שיצאה לקרם את פני כוחות הצלילה המצריים. זעקה המעווזים: "עלולים עליינו" חיבה לשגר כוחות טנקים קטנים לאורי הצלילה. הטנקים נתקלו במכת אש קטנית. צוותים שניצל, סיירו על טילים מונחים בחוט חשמל שהתחזקפו לעברים וחדרו את השריון. חטיבת השריון 401 בפיקוד דן שומרון, שחשה אל המעווזים המותקפים, נתקלה באותו בעה. טילי הסאגר הדרילקו טנקים, ואזרע הלחימה נראתה כמדורהacha גדולת.

חמ"ל – חדר המלחמה של אוגדת מנדרל, הגיע במהירות למתקפה המצרית. האלוף שוחח בשקט שהפתיע את הסובייטים אותו עם מפקדי השריון בגורה, אמןון רשף ודן שומרון, שהיו מהראשונים שנכנסו לקרב עם הכוחות הצלולים. מנדרל האזין בהקשבה מלאה ל탸וריו המפקדים על מלחמה מסווג שלא ראו כמעט בעימותים מול הצבא המצרי. יחידות השריון נצטוו לחתוף רמפות הגנה וירוי לעבר הכוחות המצרים הצלולים.

שיחת הטלפון הראשונה בחמ"ל הייתה מאלו-משנה אליו-עד (צ'יטה) כהן, מפקד בסיס חיל-האוויר ברפидים, טיס שרכש מוניטין בתפקידו כמפק

טייסת מסוקים. צייטה דיווח לבסוף הראל "פינקו" סגנו של אלברט: "המטוסים המצריים גרמו נזקים לשדה, אבל אל דאגה תוך עשר דקות נוכנלה מהרייה".

היחידות בכו החזית דיווחו על הפצצות מן האוויר, הרעשה ארטילריה - תותחים, מרגמות וקטישות וצלילה מסיבית של כוחות בסירות. מסוקים מצריים נראו טסים מזרחה לעומק סיני. במערכת הקשר שרד כואס מוחלט. חלק מהשידורים היו מקוטעים בגלגול מיטוק ההרים. אלברט נשמע ממלמל: "זהורתי אותם ולא שמעו לי".

הבשורה היחידה הטובה שהגיעה לחם"ל הייתה של גבי עמר, מפקד בית-הספר לשדרון, שחטיבה 460 בתנועה מערכה. אלברט חשב תחילה להפעיל את חטיבה 460 בגזרה המרכזית, אבל על רקע הריווחים והקשישים מהמעוזים בצפון התעללה, העיריך שהבעיה שם בוערת יותר. תחת-אלוף קלמן מגן, שהיה בתל-אביב, קיבל הוראה לעלות מיד על מטוס בשדה דב ולהמריא לרופדים. אלברט ייעד אותו לפיקוד על גזרת בלוזה בצפון. חטיבה 401 דיווחה על תנוצה לכיוון המועוזים בדרום התעללה. אלברט ניהל את המערכת בחם"ל ועקב אחרי אנשי המבצעים שכיצעו שינויים תכופים במרקם אדומיים, על-פי התפתחויות בשטח. ואלה היו מהירות ודרמטיות. מעוז מצמד על הגדה הצפונית של האגם המר הגדול דיווח על צלילה מצפון. על מעוז מילנו א' בגזרת קנטרה הונף דגל מצרי. מילנו ב' דיווח על הפגזה קשה ונפגעים. אורקל ו"לחצנית", דיווחו על קרבות קשים סמוך לשעריו המועוזים. "המצרים עולים עליינו", נשמעו מפקדים במעוזים, חלקם היו לחוצים על סך היסטריה. אחד מקציני המבצעים בחם"ל הגיע בהתרגשות יתרה. אלברט נזע בו: "כאן לא צועקים!" אורקל התהננו לסייע ארטילרי ואווירי. אלברט תימרן עם מעט קני הארטילריה שהיו בשליטתו. אלה לא יכלו לחת מענה הולם לעוצמת התותחים המצריים.

מחדר מתמשך של צה"ל מאז מלחמת התחשה הוביל למחסור בקני ארטילריה ומרגמות כבדות. חיל התותחים לחץ להגבר את רכש התותחים ולהכנסת כלים אדובי טוח לשירות, לצד פיתוח קטישות ומרגמות עם טוח ועוצמת נפץ גדולים יותר. המטכ"ל ב-1973 האמין בשדרון, פחות בארטילריה.

הקשר עם מעוז לחצנית נותק. בחם"ל האוגדה הייתה תחששה קשה שרבר נורא קרה שם. מעוז בודפשט, מעוז החוף הודיע על הדיפת התקפת שדרון.

אורקל ג' דיווח "עלים עלי" וביקש עזרה. פורקן דיווח על הפגיעה מסיבית ועל מאיץ מצרי לפrox גשרים מול איסמעיליה. אלברט הורה לסגןו, ברוך הראל, לצאת בדחיפות במסוק ולצפות מן האויר במתראחש. "פינקו", גיבור ומפקד אחת הפשיטות הנעווזות שביצע צה"ל במלחמת העצמאות, יצא לדרך. המראה שנגלה לעיניו מהאויר היה קשה. השמיים רחשו פעילות של מסוקים מצריים בדרכם מזרחה לעומק סיני. לאורך כל התעללה נראו דלקות, ופטריות שען היתרמו לאויר אחרי כל נפילת ארטילריה. פינקו הבחן במאות סיירות במים. המצרים הנהתו ללא הפסקה כוחות, והסירות חזרו לגדרה המערבית כדי להעמידים לוחמים נוספים. סיירות קומנדנו מצריות נראו צולחות את מפרץ טואץ בכיוון ראס-סודאר. מסוקו של פינקו תימן באקרובטיות בשמי התעללה מהשש לתקיפת מטוסים מצריים, אולם רק בדרך נס נחלץ ממוטשי חיל-האויר שבמהomat הקרב זיהו רק בשנייה האחרון את המסוק של חיל-האויר.

בליל הלילה הראשון, סמוך לשעה 00:30 דיווח אמן רשות, מה"ט 14, כי הוא נגע עם מדים סגורים לתקיפת מטוסות מצריות על המים. רשות התרכנו בפגיעה במאיצ' המצרי להקים גשרים יציבים להעברת טנקים. הוא העיריך, כי כוחותיו, שהלכו ונש��ו, הילכו והצטמקו מרוגע, משעה לשעה, יתקשו לבלום את הצליחה המצרית. אותו מצב היה אצל דן שומרון, מה"ט 401, אשר מיעז עוזרת מעוזי צה"ל בצפון התעללה. האנשים בטנקים היו מותשים, אבל התותחנים המשיכו לצדד את הקנים לעבר המטרות המצריות ולא עצרו גם שחש לעוזרת מעוזי צה"ל. האנשים בטנקים נמצאו בטנק מימיין וכשר מימיין ומשמאלים נדלקו טנקים. הם ידעו מי בדיק נערך בטנק מימיין ובטנק משמאל. בסערת הקרב הם הבחינו איזה מפקד נעלם מן הקשר. הטנקים עברו כלפידים, וליבם של רשות ואנשיו נחמצ עלי כל צוות וטנק שנפגעו. וכך אלה היו עשוות רבות.

בموאיי יום הכיפורים הייתה בשדה-התעופה דב בצפון תל-אביב תוכנה חסרת תקדים.

קצינים ולוחמים ביחידות שרין ואוגדת סיני חיפשו מטוס שיוריד אותם במחירות לרופדים. בחדר האח"מיס בשדה, ישבו קצינים מחטיבת הצנחנים הסדרה ותיכננו את הטסת הכוחות לראס-סודאר, על רקע ידיעות שכוחות

קומנדו מצריים בדרכם להשתלטות על מרחב שלמה ושדות הנפט בסיני, זאבק דרורי, סמג"ד 890, היה אחראי לארגון ההטסה. איציק מרדיי, המג"ד, היה עם המח"ט עוזי יאירי וקצינים אחרים בתכנונים מבצעיים בಗזרות מלחמה שונות. כל מאਮציו של יאירי לחשוף מידע חדש בקשריו במודיעין נכשלו. הטלפונים הגיעו בצליל תபוס.

לחילק מהצנחים, שהמתינו עם חגוררי קרב ושפע ציוד לחימה למוטסים, הייתה אותוليل הিירות ראשונה עם מטוסי הקורנף, ההרקולסים והדרושים שחיל-האויר רכש בארץות-הברית. אחרי שנים של פעילות במוטסים נורז ודקוותה מושנים, המטוסים הגדולים נראו כמו שיוצרים מהפה יכולת תובלת כוחות והצנחה. הצנחים יצאו בדרכם לאבו רודס, ראס-סודאר ושארם א-שייח'. מפקדת חטיבת 35 עם גדור 890 המריה לאבו רודס. הפוקדה שקיבלה המח"ט עוזי יאירי הייתה לתפוס קו הגנה בצדדים אסטרטגיים המובילים אל שדות הנפט, ולהיערך לקרב בלימה נגד שריון וקומנדו מצרים. יחד עם יאירי בחפק החטיבתי, סגן-אלוף אמנון שחק, לימים רמטכ"ל צה"ל. אל הכוח הטרף בעבר מספר ימים עモס ירון, הסמ"ט הקודם שהיה באירועה ומיהר לחזור למלחמה. ירון נחשב בצהנחים למפקד מהשורה הראשונה, אמיין, שקול ושקט מאוד ברגעיו לחץ.

איציק מרדיי המג"ד היה צמוד לחפק החטיבתי, מפקד ומנהל את היערכות הפלוגות בשטח. בטישה דרומה היה עם הצנחים רבי-טרן יהודה דובדבני, שהיה חניך בבית-הספר לפיקוד ומטה של צה"ל. הקורס הפיקורי הבכיר הופסק ודובדבני מיהר לחברו לגדור 890. איציק מרדיי העירק את דובדבני כמפקד ולוחם, ושם צרפו לכוח בתפקיד סמג"ד ב'. רק חבריו הקורבים של דובדבני בחטיבת הצנחים הכירו את סיפورو האישי. יהודה גדל כנער מלאבסי בצל סיפור הגבורה של אביו משה, שהיה מפקד פלוגה בצה"ל בקרב לטрон. משה הוביל את אנשיו, רוכב עלולים חדשים, והסתער על בניין המשטרה ממנו נורתה אש כבדה של חיילי הלגיון הירדני. משה דובדבני נפצע בשדה הפתוח, ולמראה אנשיו שנפלו ונפצעו בשדה הפתוח הורה על פקודת נסיגת. בקרב זה נפצע קשה גם אריאל שרון. משה נותר בשטח החשוף עם חיילי הפצועים ולא היה מוכן לשמע את חייליו הנסוגים, שהתחננו לפניו, כי יקחו אותו איתם. באקדח שבידו Aires עליהם שם לא ייסגו יירה בהם באקדחו. חיילו שהעריצו אותו השאירו אותו בשדה הקרב. משה דובדבני נפל בקרוב.

גופתו לא זזהה, יחד עם נופלים רבים שנקבעו כחילילים אלמוניים. יהודה דובדבני לא הירפה מהhiposhim אחר קבר אביו. רק בשנת 1998, לאחר מאיצים על-אנושיים של יהודה הבן נחשפו שרידי גופת האב, שהיה קבור בחיל אלמוני. משה דובדבני זכה להלויה ממלכתית ונטמן בטקס צבאי בהר הרצל.

יהודה דובדבני נערך לאפשרות של פריצת שריון מצרי בצד אבו זנימה. הוא נערך יחד עם קבוצת לוחמים למארב נגד הטנקים המצריים, במקום בו הם ינוועו בשטח בניו. על-פי התוכנית שגבש הוא ואנשיו, יטפסו על הטנקים וישלשלו לתוכם רימוני זרחן. במרחב שלמה, הפיקוד האחראי על אבטחת שדות הנפט, היה אווירת בהלה עד לבואם של הצנחנים. בבסיס חיל הים בשארם נערך לניסגה והשמידו מסמכים. הצנחנים נדרמו מן התופעה ומנעו את נסיגת אנשי חיל הים. בין פלוגות הצנחנים שיידרו לציר הנפט, היה הפלוגה הצעירה של מנו, עמנואל בן-ישי. מנו הגיע לצנחנים מסירת שקד ונחשב על-ידי איציק מרדייק לאחת הרכישות המוצלחות של הגדור. מנו נחשב מפקד פלוגה אינכוטי והוא מן הכלוטים בגדור. המג"ד שיבח את מהיגותו בתרגילים פלוגתיים וגדודיים. המשימה שהטיל עליו – מצד אחורי אנשי קומנדו מצרים שנחטו במרחב, הייתה מהמאה אישית למנו ולוחמי הערים, להם הייתה זו טבילה האש הראשונה. מרדייק, שראתה את מנו מוביל את הפלוגה בתרגילים ובמסעות, רץ עם חייליו, סוחב עימם אלונקה, ידע שהוא יכול לבטוח בו. מנו הזכיר למרדייק קצין צעיר אחר, כמה שנים קודם לכן. את עצמו. יכולת הניווט של מנו הייתה דומה באור יום ובלילה, עם מפות ובלעדיהן. הוא היה מצלם בעיניו את העיר, לומד אותה ומוביל אליו את אנשיו בעיניהם עצומות ובבטחה. איתתי קלמנוביץ, מפקד בפלוגה, תיאר את מנו כאדם שכמותו לא פגש בחיים.

רוז' יעל, קצין בפלוגה היה אחראי לחלוקת האנשים למטוסים. על ההרקולס הראשון טיפסו 140 לוחמים על ציודם. הטיסים העירו, שהלילה זה בסדר, אבל כמוות כזו של אנשים לא תוכל להיות תקדים. המטוס הראשון המרייא דרומה, ללא אוורota, מחשש שיורט על-ידי חול-האוויר המצרי או על-ידי יחידות קומנדו מצריות שהונחו בקדמת סיני ליד צירם אסטרטגיים. מנו התפעל מהטיסים שלא ייכדו את הכוון בחשכה המוחלטת בתנאי טיסה בלתי-שגרתיים. בשעת לילה מאוחרת נחת המטוס בשדה-התופעה הקטן באבו רודס. מפקדים באזור לא הסתירו את שמחתם למראה התגברות

שהגיעה אליהם. משימתם הראשונה של מנו ואנשיו הייתה לאבטח את השווה וחינויו לילה של פלוגות טנקים שרמן מיוונים, כוח ההגנה העיקרי של כוחות צה"ל באבו רודס. פלוגת הצנחנים של אלי שורק נכנסה גם היא ללחימה נגד כוחות הקומנדו המצריים.

בשלב מסויים הודיעו עוזי יאירי המח"ט, כי יש לעצור את הטסת הכוחות לאבו רודס, ועל-פי הוראה שקיבל יש להפנות כוחות צנחנים מהחטיבה לרפידים. מודיעין פיקוד דרום, קלט תשדורת של הצבא המצרי על כוונה להנחת כוחות קומנדו ולהצנich צנחנים במרחב רפידים, עורק החיים המרכז של צה"ל בסיני. כוח מגדור 202 בפיקוד דורון רובין, הקדים להריא לרפידים ולפרוש כוחות להגנת שדה-התעופה. זאב דרורי וلوוחמים נוספים מגדוד 890 יצא גם הם לרפידים.

הלחימה על המעוותים בקו המים לא פסקה לרגע. כל הלילה נמשכו ההפגזות המצריות ועם עלות השחר התהדרה הצליחה המצרית. סמל ראשון אריה (הרוי) ברוידא, עולה מדרום-אפריקה, היה מותש מליל הלחימה הראשון ולא רגע שני, נכנס לקרב באוזור הפירדאן. מפקד הפלוגה ומפקד המחלקה נפגעו. טנק נוסף לידו נפגע. הרוי הודיע, כי הוא יצא לחוץ את האנשים. ההוראה שקיבל הייתה לחוץ את האנשים, להשאיר את הטנק הפגוע בשטח. הרוי ראה את הטנקים שהלכו ופחו והחליט שהוא מחלץ גם את הטנק.ఈ אש ירד מהטנק שלו ומשך ממנו כבל גדרה. הוא חיבר את הכלבל לטנק הפגוע והעתלים מחילים מצרים שהלכו וסגרו עליו. באיטיות הצליחה הטנק שלו לגורור את הטנק הפגוע. למחזרת ב-8 באוקטובר הרוי ברוידא נפצע קשה ופונה.

אותו יום מצא עצמו רב סרן מררכי (מוטי) פז, מי שהיה מפקד סיירת צנחנים ומגיבוריו פעולות התגמול באי שדוואן במלחמת ההתשה, כמפקד פלוגת טנקים שתקפה את מעוז מפץ. מוטי פז נפצע באחת הסתערות וסירב להתפנות. הוא נלחם עד סיום הקרב. רק אז הסכים להתפנות לטיפול רפואי. אחרי יומיים חזר ללחימה בניגוד לעצת הרופאים.

סגן-אלוף עמנואל סקל, מפקד גדרוד בחטיבת השריון 401, מצא עצמו ביום ללחימה שני רצוף, בניסיון לבלום את הצליחה המצרית בגזרה הדרומית ובסיוע למזוזים שמצבם היה נושא. עמנואל סקל חשף מאץ מצרי לצלוח באוזור האגם המר. הוא הניח מארב לכוח הצולח ופגע בו פגעה קשה. בהמשך היום הצלicho הטנקים שלו לפrox אל מעוז מפץ,

ותחת אש כבדה הצלicho לפגוע ולהניס כוח מצרי שהיה בדרךו לפרוץ אל תוך המעוֹז.

המספר הגדל של הנפגעים מבין אנשי השריון יצר עומס בלתי-רגיל על צוותי הרפואה הגודרים. אחד הרופאים, ד"ר דוד עזרא, שהיה עם גדור,⁹ מרביתו אנשיו נפגעו, החליט על הקמת תאג"ד – תחנת איסוף פצועים גודרית, בין קטריה לבלווה. יוזמה פרטית זו הצילה חי פצועים רבים, שהועברו לתאג"ד. תחת ידיו של ד"ר דוד עזרא, כיום פרופסור, מנהל מחלקה פנימית בבית-החולמים תל-השומר, עברו כ-300 נפגעים.

ביום ראשון, 7 באוקטובר, הייתה אוגדת שרון בתנועה דרומה. רוב הטנקים של האוגדה נעו על שרשות. חלק גדול ממובילי הטנקים הועברו לאוגדה 162 של אלף אברהם ארן "ברן", שהבסיס הרפואי שלו היה בשפלת לעומת אזור ההיערכות של אוגדת שרון בדרום. אריך שרון החליט לסתות לשעה קלה מהתביב התנועה של האוגדה, לבתו בחותם שקמים, להחליף חיבור נוסף עם לילי והבניים. לili הייתה מאושרת למראה אריך והתפקעה מצחוק כאשר ראתה את "רכב הפיקוד" שלו. היה זה טנדר של חברה להתקנת דורית משמש באוגדה הכינו את "רכב הפיקוד" והבטיחו לשגרו בהקדם דרומה. לשון ציפתה הפתעה בביטו. חבירו הקרוב מימי הצנחים זאב עמית, זאב'לה, כפי שכינה אותו, הודיעו לאrik שהוא מצטרף אליו. זאב מילא תפקיד מבצעי במוסד, וגם הוא היה בדרעה, כי למלחמה יש עידפות. שרון חיבק את זאב'לה וצחק למראה הנעלים האלגנטיות שנעל. "ליל", פנה אריך לרעיתה, "תבדקי בכירעם אם אין לנו שם נעלין צנחים ומדים לזאב'לה".

שעה קלה אחר-כך יצאו שרון ויידידו הוותיק דרומה. בדרך הבхиין שרון בטנקים שפרשו שרשות בתנועה על כבישי האספלט הרותחים. הוא ביקש לוודא שהצוותים הטכניים של חיל החימוש בדרך. הוא ידע, כמה כל טנק יהיה חשוב למערכה. בדרך הקשר שרון עם אלף הפיקוד. "שמוליק", הוא יעצ' לו, "אני במקום היתי מפרק מייד את החמ"ל בפיקוד בכאר שבע ויורד במחירות לסיני". שרון הופתע מכך שאلف הפיקוד לא מבין לכדר שבשעה כזו מוקמו בחמ"ל קרוב ככל האפשר לחזית. בתקופת שרון בפיקוד דרום הושלמה בניית חמ"ל משוככל עם מערכות קשר ושליטה אוטומטית, שכונה דבלה. גונן לא הגיב להמלצת שרון.

"התרשמתי", סיפר שרון, "כי אלף הפיקוד לא אהב לקבל עצות מאוגדונר שלו". שרון חשב, בדרך הארוכה, על המצב העדין שנוצר בפיקוד הלחימה

בחזית הדרומ. אלוף הפיקוד ומפקד החזית שמואל גונן, היה מפקדם היישור של שני מפקדי אוגדות עתירני ניסיון פיקודי ומבצעי יותר ממנו – אריק שרון מפקד אוגדה 243 ואברהם ארדן "ברן" מפקד אוגדה 162. שניהם היו בעבר הלא-רחוק מפקדיו הישירים של גונן. אלוף הפיקוד החדש שהחליף את שרון שלושה חודשים לפני המלחמה, היה, עד לקבלת המינוי, מפקד אוגדה 143. לשرون היו ספקות גדולות ביחס ליכולת הפיקוד של גונן. ספקות אלה הלבכו והעמיקו אצליו משעה לשעה, מיום ליום. עד שהגיגו למסקנה, כי מינוי גונן היה אسوן.

בימינו, שניהל במלחמה, כתוב הרמטכ"ל המצרי שאוזלי:

יום ראשון, 7 באוקטובר 1973. בשעה 00:08 הוכתר קרב הצלחה בנצחון. שלוש חטיבות השירות וחטיבת הח"ר שהגנו על קו ברלב השומदו. 300 מתוך 360 טנקים האויב הושמדו, אלפי אנשים נהרגו. האבדות שלנו 5 מטוסים, 20 טנקים, 280 הרוגים. תוך 18 שעות עלה בידיינו להעביר לאגדה המזרחתית של התעלה 90 אלף אנשים, 850 טנקים ו-11 אלף כלי רכב. מערכיו האויב שובשו לחלווטין. הוא נותר למשהala שריון בתחום הטקטטי. באורח פרדוקסלי, זו הייתה הבעיה שניצבה בפנינו עתה. על-פי הערכת המודיעין הצבאי אמורות היו המתקפות העיקריות של כוחות המילואים של האויב להתחילה בין שני פלוגות 6 לשני פלוגות 8, אך בפועל יום ראשון לא נראה סימנים להצטיפות כוחות המילואים של האויב. השאלה שניצבה בפנינו הייתה אפוא: מתי ינחת האויב את מתקפת הנגד העיקריות, ביום או ב-9 באוקטובר?

השפט היחסוי ששרר ביום ראשון אפשר לנו להפעיל גשרים בגזרה הדורמית הרחוקה. ניצלנו את ההפוגה לשלוח נשק כבד וטנקים לדיביזיה ה-19 באותו גזרה, באמצעות גשרי הדיביזיה ה-7 צפונית לה. באותה עת צימצמו הדיביזיות בכל ארמייה את התפר שנוצר בינהן בצלחה.

היום, חטפתי כמה שעות שינה בביתי, אמבטיה חמה והחלפת בגדים. היה זה הערב הראשון בו הגעתינו הביתה מאז ה-10 באוקטובר. האויב ניצל את יום ראשון לאותה מטרה. מאות טנקים נעו לתוך סיני. חמישה חטיבות שריון רעננות לחלווטין הזרמו לחזית.

במודיעין הישראלי הכירו את שאול כקצין נועז, אדם יפה תואר, נחוש ומהיר החלטה. את הקריירה הפיקודית שלו החל ביחידת צנחנים מצרית. היו במודיעין הישראלי שכינו אותו "אריק שרון המצרי..."

בלילה ידע אלברט, כי היה זה אחד הימים הקודרים שידע צה"ל מעודו. השရון בקו התעללה – חטיבות 401 ו-14 רוסקו. כאשר עצרו הטנקים בלילה לתרולוק והתחמשות, ידעו הצוטרים מי לא שרד את יום המלחמה הראשון.

המצב בחזית הדרום היה קשה, מצבם של מרבית המועוזים היה אנווש. מפקד הגזרה, אלברט מנדר, המשיך לשמר על חזות רגועה ולשדר אופטימיות מאופקת, כאילו הרע ביותר מהורי האוגדה. אנשי המטה של אלברט תיארו אותו כמו שאינו מתרגש גם במצבים קשים, כמו يوم הלחימה הראשון. השקט של אלברט הクリין על האנשים שבביבתו. חלקים היו בפנייה אבל הפנימו את הסערה והחרדה שבתוכם. מבט לאחר, סייפו מפקדים שהיו בחמ"ל האוגדה, כי יתכן והדיווחים השקטים, אולי השקטים מדי של אלברט יצרו תחושה אצל אלף הפיקוד, כי המצב בשטח פחות נראה מכפי שהצטייר מההאזנה לרשותה הקשר.

בלילה, כשהוא ספון בחדרו בחמ"ל האוגדה, ידע אלברט את המצב לאשוו. לאוגדה 252 המשורינת של סיני נותרו כ-110 טנקים בלבד מתוך כ-300 שהיו לדרכו בצהרי יום ההפירורים. בשיחת טלפון לילית, אחרי חוץ, אמר לאלו פיקוד הדרום: "שמוליק, אנחנו מחזיקים מעמד יהיה בסדר". ברוך הראל שמע את השיחה וליבו נחמצ. הוא התקשר לאלוף ואמר: "שמוליק, תדרע לך, אלברט אמר מה שאמר מפני שהוא כזה. המצב קשה ואם לא יגיעו כוחות במחירות נצטרך לפנות מתקנים".

לפנות בוקר ביקש אלברט מדן שומרון ואמנון רשות למעט בגיחות אל התעללה ולהיעדר בעמדות הגנה עד להגעת העוזה. אלברט חשש, כי يوم לחימה נוספים כפי שהיה היום הקורם, הוא ישאר ללא טנקים ולא אנשים. יותר מכל היה אלברט קשוב אותו ללילה לדיווחים של גבי עمير ומפקדי הגודדים והפלוגות של חטיבה 460, שנשמעו בראשesk. חטיבת בית-הספר לשရון הייתה התקווה שלו לשעות הקרובות. אלברט הכיר היטב את חטיבת בית-הספר לשရון, הקروم של השמנת, הדוכדבן בקצפת, כך כינו אותה בשրון.

חטיבה 460 הייתה הראשונה שנכנסה ללחימה אחרי חטיבה 14, גדורדים 9 ו-401. בזמן שהטנקים של עمير יפה נלחמו בכוחות שריון וח"ר מצרי,

במאיץ לבلوم את הצלילה ולעוצר את ההסתערות על המעוותים, המשיט שתי פלוגות אחרות, יחד עם הסמ"ט שלילה שני, לכיוון מעוות מילנו שהיה מכותר על-ידי כוחות מצריים. יקי ודרמי, מפקד פלוגה ב', קיבל מידע מהיו וקצר, כי המעוות מוחזק על-ידי אנשי מגדור 68 של חטיבת הח"ר הירושלמית. הדרך אל מעוות מילנו הנצור עברה בעיר המצרית קנטרה. יקי לא ידע אם המצריים השתלטו על העיר ואיזה הפתעות מחכות לטנקים שלו בלילהה של עיר המצרית. ביוםן הקרב שכתב במהלך המלחמה תיאר המפקח הצעיר את כניסה לknatra: "לאט לאט, מתוך האפלה, החלה להתבהר דמותה של עיר על בתיה רחובותיה ומסגדיה. לא היה זמן לחשוב בכלל מה לטנקים בתוך עיר בחשכה מוחלטת. התחלנו ל��ר טוחה לעיר, על ציר עלקת ודומה כי מכל בית וחלון החלו לירות علينا. כוח של 12–14 טנקים נע ברוחבות עיר צרים, מסביב שורקים כדורים והבזקי ארטיפיזי עפים מכל עבר".

יעקב פרטר מפקד טנק בכוח יקי: "יקי המ"פ מודיע שאנו מתקפלים ונכנסים עם שלילה (שלילה שני, סמ"ט 460) לknatra. מה יש שם? מי יודע? נסעים, אתה שוקע כולה בכיוון הנהג. משתמש להבוחן באורות הקטנטנים של הטנק שלפניך, שלא תאבד את השדרה. קולות הנפץ הולכים ומתחזקים. הפחד גדול. הברכיים רועדות. אני מתחיל לפזר כדי שהוצאות לא ירגישו בפה לא להשרות את הפחד שלי עליהם. פקודת הסתערות. כמעט כמו בمسلسل צוות. יקי מזהיר בקשר מפני אויב ומפני אי-יכולת להבוחן בין כוחותינו לבין אויב. אני חושש לפגוע בכוחותינו. לא נראה לי כי הערכבים נמצאים בצד הזה של התעללה. מימני מתפוצצים פגיזים או טילים. השדר יודע מה".

הטנקים המשיכו להתקדם לחורן knatra. רב-סרן יגאל זפקו, קצין האג"ם החטיבתי, החליף את אילן בנין בפיקוד על פלוגה ב'. אילן, שהיה מפקח מחליף, חזר לתפקידו כסגן מפקד הפלוגה.

יקי ודרמי: "ראיתי מולי צוות של שני אנשים מתמקם במרחק של כ-15 מטרים. הבזק עבר מעל לדראשי ואחריו חשתי כי הטנק דורס את האנשים שכיוונו לעברו את הפנו. קשה היה להרים את הראש. כדורים נרוו אל הטנק מכל עבר. הובלתי את הכוח לשום מקום. לאחר כמה דקות איבדנו רוכנו, אם לא כולנו, את חוש הכוון. היה זו טבילה אש ראשונה למרבית האנשים".

יעקב פרטר:

אני דורך את המקהל. לחוץ. אין ירי. הברכיים רועדות. לוקח את העוזי ומרבץ צrho או שניים. פתאום הביטחון חזר, השלווה עוטפת

אותי. אני חוזר למקלע והוא מזמר. הכל כשרה.

"איפה האובי?" אני קורא בקשר ליקי.

"מסביב", הוא עונה.

המחט' גבי עמייר עוקב מקרוב אחרי הקרב וקשוב לרשות הקשר. הוא מאייך במפקדים לא להתעכ卜 ולחלוּפּ על פני קנטרה בסערה. הסמחט' שילה ששון, הורה ליגאל זפקו לפנות שמאליה. זפקו נעלם מהקשר. טיל פגע בטנק והוא נפל הרוג לתוך הצricht. יקי ודמני המשיר בהסתערות. לידיו נשמע קול נפץ. הרגשתי שהראש מוטה בכיפת המפקד. בזווית העין ראייתי חיל מצרי עומד על הסיפון כשרובה بيדו. הסתובבתי ובשארית הכוחות יריתי לעברו באקדח ווביל, שהוא מונח ליד כיוף המפקד. הושתתי את היד לראש. היה היהת ספוגה בדם. התישבתי על כסא המפקד. חבשתי את עצמי, ולמרות הכאב המשכתי לנوع. מאחרוי זההית את טנק הסמחט' וסבבו טנק נוסף. תוך כדי תנועה פגעה בזוקה בפלתת השריון שנתקה בקול רعش עמוס. המשכנו להתקדם, שורה של טנקים שהלכה והידלה. לאט לאט עברנו מקרוב של יחידה לקרב של טנקים בודדים, המנסים לפלט את דרכם באש ובחשכה.

הטנקים חזו את קנטרה והתקרכבו למזוז מילנו. שילה צעק ליקי: "מוכרחה להיות פריצה תנסה למצוא אותה." יקי ירד מן הטנק והתחליל לחפש את הפריצה. לפניו נתגלה טנק שחסם את הכניסה למזוז. יקי עלה על הטנק עם חיל נספה, הניע והזיז אותו. מאחוריו התגללה הפתח. בכניסה למזוז גילה יקי, כי חלק מהטנקים לא נמצאים מאחוריו. הוא ניסה ליצור קשר עם הטנקים האבודים. למעט 5–7 מהם, שנשמעו מוקוטע, האחרים לא ענו. לא נוצר קשר עם הטנקים של סמל ראשון משה גלבום וסגן-משנה אילן ברונר מפקד מחלקת 3. הטנקים של בני שרמן ויעקב פרטר נתקעו איז'ם בתוך קנטרה. בתופת שהיתה מסביב קשה היה להציג מפני המפקדים איפה הם נמצאים. יקי חש בכאכ שהולך ומשתלט עליו. התהבשות בה חשב את צווארו הפצוע הייתה ספוגה בדם. יקי הוריד אותה וחיבש את צווארו בסמרtot. יקי נע אחרי הטנק של שילה ותפס עמדות לכיוון התעלה. כל אותו זמן נעשה מאמץ לכונן את הטנקים התועים בחוץות קנטרה, כדי שיוכלו להיחלץ ולהbor אל כוח הסמחט'.

הטנקים המשיכו בתנועה, מנסים לאתר עמדות אויב.
שיחזור יקי ודרמי:

לפתע נחתו עליו פגזי מרגמה 160 מילימטר. דומה היה שסוף העולם מגיע, בור בעומק 5–6 מטרים נפער באדמה. מתוכו נשמעו קולות בעברית. התברר, כי כמה אנשים הועפו אל הבור. אחד מהם היה סגן-אלוף יוסטוב תמיר, מג"ד גדור 9, שחבר לכוח והוביל אותו בגэм"ש. יוסטוב טיפס על הטנק של יקי. הוא התיישב בתא הטען-קשר ודרכו המשיך לנוט את הכוח בדרכים אותן הוביל משירות ממושך בקו התעלה. המאמצים לחוץ טנקים שנעלמו בלילה הובילו לתוצאות עגומות. הטנק של סמל בני שרמן ובו ארנון ברין, דן ויליאן ואחרון בני-יוסף שקע בשטח ביצתי בקרבת ציר עלהת. עם בוקר גילו המצרים את הטנק. הוצאות הצליח להפעיל את מערכות הטנק וניהל קרב מטווח קצר בכוחות שסגרו עליו. בלימה נפגע הטנק וכל אנשי צוותו נהרגו. גופות הנופלים נותרו בשטח ונמצאו אחרי המלחמה עליידי צוותים של צה"ל לחיפוש נעדרים. הטנק של סג"ם אילן ברונר, חולץ עליידי צוות בפיקודו של רמי ליבר. אילן ברונר, שהיה פצוע קשה, פונה לבתי-חולים בעורף שם נפטר מפצעיו. הטנק של סג"ם דן שור, מ"מ בפלוגה מ', הצליח להיחלץ מתוכה העיר ונע דרומה. הטנק נפגע, כנראה, בעת התנועה ואנשי הצריח נהרגו. הנהג איתן לוטנברג המשיך להסיע את הטנק הפגוע, עד שנחלץ מהאש המצרית. במהלך ניסיון לחברו לכוחות הגדור, נפגע הטנק שניית ונהגו איתן לוטנברג נהרג. גופתו, יחד עם גופות חבריו לצוות – דן שור, קyi טרנס ואליהו בן-סימן, נמצאו והובאו לקבר ישראל אחרי המלחמה.

מפקד מילנו ב', יעקב טרוסטLER, עקב מעמדת הפיקוד המופגזה שלו אחרי מאמצי הטנקים לחברו למעוז. הוא סיפר:

במהלך הלילה בין שבת לראשון אני שומע בקשר, כי טנקים נוספים מגיעים לאזור. עליתי על רשת הקשר ושאלתי אותם אם בכוונתם להכנס למעוז. תשובה הייתה לא. הם ביקשו סיוע והכוונה. יצאת' מן המוצב עם פנס רנאור וסימנת' להם את הדרך לכיוון צפון. חלק מהטנקים היו לא כשירים אחרי שנפגעו. הוצאותיהם שליהם הציבו

אותם בעמדות הגנה לפני המים. מכיוון שהטנקים לא יכולו להמשיך בתנועה החלהנו ביחד, כי חלק מהצוותים יכנסו למוצב ויסייעו בהגנתנו. לעומת נוכנסו יעקב פרטר ואנשי צוותו שמואל לוייט, שלמה בלום וזאב ברל. צוות טנק של סג"מ אילן גדרון, בן של אלוף (מיל') מוסיק גדרון ואנשי צוותו עיש ביטון, שי כהן וחיים גרינברג והצוות של גיל אופיר ואתו אמוץ פרץ, אילישע סתיו ודוד גראן.

סמל יעקב פרטר תיאר את הבוקר הראשון במעוז:

המראה מוזר. דממה מסביב. שקט. לפניו מוצב מילנו א', שנפל ועליו דגל מצרי ענק. קרוב יותר מגדל הרום במעוז מילנו ב', הפגוע... המצרים עולים על המעוуз עם להבירותם. אני רואה את הלוחבות האופפות את המעוуз. בשיפולי המעוуз הם יגיעו אלינו. מה לעשות, ידעתי – אלחם. רעיון השבי והכניעה אינם עולה על הפרק. אני מבקש אש על מעוזינו, והוא מגעה. ההתקפה נשברת... על אילן יודחת ארטילריה מדוקית. שני פגחים בסיפון הטנק והוא וצוותו נוטשים במאהירות. שאר הפגחים מיכלים את הטנק. אני, גיל' ואילן במצוב. אנחנו ייחידה. אני שומע רעש. שני נגמ"שים מצרים 50 מטר מאייתנו. ניתן להבחין בדמות אדם. אני מאבד את העשונות. לא נראה לי שאני מסוגל לירות בהם. הרי הם בני אדם. אני נושא תפילה שיוכנעו שלא יהיה קרב. הם קופצים ווורים. לוייט יורה פג'ז ומחרטיא. אני מבין שיש בעיה ומערכות הכנון יצאה מאיפוס. הוצאה חצי גוף מחוץ לתא המפקד, נשכתי על הצריח במקביל לתותח ומורה ללויט לירות. הנגמ"ש נפגע. באותו הרגע אני חש מכחה אידירה בגב. אין צונח לאט לאט אל הכסא, מושיט יד ימין לפנים וממלמל: אני מת. אני יודעת להtea הנהג ולויט תופס את הפיקוד. אני ננדם מעייפות... מההמעוז מדווחים שייקח זמן עד שהחלכו אותן. הם בלחימה. אני יוצא מטה הנהג ונע עצמאית לעבר המעוуз. הוא נראה לי קטן ובמצב חמור. האנשים חבבים אליו, לוחצים יד וטופחים על השכם, בדיק במקומות הפגיעה. אני מחייך וمبקש לא להכות בפצע. מגע שלב פינוי המעוуз.

בטעות ממנו סבל שמע יעקב פרטר פקורה לאנשי המעווז וצוותי הטנקים להתפנות במאהירות. זהו מבצע מתואם עם המפקדה.

מפקד מילנו ב', יעקב טרוסטLER, קיבל פקודה לחבר עם אנשיו אל כוחות צה"ל בציג לכיסיון 212. מפקד המעו"ז פיזר את אנשי המעו"ז וצוותי הטנקים 43 איש יהדי, שני טורים. הפעועים הרעמסו על אלונקות. האנשים קיבלו מים, תחכשות ומזון. שירות האנשים נראתה ככוח רפואי. תחילה חצתה א' קנטראה בכיוון דרום-מערב. ביציאה מהעיר זיהו כוחות מצריים שחסמו את ציר התנועה שמדרומים לקנטראה. מפקד המעו"ז החליט לשנות את תוכאי התנועה לכיוון צפון-מערב. כוח ח"ר מצרי זיהה את השירות ופתחה לעברה באש. מפקד המעו"ז החליט לפצל את המפונים לשתי קבוצות. שתיהן ניסו לתפוס מתחם בבית-קבורות מצרי. אנשי השריון, אילן גדרון, גיל אופיר, יעקב פרטר, אלישע סתיו, אילן און ושין כהן, נשארו עם מפקד המעו"ז. הקבוצה שהתפצלה מיעקטר טרוסטLER, נעה לפאתה קנטראה ומזכה מחסה בתוך מכתש שנוצר מפגיעה פנימית, ואילו מטרים אחדים לאו"ם ושי כהן, נשארו עם מפקד המעו"ז. הקבוצה שהתפצלה מיעקטר בקבוצה זו היו 17 איש, 11 מהם פצועים. שלום חלה, מאנשי מעו"ז מילנו, תפיקוד על הקבוצה. הוביל אותה לבית נטוש. המצריים איתרו את הקבוצה, פתחו לעברה באש וכיתרו אותה. חילופי האש נמשכו עד שאולה תחמושת האנשים קצין מצרי תבע מהם להיכנע. חלק מהאנשים יצאו, אחרים היססו. המצרים המשיכו לירות ולזרוק רימוני יד לעבר האנשים בתוך הבית. מאש המצרים נהרגו אמוץ פרץ, חיים גרינברג ודוד גוראן מאנשי השריון; איליהו בן-עטר ברוך פיקר, ד"ר אריה טויג – רופא המעו"ז, עובדיה יפת, איליהו מסלטן, מאיר קדוש ובני גל. חלק מהאנשים חוסלו כנראה על ידי המצרים לאחר שהרויים ידיהם בסימן שהם נכנעים. הקבוצה בפיקוד יעקב טרוסטLER, לא ידעה אותן שעה על הסוף המר של האנשים שהיו בקבוצה השנייה. הקבוצה עברה למנוחה בבית-הקבורות הבריטי בקנטראה. הקבוצה הוריעה למפקדת האוגדה על מיקומו ואחרי מסע ארוך ומתייש הצליחה לחבר עם אור ראשון לכוחות צה"ל. טנקים מגודר 113 של חטיבת 217 גילתה את שירות הניצולים. מפקד הכוח, יצחק בריק, חשב תחילת שאלה חילים מצרים ושריגר כמה יריות אזהרה. יעקב פרטר ניסה ליצור קשר בהול עם הטנקים, ללא הצלחה. גיל אופיר ואילן גדרון, לקחו אחד מאנשי חטיבת ירושלים טלית, והניפו אותה לעבר הטנקים. מפקד הטנקים נופפו בידיהם לעבר האנשים, וכעבור דקות התהבקו אנשי המעו"ז והשוריונאים עם מציליהם.

בדרכם חשביד מפקד הכוח, כי חשד שלפניו כוח מצרי. הוא לא הצליח לירות לעברים פגיזים, כי אין לו בצוותתו חומר. המפקד בקש מיעקב פרטר, ישמש כתותחן בטנק, אבל פרטר הפגז לא יכול היה להיכנס לטנק. מג"

198, עمير יפה, שהיה כל העת בלחימה בצייר מפרקת הגיב בשמה על חילוץ הצוותים האבודים. האנשים דיווחו לו, כי לצערם, לא כל מי שיצא לדרך הגיע בשלוום.

בינתיים עלה השחר על יום ראשון, ה-7 באוקטובר. הלחימה של עمير יפה על מעוז מפרקת נמשכה ללא הפוגה. המעווז נכבש בלילה על-ידי המצריים ובהתקפת נגד חזר ונכבש על-ידי עمير יפה ואנשיו. הצעיר אהוד בן-שר סיפר:

המג"ד הורה למיכאל לטפל במפרקת. מיכאל שוחח בקשר עם קבוצה קטנה של לוחמים ששדרה בו והסתתרה באחד הבונקרים. קצין השירות הציע שקשר המעווז יצא לעברו. מהמעוז השיבו שהם נשארו עם מעט תחמושת, ארבעה-חמשה כדורים לכל אחד, והםחוששים להיכנס לתעלות ולטהר אותן מכוחות מצריים. מיכאל ודוי גילה, כי מצב לוחמי המעווז חמור. התהומות אזהה וחקלם פצעיים. הוא ביקש מעיר יפה אישור להעלות את האנשים על הטנק שלו ולחצם. עمير יפה חזר וביקש אישור לחlez את אנשי המעווז. הוא הסביר לחמ"ל האוגדה, כי האנשים פצעיים ואני יכולם להמשיך בלחימה. התשובה שקיבל הייתה שהיא שלילית. שייארו במעטן. אולי בבוקר יהיו הוראות אחרות. עمير יפה התעקש, כי בבוקר עולול להיות מאוחר.

האגודה הודיעה כי הנושא סגור.

מיכאל ודוי לא האמין למשמעותו. הוא נאלץ לפנוט את אנשי המעווז שנמלטו על הטנק שלו והתהנו שלא ינתוש אותם. ודי הודיע שיש אישור לחlez רק פצעיים.

שנתיים מאנשי המעווז, הרופא והקשר, היו על סף היסטוריה והתהנו בככי שהטנקים יציאו את כל אנשי המעווז. ודי נראה שכור מהמחזה המצמר. הוא הבין שהובתו לחlez את האנשים, אבל הפקודה שקיבל הייתה חרదיסטית: כל מי שבריא יוכל להילחם – ישאר. מכיוון המעווז הופיע טנק עליון מיק גולדמן. ודי החלטת בפעם הרביעית אותו יום לחזור למעוז. הוא התקשה לעזוב את האנשים לנפשם וכל עוד יכול היה, ביקש לסייע להם בבלימת כוחות מצריים שהסתערו מכיוון התעללה. בפריצה החוזרת למעווז נפגע מיק גולדמן מכדור שחרר לו דרך הפה. הפצעים

הועברו לטנק של עירא דבר שחש במוחירות לתאג"ד העורפי ואחריו שהוירד את הפצעים חזר ללחימה בכוח שכר על המעוות. באחד מניסיונות החילוץ והトンעה באש עבר הכוח המצרי טעלת על מעוז מפרקת נעצר הטנק של מיכאל ורדי מתקלה בשרשראת.

דור שיאון, טען-קשר בטנק סיפר:

מיכאל סימן לעрон רבין שהופיע בטנק לידנו להתחילה לירוט לכיוון אחת הרופאות עליה היו כ-8 טנקים מצריים. הטווח היה כ-500 מטר. האذור היה מלא סאגרים. הטנק של עрон רבין התקשה לצוד את התותח שלו לכיוון המטורה. מיכאל החליף טנק ונע אותושוב למעוז, בדרך אותה עשה מספר פעמים בלילה. באור הבוקר הראשון השיג אותו מטה טיל' סאגר. הטנק של מיכאל ורדי נפגע ישירות ועלה באש.

מיכאל ורדי, היה בןו של אלוף רפאל ורדי, מתאם הפעולות בשטחים. מיכאל היה אדם וקצין נדרה. הוא התנדב לקורס טיס ובשלב מתקדם נאלץ לפרוש. מיכאל יכול היה לבחור בשירות נוח בחיל-האויר. החיל רצה אותו בזכות קישורי המגוננים והמצוינות שלו בכל המבדקים. ב מבחנים הסוציאומטריים בקורס טיס יצא ראשון. מיכאל התעקש על זכותו לשירות קרבו. השירות זכה בו. הוא עשה את כל מסלול הפיקוד, ובקורס קציני שירות היה חניך מצטיין. רבים מחבריו לא ידעו כלל, כי אביו הוא קצין בכיר במטה הכללי. מיכאל זכה בעיטור העוז על גבורה בשדה הקרב.

ב-00:07 בוקר האש סביב המעוז הייתה צפופה וקטלנית. האויר ריח בשילטים שחיפשו מטרות. המג"ד עמר יפה סיפר:

כבר לא ניתן היה להתקרוב למעוז. כל מי שניסה להתקרב חטף טיל. שיפרנו עדות בתונעה. לא היה מקום בו אפשר היה למצוא מהסחה. טנק נוסף של אייל נפגע ואנשיו עלו על הטנק שלי. שלחתי את ישי וקסלר לצומת, לפנות פצעים, והוא עשה זאת. שבע פעמים הסתערו אנשיו של עמר יפה על מעוז מפרקת. טנקים בערים מימין ומשמאלי, טילים ששיטו באוויר, לא עצרו את ההסתערות, עד שנבלמה ביום ראשון בוקר. כל דיווח שהתקבל בראש הקשר ניבא רעות. הטנק של ארץ בנימיני נפגע מטיל.

המפקד ועימו יעקב ברקאי, שנפצע לפני כן בטנק של מיכאל ודי, שרגא חזינסקי ויגאל לקר נהרגו. על הכביש נע טנק ללא צוות. נהג אותו ירון מט, צוער בקורס קציני שירות. הוא נשלח על ידי מפקד הגודן עמייר יפה לחילץ צוותים לטנקים בטנקים בעוריהם. ירון, בנו של מפקד חטיבת הצנחנים 247, דני מט, יצא לשטח ללא היסוס. ירון חילץ אנשי צוות שנלכדו בטנק פגוע. היה זה הצוות של הלל נווה, שהיה הטנק האחרון שניסה לפרק אל המוזע הנוצר.

במעוות מפרקת, ראו אחדרוני הלחמים שנותרו בחיים בעיניים כלות את הטנקים נחלצים לאחר ובטוח נותרים טנקים בוערים.

השחר העולה הביא עימיו בשורות קשות, חדשות. אמנון רשק, שעזם עיניים לשעה-שעתיים דיווח, כי זיהה טנקים מצריים באזרור החוויה הסינית, אחרי שצלחו באזרור של מעוזים לא מאושימים על קו בר-לב. אותם מעוזים נסגרו בהוראת אריק שרון, בעת שהיה אלף פיקוד הדרום. המעוזים דרווה וכתובה דיווחו על גשרים חדשים שהמצרים פורשים על המים, כמעט ללא התנגדות של צה"ל. הצלילה המצרית התחדשה עם בוקר במלוא העוצמה. מדרום למעוז ליתוח נקלע כוח שרין למארב טילים.

החדשנות הטובות היו מכיוון השמים. בשעה 07:07, בבוקר יום ראשון, ירדו מטוסי חיל-האוויר על הגשרים המצריים והטביעו חלק גדול מהם. המטוסים פגעו גם בסירות עמוסות אנשים. חיל-האוויר נכנס לתקיפה למרות מסך הטילים שהגן על הכוחות המצריים. מן הקרקע ראו לוחמי שרין, שמעולם לא האבו את חיל-האוויר כמו באותו בוקר, את הטילים ששוגרו לעבר המטוסים. אותו בוקר לא יכול היה לדוח, כי כל מטוסינו חורו בשлом לבסיסם. בשם נראו מצנחים של טיסים שנטו בשטח המצרי. היו מקרים בהם הטיסים לא הצליחו לנטו ומטוסים של חיל-האוויר התפוצצו באוויר. מפקד האוגדה ציפה להגברת התקיפות האויריות כדי לכלום את הצלילה. בצהרים הבין, כי יצטרך להמשיך את הלחימה ללא "הכחולים". חיל-האוויר הופנה בהוראת הרמטכ"ל דוד אלעזר למשימת הצלת חיות רמת הגולן והצפון.

אותו יום, בנמל-התעופה הבינלאומי פiomצ'ינו ברומא, יונתן קפלן, סוכן מבצעי של המוסד באירופה, החליט שמקומו בשעה זו אינו במלחמה בטרור, אלא בבית, בחזית הלחימה. יונתן, קצין מילואים בצהנים, בחור גבוה קומה,

יפה תואר, שנראה כאירופאי מבטן ומלידה. היו לו סיבות טובות להישאר באירופה הרחק מהמלחמה. שנים מאחיו הבוגרים נהרגו. האח הבכור אבנור, שהיה הראשון בכני המשפחה שהתנדב לצנחים, נספה בדיליקה שאזהה בתחרותו, בנסיבות פורimes בתל קציר. יוסי קפלן, הילך בעקבות אחיו אבנור וערירם והתנדב לצנחים. ליוונן היה ברור שהוא הולך בדרךם של האחים. גם אחרי שIOSI, קצין המבצעים של חטיבת הבקעה נהרג במרדף, הוא סירב לעזוב את הצנחים. כל מאמצי אביו, ישראל, לשכנע אותו לבחר ביחידת עורפית ולנצל את כישוריו כדי למלוד באוניברסיטה, לא העילו. יונתן שירת ביחידת החה"ן – החבלת החטיבית. מפקדו היה יצחק מרדיי שהמליץ עליו לקזונה. יונתן ביקש להמשיך בשירות המילואים ביחידת החה"ן של אחת מחתיבות המילואים, ושובץ ביחידת החבלת של חטיבת המילואים 80. אחיו של יונתן, ערירם, לא אהב את מסלול חייו של אחיו הצעיר. בעשרות שיחות-נפש, התהנן לפניו, שלמען זכר אחיו ושני ההורים שנפטרו מצער, יבחר לעצמו עסק שקט יותר. יונתן היה בחור מבריק, ואחיו ערירם חשב שיטיב לעשות עם יבחר בקרירה אזרחית אחראית לסטודנטים אקדמיים. יונתן, פטריות, ידע להקסים כל מי שהיה בקשר עימיו, והוא נערץ בזכות יופיו וחוש ההומו הנדר שלו על-ידי נשים. כשרונו לשפות סייע לו בתפקידו המבצעי במוסד. זמן קצר לפני המלחמה, נפגשו במקרא ברוחוב בלונדון זאכיק דרורי, סמג"ד 890, ויונתן קפלן. דרורי קלט את הרמו על פניו של יוני והמשיך מבלי להחליף עימו מלה. אותו ערב צילצל יונתן לזאכיק דרורי והודה לו על שקלט את הרמו. זאכיק ידע על תפקידו המבצעי של יונתן במוסד.

מרגע שפרצה המלחמה, יונתן חיפש כל קשר אפשרי בא-על כדי לזכות בעדיפות בטיסה לישראל. הוא הפעיל את מנהלי תחנת אל-על, דילות עימן היה בקשר ומי לא. הוא הביע נוכנות לטוס בעמידה אם צריך, אפילו על הכנפיים של המטוס, כפי שהתלוצץ, רק להגיע במטוס הראשן לישראל. הלחץ שהפעיל הצליח. כאשר נחת בשעת ערב בשדה-התעופה בלבד נדלים מן האפלה שהיתה בשדה וממכמות הקצינים והלוחמים שמיידרה לחזור הביתה. בשדה היו קצינות גיבס והן היפנו אותו לחטיבת 80.

במפקדת החטיבה, שלא הופעלה ביום הלחימה הראשונית, בגלל אובדן השליטה במטה הכללי, ש machו לדאות את יוני. הוא ה策רף לכוח סיור מיוחד, בפיקוד נתן שנרי, קצין ותיק ביחידה, שהורכב מלוחמים ותיקים בחטיבה. בצהרי יום ראשון ה-7 באוקטובר הגיעו שרון לרפидים. האוגדה השתרכה

מאחוריו. סגנו יעקב (גקי) אבן, קצין שרונן בטח בו, היה אחראי לתנועת כוחות האוגדה דרומה. ברפидים שוחח שרון עם אלברט מנדר. אלברט היה פקדו של שרון במשך כשנתיים. אריק הכיר אותו בקצין קפדן הנוטה לנוקט

אמצעי כוונות, שנראו לא אחת מופרזים במצב מתייחס בכו. "מדוע לא הפעלתם את תוכנית 'שוכך יונימ'?" שאל שרון, "מדוע הטנקים לא נפרשו בזמן?"

"היתה לי פקודה לא לפרק את הכוחות", הסביר אלברט בקול חנוך. שרון לא שאל מי נתן את הפקודה. הוא ידע. אחרי השתנות קצרה ברפידים, לעדכנים על המצב בחווית, המשיך שרון לטאסה, מקום בו ישבה מפקדת האוגדה המשוריינית. מן המידע שהיה בידו ידע שרון, כי דרך ניהול הלחימה שגוי. במקום לרכז אגרוף ברזל של כוח טנקים, נשלחו לא אחת טנקים כודרים למשימות חסרות סיכוי. בדרך זו לא היה כל סיכוי להלץ את אנשי המיעוזים. גורל אנשי המיעוזים הטריד את שרון. לא יתכן, חשב, שזה"ל יפקיר לוחמים. זו לא מלחמת העצמאות, זה לא הקרב על לטрон. סמוך לטאסה התמקם שרון על אחת הדיניות המשקיפה אל קו החזית והחל לעבד את תוכנית הקרב שלו.

המסקנה הראשונית שלו הייתה שהייבים להיערך בהירות האפשרית, כי ברגע כוחות גדולים אפשר להכות מכח ניצח במצרים, לפני שיבססו את ראש הגשר. כל דחיה בהתקפת נגד דרמטית ומוחצת, תhapeק את הלחימה לקשה יותר ותתבע מחירים כבד יותר. לח-הזמןאים אותו תיכנן שרון היה מותנה בהגעת אוגדתו ואוגדת אדן לשטחי הייערכות. שרון האמין שהרבב אפשרה תוך שעotta. שתי האוגדות היו בדרך. שרון האמין שעוד לפני המתקפה הגדולה ניתן לבצע פריצה בכוח בחזית צרה ולהלץ את אנשי המיעוזים באוטה גורה. עם מחשבה זו חזר שרון למפקדת האוגדה המשוריינית בסיני, שםפגש במח"ט 14, אמנון רשות. שרון הכיר היטב את רשות והעריך את מנהיגותו הצבאית. אריק לחץ בחום את ידיו של אמנון. הוא הבין בעיניהם האדומות של המח"ט שניבטו מבעד למשקפיו המאובקות. רשות גולן בפניו שרון את סיפורו הלחימה שלו. שרון האוזן מרתק וככל שהמשיך לשמעו גברה אמונהו, כי עם מפקדים כמו אמנון רשות, אחראי תגבור טנקים ושיתול כוחות רעננים אפשר לנצח את המלחמה.

שרון שאל את רשות: "כמה טנקים נותרו לך?" רשות התלבט לשניה: "אולי 14, אולי 20." רשות האמין, כי הוצאותים

הטכנאים של החימוש יתגברו על תקלות בחלק מהטנקים שנפגעו. שרון ורשות נפרדו בידיעה, כי ייפגשו בהקדם. חטיבה 14 הועברה לאוגרטו.

שרון, מוטרד מהמצב במעוזים, יצר קשר אלחוטי עם חלקם. הוא רצה לדעת אם קיים סיכוי שהחלק מאנשי המעוזים, במקומות בהם הכתיר לא היה מוחלט, יוכל לפרק החוצה ולהברור לכוחות צה"ל. בשיחה עם קשר מעוז "

"חיזיון", ליד גשר הפירדאן, זיהה הקשר את קולו של שרון.

"ארבעים" (מספר הקוד של האוגונדר שרון) אני מזהה את קולך. אנחנו מכירים אותך. אנחנו יודעים שאתה תוכזיא אותנו מכאן. בבקשה", התהנן הקשר, "תבוואו לחלי' אוננו".

גם מעוזים אחרים מזהים את קולו של שרון בקשר. הופעתו של שרון בחזית יוצרת תחושת בטיחון בין אנשי המעוזים. מאיר ויזל, מפקד מעוז פורק, יוצר עם 40, מספרו של שרון בראש הקשר הפיקודית.

ויזל ואנשיו נרגשים אחרי תקיפה אוירית של חיל-האוויר, מן הבודדות שהיו ביום הלחימה הראשונית.

שרון קולט את השידור: "שלום לך".

מאיר ויזל: "שלום וברכה".

שרון: "תגיד לי, כמה טנקים אתה רואה?"

ויזל: "בסביבות 30 טנקים".

שרון: "האם כל הטנקים בערו?"

ויזל: "הם כנראה נפגעו, אבל לא ראיתי שהם בערו".

מתכוון לכוח הצלחה המצרי?".

שרון: "תגיד לי, התרשםות שלכם מהם בתנופה?"

ויזל: "אם מסתכלים עליהם אחרי שחיל-האוויר ירד אז נזכרים במראות מלפני ש שנים (הכוונה למלחמת ששת-הימים)".

שרון: "היות חיל איז?"

ויזל: "בטח שהיה חיל. תראה זו כבר פעם שלישי. אתה מדבר עם זקו בן 41 כמעט".

שרון: "טוב, תראו חבר'ה. אני הגעתתי רק עכשו. אני מתכוון לעשות כל מאמץ להוציא אתכם. אני לא רוצה לעזוב אתכם שם בשום פנים ואופן. קצת יותר מאוחר אני אתקשר אליכם וגירד לכם מה אנחנו עומדים לעשות".

השיחה הבאה של שרון הייתה עם גונן: "שמוליך", הוא אמר, "אני מאמין

שאנחנו יכולים להציל את אנשי המעווזים שנותרו בחיים. אנחנו חייבים לעשות זאת".

גונן דחה את ההצעה: "aicdeno הרבה טנקים. איןנו יכולים להרשות לעצמנו לאבד טנקים נוספים בפריצה למעוזים". שרון התעקש שהמשימה אפשרית וגונן בטל: "אין אישור". שרון האמין אותו יום, כי אפשר לחלץ בהצלחה את אנשי חיזיון שנותרו ללא פיקוד אחרי שהקצינים נהרגו ואת אנשי מעוז פורקן, ש מרביתם היו פצועים. שרון סירב להשלים עם תשובה גונן ופנה לשדר הביטחון משה דיין.

דיין האזין לשרון בקשבר. "אריך", הוא אמר לו, "הלילה בשבוע תהיה פגישה של מפקדי האוגדות בדבליה. הרמטכ"ל יהיה שם. תדבר איתו על עניין המעווזים".

שרון היה מופתע. לראשונה שמע משר הביטחון על התיעצות המפקדים. אלף הפיקוד לא טרח לזמן ישירות. רק מאוחר יותר התקשרו מלחמ"ל הפיקוד והזמינים את אריך לדיוון. הבטיחו לו, כי מסוק יבוא לאסוף אותו. לקראת ערב יצא שרון עם נהגו מוטי לוי ברכבת הפיקוד לנקודת המפגש. הם הדליקו טרפז אורות לסימון נחיתת המסוק, אבל הזמןخلف והמסוק לא הופיע. שרון ונגן שכבו על הדיוונה החולית שנותרה חמה גם בשעות הערב. שעה לאחר, שרון חשב, שאולי טעה בנקודת המפגש והיא אמרה להיות במקום חלפה. שרון חשב, שאולי טעה בנקודת המפגש והוא אמרה להיות במקום אחר, סמוך לטאסה. אחרי המתנה נוספת ובידור עם חם"ל הפיקוד הסתר, כי המוסוק ינחת במקום המפגש המקורי. אחרי שעתיים המתנה המריא שרון לאום-חשיבה בתחושה קשה, כי האיחוד בהגעת המוסוק איינו מקרי וכי מישחו ביקש להרחקו מן הדיוון. המוסוק נחת בחשכה מוחלטת במנחת סמור לחם"ל. כאשר שרון הגיעו הוא הבחין, כי ביציאה מהחם"ל, ברמטכ"ל דדו וביצחק רבין. דדו סיפר לשרון, כי הדיוון הסתיים זה עתה. אריך הסביר לרמטכ"ל בקצרה את תוכניתו. דדו הציע שידבר עמו גונן. רבין שחש במצוקה של שרון, טפח על כתפיו: "אריך, אני סומך عليك. אני יודע שאתה ננצח".

שרון ביקש מגונן לקיים עימו שיוהה פרטית: "תראה שמוליך, אני עוזבי את הצבא לתקמיד. הכוון שלי בחיים הוא למורי אחר. אין לי כל כוונה לתפוס את מקומך בפיקוד. המטרה היחידה שלי היא להביס את המצרים. ברגע שנסרים איתם, אני עוזב. שמוליך אתה יכול לנצח את המלחמה הוו".

"אתה יכול לצאת ממנה המנץ' הגדול. אל תראה כי אויב. אני לא אויב שלך".

גונן לא היה מוכן לשמעו את תוכנית שרון. בטיישה חזרה לטאסה, שרון היה איש עצוב ומהודר. מרחוק, בחשכה, הבחן בצדורים נוטבים שנרו בכוון המעוונים ובשובלים מוארים של טילי פרג שירו המצרים לעבר כוחות צה"ל.

בשובו, קיים שרון תדריך עם מפקדי החטיבות באוגדה. על רקע פנסי רכב הפיקוד, נפרשה מפת קור של אזור הצלילה. שרון דיבר מהלב, "אניחוש שמה שקרה הוא בגלל שהערבים היו יותר טובים. אני רוצה לוזלול בהם, אבל הבעיה היא שלנו. קרה לנו משהו. ואת המשהו זהה עליינו לשנות בשדה הקרב. אל תטעו, צה"ל הוא צבא מנצח. כאן בחזית התעללה עליינו לסייע את המלחמה נגד המצרים במקה מוחלטת. חיבת להיות הכרעה חד-משמעות".

אחד המפקדים שאל את אריק על גורל אנשי המעוונים. "זו בעיה חמורה", השיב, "האנשים במעוונים מנתקים ומכותרים. בגדירה שלנו יש כ-90 אנשים חיים. לא הצלחתי לקבל אישור לתקוף הלילה ולהחלצם. אמרו לי שאסור לנו לאבד טנקים נוספים".

מצביוווחו של אריק השתפר אחרי פגישת התדריך. עם מפקדי שריון אמרנו רשות, חימ ארו וטובייה רביב, האוגדה בפיקודו הייתה מוכנה לצאת לקרב הכרעה.

גורת ראס-סודאר-אבו רודס, הבטן הרכה של צה"ל בפיקוד הדרום, רחשה פעילות של כוחות קומנדו מצריים. הפלוגה הצעירה של מנו בז'ישי נכנסה לחימה. הנגידות של הצנחנים והתוושייה של המ"פ מנו בז'ישי, הפכו את הגorda לשדה ציד. לא חלף יום בלי היתקלות עם הכוחות המצרים שנראו חסרי אוננים בשטה זר וכבלתי-מורדר. מנו הסתיע במדפים במסוקים שהועמדו לרשותו, ולא אחת נראו הוא וחיליו כמו המרינס בווייטנאם. טסים עם דלת פתוחה ומאגיסט יוושב סמוך לדלת ומחפש מטרות. רעם המסוקים החידד לא אחת את הקומנדו המצרי ואנשיו הרימו ידיים.

חלפו ימים מרגע תחילת המלחמה. חטיבת הצנחנים 247 של דני מט הייתה מגוista ועורוכה לכל משימה. המח"ט לא הפסיק להזכיר לאג"ם מבצעים, כי חטיבת צנחנים מיום נתן, עם לוחמים מנוסים שעברו לפחות שתי מלחמות – ששת-הימים בקרב לשחרור ירושלים ומלחמת העצמאות – מוכנה לצאת בכל רגע לחזית המצרים או הסורית. במטה הכללי הייתה כבר תמונה

ראשונית על אופי הלחימה של המצריים והסורים, ועל הפעלת יחידות טילים נגד טנקים, שהיוו את הפתעה האסטרטגית הגדולה של האויב. הצנחנים היו בונים באופנים לפשיטות על חינוי לילה של השריון המצרי, או לפעול בעורפם בשיבוש ציר אספקה ותגבורת.

התשובות שקיבל דני מט היו דומות: לא שכחנו אתכם, בשעות הקróבות תקבלו שימוש שתפורות עליכם. השעות הפכו לימיים.

הצנחנים של דני מט לא הסתיירו את תסקולם. במלחמה ששתי-הימים קיבלו ברגע האחרון שינוי משנה. מצניחה בעורף האויב המצרי בא"ל עריש והעברו ברגע האחרון לחזית הירדנית, ואחריו יומיים של לחימה העניקה למידנית ישראל את ירושלים המזרחית והכוטל המערבי. דני מט וקציני מטהו הבכירים, שביקרו באג"מ מבצעים וב"בור" המטכ"ל, הבינו מדרוע החטיבהמושבתת. הם גילו פיקוד בחרדה, בצלין של טראומה ומהдел נוראי. לדני מט היו התקותות משנה מפקדים בכיריהם – רפול בחזיות הגולן ואዲק שרון בחזיות הדרום – שיקראו לחטיבה. אלף-משנה דני מט ומפקדים בכיריהם בחטיבה חשו מושפלים בימי הלחימה הראשונים. היעדר החלטה מטכ"לית לשיגור חטיבת 247, כמו אהותה חטיבת 80, לחזית, יצרו תחושה קשה, כי צמרת המטכ"ל – שהיתה בשליטת יוצאי השריון, אינה סופרת אותם ואינה רואה בהם כוח שיכול לתרום למלחמה. הניכור, שבין מפקדים מסוימים ויצאי השריון והצנחנים, היה תולדה של הצלחת השריון במלחמה ששתי-הימים ואמונה, כי הסתיים זמנה של "לוחמי הפרושים". רמו, כי הם זמנם של הצנחנים והח"ר. הגיעו הצעינות והמתנטשת מצאה ביטוי בהיערכות צה"ל למלחמה הבאה. החלק הארי של תקציב הביטחון לכוחות היבשה הועבר לשריון, לצנחנים ולגולני נאמר, אין תקציב. כך קרה שהנסק התקני בחטיבות הצנחנים והח"ר במלחמה יום הכיפורים היו רובי פ.ג. בלגים מיושנים עם קצב אש איטי ותקלות אינסופיות במלחמה מדברית, תתי-מקלע מסוג עוזי, בזוקות צרפתיות מיושנות. כל בקשות מפקדי הצנחנים והח"ר להציג בראבי טער חדשים ובטיילים אישיים ופלוגותיים נגד טנקים, נענו בטיעון של אין תקציב, את הכספי הגדול צריך להקדיש לפיתוח הרוור הבא של הטנקים. המצריים והסורים, לעומת זאת, הפיקו את לключи תבוסתם במלחמה ששתי-הימים. הם חיפשו פתרון מהיר נגד הטנקים שמחזו אותם בסיני וכרכמת הגולן בינוי, ומצאו אותם בדמות מטולי הא.פ.פ.ג. וטילי הסגר. לצנחנים של צה"ל ולהח"ר לא הייתה תשובה הולמת ליתרון האיכותי של הנשק המצרי.

גם לשריון לא הייתה חשובה. האויב קפץ מדרגה. זה"ל נשאר מאחור ועתיד היה לשלם מחיר יקר על מחדר מתמשך של הזנחה והתגנשות. לא רק הח"ד והצנחים הונחו. בימי תחילת השריון זה"ל כמעט ולא הקדיש אמצעים לפיתוח ארטילריה מודרנית וציריך גישור לחיל ההנדסה.

חטיבת הצנחים של דני מט המשיכה לחפש משימה. בימי הלחימה הראשוניים לא היה מי שיתן לה פקודה לצאת לדרך. התסכול בחטיבת הצנחים הילך וגבר.

מערכת הקשר האוגדתית בסיני המשיכה לפולות תשרודות נואשת של אנשים לכודים. מקסמן קשור מעוז חיזיון: "אני רוצה אש מטוסים על כל הסוללה הזאת של הטנקים מדורם לצומת. שיחריב אותם. עברו."

כאן (מפקדת הגזרה): "תתאזר עוד כמה דקוטות בסבלנות. מטוסים יהיו מעlid לדפק את כל הטנקים. עברו".

מן: "24 שים-לב, נכנסים אליו דרך השער. אני מבקש ארטילריה. אני מקבל כדרורים מעל הראש. לא יכול להיות שייהה עוד שעה. תשלחו מיד תגבורת, עברו, אחרית ניפול. אנחנו מוקפים מכל עבר, דופקים אותן גם מכיוון השער".

כאן 24: "מייד אתה מקבל ארטילריה ומטוסים. אני לא יכול להרים את הראש ולראות מה נעשה. תורז את המטוסים".

תמונת הקרב במקומות כפי שהסתמנה במערכת הקשר היתה מעל ומעבר לכל ייאוש. במערכות הקשר נשמעו תיאורים מצמררים. באחדים מן המעוויים ניטש ויוכח – האם להיכנע ובכך ליצור סיכוי להינצל. באחדים מן המעוויים התנהל ויכול נוקב بعد ונגד. במעטו מצמד אנשים נפלו בשבי. במעטו חיזיון רצחו המצרים חלק מן השבויים. דני, אחד השבויים, ניצל אחרי שהшиб בסירוב לקצין מצרי ששאל אם נלחם בששת-הימים. הקצין החזיק בידו בפנקס המילואים של דני, ולמלווה של החיל הירושלמי הקצין המצרי ואיש מאנשיו לא קרא עברית.

דני שאל את הקצין המצרי: "מה אתה מתוכנן לעשות לנו. אסור לך לפגוע בנו. אנחנו שבויי מלחמה ואתה צריך לנוהג בנו לפי חוקי אמנת ז'נבה".

הקצין המצרי התקשט. דני ראה שהוא מסתכל לעבר ערים גופות של לוחמים במעט שידייהם היו כפותות, וחוזר ומתבונן בקבוצת השבויים שלפניו. לבסוף אמר לאנשיו לכפות את יריהם ולהוציא אותם מחוץ למעוז. דני ואחרים מחבורי ניצלו. הקצין הורה לחיליו שלא לפגוע יותר בשבויים, והעביר אותם בסירה לגדר המערבית של התעללה. הם ניצלו.

בחיזיון, ביקש לוחם מחבר שידוףוק לו כדור בראש. כאשר סירב ביקש מהרופא שיוציא לו זריקה שתגמור אותו. הרופא סירב. ב-7 באוקטובר החלה תנועת כוחות המילואים בטיי הדרכים המוליכים לתעללה. חטיבת 217 בפיקוד קצין השריון הוותיק נתן (נתקה) ניר, התארגנה במהירות יחסית והחלה בתנועה לסיני.

"גדור אספ" על-שם מפקדו אסף יגורו, מצא עצמו בקרב, מוקדם מן הצפוי. חבורת הפיקוד הקדמית של הגדור נעה בחור וחצתה את צומת רומאני באזרע בלוזה. המג"ד אסף יגורו, לא ידע, כי חלף על פניו מארב קומנדנו מצרי, שהתחמקם בצד הכביש. אנשי הקומנדנו שהונחו ממסוקים בלילה, כ-120 איש, המתינו למאסף הגדור ופתחו באש רצחנית. מאש המוצרים נרדקו מיד מספר טנקים ווחל"מים במאסף. הקמ"ב'ץ אילן אמר נחרג, מררכי גדור מוקבו בגבעת ברנר, ניסה לקוף מזח"לם בווער, ונחרג. צבי גורן, בעבר יו"ר הסטודנטים באוניברסיטה העברית, ניטה לחלי"ץ אנשים בטנק שנפגע, ונחרג.

המג"ד, שנע בכוח החוד והופטע מוקולות הקרב ומשידורו בקשר של הרופא הגדורדי ד"ר גילדר: "אנו מותקפים. יש נפגעים רבים. תזמיןו. ציריך מסוקים לחילוץ!". רק אז ידע המג"ד, כי שיירת הגדור נכנסה למארב. מספר הנפגעים היה גדול. יגורו גילה, כי בין הפצועים שני מפקדי פלוגות – עמייקם כהן וניסן כפרי. הוא שיגר את יצחק בריק, מפקד פלוגה, לתקוף את האויב.

יצחק בריק: "חזרתי לאחור וראיתי שני וחל"מים בווערים. לידם שכבו אנשים פצועים. פתחנו באש והסתערנו לעבר הכוח המצרי".

המג"ד אסף יגורו הגיע בג'יפ וצעק לאנשיו: "להסתער!". הטנק של בריק ספג פגיעה ישירה. המפקד נפצע בפניו והחל לבוער. בריק קופץ מן הטנק והתגלגל על החול כדי לנכבות את האש. למרות הכאבם המשיך בלחימה. גם"ש שהצטרך לכך, הסתער לעבר המוצרים באש מקלעים ורימוני יד. נגן הנגמ"ש דרש כל מי שעמד בדרכו.

"זה היה הרגע בו הבנתי שהוא לא מלחמת שתי-הימים, זו מלחמה אחרת", סיפר יצחק בריק.

פרק 4

יום שני 8 באוקטובר: קרייסט החזית

בוקר היום השלישי למלחמה. רוח סתיו קרידיה נשבה באוזר התעללה. רשות הקשר הפתוחה קלטה את הקולות הנואשים מן המעווזים. אחדים נלחמו על חייהם. רוב האחרים נפלו. שני מעוזים בלבד, אחד בדרום - המזח והשני בצפון התעלה - בודפשט, דיווחו שהם מוחזקים מעמד אחרי הדיפת התקפות אויב. דגלי ענק מצרים התנופפו ברוח על צריחי מעוזים שנפלו בשני ימי הלחימה הראשונים. בבוקר, בשמש הבוקר שהמיסה את אדי הטל הליליים, אפשר היה לראות במשקפות טלסקופ את הדגלים בצבעי שחור-אדום של מצרים. מי היהאמין.

התמונה בחמל"ל אוגדת סיני הייתה קשה ביותר. אפילו ספינקס כאלברט מנדר, מפקד האוגדה, לא יכול היה להסתיר את רגשותיו. ליבו יצא אל אנשי המעווזים. את חלcks הכير אישית, וידיו קצרו מלהושיע. מעוז פורקן המשיך לקרוא לעזרה. ואין עונה.

בחמל"ל פיקוד דרום באומ"ח-шибה האמיןנו, כי זהו בוקר של מפנה. וזה היום בו צה"ל חזר להיות צה"ל והציב המצרי, שהפתיע בשני ימי הלחימה הראשונים, חזר לעצמו. כך לפחות האמין אלף פיקוד הדרום ומפקד החזית, אלף שמואל גנון (גורודיש). הוא קם בבוקר, אחרי שעות שינה קצות, דורך לקרב, מוכן ליום שכלו מפנה.

שעות אחדות קודם לכך, המרייא מסוק של צה"ל מאומ"ח-шибה, בדרך למנהת המסוקים בטאהה. דלת המסוק, שנע בחשכה מחשש למארב טילים של הקומנדו המצרי, הייתה פתוחה. הטיסים הגיעו דרכם באפליה ובאור חיוויי הציוו מידי פעם במפה לוודא שהليلה אינה משטה בהם. ממערב נראו הבזקי ריי. כדורים נותבים ופצצות שהתרפצו והבעירו דלקות יצרו משחק אורות. שבנסיבות אחרות יכול היה לרתק, אבל לא אותו לילה.

שלוש נסועי המסוק מיעטו לדבר ביניהם. רעש מנועי המסוק חתך את

דמתה הלילה. אברהם אדן (ברן), קלמן מגן ואריק שרון נראו מהוריהם. כל אחד עם מחשבותיו. סמוך לטאסה נחת המסוק ושרון ירד ממנה, אחרי שנפרד לשולם שני המפקדים וצוות הטיסים. המסוק המשיך בדרךו למפקדת אוגדה 162, לא הרחק משם.

ברן זימן את מפקדי האוגדה לתרידך מבצעי. באור פנסים הציג על מפה מבצעית מלאה בסימני קודים על מישימת האוגדה בبوكר המחרת. השעה הייתה 01:30 בלילה. שני מפקדי החטיבות, שאמורים היו להוביל את מתקפת הנגד – גבי עمير ונתקה ניררכנו לצידו של האלוף. ברן היה מוטרד מהיעדרות אחד המה"טים להם ייעד תפקיד מרכזי מבצע. אריה קרן, מפקד חטיבת 500, לא ענה לקריאות אליו בראש הקשר. ברן הזכיר את קרן, קצין שריון ותיק, כמפקד אחראי, וידע שאם הוא מתארח יש לך סיבה מבצעית. לברן הייתה הערכה רבה לצוות הפיקוד הבכיר שלו. נתקה ניר, מגיבורי קרבנות השירות במלחמת ששת-הימים, חזר לשירות אחורי פיצעה קשה במלחה ושים ניחומים שהעמידו אותו חוזה על רגלו. גבי עمير היה מפקד בדמותו של ברן. שקט, ענייני, ממוקד במטרה.

ברן, המפקד הותיק בגדה, היה מראשוני השירות. במלחמת יום העצמאות נלחם בחזית הדרום והתבלט כמפקד ללא חת. ההיסטוריה זימנה לו את מעמד כיבוש אילת, אומ-דריש שבסמה הערבית. בספריה ההיסטורית נראתה ברן מניף את דגל הדיו המפורסם בעיר הדרומית.

ברן לא היה שותף מעולם למלחמות גנරלים ולתיכונים בצמרת הצה"לית. את דרכו למרום הפיקוד כמפקד גיסות השירות, עשה בזכות, ולא בගל שיקיות לאחת מקבוצות הפיקוד בצה"ל. בלילה היוצאת, הטיל עליו אלוף הפיקוד להוביל את מתקפת הנגד. ברן, לא חשב מעולם, שגונן העדרף אותו על שרון בගל שיקולים זרים ורצון להרחיק את שרון ממהלך שעשויה להביא לו תהילת גיבורים. גונן היה לכוד בדףו-יחסיבה של "גורודיש", שבו הודיעו שהלך-לפניהם מאוז מלחמת ששת-הימים. גונן לא היה מוכן לחלוק בתהילת מנגחים של מי שיביס את הצבא המצרי במלחמה יומם הכיפורים. וראי לא עם יריבו ושנווא-נפשו אריק שרון.

בשעה 04:30 בבוקר לערך, החלו כוחות אוגדה 162 להתגלל לשדה הקרב. משימתה לתקוף מצפון לדרום. ברן היה משוכנע, כל אותו בוקר, שאוגדת שרון משתמשת כל העת בעתודה, ותאבטח את אגפיו החשופים ובמקרה הצורך תצטרף לתקיפה. ברן האמין בשילוב כוחות אוגדיים כדי

לפצח את האויב המצרי שהפתיע בשני ימי הלחימה הראשוניים. ברן לא ידע כי לאלו הפיקוד יש תוכניות מגירה, שאיש לא שמע עליהם לפני כן, גם לא הרמטכ"ל דוד אלעוז שיבש בראש ישיבת המפקדים באומ"ח חסיבה.

אריך שרון היה הראשון ששמע על אחת מאותן הפתעות. בשעה 09:30 לערך קיבלה אוגרת שرون פקודה מטעם האוגדה להיערך לתנועה דרומה. בפקורה נאמר, כי האוגדה תנוע בציר המוליך לערבי המיתלה, תרד מערבה ותתקוף את הכוחות המצריים מדרום לצפון. שרון ביקש לשוחח בדחיפות עם אלף הפיקוד.

"מתי הוחלט על השינוי?" הוא שאל את גונן.

גונן: "בדין שהיה אצלך. אתהஇיחות".

שרון: "לא ידוע לי על כך, איש לא עידכן אותו, לא הרמטכ"ל, לא אתה?"

גונן: "הגעת לדין אחרי שהחלה התקבלה".

שרון לא הצליח מעולם לקבל אימות לגבי זה.

האם אלף הפיקוד שיקר?

שרון ניסה לעדרר על החלטה. הוא ניסה לשכנע את גונן שהוא עשה טעות איומה. שרון האמין斯基ים סיכוי לשבור את המצריים ולרשך את ראש הגשר רק בהתקפה משולבת. הוא לא נאבק על זכות החובלה במבצע משולב. אחרי שנסינותו ראש אוגדת שרון, גרעון אלטשולר, לשכנע בכירים בחמ"ל הפיקוד, כי גונן עשה טעות שלילה לחשוף את אגפיו של אדרן למתקפת נגד לא שינוי את הגירה, הצליח שרון אחראי מאמץ ליצור קשר ישיר עם גונן.

אותו זמן תנועת הכוחות לקו היהה בעיצומה. חיל-האויר הפצץ מטרות לאויר הגירה והתחמק בהפצצת פורט-סעד, כדי ליצור את הרושם שצה"ל עומד לפניו בוגריה זו. הטיסים דיווחו על פגיעות טובות. עשן שהיתמר מאזרן התעללה חזק את הרושים על תקיפה מוצחת. סוף-סוף חיל-האויר נראה בשם התעללה.

שרון לגונן: "שמוליך, אתה עשה טעות איומה. זה מרגע גדול לעזוב את הרכסים בהם אנחנו שליטים. אני לא מאמין שבמצב הקיים נוכל היום לתפוס גשרים בדרך התעללה ולצלוח מערבה. צריך כוח גדול יותר למשימה כזו. אני מציע לך לבוא לחווית ולהתרשם בעצמך מהמצב".

גונן: "לא, אתה תציג למה אני אומר לך. אם לא תציג לפקודה תורה מיד". שרון נדרם מן הטעון ההיסטורי בדברי גונן.

גונן המשיך בהתקפת הזעם: "אם לא תצית לפקודה תודח מיד מ-
הפקוד. אני אפסיק אותך תיכף ומיד".

שרון נדלים. תחילה חשב לפנות לדרגים בכירים מגונן, לדרכט"ל או לשד הביטחון, במחשבה שנייה החליט שאין בידי ברירה אלא לציתת. בחוסר התלהבות ובחושה קשה שמהלך כזה הוא פתח לאסון, הורה שרון לראש מטהו, גدعון אלטשולר, ולמפקדי החטיבות להיערך לתנועה מזורחה ומשם ביציר רוחב המשיך לתעללה דרומה.

שרון החליט לציית לפוקודה, גם אם בעיניו נראית הזיהה על גבול הטירוף. הוא לא הסתיר את דאגתו, כי הרכסים שהוא מפנה אותו בוקר יחורו וייכבשו על-ידי המצריים וזכה"ל ישלם מחייב יקר כדי להחזיר ולכבותם אותם מחדש.

בתנועת אוגדה 162 לתחלה, היו הצלחות ראשונות וטנקים מצריים נפגעו בקרבות שרילן. היה גם מקרה מכך של אש מטוסי חיל-האוויר על כוחותינו. בחטיבת נתקה ניר, נפגעו טנקים ואנשימים בתקיפה. ברן ביקש מהפיקוד, כי האחדויות להפעלת חיל-האוויר תעבור לקציני בקריה אווירית שנספחו לאוגדה ולא בידי חמי"ל הפיקוד המרוחק. התשובה הייתה שלילית. השליטה תישאר בידי הפיקוד.

אלוף הפיקוד לא ירד מן הקשר. על כל טנק מצרי שנפגע הגיב בקריאות התפעלות: "יופי, יופי".

הוא חזר והזכיר לאדון, כי המשימה איננה רק לדפוק את הצבא המצרי אלא גם לצלוח. כל אותו בוקר שמעו ארון ומה"טים שלו את האלוף צורה בהתלהבות בקולו הצרוך: "לצלוח, לצלוח, לא לשכוח לצלוח".

סגור ל-09:00 בוקר, אחרי קרב שריון מוצלח ליד קנטרה, עלה האלוּף על רשות הקשר ושידר לבנון: "עליך להשתלט על שלושה גשרים ליד הפירדואן ולאלוחה".

אדן הגיב, כי שמע את הדיווח.
גונן: "לפנֵי המעבר אני רוצה להשמיד את כל כוחות האויב שחדרו. אני מתכוון שתשמיד את כל כוחות האויב בגזרה מילנו, באוזור קנטהה, עד קצה הגזרה. עד מזמן. לאחר שתגמר את כל הכוחות האלה תעביר באחד המקומות".

ברן: "הכנתו. המtan".
גונן: "חשוב מארוד שהתנוועה דרומה תימשך כמו זרם, בלי הפסקה עד
שתגיע לנצח. שם עזבור".

ברן: "יהיה בסדר. אני מתכוון לתפיסת השטח באזור מצמד. האם אתה רוצה שאצזר מגע עם חיזיון. אוטיא אנשיים? עברו."
גונן: "חויבי. אם בחיזיון אפשר לעבר, היה טוב אם הייתה עובר עם יחידה קטנה שתישאר על הגדרה השניה."

אדן לא נשמע נלהב לחוץ עם כוחות קטנים. הסיכון היה גדול מדי. הוא חש לגורל הכוחות הצלולים ללא סיוע אוירתי וארטילרי, כאשר המקרים עם הטנקים, הארטילריה וטילי הח"ר שליטים עדין למרחב התעללה. ברן היה מוטרד לא רק מהכחות המצריים שצלווה אלא גם ממסות הצבא המצרי שנותרו בגדה המזרחית של התעלה.

לאנשיו בנגמ"ש הפיקוד אומר אדן: "הפקודה של גונן אופטימית מאוד. לנראה לאלוף יש ידיעות חדשות שאנחנו לא יודעים." אדן מצית וממשיך בתוכנית הקרב כמתוכנן.

בשעה 09:55 האלוף עלה שוב על רשות הקשר: "מאוזן בצד השני זה מצב חדש, אתה מבין."

בשעה 10:05 אורי בן-ארי סגן של גונן, קצין שריון ותיק שהיה מפקדו של ברן במלחמת העצמאות, בקשר: "אני מציע להוריד את חטיבת נתקה (217) מקטרנה דרומה".

ברן: "האם יש ידיעות שלא צפוייה פריצה מצרית בצפון התעלה?"
בן-ארי: "יתכן וקיים אפשרות כזו."

במהשכה שנייה החליט תחת-אלוף בן-ארי להشير בצפון חזית הלחימה חלק מהתיבת ניר בכוח בלבד. לבן הוא אומר: "חשוב מאוד שתעבור בחיזיון ותכטיח לך מעבר, כי זה עלול להיסגר".

אותה שעה, סמוך ל-11 לפני הצהרים זורמות ידיעות לח"ק האוגדה על קרבות קשים של שתי חטיבות הטנקים 460 ו-217. ברן שומע מצוקה בקולות נתקה ניר וגביה עמיד. ברן פנה לבן-ארי וביקש, כי יתגבר את עורף האוגדה לאחר גדורדי של שרון.

בן-ארי: "שלילי. הוא עוד מעט יתחיל לנوع דרומה." הייתה זו הפעם הראשונה אותו בקורס שברן שמע רשות מביבר בפיקוד, כי שרון קיבל פקודה לנוטש את עמדותיו ולהגיע את אוגנתו דרומה. ברן התקשה להבין את ההיגיון בפקודה. לא רך הוא. מן השטח הגיע אליו דיווח, כי כוחות שרון, שענים דרומה, סותחים את הציגים ומעכבים את הגעת כוחות אריה קרן. גונן, מתחעם מצוקת המפקדים בקשר, מודיעחים על טנקים שנפגעים זה

אחר זה ממתחי טילים וועלם באש. הוא משוכנע שברן עשה את הבלתי-יאמן והוא קרוב לכו המים.

רק לקרה צהרים מבקש אלף הפיקוד אישור מהרמטכ"ל להניע את כוחות שרון דרומה. כוכור, אותו בוקר סיפר לשرون, שהפקודה היא באישור הרמטכ"ל.

תגוכתו הראשונית של דדו היה: "שלילי". גונן לא סיפר לו, כי אוגרת שרון כבר על שרשרות וגלגים בדרך לסואץ.

גונן: "המפקר, כוחות אדן דיווחו, כי הגיעו לאחר הגשרים המצריים. ציריך לנצל את ההצלחה. אריק ציריך למהר דרומה. חבל להפסיד זמן. אנחנו בתנופה".

דדו: "או.ק.י. שמוליק, יש אישור". גונן היה איש מאושר. הרמטכ"ל קיבל את תוכנית הפעולה שלו. לימים הודה דדו כי טעה, ורמז כי הוטעה על-ידי גונן במידע, שלא חאמ את תමונת הקרב בשטח.

מסיבות לא ברורות, התעלם גונן מדיווח מוקדם של ברן, כי הוא נתקל בקשימם ונאלץ לדחות את החבירה למעוז חיזיון ואת הצלילה דרך הגשר המצרי במקום.

גונן המשיך לפזר אופטיימות וביוםן המבצעים במetc"ל, ב"boro" בקריה רשם בשעה 09:55 בבוקר: "כוחות החור של אדן נמצאים ליד חיזיון. באזור אין כוחות אויב גדולים. הכוחות תפסו גשר מצרי ונערכים לצלילה. גונן ביקש סיוע אווריי כדי לנצל את תנופת המתקפה.

הרמטכ"ל היה אותה עת בישיבת הממשלה והקשר עם מפקד החזית הועבר לאחריות עוזר הרמטכ"ל אלף רחבעם זאבי.

דדו קיבל פתק מגנדי על הצלחת מתקפת הנגד ועל כוחות ברן שנמצאים קרוב לכו המים.

הרמטכ"ל כתב על פתק: "אני חושש מצלחת כוחות קטנים. המצרים עלולים לנתק אותם".

גונן מפרש את הוראת הרמטכ"ל כאישור לצלילה במספר מקומות עם כוחות מוגדים יותר, ברוח הוראת הרמטכ"ל.

הידיעות מהחזית מחושלות את צמרת הפיקוד העליון ב"boro". עיני אחרדים מהקצינים וחילופי-המבצעים דומעות מהתרgesות ושמהה. הידיעה, כי ברן מתקרב לכו המים ולגשר הפיראן, היא כמו מכת ברק בצהרי יום השמואה, פושתת במחנה המetc"ל בקריה ומשם פורצת למערכות העיתונים. כל מקום

אליו מגיעה השמועה, מוסיף עוד קצר פירורי מידע. לקרה צהרים מדרינה שלמה דיברה על המהפק בחזית: אוגרת ברן חצתה את התעללה. הצבא המצרי מובס.

לחוזת השמועות תורם סמל ממצאים במטה הכללי שרשם בדיות: "כוחות סיור קטנים מאוגדת ברן חזו את התעללה באזור חיזיון ופורך". הדיווח מועבר לאלוף זאבי וזה מהר לשתף את הרמטכ"ל בהתקפותיו הדרמטיות. הממשלה מתכנסת אותה שעה בקריה וגולדה מאיר, ישראל המבשלה, מקבלת דיווח על הניצחון בחזית בפתח מזוכירה הצבאי, ישראל ליאור. בדבר צה"ל ציפו לקבלת אישור לשחרור הידיעה על חציית התעללה. הכתבים הצבאים של עיתוני הערב קיבלו מידע מקרים, כי בקרוב תתפרנס ידיעת דרמטית. בחדרי החדרשות של ידיעות ומעריב הכינו העורכים את העמוד הראשון לקרה הוצאה שנייה. מיוחדת. השתנות הרמטכ"ל בישיבת הממשלה עיכבה את פרסום הידיעה. ישיבת הממשלה מסתיימת בשעה 11:25 לפני הצדדים. דדו ממהר ל"בור" ושם בראשת הקשר הוא מחויר לשמע ידיעות, כי התקפת הנגד על סף קריישה. אין צליהה. יש תבוסה.

הפרשן הצבאי של הארץ, בכיר מומחי הביטחון בתקשורת הישראלית, ואב שיף, כתב בספרו: רעדית אדמה באוקטובר, כי מקור הטעות היה דיווח של ברן לגונן: "אני תיכף ניגש לחיזיון ואני לא עכבר".

אליו גונן לא היה שכור-הצלחה מראשית אותו בוקר, הוא לא היה נסח בಗלי האופוריה. תמונה הקרב ששידרו המפקדים הייתה גלויה ונשמעה בכל הרשות - החטיבתי, אוגדתי ופיקודית. תחילתה בדיווח של נתקה ניר על "תקיפת כוחותינו" של חיל-האוויר; המשכה בדריות, כי 50 טנקים מסווג שרמן של חטיבת יהודה פלד - פרלה, תקווים בדרך; והמשכה בידיעות של גבי עמר ונתקה ניר על מארבי ח"ר מצרי נושא טילים ועל טנקים בוערים. בחמ"ל רווי האימה מאלוף הפיקוד יכול היה הנס כריסטיין אנדרسن לשחזר אותו בוקר את ספרו: בגדי המלך החדרשים.

בכל אותה עת בה כוחות ברן הלכו והסתבכו, אוגדת שרון חיפשה את המלחמה. שרון, ללא אישורו של אלוף הפיקוד, הותיר בשטח את יחידת הסיוור האוגדתית שלו בפיקוד בן-צווון (בנצ) כרמלי.

קרני המשם הינו בדפנות הפלדה של הטנקים שיוציאו מראה של שדה הירש בחולות המדבר. חטיבת ניר נכנסת ראשוןה לקרב שריון בשדרון. מולה, מחופדים בעמדות הגנה היו טנקים מסווג טי-62 המלה האחורה בצבא המצרי.

מודיעין האוגדה דיווח, כי זו חטיבה 15, מחתיבות העילית של השריון המצרי. טנקים טי בערו, כאשר כוחות ח"ר מצרים התחללו לשגר טילי סאגרדים מהרמפות, ולאלה במעטן לוליני, נחבטו בקול פיצוץ בטנקי החוד הישראליים. גבי עמידר דיווח, כמעט במקביל, על מארב טילים בחורשת דקלים. עמידר ביקש סיוע אויר. חמ"ל הפיקוד הודיע, כי אין מטוסים זמינים וחיל-האוויר עסוק בקרבות אויר. חטיבה עמידר היתה בקושי בכוח של גדור. עמידר יפה, גדור 98 עם 17 טנקים, וגדור 19 עם 26 טנקים. עד להיתקלות מול חורשת הדקלים, נעו הטנקים בצורה מאובטחת עד ציר שכונה במפת הקור "ערוב".

יקי ודמני הוביל את הטנקים של פלוגתו כשלדרשותו סגל מפקדים כמעט חדש וצוותים שהחליפו את אלה שנפגו בקרבות התעללה. צוות המפקדים הורכב מעמי אוליאל, שלמה ינאי, לימיים אלף פיקוד הדרום, ואילן בנין. פלוגה ל', גם היא שינתה את פניה ללא הכר. חלק מאנשי הצוות החדשם היו שריםים של גדור 9, שرسוק ביום הלחימה הראשונית, אחדי ממציע גבורה של המפקדים והלוחמים. טנק מפקד הפלוגה, יורם אופיר, היה נדר בהרכבו בגין וסג"מ מרדכי רטר. "טנק הקצינים" היה אפשרי רק במלחמה כפי שהתחתפה בחזית המצרית. חבורה של קצינים נועזים, אנשים ללא אגו, הסכימו לחברו זה אל זה, כדי להעניק מהnisין הפיקודי של כל אחד מהם, לטובת הגדור. עמידר יפה, המג"ד, יכול היה להיות מאושר על הזכות לפקר על חבורה כזו של מפקדים ולוחמים. הם, מנגד, חשבו שנפללה בחיקם הזכות לצאת לקרב עם מפקד ברמתו של עמידר. הצוותים האחרים של פלוגה ל' היו בפיקוד יair טל, בנו של סגן הרמטכ"ל טליק, ועמידר כהן. פלוגה ס' הורכבה ממדריכים וחניכים בקורס קציני שריון: דני רביב, בועז כהן, דוד חודה, ישראל מוטה, ירון מט, עופר פירעם. בצד שמאל לטנק המג"ד, נע טנק בפיקודו של ישעיה וקסלר. בהמשך אותו יום, חברו לגדור טנקים בפיקוד תמייר רפאל ויסוף זיובייש. עמידר יפה וישי וקסלר היו הראשונים שנכנסו לקרב. באזור סגול 279, השמידו חוליות קומנדו וקציני סיוע ארטילרי. חטיבת קציני הסיוע הארtilירית בקו הקדמי, הייתה אחת מהഫטוות המלחמה. המצרים שיכללו את הפעלת הארטילריה כחלק מלוחמי מלחמת ששת-הימים. הימצאות הקת'קים, קציני התצפית בקו האש, חשפה בפני צה"ל את אחד מסודות אסטרטגיית הלחימה המצרית. עמידר יפה וישי וקסלר נדרמו משפע הצוות שנתגלה אצל

אנשי הקומנדטו המצריים – מכשורי קשר חדים, שזכה"ל רק יכול היה לחלום על שכמותם, משקפות אוור כוכבים אינפרה אדרומות ללוחמת לילה וכוננות טלקופיות. עוד הכוחות מדוחים על היתקלויות ונפגעים, עליה גונןשוב על

ראש "כרייש" האוגדתית: "לא לעצור, לא לעצור. לדוז. לצלוח".

התקרdotות הכוחות נבלמה והיתה איטית זהירה יותר. גדור טנקים בפיקוד דן ספריר עם 15 טנקים, וגדור טנקים בפיקוד נחום עם 22 טנקים, נעו בכיוון התעללה. עمير יפה הודיע, כי הטנקים שלו קצרים בדרך ותחמושת וביקש אישור להתמלא.

דו-קרב השווין הפך למלחמה רבתית. האויר היה רווי פגזים שהחליפו הטנקים משני הצדדים, כאשר מול היתרונו של תותחני השווין הישראלי, עמדו הטילים הקטלניים של המצרים. ברן בקש שוב סיוע אוורייל אורטילרי. מטוסים לא היו והארטילריה נקלעה להפגזות נגד של התותחים המצרים. נתקה ניר, שיצא לחילוץ כוח של גבי עمير, הודיע שהוא עצמו לכור וזוקק לחילוץ.

ניר נשמע בקשר: "טנקים שלי עולים באש. נדלקים בזה אחרי זה. אני צידיך וחוך סיוע אוורייל".

ברן: "תקבל סיוע אוורייל תוך 30 דקות. החזק מעמד".

שעות אחדות לפני שנפל בשבי, בצהרי יום שני ה-8 באוקטובר, האמין סגן-אלוף אסף יגורי, כי רגע המפנה במלחמה קרובה. בתוכנית הקרב החטיבתיות נקבע גזרו, כדי שיוביל את ההסתערות על גשר הפייראן, בדרכ לתפישת גשר מצרי וחצית התעללה. התדריך שקיבל טרם קרב מהמח"ט נתקה ניר היה מעורפל, בדוק כמו זה שהממח"ט קיבל ממפקד האוגדה ברן, בדוק כמו זה שברן קיבל מאלוף פיקוד הדרום, שמואל גונן.

21 הטנקים של גדור אסף עמדו על גבעה חולשת על הפייראן וחיכו לפיקודו ההסתערות.

מפקד הפלוגה יצחק בריק: "בעוד אנו ממתינים חלפו לידינו עשרה טנקים פאטון. לפי חזות עיניהם של אנשי הכוחות הבנו שעבירה עליהם חוויה קשה ביותר. לא היה בדור לנו מודיעם נעים במהירות לאחר, בעוד אנו נערכים להסתערות פנויים".

בקשר זרמה הפוקדה: "תוקפים חזיתית, שוטפים את האויב באש, עולים על גשר מצרי על המים, חוצים את התעללה וחוברים לכוחות אחרים בגדרה המערבית". בריק הבין אותו רגע מה שהבין כל מי ששמע את הפוקדה בקשר,

שכוחות אחרים של צה"ל חזו את התעללה ומחזיקים בראש גשר ממערבה. איש לא אמר להם מלה, על הסתבכות הקרב, על מתחם מצרי ענק לפנייהם, על כך שבעוד דקוט טיפות ייכנסו למלכודת אש, באחד הקרבנות הטריאומתים שידע צה"ל מעודו.

"לא העלינו על הדעת", סיפר יצחק בריק, "כי הטנקים שחלו על פנינו הם שרידיה של יחידת שריון שספגה אבדות קשות בקרב בפירדאן. יירדנו מהגביעות והתחלנו בתנועה אל היעד. 21 טנקים בפיקוד המג"ד אסף יגורדי. במרקח של שלושה קילומטרים מהתעללה פתחו המצרים באש תותחים, טנקים וטילים. כל השטח היה מכוסה אש ועשן. בקשר שמעתי את קרייאתו של המג"ד אסף יגורדי: "לשפר עמדות לאחר, לשפר עמדות לאחר".

מאותו רגע לא נשמע יותר קולו של המג"ד בקשר. פלוגה אחרת של הגדר נתקלה בראשית ההסתערות במכת אש לא צפוייה. מפקד הפלוגה, משה ויתקין, חשוף בצריח, נפגע. ויתקין, קצין שריון ותיק, שהיה קשור לנדרוד, לא הספיק ליהנות מבנו הקטן עדין, עליו הירבה בספר לחבריו, ומ�택דיו החדש כמנהל מפעל "שבח" לייצור בתים טרומיים. התותחן צעק לנаг הטנק: "נפצענו. ויתקין פצוע. תישע מיד לאחר".

הטען-קשר הוzia ראש מהצריח וניסה לכוון את הנאג. הנאג נסע לאחר 2-3-4 קילומטרים עד שנחלץ מטווח האש המצרית. רק אז ידע, כי מפקדו משה ויתקין נהרג.

אסף יגורדי, בכיר שבויי צה"ל במלחמת יום הchiporim, סיפר אחרי חזרתו מהשבי: "הובلتاي את הגדר לקרב בלבד. היורים שהחצבו לפני לא היו בהירדים. שיתפתה את המח"ט נתן ניר בתחשתי הרעה. הוא אמר לי, כי זו פקודה מגבואה וצריך לבצע אותה במהירויות. קיבלתי את הדין ופקדתי על האנשים לנوع קידימה. מכיוון היעד עלה עשן סמיך שהתרכב בענייני האבק שיצרו הטנקים. לא ראיינו כלום לפנים. פרצנו אל תוך מארב גדול של האויב, מתחם ענק בו האויב היה מחופר בעמדות הגנה וערוך להתקפה עם טנקים, טילים ותותחים. יצאנו אל התופת זהו ללא חיפוי ארטילרי וסיווע אוורי. חדנו לעומק של כחמשה קילומטרים בעומק המתחם המצרי. ממעל עטו עליינו מטוסי מיג וריקטו בנו ללא רחם. הטילים המצרים עשו בנו שמות. הדליקו טנק אחרי טנק. מtower 21 טנקים שייצאו לקרב הגיעו אל היעד 12 בלבד. וגם הם נפגעו בזה אחר זה. קיבלתי פקודה מהמ"ט לנוע לאחר. תודידי תנועה נפגע הטנק שלי ופרש שרשתת. פגוז נוסף שיתק את מערכת

הקשר. פקרתי על נטישה. בשטח היה מכתש ענק שנוצר מפצצת מטוס. רצנו לשם בתקווה שהמצרים לא יגלו אותנו. האמנתי שאחרי רדת החשכה נוכל לחכור לכוחות זה"ל. גם"ש מצרים חשבו אותנו וכיתרו את המכתש. ידענו שאין דרך מילוט, אלא להימנע. מצב נdeg הטנק שלי, קיבוצניק מבית אלף, היה קשה. הוא סבל מפצע פתוח בראשו. חיילים מצרים ניסו לגורוד אותו בכוח. הגנתי עליו בגופי. הכנסתי את כוונת המצרים להחלו. אמרתי להם: "אם אתם ורצים לפגוע בו, חפגו קודם בכולנו".��ין מצרי מנע מהחיילים שלו לירות בנו.

המצרים לקחו את אסף יגורי וחילים אחרים בשבי. הם הועלו על גמ"ש מצדי, עיניהם מכוסות וידיהם קשורות. אסף יגורי הריגש, כי הנגמ"ש שהיה אמפיבי חוצה את התעלה וממשיך על דורך יבשתית. אל השבי, העינויים, החקירות וההשלכות בקהיר.

מגדוד הטנקים של אסף יגורי נותרו שמונה טנקים בלבד. מכל הסגל הפיקודי הבכיר נותר מפקד פלוגה אחת – יצחק בריק. לגדור היו עשרות הרגלים ונעדרים. בין הנופלים הסמג"ר דור לין, שנע עם הטנק שלו, סמור לטנק המג"ר; המ"פ משה ויתקין; סגן מפקד פלוגה זאב בולטווין ולחוממים אחרים. חלק מלוחמי הגדור שלא חזרו הוכרזו כנעדרים. רק אחדים נמצאו גופות. חלק מהן הובאו לקבר ישראל. בין הנעדרים שגופתם נמצאה בשטח מצרים והוחורה לישראל, היה שלמה רחמן, ליד עיראק. ביום בו חזר הביתה למנוחת עולמים, נולד בנו שלמה נועם. רק ארבעה מתוך עשרה נותרו בחים ונפלו בשבי.

בין הנופלים בקרב על גשר הפלידאן היו: אברהם (מוס) אברהם; חיים אוחזון; מרדכי אוחנה; דניאל אורליק; דניאל אידלסון; עמנואל אינגלא; מתתיהו אלגור, בתו נולדה אחרי נפילתו; ברגר אליאס; אבינועם אלכסנדרוביץ; זאב בוטוון; ראובן ברדר; נפתלי דור; יחיאל בורוביין; דור הראל; איתן וליש; ברנרד זילבר; ראובן חיים; יעקב חן; מאיר חרמוני; יגאל יצחקי; ישעיהו בן-ישי; ישראל כהן; שמעון כהן; מנחם לונץ; חיים מזור; מרדכי סעריאן; אלישע פלג; נפתלי פרץ; פטר קלין; עמרם קניג; מאיר שרביט. חטיבה 217 ספגה מכח אנושה. לא הייתה לה ברירה אלא להתאושש במיהוות.

אל צדich מפקד "גדוד אסף" טיפס מג"ד חדש, איש דור הפלמ"ח, מوطיקי הלוחמים שנלחמו במלחמת יום הכיפורים: שמואל (מולה) הרמתי. בפלמ"ח

הכiero אותו כ"מולה", בחטיבת "יפתח" במלחת העצמאות הכiero את המושבניק מבאר-טובייה, כמפקדר נועז, שלא מהסס להתנדב לכל משימה. כך היה גם ביום הנורא, ב-8 באוקטובר. מולה הרמתי לפקוד על עצמו את הפיקוד על הגדור.

אותו זמן לערך, לקראת צהרים, גילתה גדור הטנקים של עمير יפה, כי אחד מטנקיו הצנטוריון שלו נעלם. היה זה טנק בפיקוד אברהם רוזנברג ועימיו מאיר שטיגר וייצק בריטנר. תעלומה זו נפתרה מאוחר יותר. הטנק נקלע בסערת קרב לתוך טנקים של גדור 19 והמשיך עימם בלחימה. הטנק נלחם והסתער בקרב בפירדאן עד שהוכרע במתח טילים. גופות אנשי הצוות נמצאו אחרי מספר וחודשים בשטח המצרי והובאו לקבר ישראל.

מדרום לציר חביבה, נכנס גדור שריון בפיקוד חיים עדיני לקרב. הגדור הגיע עד לכ-800 מטר מקו המים. הטנקים נעקרו רק במתוח טילים. אחד אחריו השני נדלקו כלפיהם. סביבם התרכזו אנשי צוות בוערים, מתגלגים בחול וזועקים לעוררה. למרות האש הקבדה נכנס מפקד פלוגה זעירא, מגדור עדיני, לתוך התופת וחילץ פצועים. עדיני נפגע וזעירא, גיבור הקרב באותה דקota, תפס פיקוד על מה שנותר מן הגדור. ברן השקיף מגבעת הפיקוד על ההיפוך בмагמת הקרב.

ברן לא ישכח לעולם את השעות 11:20–11:40 באותו יום. בקשר נשמע קולו של האלוף "לצלחה, לצלחה!" וברשותה אחרות נשמעו מפקדים שביקשו אישור נסיגה. טנקים עברו בכל חזית התקיפה. צנטוריונים ופטונים. בשיא הלחץ היה דיווח אחד מעודד. אריה קרן הודיע כי גדור נחום כבש מתחם מצרי והשמיד 8 טנקים אויב. השעה הייתה 12:05 בצהרים. דן ספרי דיווח, כי הוא נכנס ללחימה מול כוחות מצריים במתוח ח茅ול. דן ספרי דיווח בקול שקט על מראה מדרדים. מאות רבות, אולי אלף חי"ר מצרי, בתוכם נושאי טילים ורבים ומטולי א.ר.פ.ג.י ולצדם טנקים. היו אלה כוחות דיביזיה 16 המצרית שביצעו תנועת מלכחים בניסיון לכתור את כוחות צה"ל. הבשורות הרעות המשיכו להגיע בצדירות: דיביזיה 2, שצלה באוצר חיזיון, בדרך לשודה הקרב.

תרסיט האימים, חזון הכלחות של שרון מאותו בוקר התרחש בשטח. גבי עمير ונתקה ניר החליטו על פגישה מפקדים בניסיון לבלים את המפולת. הפגישה הייתה קצרה. השנים היו ברעה, כי צליה לא תהיה, צרייך נס כדי שאפשר יהיה להיחילן בשלום. בזמן שהמפקדים היו בדרך חורה לחטיבת,

נסטע בקשר קולו של ראש אוגדת שרון, גדיון אלטשולר, שהתריע על כניסה כוחות מצריים מתחם מיסורי, אחד החשובים בצמחי הדרכים בסיני. אלטשולר הציע שחטיבת אריה קרן ת מהר ותתפס את המתחם לפני הגעת הדיביזיה המצרית. ב⌘ הפיקוד לא אהבו את כניסה רם"ט שרון לרשת ייעוץ לו לפנות אותה בהקדם.

בשעה 00:13 הרשת קרסה מעומס דיווחים. אחד הקשרים הגיב בתסכול: "זדשת מלוככת לא שומעים מלה". רשותות קשר התערכובו זו בזו. היסטוריה שלטה בדיווחים. רק מרחק קילומטרים ממש, היה עדיין גנרטל שצוק בגרון ניחר: "לצלוח, לצלוח!" גדור נתן, שפעל באגף הדרומי של חטיבת נתקה, הדרייך על הiotקלות בכוחות גדולים.

נתקה נור לאוגדה: "נתן נמצא בקרב קשה מול טנקים וטילים. יורים עליו בהזרחות. יש הרוגים ופצועים".

15:14. סימני קריישה באוויר. כישלון.

נתקה נור: "טנקים שלו נדלקים. מבקש לקדם טנקים לזרעה שלו".
ברן ניסה להציג וייעץ לנתקה להיחלץ לאחרור באש.

נתקה נור: "טנקים שלו נפגעים. ציריך סיוע אווירי".

15:30. אבד הקשר עם גדור הסיר של אסף יגורי. ברן סיפר לימיים: "ליבי ניבא רצות". יגורי נע בחודר והגיע אל קרבת קו המים. מכלודת טילים הפכה את הטנקים לפלדיים. המג"ד אסף יגורי ראה את המצריים צרים על אנשיו ורעץ לשיעץ להם. המצריים הרכיבו אותו והמג"ד הרים ידיו לכינויו.

נתקה נור נתן פקורת נסיגה. שרידי גדור יגורי נחלצו לאחרור. 9 טנקים מתפרק 22. חמישים וארבעה לוחמים הוכרזו כנעדרים. הקטסטרופה הייתה בעיצומה. חצייל הפיקוד האוגדתי נקלע למaza. מטה ארטילרי ספג הפגיעה ישירה. ברן הודה: "פחדתי... זה היה קרוב". נגמרה הקשר ספג פגיעה ישירה. יגורי וקציר יוסף דשא נהרגו.

הוואק זילג למקום אחר. ברן החליט להטיל למערכה את כל הכוחות שנשארו לו. הנפקדים מדורוחים על נפגעים רבים, והטנקים המעתים שנותרו מלחימה חווישו, כי הם קצרים בדלק ותחמושת. זה לא עוד קרבי התקפה, זהו מלחמה נאש לחילוין כוחות האוגדה. ברן שולט במצב. הוא השתתף בחינוי מזבוחות ובTEM. את קרב ח' 8 באוקטובר 1973 לא ישכח. המראה מהחפ"ק על יראג דשגבוש השוקעת מספר את סיפור הקרב של אותו יום. עשרה טנקים מושרים בשטח. ישראליים ומצריים. עשן סמיך מכסה את שדה הקרב.

התותחנים הישראלים בטעקים מתקשים לפגוע במטוסות, כשההמש הצונחת מסנוורת אותם. נתקה ניר מגלה שליטה יוצאת-מן-הכלל בכוחותיו המודוללים. הוא מתלהב למראה כל טנק מצרי שנדרק. " הם בוערים, הם בוערים!" הוא נשמע מרוצה בקשר.

הקרב רחוק מסיוםו. דן ספר, מגיבורי אותו יום, נלחם עם טנקים בודדים שנותרו מן הגדר עימיו יצא לבוקר בקרב. גדוריה השרוון 433 ו-429 משקיעים גם הם ממשיכים על-אנושיים לשינוי תוצאה הקרב. המשמש הצונחת מוצאת את גדור 198 בלחימה רצופה זה כמה שעות על מתחמי חמוש ומכשיר.

עמיר יפה התקשה בזיהוי היעדים ובטעות סבר, כי מכשיר זו חמוש. יש וקסלר ודודו חודק הסתערו על חמוש, ונתקלו בטעקים החובטים של גדור 429 שירדו מהם. פני המפקדים החשופים בצריח מספרים על הצפי לטנקים של גדור 198. פלוגה כ' של יקי ורמני הסתערה על מכשיר. מכת האש הראשונה של הטנקים הפтиעה את המצרים. מהצריח ראה יקי, צעיר תל-אביבי, שתמיד מתנדב למשימות שנראות בלתי-אפשריות, כוחות מצריים נמלטים בכלה. הוא לא משלחה עצמו, כי זוהי נקודת התמוטות. הוא יודע, כי לא ירחק הרגע בו טילים יתחללו להתקוף באוויר. הסאגרים עם חוטי החשמל המסתלסים באוויר הם הסיווט של כל טנקיסט. הטנק של עמיר יפה מסתער ויורה פגיזים וכדורי מקלע. טיל סאגר מתրומם לעברו. תוכח טנק המג"ד נחתר לשניים, מראה נדריך בקרובות שריון. הטנק של תמייר רפאל נפגע קשה. תמייר נפצע קשה. הוצאות מחלץ אותו לטנק של יקי. יקי עם תמייר על הטובה ממתין לחילוץ של חבר נוסף, גדי כהן, שכוב מפוח בשטח. גדי חולץ. שניים נלחם בפיציעתו האנושה. 24 שנים אחיד-כך היא הכרעה אותו והוא נפטר. הטנק של ישראל מטאות טיפס על הרכס החולví. ישראל סבר בטעות שהוא מסתער על חמוש ומצא עצמו נלחם על מתחם מכשיר. דן ארגוב דפק על יד מפקדו, כדי להתריע מאיש קומנדו מצרי עם מטול א.ר.פ.ג'. הוא איך בשנייה. להבה גדולה פרצה בטנק. ישראל מטאות הצליח להיחלץ מהטנק הבוער. למרות כאבו צעק לכל עבר שייצלו את אנשיו. זיו כיש טיפס על הטנק ולא מצא בתוכו איש. רק בכית-החולמים בטסה נודע לישראל מטאות, כי שני אנשי צוותו דן ארגוב ומתיי קרס נעדרים. גופותיהם נמצאו חדשים אחרי המלחמה באזרז מכשיר.

יקי וدمני תיאר את הקרב:

בהתהרות הסתבר שעליינו על יעד מבוצר. תוך שניות נפגעו טנקים מטילים ופגזי תותחים. לא רחוק ממנה טנק מצרי סובב את תותחו. כיוונתי עליו ופקדתי "אש". התותח לא הגיב. הפעלתו מחולל ייר וטנק האויב נפגע והתפוצץ. טנקים בוערים מכל עבר. התותח של טנק המג"ד מפוצץ. אספתה על הטנק 14 לוחמים פצועים ונחלצתי באטיות לאחוי.

פלוגה ל' המולתרת, שבהם הפלוגה המקורית שיצאה למלחמה, הסתערה על רכס חמוש. ארבעה טנקים אחוריים. טנק הקצינים בפיקוד יורם אופיר, טנק בפיקוד יובל נריה, שזכה לעיטור גיבור ישראל על גבורה בקרב, משה יפה ועمير כהן. הכוח נע על ציר פוטון, ציר רוחב בדרך לתחלה, והחל בתנועת הסתערות לכיוון מערב. הטנק של יובל נריה, שנלחם ברכזיות כל אותו יום, נפגע משני פגיזים. הוצאה נשט ופונה על-ידי המג"ד. הטנק של משה יפה ספג פגיעה סagger ישירה. מפקד הטנק והותחן זוהר בן-זיאב נהרגו. נהג הטנק אבי חיון הצליח להחליק לאחרור ולהיחילץ.

טנק הקצינים והטנק בפיקוד מאיר כהן המשיכו בהסתערות חרף הטנקים שבعروו סבכים. הם ידעו מה מצפה להם במתחם וראו את הטילים שעפו באוויר וחיששו מטרות להתקبية עליהם. טנק הקצינים, המשיך לדלג בינו לבין טילים, עד שאחר מהם נעל עליו. סגן יורם אופיר, סרן נועם דביר, סג"מ מרדכי פין וסג"מ מרדכי רטר נהרגו. ארבעת הקצינים התחילה את המלחמה בגדרו 9, כולם בתפקיד פיקוד. אחרי שمرכbitה לחומי הגדר והטנקים נפגעו, הם הבינו את רצונם לשרת באותו טנק כצחות לוחם. אחרי נפילתם נורע הטנק כ"טנק הקצינים". הטנק בפיקוד עمير כהן נפגע. המפקד ואיש הצוות שאל פלק נפל. הטנקים נמצאו חורשים אחרי המלחמה בציר פוטון. הנופלים הובאו לקבר ישראל.

הערב ירד. שישה טנקים ירדו לאיים מן הגבעות. שישה מגדוד. חלקים חבולים ומצולקים. טנק מג"ד ללא תותח. היה זהليلת עצוב. על ציר פוטון נעה סיירה קטנה של טנקים, במסע הצדעה, רקוויים, לגדור שהיה ואיננו עוד. בתקב"ד חטיבה 500 עזרו הטנקים להனון ליליה. יקי ודםני התקשה לעצום עיניים, למורות העיפות שהשתלטה עליו. הטנקים הבוגרים, קולות חברי שנפלו בקשר, זעקות הפצועים. עוד הוא מנשה להירדם, ומרקוב נשמע

צליל המנווע המוכר כל-כך של טנק ה"שוט". יקי לא האמין למראה עיניו. מبعد לחשכה הופיע טנק ובצריח יוסי זיובייש שהוכן כנעדר. יקי נרדם כשברקע קולו של יוסי שסיפר על מסע מילוט. הסאגרים רודפים אחדיו ולא פוגעים.

בימנו כתוב הרמטכ"ל המצרי שאזלי:

ראשי הגשר שלנו היו בעיצומם של גיבוש והتابססות. חמישה ראשי גשר דיביזוניים התלכו לשניים בעוצמה של ארמייה. ראש הגשר של הארמייה השנייה כלל את הדיביזיות ה-18, ה-2 וה-16, והשתרע מקנטרה בצפון עד דוויר סואר בדרום. ראש הגשר של הארמייה השלישית כלל את הדיביזיות ה-17 וה-19, והשתרע מהאגמים המרים עד נקודה מוזחת לפורט-טאופיק, בקצה הדרומי הרחוק של התעלה. כל ראש גשר חדר עתה לעומק של כ-150 קילומטר. עתה היו בידיינו כל מוצבי קו ברלב פרט לשניים, הצפוני ביותר והדרומי ביותר. הדרומי מכותר ורגעיו ספורים... נקודות התויפה במערכנו היא התפר ברוחב 32-40 קילומטרים שנוצרו בין ראשי הגשר של שתי הארמיות. הרחבות הראשי לגשר לסגירת התפר חייבת להיעשות בהירות רבה... שכן רוב שטחו היה מחוץ לטווח ההגנה של סוללות הסאמ.

פרק 5

יום שלישי 9 באוקטובר: הבית השלישי בסכנה

יום שלישי ה-9 באוקטובר. בוקר של חשבון-נפש בצה"ל. כשלון מתקפת הנגד מהדרד ברחבי חזית הלחימה ומעבר לה. אוגדת ברן מריםket. מפקד האוגדה, שנלחם מאז יום העצמאות בכל מלחמות ישראל, עוסק אותו בוקר בניהוח סיבות היכשלון. לבסוף יש ביקורת קשה על דרך ניהול הקרב של הפיקוד, אבל לא הוא האיש שידפק באגרופיו על שולחנו של גונן ויתבעו הסברים על פיקוד ההיסטורי, מבולבל ומלא סתיירות. גונן לא מבין מדוע שוגר שרון דרומה לטואץ ובערך נצטווה לחזר.

אין לו ספק, שאליו שרון והוא היו חבריהם ופועלים במאם' דוד-אגודתי, פני הקרב היו שונים לחלוטין.

גונן משוחח אותו בוקר עם מפקדיו וմבקש מהם להרים את מורל הלוחמים. "המלחמה עדין לפנינו", הוא אומר להם. הצעיה של אוגדת ברן אותו בוקר היא מחסור במפקדים, במקום אלה שנפלו ונפצעו, צוותי טנקים וטנקים כשיירים. עשרות טנקים נותרו בשורה הקרב, טנקים רבים נגררו לעורף פגועים קשה, אבל ככל שאפשר יהיה תווים להחזרם ללחימה.

בדרכו חורה מ"הטיול האוגדתי" למיתה ובחורה, שרון היה נסער. אילו שמליך גונן היה מופיע אותם רגעים לעימות פנים-אל-פנים מולו, מיישרו מהם לא היה שורד. שרון האזין כל יום_Atmol ברטחות הקשר לקרב של אוגדה 162. הוא ידע, כי יד ביד עם ברן, ולא חשוב איזו אוגדה התקוף ראשונה, פני הקרב היו שונים לחלוטין, וצה"ל יכול היה להימצא בוקר ה-9 באוקטובר בגדה המצרית של התעלה. הצבא המצרי טרם העמיק את אחיזתו במזרחה התעללה ועדין אפשר היה לעזקו בכוח, חרב היתרון שהעניקו לו יחידות הח"ר נושאות הטילים.

לאנשי החמ"ל האוגדתי שלו אמר: "זה אסון. זהו סיטט". שרון שוחח עם תת-אלוף אברשה טמיר, שהיה עימיו בחמ"ל. אברשה, מהקצינים הותיקים בצה"ל באותה עת ולא ספק אחד המבריקים שבהם, ראה את שרון בהרבה רגעים קשים ושמחים, זה היה אחד הימים היותר סוערים בחייו של שרון. והוא דיבר על טמפוס, אובדן שליטה, טירוף, על אנשים למעלה שאינם יודעים על המתרחש בשטח, ומכללים החלטות אומללות בשליפה. האחת גרוועה מוקודמתה. ועל כל החלטה צו צה"ל משלם בדם. שרון כואב אותו יום את נפילתו של מפקד הסירות האוגדיות בנצי כרמלי, בקרבת שהיה ב-8 באוקטובר, בניסיון נושא של אנשי יחידת הסיור לאבטחה את האזורי שננטש על-ידי צה"ל, בעת שאוגדת שרון הוזזה דרומה. בנצי כרמלי היה מפקד אהוב על שרון, איש שהוא קרוב אליו במינוח.

בדרכן חוזה צפונה שמע שרון, כי המצרים השתלטו על מתחמים חיווניים השולטים על צירי הדרכים הראשיות לתחלה ולעורפה. שרון קמצ' אגראופים ונסער מן הידיעות, כי המצרים מרכזים דביזיות שריון וחיר' עם טילים במתחמי אמיר, מיסורי חמוטל ומכשיר. אילו גונן היה שומע אותו בוקר לאזהרתו, ולא מזין את אוגנתו דרומה, ניתן היה למנווע מהצבא המצרי להתקדם ולהשתלט על מתחמים האסטרטגיים.

שרון שיחזר את דבריו לגונן אותו בוקר: "شمולייק, נצטעד על ההחלטה זו. נצטרך לחזור ולכבות במחיר יקר שטחים שאנחנו מחזיכים בהם ולא שליטה בהם אין סיכוי שנוכל לחזור אל קו המים".

שרון החליט להכנס למרכז על מתחמי חמוטל ומכשיר, בהם הקיוו דם גדרדי חטיבה 460, את חטיבת הפטונים 421 של חיים ארז. בקשר נשמע המג"ד, עמי מרגג, שנע עם הטנקים שלו על ציר פוטון, כחמשה קילומטרים מזרחה לתעלת: "מה קורה כאן? לפי הפקודת עלי לנוע למיסורי ובחמוTEL ובמכשיר אני רואה טנקים בערים מכל הכוונים".

שרירות המשמש טרם-שקיעה מכות בעיני הטנקיסטים. זה המצב השנווא עליהם ביחס לב七八ה. לתקוף בעינויים מסונורות, לא לראות את העיר, להסתעד "על עיור". קשה להזות מי יורה על מי, איפה כוחותינו, איפה האויב. צלויות טנקים בערים על הגבעות. מפקד הכוח שואל את המח"ט חיים ארז "אול' אתה יודע מה קורה?" הבלבול בשטח מוחלט.

החשכה ירדה ועימה מטבח פצצות זרchan. המג"ד: "לסגור מדפים ולדಡת לעמדת המתנה". שרגא, מפקד פלוגה ח',

דיווח בקשר כי סגנו היל מעוז נפגע מרסיסי פצצת זרחהן. ר"ד מיכאל טואף, הרופא הגדרוני, בחיו האזרחים גניקולוג בבית-החולים לילדיות בקריה בתל-אביב, יצא לעבר הטנק הפוגע, שניסה להיחלץ לאחרו בתנועה איטית, בלויי והוראות צמודות של הסמג"ד יהודה טל. התאג"ד, נערך על הכיביש לקילית פצועים. כמהות הפצועים היורדים מהגבעה מדרימה את הרופא והחובשים. הטנק של היל מעוז הצליח במאץ רב לחlez עצמו מהאש. מאמציו הרופא להצליל את היל מעוז עולמים בתהו. הוא היה ההרוג הראשון של גדור הפטונים מחתיבת 421.

היה זה היום של המג"ד עמנואל סקל, מחתיבה 401. הגדרה המצווק שלו אחרי יומיים קרבו, נכנס לקרב שריון בשירון מול גדור שריון מצרי, שככל 24 טנקים אויב ו-12 נגמ"שים. אחרי 20 דקות קרב, הושמדו 24 טנקים ו-8 נגמ"שים של האויב.

אותו בוקר נכנסה חטיבת שריון נוספת לקרב. אחרי שלושה ימים ברכבי המדבר, בסופות חול וענני אבק, בתוכם מסע חסר-תועלת לסואץ וחורה, נערכה חטיבת השריון 600 לקרב. המח"ט, טוביה רביב, מדור המפקדים הותיק של השריון, קיבל פקודה ממפקדת אוגדה 143, לתקוף את המתهام המצרי טלזיה.

ازהות שרון יום קורם לכן, לגונן, כי בפקודה לאוגדה לנעו דרומה, הוא מפקיד שתחים שבשליטה צה"ל לצבא המצרי, הגשימה עצמה. צה"ל נאלץ להקיז דם ולוחזר ולכבוש שורה של רכסים שלוטים על ציר הדרכים, שהיו קורם לכן בשליטתו.

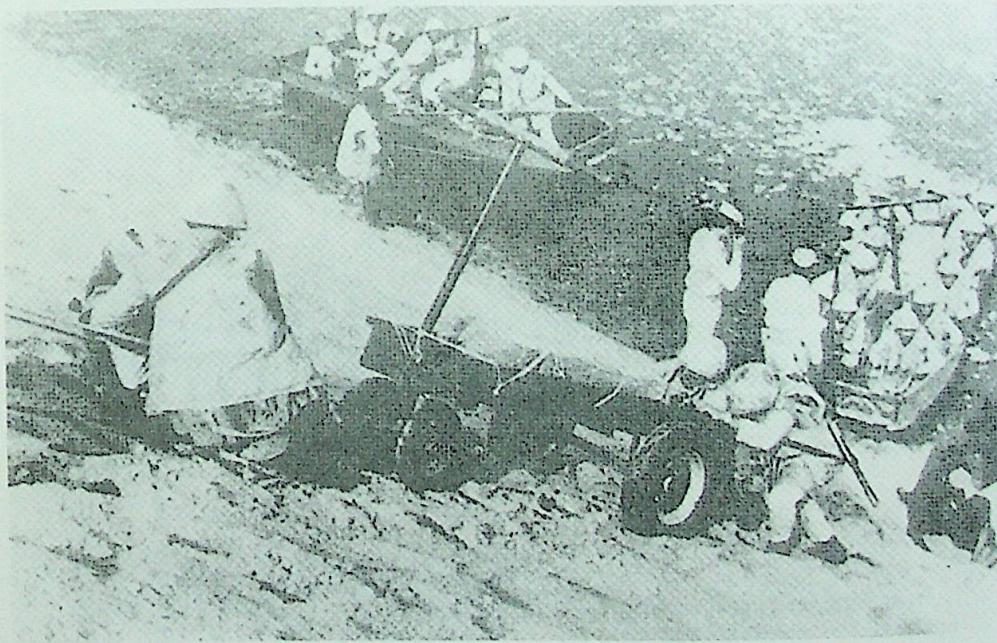
תיק המודיעין על מתחם טלזיה היה ריק. בפיקוד המבולב וההיסטי לא ידוע לומר למ"ט 600, טוביה רביב, איזה כוחות מצרים מחזיקים בטלויזיה ובמתחמים הסמוכים לו. הפיקוד הורה לשרון לנפנף את המצרים - וזהו.

ג'קיaben, סגנו של שרון באוגדה, הודיעו בראש תקשורת לרבר-סן עווי בן-יצחק, מג"ד 409 מחתיבה 600, כי "היעד - טלזיה, המטרה להגעה אל קו הימים". בן-יצחק נערך לקרב עם מידע מינימלי, ודיווח תוצאות של קצינים מהח"ק הגדרי, על תנאים וחילוי ח"ר עם קסדות צלהת במתחם.

בן-יצחק, כמו מפקדי הגדרים האחדים של השריון, האמין בעליונות המוחלת של השריון הירושלמי על הצבא המצרי. 35 טנקים של הגדרה מבנה של כוח מסתער וכוח בחיפוי יצאו לקרב. בתא הנגג של טנק המג"ד המתיין סמל ראשון אמנון אברמוביץ לפקודה "נווע".

הצליפה המצרית. פריצת מעברים בסוללת העפר הישראלית באמצעות דונקי מים. 6 באוקטובר 1973

הצליפה המצרית. כוחות מצריים חוצים התעלה. 6 באוקטובר 1973

העברת נשק ארטילרי
הגדרה המורחת.
6 באוקטובר 1973

הרמטכ"ל המצרי שאול
וכוחות הצלילה.
8 באוקטובר 1973

הנשיא המצרי סאדאת והרמטכ"ל שאול.
16 באוקטובר 1973

מפקדים בגדוד השריון 198 – מימין לשמאל: סמל ראשון אהרון קורן, יקי ורמני וארו בנימיני ז"ל

טנק הCENTURION, "השות'" כפי שכינו אותו לוחמי גדוד 198

סגל קודס מפקדי טנקים – צנטוריון – גדוד 198

מג"ד 198 עמידר יפה ז"ל משמאל, ודורון שטרנברג קצין גוף

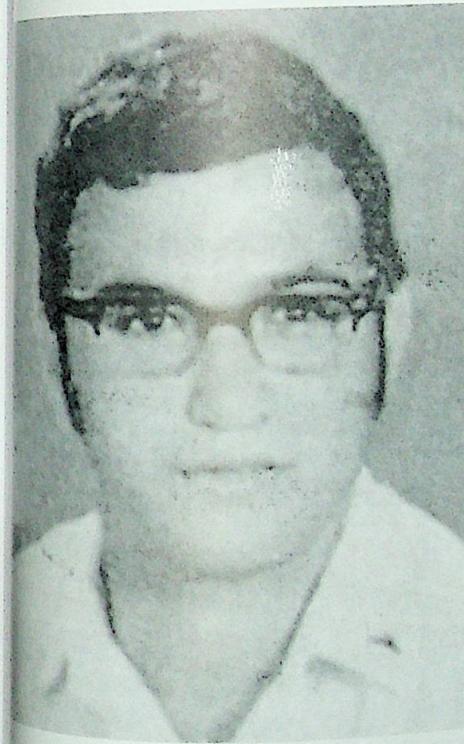

הצננים מתחפרים ברפירים. 9 באוקטובר 1973

7 באוקטובר 1973 – טנקים של צה"ל עושים את הדרך מרכזו הארץ לסיני, על רשותו

שלמה ערמן ז"ל ינובוץ
נהרג מאש כוחותינו אחרי שהילץ את חבריו ממעוז

אדם אלטמן ז"ל, מנכ"וי גוד 198, חיל את חייו של שלמה
גיאי, נפל לקרת סוף המלחמה

- 8 באוקטובר 1973
טנק של צה"ל נפצע קשה
בקרב על מתחם "חמולת"
סagger מצרי ועלה כהן

- 8 באוקטובר 1973
מטוס מיג מצרי חוף
טנקים של צה"ל בקרונ
על מתחם "חמולת"

- 15-16 באוקטובר
הדורבות בדרך לתעלת

אודטיליריה של צה"ל בפעולה –
קיושות לעבר האויב המצרי

קרב השריון – חטיבה 14 בסיוון
בכחות מחתבה 421, כמאץ
לפניה ציר "טרטור".
בillet מכין "טרטור" לחווה
הסינית.

קרבות השריון בחווה הסינית.
17-15 באוקטובר 1973

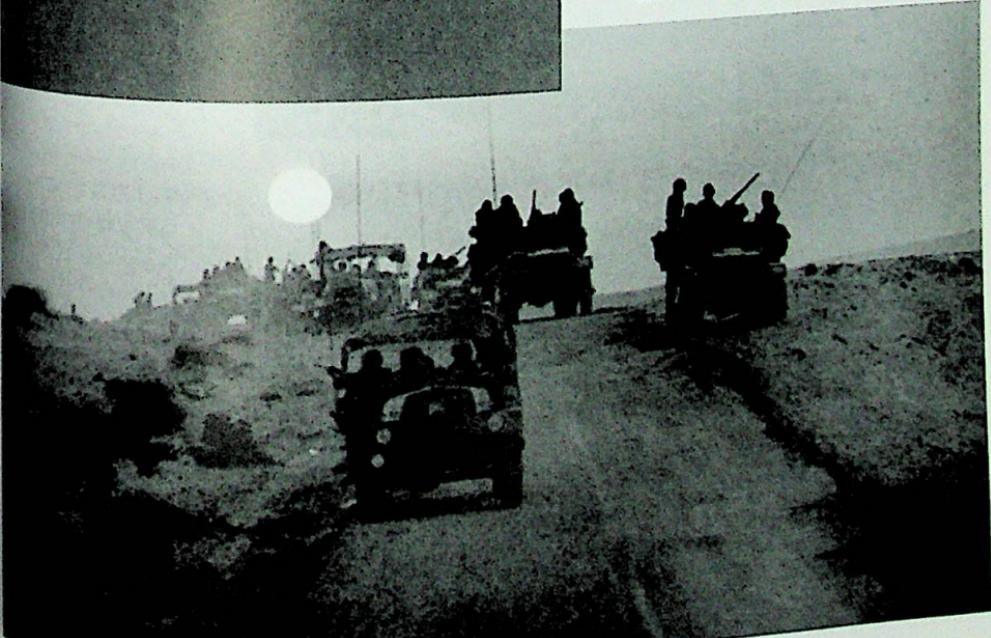

דני מט, מה"ט חטיבת 247 – צנחים מילואים,
שלוחה ראשונה את התעלה

הצלילה.
הסירות הראשונות עם אנשי חה"ן צנחים במים.
צילום נדרי בטרט צילום רג'יס

בודך לחץ התעלה.
חטיבת הצנחים 247. 15-16 באוקטובר 1973

שמעאל עפרון, לוחם החה"ן בוקר וראשון באפריקה.
16 באוקטובר 1973

אביק טמייר, מפקד יחידת החה"ן צנחנים,
שצלחה וראונה את התעללה, שירד:
"אקליפטוקו". 15–16 באוקטובר 1973

הכוח הראשון שנחת בחוף המצרי ממערב לתעללה, מיחידת החה"ן של הצנחנים. 16 באוקטובר 1973.
מבט מהגדה המצרית לגדה הישראלית של התעלה

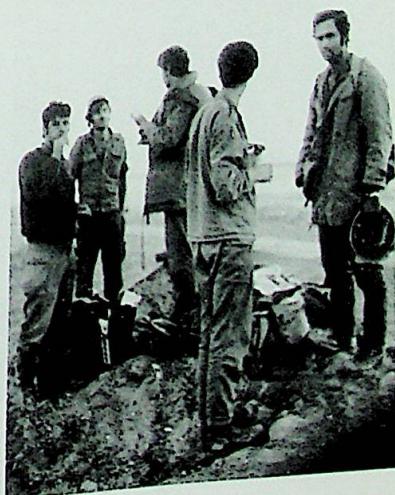
מפעלי סיורת הגומי.
חצית התעללה.
15-16 באוקטובר 1973

סיירות הגומי, אחרי חצית
התעללה.
15-16 באוקטובר 1973

ביקור ראשון ב"אפריקה", ממערב לתעללה.
לחוממים מיחידה החה"ן צנתנים. 16 באוקטובר 1973

זהמים מהתיבת השריון מילואים 217 שעשתה את כל הדרך
במסלול קרבות רצוף מבלה לסואץ

הנבחרה שצליחה וראשונה את התעללה
ב-15-16 באוקטובר 1973 – אנשי החבלה – חח"ן צנחנים.
ראשון משמאל בשורה השנייה מלמטה מחבר הספר

מיפגש שריון צנחנים. הטנק של מ"פ השריון יוסי ברגר,
מתמן ממערב לתעללה. לידיו אל"י כהן וודרי יוסף,
אנש חח"ן צנחנים. 16 באוקטובר 1973

אמנון אברמוביץ, סטודנט למשפטים באוניברסיטת תל-אביב, התחליל זמן קצר לפניה המלחמה קדריה עיתונאית. מאמר של שבועון הסטודנטים דרבנן שהופיע כמוסף שבועי בידיעות אחרונות התפרסם. עורכי העיתון, ביניהם משה תאומים, לימים מבעל משרד פרסום גדול בתל אביב וublisher קבוצת הcadogel של הפועל תל-אביב, התפעלו מהכתיבה של אברמוביץ והזמיןו אותו לכתוב טור קבוע בעיתון.

מאחורי הנג הטנק אברמוביץ, בטנק הדוחס בפצעים המתין התותחן יוסי שירדי לפקודת ירי.

טנק המג"ד גלש במורד דיוונה חולית לעבר מוצב טלוזיה. מאחוריו נעו פלוגות הגדור. ענני האבק הכבידו על הראות. המג"ד הורה בקשר הפנימי להאט. הטנק טיפס על גבעה שטוחה ונערכ לפגזות המתחם המצרי. המג"ד הבחן בשנייה האחורה בטיל סאגר שנע לעברו בתנועות ספרלה. הסאגר פגע בטנק מימין. המג"ד הועף החוצה, התותחן והטعن-קשר הצליחו להיחילץ. אמןון אברמוביץ נותר לכוד בתא הנג. בספר חטיבה 600 תיאר את רגעי האימה:

הינו הטנק הראשון שנפגע. הטיל פגע בתור תא הנג. דבר ראשון אמרות: "עווי (המג"ד) נפגעו". לא ידעת אם יצא החוצה, כי לא חיביתי פקודה כזו. החילתי להישרפ. הרגשתי שזה הסוף. פשוט חיכיתי למות. הרגשתי שאני יכול נשרפ ורציתי למות כמו שייתר מהר. פתאום דעכה האש וראיתי שرك בצווארן אני בוער. ניסיתי להרים את היד לעבר הצווארון ולא הצלחת. ראייתי שידי אין זוזות. התחלתי לצאת מתוך הטנק. נתתי מכח בפתח העליון והוא נפתח כלפי מעלה. התכוופתי כדי להרים את העוזי של הטענ-קשר ולא הצלחת. ידי היו שרופות לגמר.

אמנון אברמוביץ חולץ מהטנק הבוער על-ידי חברו לצוות, יוסי שירדי כיום רופא, מומחה לרפואת עור. בריאיון לאסף לוי, בעיתון העיר, סיפר: הטנק הסריך מעשן. כל רגע הוא יכול היה להתפוצץ. תפסתי לפתוח את המכסה. ראייתי את אמןון מנסה להשתחרר. תפסתי אותו בידים ומשכתי אותו החוצה. כל העור שלו התקלף ונשאר לי בידים. הפנים של אמןון היו כמו דייסה שחורה".

אברמוביץ: "שירי ועוד בחור אחד תמכו بي ועזרו לי ללבת. הייתי קרוב לעילפון".

שירי היה משוכנע שתוך דקוט אמן ימות לו בידים. הוא היה מטושטש קרוב לעילפון. טנק אחר הגיע לחילוץ. אמן הושכב על הטנק שהחל לנוע עבר התאג"ד. אחרי כמה דקות גם הטנק הזה נפגע. שירי נפצע ברגל. הוא לא יכול היה יותר ל思וח את אמן. "אמרתי לו", סיפר שירי: "אמנון, אם אתה לא הולך, אני עוזב אותך פה... והוא הלך". שירי הבהיר, כי אמן עלה סוף עילפון והוא עלול לאבד אותו. הוא דבר אליו, חיזק אותו: "תשמשך, עוד מעט מגעים. עוד רגע, עוד שנייה. כבר, כבר מגעים. אם לא תזוז נישאר פה". טנק אחר של החטיבה חילץ את הפצועים לתאג"ד. ד"ר זק הירש, רופא עליה מאוסטרליה, קלט את הפצוע בתאג"ד שהתקיים על ציר "עכיביש". הסיכוי שלו לחיות היה קלוש ביותר, כמעט אפסי", סיפר הרופא. אחרי טיפול ראשון במטליות לחות כדי לצנן את הכוויות, הונח הפצוע בפינה מוצלת בהמתנה לחילוץ לאחר והטסה לבית-החולמים סורוקה בבאר שבע. בתאג"ד ביקר אותו זמן הרוב הראשי לישראל, שלמה גורן, במדרי אלוף. הוא שמע מהרופאים על מצבו האנוש של הפצוע. הוא ניגש אליו, בירכו להחלמה וליטף את רגשו. אמן פקח עיניהם ולחש: "הרב גורן...".

בבית-החולמים סורוקה אבחן הרופאים הייתה – כוויות קשות ביותר ביותר, דרגה שלישית בפניו וידיו של הפצוע שנחרכו מהאש. הרופאים הגדירו את הצלתו כנס. הם סיפרו לבני משפחתו, כי עינוי ניצלו בשရיפה זהה היה נס רפואי נדר. מאקוו של אמן אברמוביץ על חייו הצליח אחרי 42 ניתוחים פלסטיים וכירורוגיים. חלקם בסורוקה ורבים מהם בבית-החולמים שכיא בתל-השומר. אחרי חודשים ארוכים בבית-החולמים חזר הביתה, למשפחתו וללימודים. דיקון הפקולטה למשפטים דאו, פרופסור אמן רובינשטיין, שביקרו בבית-החולמים ועקב אחרי מאקוו חיים, ראה ביום שוכנו לפkolטה את נצחוונו הגדל. אמן אברמוביץ, עורך דין במקצועו, פתח בקרירה תקשורתית נדירה. שנים כתוב טור אישי בעריכת שבחיא לעיתון יקרה וקוראים רבים, מעריצי עטו של אברמוביץ. הוא עזב את העיתון וה策ך לעורוץ הטלוויזיה הממלכתית, שם שימש עוזן לעורוץ השוקע ופרשן מדיני בטחוני, סוחר רייטינג. ביום הוא פרשן בכיר בעורוץ השמי. גדור 409 לא הצליח אותו יום לכבות את מתחם תלוזיה. הסగרים המצריים הגיעו ב-22 טנקים. 13 מלחמי הגדור נהרגו, עשרה נפצעו, שניים נישבו.

אותו יום, שרון עוקב מקרוב אחרי הקרבות על קבוצת המתחמים וממאן להירגע. חבריו בחמ"ל, אברשה טמיר, ג'קי אבן, סגן מפקד האוגדה ששרון בטה בו בעיניהם עצומות ורואה המתה גدعון אלטשולר, יד ימינו של האוגדן, ראו את שרון ברגעים סוערים בשדה הקרב, זה היה אחד מרגעי השיא. הוא פרק את כעסו ותסכולו והביע דעתו על מפקד החזית ואלה שמעליו בקריה בתל-אביב. שרון הגיב בזעם על החלטה חדשה שהונחתה על האוגדה אותו בוקר בשם של האלוף גונן: לעצור כל פעילות, להיכנס לעמדות הגנה, לירוח ולצלוף על האויב – כן, להסתער עליו – לא. יש לשחוך אותו בקרבות בלימה. שרון, בחיו כמפקדר, לא שמע הוראה אומללה כזו. אין אפשר לשתק אוגדה, אין אפשר לומר למפקדה שלא תזוז את הטנקים שלה. אין אפשר לשחוך את האויב אם לא יזום ולא תוקפים. באיזה בית-ספר צבאיל למד גונן את תורה הלחימה החדשה שלו. שרון, איש הצנחים, הביא עימו לטנקים את דרך החשיבה שלו: ליזום, כל הזמן ליזום, להפתיע, לאמץ את האמרה החכמה: "כ"י בתחולות תעשה לך מלחמה". שרון איינו מבין איך מפקד החזית יכול היה לחת הוראה על הקפת פעילות.

כאשר כוחות מאוגנתו נלחמים אותה עת על הרכסים.

שרון אותו בוקר: הפיקוד העליון במצב של אובדן שליטה. אין שם מי שיקבל החלטות, אין עם מי לדבר שם. אריך כיוון את זומו בעיקר לאלו הפיקוד, אבל במקרה זה ההוראה באה מגביה יותר, מהרמטכ"ל, רב-אלוף דוד אלעזר.

שרון לימים: "לא הסכמתי לדגש לשבת בחיבור ידים ולהוכיח שהמצרים יעכרו את כל הצבא מזרחה, יבססו ראש גשור עם מטריית טילי קרקע-אוויר וטילי ח"ר וכדי לעקור אותם, זה"ל יצטרך להקיזם. הייתה בדעה הפוכה, אסור לחשות, לתקוף במקומות בהם לא יחכו לנו, להפתיע, לשבש את תוכנית

הקרב של המצרים, להכנס אותם למגננה, לא אותנו".

שרון פעל למשהה לפי אותה נוסחה. הוא יזם שני מלחכים דרמטיים, אוטם החל לגלל בלילה שבין 8 ל-9 באוקטובר. הראשון שבו היה חילוץ אנשי מעוז פורקן. השיחות עם מפקד המעוז, מאיר וייזל, יצרו קרבנה ביןו ובין קצין הח"ר האמין, שבשיא הלחץ המצרי דיבר ברוגע ובשיקול קד. אותו לילה יזם שרון שיחה עם וייזל.

אריך: "מה מצבך?"

וייזל: "קשה. אני יודע כמה זמן נוכל עוד להחזיק מעמד. המצרים תוקפים ומפזירים כל הזמן".

אריק: "תנסה לפrox החוצה".

ויזל: "באיו דורך?"

שרון: "יש רק דרך אחת, עליך לאסוף את כל האנשים שלך ויחד איתם לנסות ולהברור אלינו. בלילה יש סיכוי שלא יגלו אותך. תנווע בשקט ובכיהירות. תנסה להגיע לקרבת חמוTEL. נסביר לך בדיק לאיזו נקודה. כוחות שלנו ייחכו לך ויאספו אותך".

ויזל אסף את אנשיו. הדעות שם היו חולקות. היו כאלה שחששו מההפרίזה החוצה ומהתקלות בכוחות המצריים שלשלטו על ציר התנועה. ויזל היה החלטי: יוצאים. יחד עם הפצועים יצאו לדרכ 33 אנשים, לוחמים, אנשי מפקדה ובראשם מפקד שלא היה מוכן ללכת לשבי או לקרב התאבדות, כל עוד נותר סיכוי לחילוץ. לויזל הייתה אמונה במנהיגותו של שרון וידע, שאם הוא יגיע עם אנשיו בשלום למפגש, שרון יdag ליתר.

בראש מבצע החילוץ העמיד שרון את מחרט 14, אמןון רשות. אריק תירדר אוטו בחשיבותה מבצע החילוץ. "אנחנו חייכים זאת לאנשים האמיצים האלה", אמר שרון. אמןון רשות הפקיד את המשימה הנעוות בידיו של שאל שלו, מג"ד גדור הפטונים 184. כוח המשימה היה קטן ביותר. שני טנקים וחמשה נגמ"שים. בראש הכוח נז מג"ד שלו, אחוריו טנק קש"א - קצין קישור ארטילרי, וכוח הנגמ"שים הקטן. אמןון רשות ידע, שזו אחת מאותן משימות שהמפקד יודע מי יוצא, אבל איינו יודע מי יחזור. השטח אליו נז הכוח, סמוך למתחם חמוTEL, היה מלא פעילות בכוחות מצרים. אמןון האמין שהחשכה וההוראה למפקד הכוח, להתמקד במטרת החילוץ ועד כמה שהדבר אפשרי להימנע מהתקליות עם כוחות שרון מצרים, היא הוראה נcona, גם אם הפיתוי לפגוע בהם עשוי להיות גדול. רשות האמין בפיקוד של שלו, שהדרנים ביכולת הפיקוד שלו ובأומץ הלב האישני שגילתה בקרבות הבלימה של הימים הראשונים. שלו CAB惆ים את נפילת המעווזים אליהם יכול היה לחברם ביוםים הראשונים ללחימה ולחילץ את אנשיהם בשלום. הפקודה הגורפת של אלף הפיקוד, שירדה ללא פשרות למפקדי האוגדות, הותירה את לוחמי המעווזים לנפשם ואת מפקדי השריון כוaciים. עכשו ניתנה לשליו הזדמנות בלתי-חוורת לחילץ את אנשי מעוז פורקן ומפקדים מאיד וויזל. שלו לא הכיר את ויזל, אבל התפעל מן השקט שלו בקשר ושלחתו במצב.

מאיד וויזל היה אחד המפקדים הוותיקים והכבדים בחטיבת הח"ר הירושלמית, שירדה לתעסוקה מבצעית בקו התעללה ב-23 בספטמבר. תחת

אחריותו הפיקודית היו שלושה מעוזים – חיזיון, מצמר ופורקן, שכנו בסמיכות בגזרה המרכזית של התעלה. חיזיון ומצמר נפלו לאחרי לחימה קשה. מעוז פורקן נלחם אחרון בגזרה המרכזית על חייו וחיו אנשיו. חטיבת ירושלים שגורה לכו 333 איש בתוכם אנשי מפקדה. מאיר ויזל מיקם את מפקחת גזרת הח'יר בMOTECH פורקן, הגדול מבין השלושה, בו היו ברגע שפרצה המלחמה 27 איש. מגדל התצפית של המעוז נשק לכו המים והחילים בתצפית נהנו לירוק לתוך המים. זה היה בשגרה המשעמת שלפני המלחמה.

השקט שעלה לפני המים הופר ביום שקדמו למלחמה.

ויזל ואנשי התצפיות שלו בשלושת המעוזים, גילו תוכנה בلت'ידגילה, מראשית חודש אוקטובר. ויזל התרשם שלא מדובר במפקדי שדה בדרגת נסיך, אלא בחבורת קצינים בכירים. הוא דיווח לאוגדה על מראה עניינו, אבל קצין המודיעין האוגדתי הרגיע אותו, כי הכל תחת שליטה ואנחנו יודעים על התרגיל שעורכים המצרים בסיני.

ביום שישי, ערבית יום הciporim, הוכרזה כוננות חילkitah בכו. ויזל החליט שהסגל הפיקודי מדרגת סמל ומעלה ישאר במעוזים. חלק מהחיילים קיבלו חופשה לחג. ויזל הבחן באבי יפה, שהיה עימיו בתפקידים קורומות ובאיומים, מכין את ציוד ההקלטות שלו, וחיך. הוא המשיך לצפות מצד השני, ובמקפת ראה בברור את פני החיילים המצרים. הם נראהו עוסקים מעל ומ עבר לשגרה היומית הקודמת. "משהו קורה שם לעוזאל", חשב ויזל ולא ידע מה לבדוק קורה. דבריו ההרגעה מהאגודה נמשכו כל הזמן, כמעט עד לצהרי יום שבת ה-6 באוקטובר. בשעה 14:00 ראה את המטוסים המצרים שטטו נמוך מזרחה, וחמש דקוט אחר-כך נחת גשם של פגזים על שלושת המעוזים בגזרה המרכזית. ויזל לא איבד את ההומר, גם בעת שהפגזים המשיכו לפול והתרסקו על האדמה בקול נפץ. המעוזים נפגו קשה. מגדלי התצפית ספגו פגיעות ישירות ומайд ויזל, קר כמו דג, החליט שזה הרגע לzechok קטן עם אחד מאנשיו, נקראי, אוחד שרוף של בית"ר ירושלים.

"נקראי", צעק ויזל, "נראה אותך עולה על המגדל וצעק: 'יחי הפועל'."

נקראי: "אני מוכן למות, אבל לא לצעק יchi הפועל".

ויזל ידע על השנאה העמוקה של נקראי ל"אדומים" מהפועל תל-אביב. האוחד הבית"ר לא שכח גם בשיא האימה והפחד את שנאתו לקבוצה, שמנעה מבית"ר ירושלים את האליפות ועוד בכיתה באיצטדיון ימק"א. אם היו שואלים אותו רגע את נקראי את מי הוא שונא יותר, את הצבא המצרי או

את משה סיני, כוכב הפועל תל-אביב באותם ימים, לויזל לא היה ספק, מה תהיה בחירותו של אוחדר בית"ר. בקשר נשמעו זעקות קשר המעוות הסמור מקס ממן: "עלולים עליינו. הורגים אותנו". וויל, כמו הקו כולם שמע את זעקות הקשר וידיע, כי המצב נואש. מעוז מצמד נפל. דגל מצרי הונף על מגדל התצפית שקרס ונותר במצב של כפיפה כלפי המים.

אחריו חמשה ימי ללחימה רצופים, כאשר הסיכוי לשוד הולך ואוזל, ידע וויל שזהו רגע האמת.

אריך שרון, 40 בקשר, היה מקור האמונה האחרון של אנשי מעוז פורקן. הם שמעו בימים שקדמו את ההוואות החdot והאכזריות של אוגדת סיני, שאין אישור, אין אישור לחילוץ אנשי המעוותם, וחשו שמקירים אותם למותם. בידי מאיר וויל היו שלוש אפשרויות: להמשיך בלחימה ולמות, להיכנע ולהתפרק מהמצרים לא יהסלו אותם, כפי שעשו במעוזים אחרים או לנסת ולפרוץ דרך אל החופש. זו הייתה המלצת שרון. וויל בחר בחלופה השלישית. הוא אסף את אנשיו למפגש נדרי, שנראה היה בנסיבות אחרות כמו אספת קיבוץ. מאיר וויל השתמש באותו מונח בפתח דבריו: "אנחנו קיבוץ עכשווי". מדברים חופשי, כל אחד יכול לדבר ולהשמיע דעתו. אנחנו האחרונים שנשארנו. אני אשמע את כולכם, אבל בניגוד לאספת הקיבוץ, אני מחליט בסוף". אנשי מעוז פורקן, כמעט פה אחד דיברו بعد פריצה החוצה,بعد מאמץ לחברו לשرين שאמור היה לחכות להם באזור חמותל. המתנגד היחיד היה לוחם שרין, שניצל מהטנק הפגוע שלו ונותר במעוז. אפרים שולמן היה תשוש פיות ונפשית. לא היה בו את הכוח לעשות פעם נוספת את הדרכו, הפעם בכיוון ההפוך, מורה.

שולמן לויל: "מאיר, אני נשאר".

ויל: "אני לא מוכן לשמוע על כך. אתה מצטרף אליו".

שולמן קיבל את הדין – וניצל. הוא נצמד למפקד המעוות וייחד יצא שיריה, 33 לוחמים ביחסות החשכה, בדרך אל החופש. הסיכויים שלא לשודו היו קלים. תנאי השטח היו קשים לתנועה. הצבא המצרי היה בכל מקום. וויל החליט שאין מה להפסיק. המערכת האחורה על חי אנשיו וחיוו הchallenge. הוא ניוט את הכוח בחשכה, תוד ששהוא יורד מעט לעת על ברכו כדי להזוויח במטה. הם עקפו כוחות מצרים וسمעו את הקולות בערבית. לעיתים זה היה במרקם מתרדים. אפרים שולמן התפעל מיכולת הריכוז של

ויזל, שטרם היציאה מהמוצב, מתחת לאפס של הכוחות המצריים ששמרו עליו, החליף את מדיו לנקיים, כאשרו הוא יוצא לבילוי לילי. כוח ויזל עשה אותו לילה 17 קילומטרים בהיליכה מפותלת, עוקפת כל כוח מצרי שנראה במקפת. ברגע מסוים נראה לויזל שהכול אבוד. לפניו נראו טנקים לא מזוהים. ויזל לא היה מומחה לטנקים. הוא קרא לשולמן: "של מי הטנקים האלה, שלנו או של המצרים?"

שולמן: "אני לא מכיר את הטנקים האלה."

ויזל: "אם כך הם לא שלנו". אנשיו חשבו תחיליה שאלה הם הטנקים המחלצים והתאכדו לשמעו, כי אלה טנקים טרי של המצרים. הכוח המשיך בתנועה. ברגע מסוים בו ויזל טיפס על דיוונה כדי להשקייף על המרחב לפניו, גילה, כי חצי כוח איננו מאחוריו. הוא אמר לאנשיו שסביבו: "שוקי יلد גדול, ישדר לבך". וכך אכן קרה, ושוקי, שהבחין כי ויזל נעלם, הצליח להגביר את הקצב וחבר אל הכוח.

בקשר נשמע קולו של מפקד החילוץ סגן-אלוף שואל שליו, רגוע, בוטה, מכוון את ויזל לנקודת המפגש.
ויזל לא ידע, כי כוח החילוץ של השרוון, עבר אותו לילה מסע תלאותו, איבר בדרך טנק ונגמ"שים, אבל הטנק האחרון בפיקוד המג"ד הגיע בזמנן לנקודת המפגש.

אמנון רשם, בטנק הפיקוד החטיבתי, עקב אחרי פעולת החילוץ מהפ"ק קדמי שהקים בעומק השטח המצרי, כקילומטר מחמותל.
אפי שולמן, הטנקיסט היחיד בכוח, היה הראשון שזיהה את טנק הפטון של מג"ד 184. לימים סיפר:

"דאייתי טנק שלנו מגיע ומכoon את התותח לכיוון המקום בו הילכנו. מישחו הוציא מטפחת ואותת לצוות הטנק, כי זה אנחנו. שואל שליו פחדתי. ירד מהטנק וקידם בחיבוק חם את מפקד המעו"ז ואנשיו".

שליו: "סמכתם עלי, נכוון. הנה באתי".

ויזל חיפש נגמ"שים וטנקים אחרים כדי שאפשר יהיה להעלות את אנשיו. שלו חישק. והוא הטנק היחיד שהגיע. אל תרגא יש מקום לכלום. אנשי המעו"ז מפקדים טיפסו על כל מקום אפשרי בטנק. על הצריח, על הדרפנה. נאחזו בכל זיז אפשרי. הטנק הנגע והחל בדרך הארכאה הביתה.

אמנון רשם, בחפ"ק הקדמי לא האמין למראה עניינו. "אני רואה מפלצת מול העיניים. הרמתה את המקפת וראיתי טנק שעליו עשוות אנשים. הטנק

aicrd את הפרופיל המוכר שלו וקיבל צדורית מזוודה ולא מוכרתת." המח"ט חיך ודיוח למפקד האוגדה שרון, כי המשימה בוצעה בהצלחה, אנשי מעוז פורקן ניצלו. טנק אחד על צוותו ועליו 33 לוחמים, שמספרם גדול ממספר הזויים בטנק, היה בדרך למתהם אותו החזקה חטיבה 14. יצר החיים היה גדול ממספר הזויים בהם אפשר היה להיתלה על טנק אחד. יצר החיים ניצח. טנק אחד ועליו 33 לוחמים הגיעו בשלום לשטח כוחותינו. לסיפור החילוץ הדרמטי היה סוף שמח גם מכיוון אחר. זאביק LICHTMAN, קצין המודיעין שהיה בצוות החילוץ וגדעון אלדר קצין המבצעים גילו טיל סاجر חי, מוקף בסכנת חוטים, שתול על דופן הטנק. בנס הוא לא התפוצץ. אריק שרון בירך את רשות, מפקד השריון ואת מאיר ויזל, עימם יצר קשר אנושי חם, על המבצע המוצלח. היה זה חיך וראשון של שרון אותו לילה, לא האחידון.

למאיר ויזל ואנשיו אירע נס. תושיה ומול שיחקו אותו לילה תפקיד. במעטום נספים נעשו יומות היחלוות. רק חלקים הסתיים בהצלחה. אחד מהם היה דרמטי, אבל הסתיים בנסיבות עצובות. לוחם אחד, שלא הזרה בלילה בשם, עשה את דרכו מהמעוז בו נלחם לעבר כוחות צה"ל. הוא עקר סיורים וחינוי לילה של הצבא המצרי, הוא חזה אзор ביצות בו שקע עד מותני. הוא הגיע באפסת כוחות לקו כוחותינו. הלילה היה החשוך. תשומת של השריון זיהה רמות חשורה. "עצור! סיסמה!" צעקו לעברו. הוא ניסה לצעק בעברית שהוא לוחם מעוז. הוא לא ידע סיסמה. מישחו בתשומת לחץ על הידק. החיליל כרע ונפל.

אחרי הצלחת מבצע החילוץ של אנשי מעוז פורקן, שרון עקב מקרוב אחרי משימה נוספת, מבצע סודי של אנשי יחידת הסיור שלו. עם מפקד חדש, יואב ברום, שהחליף את בנצי כרמל שנהרג, עשו הטנקים והנגד"שים של יחידת הסיור ובנה קצינים איכוטיים כמו רפי בר-לב אחינו של חיים בר-לב, יצחק אגס ואחרים. הם נעו על ציר לכסיקון צמוד לשפט האגס המר. להפתעתו של יואב, קצין סיור מעולה וננות בחסד, לא נראה כוחות מצרים בשיטה. אריק שרון, שעקב אחרי מהלך הכוח, שמייעט לשדר בראש הקשר, חשב: בינגגו. חפסתי את המצרים בזונב. זה תפֶר בין שתי הארמיות. מבנה השטח יצר קשיי חיבור בין שתי הארמיות המצריות שצלחו – הארמיה השנייה בצפון והארמיה השלישית בדרום. ביןיהם נוצר תפֶר ואור ליום ה-9 באוקטובר יואב ברום ואנשיו חשבו אותו. אריק שרון היה נרגש. ההחלטה שלו לשגר את יחידת הסיור לנקודת צליחה עלייה חשב בכוונות הגדולה של

מאי 1973, שכונתה בקוד המבצעי של המטה הכללי: "כחול לבן", התגלתה כנוכנה. תוכנית המגירה של שרון הייתה צליחה באוצר דויר טוואר, הנושא לאגם המר. אותו בוקר חשב שרון, כי התכנון המוקדם הוכיח עצמו. נקודת הפיריצה והצליחה שתיכנן הייתה בבטן הרכה של הצבא המצרי. הדיווח של יואכ' ברום, מפקד יחידת הסירות האוגדתית: "אני על קו המים", הייתה הזדמנות בלתי-יחזורת לשינוי פני המלחמה. זה הרגע, חשב שרון, שצורך להוכיח על הבROL החם ולהקים ראש גשר, בסיס לצליחה. הרגע הזה יכול להפוך לנקודת המפנה במלחמה.

שרון זכר את האבנים שטמן בסוללה ליד דויר טוואר, כדי לסמן בכוון היום אזור צליחה לגדה המצידית של התעללה.

בבוקר התקשר שרון לגונן: "شمוליק בוקר טוב, אנחנו על המים. יחידת הסירות שלי מצאה פרצה בין שתי הארמיות המצריות. האנשים על שפת התעללה. אנחנו נוגעים במים באגם".

גונן רתח מזעם: "מי אישר את הסירות זהה?"
שרון: "אני."

גונן רתח מזעם: "אתה פועל בניגוד להוראות."
גונן נתקף את השיחה וזע חורשה ביוזמת שרון.

"شمוליק", חזר שרון, "תבין, אנחנו בעמדת צליחה. אפשר להתחיל לגרור את גשר הגילילים לקרכבת התעללה." באותו בוקר גשר הגילילים ותומם לטנקים היה באורך בלוזה. הגשר, פרי תכנון של אלף ישראלי טל, נועד לאפשר העברת טנקים וכוחות גדולים למערב התעללה.

שרון נלהב: "ברן ואני יכולים לעשות את זה. אל תעוצר אותנו. אני אומר לך, אל תעוצר אותי. מדוע לשבת ולחכמת שהמצרים יגלו את הפרצה ויחסמו אותה."

גונן סירב להאזין לשרון וחתק את דבריו: "תיתן מייד לכוח שלך הוראה לסגת ולהסתלק משם".

שרון: "شمוליק, תהשוב על כך. אני לא יודע متى תהיה לנו הורמנות נספת לצלחות. אני יודע שאפשר להצלחה. זה הרגע שהחיכינו לו. תהשוב על הצעעה שלי ותחזור אליו". גונן לא חזר לשרון. נסעד הוא התקשר לרמטכ"ל ותבע להודיע מייד את שרון על הפרת פקודה וסיכון החזיות.

בשעה 07:15 בוקר נוצר קשר בין חם"ל האוגדה ושרון. אוריה בן-אריה היה על הקו ביקש לשוחח עם שרון.

"אריך, חשבנו על העניין. לא תהיה התקפה. عليك להחזיר את הכוח מיד". שרון: "אני לא יודע متى תהיה לנו הזדמנות נוספת לצלהה. זו הזדמנות שלולה לא לחזור. אורי, תשכנע את שמוליק".

אורי בונ-אריך: "אין סיכוי. שמוליק עומד על כך שתחזר מיד". שרון עיקש, לא ויתר. הוא בקש מאנשי חיל האוגדה שימצאו דוחה את סגן הרמטכ"ל אלוף ישראל טל. בין שרון וטליק היו יחסים קרובים, מבוססים על הערכתה הדידית. טליק ראה בשרון את אחד מגדולי המבצעאים בהיסטוריה של צה"ל. שרון מנגד ראה בטליק את "מר שריוון", מפקד נועז עם יכולת חשיבה ותוכנון, שאין כמוותם. שרון הכיר את רעיוון טנק העתיד, תלומו של טליק, רעיוון שהוביל לפROYKT "המרכבה", ששינה חלוטין את פניו השריוון בצה"ל. ובמלחמת יום היפורים היה זה גשר הגלים, פיתוח מקורי של האלוף טל, שנועד לשנות את פני המלחמה. בסביבה העונית לשרון בין חובשי הכותמות השוחרות, מצא שרון בטליק בן ברית, שמעולם לא נارد למלחמות גנרטים ופוליטיקה פנימית בצבא. טליק, אדם עם חוט-דרה ודעה עצמאית הlk עם שרון ראש בראש נגר חיים בר-לב, בויכוח הנוקב שפרץ את גבולות הצבא, על שיטת ההיערכות והלחימה של צה"ל בKO התעללה. טליק, כמו שרון, לא אהב את מפלצות הבטון והפלדה שצצו כפטריות בעירין בר-לב וממחסה ללוחמים בKO התעללה הפכו לשיטת הגנה, קו מזינו הישראלי, שקיבל את שמו של בר-לב. טליק ושרון היו באותה רעה שקו בר-לב הוא אסונ ל תפיסת הלוחמה של צה"ל, גורם מאבן ומגנון את החשיבה היצירתית והמלחמה הנידית. בר-לב ניצח, צה"ל בסופו של דבר הפסיד.

אותו בוקר לא צלחו מאמצי שרון להשיג את טליק. לבסוף נוצר קשר עם רב שיאון, מכר ותיק של שרון, שהיה עוזר סגן הרמטכ"ל.

שרון: "דב, פרצנו דרך והקמנו ראש גשר בעורף המצרים. אתה חייב לצאת בדחיפות את טליק ולומר לו שאני חייב לדבר אליו. הפקדה של גונן בסגת היא טעות. אתמול ברון נלחם כל היום כדי לתפוס מהוזע על קו המים. היום אנחנו על קו המים. אם אתמול הייתה לנו הצלחה כזו היינו קופצים משמהה. תאמר לטליק מה המצב ואיזו הזדמנות נוצרה".

שרון סיפר: "הרגשתי אותך יומם שאין עם מי לדבר".

אותו בוקר ניהל שרון מערכת משולבת. אחרי הסיום המוצלח של חילוץ מאיר ויזל ואנשיו, דעתו הייתה נתונה ליחידת הסיור האוגרתית שכיפתה

להחלטת מפקד האוגדה, אם להמשיך במשימתה. באותו שעת בוקר נמשך הקרב של כוחות חיים ארוז על המתחמים בדרך לתעלת.

באור ראשון, בoker הד' באוקטובר, גדור השרוון מחתיבת ארוז התפרש מצפון לציר טלייסמן, כשהוא תופס עמדות ירי לכיוון מתחם חוטול. המג"ד עמי מודרג יודע, כי מי ששולט בחוטול ובמתחמים הסמוכים, חולש על צירי הדריכים המוליכות. גיורא לב מג"ד בחטיבה, עם 24 טנקים, מצטרף ללחימה ותווך מצפון-מערב. המצדדים מוריידים עליו אש ארטילרית. הטנקים של מודרג מאיצים את כל כוח המנועים בטיפוס על המתחם. מסביב משתוללת אש. גל חום מציף את טנק המג"ד. חיים סלומון הנוהג: "אני לא מסוגל לראות.." משה הפלמן התווכח נפגע מרסיס ברגלו. ציון אהרון הטען-קשר חוטף גם הוא רסיס. המג"ד נותן פקודה: "טנק אחריה!" הטנק פגוע, מתקשה בתנועה. ציריך לנוטש ולעבור לטנק אחר. טיל סاجر פוגע בטנק ופטרית עשן עולה ממנו. האויר ספג עשן מהnick העולה מטנקים בעורם. ישראלים ומצרים. הבעיה הגדולה של אנשי חטיבה 421 אינה השרוון המצרי. עימיו אין להם בעיות. גם מරחיק הם צולפים ומדליקים טנקים מצריים בזה אחר זה. הבעיה היא לוחמי הח"ר שכוכונים את הטילים לעבר הטנקים מתוך תעלות חפורות. המג"דים מחליטים לדרס את הח"ר המצרי בתעלות, לעלות עליהם עם הטנקים. חיילי ח"ר מצרי נדרסים בשרשורת הטנקים, אבל אחרים קמים ומגרדים טילים. כוח בפיקודו של מוקי מסתער על אנשי הח"ר. אנשיו לא מבנים מאיפה יש לחיללים שלא נפגעו הכוחם לkom ולהילחם. זה לא הצבע המצרי עליו שמעו בהרצאות מורשת קרב ממפקדי שריוון בששת-הימים. פלוגות ז' ו-�' מסתערות, יורות במקלעים לעבר חיילי הח"ר. עשרות מהם נהרגים. מאיפה מגיעים כל האחרים, שוואלים טנקיסטים בקשר. המצרים נראים אותו בoker רוני מפקד כוח פגע בשני טנקים ונפגע מטיל. הוא מאבד את הכרתו. התווכח שלו משה פוגל, שהදליק דקות אחורות קודם לכך שני טנקים מצריים מטווח של כשלושה קילומטרים מגלה, כי מפקד הטנק, והכוח אייבד את ההכרה. פוגל מטפס אל צricht הטנק. הוא רואה את ירון, מפקד טנק אחר מחשל עמדת טילים נגד טנקים. פלוגות ז' ו-�' של גדור מודרג פורצות אל קו עמדות שני של חיילי הח"ר. הם נדחים מכמות החיילים והטילים המתעופפים באוויר. חייל אויב הצליח לטפס על הטנק של עמי, בחיוו האורחים סדרן עבודה בקיוב נווה אור. הטען-קשר, אהרון דנן, הבחין בחילם המצרי ונאנק עמו.

המצרי הנחית קת רובה קלצ'ניקוב על פניו. דנן הצליח לדוחוף אותו מהטנק. הקרב נמשך. הטנק חטף פצצת א.פ.ג'י ונפגע. שרגא, מפקד פלוגה ח', חוצה את הרכס. לפניו שמונה טנקים וונגן"שים מצריים. התותחן שלו, חיים קלין, מדריך ארבעה מהם, בירוי שנראה למפקד בצריח אוטומטי. "אתה מותק, אני אוהב אותך", אומר המפקד לתותחן בקשר הפנימי. שרגא בצריח ח"ר מצדי מכונן אליו מטול א.פ.ג'י, הוא ניסה לצדד במהירות את התותח לעבר החיל המצרי. הטנק הודיעזע. נפגע. החיל המצרי, מפעיל האר.פ.ג'י, הקדים בדו-קרב את שרגא בשבריד שנייה. שרגא נפגע. הוא צעק לעמנואל לתפוס את הפיקוד. טנק מצרי הופיע מרחק של חמישים מטר. עמנואל העביר את שרגא הפצuous מעמדת המפקד והשכיב אותו בזהירות על רצפת הצריח. הוא כיוון את התותח לטנק המצרי והדריך אותו. הטנק ספג פגיעה נוספת. חיים קלין נפצע. הוא צעק לעמנואל קהלני הטען-קשר. עמנואל לא השיב. חיים גילה שנחרג. למרות הטשטוש שפקד אותו המשיך לנHAL את הקרב. קרא בקשר לאורו קורנץ'ר הנהג: "נווע לאחוור!"

עמיקם מעין, מפקד מחלקה, זיהה חמישה טנקים מצריים. הוא נתן פקודה לירוט בהם עשרה פגיזים מעיכבים, בזוז אחר זה. יוני פרידמן התותחן התלהב מהפגיעה הישירות ומהטנקים המצרים שעלו באש. טיל מצרי Ziuzou את הטנק. עמיקם מעין ויוני פרידמן נהרגו. ויקטור גניש הטען נפצע. אורו רענן, נהג הטנק, חש בחבטה העזה. "מה קרה?" הוא שאל את חבריו לצותה. הוא ראה את ויקטור הפציע. במאיץ רב הצליח לחלץ את הטנק הפגוע שמנועו פעל עדין לאחר. אמנון עמיקם, מפקד מחלקה 3 בפלוגה ז', בנו של העיתונאי הוותיק ולחם לח"י אליהו עמיקם, לא עצר אותו בוקר. התותח ומקלע הטנק רתחו מחום הקנים. הוא הוביל את הטנקים שלו בהסתערות על המחפורות המצריות.

הטנק שלו רמס אותו בוקר חיל'י ח"ר מצרים, פגע בטנק אויב וכמו המפקדים האחרים לא הבין, מאיפה צחים חיל'ים מצדים עם טילים. אחרי שחבריהם נפגעו ונרמסו בשרשדות הטנקים ואש המקלעים. אמנון, גבואה, בולט במניגות השקטה שלו בצריח, גילה לפניו עשרות טנקים מצריים, חלקים במחפורות. קרב שרין בשריון החל. ארבעה טנקים מצדים נדלקו בזוזה אחר זה.

אמנון הבחן בשנייה האחרון בטל שנורה אליו מעמדה מצרית. הטנק הוריעו ונעצר. אמן צעק בקשר לנаг להזין את הטנק. הנаг: "הטנק לא זז". אמן הורה לנוטש את הטנק. אש מקלעים מצריים נורתה עליהם. ארבעת אנשי הצוות יצאו מהטנק ללא פגע. אמן עמיקם צעק לאנשים לרווץ לעבר כוחותינו. השרויונאים עם תתי-מקלע עוזי רצו בשטח הפתוח. ארבע-מאות מטר הפרידו ביןם לבין החיים. רק שניים הגיעו. מפקד המחלקה עמיקם והתוודה רפי אבורי. בריצה המטורפת, ביןות לכדרים שדרקו מסביב, איבדו, כנראה, רפי אבורי.

שנים מאנשי הצוות דורלו אטינגר ורפוי לוי את דרכם. עקבותיהם לא נודעו. איתמר, סגן מפקד פלוגה ז', המשיך בקרב. הוא נתן לנаг הטנק הוראה עלולה על מתחם חיל רגלים מצרי ולדרוס כל מי שייקרה בדרכם. הטנק המסתער נעצר בטייל. אדם ורקר התוודה נהרג. איתמר המפקד נזרק מעוצמת ההדריך ורגלו נלכדה בצריח הבוער. דוד בן-הרוש הנаг ניסה לחלץ את הטנק לאחרור. מתחם חmortל, שעבר מיד ליד בעשרים וארבע שעות לחיימה וצופות, היה אפוף עשן כבד בעת שהטנקים של חטיבה 21 ירדדו ממנו. על המתחם בערו 16 טנקים מצריים ולצדיהם טנקים פאטון ישראליים. עשרה חיליל' ח"ד מצרים נהרגו. לא הרחק מהם היו מוטלות גופות שרויונאים ישראליים. על אחד הטנקים שירד מן המתחם בפיקוד אבי שאלתיאל, היו אחד-עשר אנשי צוותים אחרים שנחלכו בשלום.

בתאג"ד על הכביש העורפי נאבקו ד"ר מיכאל טואף וצוות החובשים שלו על חייו של שרגא. מצבו היה קשה ביותר. ד"ר טואף ניקר את קנה הנשימיה של הפצע ובעזרת מכשיר רפואי "אמבו", הנשים את הפצע. שרגא שהירח חחל לנשותם. הדופא ביחס מסוק פינוי, אבל בגל האש המצרית הכבידה מסוק החילוץ לא יכול היה לנחות. ד"ר טואף שנאבק על חייו הפצע החזק בידו: "שרגא, אני מבטיח לך, עוד תר��וד איתנו במסיבת הסיום אחורי המלחמה".

חייו של שרגא ניצלו. בקרב על מתחם תלוייזה היה לשריון אבדות כבדות. הקרב התנהל למרגלות ובבל המתחם המצרי עלייו הספיקו חלק מהטנקים לטפס. באחד הטנקים שנפגע מטיל וכבר, נותר שמעון ועקנין. הוא נחלץ לתעלת סמוכה. למראה כוח מצרי שהקרב אליו, רץ אל הטנק הבוער הוציא מתוכו תחמושת ורימוני יד. הוא נלחם עד הרימון האחרון. שהיה בידו. נפגע ונחרג.

אריק שרון עקב אחרי הלחימה העיקשת של חטיבה 421 במתהדים המצרים. הוא ביחס מהמה"ט חיים ארן, שיעביר את תודתו למפקדים

וללוחמי הטנקים. בכוקר האורך, בו נמשכה הלחימה למרות הוראת האלוף גונן להקפיה כל פעילות, היה נדרה למפקד אוגדה 243, "40" כפי שכונה בראש הקשר, כי אין עונה לקולו הזועק במדבר. הוא עדרין ציפה לנס בפיקוד, להחלטה שתאפשר לו להקים ראש גשר בעורף הצבא המצרי. ייחידת הסיוור האוגדתית שהחזיקה בדורויר טוואר, ציפתה להוראה משרון. מפקד ייחידת הסיוור יואב ברום ידע שהוא יכול להיות רגע מפני מלחמה. ראש גשר למבצע גדול בעורף הצבא המצרי. זו הייתה ההזדמנות הראשונה להוכיח בעורפן של הארמיות המצריות ולבולם את שלב הגיחה קדימה בתום הפירצה לקו המועדים. יואב ברום בשטח, ושרון בחפק'ק הקדמי, לא האמינו, כי הפיקוד הבכיר בצה"ל – הרמטכ"ל, אליו העברה הכרעה בעניין ואלוofi המטה הכללי ב"בור", יימיצו הזדמנות לשנות את פני המלחמה.

אריך שרון, שלחץ להכרעה מהירה, לא ידע לאיזו סערה גרם בפיקוד העליון. גונן, רותח מזעם, התקשר לרמטכ"ל וטען שאrik מסרב פקודה ועל דרו לבחור בין בין מפקד האוגדה. "המפקדר", כך נגה גונן לפנות לרמטכ"ל, "אריך עובר כל גבול. הוא מפר את ההוראה שלו. הוא מסכן את האוגדה. הוא שיגר כוח לקרבת המים. עצרתי אותו".

דרו: "תודה שמוליך, הבנתי". דלו, יריב ותיק של שרון, חשב אותם רגעים שרון שיחק לידו. הוא היה החליטי בדעתו להדיח אותו. מתוך הכרת יהסו של שר הביטחון דין לשרון, החליט הרמטכ"ל לקבל את אישור השר הממונה עליו להדיח שרון.

הרמטכ"ל בקש פגישה דחופה עם שר הביטחון. זו התקיימה אחרי דחיפות רבות מאילוצים מבצעיים בשעה 19:25. ב"בור" – חמ"ל הפיקוד העליון.

דרו: "יש לי בעיה אישית ששם אריאל שרון".

הרמטכ"ל בקש מכל הנוכחים ב"בור" לצאת. הוא פתח מיד במתתקפה על שרון: "סיכמנו אתמול כשהיינו בדרך, איך הכוחות צריכים להיות ערוכים. אמרתי לאrik שיהיה מאחור בהתקנות והוא יצא את התעללה ביום רביעי או חמישי. מה שארע בפועל הוא שאrik פעל בניגוד לפיקוד. הוא יצא קדימה וככונונו לכבות את החווה הסינית, לגרור את גשר הגלים, להציגו על התעללה ולצלוח".

דין: "מתי הוא רוצה לעשות את זה?"

דרו: "הלילה, וגם לעבר לצד השני".

דין: "או מה?"

דרו: "התוכנית שלו לצלוח הלילה, להתקדם בגדה המערבית. להשתלט על סוללות טילי קרקע-אוויר באזור כדי שיוכל לקבל סיוע מחייב-האוויר". דרו מצביע על מפת חזית סיני. הוא מצביע על דיויר סואר. "אריך, בניגוד לפוקודה יצא קריםה, תקף והגיע לפה, דיויר סואר, ייחידת הסירור שלו שם, על המים".

דין מתעכבר בנקודה אחרת במפה: "זו החווה הסינית?"

דרו: "כן פה החווה הסינית. אריך נמצא פה, נמצא שם, הוא בטלוויזיה (מחם מצרי), הוא באמיר. הוא לא כבש עוד את החווה הסינית. שאלתי את שמוליק: מה אריך עשה שם והוא ענה שאريك פועל בניגוד לפוקודה. הוא אמר לאERIC לא ללחט ואeric הילך".

דין: "זו לא הפטעה שאريك משקר".

דרו: "אבל תשמע, זה מוציא מן הדעת".

דין: "מה אריך רוצה שם?"

דרו: "מה הוא רוצה? לצלוח?".

דין: "אריך לצלוח? אם מה הוא יצליח?".

דרו: "אריך הוא יצליח? הוא רוצה לדחוף ולכבוש את החווה הסינית בלילה. הוא אומר: שמוליק יש פה המון חי"ר עם סאגרים, אבל יהיה בסדר. אפשר לכבוש את החווה הסינית. אם נחליט שזה הדבר הכי חשוב – נכבוש ונשביב 20 טנקים. אני לא יודע איך הגיע גשר הגלים (לבלווה). הוא היה בצפון ובדרום אריך קידמו אותו. הוא רוצה לצלוח בדיויר סואר ולהעביר את האוגדה שלו למערב התעלה".

דין: "מתי הוא רוצה לעשות זאת?".

דרו: "בלילה".

דין: "גם לכבוש וגם לשים את הגשר?".

דרו: "כן, וגם לעبور לצד השני. עכשו נניח שזה יצליח".

הרמטכ"ל אינו מרוצה בשיחה מחוסר ההchalתו של דין בעניין שרון. הוא מפרט את "חטא" שרון. החמור מבחינותו שמצדיק את הדחתו הוא סירוב פוקודה. א_tmול אמרתי להם אפילו בהגוזה לנתק מגע. ואני לא מצליח לבلوم אותו, את אריך שרון, או שאני לא מצליח מפה לקרוא את המזיאות או שהמציאות גוררת אותו. היום היו המון קרבנות".

דין מגלה סקרנות ושאל את הרמטכ"ל מה הסיכוי של שרון להצליח במלחמה.

דרו: "קיימת אפשרות שרונן טועה והצבא המצרי לא ייסוג. במקרה זה נדרש להעביר את ברן לעורתו. ואם ברן יסתבר או המכנים ייצאו מקטרה וילכו לארכ'ישראל. אני נכנס להרפקתך, להימור שני לא יכול לחת אתו. זה רעיון מטורף."

דין שואל את הרמטכ"ל על דעתו של גונן בעניין.

דרו: "גונן אומר שאrik משקר. הוא טוען שרונן שיקר אותו בשיחתם בבודק והוא יודע זאת גם מהازונה לרשות הקשר האוגדתית".

דין: "לגונן יש בעיה אישית בשם אריאל שרון".

דרו: "זו לא בעיה אישית של גונן. אני בדעתו של אלף דרום. המצב הזה גובל בטירוף".

שר הביטחון אינו מתרשם מכך ודווחה על הסוף כל רעיון להדחת שרון. דין, כدرכו ביום הלחימה הראשוניים, אינו חותך בויאוכו בין הרמטכ"ל ושרון. לימים חשף דין, כי טעה והוא צריך לאפשר לאrik לתפוס ראש גשר בדוריר סואר ודרכו, אחורי העברת כוחות נספים, ולתקוף את הצבא המצרי מהעורף. דרו הודיעו לגונן, כי אין אישור לשرون להשאיר את יחידת הסיור על שפת האגם המר. גונן, מאוכזב מרחיבית יומתמו להדחת שרון, התנחם בהישגיו המשני. שרון לא ישאר על קו המים.

בחוסר ברירה, בקו רווי עצוב נתן שרון לוואכ ברום פקדות כנות.

שרון התקשה אותו ערב להבין מה עושה המטה הכללי עם חטיבות הצנחנים - מודיעו הוא לא מՏגר אותן במהירותו לקו. איך יתכן שדרני מט צrisk לרדוף אחורי משימות, במקום שהמטה הכללי יՏגר אותן בדחיפות לחזיות. שרון לא הסתיר את רצונו שחטיבת דני מט תהיה באחריותו. הוא חשב בוגון, שיש לו כוונות ו모זימות אחרות. שרון רצה לדאות את דני מט לצידו, כמו ביום פעולות התגמול והפשיטה באום-כתף בהז בטה בו ובאנשו בעניינים עצומות. רבים ממפקדי החטיבה והلوוחמים הוותיקים היו פקודים של שרון, בתוכם כאלה שהפכו לידידיו האישיים. בשיחה שקיים שר הביטחון דין הביע שרון את תסכולו, שכך אי-אפשר לנצח במלחמה. שרון חשף בפני דין את מחדלי הפיקוד של שמוליק גונן. דין לא נשמע מופתע. הוא הכיר היטב את פרטיה הקרב של אוגדה 162. דעתו הייתה כדרעת שרון. פיקוד הדרום ומפקדו נכשלו כישלון عمוק בניהול והנagation המבצע. שרון הביע אי-אמון במפקד החזיות. "האיש הזה", אמר שרון, "יובל אונטו לאסון". דין היה בדעתו של שרון. לאלו גונן אין את הכישוריים הנהל את המערכת. צריכים להחליפו.

לפי גרסת שרון, דין אמר לו באותה שיחה, כי הוא מתכוון להציגו לרמטכ"ל להעביר את גונן מתקיידו ולמנוע את שרון למפקד החזית.

דין ידע שהרין הוא המתאים ביותר להזיר את צה"ל לעצמו, אבל במצבו האישי, יכול רגשות אשם על העיוורון המוחלט בו לקה ערב המלחמה, לא היה בדין הכוח לכפות על דדו את מינויו שרון. לפי גרסת אריה בראון המנוח, מי שהיה מזוכירו הצבאי של דין במלחמה וביצוע תרשומות של שיחותיו, דין היה בדעה שרון יוכל להלהיב את לוחמי האוגדות ולסחוף אותם לניצחון, אבל לא היה מוכן לעימות עם הרמטכ"ל אלעזר ועם ראש הממשלה גולדה מאיר, שראתה בשרון יריב פוליטי מאז הטרפתו למח"ל. משה דין לא נלחם את מלחמותו של שרון. יחד עם זאת גמלה בו החלטה להעביר את גונן מהפיקוד. בבוקר ה-9 באוקטובר התגבשה אצל דין החלטה לקרוא לדגל אלף מילאים ותיקים, שלדעתו יכולים היו לתורם לדoor המפקדים הצעירים. דין קרא למוטי הود, מפקדו האגדי של חיל-האוויר במלחמת ששת-הימים והציג לו להיות יועץ מיוחד לחיל-האוויר. הוא פנה לשיקחה גביש, אלף פיקוד הדורים במלחמות ששת-הימים, לשלהמה להט (צ'יז), שהתמוך אורה ימים על ראשות עיריית תל-אביב והוא קצין שרון מעולה ומנחם (מנדי) מרון, שהוא בעבר בשריון ודין סמרק על שיקול הדעת המבצעי שלו.

מצברוחו של דין אותו יום היה בשיא השפל. הוא חשב על ימי דגניה א' במלחמות העצמאות ולנגד עיניו ראה את השריון הסורי שוטף את רמת הגולן ויורד אל העמקים ואת הצבא המצרי פורץ דרומה כדי להשתלט על צירי התנועה האסטרטגיים של צה"ל מקריסה היא להורות לצבא לסגת אל קו רכס הרים, ולמকם אותו בעמדות הגנה ובכילה. דין הבין שיציאת הצבא המצרי קדימה תהשוף אותו לתקיפות חיל-האוויר. הוא העירק, שקו הרים יהיה בלתי-עביר ומשם יוכל צה"ל להיערך מחדש להתקפת נגד. בשיחות שקיים דין עם הרמטכ"ל אלעזר הוועלה לראשונה אפשרות לפנות לאמוראים ולבקש את התערבותם אצל הרוסים להפסקת אש. השניים דיברו על מלחמת קיום.

דוד היה מודרך לא פחות מדין. אולי יותר. גם הוא סבל מתחושת אשמה על שלא הכין את הצבא למלחמה בזמן. הואensus על מחדל המודיעין ולא הבין איך הוא נשכח בכלי הקונספיצה, לפחות אין סיכוי למלחמה.

הודיעוחים על התרסקות אוגדת אדן, המczב החמור בטנקים והאבדות הרבות

בأنשיים, היו רק חלק מהטיסות לדכדוך הקשה שפקד את הרמטכ"ל. יותר מכל הוא נטהס למכבים-רווח קודר בעקבות דיווח של מפקד חיל-האוויר, האלוף בני פلد, כי חיל-האוויר הולך ומתקרב אל הקו האדום של פעלולתו המבצעית. ב-9 באוקטובר איבד חיל-האוויר בתקיפת גשרים בתעלה ובפעילות נגד השריון הסורי בגולן 13 מטוסים, שנוספו לעשרות מטוסים שהופלו מאז פרצה המלחמה, וכ-45 מטוסים שנגעו ולא היו כשירים בימים הקרובים לטיסות. בני פلد התודיעע, כי אם חיל-האוויר יופעל באוטה אינטנסיביות כמו בשלושת הימים הראשונים, יש לו יכולת לחימה לשולשה-ארבעה ימים בלבד. בני פلد דיווח, כי חיל-האוויר רשם הצלחות גדולות בהפלת מטוסי אויב, אבל אין לו תשובה נגד מערך טילי הסאמ הסובייטיים הפרושים לרוחב התעלה ובחויטת הגולן. רוב מטוסי חיל-האוויר שהופלו היו מטלי קרקע-אויר. דרו הורה מיד על הפסקת גיחות תקיפה של חיל-האוויר על גשרי המצרים בתעלה. ואם לא די בדיעות הקשים משתי חזיתות לחימה, התקבל ב-9 באוקטובר דיווח ממוקור מהימן ביותר של המוסד על רכבת אוירית סובייטית שמחדרנת בסיסים ברוסיה ובמדינות ברית ורשה במזרח אירופה. בדיווח נאמר, שהקרמלין קיבל החלטה אסטרטגית לסייע מסיבית לתנועה הצבאית של המצרים והסורים. הסובייטים נערכו להעביר לחילות-האוויר של מצרים וסוריה Unterstützung מטוסי מג 21 וסוחוי, במקום אלה שהופלו על ידי חיל-האוויר הישראלי, אלפי טילי ח"ר ומטולי ארט. פ. גי', טילים ארוכי-טווח מסווג "פרוג", נשק שהסובייטים סיפקו עד למלחמה בכמויות קטנות, סוללות טילי קטiosa ארוכות-טווח. דרך הים תוכנו משלוחי טנקים לשני הצדדים העربים. דיווח המוסד הועבר במהירות לידיcia מזכיר המדינה האמריקאי הנרי קיסינג'ר, שמעורבותו האישית העומקה בתרחש באה לידי ביטוי באינספור שיחות עם שגריר ישראל בוושינגטון שמחה דיניץ.

עם שפע ידיעות מסווג זה, שאחת הלכה והתחזרתה בשנית, גם אישים מסווג של דין ודין, יכול לאבד עוד יותר מבטחונם שהיא שפה בלוא הבי.

ב-9 באוקטובר נשמעה מפי דין, כי אם ההידורדות בחזית הלחימה תמשך, מדינת ישראל תיאלץ להילחם על הבית השלישי. לדברים קשים, טראומטיים אלה של דין היו מספר גרסאות, שהוחשו מאוחר יותר על-ידי מזכיר הצבא אריה בראון. אותו יום, תידרך דין את ועדת העורכים של העיתונים היומיים וחשך בפניהם את המצב הקשה בחזית. דין שיתף את

עורכי העיתונים בתוכניתו להיערכות צה"ל בקו ההרים בסיני. עורכת עיתון דבר, חנה זמר, פרצה בבכci. היו שיחסו את הבכי של חנה זמר לדיווח של דין. לא ריה בראון הייתה גרסה אחרת. לפיו חנה זמר פרצה בבכci, אחרי שמפקד חיל-האוויר, בני פולד, שהשתתף בפגישה עם עורכי העיתונים, חש בפניהם, כי באותם רגעים פועל צה"ל ללחילוץ טיס שנטש את מטוסו בתקיפה בחזיות התעללה. דין התערב בדיווח וחש בפני העורכים, כי הטיס הוא בנו של מפקד חיל-האוויר בני פולד. במהלך תדרוך העורכים קיבל פולד פתק ובו נאמר, כי ממצוי הלחילוץ צלחו והטיס ניצל.

דודו, הרמטכ"ל, חשב אותו יום על תוכנית חירום לאומית. הפסקת הלימודים של תלמידי התיכון והקדמה מיידית של גיוס תלמידי השמיניות. דודו נערך לאפשרות של מצוקה בכוח-האדם הלוחם בצה"ל ובנהנה שהמלחמה עלולה להתארך חודשים. אחרי היערכות צה"ל בקו ההרים בסיני, יוכל הצבא להכשיר במהירות דור חדש של לוחמים. הרמטכ"ל תיכנן, כי מחוז הלוחמים החדש יופנה בעיקרו לגיסות השירות, שחצאו את הקו הארום של צוותי הטנקים.

ב-9 באוקטובר התחוללה דרמה במטה הכללי. דין החליט להודיע את גונן מהפיקוד, אבל לא ידע באיזו דרך לנ��וט. דין שלפני ה-9 באוקטובר היה חותק את גונן מיד ולא מותיר בידי הרמטכ"ל כל דרך למגנו זהה. דין המוחלש של ה-9 באוקטובר, חיפש נוסחה לפיה הצעתו לחילופים בפיקוד תהיה בגדר המלצה לביצוע הרמטכ"ל. מועמדיו הראשון של דין לתחזיר היה אלף ישראלי טל, סגן הרמטכ"ל. דודו התנגד. "טליק", אמר, "נחווץ ידי".

בשיחה עם הרמטכ"ל אומר דין: "נדמה לי שאין קונספסציה ברורה בדורות. לא ברור לי מה קורה שם ואני יודע אם למשהו ברור". הרמטכ"ל מסכים עימו.

דין: "אתה מרוצה מגורודיש בסך-הכול?"

דודו: "הוא לוחם יוצא-מן-הכל. מה שחשוב שהוא יציב. הבעייה שהוא טרם הגיע לנדרש מלוף פיקוד. הוא מנהל את המערכת כמפקדר אוגדה. ההיקף שלו אוגדתי. אין לו את המרחב והזמן של אלף פיקוד. זו נקודת התורפה היחידה שלו".

דין: "זו לא בעיה כל-כך קטנה. הבעייה שלנו הייתה שם, בפיקוד, מוח יוצר ופועל". שמו של שר המסחר והתעשייה חיים בר-לב עולה בשיחה. דין מסכים. הוא שואל את דודו אם בר-לב יסכים והרמטכ"ל מפתיע אותו: "דיברתי אליו הוא מסכים".

דרו, שאינו מסתיר בשיחה את חוסר שביעות הרצון ממהלכים עצמאים של אריק שרון ושרהה של תקריות בין שרון לגונן, מציע, כי גונן יחלף את שרון בפיקוד על האוגדה ובר-לב יהיה אלוף הפיקוד ומפקד החזית. דין הבהיר את רדו והבחין במצויה שלו לחתום טרפם, ובאותה הזדמנות שגורודיש מודה, להיפטר גם משرون. דין הטיל וטו על הדרווין. דרו נסוג מהתרגניל השקות. דין הטיל על דרו למצוא דרך דיפלומטית לסלול את החלפת גונן.

אלוף הפיקוד היה נרעש כששמע על הכוונה להחליפו. הוא טען, שאינו מבין מדוע חותרים נגדו? האם נכשל? לדעתו ודאי שלא. הוא מנהל את המערכת וגם אם מהלך הצליחה הראשון נכשל, הוא כבר מתכנן את המהלך הבא. גונן חוזר על גבשתו, כי המכשול להצלחת הפיקוד הוא שרון. הוא ממליץ להדיחו. גונן, על סך בכיו, מאים שאם דרו ידבק במהלך המהלך הוא יודיע על התפטרותו. גונן מוקף ביועצי תקשורת, בתוכם פוליטורקים פוליטיים, רומו לרטמבל שהמדינה תשער ברגע שהציבור יידע על התפטרותו. מפקד החזית רומו, כי ילך לחקשותת.

גונן: "מדוע לא הדיחו את שייקה גביש כאלווף הפיקוד ערבע מלוחמת שתתי-הימים, כאשר דין הודיע בתקופת הכוונות על נוכנותו לחזור לצבא בתפקיד אלוף פיקוד דרום?"

ماוחר יותר, בשיחה עם בר-לב שנייה לשכנעו לשכניו להסכים למיןיוו כמפקד החזית, חזר גונן ואיים בהתקפות. בר-לב חש מההיבט המoralי והצעיר לגונן, ש לפיה הוא ימוש ליעוץ הרטמבל, ובמסגרת זו יסייע כמה ימים לגונן, ואחריו יצוב הקו ייצא לרמת הגולן כדי להיות במחיצתו של אלוף פיקוד הצפון, יצחק חופי. אחרי אינסוף ניסוחים נמצאה מסגרת לשיתוף פעולה בין גונן, שהמשיך לשאת בתואר אלוף פיקוד הדרום, ובין בר-לב שהוגדר כעדות לרטמבל ויעוץ מיוחד, תוך ידיעה ברורה של מפקדי האוגדות, כי גונן כפוף לב-לב. הרטמבל סיכם: "אם גונן ירצה לנוכח פשרה זו הוא יודה".

גונן נאלץ לבחור בין בר-לב כסמכות עליונה ובין הדרחו המשפילה. הוא בחר בבר-לב.

בכללה הגיעו דיווחים מעוז בוודפשט על ניסיון נוסף של המצריים לפרוץ לمعוז ועל הדיפתם. מוטי אשכנזי, מפקד המעווז, הולך ומתגלגה לאחר המתקדים הטובים בשטח. אשכנזי שקט, רגוע, מנחית ארטילריה לפי הזמנה על הכוחות המצריים וממתין לרגע בו חיל-הօודר יוכל להתפנהות גם

למלחמה שלו. בינוים הוא מחזק מעמד בציגורנים. לצד מוטי אשכנזי מתעלים בליחימות קצין השריון שאול מוזס והתוthon שלו דני הרинг, שmarsק באש התותח את התקפות המצרים.

באותו יום יש התפתחויות במקדרת חטיבה 247. דני מת, מקבל סוף-סוף, באחור של ארבעה ימים קריטיים הוראה להוריד את החטיבה לרפדים. ידיעות במטכ"ל דיברו על חשיפת תוכנית מצרית להצנחה חטיבת צנחנים והנחתת גדרי קומנדו במרחב רפדים, כדי להשתלט על שדה-התעופה המרכז של צה"ל בסיני.

פלוגה החה"ן בפיקודו של אביק טמיר, הפלוגה שלו, יצאת בדרך אחרי המתנה מורת עצבים. אנחנו שמחים לומר שלום לתושבי שכונה תימנית חביבה הסמוכה לבסיס העורפי של החטיבה. סוף לסנדוויצ'ים ולעוגות, סוף לפינוק. יורדים לחזית. לנו בחה"ן יש מסורת. במלחמות יש לנו נגעים שהיו כדורגלי עבר מפורטים. במלחמת ששת-הימים היה זה שיעגלאר שהסיע אותנו לרמת הגולן אחרי הקרבות בירושלים. עכשו בדרך לסיני והוא אברם בנדרוי, שוער הנבחרת ומכבי תל-אביב, אדם מקסם שעטיד להפוך לידיד הפלוגה וחבר אישי לאחדים מאיתנו. מעולם לא ראיתי אנשים נלחבים כל-כך יצאת למלחמה. אחרי הכל כמה זמן יכולם החובשים שלי ייחד איתני לתרגל החדרת מהטי עירוי לורדים, אחד לשני.

בשדה-התעופה ברפדים חשו את פעמי המלחמה ההולכים וקרבים. צפירות אזקה, אנשים רצים למקלטיהם. מטוסי חיל-האוויר חגים בשמיים התcolsים. חלק מהMRIAZIM והפנטומים עושים סיוב ניצחון מעל הבסיס. אנשי הצוותים הטכניים ממהדרים לחוץ את הטיסים העושים "וואי", סימן להצלחות בקרבות אויר, מחופות המטוסים. אנחנו עוקבים בעינינו מלאות התפעלות אחר הטיסים. הם יוצאים בגיפ' לתרדריך ואחרי דקות לא ארכות חזורים ומטפסים על המטוסים. לא כולם חוזרים מהגיחות. אפשר לראות אותן עייפות ומבטי צער בעיני הטיסים. על המסלול נוחתים ומראים מטוסי הרקולס. הם מביאים עימם העורף פגוי טנקים וצד' מלחתתי אחר וחוודים עמוסים בפציעים.

אביק, מפקד הפלוגה, מנתק אותנו מן המפגן האוורי. חבר'ה, להתחילה לחפור שוחות. הוא עצמו, תמיד ראשון, מוציא מהחגור את חפירה ומתחיל לחפור בחול. שלום ארד, תל-אביבי, איש לכל משימה בפלוגה, אומר למפקד

הפלוגה שיש לו רעיון טוב יותר. אביך שואל: "מה יש לך להציג?" ארד: "עוד מעט תראה." אחרי דקות הוא חוזר עם מהפרון ומתחילה בחפירת תעלת היקפית מסביב לבסיס. אנשי חיל-האוויר מאושרים. לראשונה הם אומרים יוכלו הלילה לשון בשקט.

הלילה רווי מתח וشمונות. כל נצנוץ אורות, כל נהימת מנועי מטוסים, נשמעת כמו מטושי חטיבה הצנחנים המצדית. השחר עולה על בוקר יום חדש ברפידים.

הרמטכ"ל המצרי שאול כותב אותו יום:

האויב המשיך בעקבנות להקריב את חי צוותי הטנקים שלו. הם תקפו במנות קטנות והמשיכו בטקטיקה של הסתערות חיל פרשים... שוב נחפו התוקפים כשהם סובלים אבדות כבדות. ביוםיהם שעברו אייד האויב 260 טנקים נוספים. האסטרטגיה שלנו שאפה מאז ומתמיד לאלץ את האויב להילחם בתנאיינו-אנו, אך מעולם לא ציפינו מהם לשתף פעולה.

בשעות הערב של ה-9 באוקטובר, בעת שכוחות חטיבה 247 הגיעו לרפידים, מי במטוסים, מי באוטובוסים קיבלו מגני מיעוז בודפשט מנת חמוץ. גדרו צנחנים מחטיבת דני מת בפיקודו של יוסי יפה, אחד המפקדים הוותיקים בחטיבה, היה בדרכו לمعוז כדי לחברו למגנים. מוטי אשכנזי, מפקד המיעוז, החזיק בציפורי נימוס מול גלי ההתקפות המצריות מן הים והיבשה. ללא סיוע ותגבורת סיוכי מיעוז בודפשט לא היו גדולים. כוח מסירת "שקר" שהש>Last updated 2023-09-01 at 07:45 UTC. All rights reserved. No part of this document may be reproduced without permission from the author. The original document can be found at https://www.yairkp.com/2023/09/01/the-night-of-the-fighters/

גדרו 564 היה עתיר ניסיון מהקרב לשחרור ירושלים ב-1967 ופעילות מבצעית בקו התעלה והבקעה בשירות מילואים. מוטי אשכנזי לא יכול היה לאפשר לכוח תגבור אינטימי יותר. יוסי יפה וחבריו היו נחושים לפזר את הצורך בו נתן היה המעה.

פרק 6

יום רביעי, 10 באוקטובר: ליקוק פצעים

בצהרי היום היה גדור 564 של הצנחנים בפיקוד יוסי יפה בדרכו למעוז "בודפשט", אחד משני המעווזים האחרונים ששרדו מקו בר-לב.

מושב "המוח" פירפר בין ייוש תקווה מול גלי התקפות המצרים ובמוצב החוץ "בודפשט", עדין הייתה אמונה, כי אפשר יהיה להדוף את התקפות המצרים. מורל לוחמי בודפשט נع כמו כספית.

בשנ"א הלחץ של הכוחות המצרים, סף האמונה של אנשי המעווז, כי יצליחו לצאת בחיים מן "הגיהינום" שעברו היה נמור ביותר. בכלל עת ששמעו על כוח תגבורת שחש לעורתם, גברת האמונה, כי יצליחו להיחלץ בשלום.

כך היה בהתקפת נגד של יחידה מסירת "shed", שהתנפזה מול כוח מצרי עוזר מצידם בטילים ובchiafy ארטילרי כבד.

הכישלון של לוחמי "shed" יצר אגדה על יחידת קומנדו מצרית שאנשיה, ענקים סודניים, נלחמים כאריות. סיפוריו הגבורה על הגדור המצרי ליו את המג"ד יוסי יפה והפלוגות של בנצי ויינר ודורייך בדרכם למעוז בודפשט.

החפ"ק הגדרי של יוסי יפה, בסiou יחידת הנדסה לפריצת שדות מוקשים, נעה בஹירות יתרה מחשש למארכים יומיים של המצרים. מפקד האוגדה הצפונית, קלמן מגן, חג במטוס סיור מעל זירת הקרב ותיווך בין החפ"ק ובין ארטילוליה שירדה על הכוח המצרי.

למרבה הפתעה, גדור הקומנדו המצרי, נטש את השטח, טרם הקרב מול הצנחנים.

שמחה הניצחון ושהדור מעוז בודפשט, הייתה מוקדמת מדי. גדור הצנחנים היה בדרכו למשימה אחרת באזור בלוזה. ידיעות על כוח קומנדו וצנחנים מצרי שהונחת בסיני וכוכנתו לתקוף את חמל' הפיקוד באום-חшибה, הקפיצו לשם כוח צנחנים בפיקוד דורון. הצנחנים הפכו אחורי חמישה ימי לחימה בחזית התעללה להיטת.

האלוף גונן יכול היה להתעלם מהם, עד שהסכין הייתה מונחת על צווארו. אנשים כחמל' הפיקוד הגיעו בהיסטוריה על הידיעות, כי המצרים באים. כל מסוק שהיה באוויר, והיו הרבה כאלה, הקפיצו את סף המתח והחרדה לרמות שיא.

בחמל' באומ-חשיבה חיכו לצנחים כאילו היו נציגיו של המשיח. מול הח'יר והקומנדו המצרי הייתה רק תשובה אחת – צנחים ויחידות ח'יר מעולות של צה"ל. ואיפה אלו היו?

פלוגה מקורס קצינים בבח"ד 1 הוצאה לתקידי שמירה על מפקדות ומתקנים עופפים. במלחמת העצמאות מילא חיל הקשיים שהוא או משימות סורך כאלה. במלחמת יום היפורים, בפיקוד מבולבל והיסטורי, מי שביקש עוזרה, קיבל צנחים. רך לא לוחמי השריון בקו הראשון, שנחשפו לטילים, ואחרי יום-יוםיים לחימה ידעו שהתשובה היא כוחות צנחים וח'יר צמודים. ברשותה הקשר נשמעו מפקדים שמצויקים סיוע של "הארדים". כניסה חטיפה 247 של דני מת למערכה, באיחור רב שగבל במחדרל, הפיכה ביחסון רב בפיקוד ובכוחות הלוחמים.

אלוף הפיקוד שמואל גונן, עדין תחת צילו המאיים של שרון, הגה רעיון מטרוף: לשגר את הצנחים של דני מט למתחם מיסורי ולהוויה הסינית. גונן ידע ביום רביעי ה-10 באוקטובר, כי במיסורי מחזיקה דיביזיות שריון מצרי עם גזרי ח'יר ויחידות קומנדו עם טילי סאגר.

אלוף הפיקוד ידע כי כל כוחות השריון שנשלחו למיסורי התנפצו במתחם המבוצר. עשרות טנקים מפוחמים של צה"ל שנותרו בשדה הקרב באזוז הרכסים המשקיף אל התעלה, גופות לוחמי שריון שנותרו בשטח, ללא יכולת חילוצם, סיפרו את סיפורו מיסורי, חmortל ומכשיד.

אלוף הפיקוד, שחייב היה לדעת מה קרה לכוחות שנשלחו למתחמים אלה והtanפצו באש הטילים המצריים, חשב שהרעיון לשגר לשם את הצנחים של דני מט הוא התשובה המוחצת של צה"ל. במקום בו נכשלו הטנקים יצליחו הצנחים, חזופים על זחל"מים מיושנים, עודפי הצבא האמריקני במלחמות-העולם השנייה.

دني מט, מה"ט הצנחים המזוקן, הבין את משמעות ההחלטה של גונן. הוא ידע שהוא משימת התאבדות. התרסקות. דני מט לא ניסה לעדרר על ההחלטה, גם אם חשב, שהיא שוגיה.

מפקדי חטיבת 247, המכינו תוכנית קרב ראשונית להסתערות על מיסורי. צנחים בנעליים אדומות, חשופים, מול דיביזיות ח'יר' ושריון מצרי.

אריק אכמון, סמ"ט בחטיבה שנלווה לדני מט בפגישתו עם האלוף גונן, התרשם שהפיקוד בפניקה ואנשי החמ"ל, מנהלי המערכת, נמצאים באוירית נכאם.

אלוף הפיקוד חשב שהרעיון לשגר את הצנחים למתחם מיסורי הוא הפתרון המבצעי למצוקת השירון. כאשר שמע בקשר את עמי רדיין, ראש מטה אוגדת ברן, כי החטיבה של גבי עמר במצב קשה, חשב גונן: יש לי פתרון עבורם, הצנחים.

בפגישה עם דני מט ואריק אכמון, אמר להם גונן, כי הוא שמח לבואם של הצנחים ויש לו מシמה שתפורה עבורם. מיסורי. "אתם", אמר להם גונן, "תנקו את המתחם המצרי. נוריד אתכם לשם".

אריק אכמון זימן את עוזי קצין המודיעין ואורני קצין הקשר להגיע בדחיפות לחמ"ל. מפקדת החטיבה החלה בהכנות תיק מיסורי.

אלוף שמואל גונן היה מצליח בתוכניתו המטורפת, אילמלא יד המקרה. בשיהה מבצעית שקיים עם שרòn בנושא אחר, סיפר לו גונן דרך אגב: "הגיע אליו המזוקן, החבר שלך עם החבריה שלו. אני אתן לך אותם עוד יומם-יים אחריו שהם ינפנו עבורי את המצרים מMISSOURI".

שרון היה מבועת. הוא הכיר את מיסורי, את אוצר החווה הסינית וחשב שמי שלוח לשם חטיבת צנחים ללא שרין, ללא מטוסים, ללא ארטילריה שלוח אותם אל מותם.

שרון: "שמוליך, כדי שתדע, במיסורי יש אלפי חיללים מצרים, יש שם מאות טנקים, טילים, כל מה שאתה מעלה על דעתך. אתה חשב שהחבריה של המזוקן יכולים לעשות לך את העבודה הזאת ולפתח לך את הבעה שם?" גונן: "או.קי. בוא נוריד את זה".

לימים סיפר אריק אכמון, כי אילמלא שרון שמע מגונן ומקצינים בחטיבת הצנחים שבקשו לשאול לדעתו, אם המבצע שמתכנן עבורם אכן בגדר טירוף, גורלם היה נחרץ. עד להתקurbות שרון לא העלו מפקדי הצנחים על דעתם להתנגד למשימה או לעדרע עליה. ללא התקurbות שרון, שחשב באילו דרכים מורידים את האלוף מהטיירוף הזה, הצנחים של דני מט היו נשלים למיסורי וספק אם היו חווורים ממש. עד לקבלת הוראות הביטול הספיק דני מט לשגר לאוצר מיסורי והחווה הסינית כוח הצפית בפיקוד אחד מקצינו

המעולים, רב-סרן דובי הלמן מקיבוץ יוטבתה. הדיווח שהעביר דובי הלמן למח"ט היה, כי זו משימת התאבדות. איש לא יחוור שם חי.

אריק שרון, שחדר בגונן, כי למרות הבטהתו לדדת מן העניין, הוא עשוי להערים עליו, שוחח בעניין עם דני מט וביקש ממנו לדוחו לו, אם גונן יחוור לנו שא. שרון נזהר שלא להזכיר את מח"ט הצענים נגד האלו. הוא היה החלטי בדעתו לעצור את גונן בכל דרך אפשרית, אם לא יסוג מהונואה. לימים אמר שרון לדני מט: "אם הייתם יוצאים למסורי המצריים היו ממשיכים אתכם".

לدني מט היה מזול. ימים אחדים לאחר מכן, לשני מפקדי צנחנים אחרים, נתן שוני וואייך מרדכי לא היה מזול כזה. לא היה מי שליחם עבורים נגד פקודה לכבות את החווה הסינית.

הכשורה הטובה הגיעה אליו לחטיבת הצענים מילואים 247, כי אנו עוסקים לפיקודו של אריק שרון. החיבור של החטיבה עם אוגדת שרון היה מתבקש. עם הצענים של דני מט, חש שרון, כי קיבל כנפיים והאגודה יכולה להMRIIA. דני מט והחטיבה שלו היו בדיקוק האנשים ששרון חיכה להם. איתם המפנה במלחמה נראה אפשרי וקרוב.

אוגדת ברן, שיועעה לא"דומים" אחרי ה-8 באוקטובר, קיבלה יחידת צנחנים על נגמ"שיהם בפיקודו של רב-סרן בנצי ויינר. ביום שאותר כו, באוגדה 162 דיברו על קצין צנחנים מלא יוזמות שיצא עם אנשיו בלילות לפחות על חינוי טנקים של האויב.

"האדומים" של בנצי היו הסיפור החם בקו התעללה. סיפור אהבה ממכת ראשון במלחמה.

בשעות הבוקר של יום רביעי ה-10 באוקטובר, מתפתח קרב על גבעת "הרינה", אחד המתחמים האסטרטגיים על צומת הדריכים המוביל לתעללה. המצרים וזכה למקיים דם במלחמה על מתחמים שלוטים. מי ישילוט על צירי הדריכים יכתיב את כיוון המלחמה.

הלם ההפתעה העניק לדיביזיות הצבא המצרי יתרון משמעות. בחמשת ימי הלחימה עיבו את מערך הרכסים בטנקים וחיר' בסיווע ארטילרי צמוד. לראשונה במלחמה, זה'ל נדרש לחפש תשובות תוך כדי לחימה להפתעה האסטרטגית של האויב – טילי החיר' נגד שריון.

אלישיב שמשי מג"ד טנקים בחטיבה 460, שבר את ראיו ביום הלחימה הראשונית – איך מזוערים נזקים מול הנשך הקטלני.

המסקנה הראשונה – הגדלת הריווח בין הטנקים. ההסתערויות הצפופות איפשרו למכרים להוריד על הכוחות המסתערדים גשם של טילים. לא אחת, טילים שהחמייצו טנק אחר פגעו בטנק שני מעמדתו או בצדוד לו.

מסקנה שנייה – ניצול היתרון האיכותי של צוותי הטנקים ובמיוחד התותחנים לניהול קרבות מטוחנים ורוחניים יותר, כדי לפגום ביעילות הטילים. מפקדי הטנקים, החשופים בצריח, קיבלו הוראות להיערך נמוך יותר בעמדת המפקד.

בקרב בצד "חביבה" מישם השריון לראשונה את שיטות הלחימה החדשנות.

התוצאות מדברותبعد עצמן. כמות הפגיעות בטנקים הישראלים יורדת משמעותית. בקרב על ציר "חביבה", מכשה שמש אחר-הצהרים ונסנורת שב. אבל הטנקים שוב אינם חשופים, ההסתערויות זהירות יותר, האש מוקדמת יותר. תוצאות הקרב חרד-צדדיות לטובת השריון הישראלי. 14 טנקים ונגמ"שימים מצריים בוערים, עשרה חיל"ר הרוגים ליד תלות המתחים.

המחסום בקצינים וצוותים מנוסים נותן אותותיו בגדרי השריון. מג"ד הטנקים, אלישיב שמשי, במקור בחטיבת השריון 500, ובמהמשך הלחימה הגדורן שלו נלחם במסגרת חטיבת 460, נתקל בבעיה של מחסום במפקדי פלוגות מנוסים. שדרת הפיקוד הצעירה, מפקדי פלוגות ומחלקות נפגעה קשה בלחימה. את מקומם בצריח תופסים קצינים צעירים חסרי ניסיון. המג"ד חונך בקרב, מעודד אותם בקשר ומדרג מפלוגה לפלוגה, כדי לעודד את המפקדים החדשניים. מפקדי מחלקות שתופסים תפקידי מ"פ, שכחיהם בכל גזרוי השריון. באחת הפלוגות נפל המ"פ ומהליפו נהרג בצריח כמה שעות אחריו. בגדורן אחר תפס סרן צעיר את הפיקוד אחורי שהמג"ד והסמג"ד נפצעו. סמלים ותיקים תפסו פיקוד על מחלקות טנקים.

בקרבות על ציר הנפט, ממשיכים הצנחנים הצעירים של מנו בן-ישי, לחסוף ולהפתיע כוחות קומנדו מצריים. חיל-האויר הוא בן בריתם של הצנחנים. משוחרר מאימת הטילים, חיל-האויר שולט בגזרה, מיריט מסוקים שנושאים קומנדו מצרי ומפעיל בקרבות אויר מטוסים מצריים שמנסים לחדרו את המרחב האויר. מקרה ייחד, בו מטוסים מצריים הצליחו לחמוק מעין המכ"ם הישראלי ומטיסי חיל-האויר, היה אותו לילה.

מטוס טופולוב מצרי הצליח לחדרו לציר הנפט והטילו פצצות על מבני מגורים באכזרודס. אחת הפצצות פגעה במבנה בו התאכסנו לוחמי הצנחנים.

שבעה מהם נרגנו. הפגיעה קשה. מנו אוסף את לוחמינו, חלקים עם עיניים רועמות ומסביר להם, כי ככל האם פניה של המלחמה. אין רק הצלחות. המג"ד, יצחק מרדי, מקבלקשה את הדיווח על נפילת השבעה. "המלחמה נמשכת", אומר מנו לחיליו – "צריך להמשיך".

החרשות הטובות אותו יום מגיעות ממעוז בודפשט בגזרה הצפונית. אחרי חמישה ימי ניתוק, מצלה כוח משולב של צנחים ושריון לחדרו למעוז הנצור.

הקרב על מעוז בודפשט לא הסתיים, כפי ששיער יוסי יפה מג"ד הצנחים הווותיק. שמחת מגני המעווז ומפקדו מוטי אשכנזי, כי המצור המצרי הוסר, הייתה מוקדמת מדי. גדור הקומנדו המצרי, שנטהש את עמדותיו טרם הסתערות גדור הצנחים, חזר ותפס אותן. אנשי יחידת חרמ"ש נשלחו לפrox את המצור ונהדרו באש חוף של הקומנדו המצרי וארטילריה מדוקית. יוסי יפה ואנשיו היו שוכב בדרכם למעוז הנצור. המראת שנגלה לעיניהם היה מצמר. זחל"מים של צה"ל בערו והחילils שקפצו מהם ניהלו קרב עם מארב מצרי, סמוך לציר הדרון. כוח הקומנדו המצרי, מחופר היבט, נפרש על ציר רחוב. הפגזים הפחיתו את לחץ המצרים. גדור 564 בתיאום עם מפקד הארטילריה, נעה קדימה במהירות. המצרים נכנסו לעמדות, כדי לחמוק מהפגזים.

כשהרימו את הראש מצאו עצם מול הסתערות הצנחים. פלוגה ה' פרצה לתחום המארב המצרי וניהלה קרב קצר. החילils המצרים החלו בנסיגת מבוהלת, חלקים ללא לחימה. תוך זמן קצר נטשו את השטח, כשהם מותרים באוזור הקרב 45 הרוגים.

אנשי הקומנדו המצרים נסגו לאוזור הביצות. הארטילריה והצנחים במצע משולב, בתיאום קצין סיוע ארטילרי, שהיטיב לכובן את התותחים זינבו בקומנדו המצרי. נגמ"שים מצרים מסוג "טופז", שניסו לפרק מזורה, נפכו ובערו. לכוח הצנחים היה פצוע אחד.

כמתנת פרידה ללוחמי המעווז, השאירו הצנחים תחמושת למקלעי מאג וגדרו בבקשתו: "אם הם יחוורו אל תחסטו לנו – אנחנו נחוורו".

כוחות החילוץ התחבקו עם מגני המעווז. חמישה ימים רצופים נלחמו מוטי אשכנזי וחדריו. המעווז היה מכותר על-ידי גדור קומנדו מצרים שבאו מפורט פואר ונחתו מהים. כל נסיבות החילוץ בימי הלחימה הראשוניים נכשלו. יחידות שרין הקיצו דם בניסיון לפרק חזרה שהובילה למעוז.

תנאי השטח הקשים לא אפשרו לכוחות השריון לפרוש כוחות והתנוועה בשדרת טנקים חשפה את הטנקים למארכבי חיר' וקומנדו ומתחי טילים. המפנה החל עם כניסה גדור 564 של הצנחנים ללחימה והשילוב המוצלח בין ובין השריון. מלחמתו של מעוז החוף "בודפשט" לא הסתיימה אותו ים.

ארטילריה מצרייה המשיכה להפגיז את המעווז, שלא נפל.

אותו יום מגיע חיים בר-לב לחזית, הוא מבקש לקים פגישת עבורה עם גונן. לב-לב חשוב להרגיע את גונן, כי מינויו למפקד החזית הוא ענייני ולא אישי.

"תראה שמוליך", אומר בר-לב בקולו האיטי והמודגש, "אין לי כל עניין לפגוע בך. לא מפrieע לי שדרו שהיה פקוד שלי הוא עתה מפקדי, אני מקווה שלא יפריע לך שאחיה המפקד שלך".

גונן מגיב בפנים חתומות: "ובכן, יש לי רמטכ"ל פרטני משלו. אני חשש מאור שהמנוי שלך יפגע בי אחרי המלחמה". בר-לב מבקש לצאת מיד לסיור באוגדות הלחומות. הוא מודיע גונן, כי הוא מבקש לבקר בהקדם האפשרי באוגרת שרון, גונן אינו מגיב.

בר-לב מתדרך את המפקדים הבכירים בפיקוד דרום על משמעות תפקידיו החדש: "אני לא אלף הפיקוד. סמכויות אלה נשאות בידי גונן, אני המפקד הבכיר בחזית עם מלאה הסמכויות".

בחזית הלחימה מסתמנת ירידה בהיקף הפעולות המבצעית, הוראת הרמטכ"ל על מעבר למגננה כדי לעצור את שחיקת השריון, מחלחלת באוגדות הלחומות. גם אוגדת שרון אינה יוצאת ביוזמות חדשות. המצריים, כמו צה"ל, מלקקים פצעים. יותר מכל זוקקים לוחמי השריון ללילה הראשון של שינה ארוכה, והטנקים שנוסעים בטיפות דלק אחרונות זוקקים למילוי דלק, תחמושת ולగירוז מיסבי השרשות. זהו הרגע של צוותי החימוש בכו התעללה. לצד צוותים טכניים שנעים עם הכוחות הלחמורים, מגיעים לחזית קציני חימוש מנוסים, ותיקי מלחמת שתי-הימים וההתשה. בתוכם יורם בוכנר, בחיו האזרחים מנכ"ל חברת פלהה, שופט הcadrogel עובדיה בן-צחיק, אברהם אלתרמן וקציני חימוש אחרים סוחפים את אנשי החיל הוותיקים והדור הצעיר שלא ידע מלחמות למאזן להזיר כמה שיוטר טנקים, זמן מהיר ביותר לכשירות מבצעית. השריון ציריך כל טנק שי יכול לנסוע ולירוט. אלף פיקוד דרום, שמואל גונן, עדין נסער מינויו בר-לב, מיחס לעצמו את השקט היחסני ביום החמישי ללחימה. "אנחנו שוחקים את האויב", הוא

אומר לב-לב הספקן. בראילב בדעה אחרת: המצדדים מתכננים את המהלך הבא, יציאה ממחפורות ההגנה בכו התעללה לעומק סיני, זירת הקרב הכאח תהיה בציר הגידי-מייתלה. הארטילריה המצרית, מהפעות המלחמה של האויב, אינה עוצרת לרוגע. הקת"קים, קציני התצפית המצריים, חודרים לתוך קווי צה"ל ולעתים עמוקים לחדרו לעורף כוחות השריון. הקת"קים המצריים נמנים עם ייחידות מיוחדות שהוכנו למלחמה. מרביתם בוגרי פקולטות להנדסה וטכנולוגיה באוניברסיטאות מצריות. צה"ל לומד בדרך הקשה להתחמוד עם התופעה החדשה, לא אחת, אחורי הרעשה ארטילרית כבדה, עם פגיעות בחינוי טנקים ובכוחות מתנועה, היה ברור, שධוק פגיעות הארטילריה המצרית אינו מקרי. במקרים אחדים הצלicho סיורים של צה"ל, שיצאו לסרוק את השטח, ללכוד את הקת"קים המצריים.

יחידת הסיור של שרון, זו שגרמה לתקנית בין שרון לגונן ולהסתכבות מפקד האוגדה עם הרמטכ"ל, חוותה בשולם. שרון אומר ליוואך ברום מפקד היחידה, כי מהר מאוד נזוזר לשם. שרון יודע, כי לא ירחק היום והוא יחוור אל התפער שבין שתי הארכיות המצריות בדרך לצילחת התעללה. והיום אין רחוק.

במטה הכללי החל אותו יום להתגלגל רעיון על מהלך צבאי משולב בחזית הדרום והצפון, כיבוש פורט-סעד בדרום ותקיפה שהסורים לא ישכחו זמן רב. זהו יום של מפנה בחזית הצפון, שבירתה המתקפה הסורית ומעבר להתקפת נגד. חיל-האוויר, שהוטל בכל הכוח לקרב על הרמה, והתנקים של חטיבות השריון 7 בפיקוד אביגדור בן-ג'ל (יאנוש) וחטיבה 188 בפיקוד יצחק שוהם שנפל בקרב, יצרו את המפנה. שר הביטחון דין, חזר אט-אט לבתוונו ומוכן להזין ביתר פתחות לרעיונות של שרון על העברת המלחמה לשטח האויב. לראשונה נוצרה אפשרות להעברת כוחות שרון מחזית הצפון לדרום.

תוכנית דין למניין האלוף מנחם (מנדי) מרון, להכנת קו הנסיגה השני של צה"ל, הופכת לפחות רלוונטית. תוכנית מרון הציעה פינוי טאסה ורופידים. הרמטכ"ל אלעוז עדין מודיעך ובධיניות טוען, שלא יהיה מנוס מנסיגה לצד השני. דדו אינו גלהב מתוכנית דין לכיבוש פורט-סעד. בדין לילי, אומר הרמטכ"ל: "כל يوم עושים אותו צעד, הרגים הרכה מצדים וഫסידים מעט שטח. אנחנו מתחילה לבלט אחורנית. אנחנו הולכים להרים, הולכים יותר عمוק אנחנו מגיעים למה שקדנו קרבת הגנה ארוך, שהכרעה לא ניתנת להציג בו".

דין בדעה, כי הפסקת אש בחזיות המצרית איננה באופק הקרוב. הוא לחוץ לתגבור הכוחות בחזיות הדромס באוגדה מחזית הצפון. "זה עניין של ארבעה חמישה ימים להעיר אוגדה לתחילה", אומר דין. דדו, מותש, אחורי קרוב לחמשה לילות רצופים, כמעט ללא שינה. עיגולים שחורים מסביב לעיני, אין שותף לאופטימיות המפתחה של דין. בפורומים שונים מדבר דדו על הצורך לפנות לאמריקאים ולבקש שתיתרבו אצל הרוסים להפסקת אש. דין איש אמץ עם חירות מקסים, שתרם לייצוב חזית הגולן, עדין פסימי ביחס לתוכאות הקרב על התעלה.

ביום רביעי ה-10 באוקטובר, היום בו מתיצבת חזית הצפון, דדו עדין חשש מאפשרות של פריצת הכוחות המצריים צפונה. בשיחה עם דין, אותו ערבית, הוא מדבר על הפסקת אש במצב בו נמצאים הכוחות בחזיות.

דדו: "אני שואל האם המטרה לחזור לקו הפסקת אש עם תיקונים היא ריאלית? התשובה היא לא. אין לנו את הכוח להחזיר אותם עכשו לקו הפסקת האש... אני חושב בקול רם. אולי אני מגזים, אבל אני אומר מה שהוא מרגיש כרגע: המטרה היא להשיג הפסקת אש בחזיות המצרית בקו הנוכחי As is יותר טוב זה לא יכול להיות".

דדו פסימי. דין מסכים עימו, כי במצב הכוחות בשטח בלתי-אפשרי לעקור את הכוח המצרי ממזרח לתחילה, אבל כיבוש פורט-סעד יאון את התמונה האסטרטגית. "למצרים", אומר דין, "יהיה הישג במזרח וזכה ל'חזיק בפורט-סעד. אין שם טילים ואין להם מאיפה לתקוף. בדרך הכלל ההנחות של מתחמות. אם המצריים ייצאו, הם ישלמו בהרבה שרiron, ואם אנחנו נהיה בניוים טוב ובshall, הם ישלמו הרבה ויגיעו לנקיודה הרבה לפני ההרים, שתיגמר להם הנשימה... ואו הם יבקשו הפסקת אש".

דדו: "אם זה מה שיקרה, הרי המצריים ייאחזו בקו זה או אחר וינחלו ממנו מלחמת התשה במודל שאנו נזכרנו וזה מודל רע".

דין: "דדו, תסלח לי, מצב זה לא יתרווה, אם המצריים יסכימו להפסקת אש, יעכו צה"ל להפצצות בעומק מצרים... זה שקו בר-לב הלק, זה בשbillim ניזחון עצום. אנחנו הילכנו את קו בר-לב עד השמיים ועכשו הלק הקו. פורט-סעד זה 'פישמה'. לokaneים משחו מאייתנו אז אפשר לקחת את פורט-סעד או האי שרוואן, שפרשנים אומרים שהוא המפתח של המזרחה-התיכון, ואניبعد זה. חשוב לנו לבצע את זה (את כיבוש פורט-סעד) גם משיקול של מורל. מצד אחד יפגע הדבר במורל של האויב ומצד שני

יזום את המורל של חיליו צה"ל, שאינם רגילים להילחם במנגננה... אבל אני מוכן לשמעו כל תוכנית יותר טובה... אני חושב מתוכננות שיש איתון רק הקפהה". דין אינו נלהב אותו ערב לנסיגת חד-צדדית של צה"ל לקו המוברים תוך נטישת רפדים וטאסה. "לפניהם שמתיצבים בקו כלשהו, יש לצאת לקרב שבו יקרה בחזית המצרית מה שקרה בחזית הסורית. יושמדו אלף טנקים וואת ברזמנית להפצחות בעומק מצרים ובקו".

אלוף וחכם זאבי (גנדי), מעד לרמטכ"ל: "אני חושב שהוא (דין) בקע".

דרו: "כמו שה-downs של נוכחים מדי ככה גם ה-ups שלו גבויים מדי".

השיחה בין דין והרמטכ"ל אליעזר, היא קו פרשׂת מים ביחסים ביניהם. מערכת היחסים בין השניים, עד לאותו שלב במלחמה הייתה קורקטית מינוס. שניהם החוויקו בטן מלאה, כל אחד על השני. דין טען שהצבאה הטעה אותו בערכות המודיעין השגוות ערבי המלחמה, וכי הרמטכ"ל נשבה בקונספסיון האין-מלחמה ונטע גם בו את תחושת השאננות. דרו, איש מצפון, לא זרך את האחירות למחרל על אחרים, למרות אכזתו מתפקידו של ראש אמ"ן אשר בו בטח עד לザורי יום כיפור בעניינים עצומות. דרו טען, שאליו שר הביטחון היה שמע לו ומקודם לגיס את כל מערכם המילואים ומאפשר לחיל-האוויר לבצע התקפת מנע בחזית המצרית ובגולן, צה"ל יכול היה לעכב את המתקפה בשעות אחדות, לאפשר לכוחות הסדרי להגיב טוב יותר לצלחת האויב ולהקל על כניסה כוחות המילואים לקרב. דין ודדו ידעו שהמלחמה הזו והלם ההפתעה האסטרטגית המצרית-סורית, לא הסתומים רק במערכות הצבאית, אלא יהיה מהלך מעבר לה – ועדת חקירה ממלכתית. החשש מחקירה ומסקנותיה, הובילו לרישום קפפני של שיחות, לשחוור מיידי של שיחות שהיו באربع עיניים ולתיעוד כל ההחלהות ומהלכי הקרב.

מערכת היחסים, הסכירה בין השניים עד למלחמה, הפכה לחשדנית, אולם לא במידה כזו, שלא אפשרה להם לעבוד ביחד. דין היה עד ל-10 באוקטובר ב"הלם קרב", אחר-כך החל לחזור לעצמו. בין השניים, דרו השתחרר ראשון מהלם ההפתעה, אבל היה החלטי בדעתו לモער נזקים ולעצור את השחיקה שהופל, כל טנק שנפגע ולא אחת הביע חשש, כי אם השריון וחיל-האוויר יחזו קו אודם בכמות הטנקים והמטוסים, העורף הישראלי עלול להיחשף

לסנה קיומית. דדו דיבר על "הקפה יזומה", דין על "מתקפה יזומה" בפורט-סעד, לשינוי המאזן האסטרטגי. בנסיבות רגילה דין כופה את החלטתו על הרמטכ"ל, אולם במצב העדין והשבירוי ביניהם, דין הקפיד להשמע כסמכות מייעצת. דין של אחרי ה-6 באוקטובר 1973 הכיר במגבליות כוחו, גם מול הרמטכ"ל. הוא ידע, שאם יפרוץ עימות גלוי בין ובין הרמטכ"ל, הוא עשוי להיקלע לעמדת מיעוט במשלה. גולדה, ראש הממשלה עדין תמכה בו. ישראל גילי ויתר מכל ידיבו המר יגאל אלון, רצוי בנפילתו. דין, מי שנחשב לבעל זיכרון ארוך, ידע, כי לדדו יש תמיכה במשלה. בפעם האחת והיחידה שדין התעמת ישירות מול דדו, שר הביטחון הפסיד. היה זה במאבק על מינוי הרמטכ"ל אחרי בר-לב.

דין תמן באלוף ישעהו (שייקה) גביש, אלוף פיקוד הדרום. גילי ואلون הריצו לתפקיד את דדו ראש אג"מ. הרמטכ"ל היוצא בר-לב תמן בדרדו חבירו הקרוב מילדיות ביוגוסלביה.

דין סיפר לאחר המלחמה:

אני העדפת רמטכ"ל אחר. הממשלה החלטה אחרת. חשבתי שישיקה גביש יותר מתאים. אמרתי לו, אתה מעולם לא פיקד על פיקוד הדרום, אין לך מכיר את סיני, אין לך מכיר את הדרום. אתה מכיר את הצפון, אבל אין להשוות בין שני האזוריים.

לא פיקד על האזור, לא בזמן מלחמה לא בזמן שלום, לא ניצבת מול המדינה הערבית החזקה ביותר, מצרים, ולא חלשת על השטח הנרחב ביותר שבו אנו מחזקים את הכוחות. תכהן לתקופה מסוימת כאלוף פיקוד דרום אחראי תהיה בשל לרמטכ"לות.

דדו לא השתכנע וסירב להוריד את מועמדתו לרמטכ"ל. הממשלה החלטה ברוב דעתה לתמוך במנינוי דדו לרמטכ"ל.

דין: "הממשלה החלטה כפי שהחלטה. שייקה גביש עזב את הצבא, ואני יכול לומר שלא נוצר שקע טבעי, אצל דדו, לעובדה שאני העדפת את שייקה".

ב-10 באוקטובר עלה מפלס המורל בחפ"ק פיקוד דרום. בואו של חיים בר-לב מפקד-העל לחווית, יצר משב רוח חדש, שהחליף את האווירה הרכאנית שנוצרה ממצב החזיות ואובדן השיטה המוחלת של אלוף פיקוד הדרום. בר-לב היה מודע מהצליחו להסידר את המכשול האישי שיצר גונן

בפני מינויו למפקד החזית. לימים סיפר בר-לב: "גורדיש היה מפקד חטיבה טוב, הוא אדם מיוחד מאוד, קפוץ, עצבני, מחוספס, קשה, אבל המלחמה תפסה אותו כאלו פיקוד צעיר ומתחתיו היו אלופים בכירים יותר, שהיו מפקדיו בעבר, שرون ואדן. הוא נתפס במצב קשה מאוד".

בר-לב בקש אותו יום ללימוד מהר, עד כמה שהדבר אפשרי, על מצב החזית. הרושם שקיבל היה קשה ביותר. הוא סיפר:

בחולמותי הגורעים ביוטר לא תיארתי שהמצב גROUT כל-כך. בשנותיים שחלופו מאז עזבתי את תפקידי הרמטכ"ל ניוננו את הוקן, DIDORו אותו, סירטו אותו צימצמו את מספר המוצבים, הוציאו כוחות מעולים והכניסו כוחות מילואים, אפילו דרג ב', שלא שירתו בצבא הסדר. לא קיימו שום פעילות בין המוצבים, לא היה שرون, לא היו תוצאות, ומה שעמד מול המצרים ביום הצליחה על חזית שאורכה מאות קילומטר, היו 14 מוצבים, במרחקים שבין חמישה לשמונה קילומטרים, זה מהה. היו הרבה נפגעים, ואבדות, והסיפורים על הטילים ועל צבא מצרי אחר מזה שהכרנו, הכל היה תוצאה של הפתעה.

בר-לב נפגש אותו יום עם מפקדי האוגדות, בתוכם שרון. הפגישה הייתה מאוד עניינית ואותות יריבות העבר בינו ובין שרון לא ניכרו כלל וככל. גם לב-לב וגם לשרון, היה עניין מסוים – לנצח את המלחמה. לא היה ביניהם כל ויכוח על עצם הצורך בצליחה. רק על עיתופה. כשהתברר שהמצרים עומדים להעביר עוד דיביות משוריינות "יעיכבו את הצליחה בהמתנה לצערדים שלהם", סיפר בר-לב.

בסיום הדיוון עם מפקדי האוגדות, הודיעו בר-לב שהוא הולך לישון כמה שעות. "గנאל עיף הוא גנאל מטופטם, תעירו אותו רק אם אריך יעשה צרות". אחורי כמה שעות חור מסורק, רחוץ ומגולח עם ז'קט עוזר שחור. מפקדי האוגדות יכלו רק להתקנא בבר-לב, שיכל היה להירדם בקלות ולקיים אדם חדש.

הערב הראשון שלו כמפקד החזית הביא עימיו בשורות טובות על תבוסה לכוח שריון מצרי, שניסה לפזרן לציד הנפט בראש-סודאר. שר ההגנה המצרי, שאזלי, כתוב אותו לילה ביוםנו:

כוחותינו המשיכו לשפר את עמדותיהם. כוח של חטיבת ח"ר הראשונה סופח לדיביזיה ה-90 וביחד כבשו את עין מוסא דרוםית

לטואץ, צעד ראשון בסדרה מוחשבת של מהלכים לאורך חוף סיני. עם זאת, לא היה כל מקום לשאננות. בשעה 45:16 דיווחה הדיביזיה השנייה על מתקפת גדור טנקים בחיפוי חרמ"ש על אגפה השמאלי. האויב נטש לבסוף את הטקטיקה הכספית של ימי הלחימה הראשוניים. כוח הטנקים שלו התפצל לקבוצות קטנות, תוך שהוא מנצל היטב את תנאי השטח ומקיים את חוקי היסוד של הטקטיקה הצעירה, וזאת, בהצלחה מסוימת. הכוח חדר עד כדי קילומטר וחצי לתוך ראש הגשר. מתקפת האויב נדפה סופית רק עם רדת החשכה...

באוטו ערבית, חטיבת הח"ר הראשונה שלנו איבדה 50 אחוז מאנשיה וצידתה. סיירתי להאמין. לא יכולתי בשום פנים ואופן להבין כיצד קרה הדבר. רק לאחר שלחחתנו למקום קצין קישור הגיעו הפרטים המלאים לידי. לאחר שכבשה את עין מוסא קיבלה החטיבה הוראה להתקדם בלילה שבין ה-10 ל-11 כדי להשתלט על ראש-סודאר, קרש הקפיצה הבא לאורך החוף.

מפקד החטיבה החליט להסתכן ולצא דרך לדרך כמה שעות לפני השקיעה. המשך היה בלתי-מנמן. בשטח הפתוח מחוץ למטריות טילי הסאם הותקפה החטיבה על ידי חיל האויר של האויב. שום טנק או נשק שדה אחר של האויב לא נטל חלק בקרבות. תוצאותיו המכריעות של העימות האציריו לנו פעם נוספת, אם אומנם היוינו דוקרים לזכורת, עד כמה היו כוחות הקרקע שלנו חשובים למתקפות אויר אף עם צאתם מתחתן סוללות הסאם שלנו. ליקנו את פצעינו. לרובה המזל התברר שאבדות החטיבה קטנות בהרבה מכפי שניתנו היה להטיק מן הדיווחים המבוחלים הראשונים. אך המהלומה הוצאה אותה מכלל פעולה ככוח לחם למשך כמה ימים.

פרק 7

11 באוקטובר: קיפאון בקן. הסובייטים מאיצים "נפץ את תל-אביב"

מלחמת החפירות בקן המצרי נמשכת. המצרים, עמוק במחפורות הגנה בגדה המזרחית של התעלה. חטיבות השריון של צה"ל נכנסו גם הן לעמדות הגנה. אוגדת שרון נרגעה למרות מצבידוחו הסוער של האוגדונר. שרון נותר בדעתו, שהזמן פועל לטובת המצרים ויש לפrox במהירות דרך התפר בין שתי הארמיות המצריות, כל עוד הוא פתוח. שרון, למרות יריבות העבר עם בר-לב, ציפה שמפקד החווית החדש, ילמד את תוכנית הצלילה שלו ויעניך לו או רודוק. המידע שהגיע לשוןו אותו יום מהמ"ל הפיקוד היה חיובי. בר-לב החליט על היערכות לצילחה. שרון העיריך, כי הצלילה תיפתח בלילה שבין יום שישי ה-12 לשבת ה-13 באוקטובר.

בר-לב, בתום הסיוור הראשון שערך בחזיות ופגישתו עם מפקדי האוגדות – אלברט, מגן, אדן ושרון, גיבש הצעה לצילילה עם שתי אוגדות, צלילה שתנחית מכיה קשה על הדיביזיות המצריות ממערב לתעלת, ותמנע מהם לחזור לשתי הארמיות מזרחה לתעלה.

בר-לב העיריך, כי צלילה כזו, תיזור לחץ על הפיקוד המצרי ותמנע ממנו את הפריצה למעברי החרדים. בר-לב המליץ להיכנס לנוהל היערכות מהיר כדי להקדים את חזית הדיביזיות ממערב.

לב-לב קם מתנגד לא צפוי, סגן הרמטכ"ל אלוף ישראל טל. טליק חשש, כי בעיתוי מוקדם כל-כך תגוט צלילה לחשיפת יתר של צה"ל בגדה המזרחית. "אני מציע", אמר, "להכות את המצרים בתחום המקצוע שלנו, בקרבות שריון בשוריון".

מפקד חיל-האוויר, אלוף בני פلد, התיעצֶב בראש התומכים בצלילה מהירה: "חיל-האוויר הולך ומתקרב לנוקודה קדיטית. אם הצלילה תירוחה,

יצ'ilio המצריים לקדם מזרחה כמות גדולה של סוללות טילי סאם ואלו יקשו עוד יותר את חייו של חיל-האוויר בשמי הטעלה".
שدون לחץ לצילחה והכרעה מהירה.

מולה הרמתית הספיק לפקד על "גדור אסף" שלושה ימים בלבד. ב-11 באוקטובר פגע טיל מצרי בצריח נגמ"ש המפקד. מולה הרמתית וسرן אברהム בקעווין נהרגו.لوحמי הגדרוד לא האמינו שהם מאבדים שוב מפקד. אותו יום נהרג גם מפקד הפלוגה אבי אוסטרוביץ מטיל מצרי.

זה יומיים שدني מט, מה"ט הצנחנים, והסמה"ט השני אריק אכמן, עשו בחמ"ל פיקוד דרום, בניסיון לקבל משימה הולמת. אריק אכמן היה פעיל במיוחד אצל קצינים בכירים בחמ"ל ואתם הכיר וכפתיו הצע לחים שורה של מבצעי קומנדו יהודים לצנחנים: תקיפות ליליות של השריון המצרי, תקיפת שיירות האספקה על צירי התנועה ממערב ומצורח, ופעולות מיוחדות אחרות. חטיבת הצנחנים החלה במשימות קטנות, פשיטות ומארבים של גדור 564, אבל עדין לא הייתה זו המשימה לה ציפתה החטיבה.

האים החדש שנוצר בחזיות מכיוון הברית המצרית-סובייטית, הופך את מלחתת יום הכנפרורים בחזיות הדרום, למשחק מלחמה בין המעצמות. רוסיה בשיא עצמתה הצבאית. השליטה שלה בברית ורשה, ברית המדינות הקומוניסטיות במזרח אירופה מוחלטת – וגם בחלוקת המהעולם הקומוניסטי שבאסיה. טיסי חיל-האוויר והמוריעין קולטים שיחות של טיסים ב"סינית". הגליוי יוצר מתח רב בפיקוד העליון. ה"סינים" מתגלים כתיסים צפון-קוריאניים שהטיסו למצרים ורכבת אוירית של מטוסי מיג 21 חדשים. בחיל-האוויר עולה חשש, כי הקוריאנים הם רק תחליף ואחריהם יעברו הסובייטים מטוסים עם צוותים רוסיים. במלחמות ההתקפה הסתיימים עימות אווידי בין טיסי חיל-האוויר והרוסים בהפלת ארבעה מטוסי קרב מצרים עם טיסים רוסים. עם זאת, הטיסים הרוסים נחשבים לטובים לאין-עדך מהמצריםים. על איקות הטיסים הקוריאנים אין כל מידע. זה גורם חדש במשחק.

הצלחה נדחתה עד להתקבות כוונות המצרים. כוחות צה"ל והמפקדות הקרביות,AINEN יודעות אותן על עלייה דרמטית ברף המתיחות בין שתי מעצמות-העל. הסובייטים נישאים על גל ההצלחה הראשוני של המצרים והסורים רואים בהבשת צה"ל יעד אסטרטגי. ישראל היא הגורם המפדר בינם ובין שליטה מוחלטת במזרח-התיכון. הרוסים, מומחים במלחמה

תעולה ופרובוקציות, יוצרים לגיטימציה למעורבות אפשרית, ומאמינים את ישראל בפשעי מלחמה והפצצת מטרות אזרחיות במצרים וسورיה. מידע זה נכון חילית רק בחזיות הסורית, שם הופצצו שדה-ההתקופה הבינלאומית והמטכ"ל בלב הבירה دمشق. הסובייטים מאימים שתל-אביב לא תינצל אם ימשכו, "פשעי המלחמה" של ישראל. הנרי קיסינג'ר, מזכיר המדינה האמריקאי, מעביר לשגריר הסובייטי בוושינגטון מסרים חריפים, ומאים כי ארצות-הברית תתעורר אם טיסים, מטוסים או כוחות סובייטיים יכנסו למלחמה فعلית. בוושינגטון מתקבל מודיע "חם" על גישום חירום וכוננות בשלוש דיביות סובייטיות. השגריר הסובייטי דוברינין איים, כי אם ישראל תכובש את دمشק, הם יתערבו להצלחת סוריה.

ההצלחה בחזיות הסורית, הדיפת כוחות השריון הסוריים אל מחוץ לדמת-הגולן ויצירת אום ישיר על הבירה הסורית, מעלים את המתה בין העצמות אל ספר רתיחה. ההישג בצפון הוא הבשורה הגדולה לחזיות הדרום. אריק שרון מתפעל מהישגי צה"ל בצפון ואומר למפקדיו: "זה"ל כאן בחזיות (בחזיות הדרום) וזה"ל בגולן זה אותו זה"ל. המפקדים אחרים." בראש חזית הצפון עומדים שני מפקדים שבאו מן הצנחנים – יצחק (חיקה) חופי אלו פיקוד הצפון ורפאל מגורי המפקדים בהיסטוריה של צה"ל.

ב-11 באוקטובר התותחים בחזיות הדרום יורים, הטנקים משני הצדדים בעמדות קרב, אבל נמנעים מפריצה קדימה. הסימנים בשטח מצביעים על כך שהמצדים מישמים בשטח את הרוקטורינה הסובייטית, לפחות, לפיה, הכוח המסתער נערך אחרי פריצה בקווי הגנה לקראת מתקפה חדשה. שרידי גדרו הטנקים 198 של עمير יפה הועברו לאחיזות פיקודית של חטיבת השריון 500. הטנקים תפטו עדות לכיוון מערב.

יקי ורמני, מפקד פלוגה C' רשם ביוםנו:

היום השקט ביותר. אتمול עוד היו קרבות ופלוגת דני רביב המשמidea 11 טנקים של האויב. דיווחי מודיעין שהגיעו לגזרן הצד האובי בגין צור שנקרו המפת הקוד – "טלטול" באוצר מעוז מפרקת שנפל בידי המצרים כוח שריון חטיבתי (חטיבה 15) ובכיר "חביבה" נערכה חטיבת השריון המצרית 24. עמיר יפה ואנשיו היו בנחיתות בולטת מול הטנקים והכוחות הרעננים של הצבא המצרי. מג"ד השריון קיבל סיוע מחתיבה 500, המאצת שלו: ארבעה נגמ"שיהם מפלוגת החרמ"ש החטיבתי. כוחות השריון משני

הצדדים נראו באותו יום ככלבי "אמסטרף", פוערים שניים מאין מות,
אבל לא תוקפים.

הירידות המודיעיניות, כי הולך ומתקרב הרגע בו הטנקים יפרצו קדימה מתוך
המחפורות, מקבלות חזוק בשטח.

בצחරיהם מודיע גונן לגדעון אלטשולר, רמ"ט אוגדה 143: "טנקים מצריים
עלים צפונה לכיוון 'נווזל', הם עלולים לתקוף את ברן מהאגף, זה מסכן את
ברן ואחרך. פתח עליהם ארטילריה במקביל עם טנקים".

קלמן מגן, מפקד האוגדה הצפונית, הקטנה ביותר בין האוגדות הלוחמות
בחזית הדרום, מקבל דיווח על מתקפת מיגים בכיוונו. שניים מהם הופלו
בקרב אויר על ידי מיראים של חיל-האוויר.

אותו ערב עלה מפלס מצב-הרווח במטכ"ל מההצלחות בחזית הסורית.
השריון פורץ את הקו הסגול ברמה, וחיל-האוויר, שספג אבדות קשות
בתקיפת מטראות עמוק בסוריה, הפציז למרחב دمشق. להצלחות בסוריה
חשיבותה גודלה על עתיד המערה בדרום. ככל שהסורים נסוגים לכיוון دمشق
גוברת האמונה במטה הכללי, כי המפנה בחזית הדרום קרוב. יותר מכל ציפה
לכך אריך שרון. כמו אריה המשחר לטרפ, כך אריך שרון למצרים וציפה לרגע
בו הטנקים המצרים ירצו קדימה וייחשפו ללא המטרייה של סוללות טילי
הסאם.

אלוף אברהם אדן, מפקד אוגדה 162, חיכה גם הוא בקרב הגדל. ברן ידע,
כי ההיסטוריה לא חוזרת על עצמה וגם ה-8 באוקטובר לא יחוור. גדור 198
של עمير יפה נותר אותו ערב עם שבעה טנקים. ארבעה טנקים של פלוגה ס'
בפיקוד דני רביב הוכפפו ישירות לחטיבה 500 בפיקוד אריה קרן. מח"ט 500
הפק להיות האבא המאמץ של שרדי גדור בית-הספר לשرين. יקי ודמנি רשם
ביוםן הקרב שלו, כי היה זה יום שקט, למעט קרבות שרין אחד בו השמיד
הגדור שני טנקים של האויב וחטף מיד אש ארטילרית נגדית.

אותו ערב החליט הקבינט הבטחוני לחושף פרטים ראשונים בפני הציבור
על אבדות צה"ל במלחמה, בשתי החזיות: 450 הרוגים, 655 נעדינים,
כ-1,800 פצועים.

אוירה של עצב ירדה על מדינת ישראל בחזית ובעורף. הכוחות בחזית
הדרום נדחו מכמות הנעדרים בקרב. רבים מהם היו בקרבות ה-8-9
באוקטובר. מרביתם אנשי צוותי שרון. רבים מהם הגיעו לכביר ישראלי רק

אחרי חודשים ארוכים. בין הנundersים היו טייסי חיל-האוויר, כאשר שמטותיהם התפוצצו באוויר וכאליה שנראו צונחים בשטח האויב – ולא חזרו.

בקו המיתלה נשמעו שידורי החדשות במקוטע. מיסוך הרים היקשה על האונה רצופה. הסתכלתי בחברי לפולגה, אנשים שירדו את משמעות הפרידה מחרכים קרובים בכית'-הספר לשוטרים ובפריצה לסימטאות ירושלים המורחת ובעסוקה המבצעית במלחמה ההתשנה בתעללה. ידעו שהרשימה שפירנס דובר צה"ל היא חלקית וראשונית. הקרב הגדול והמלחמה היו עוד פנינו.

הרמטכ"ל המצרי שאולי, כתוב ביוםנו:

היום קיימת ביקור שני בחזית. המאמץ העיקרי של האויב מכון נגד הגזרה המרכזית. רציתי לדון בקר עם מאמון, מפקד הארמיה השנייה עם סעה, מפקד הדיביזיה השנייה. איש מהם – קר הסתבר לי – לא ראה סיבה לסתות מן האופטימיות שפיועמה בו ביום השני...

טיפולנתי לאנשי ההנדסה שלנו וחוותתי להם לספק לארמיה השנייה ללא דוחי 10,000 מוקשים אנטיטנקים...

דאגה רבה יותר הסבה לנו האנדרלמוסיה הנמשכת ליד הגשרים. פיקוד הצליחה שלנו פעל להפליא בשעות הגורלוות של המתקפה. כשלונותו לאחר מכן נבעו מן העובה שסמכויותיו הועברו בראשותה דיביזיה, כאשר הקצינים הבכירים נעו קדימה. התוצאה הייתה סדרה של פקקי תנועה, כשהכל אחד מראשי המטה טובע לעצמו עדיפות. החלטתי על הפיקוד כל נושא החציה בידי פיקוד עצמו. אותו יום בשעה 03:16 הייתה שקט מכך שהייתי אייפעם מАЗ תחילת המתקפה. מטרת תוכנית "הצריחים הגבויים" שהנשיא סאדאת דבר עלייה כה רבות – הוגשמה במלואה.

שmeno דרישת רג'ל בסיני. אחיזתנו לא הייתה בלתי-יתנתת לערעור.

אותו יום התפתח ויוכה בצمرة הפיקוד המצרי. שאולי, כתוב ביוםנו:

פרק אואל איסמעיל, שר ההגנה, הודיע שהוא רוצה לראות אותן. בכך הייתה השאלה אשר יותר מכל חששתי מפניה. האם איננו יכולים לנצל את הצלחתנו כדי לפתח את המתקפה לעבר המערבים?

פרק 8

12 באוקטובר: מלחכים למצרים

הבוקר העולה האוויר פניו לגדרות 198 של עמיר יפה. הגדרוד המזוקק קיבל בשמה גלויה את ארבעת הטנקים של דני רביב, שהעבورو קודם לכך למסגרת לחמת אחרת. סגן שלמה ינאי, שנפצע בקרבות ה-8 באוקטובר ופונה לבית-ה החולים חזר. הגדרוד שמנה 12 טנקים קיבל הוראה לחזור לחטיבת האס שלו – 460. המח"ט גבי עמיר קיבל בשמה את הבנים השבים הביתה. עכשו, החטיבה שלו נראית לפחות כמו גדור ולא פלוגה. הכוח הרענן, אחורי שלושה ימים ללא לחימה, טיפול בטנקים ומילויים בדלק ובתחמושת, התיצב בעמדות הגנה על ציר ספונטני. בכניסה לחניון לילה התקבלה התרעה על פשיטת קומנדו מצרי במסוקים.

בחשכה נשמע רעם מנועיו של מסוק שטס ללא אורות. אנשי החרמ"ש שאייבתו את חניון הלילה עם זחל"מים ישנים, עודפי הצבא האמריקני, התלבטו אם לפתח באש או לא. שלנו או שלהם. שני נגמ"שים של גדור 198 יצאו לעבר מקום הנחיתה המשוער של המסוק. אנשי קומנדו מצרים לא נמצאו אותו לילה בגזרה זו.

סגן-אלוף עמנואל סקל, יצא לעוזרת גדור שריוון אחר שנקלע למצוקה. הוא הסתער על מערך חי"ר מצרי באזורי המיתלה, הפтиיע את חיליל החי"ר עם טילים שהיו שם, ירה בתותח ובמקלעים, דרס חיללים שקמו מולו. פעמיים הטנק שלו נפגע, פעמיים נחלץ, החליף טנקים והמשיך לחימה.

לഗדור אסף"ג הגיע מפקד חדש, שלישי בפחות משבוע לחימה, סגן-אלוף זאב רם. טרם הספיק להחליף מלאה עם המפקדים והלוחמים, ספוג הגדרוד מכח נוספת. אנשיו שהיו בשטח היערכות נחשפו להתקפת מטוסי מיג. בשטח

נותרו הרוגים ופצועים רבים.

לייחידת הסיור של אוגדת שרון בפיקוד יואב ברום, היה זה יום מוצלח ביותר. הסיירת האוגדתית עסקה ביום האחרון במרדף אחרי אנשי

קומנדו מצרים, שיריעות על נחיתתם נפוצו מכל עבר. ביוםים הראשונים של מלחמה זו נראה לקצין הסיוור רפי בר-לב וחברו יצחק אגם, כי הם רודפים אחריו הרוח. המדבר המסתורי, האפל, שנראה תמיד צופן סדר בחום היום שלו ובצינת הלילה, כאילו בלע את אנשי הקומנדו המצרי. ביום שישי ה-12 באוקטובר התפתח מרדף חדש בדרכיו המדבר. על ציר התנועה שבין טאהה למעברי הגדי, נמצאו עקבות של קבוצה גדולה. סוליות הנעלים שהותירו עקבות בחול נראו שונות מאלו של נגלי הצנחים. המרדף התנהל בזיהירות יתרה ועבר מהשטח המישורי של המעברים לאוזור הגבעות. לוחמי הסירת נרhamו למראה שני מסוקים מצריים מロסקים שהריסותיהם התפזרו בשטח. הטיסים התבסקו על צלע הר לא מוכר. סמוך למסוקים היו גופות של אנשי צוות אויר ולוחמי קומנדו מצרים. רפי בר-לב ואנשיו החלו בסריקת השטח. לנגד עיניהם נטלה תמונה שלא מהמלחמה זו.

על ציר הדרכן עמדו שני טנקים של צה"ל וצוותיהם. סמוך להם, על האדמה, ישבה קבוצה גדולה של אנשי קומנדו מצרים. הסיפור של השריוןאים היה מדרים. הם היו בסיוור על הציר, כאשר באחד הטנקים אירעה תקלת החשכה ירדה וצוטתי שני הטנקים החליטו על היערכותليلית תוך המתנה שבבוקר יגיעו טנק וצוות חילוץ. בבוקר הופיעו מולם חיילי הקומנדו המצריים. צוותי הטנקים לא הספיקו לטפס על הטנקים ולפתח באש. חיילי הקומנדו לא ירו עליהם. הם הרימו ידיים ומפקדם הודיעו שהם נכנעים.

מפקד החווית חיים בר-לב הגיע בחיווך ראשון, מאז בוואו לתפקיד, כאשר שמע את סיפור הקומנדו המצרי. בר-לב במעילו השחור, משקפי שרינוור ואקדח בחגורת מכנסיו, התרשם שאנשי השריון אגרו כוח ושהטנקים זכו למונת גרייז. הצנחים נראו לו רעבים למשימותיהם וגם במלחמת האלופים שرون-גנון הסתמנה הפוגה. "ככה זה", אמרו בפיקוד, "בשעריך חדש מגיע לעיריה".

חיים בר-לב, בשערו הכסוף, דיברוו האיטי ומראהו המרשימים, הביא עימיו לחזית רוגע והתקפות. בר-לב האזין בקשבר רב למפקדי האוגדות. מכולם, משרון, גנון, אלברט, ומגן שמע את אותה מנגינה – אסור להיגדר אחרי תכתיי המצרים, צריך לחזור ולתפוס את היומה. צריך ליזום, לתקוף, לצלוח. גנון נשמע כמו שרון – לתקוף לצלוח עם שתי אוגדות, ועוד שתי אוגדות באבטחה, באגפים. אריק חש בתצוגה מרשימה את תוכנית הצליחה האוגרטית. התperf, דויד סואר.

מייד הזמן היה קרייטי. בר-לב המדריא צפונה כשהוא מותיר את המפקדים בתוחשה, שתוך 48 שעות, לכל היותר, צה"ל צולח את התעללה.

בר-לב רצה לעשות גם את הלילה בחמ"ל הפיקוד באומ"ח-חשיבה, אבל הרמטכ"ל, דדו, ביקש שיגיע בדחיפות לתל-אביב. רק בקריה נודע לבר-לב, כי הדיון אליו הזמן, יהיה בהשתתפות ראש הממשלה גולדה מאיר ושר הביטחון משה דיין.

לראשונה מאז הסתיימה כהונתו כרמטכ"ל שנתיים קודם לכן, לא ידע השם במילאים, חיים בר-לב, באיזה צד לשפט בדיון – בין הצדדים או לצד המפקדים. בר-לב התישב לצד הרמטכ"ל. גולדה הגיעה לישיבת עם הצדדים יגאל אלון וישראל גלילי. משה דיין התאחר. הרמטכ"ל הופיע עם האלופים ישראל טל,بني פلد, אהרון יריב ורחבעם זאבי, ראש אמ"ן אליעזר וראש "המוסד" צבי זמיר.

דודו, שיום את הדיון, נראה עיף, מותש. קולו הנמרץ והבוטה היה שקט יותר. הוא דיבר על הצלחת קרבות הבלתיה בחזיות הצפון והמעבר להתקפה. חיל-האוויר והתחנים מפגיזים את دمشق. המצב בחזיות המצרים קשה ביותר, מצב חיל-האוויר קרייטי. המשקנה אליה הגיע הרמטכ"ל: "אני חושב שהגענו לשלב שבו אנו זוקקים להפסקת אש... החלטה אם לצולח או לא לצולח את התעללה היא גורלית בשלב זה של המלחמה, ומהຍית חשבון נפש הכי חבריו שאפשר. צריך לשקל היטב לפני שлокחים החלטה גורלית כל-כך. שולולה לעלות באבדות גדולות כל-כך".

חיים בר-לב, מפקד חזית הדרום, לא הופטע מהטון הפסימי של הרמטכ"ל, שהוא יידר נפש שלו. הוא חש את מצב-הרווח המדוכדק בו היה הרמטכ"ל שרווי זה מספר ימים. הוא שמע את דדו בדיון קודם, מביע ספק גלוי בסיכון הצליחה: "כל יום מצבנו יותר גרווע. אינני מעיר שזכה המצרי יתפרק כתוצאה מצליחה שלנו ושהדרך לקהיר תהיה פתוחה... אנחנו חייבים להשיג הפסקת אש לא יאוחר מ-14 בחודש, בצהרים או בערב. וזה המועד האחרון".

דודו הסביר לב-לב, כי מעבר למועד זה, צה"ל עשוי להיחשף בחולשה גדולה, מכפי שהמצרים סבורים כרגע. מרגע שיש חיסי הכוחות ישתנו לצד העربים, צפואה מלחמת התשה ממושכת – וצה"ל לא עריך למלחמה כזו. בר-לב הסכים חלקית עם דדו, כי הזמן פועל לרעת צה"ל אם ימשך הקיפאון בחזיות, וצה"ל ימתין למכה ההשניה של הצבא המצרי בקרב על מעברי ההרים. בדיון אצל גולדה הסכים בר-לב עם דדו, כי לפि המצב בחזיות אין סיכוי

ליוזמה או הסכמה מצרית להפסקת אש. ברילב הציג בפני השרים והאלופים את תמונה המלחמה בחזית ואת סכנת המשך הקיפאון לצה"ל: נשיא מצרים סאדאת והמשטר המצרי יבקשו הפסקת אש רק אם ירגישו שהם בסכנה. סאדאת יקבל את תחושת הסכנה לשפטונו, רק אם צה"ל יקח לידי את היוזמה ויצלח את התעללה עם שתי אוגדות שיכו את הדיביזיות המצריות. מכיה צו תיטול את יכולת הדיביזיות המצריות לצלוח את התעללה ולפרוץ אל מעבריו ההרים. אם הביצוע ידחה יתר על המידה, הדיביזיות המצריות יצלחו ונמצא עצמנו באלאטונטיבה פחות טובה.

משתתפי הדין התרשמו מדברי ברילב, כי המצב בו צה"ל היה בתעללה, בכוננות בלימה וספיגה – מסוכן ביותר. בדיון התגבש רוב מוחץ בעד צליחה. דדו לא הסתייג, למורות טון דבריו הפסימי. טליק היה נגר ולחץ להcin את צה"ל לקרב הכרעה יבשתי; שרין נגר שרין:

לא יתכן שלא יתפוצטו מאות טנקים ויבعرو בשדה הקרבות. זו תהיה מכנה דרמטית וסנסציונית שאין דוגמתה זהה יוציאה את האויר מהמפרשים של האופנסיבה המצרית ויפוצץ את הבלון, בתנאי שנכנין את הקרב הזה.

בני פلد, מפקד חיל-האוויר, היה הדומיננטי בין המתומכים בצליחה. פلد, לא יותר מקום לophobic ותבע הכרעה בעד צליחה בלוח-זמן נוקשה ביותר. ככל שהצליחה תקדם רף חיל-האוויר יוכל לתמוך בה בעוצמה ויעילות. "הצליחה היא הימור", אמר פلد, "כל מצב אחר מסוכן יותר." פلد ציר מסריט קשה לפיו הימנעות מצליחה ומתקפת נגד תוביל לצליחת דיביזיות שרין המצריות ולקידום סוללות טילי קרקע-אוויר מזרחה, מצב שיגביל את אפשרות חיל-האוויר לפעול בשמי התעללה. למשתתפי הדין נראה היה, כי מפקד חיל-האוויר אמר את הכל. צליחה מיד או סכנת התבוסה.

הרמטכ"ל ושר הביטחון עמדו לסקם את הדין המבצעי, כאשר לחדר הישיבות נכנס פרדי עיני, רל"ש ראש "המוסד" צבי זמיר, שנכח בדיון, וביקש מן הממונה עלייו לצאת החוצה. עיני סיפר, כי על-פי מידע חם שהגע

ל"מוסד", ההתקפה המצרית בכיוון המערבים צפונה תתרחש ב-13 או ב-14 באוקטובר. מידע זה קיבל אימות מסוכן ה"מוסד" שכינויו היה "בבל". העיתונאי רונן ברגמן מודיעות אחרונות, מומחה ל"מוסד" ולנושא בין השם, כי "בבל" היה הסוכן החשוב והכщий ביותר שהפעיל אי-פעם "המוסד" במדינה ערבית. "בבל" היה הסוכן שהתריע בוקר ה-6 באוקטובר כי באותו יום תחיל המלחמה. החוקר הישראלי, ד"ר אהרון ברגמן חשב, כי "בבל" היה אשוף מרואן, חתנו של נשיא מצרים נאצ'ר ויועץ קרוב של הנשיא סאדאת.

צבי זמיר תידרך את משתתפי הפורום, כי על-פי הדיווח, בשבת או ביום ראשון, 13 או 14 באוקטובר, יוצנחו כוחות מצריים גדולים באוזור רפידים והמיתלה, יקדמו למזרח התעלה טילי קרקע-אוויר "סאמ" ויכניסו למערכה נשק חדש וקטלני בצבא המצרי – טילי "פרוג" סובייטי. סוכן "המוסד" דיווח, כי, המתקפה תהיה בסיוון רוסי, שטיבו טרם הוכרד.

חיים בר-לב ביקש לשוחח לצד עם ראש "המוסד". זמיר חזר באזני בר-לב על אמינות הסוכן וחשף פרטים ראשונים על אימות בצמרת הבטחונית המצרית סביב המהלך הבא במלחמה. בר-לב ביקש לקרוא את המסמכ המשועג כמו עניינו. זמיר הסכים בתנאי שבבר-לב ישמיד את המסמכ אחרי שיקרא בו.

הדיווח של זמיר טרכ את כל הקלפים וכיטל את ההכרעה بعد צלילה מהירה. חיים בר-לב סיים את הדיוון והמליץ לדחות את ההכרעה בעניין הצלילה עד להתקבות המצב בחזית. "לא נוכל לצליח כאשר ישנה ידיעה כזו... ביצוע צלילה במקביל לתקפה מצרית, עלול ליצור מצב שהיה לנו 400 טנקים מעבר לתעלת סואץ, ובגדה המורחת ישאר כוח ישראלי חלש נגד הדיביזיות המצריות ולכנן נצטרך לשבור אותם כאן."

דין הודיע למשתתפי הפורום שהוא הרבה פחות פסימי ממצבי הרוח בין משתתפי הדיוון: "אתם עוד תראו שהמצרים יצלו אותנו – תננו להם רק צ'אנס".

ראש הממשלה גולדה מאיר, שנראית מהוורחות במהלך הדיוון ומיעטה לדבר אמרה: "אל תקבלו החלטה על צלילה ללא אישור שלי והממשלה". דין הסתכל על גולדה ולאagi. דין נועדה לאותו ערב פגישה אישית עם גולדה. לדיית שר הביטחון הגיע מידע, כי הביקורת על תפוקדו בימים הקרובו למלחמה חוותה שכבות רחבות בציבור. הטענות נגד דין היו קשות ודייבו על התנשאות ויהירות של דין, שלא הכין את צה"ל והעם למלחמה, על הולゾל המופגן בצבאות מצרים וسورיה, וסירבו לאשר התקפת מנע של

חיל-האוור וגיוס מילואים מוקדם. דין החליט לעשות את הצעד המתבקש, להציג לגולדה את התפטרותו. גולדה סיירה על הפגישה בספרה חי: "ב'יום ראשון נכנס דין לשכתי. הוא סגר את הדלת ועמד מולי. 'את רוצה שאחטפר? אני מוכן לך. אם את חושבת שאתה צריך לעשות זאת. אם לא יהיה לי אמון מכך לא אוכל להמשיך'."

"גולדה: אתה חייב להמשיך בתפקידך כשר הביטחון."

דין ראה ברכבי גולדה הבעת אמון. ישראל גלייל שנכח בפגישה לבקשת דין, טען לימים, כי גולדה חששה שהതפטרות דין באותה עת תוסיף למצב-הרוח הקשה בעם לנוכח דחתה את בקשו. לגולדה הייתה ביקורת קשה על דין, שדחה ערבית המלחמה את הצעת הרמטכ"ל אלעזר לגיוס מילואים מלא והסכים בהיסוס לגיוס אוגרת מילואים אחת לצפון ואחת לדרום. ראש הממשלה גם לא הייתה משוכנעת שדין פעל נכוון בהחלטתו שלו לבצע התקפת מנע, בוקר בו פרצה המלחמה. מפקד חיל-האוור, בני פلد, היה בדעה נחרצת בשבת בוקר, ה-6 באוקטובר, כי מתקפת מנע, בעיקר בצפון, עשויה לפגוע קשה בתוכניות המלחמה של העربים.

משה דין, ביצע טעות גורלית ערבית המלחמה, וזוו פגעה קשה ביותר בדמותו הציורי כ"מ"ר ביטחון", כסמכות-על, מדינת ישראל והציבור יכולים לבטא בה בעניינים עצומות. לזכותו של דין ייאמר, שאחרי מספר ימים חזות תפקוד מלא ולא נגרר לאוירית הנכאים סביבו. דין לא סמן עוד בלעדית על דיווחי המודיעין ובכל תקופה המלחמה היה קרוב לחזית, בחמ"ל, ולא אחת בשדה הקרב עצמו.

משה דין הכיר בטיעותו ובשיותו רבות שקיימות עימו, הביע צער על "היעורון המוחלט" שתקף אותו ביום של ערבית המלחמה. האנטוואיזיה של דין, שכہ עודה לו ערבית מלחמת ששת-הימים "בגדה" בו ערבית מלחמת ים הכניפורים.

אחרי שזכה לaimon מחודש מצד גולדה מאיר, יצא דין ב-12 באוקטובר לפנות-ערב לחזית הדרום.

שר הביטחון, רצה להיות בעמדה קרובה לחזית, כדי לראות את תחילת המתקפה השנייה של הצבא המצרי. דין, בניגוד לאחררים בפיקוד העליון, האמין, כי זה רגע המפנה לו ציפה מיום שבת ה-6 באוקטובר שעעה 14:05.

ביום שישי, ה-12 באוקטובר, נمشך במלוא עוצמתו הוויוכוח בזמן המצרית - לצלוח עם דיביזיות השריון מזרחה ולפתחה במתקפה כוללת לעבר

מעברי הרים, או להעניק את האחזקה בראש הגשר. שאול הרמטכ"ל, נאבק בכל כוח השפעתו נגד צ'ליהה. הוא חשש מחשיפת הכוחות הקיימים לחיל-האוויר הישראלי. שדר ההגנה איסמעיל, היה נחרץ בדעתו. יוצאים לשלב השני במלחמה. תוקפים.

בזכרונותיו כתוב שאול על אותו יום:

isismeil חזר אל הנושא (פריצת הצבא אל מעבר הרים). בפיו נימוק חדש – להפחית את לחץ האויב על סוריה. שוב התנגדתי לדבריו. מתקפתנו לא תצליח ולא תקל משמעותית את לחץ על הסורים. "ראה", אמרתי, "על אף אבדותיו יש בידי האויב עדין שמונה חטיבות שריון ערוכות לקרב מולנו. חיל-האוויר של האויב מסוגל עדין לשתק את כוחות הקרים שלנו אם רק ישלו אט אפם מוחץ למטרית הסאמ. אין ברשותנו די טילי סאם 6 כדי לספק הגנה ניידת לכוחותינו בשטח הפתוח. אם ננסה להתקדם יושמדנו כוחותינו מבלי להביא הקלה של ממש לאחינו הסורים".

בצחריים שב השיר "זהי החלטה פוליטית", אמר, "אנחנו חייבים להמשיך ולפתח את המתקפה מחר בבוקר..."

שעה 03:15: סעד מאמון מפקד הארמיה השנייה, טלפן אליו מפקדתו הקדמית: "פרקן, אני מתפטר. איני יכול לפעול בתנאים אלה. אי-אפשר למלא את הפיקודות שזה עתה שלחת אל". כמה רגעים לאחר מכן, טלפן ואסל מהארמיה השלישית. מתחתו לא הגיעו לכל אiom בהתפטרות אך לא הייתה רוחקה מכך. לא הסתרתי מפניהם את התנגדותי של, או את העובה שההחלטה נקבעה עלי מגבוה. לאחר מכן שבתי לשדר ההגנה איסמעיל וטענתי שהוא מסתכנים באסון. החלטנו שעל מפקדי השדה להגיע להתייעצות במרכז עשר (החמל' המצרי) ללא דיחוי.

שעה 00:00: היישבה החלה. אני ומפקדי השדה העלינו את נימוקי התנגדותנו. תשובה של איסמעיל הייתה חד-משמעות. ההחלטה היא פוליטית ועלינו לצאת לה. הויתור היחיד שניאות לו, זמן קצר לפני סיום היישבה ב-00:23, היה דחיתת המתקפה מיום המחרת ה-13 באוקטובר, ל-14 באוקטובר עם אור ראשון.

פרק 9

13 באוקטובר: מוצב המזח נופל

מעוז המזח היה הדרומי ביותר בקו המעווזים שנבנו לאורך תעלת סואץ. הוא נבנה מלשון יבשה מלאכותית, על שפת מפרץ סואץ. המעווז היה מוקף שלושת עברי בשתי מים והגישה אליו התאפשרה רק דרך ציר לכטיקון. גם השטח שמזרחה לו היה בעל יכולת תמרון מוגבלת בשל היבשות שבו. בעברו המזרחי של המעווז, על היבשה, הוכנו עמדות לטנקים – חלקי קורובות יותר למעוז הכפר וחלקים קרובות יותר למעוז המזח עצמו.

מעוז זה, שכינויו במפת הקוד היה "מסרך", וכן שני המעווזים הקרובים אליו מצפון – מעוז הכפר (שכינוי הקוד שלו היה "ניסן") ומעוז "מפתח" – אושו על-ידי חיל הפלוגות נח"ל. מפקד הפלוגה, סגן שלמה ארידינסט, שהה במעוז המזח. מפקד המעווז היה סגן דוד תורג'מן, ותחתי פיקודו נמצאה גם עדמת צפיפות נספהת, "מזח דרום", שאוישה על-ידי שלושה מחיילי המעווז ואיש חיל-הים.

הפעילות השגרתית במעוז כללה שיפור ביצורים ועמדות; ציפויות מהמעוז אל פורט-תאופיק ואל העיר סואץ בדיווח על הנעשה שם; סיורים בליליות עד למעוז "מפתח"; ציפויות בעמדת "מזח דרום" אל עבר נמל עתקה ונמל ערבה; אכתחת עבודתם של הטראקטורים, שעסקו בטשטוש דרכי עפר ובתיקון סוללות; וכן אויש בשעות היום של מעוז "אגראפית" (ראש מסלה), דרומית למעוז המזח לחופו של מפרץ סואץ.

25 החיללים מפלוגת הנח"ל, שאוישו את מעוז המזח, וכן אלה שאוישו את המעווזים הסמוכים לו, הגיעו לשם ב-25 באוגוסט 1973. באותו עת היה האזור שקט ומול המעווז היו כוחות אויב מעתים (של דיביזיה 19, ארמייה 3) בהיקף שלא עלה על מחצקה. פעילות האויב הסתכמה בתנועה מעטה ובאיוש עמדות צפיפות קבועות במקומות קבועים באזור פורט-תאופיק. כשלושה שבטים לפני פרוץ המלחמה הבחינו חיל הים בפעילות אויב אינטנסיבית

יוטר; הכוחות המצריים שמעבר לתעלת גדרו, נערכו סיורים תקופיים של קצינים מצרים, מספר התצפיות גדול והמצרים החלו לנחל לוחמה פסיכולוגית לאחר תקופה מסוימת של הפסקה.

בערב ראש השנה (26 בספטמבר 1973), יצאו חיליל המעוות לבתייהם, כנהוג בתקופות רגיעה, למרות התוכונה שהורגשה מצד המצרי. אולם, על רקע הידיעות בדבר התחלה תרגיל גדול בצבא המצרי, התקבלו למחמת ראש השנה הוראות להתחיל כוננות, לבטל חופשיות, ולתגבר את עמדת הנ"מ בעמוות. איש העמדות במעוות נשאר כפי שהיה קודם לכן: בעמדת השער הצפוני, בעמדת השער הדרומי עם מכשיר מגבר-אור-כוכבים קטן, בעמדת התצפית עם מגבר-אור-כוכבים גדול, ובעמדת לכיוון הלגונה מזרחה. שבוע לפני פרוץ המלחמה החלה תנועת אויב גדולה בגדרה המזרחית של תעלת סואץ, וקציני המעוות נדרשו לאיש בעצם את עמדות התצפית, כדי לדוח על תנועת האויב.

ביום שני, ה-1 באוקטובר, ניתנה לחיליל המעוות הוראה לישון בבדים ולמחמת ערך אלף פיקוד הדרום, שמואל גונן, סיור בגזרה הדרומית של תעלת סואץ. חיליל המעוות הביעו באזני דאגה לנוכח התוכונה הגוברת והולכת מצד המצרי. אך האלוף הרגיע אותם והסביר, כי זהו תמרון מצרי גדול, העתיד להסתיים ביום ראשון שלמחרת יום הכיפורים (7 באוקטובר). למחרת הסיור ניתנה פקודה לבטל את עמדת הנ"מ הנוספת, ובוטלה ההוראה לישון בבדים. נותרה רק ההוראה כי על הקצינים לאיש את עמדות התצפית בשעות הלילה.

בצד המצרי, לעומת זאת, הלכה התוכונה וגברה. נראה היה תנועת טנקים וכן אלפי חיילים מצרים, שהחלו לעשות הכנות לצילicha על-ידי הכשרת הדריך עד לימי התעלה ומדידת עומק המים. כן נראה ציוד צילicha, שרוכזו על יד התעלה. על כל אלה דיווחו אנשי המעוות לגדרו של סא"ל עמנואל, שהוא מופקד ערבי המלחמה על הגזרה הדרומית של תעלת סואץ.

ביום חמישי, 4 באוקטובר, נוספו לחיליל המעוות שני בחורי ישיבה שבאו כדי לסייע בארגון ענייני הדת במעוות לקרה יום הכיפורים. עם פרוץ המלחמה היו במעוות 23 חיילים ולרשומם כלי הנשק הבאים: מרגמה 81 מ"מ, שתי מרגמות 52 מ"מ, תשעה מא"גים (שישה במעוות עצמו ושלישה בתצפיות ובזחל"מ), שני מרגנ"טים ונסק אישי. כן היו במעוות רימונים ארוזים ותחמושת מעטה.

ביום שישי, ה-5 באוקטובר, ובليل ה-6 באוקטובר לא הורגשה כל תכונה מיוחדת בצד המצרי. למחמת, בכורו של יום הרכזירם, התקבלה הוראה להוציא, כרגע, ארבעה חיללים לתחפתי הדורומית. שאר החיללים התפללו או נחנו. לקראת התחרירם התקבלה הוראה שבשגרה לשולח את הזחל"ם של מעוזי הכפר והמושת, כדי לאבטח את הטרקטור, שעסק בטשטוש הרודן המקבילה לציד הכביש. אווירת השגרה הוסיפה לאפיין את בוקר ה-6 באוקטובר במשמעות המזהה.

בשעה 13:00 לערך, הסתיימה התפילה והחיללים נפנו לבונקרים. בשעה 13:40 התקבלה הוראה מחמ"ל גדור עמנואל סקל על כוונות ספיגה. מפקד הפלוגה הורה מיד לחיליל המעוות להחלבש, להעמידם עליהם את כל ציוד הלוחמה ולהישאר בתוך הבונקרים. תוך עשר דקות לערך היו כל חילילי המעוות בכוננות ספיגה, למעט המ"פ והקשר, שהיו בתצפית, וכל ארבעת חילili "מוח דרום", שלא ניתן היה לפנותם בשל היעדר רכב.

בשעה 13:50 זיהו חילILI המעוות מטוסים, שהגיעו מכיוון מערב, החלפו מעל פורט-תאופיק ומעל המעוות ונכנסו לתוך סייני. אנשי המעוות הפעילו את משדר האזקה, אך בגין קוצר הוא לא פסק לפעול וחסם את רשות הק舍ר למשך זמן מה. עוד בטרם נחסמה רשות הק舍ר, הספיקו אנשי המעוות לשמעו, כי תוקפים את מעוז הטנקים "צידר", שנמצא מאחוריהם. תוך זמן קצר מאוד, סמוך לשעה 14:00, החלה הפגזה ארטילרית מצרית. הפגיזים נפלו בחוץ המעוות, פגעו בתעלות ובעמדות הירוי והרסו אותן, אך לא הצליחו לモוטט את הבונקרים. ההפגזה נשכה כ-45 דקות והוא לא אפשרה כל תנועה במעטום וחוץ לו. בחסות ההפגזה חזו המצרים את תעלת סואץ והתמקמו בעברה המזרחי ומסביב למעוז. מפקד הפלוגה הורה לאנשי "מוח דרום" להתחפר במקומם ולהמתין, ובמקביל ניסה לגדוד עמנואל ולבקש, כי טנקים יבואו ללחצים.

ערב המלחמה היו הגורה המרכזית והגורה הדורומית של תעלת סואץ באחריותה של חטיבה 14 בפיקוד אמנון רשב. במעטום "צידר" היו תחת פיקודו של סגן דוד קוטלר ובתחום אחריותם נמצאו מעוזי הכפר והמושת. עם הכוונות ספיגה, היה על מחלקה 1, בפיקודו של סג"ם דמי דורון, לנוע לעבר "דמפת פינקי", שהיא שטח שולט קרוב למעוז המזהה. מחלקה 2, שנמנתה שני טנקים, בפיקודו של סג"ם ארן לבנון, הייתה צריכה להגעה אל הרמות שמאהורי מעוז הכפר. בשעה 13:30 נפגש סא"ל עמנואל סקל עם אל"ם אמנון

רשף, וזה הורה לו לקדם מיד את הכוחות לעבר תעלת סואץ ולהכנסים לכוננותה. המג"ד העביר את ההוראה לסגנו, והגדוד החל מיד בביצוע ההוראה.

פלוגה א' קיבלה הוראה לנעו לעבר גזרת ה-13:45 לעדרך. בשל ראשון נעו הטנקים אל חניון היום ואחר-כך על הדיוונות, המובילות אל תעלת סואץ. את פקודת הפתיחה באש קיבל הטנקים בהיותם במחצית הדרך מהתעוז לעמדות. שני הטנקים של מחלקה 2, אחד בפיקודו של סג"מ דוד כהן והאחר בפיקודו של סמל ירון שורץ, נעו אל עבר מעוז המוזח. טנק המ"מ תפס עמדת באגפו הדרומי של המעווז ופתח בירדי לעבר הצד המערבי של המים. הטנק של ירון שורץ התעכבר באזור שבין "פורטל" לבין "סגול 410" עקב קלוקול מכני ולא הגיע בשלב זה למעוז. מחלקה 1 פנתה לעבר רמפה פינקו" ומחלקה 3, ועימה סגן מפקד הפלוגה, סגן ישראל קרניאל, פנתה אל עבר הרמפות האחוריות של מעוז הכפר. המחלקה דיווחה, כי על גבי הרמפות ר' רז' שבגזרת, פרוש חי"ר מצרי לכיוון מזרחה. מפקד הפלוגה הצטרכף להחימה מחלקה 3 ובמהלך הלחימה נפצע סגן מפקד הפלוגה. מפקד מחלקה 1 מצא את העמדה המיועדת לו כשהיא ריקה מאויב. הוא עלה על הרמפה עם מחלקו וזכה ממנה על צילחת חי"ר מצרי. הכוח ירד לעבר הסירות הצלוחות ופגע בחלקן. באותו זמן שמע ברשת הקשר, כי סגן מפקד הפלוגה פצוע וمبקש פינוי.

סג"מ רמי דרzon ביקש ואף קיבל את רשות המ"פ לנסוע לחילצו, אך סמור למעוז הכפר נפגע הטנק שלו מטיל. הטנק ניזוק, אבל המשיך בפעולה. הוא יצא מהטנק וראה לידיו את טנק הסמ"פ וטנק נוסף, שמפקדו, סמל ערן יעקובי, נפצע. רמי השביב את הסמ"פ הפצוע אל אלונקה, שפרש על סיון הטנק, העביר את התותחן ואת הטען-קשר מהטנק שלו לאחר הטנקים הפגועים, ובמקומם הכנס לצריח את סמל ערן יעקובי ואת התותחן שלו, ציון אסיאג, שהוא פצוע אף הוא. לאחר התיעיצות עם המ"פ הוחלט, כי הטנק עם הפצועים יפונה אל תוך מעוז המוזח, מפני שהוא בו רפואי, ד"ר נחום ורבינן. סמל אהוד מונק, שנפצע אף הוא בלחימה על הרמפות בקרבת מעוז הכפר, קיבל הוראה להצטרכף עם הטנק שלו לרמי דרzon בדרךכו למעוז המוזח. שני הטנקים וטנק נוסף נסעו אל המעווז, והפצועים הוכנסו לתאג"ד. באותה עת עצמה הורה המ"פ לטנק, בפיקודו של סג"מ דוד כהן, שהיא בתוך מעוז המוזח, לצאת משם ולהצטרכף אליו ללחימה. הטנק עזב את המעווז, לאחר שייצא "למוח דרום" וחילץ תחת אש ארבעת אנשי התצפית.

הטנק של יIRON שורץ, שהתחעכבר, כאמור, בדרכו עקב קלקל ממכני, תוקן, וסמרק לשעה 00:15 כבר היה בדרכו אל המעוות. מאוחר "פורטל" פנה הטנק ל"ירמפת פינקו", שם עלה לתצפית וצפה בבנייה גשר מצרי באזורי מעוז "ניסן". לאחר מכן ירד מן הרמפה בדרכו למעוז המזהב, אלא שעיל כביש - הגיעה למעוז פגש את מפקד המחלקה שלו, סג"ם דוד כהן, שיצא כבר מהמעוז, וזה אמר לו, כי התותח שלו איינו יודה (מטרת היררי היה גשר, מקום צפוני למעוז "ניסן", במרחק כ-5 ק"מ מהכביש). בחצי שעה היה יIRON עסוק ביררי, כאשר בשלב מסוים לא ראה את טנק המ"מ. אז שמע את דוד קורא לו בקשר לבוא לקרבת מעוז הכפר, שם נפגע טנק המ"פ, ואולם אז נפגע הטנק שלו משתה בזוקות והחל לבוער.

איש מהמנצאים בטנק לא נפגע. המט"ק והנהג יצאו לכבות את האש, ואו החל ידי קלצ'ניקובים לעברם. הם חזרו אל הטנק והמשיכו לנסוע. משגה ני אל המ"פ, סייע יIRON שורץ בזירקת רימונטים אל עבר הבזוקאים שיירו על טנק המ"פ. הטנק הצליח לסתת אל עבר המ"פ, שנפגע קל ועבר אל הטנק של דוד. לאחר מכן עבר לטנק של יIRON והלה קיבל את הטנק הפוגע של המ"פ. בטנק זה, שבו היו שני חיילים פצועים - אחד קשה ואחד קל – וכן טען-קשר בריא, נסע יIRON שורץ בליווי המ"מ והמ"פ לתוך מעוז המזהב, כדי להביא את הפצועים לדופא, ד"ר רביבן. טנק המ"פ הגיע למעוז ונשאר בפתחו הצפוני. בתוך חצר המעוז היו שלושה טנקים נוספים: של סג"ם רמי דורון, של סמל אחד מונק וטנק נוסף, שהגיע למעוז ובו צוות ללא מפקד. מבין ארבעת הטנקים היו רק שניים תקינים. ארבעת הצוותים לא היו מלאים ורק סג"ם רמי דורון היה בריא מבין הקצינים. מחוץ למעוז נותרו לפלוגה רק שני צוותים בריאים.

משירדה החשכה, נקלטה מהמעוז קדריה לחלי"ץ פצוע קשה. משימת החילוץ הוטלה על סג"ם דוד כהן, שיצא למעוז המזהב בפעם השנייה באותו יום. הטנק החל בדרכו לעבר המעוז, אלא שבמרקם המעוז על מוקש. המ"מ וצוותון נחלצו – וזה היה הניסיון האחדון של טנקים מפלוגה א' להגיעה למעוז המזהב.

לקראת השעה 16:00 הגיעו הדרומיות חטיבת אל"מ דן, שקיבלה את האחריות לגדרה מידית חטיבת אמנהן. אחד מגודרי הטנקים שלה, בפיקודו של סא"ל עוזי, היה אמרור לחבוד למעוזים "מפחח", "הכפר" ו"המזהב" ולסייע להגנו על המרחב. פלוגה א' מגדוד עמנואל, שהיתה בגזרה – ובשלב זה היי

לה שני טנקים כשירים בלבד – עברה תחת פיקודו של חטיבת דן. בשעה 22:00 לערך, קיבלה פלוגה מגדוד עוזי הוראה לחבור למעוז הכפר והמזח. הפלוגה הגיעה לגזרה, יצאה מגע עם מעוזים אלה ומגע אש עם המצרים שבביבתם, כשהיא ממוקמת בעמדות ממוראה להם וביניהם. לאחר שנילה חילופי אש עם כוחות אויב באזור, הורה להם סא"ל עמנואל לנסות לפrox על עבר מעוז המזח. הכניסה למעוז עצמה הייתה חסומה על-ידי טנקים פגועים מפלוגה א' של גדור עמנואל. שלושה טנקים החלו לנעו, שניים מהם עלו על מזח א' של הכניסה למעוז ונגרדו ל"פורטל". טנק שלישי, שהגיע עד לכינסה למעוז, נפגע מבזוקה ושותק. נוכח זאת החלטת המג"ד לחדרל מנסונות חבירה למעוזים.

באותה עת נכנס למעוז סמל ירון שורץ עם הטנק שלו, ובו שני הפצועים. עם כניסה פגש את סג"ם רמי דורון, שחזר באותה עת מ"מזה דרום", כאשר הטנק שלו נפגע. טנק זה נשאר בכניסה הדרומית וחסם אותה. ירון שורץ אירגן צוות לטנק והם נסעו בטנק המ"פ ל"מזה דרום". באותו מקום נערכה התקפה גדולה של סיירות, ואנשי המזח ירו לעברן מהמעוז במא"ג. טנק המ"פ הגיע ל"מזה דרום" והחל יורה על הסיירות. לאחר חמישה פגושים נפצע מפקד הטנק, ירון, מפצע שנורה לעברו מפורט-תאופיק, והוחזר לתאג"ד. בתוך המזח עצמו אירגן סג"ם רמי את אנשי השריון הבורים, שנחלצו מהטנקים הפצועים, לפלוגה עצמאית. בשער הצפוני עמד טנק המ"פ, שהיה חסר יכולת לנעו, ורמי הפק אותו לעמדת ירי. בעמדה הדרומית של המזח עמד הטנק הפגוע של רמי. יחד עם התותחן אלברט דahan, הפק רמי את הטנק כשיר להרימה. מכין אנשי השריון שבמעוז היו רק אנשי החוטפים בראים. כל שלושת מפקדי הטנקים וכן סגן מפקד הפלוגה היו פצועים ונמצאו בתאג"ד.

רמי אירגן אותם במשמרות-שמירה בנות שעה וחצי על ארבעת הטנקים. חיילי הנח"ל התארגנו מחדש. מראש הקשר ומספרותיהם של חיילי השריון, שנכנסו למעוז, נודיע למפקד הפלוגה, כי אנשי קומנדטו מצרים חזו את התעללה, אך אנשי המזח טרם ראו אותם. הוא הורה לסמל יואב הס לצאת עם עוד שני חיילים לעמדת צפית ולדוחות על צליהות בגזרת המזח.

בסביבות השעה 18:00 הבחינו חיילי המזח בצליחה של כעשור סיירות, שבכל אחת מהן היו 10–12 חייל(CHID) מצרים. יואב הס והמ"פ החלו לירוט במ"גים, אך אלה לא היו תקינים. לחילוי המזח הורה המפקד לצאת ל[Unit] ל[Unit] וליירוט מכל-הנשק שבדיהם לעבר הסיירות הצלוחות. חלק

מהסירות המצריות אומנם נפגע וטופב, אך במקומות באו סירות אחרות. גם באוזור "מזה דרום" החלו צולחות סיירות נוספות.

חיליל המעוות המשיכו עוד זמן-מה לירוט לעבר הסירות הצלוחות, כאשר במהלך היום אחד מחייבי המעוות – יהודיה פאקוולה. ביחסות החשכה הצלוחו המצרים להעביר סיירות לגדרה המזרחית של תעלת סואץ, ובכך לוחמים מרביזיות ח'יר' 19 (ארמייה 3). הסוללה הגבואה, שהוקמה על קו המים, גרמה לכך, שהמצרים אשר הצלחו לחצות את התעלה, היו בשטח מת לגביהם היישובים במעוות. אילך שילשו חיליל המעוות רימונים לעברים עלי-פי הקולות ששמעו.

התארגנות המצרים לאחר הצליחה נמשכה זמן ניכר, והתקפה על המעוות החלה מאוחר יותר, סמוך לשעה 18:00, כשהיא נערכת בהתאם למשוואות שלושה כיוונים בעת ובזונה אחת: מצפון, ממערב ומדרום. ההתקפה החלה ממערב – מכיוון המים וגדרות. הגישה מצד זה הייתה קלה, שכן האזור לא היה ממוקש והגדרות ווסקו באש הארטילריה המצרית. הכוח המצרי זרך רימונים לעבר עמדותיהם של חיליל המעוות, אך לקרב פנים-אל-פנים לא הגיע, שכן חיליל המעוות זרך לעברים רימונים, שהרטיעו אותם ומנעו את כניסה לתוך המעוות. מכיוון צפון – כיוונו של השער הראשי – תקפו המצרים עם כוח שמנה כמאה עשרות אנשי קומנדנו. בעמדה זו היו שלושה מחייבי המעוות. בין אנשי הקומנדנו המצרים לבין חיליל המעוות התפתח קרב נשך קל. חיליל המעוות צלפו על אלה שניסו להכנס למעוות, ופגעו בהם. התקיפה מכיוון השער הדרומי הייתה החמורה ביותר, שכן היה זה שטח פתוח, שאיפשר לאויב להתרשם, להפוך מתחם רכיבים ואפלו להימצא במקומות אחדים על הסוללה בעמדה עדיפה על פני זו של חיליל המעוות. באזור זה נמצאו שישה מחייבי המעוות, בפיקודו של מפקד המעוות, סגן דוד תורג'מן. ארבעה חילילים נמצאו בעמדה מזווית לשער, ושניים – בעמדה שממערבה לו. במקום זה תקפו המצרים עם להבירותים והציתו את מצבור חיבות הדלק, שנמצא במרחק של כעשרה מטרים מהשער. כתוצאה לכך הואר כל החלק הדרומי של המעוות באור גדול, שהקל על הלוחמים לוחות את האויב ולפגוע בו. גם כאן התפתח קרב נק"ל ורימונים מטווח קצר, שבמהלכו נפצעו ארבעה חילילים שהיו בעמדה. יצחק תובל נהרג ושלושה האחרים נפצעו, הקשה מכולם, מפקד המעוות, סגן דוד תורג'מן. כך נותר האגף הדרומי של המעוות פרוץ למשך מספר דקות. אף המצרים, שסבלו אף הם אבדות, לא ניצלו זאת לשם חדרה למעוות. החיללים

הצילו עד מהרה לאיש את העמדה החדש בחילים מעמדות אחרות. הקרב נמשך שעות אחדות, ומלבד חיל המעוז נטלו בו חלק גם חיל השריון, שאישו את העמדות יחד עם חיל הנקה^ל.

המצרים המשיכו בנסיגנות החדרה למעוז מושווה כיוונים עד לשעות המאוחרות של הלילה. הקרב התנהל מטווחים קצרים, כאשר המצרים תופסים מחסות על הסוללה מצפון, ממערב ומדרום וכן מאחוריו בונקר השריון, שנמצא במרחק כ-100 מטרים מהמעוז. בשלב זה היו במעוז שני הרוגים וכ-15 פצועים, שנמצאו בונקר בתאג"ד וקיבלו טיפול רפואי מרופא המעוז. חלק מעמדות המעוז נפגעו בצורה שלא אפשרה עוד להשתמש בהן. התעללה הראשית התמוטטה והמעבר בחלקים ממנה הפל לבלתי-אפשרי, או למסוכן ביותר. מצב התהומות גם הוא לא היה בכى טוב. מספר הרימוניים הלה ופחת וגם תחמושת 9 מ"מ הייתה חסרה. באותו לילה השתמשו אנשי המעוז גם במרגמה 52 מ"מ בפגזי הנ"מ בלבד.

בתעוז "מבדר" הייתה באוטה עת סוללה 155 מ"מ (נברוניים) וכן מרגמה 160 מ"מ שהוכנסה לתעוז ב-6 באוקטובר, ויעודה היה להעסיק באש את אoor מעוז המזוז. אולם, התעוז רותק באש המצרית למין פרוץ המלחמה, דבר שלא אפשר להוציאו קצין לטיווח אש הסיווע. לפיכך, לא הייתה אש הסיווע של התעוז יعلיה. המצרים הוסיפו להעביר כוחות ולרכזם מדרום למעוז. עוד באותו יום חפסו חילים מצרים את "מזה דרום" ואת הכביש, שהוביל מהמעוז לציר לבסיקון. על הסוללה נראו מצרים מצורדים בטילים ובנשק נ"ט, וכן כמה מצרים שהניבו מוקשים. בצומת הצירים לבסיקון-פגישה נראו טנקים, קלירכוב וחילים מצרים רבים, שהתחפרו שם. הריכוז המצרי שמדרום להם הדאג מאוד את הקצינים שבמעוז. בוקר ה-7 באוקטובר התרכו עיקר הכוח בחלק הדרומי, כך שכחلك המערבי ושאר אגפי המעוז נותרו חילים כודדים. באותו בוקר 7 באוקטובר, חידשו המצרים את ההפגזה. הפעם לא הייתה הפגיעה צפופה כמו ביום הקודם. אולם היא הייתה טורנטית, והאש נחתה בשטח המעוז. נסף לכך ניסן חוליות קומנדנו לחדר אל פנים המעוז, כשהם צולפים אל עבר העמדות, או יורים פצצות "אר. פ. ג. ג". כל חיל המעוז הבראים היו עתה בחוץ ועסקו בדיווח על המתרחש בשטח, לכוחות שנמצאו מאחור, וכן בטיווח הארטילריה מתעוז "מבדר" לאזרור "טירול" 34, שם נראו ריכוזים מצרים. בשעה 08:13 הודיע המעוז, כי טנק מצרי, הנמצא מולו, יורה עליו – וביקש סיוע.

בשעות אחר-הצהרים החלו תנקים מאוזור פורט-תאופיק והלגונה ממזרח לירוח על המעוות. שני תנקים אמפיביים, שהחלו מתקרבים אל המעוות מכיוון הלגונה, נורו והועלו באש עוד בטרם הצליחו לסקן את אנשי המעוות. בשעות לאחר-הצהרים שוב בקש המעוות עזרה מכוחות חטיבת דן, שבאחריותה נמצא האזור הגורה. אולם, עוד בשעה 11:00 מסר אל"מ דן לאוגדה, כי הוא מעדר לנוע אחורה לאזור התעוזים, ומשם לאבטח את הכניסה מפני המצרים, במקומות הנמצאים דן שירויים עליו, התהמושת שלו מעטה, חסרים לו מ"ג'ים ויש לפנות חטיבת דן שירויים. תשובה הסמך"ט הייתה, כי המצב ידוע – ויטופל. בשעה שלושה פצועים. מאוחר יותר, ב-17:36, שוב פנה המעוות וביקש סיוע ארטילרי מחתיבת דן, אך נענה בשלילה. זמן קצר לאחר-כך פנה המעוות פעם נוספת לחטיבת בקשה סיוע, אולם כוחות החטיבה היו עסוקים בלחימה. בשעה 18:02 הודיע המעוות על הימצאות חי"ר מצרי בתוכו (עד לאחר הכניסה לא נכנס שום חייל מצרי למעוות) וביקש סיוע של כוחות חי"ר. מן החטיבה השיבו, כי סיוע כזה אינו אפשרי. עם זאת הובטח, כי תוך כמה שעות יגיעו למעוות כלים כבדים. מהמעוות השיבו, כי "כמה שעות" זה זמן רב מדי.

סמוך לשעה 21:00 החלו תנקים מאוזור פורט-תאופיק יורדים לעבר המעוות. כל אימת שאנשי המעוות יצאו מהבונקרים ותפסו עמדות-יררי, הגיע תנק מצרי מאחוריו מחסה,ירה פגיזים והפעיל את מקלעו. ירי זה יצר במעוות בעיה חמורה: הוא לא אפשר הפעלת תציפות, וב└לעדיהן היה המעוות במצבות עיוורות. בשעה 21:06, וכן בשעה 21:17, הודיע המעוות לחטיבת על הימצאותם של התנקים בפורט-תאופיק. מהחטיבה הודיעו למעוות, כי סוללה הנברוניס, שהיתה ב"מביך", דילגה משם ולא תסייע עוד למעוות. על אנשי המעוות הוטל לפתור את בעית התנקים המצרים בעצמם. במעוות היו, כאמור, ארבעה תנקים, וקצין השירות הבריא היחיד, סג"ם רמי דורון, שוחח בקשר עם הסמך"ט על מצבם.

מבין ארבעה התנקים היה רק אחד תקין. תנק אחד היה מוצב בשער הדרומי ואחד בשער הצפוני, כאשר הקנים שלהם לכיוון הכביש. במעוות היו שלושה צוותים בריאים בחלקים, שישבו בכלים והוא נוכנים לירי. עם זאת הוסיף המעוות לבקש שוב ושוב סיוע מכל כוח, שיכל היה לסייע לו. באותו לילה, בין ה-7 ל-8 באוקטובר, נערכה במח"ל המעוות התיעוץ באשר לתנקים שבפורט-תאופיק. אחד התנקים אמרור היה לצאת ל"מזה דרום",

שכבר היה בשליטת המצרים, ולירות לשם מעברו של הצד המצרי. היה זה פעולה מסוכנת ביותר, ורמי התנדב לבצעה.

התוכנית הייתה, שרמי י יצא בטנק ל"מזה דרום". סמל דרור מנור "יפתח" את הטנק המצרי לעלות לעמלה ורמי ישמידו מהאגף. הוא פנה אל חיילי השריון, הבהיר להם את התוכנית, וביקש מתנדבים שייצאו עימיו. למשימה התנדבו אלברט דאהן, יצחק מילס ומשה דבורה.

לפנות בוקר ה-8 באוקטובר יצא הטנק לעבר "מזה דרום" ועבר על פני בונקר השריון, שהוכן במקומו לקלוט מחלקת שריון במצב כוננות גבוהה. המ"ם סבר, כי בבונקר התבצרו חוליות נ"ט, והורה לתותחן להכנס פגז ראשון לקנה. לאחר-כך הורה לו לירות לעבר בונקר השריון. הוא עצמו ריכז רימונים בתחום תא המפקד שבצריח הטנק, וזרק שני רימונים לעבר הבונקר. לאחר שנרו שני פגזים ונזרקו שני רימונים, היה רמי בטוח כי אין ממה לחוש - והוא נרגע לנוגע. אלא שהמצרים כללו לא היו בבונקר השריון, כי אם התבכו מאחוריו. משחתרכק הטנק כדי עשרה מטרים מבונקר השריון, נורהה לעברו פצצת "אר.פי.ג'י" והתנק עלה באש. אנשי הצוות קפצו מהטנק וניסו לחזור לתוכה המועוז, אבל המצרים רדפו אחריהם וצלפו בהם. שלושה אנשי הצוות נהרגו. המ"ם רמי הצליח לחזור למעוז לאחר שעשה את הדרכ בשחיה דרך הלגונה ונכנס למעוז מبعد לכניות הצפוןית כשהוא פצוע.

במעוז עצמו נשארו עתה שלושה טנקים חסרי יכולת לנוגע. אחד מהם הוצב מזרחית לשער הצפוני, ופיקדו עליו יIRON שורץ ואחד מונק, לחליפין, כשהם יודים באובי אשר ניסה להיכנס למעוז דרך השער. הטנק الآخر היה בחצר המרכזית, והשלישי ליד השער הדרומי. את תותחיו הטנקים היה צריך לסדר ידנית וכן ניתן היה להשתמש במקלעים הקלים שלהם. הפריסקופים הורדו מהם עוד ביום הראשון ללחימה ושימשו את אנשי המעווז בתצפית אל עבר התעללה.

באתו לילה,ليل 7-8 באוקטובר, נערכה התקפה מצרית גדולה. ההתקפה נשלחה, אולי כתגובה למגנה גדולה מספר הפצועים במעוז. חלק מהפציעים עלה לעזר בעמדות. בלט ביניהם דרור מנור, שנקרא לסיע לוחמים והצטרכ אליהם מיד לאחר שנחחש. يوم ה-8 באוקטובר דמה לקודמו. מספר הלוחמים הבריאים במעוז היה כ-15 וככל גם חיילי שריון ואנשי שירותים. המצרים הוסיפו להפגיז את המעווז באש ארטילריה, ומדי פעם נערכו נסיבות חידירה של חוליות קומנדו מצריות מדרום, ממערב ומצפון. גם כוחות מצריים,

שחררו אל תוך סני, ניסו לחתוך את צומת "פגישה-לכסיקון", כדי להגיע אל המעוות. אולם הם עלו על מוקשים, שהם עצם הניחו ביום הראשון ללחימה.

מה-9 באוקטובר החל המצב במעוז להיות סטטי ואנשיו היו במצב. בראש הקשר הוסיף המעוות לטוח את הארטילריה ולבקש סיוע. ההפגזה הארטילירית וירי הנקל לא פסקו, ומdry פעם ניסו חוליות קומנדו לחדרו למעוז, אך נהדף על-ידי חיליו. המצרים ישבו בנקודות גבהתן על הסוללה מסביב למעוז, וירו פצצות "אר.פ.ג." לעבר הטנקים. האוירה במעוז הייתה קשה. מסטר הפצועים הלק וגדל ובקרבתם שרץ חשש מפני חדרה מצדית למעוז. מעוז הכהר נפל ביום שלישי, ב-9 באוקטובר, בשעה 15:00 וחיליו נפלו בשבי. בלילה שבין ה-8 ל-9 באוקטובר קיims המ"פ קשר רצוף עם מפקד מעוז הכהר, סגן אליל וישניצקי. בראש הקשר שמע המ"פ כי חיללים מצרים חדרו לתוך המעוות והמצב בו קשה, אך על נפילת המעוות נודע לו רק למחמת בכור. ההתקפות על מעוז המוח נמשכו כמעט כל הלילה, אחת למספר שעות, ולקראת השעה 04:00 הצליחו המצרים לעלות על הגדרות. התפתחות זו עוררה את חשש של חיליל המעוות מפני יצירת מאחזים של המצרים במעוז. עם אור ראשון רואו חיליל המעוות דגל מצרי מונף מעל למעוז הכהר וחיללים מצרים עושים בו כבשלתם, מראה שהעכיד את מצביהם.

הפעולות במשך היום לא נבדלה מפעולות היום הקודם. בראש הקשר דיווח המעוות על תנועה מנהלית באזור "לכסיקון-פגישה" ועל פגימות של מטוסי חיל-האוויר באזור "מיסיסיפי". כוחות אויב קטנים נעו לעבר המעוות, אולם חלום עלה על מוקשים, וחלום נרתעמו מASH הנקל של חיליל המעוות.

ב-11 באוקטובר הפחתו, אומנם, המצרים את נסיוונותיהם לכיבוש המעוות, אך המשיכו בצליפות ובהפגזה הארטילירית. חיליל המעוות הוסיף לעסוק במשך היום בטיחות הארטילריה, בධיה על תנועת האויב ובבקשות סייע. בתוך המעוות החל והחמיר מצב הפצועים, הציר הרפואי החל אוזול והתחמושת הלכה והתמעטה. חיללים החלו מגעים ליד' התמוטטות מעייפות וממתה. הרופא נתן להם כדורי מרץ, אולם חלק מהם נרדם בעמדות, למרות רעש הקרב. בראש הקשר לא נשמעו עוד יתר המעוותים. החיללים הבינו, כי מעוז הוא היחיד שנותר לאורך קו התעללה. מתוך השיחות, שקיים מפקד הפלוגה בראש הקשר, לא הסתמנה אפשרות של חילוץ או סיוע. לקראת השעה 18:30 הוחלט בפיקוד הדרום לעורך נסיוון חילוץ בדריך חיים.

המשימה הוטלה על כוח של הקומנדו הימי, שמנה 18 לוחמים מושטים בשש סיירות גומי וכן שלושה "דבוריים" להכוונה ולסיווע. סיירות הגומי היו צריכות לנעו בהכוונת ה"דבוריים" מראס-סודאר עד למרחק של כ-800 מטרים מהמעוז, ומשם היו צריכים הלוחמים להגיע למעוז בשחיה. על חמישה לוחמים הוטל לטפס על המזח ולדרוח על מצב האויב. רק אז תוכנן להתקשר עם המעווז ולספר לחיליו על מבצע החילוץ, כדי שלא ירו על כוחותינו.

הכוח יצא בשעה 20:00 לדרך מראס-סודאר, אולם סמוך לאי גדרין התגלה על-ידי האויב, ותויחי חות' 130 מ"מ החלו יורם על הסיירות. ההפגזה נמשכה כ-20-30 דקוטות וכוונה גם לעבר המעווז. הכוח התפזר והתקרוב לעבר החורן המורוח, כדי להקטין את סכנת ההיפגעות, אולם בשעה 23:15 הוחלט בפיקודו הורום לבטל את המשימה והכוח חזר.

ב-12 באוקטובר, בשעה 02:40 לפנות בוקר דן אלוף פיקוד הדרום עם אלף אלברט מנדרל על האפשרות, כי המעווז ייכנע אם ייווכח, שאיןו יכול להחזיק מעמד. הودעה זו נמסרה למעוז בראשת הקשר והכתה את מפקדיו בתורהמה.

במשך אותו יום, ה-12 באוקטובר, עסקו הקצינים שבמעוז, מפקדי הטענים והופא, בהתייעצות באשר לגורל המעווז. הדרעה הכללית הייתה, כי מצב המעווז קשה, התחמושת והתרומות החלו אוזלים והפכו אותם רבים. עם זאת, היו שהתנגדו לכניעה ורצו להמשיך להילחם. הוחלט, שם יעלה שוב פיקוד הדרום את אפשרות הכניעה, יישקל הדבר בכובד ראש. במשך אותו יום לא היו התקפות של כוחות מצריים, למעט התרדות שגרתיות. אולם אנשי הסגל שבמעוז כבר הגיעו למסקנה, כי לא יכולים עוד לעמוד לב玳 מול ההתקפות המצריות, אם תתחדשנה – והחליטו להיכנע, אם הדבר יוצע להם שוב. חילוי המעווז לא ידע דבר על ההתרחשויות.

בצהרי 12 באוקטובר הועבר עניין מעוז המזח לטיפול הרמטכ"ל. בשעות הלילה שוב דובר עם המעווז על אפשרות הכניעה. מפקדת פיקוד הדרום הודיעו למפקד הפלוגה, כי לא ניתן לסייע לו ואפשרות הכניעה בעינה עומדת. הוא הביע את הסכמתו להיכנע, רק אם הכניעה תוסדר באמצעות הצלב האروم. מפקדת פיקוד הדרום הודיעעה לו, שהעניין יטופל.

בינתיים הוסיף חילוי המעווז לעמוד בעמדותיהם, המציגים לא תקפו, אך הטרדות נמשכו. ב-13 באוקטובר בשעה 06:24 קיבל המעווז ממפקדת הפיקוד את גנהל הכניעה, לפיו הייתה אמורה להתקיים פגישה בין נציג הצלב

האדום לבין הקצין הישראלי, המ"פ סגן שלמה ארדינסט, בשעה 09:00 לערך. ארדינסט היה צריך לעכור לצד המצרי, לחתום על כתוב הכניעה ואחר-כך לחזור למעוז. במעוז עצמו החלה הייערכות לכניעה. החילילים השמידו מסמכים, מפות וכלי נשק ואף חיבלו בטנקים ובמכבשורי הקשר. גם מעת האוכל, שנותר במעוז, חולק בין החילילים, והם חולקו ביניהם לשם רחזה. באותו עת שוב עלהה במטכ"ל שאלת כניעתו של מעוז המוזה. שר הביטחון טען, כי איש מלבד חילי המעווז לא יודע אל נכוון את מצבם – והחלטת, שאין להורות להם להיכנע, אלא יש להשair את ההחלטה בידיהם ולהעביר להם, כי זו היא החלטתם שלהם ולא פקורה.

בשעה 10:30 לערך נמסרה ההודעה למעוז על-ידי קצין אג"מ של האוגדה. למעוז לא הובטח כל סיוע קונקרטי בזמן מוגדר. השיחה בין קצין האג"מ לבין מפקד הפלוגה חוזרת על עצמה מספר פעמים. במהלכה נשאל המעוז שוב ושוב אם יוכל להחזיק מעמד. השאלה, שעלהה שב וחוור המעוז, הייתה: תוק כמה ומן ניתן יהיה לסייע לו? בשעה 11:00 לערך השיב מפקד הפלוגה ברשות הקשר, כי הוא חושב, שלא יוכל להחזיק מעמד, וההחלטה היא להיכנע לפי התנאים שהושגו.

באוטו זמן הוחל בהעברת שמות חילי המעווז ושמות חמשת החילילים ההרוגים בראשת הקשר. תוך כדי מסירת השמות הופיע נציג הצלב האדום, ומפקד המעווז והרופא עברו עימיו בסירה אל העבר המצרי, סיימו את אופן העברת חילי המעווז לידי המצריים וחזרו למעוז. במשך כל תהליך הכניעה דיווח מפקד המעווז בקשר על המתראש, ומשסתיתימה העברת חילי המעווז לצד המצרי, נפרד מהכוחות בעורף והשמיד את מכשיר הקשר.

מעוז המוזה היה האחרון מבין מעוזי קו התעללה, שהחזיק מעמד. הוא עמד מול התקפות המצרים במשך שמונה ימים, ובסיומו של דבר לא נפל, אלא החלטת להיכנע לאחר שנותר מבודד בגזרה, מכל שניתן היה לחברו אליו.

מבין 24 החילילים והקצינים, שלחמו במעוז החל מפתיחת המלחמה ואילן (כולל צוותי הטנקים, שהצטרף למצבת הלוחמים), נותרו כשרירים 16 לוחמים בלבד (חלקים פצועים קל, שלקחו חלק פעיל במלחמה). חמישה לוחמים נהרגו ו-21 נפצעו במהלך הקרבות עד לכניעה. אחד הגורמים החשובים שעד מאחריו ההחלטה הכניעה, היה מצבם של הפצועים.

בموقع הפיקוד בדבלה הייתה אווירה קשה לקראת ההחלטה מפקד מעוז המוזה, שלמה ארדינסט, על גודל המעווז. בפיקוד ידעו על ויכוח נוקב שהוא

בין רופא המעוות, ד"ר נחום ורבין ובין מפקד המעוות, שלמה ארדינסט. הרופא תמן בכנייה, בנימוק, שאין ברירה אחרת. במעו יש פצועים רבים, בתוכם במצב קשה ביותר ואין כל אמצעי רפואי לטפל בהם. חומרה החבישה הללו ואלו. וריקות המורפינים אולו. לד"ר ורבין היה ברור כי אם הפצועים קשה לא יקבלו טיפול מהיר הם יموתו.

מפקד המעוות היה בדעה שצורך להמשיך להילחם, אבל קיבל את עמדת הרופא על כנייה מסודרת. מפקד המעוות היתנה את פניו אנשיו בחסותו הצלב האדום, כדי להבטיח שהמצרים לא יפגעו בשביים, כפי שקרה במקומות אחרים.

سمג"ד 890, רס"ן זאב דרורי, הגיע אותו זמן לモץ' דבל'ה, כדי לדוח על פשיטה מוצלחת של כוח הצנחנים הקטן על חניון טנקים גודרי מצרי ותקיפתם בארטילריה. סגן-אלוף שי תמרי, קצין אג"מ פיקוד דרום, המתין למפקד כוח הפשיטה, דרורי. שניהם האזינו למערכת הקשר, בה נשמע מפקד מהוו המזוה מודיע על החלטה להיכנע. הוא קרא במערכת הקשר את שמות ההרוגים. הוא חזר על כל שם וקרא את מספרו האישי. אחר-כך עבר לשמות הפצועים קשה, הפצועים קל והלוחמים המעתים שלא נפגעו. ארדינסט עזב אחרון את המוצב עם דגל ישראל וספר תורה.

אבליך דרורי: "זה היה אידוע מצמרר. שמעתי את ארדינסט מסיים את הדיווח בדרישת שלום למשפחות, ובתקווה לחזור. הרבה דמויות היו במוצב הפיקוד בדבל'ה. משה דין היה שם, עצוב ושפוף. וכמוهو סgal הפיקוד הבכיר".

פרק 10

31 באוקטובר: אלברט נהרג

אלברט מנדLER הקדים אותו בוקר לצאת מחמל' האוגדה לסיור אצל הכוחות בשטח. לא יכול היה לשאת את השידור האחרון של אנשי מעוז המוח. קשור המעוז, עמוס סgal, קרא את רשימת ההרוגים והפצועים: "אני נאלץ להיפר, דרישת שלום בבית... תזכרו אותנו..."

אלברט שמע כל אחד מאנשי המעוז מוסר את שמו, דרגתו ומספרו האישי. "אני נאלץ להיפר", נשמע קולו הסドוק מהתרגשות של מפקד המעוז שלמה ארדינסט "...קיבלנו הכל בروح טובה, אחרת הייתה כאן מטרה שנייה".

פיקוד דרום: "נזכיר אתכם, אנו מבטיחים. נעשה הכל כדי שתחוזרו הביתה מהה... נראה אתכם על המסך עם הראש למעלה. תאמר לאנשים שהראש יהיה למעלה, שייהי חיווך".

רב-סרן זאכיק דורי, סמג"ד 890, גדור הצענים הסדייר, שמע את הקולות בחמל' הפיקוד באומ' חסיבה. הוא חש צביטה לבב, פעימה שהחיסירה. הוא הסתכל על צמרת הפיקוד שהיתה בחמל'. הייתה שם דמתת מות. הקולות ממכשיר הקשר נשמעו בסוף המערכת, סוף עצוב, שצה"ל לא ידע כמהו במלחמות הקודמות.

אלוף אלברט מנדLER, לא היה אדם רגשן באופיו. הוא הקפיד על הופעה ואיפוק, גם אם בלבו התחוללה סערה, כמו אותו בוקר. אלברט ידע, כי הוא וחבריו בצמרת הפיקוד, יכולים היו לעשות יותר למען לוחמי מעוז המוח והמעוזים האחרים שנפלו. ביום הכיפורים, היום הראשון למלחמה, אפשר היה לחוץ את כולם, איש אחד, למעט נפגעי הקרב הראשונים. הפקדה של האלוף גונן, הייתה חד-משמעות. המעוזים נשארים, לא מתפנינים. האם אלברט חש אחריות אישית לנפילת המעוזים והאם היה שלם עם פקודת האלוף. לעולם לא נדע.

אלברט, ברכוב הפיקוד שלו, הונגוניר, שהיה מוכר בכו בזכות האנטנות הגבותות שנישאו ממנו. בצהורי אותו יום עמד להשתתף בדיון של מפקדי האוגדות עם הרמטכ"ל, מפקד החזית, אלוף הפיקוד. במסוק במרחב סיני, טסו אותה שעה דדו, הרמטכ"ל וחילם בר-לב. הם התאחדו לדרשת הקשר ושמעו את שלמה ארדינסט מפקד מעוז המזח נפרד אחרון, מוסר את מספרו האישי ומבקש להודיע למשפחות, לנחים את ההורים, מביע תקווה, כי המצרים ינהגו לפי אמנה ג'נבה, כפי ששוכם עם הצלב האדום. במסוק אחר, טסים אותה שעה, שמואל גונן אלוף הפיקוד וועוד וייצמן. וייצמן שומע את גונן משוחח עם האלוף אלברט מנדרל. לפעת נדם קולו של אלברט. "משהו קורה לאלברט", מילמל גונן. עוזר וייצמן נושא שפטים, דדו שותק ומבטו נישא אל ההרים.

אלברט היה בדרכו לביקור אצל חבר קרוב, אריה דיין, מה"ט חטיבה 8 הוטתקה חטיבת טנקים שדרמנים. סוסי קרב ותיקים במערך השירות. רק מעתים בשירות הכירו את גיבור החיל מבצע "קדש" ב-1956 וקרבות השירות ברמת הגולן ב-67' בהן דיין נפצע קשה. כולם הכירו אותו בכינויו "בירו". אלברט ו"בירו", שניים מותики המפקדים בשירות, היו חברים קרובים, לב ובנפש, כפי שמספר "בירו". אותו בוקר, ה-13 באוקטובר 1973, אלברט חש צורך עז להיות עם "בירו", שנפצע ימים אחדים קודם לכן בזורעו ממש מצורית וסיב לנטוש את החטיבה. אחרי קפה בוקר אצל "בירו", תיכנן אלברט לצאת לדיוון אפשרות של התקפה מצורית מורחבת בכיוון מעברי המיתלה והגידי, חייבה אותו לפנות חלק מאנשי החמ"ל שלו, אלה שהוגדרו לא קרביים. חמ"ל הפיקוד הקדמי של האוגדה המשוריינת היה בצלע הר במעבר המיתלה. כאשר נקבע לא חשוב המתכננים שיבוא يوم והמעוז ייאלץ לקלוט אנשי רכיב כל-כך. כפתרון זמני למלחמה, הועברה חלק מפעולות החמ"ל לאוהלי שדה שהוקמו בסמוך. אלברט דרש אותו בוקר מאנשיו לפנות מיד לעורף, כל מי שאינו לוחם ואין יכול לתרום לקרב.

אלברט סיים את ביקורו אצל "בירו" ובהרגשה משופרת יותר יצא בכיוון טאהה. שיחת הקשר בין האלוף מנדרל לגונן, שהיה במסוק, נחתכה לפעת.

דקה אחת לאחר מכן, נשמע ברשות הקשר: "קודקוד נפגע", אלברט לא ידע זאת, אבל המודיעין המצרי, בסיווע מומחי אלקטרוניקה רוסים, הצליח

לפץ את מפת הקורדים הכה"לית "סידrios" לחדרו לרשת הקשר של צה"ל בפיקוד דרום. המודיעין המצרי ישב על קווי הקשר בסיני ודרךם למד רכובת על תנועות צה"ל, מהלכו ותוכניות הפיקוד. אותו בוקר יירטו המציגים את השיחה בין גונן ואלברט. לפי השיחה הם מיקמו את מיקומו המדויק של אלברט והנחיתו הפגזה ארטילרית קשה על גבעה ממנה השקיף אלברט על אוזור חווית החולה. אלברט נפצע אנושות. מסוק חילוץ ועליו צוות רפואי חש אליו, אולם המציגים להחיתו לא עלו יפה. הרופא הצבאי קבע את מותו של מפקד הגורה. הירעה הכתה בתדמה את הפיקוד הבכיר. הוחלט לשמרו עליה בסוד. סגן מפקד האוגדה, תחת-אלוף ברוך הראל (פינקו), הוזעק ליטול זמנית את הפיקוד. חיים בר-לב החליט למנוט את תחת-אלוף קלמן מגן, למפקד אוגדת סיני. מגן הגיע אל הדיוון המבצעי בטאהה ושם התבשור כי הוא מקבל את הפיקוד וועלה לדרגת אלוף. במקום לא היו דרגות אלוף. עוד ויצמן, אלוף במילואים, שביקש תמיד להיות בחווית, גם כשלא היה בתפקיד מבצעי פועל, הסיר את דרגות האלוף מעל מדיו והעבירם לידי הרמטכ"ל. דו-ענד את הדרגות על כתפיו של קלמן מגן, בטקס קצר ועצוב. אלברט מנדלבו, התגללה כמפקדר שריון נועז במלחמה ששתי הימים. הוא פיקד על חטיבת שריון שהובילה להבקעה ברמת הגולן וכבשאה את קונייטרה.

אלברט, בן למשפחה יקרת, עלה לארץ בתקופת מלחמת-העולם השנייה. בילדותו למד בLINZ שבאוסטריה. אביו עסק במסחר ואמו עבדה במפעל היין "שטוק". משפחתו נרדפה על ידי הנאצים ואלברט ואחיו סולקו מבית-הספר, בעקבות פרסום חוקי הגזע הנאציים. העיר האוסטרית LINZ, הייתה קרובה לנאצים, והתגאגתה בתלמיד שלמדו בבית-ספר מקומי – אドルף היטלר. ביום ההולדת ה-50 של הפיירר, החלטה מועצת העיר להעניק לו שי מיוחר – הכרזה על LINZ כעיר נקייה מיהודים. אלברט ובני משפחתו, נרדפו על-ידי הנאצים ומוצא מקלט זמני בוינה אצל משפחה נוצרית שהסתיגה מחוקי הגזע.

המשפחה הצליחה להיחלץ מאוסטריה אחרי פרוץ המלחמה. המשפחה יצאה לחופי הארץ באוניית מעפילים ששימשה קודם לכן כספינת פחם. האונייה נעצרה בלב ים על-ידי אוניות מלחמה בריטית ומשפחתו מנדלבו הועברה למחנה פליטים בעטלית. בגיל 16 התנדב אלברט לצה"ל במלחמות העצמאות. מראהו הגבוה סייע לו לזייף את גילו. אלברט עתיד היה לסיסם את תפקידו באוגדה אחורי החגים באוקטובר, אבל המלחמה הביאה לדחית

השינויים. אלברט מנדולר, "שועל המדבר" כפי שכינו אותו בשרוון, נפל בגיל .44

ה-13 באוקטובר, לא היה יומו של צה"ל בחזית הדרום. באותו יום שבת, נפל בקרב קצין הצנחנים עמנואל (מנו) בונייש. הקצין הצעיר, שהפרק בשכוע הלחימה הראשון לאימת הקומנדו המצרי ולאגדה במרחב שלמה, יצא למරדף אחרי יחידת קומנדו מצרית שנחשפה בוואדי סברך צמחייה במרחב ראש-סודאר.

מנו בראש אנשיו יצא למרדף במסוקים. הוא ישב חسور, ליד המקלע בפתח המסוק ותר בעיניו אחר חילוי הקומנדו. כאשר חסר אותם ביקש מטייס המסוק לנוחות. הוא הסתער על אנשי הקומנדו, אשר אחד ממפקדיו, היה הפעם מהיר יותר מקצין הצנחנים. מנו נפל. איציק מרדי, בחמ"ל המדור, קיבל קשה את הדיעת. "מנו" היה אחד המפקדים האהובים עליו. בפלוגת הצנחנים בכוכו על מנו, המפקד הנערץ.

אותו ערב, נערכה חטיבת הצנחנים של דני מט על רכסיו המיתלה ובצירי ודרכים סמוכים, לקרבת הגנה. יחידת החחה"ן של אביק טמיר קיבלה משימה להכין מטעני חבלה, שיגרמו למפולת סלעים ויחסמו את דרכם של הטנקים המצריים. הידיעות המודיעיניות דיברו על מתקפת בוקר של דיביזיות שרוון מצריות, הנחותה של קומנדו וצנחנים.

אותו ערב הגיעו לשטח ההיערכות במיתלה משאיות צבאיות עטופות בזונת ופרקו ארגזי ציוד. מדריכי הי"ר, שנלו למשאיות, השפכו בפניהם נשא אישי חדש – טילי "לאו" נגד טנקים. הטילים האמריקניים, שהגיעו ברכבת האוירית שהתחילה לזרום מבסיסי הצבא האמריקני, יצרו התרגשות רבה. הוזקנו בטילים כמו בצעוזע יקר ערף, לממדנו איך דורכים את הטיל, משחרדים את הנזרה, בוחנים את המטרה דרך הכוונה ולהוציאים על ההתקפה. הטילים לא יכולו להגיע בעיתוי טוב יותר, כאשר הידיעות על תוזות הטנקים המצריים מערבה, בכיוון אלינו, קיבלו אימות. הצבא המצרי יצא למתקפה השניה. לנו, בעמדות הקרב ציפתה אכזבה. כל מחלוקת קיבלה רק שני טילי "לאו". הבוקאות היישנות הותענו בפגזים חודרי שרוון.

באור יום אחרון החלו מעליינו בטיסה נמוכה מטוסי "מיג" מצריים. פניו התוישים המצריים נראו בכירור בקסדות לבנות. אחרי שבוע, הינו בתוך המלחמה.

קציני הקשר הרכידים בפיקוד דרום נדרמו מפריצת המצרים לרשומות הקשר של צה"ל. צבי אמד, קצין הקשר של הפיקוד, העביר הנחיות חדשות לנוהל דיבורו בראש האلوוטית. המסר היה לחדר מידי מדברים מתיוחרים, שמאפשרים למצרים לסרוק את רשות הקשר ולאכז מטרות. הلال כרמלי, קצין הקשר של אוגדת שرون; שלמה וקס, קצין הקשר של חטיבה 14; יצחק קיאל מהחטיבה 421, לימים מנכ"ל בזק; עוזרא אורני; אפרים פרטיטס מהחטיבה הצענחים של דני מט וקציני קשר אחרים, החמירו עוד יותר ופתחו בנוהל של דמתה קשר. לא מדברים כשלא צדrik. בפיקוד הדרום הבינו מאוחר, כי רשות הקשר של חטיבה 14 היו משותקות לסירוגין, בשעות הלילה הראשונות וכי המג"דים שאללו שלו זיל, שנפל במלחמה, שלמה ניצני ועמנואל סקל, שפעלו מיום המלחמה הראשונית בכפיפות לחטיבה 401, לא ידעו בשעות הראשונות ללחימה, כי המצרים מאזורים ומגיבים לכל מלא מiotrat בקשר. סון נחום שמר, מפקד פלוגת סיור בחטיבה 14 ספג אש ארטילרית מצרים ונ נהרג מיר אחרי בקשת סיוע ארטילרי בקשר. למרות נהלי החירום החדשניים הצליחו המצרים לפזר לתרדים החדשניים. יקי ודמנি ספר, כי דקות אחורי שמפקד אוגדה 162, ברן, הודיעו לגדור, כי הוא מגיע אליהם, נחת מטה ארטילרי במקום המפגש.

שאליל, הרמטכ"ל המצרי כתוב ביוםנו:

תוכנית המתקפה תוכרת איסמעיל (שר ההגנה) שנכפתה علينا הייתה כזו: ארבע פריצות עצמאיות של ארבע חטיבות שריו וחטיבת חרמ"ש אחת. הגזרה הדרומית – חטיבת שרין אחת בכיוון מערב המיתלה, חטיבת חרמ"ש אחת בכיוון מערב הגדי. הגזרה המרכזית: שתי חטיבות בכיוון טאהה. הגזרה הצפונית: חטיבת שרין אחת בכיוון בלוזה.

זאת נס יכול היה למנוע את הכישלון החורז. האויב ריכז 500 טנקים במזרח המבצעי. אנחנו תקפנו עם 400.עשינו זאת בדיון באוון "מנות קטנות" שעלו לאיוב הישראלי במחיר כה יקר בין ה-8 ל-9 באוקטובר. גזרנו על צוותי הטנקים שלנו לתקוף בשטח פתוח הנשלט על ידי חיל האויר של האויב.

פרק 11

14 באוקטובר: יום השרוון

הפריצה המצרית הגדולה מזרחה החלה. התרעות ה"מוסד" ואם"ן התגלו כמדוייקות. בהנאה המצרית נפל הפור. העימות במצרים בין שר ההגנה איסמעיל, שתמך בהרחבת המתקפה המצרית ובין הרמטכ"ל שאולי שהתנגד לה, הוכרע לטובת איסמעיל. התקיפה המצרית הייתה דומה לוֹו של מכת הפתיחה בצהרי יום כיפור. חיל-האויר המצרי פתח בהפצצות עמוק. אחרי מטוסי הקרב והתקיפה באו המסוקים עם הקומנדו. מאות טנקים החלו בתנועה באש מזרחה.

זה"ל נערך היטב בקרב. שלושה ימים של שקט יחס, אפשרו פעולות שיקום וראשונות לשרוון. אוגדת ברן, שירדה אל מתחת לקו האודם של 120 טנקים, אחרי קרב ה-8 באוקטובר, קיבלה עירויدم בדמות טנקים וצוותים חדשים. בחטיבה 217 של נתקה ניר וחטיבתה 460 של גבי עمير השתנתה כמעט כלוליתן שדרת הפיקוד. במקומם מג"דים ומפקדי פלוגות שנפלו או נפצעו, היו מפקדים חדשים בצריח. גם ליד עדמות הנגה, טען-קשר והתווחן היו הרבה פנים חדשים, לעיתים צעירות יותר, לעיתים אנשי שרוון במילואים שהגיעו הביתה ברכבת האוירית של אל-על מארצות-הברית ואירופה. בין האנשים היו כאלה, שלא היו מזמן בשירות מילואים פעיל והתנדבו. בשרוון שמו עם כל מי שבא. מטוסי תובלה ענקים של חיל-האויר האמריקני פרקו טנקים ונגמ"שים חדשים. מחלקם לא הספיקו להסיר את סמלי הדיביזיות האמריקניות והכיתוביות באנגליה. גם הפגזים נשאו חותמת של מקור הייצור בארץ-הברית. מול זרם הנשך שודם מרוסיה ובנות ברית ורשה, זרם לישראל נשק אמריקני. השרוון, בבוקר ה-14 באוקטובר, היה אחרי טראומת ה"שלוטיקים" כפי שכינו שם את טילי הסagger. רק אחרי המלחמה הבינו בשרוון, שטילי הסagger אינם מאותה משפחה של טילי ה"שלט". הנישאים על ג'יפים, שירתו את המצריים במלחמות שתת-הימים ונראו בחווית גם

באוקטובר 1973. השריון המצרי שיצא מגנני ההגנה שלו לאורך החעללה, ברוחב שנע בין 6 ל-10 קילומטר, נחשף לראשונה, בחלק מהחזית לא המטרייה הצמודה של טילי הסام 6 הקטלניים. לרגע זהה ציפה מפקד חיל-האוויר אלף בני פلد. "תנו לי שמיים בלי טילים וחיל-האוויר יחוור לשלוט בשמי סיני והתעללה", אמר. טראומת הסאמ 6 בחיל-האוויר הייתה אכן וכאפס לעומת הלם טילי החיר' בריוון.

כאשר יצאו הדיביזיות המצריות לתקפה, כאשר שמש הבוקר ממזרח מכיה ונסנורת את עיני הנגנים, הם התקשו למצואו מולם את השריון הישראלי. "איפה הטנקים הישראלים?" שאלו מפקדי דיביזיות הטנקים המצריים והעלו את המורל ב"כור" המטכ"ל המצרי שכונה "עשור". ההערכה המצרית הראשונה הייתה, כי צה"ל קיפל את הטנקים שלו אל מעבר לרכסי ההרים, לקו הגנה חדש.

אגודות השריון – אדן, שרון, מגן ואוגדת יצחק שונות, שהחליף את קלמן מגן בגורלה הצפונית, לא נעלמו. גם לא מפקדי החטיבות שלהם, גיבורי קרב הבלתי – אמנון רשות, דן שומרון, גבי עמידר, נתקה ניר, טוביה רביב, אברהם ברעם, חיים ארז, אריה קרן, בירו, צבי רם, לפידות ויואל גונן. הם לא התקפלו. הם חיכו לשריון המצרי במתחפות ובעמדות הגנה במדרון אחורי. הם שיחרו לטרפף, למכת נגד, לדבר האמתי בו היו מעולמים, קרבות שריוון בשריון. המקצוע שלהם, ההתחומות שלהם, כפי שטען "מר שריוון" האלוף ישראל טל, מראשית המלחמה.

"חיכינו להם בשכל, עם הרבה ניסיון שנצבר בקרבות הבלתי של הימים הראשונים", סיפר אברהם אלמוג, שחדר אל הטנקים אחרי נפילת מג"ד 184 שאל שלו, חמישה ימים קודם לכן.

מפקדי השריון הכירו היטב זה את זה, למרות צמיחת השריון אחרי מלחמת ששת-הימים והגדלת המערך הלחום. חזויות הטילים היו חזקות וקשוחות כל-כך וחיכבו את השריון להפקת ללחים מהירה. אלמוג, שנחשף לטילים המצריים בימים הבודדים שהחלפו מאוז חור ותפס את הפיקוד על גדור 184, גילה, כי זמן מעוף הטיל במצווע הוא דקה וחצי. באותו מקרים בהם המפקדים בצריך גילו את הטיל באוויר, נותרו עוד שניות בורדות למהלך התחמקות. המפקדים הורו לנגנים להחליק למדרון אחורי – והטילים החטיאו את הפלדה.

בוקר ה-14 באוקטובר היה אלמוג עם הטנקים שלו במארך. כאשר הטר

נחשף והטנקים המצריים נכנסו לשטח הפתוח, החל يوم השرينן. עשרה טנקים מצריים נדלקו. גדורדי חטיבה 14, שהיכסו לרגע זהה, לא הפסיקו להלום ולהדליק טנקים מצריים.

ב-14 באוקטובר הופק לך אחר בשריון. לצדם של הטנקים לחמו כוחות חי"ר, חרמ"ש וצנחנים.

נגמ"שים חדשים מהרכבת האוירית האמריקנית לצד זהל"מים זקנים עם מונו "וויט" המפודרים, נערךו באגפי חטיבת השرينן.

חטיבה 217 של נתקה ניר, מפקד מצולק מפציעות קשה ומצלול על מעשי גבורה, הייתה מהראשונות שקיבלו תגבורת "אדומה". שמו של בוגרי ויינר, מפקד פלוגת צנחנים, איש דגניה א', הלך לפניו בצנחנים, וזה כמו ימים גם בשריון. סיפור ההצלחה של גדור הצעדים 564 של יוסי יפה בקרבת להצלה מעוז בודפשט, העלה את יוקרת הצנחנים בין הכותחות השחורות. היזמות התקפית של ויינר, פשיותם נועזות על חינוי טנקים מצריים יצרו את אגדת "האדומים של בנצי" שהיתה רק בתחילתה. הסגל הפיקודי של בנצי, היה בחלקו הגדל יוצאי קיבוצים ומושבים לעומת מיעוט עירוניים. יהנן מנור (מילר) מגבעת חיים, זמרי מעין חרוד, ועימם יקי חיימוביץ, דני יצחק, יוסי חי ואחרים. הביקוש לצנחנים בכו היה גדול. חטיבה 217 הייתה בין הראשונות שזכו בהם.

כאשר הגיעו בנצי ואנשיו לחטיבה הם מצאו אותה במורל שוף. מפקדים ולוחמים דיברו בעצב על נושא אחד: ה-8 באוקטובר, על חטיבת שיצאה אותו בוך לערך עם 90 טנקים ובסיומו שרצה עם שלושים. סיפרו שם על אסף יגורי שנפל בשבי וגדורדו שדרוסק, על סמג"ד 142 איתן וליש מקיבוץ גינוסר,

שחкан הנבחרת בכדורעף, שנפל בקרב ועל רבים, רבים אחרים. עוזי בן-צבי מקיבוץ עמידר, התרשם שהצנחנים על הנגמ"שים הגיעו ברגע המכון.

בבוקר ה-14 באוקטובר חטיבה 217 יצא מאווירת האבל שלה. אולי היה זה בהשפעת המפקדים, הוצאותיהם והטנקים שהגיעו אליה, אולי בזכות הצנחנים, אולי בזכות הופעה מרגשת של זمرة המלחמות יפה יר��וני.

נתקה ניר הכריע בויקוח בין המג"דים שלו – מי יקבל תגבור צנחנים. כל גדור קיבל חלקת צנחנים. יקי חיימוביץ צורף לגדור בפיקודו של נתן פירעם. אנשי השריון שמחו לבואם של הצנחנים. איש מהם לא ידע, כי מפקד כוח הצנחנים יעקב חיימוביץ, מוטתיק הקצינים בפלוגה, היה מגיבוריו קרב

גבעת התחמושת. באחד הרוגעים המכדיים של אותו קרב, כאשר אחותו הצעננים על היעד עמדה להישטט, לחמו יקי ולוחם אחר בעמדה ירדנית, שלוחמיה חלשוו על התעלות והסבו לצעננים נפגעים רבים. יקי הגיע לעמדה זו אחרי לחימה פנימית-אל-פנימית עם הירדנים בתוך התעלות. הוא נטל את הפיקוד על שריון אחד הכוחות, אחרי שהמפקדים נפגעו. חודשים אחדים אחרי הקרב התבשר, כי הרמטכ"ל דאז, יצחק רבין ז"ל, החליט להעניק לו ציון לשבח. שישה נגמ"שים מיחידת סיור אחרת, "כוח גינדי" השלימו את פרישת הח"ר בחטיבת השריון.

המצרים פרצו בתשעה צירום לדוחב התעללה. הכוח הגדול ביותר פרץ ממערב למעוז המוזח, שנפל ביום הקודם. הטנקים של אוגדת מגן המוקטנת היו הראשונים שנכנסו לקרב. טנקים מצריים שניים נפלו בפוץ קדרימה נפגעו. ברגע בו נכנסו המצרים לשטח הפתוח עטו עליהם מטוסי חיל-האוויר והدلיקו שיירות טנקים. בשעות הבוקר המאוחרת בערו בחזית התעללה כ-50 טנקים מצריים וויה היה רק ראשיתו של יום חדש. חטיבת שריון 22, שוכתת למוניטין בצבא המצרי, נעה בציר שכונה במפת הקור "יודה". כוחות צעננים עם גיבי תול"ר הניחתו עליהם גשם של טילים ופגזים מרגמה. חטיבת השריון המצריית 1 שנעה בצמוד אליה נעצרה באש טנקים וארטילריה. חטיבת השריון המצריית 25 נעה לכיוון מעברי הגדי. חטיבת "הראל" הותיקה, שוכתת לחשיפה בידי הפלמ"ח בזוכות מפקדה הגינגי יצחק רבין, המתינה עם "שותים", טנקים המרכזיים ועם המח"ט הותיק והאגדי של אברם בעם. המצרים נכנסו לארבע שריון קלاسي ויצאו משם בשן ועין, עם טנקים בוערים ומפקדים שזועקים לחילוץ, סיוע ארטילרי ומטוסים. חטיבת זה ונסoga וניסתה לתקוף מחדש באיגוף עמוק. 15 טנקים מצריים בערו.

הארמיה המצרית השנייה תקפה מול אוגדת ברן. דיביזיה 21 מול אוגדת שריון. חטיבת שריון מצriet נעה על ציר פוטון עליו נלחמה ימים אחדים קודם לכן חטיבה 460 של גבי עמידר. חטיבה 421 של חיים ארז אפשרה לטנקים המצרים להתקרב והקתה בהם באש תותחי הפטונים. זה היה קרב שריון, טנקים בתנועה, שירוי, פגעו והדליקו טנקים של האויב בזוה אחר זה. "קרב מהספרים", כפי שמספרו לוחמים בחטיבה. גדור אחד בולם ומתגנון, גדור שני תוקף מהאגף ומסתער. 40 טנקים מצריים נפגעו באותו קרב. חטיבה 14, גיבורת קרב התעללה עם אמנון רשק, אלמוג ויואב ברום, סגורה חשבון פתוח עם חטיבת שריון מצriet שפרצה לכיוון מתוך חמירה.

אגודת יצחק שwon נערכה מול חטיבה 15 המצרית, חטיבת דגל במערך שריון האויב. טנקי ט-62, המלה האחורה בשריון הסובייטי וברית רוסיה, שעשו את תכילת האש המבצעית בחזית התעללה. הטנקים המצריים נעו לכיוון קנטרה ובלווזה בכוחות קטנים. חטיבת פדרה איפשרה לטרור הטנקים להתקרב והדliquה עשוות מהם. ההפתעה שיתקה את הטנקים המצריים, שלא הבינו מאיפה השריון הישראלי מכיה בהם.

אברם אדן, המכונה ברן, מפקד אוגדה 162 חיכה ליום זהה. הוא תיכנן את מהלכו, כאילו נערך למשחק שחמט. הוא הפיקד את הפיקוד על כוח גדול בידי סגנו, דוביק תמרי, איש הצנחנים שעשה הסבת שריון.

מאז הד-8 באוקטובר, ברן, לפי פקודתו היה איש אחר. עצור, עצוב, מכונס בעצמו, עם יותר שאלות מתשובות. הייתה לו ביקורת, גם עצמית, על מהלכי הד-8 באוקטובר. הוא לא היה מאוהדי שרון, אבל דיבר באותה שפה פיקודית – אגרוף ברול, שרין אחד, משותף לשתי אוגדות, עדיף על פיצול ולהימנה במסגרת טנקים קטנים.

יום הד-14 באוקטובר מצא את חטיבת הטיראנים, טנקי שלל מצריים מסווג ט-55, שהוסבו אחורי מלוחמת שתתי-הימים לטנקים תקניים בצה"ל עם תותחים משופרים, מצאו עצם בקרבת היסטורי עם טנק ט-55 מצריים. ט-55 נגר ט-55. זה היה קרב קשה ואכזרי, יותר מרובה קרבות אותו יום. חטיבת גונן והיתה בבעיה מראשית הקרב. המח"ט יואל גונן, אחיו הצעיר של גדורודיש ולוחם שרין נועז בזכותו עצמו, נפגע בקרב. הטנק שלו ספג פגיעה ישירה והמח"ט הועף מהצריח. הוא סייר להתרפנות ועבר לטנק אחר בדרך המשיך לפיקד על כוחות החטיבה. 15 טנקים של חטיבת יואל גונן נפגעו, מנגד הבעירו אנשיו עשוות טנקים מצריים. אחורי שעות לחימה ארוכות, בטוחים קצרים, בסיוו שני גודדים שתיגברו את אגפיו, הכריע יואל גונן את הקרב. בשח עברו טנקים מצריים. מתקפת הכוח המצרי נבלמה.

מפקד אוגדה 162, ברן, נקלע אותו יום למצוקה. טיס מסוק, שהטיס אותו סמוך לזרת הקרב, קיבל פקודה מהבקרה האוורידית לשבור מזרחה. מטוסי קרב מצריים נראו על מסכי המכ"ם. אחרי שהוכננות ירצה החל המסוק להזוז מערכה בכיוון טאסה. הבקרה שוב התערכה והורתה לטיס לשבור מיד

מודחה. מטוסי אויב. ברן חשב שהוא מתפוצץ. הוא התחילה לצעוק על הטיס שינחית אותו מיד סמוך לחם"ל האוגדתי. לא עניינו אותו ענייני חיל-האוויר והבקרה. הטיס הודיע לאוגדורן שהוא מקבל פקדות רק מהבקרה. אدن לא נרגע ועמד על זכותו לנחות מייד. הטיס סייר להשתכנע ודיווח לבקרה ש"הപסיג'ר" הנושא שלו כועס. אחרי דקוט קיבל הטיס אישור לחזור מורהה ולהנחת את ברן. כשעה וחצי היה ברן באוויר, מטופל ווזעם.

דוביק תMRI ניהל את הקרב למופת. הוא שיגר את גדורדי יפה ואליישיב כסיווע ליואל גונן שהיה באחד משלבי הלחימה במצוקה.

לקראת ערב, על רקע השימוש הצונחת על התעללה, המשיכו عشرות טנקים מצריים לבוער. באותו יום איבדו המצרים 201 טנקים מול 25 טנקים שאיבד צה"ל.

ברן היה מroeצה מהישגיו האוגדתי ב-14 באוקטובר. עבورو יום הקרב המוצלח מחק את זכרון תבוסת ה-8 באוקטובר. "זה היה מארב אוגדתי מושלם", סיפר ברן, "דיבזיה 25 המצידית נכנסה לשטח ההשמדה, כמעט עד לטנקים של אמנון ואוז, פתחנו באש. תוך שעה וחצי שעתיים לא נשאר מהם שריד ופליט, מבלי שלנו תהיה באותו קרב אפילו אבדה אחת. זה היה מארב שריון קלנסי. ההיסטוריה דופוי, שחקר את הקרב הגדר אוטו כ'ניצחון המרשימים ביותר של צה"ל במלחמה". דופוי הישווה את קרב הטנקים לנצחון הניבעל על הצבא הרומי בשנת 217 לפני הספירה.

קרב הכלימה שהחל ב-6 באוקטובר בשעה 14:05 הסתיים. השריון חזר לעצמו.

גם הדרוג המדיני הבכיר גילה סימנים ברורים של יציאה מהלם הקרב. דין, שר הביטחון המהווס של הימים הראשונים, חזר לעצמו. הוא הרכבה לסיר בקומי החזית. יומ רמה, יומ סיני, לעיתים קפץ לשתי החזיותו אותו יומ השיפור במורל היה תחילת תוצאה של המפנה בצפון והאIOS על دمشق ובדרום – התיצבות הקו והצלחת צה"ל ב-14 באוקטובר. ברקע התנהלו מהלכים דיפלומטיים בניסיון לייצר הפסקת אש בחזית המצרים. דין לא נלהב מיוםמה בריטית להפסקת אש בגין אמריקני. ערבית ה-14 באוקטובר, המצרים היו אלה שדרשו את הגירושים האמריקניים להפסקת אש ומוסטו את היוזמה הבריטית בעורת הסובייטים והסינים.

дин חשב, כי הפריצה המצידית מערכה הייתה ביוזמת סוריה שביקשה ללחוץ את צה"ל בדרום כדי להפחית את האיום הישראלי, על دمشق.

הרמטכ"ל המצרי שאזור חשף בזיכרוןונו, כי אחד השיקולים שהניעו את הנשיא סאדאת לתרמו ביוזמת שר ההגנה איסמעיל להרחב את המלחמה, היה מכם של הסורים בחזיות הגולן.

ה-14 באוקטובר היה יומו המוצלח ביותר במלחמה של צה"ל, גם יומו של שר הביטחון.

אותו בוקר ב-04:08 התקשר לגולדה ובישר לה, כי המתקפה המצרית התחלה. "זה המצב הטוב ביותר שיכול לקרות לנו. אני מחהה להלויה של המצריים..."

ב-10:30 היה דין אצל בר-לב באומס-חשיבה.

בר-לב: "צריך לגרום לדיביזיה 21 המצרית מכיסום אבדות..."

לשרון אמר: "אריק, תחקק את תפקיד המסקן. תמשוך אותם לעומק..."
11:30. דין, טליק וגונן יצאו לביקור באוגדה 143. שרון, במעיל רוח, שיעור שתפזר ברוח, התנהג כמארח מושלם. מפות הקור של החזיות נתלו על קיר האוחל.

שרון: "לפנינו אויר ראשון נחתו ארבעה מסוקים עם חיילי קומנדו מצרים שביקשו לפגוע בארטילריה שלנו. הם התגלו ושילמו בעשרות הרוגים. מטוסים מצרים תקפו את אזור טאסה והחלה הרעשה ארטילרית. שתי חטיבות שרין מצריות שתקפו איבדו כ-80 טנקים. צריך לדפק אותם ולעבור את התעללה."
טליק, סגן הרמטכ"ל הסתייג מצליחה מוקדמת: "צריך לחת לשריון לעשות את העבודה כפי שהוא יודע. אנחנו רוצים שייכנסו ונדףו אותם."

שרון: "אחרי היום, הם לא ילכו עוד פעם קדים..."

טליק: "הקרב יהיה יוס-יומיים והצליחה לא תהיה לפני מהר בלילה. לכן אנחנו צריכים להשמיד אותם כאן... יהיו שני גשרים, כי מובילים עכשו את הגשר מבלווה."

דין: "אם אתם רוצים להרוג אותם, צריך לעשות משהו הצד השני. המשלה ת策ך להחלטת עוד היום אם לאשר את הצליחה, בהנחה שגם תעשה בלילה ה-15-16 באוקטובר."

דין חשף בפניו מפקדי החזיות כי ארצות-הברית מסייעת לנו מעל הראש ומעט מתחנה את הסיוו בכך שישראל תמשיך לתקוף. הם לא נפחדים מהנפט, אלא רק بعد שאנו ננצח. הם לא נבהלים מההורסים. כשהיאמרו ליטיג' שאנחנו בשערי دمشق זו תהיה הבשורה הטובה ביותר ביותר. על ישראל להיות אופנסיבה בשתי החזיותות".

שרון: "יש לך מה מפקדים שרוצים לתקופת...".
 לקרأت ערב בשובו לתל-אביב אמר דין לדדו: "אני בכל ליבי לחת
 ליהודים לצלות."
 המודיעין חשף אותו לילה סדריים בביטחון העצמי של הצמרת המצרית.
 "קורה שם ממשהו" נאמר לדין ולדודו.

"המשהו" זהה היה התמונות מאמון, מפקד הארכמיה השנייה.
 ביוםנו כתוב הרמטכ"ל המצרי שאולי:

התוצאות הקודרות הtgtשו היום (14 באוקטובר) במלואן. בשעה
 16:00 הגיעו למפקדה הקדרית של הארכמיה השנייה וביקשתי
 לפגש את מאמון. נאנסה לי האמת: האיש שוכב במיטתו במצב
 של התמונות. הוא התקשה לשאת את מספר האבדות הגול
 בהתקפת הבוקר וה יעלף. הוא משולל כל אפשרות למלא את
 תפקידו. התחרתי ללקט את השברים...

פרק 12

15 באוקטובר: צל"ש לחטיבה 14

בבוקר יום שני, ה-15 באוקטובר 1973, עדיין עלו תמרות עשן מעשרות טנקים מצריים שנפגעו ביום הלחימה הקודם. חולות המדבר הוהובים הפכו לבית-עלמין ענק לטנקים וכלי רכב קרבאים. מאז קרב השרוון הגדל בין מונטגומרי הבריטי ורומל הגרמני באל עלמיין, שחרץ את גורל החזיות המערבית במלחמת-העולם השנייה, לא השתתף מספר כה רב של טנקים בקרב שרוון בשרוון. טנקים TI-62 מצריים בגוון צהוב-חדרול, תותחיםם, חלקים מכונונים למטרות, חלקים שמותים בכיוון החול היו עדות אילמת לכשלון הפריצה המצרית לעומק סיני. בשטח היו פזורים טנקים פטון, צנטוריונים, שומנים "זקנים" וטיראנים, טנקים שלל מצריים בשירות צה"ל, מחירו הכבד של הניצחון.

באור בוקר אותו יום עלתה רוח של מפנה קרוב. שבועיים בדיקות קודם לכ-8 באוקטובר, קרסה אגדת העליונות המוחלטת של השרוון הישראלי על המצרי. מתקפת הנגד של צה"ל נשברה מול חומת הטילים המצרית. השבוע שבין ה-8 ל-15 היה רצוף חרדה קיומית של מנהיגי המדינה ומפקדי הצבא. לפי פרסומים בעיתונות הזורה, ישראל נערכה באותו ימים לשיגור נשק ארטילרי, נשק יוס-הדרין, כפי שפונה בצה"ל, לעבר מטרות אסטרטגיות במצרים.

מפקח החזיות חיים בר-לב, כרכבו רענן, אחורי כמה שעות שינה רצופות, ניסה כמיטב יכולתו לצנן את אוורחת הניצחון, המוקדמת-MRI לטעמו. המלחמה בחזיות הרומים הייתה רחוקה מהכרעה.

בר-לב, שקט כספינקס, חסכן במילימ, הביא עימו רוגע ושלווה לחזיות הרומים, אחורי טלטלה הימים הראשונים. הטירוף וההיסטוריה פינו מקום לשפויות ולמחשכה תחיליה, בר-לב ניהל את החזיות כמצביה, לא כמבחן שהוקף שתי כיתות ללא הכנה והכשרה מוקדמת.

שמעאל גונן (גורודיש), היה אותו ימים צל של עצמו. הוא המשיך להסתובב בחמ"ל, אבל במקום ובשיטה היה בעל בית אחר. בר-לב, כסוף השיעור וכחול העיניים, נע בג'יפ ברחבי החווית, חושב ומתכנן את המהלך הבא. לרגע, גם ביום אتمול, ה-14 באוקטובר לא נסחף לאופוריה – כפי שלא נפלה רוחו, בימים הקשים יותר.

שמעאל גונן, מרגע הדחתו המעשית מניהול החווית, חשב על נקמה. הוא לא הבין, איך הוא, כוכב השריון של מלחמת שתי-הימים, נמצא לא ראוי לפיקוד על החווית. היה לו לב "כבד" על בר-לב שהסתכנים לMINO, על דדו שנטש אותו, על טליק ובמיוחד על אריק שרון ומשה דיין. גונן פיתח תיאוריה לפיה דיין בישל את הדחתו כאיליכי לכשלונו שלו עדכ המלחמה. גונן ריבר נגד דיין בנסיבות ולמקורבו סiffer, כי לא ירחק היום ויגמור אליו חשבונו. גונן חשב במונחים של תמות נפשו עם פלשתים ותיכנן להתנקם בחיו של דיין. גונן נשבע לסגור חשבונו עם שרון, שלא קיבל את מרותו. גונן כעס על כל העולם זולת עצמו. לא היה בו טיפת ביקורת עצמית. לא על "היעלמותו" המסתורית ערב המלחמה, לא על קריית הקרב המוטעית, לא על "שובך יונים" ולא על לוחמי המעוותים שהופקרו לנפשם. מעולם לא הודה כי נכשל.

כמה ימים קודם לכן, ב-10 באוקטובר, נתגלה לעיניו של סגן-אלוף אברהם אלמוג, דיווח שהגיע מחמ"ל פיקוד דרום על קרבות השריון במתחים השלוטים על צירי הדריכים לתחילה. הטלפרינטורים פלוטו ניר, "סורי ביותר" עם דיווחים מהחוית. בדיווח ישב על גדור השריון 184, קרא נציג השריון ב"boro", כי המג"ד נהרג והוא נפגעים רבים. ليبيו של אלמוג הפיקוד על הגדור רק כחודש ושבוע קודם לכן, העביר במסדר חגיגי את הפיקוד על הגדור לסגן-אלוף שאל שליו. אלמוג מונה לקצין הדריכה ראשי של גיסות השריון. תחנה בדרך לקידום. ביום בו פרצה המלחמה קיבל מינוי חירום לקצין אמר"ם של הגיס, צמוד לממלא מקום מפקד הגיס מרדכי (מויטה) ציפורני.

שאל שליו נפל בקרב במתחים תלויוזה. אלמוג ידע אותו יום, כי מקומו בגדוד, לא ב"boro". מויטה ציפורני, מאגדות השריון, לא עמד בדרכו. אלמוג ירד במתוס "נורד" לסייע והמשיך לגדור. המפגש עם פקדיו לשעבר היה מרגש ועצוב.

שנה וחצי פיקד אברהם אלמוג על גדור 184, חצי מהתקופה בקו התעלה. הוא הכיר כל גבעה, כל עץ, כל מבנה בסיני. "עכבייש", "לבסיקון", "טרטוו" שמות קוד של צה"ל במפת סידrios. ■

הכעה מס' אחד שלו הייתה איווש צוותים חדשים במקום אלה שנפגו בקרבות הבלתיה ובמערכה נגד קו המתחים. אלמוג הגיע למפקדה שהבעה מס' אחד אותם ימים בשירון היה מהסור בטנקים ופחות בצוותים. "צוותי חול", כפי שכינו בשירון את גל הישראלים שהגיעו למלחמה, נכנסו לצריכים ובطن הטנקים במקום הסדריים שנפלו ונפצעו.

ב-15 באוקטובר היה אלמוג בין משתפי התרדריך לקרהת הצלילה. אמנון רשי, מאושם במקצת מלילות ארוכים ללא שינוי, שידרט על גבעה חולית את משימת החטיבה: פריצת ציר תנועה לחטיבת הצנחים 247 של דני מת, שנבחרה לצלחה וראשונה את התעללה. לא רק צוותי הטנקים היו חדשים, גם מבנה הכוח ותוכנית הקרב, עברו שינוי מהותי. לראשונה במבצע גדול של השירון, צוותי יחידות "ח'יר מעולות" – כוח צוערים מבה"ד 1, פלוגה מס' 184 בפיקוד משה ספקטור וכוח צנחים בפיקוד שמואל ארד. זו הייתה תשובה השירון לכוחות הח'יר המצרי והנחש הקטלני שלהם – הסוגרים וטיili האר.פי.גי.

אברהם אלמוג טיפס על ציריך הטנק, בדק את מערכות הקשר החטיבתי והגדרית ובדק את מערכת הפעלת התותח. חלק מהמפקדים על ציריך הטנקים לא היו מוכרים לו, מפקד גדור 184 הכיר היטב את השטח מסירויו התוכפים בכו התעללה. מתחם החווה הסינית לא היה זר לו. בתדרוך המח"ט, הייתה התיאחות מפורטת לאויב ולסכנות הטמננות בציר הדריך ומצדדיו. רשי לא הותיר מקום לספק אצל הצוות הפיקודי החדש: אנחנו חטיבה 14 נניה הכוח המוביל, נפרוץ את הדרך ונאבל את אגפי כוח הצלילה. רשי, האמין, כי גורל הצלילה מוטל על כתפי החטיבה. בשטח שבידיו הצביע על מיקום משוער של האויב, הגדל והעיקרי שבהם במתחם החווה הסינית. חלק מז המפקדים בתוכם אלמוג ויואב ברום, מפקד יחידת הסיר, הכירו את החווה הסינית מיימי מלחמת ההטהה ולאחריה. לאחרים, במיוחד לצעירים השם החווה הסינית התחרזו ב"חומה הסינית". הם לא הבינו מה עושה חווה סינית כליבו של המדבר, סמוך כל-כך לציריו הדריכים המובילות לתעללה – לכטיכון וטרטור. החווה הסינית, חוות חקלאית נסיוונית במדבר סיני, הייתה בעצם יפנית. מדריכי חקלאות יפנים שהיו אחראים לחווה, כתבו על המבנים כתובות ביפני. קציני צה"ל שシリו בשטח חשבו שזו סינית ומאז דבק בה השם "חווה הסינית". בחווה נותרו כמה מבנים נטושים, מרחוב עציים, מבותר ומחורץ בתעלות השקיה ארוכות ועמוקות, מעשה שתי וערב. חוות ננטשה

במלחמת ששת-הימים ומאז לא הייתה בה כל פעילות חקלאית. משאבות המים החלוות התחסנו בחול המדבר. והתעלות החרבנות התמלאו משור השנים בחול המדבר. החווה הסינית הייתה יעד אסטרטגי של הצבא המצרי בתוכניות הצלחה. השליטה הטופוגרפיה שלה על צירי הדרכים המובילים לתעלת הרכס אותה למתחם הגנה פוטנציאלי. הסמיכות לביצות הטובעניות שלחוף האגף המר - אפשרו למי שהחזיק במתחם לשלוט על צירי התנועה לתעלת סואץ וממנה. כוחות השריון והח"ר המצרי הגיעו אל התעלה בערכבו של היום השני ללחמה. כוחות הנדסה מצריים החל בהכשרה מהירה של השטה למתחם הגנה. דחפורים שערכו כל הלילה חפרו ממחפורות לטנקים במרכז החווה והעמיקו את התעלות כדי להפכן לעמדות לכוחות הח"ר עם הטילם. לא הרחק ממקום הייערכות הטנקים, נפרשו סוללות טילי קרקע-אוויר ומACHINE, בין החווה והתעלה, סוללות ארטיליריה שכיסו בטוחה הירא את צירי התנועה לתעללה.

במהומה שהיתה במטה פיקוד דרום ביום הלחימה הראשוני, איש מקציני המטה וגם לא קציני המודיעין ידע, כי מאחרוי המבנים התתמיינים של החווה הסינית, מכין הצבא המצרי מכלות פתאים, שהלכה והתקעבה בכוחות שביע הלחימה הראשון. הכוח שנערכ בחווה הסינית וסביבתה היה בסדר גודל של אוגדה, שלוש עוצבות לוחמות, ממיטב היחידות של הצבא המצרי. החווה הסינית נועדה להיות מתחם הגנה מבוצר שיימוד מול כל נסיוון התקפת נגד של צה"ל, ובבסיס קדמי לשלב הבא של ההסתערות לב מדבר סיני, ברגע שהמתה הכללי המצרי יתן את הפקודה.

שביע הלחימה הראשון פיזרו יחידות ההנדסה המצריות אלף מוקשים נגד טנקים, רכב ואנשיים, בדרכים המובילות לחווה.

למרבית לוחמי חטיבת 14 שעמדו לפrox' ראשוניים לכיוון התעלה, לא היה צל של מושג על הסוד האפל המתין להם בחווה הסינית.

בתדריך המכ"ט הייתה התייחסות לכוחות המצריים, אבל איש בפיקוד הדרום לא ידע, כי החווה היא ליבו של המערך המלחמתי המצרי – והשליטה בה עשויה לחרוץ את גורל המלחמה: מי שמחזיק במתחם אמריר ישלוט על הצירם המוליכים לתעלה. רשות ידע כי לפני כוחות אויב, אבל לא היו לו נתוני מודיעין, כי במקומות נערך לפחות שתי דיביזיות מצריות. יו"א ברום הוביל את כוח הסיור של החטיבה בשלושה צירי רוחב המובילים אל התעלה. המשמש שקעה במערב ועוד ביוז-ערביים ירד על המדבר, בעת שהטנקים של

חטיבה 14 החלו בתנועה לעבר התעללה. כוח אחד פנה בצד "נהלה" לאורך הגנה המורחת של האגם המר הגדול, אל עבר מעוזי מצמד. הכוח השני נכנס לציר טטרו מערבה. כוח הסיור השליישי בפיקודו של סגן רפי בר-לב, נע צפונה אל ציר "שיק" בימפריה הקוד, המוליך מבתי המשאבות אל התעללה. רפי בר-לב, אחינו של מפקד החזית חיים בר-לב, היה שש שנים קודם לכן מפקד צוות בסירות מטכ"ל. הוא נחשב לקצין מצטיין שעתידו לפניו בסירה, ואולם פציעתו ברגלו אילצה אותו לעזוב בתקופת מלחמת התחשה. בר-לב עבר הסכת שריון והשתחרר מצה"ל. הוא היה בשליחות בטחונית בחו"ל, כאשר המלחמה פרצה. רפי בר-לב עשה דרכו הביתה במטעס אל-על הראשון עליו השיג מקום. בග'וליס קיבל כוח טנקים מחסני החירום ועשה דרכו לסיני כדי להתייצב אצל אמנון רשות מה"ט 14.

לפני הטנקים נעו נגמ"שים של יחידת הסיור החטיבתית. מנגמ"ש החוד הזרקה דמותו של סגן עמי פרידמן, בן קיבוץ שפיים. עמי חש עצמו כבד כמיים. בתקופת מלחמת התחשה 1986–1970 שירת כקצין שריון בסיני. הוא הכיר היטב את גורת תעלת סואץ לאורכה ולרוחבה. מקוניותה בצפון עד סואץ ופורט-תאופיק בדרום. הוא אהב את נוף המדבר והתעללה. באחד ממכתבייו להוריו בשפיים כתוב: "הנוף כאן נהדר. מצד שלנו הכלול יבש, רק חולות וביצות מלחה. מהצד שלהם ירוק, עצים וערבים. התעללה בפני עצמה זה משהו נဟר. וכן גם האגם המר הגדול, שנמצאות בו הרבה אוניות שלא יכולות לצאת עבשו".

למעלה מHASH שנים אחרי, נע הנגמ"ש של סגן עמי פרידמן בחולות המדבר, כשפנסיו כבויים. עמי התאמץ לזהות במקפת שבידיינו תנועות אויב. לפתח חש כי איינו בודד. במקפת נחשפו לפניו צלליותיהם של מאות כלי וככ, בתוכם טנקים ורכבים וביניהם רוחשים אנשים. עמי פרידמן דיווח בראש תקשורת על כוחות אויב לפנים. אמןון רשות שידר לכל הכוחות: "כוחות אויב לפניים. לא לפתח באש ללא פקודה". המרחק בין הנגמ"ש של עמי פרידמן והטנקים המצריים היה עשרות מטרים בלבד. פרידמן גילה לפניו שיירה חטיבית לפחות. רכבים נושאי טילים, טנקים, נגמ"שים.

המקלע בצריח הנגמ"ש של פרידמן פתח באש ראשון, אליו הצטרפו תותחי הטנקים בחוד הכוחה.

תווך דקota היו בשטח אבוקות אש של טנקים וכלי רכב מצריים. בחשכה התקשו המצרים לקלוט תחילת אש מוחותיהם וממי האויב, אבל בחלוּ כמה

דקות ויהו את הכוח הישראלי שמשך חזק לציר "שיק" ומשם מערבה לכיוון התעללה. האש המצרית, הייתה חזקה, מסודרת לכל עבר. הנגמ"ש של עמי פרידמן נפגע ואחד מאנשי צוותו נהרג. היה זה ההרוג הראשון בקרב על מתחם החווה הסינית, עמי עצמו נפגע בעינו, אך המשיך להילחם מתוך הנגמ"ש הפוגע. הטנקים שנעו אחריו כוח הסיור דילגו בינוות למשאיות תחמושת מצריית שהתקופצטו וטנקים מצריים שעלו באש. ממערב ומזרח, מכיוון התעללה ומהשתח שעד לצהרי ה-6 באוקטובר היה בידי ישראל, נפתחה אש לכיוון הטנקים הישראלים.

מתוך השיחים המדכרים הגיעו שלושה טנקים מצריים נושאים על סיפוניהם אנשי ח"ר.

בקרוב קוצר והושמדו הטנקים המצרים.

בתוך המהומה שנוצרה הצליח הכוח בפיקודו של יואב ברום, להשתלט על מעוי מצמד, הסמכים זה לזה ולהעירך להגנה. אמנון רשות מעיך, כי התרgesch, כאשר שמע את יואב ברום בקשר: "חבריה, אנחנו היהודים על גדר תעלת סואץ". יואב הציב את הטנקים שלו על הרמפות שליד המעווזים, כאשר הקנים של התותחים בכיוון מזרחה. הדרי הקרב שככו. בין אנשי הסיור הייתה תחושה של הישג יוצא דופן, במנימום נפוגעים.

הגדור של עמרם מגנע, קצין שנועד לגודלות בשדרון, חלף גם הוא על פני הצומת, תוך ניצול מוחלט של הפתעה שפקדה את הכוחות המצרים.

גדוד 184 של אברהם אלמוג נע שלישי ונפגע לראשונה. הטנק שלו, שהוביל את השדרה, פרך ב מהירות את הצומת. מציריך המפקד הבחן אלמוג בחילים מצדים, מוחפרים, שככבו במארב לצד הדרק. "ידעת שמי שיזהה ראשון את האויב ויפתח באש יוכה בתרון הפתעה". גדור אלמוג נע מזרחה לציר לכיסיון בעקבותיו נע גדור שעיה, שעלייו הוטל לפתוח ולטהר את ציר עכבי-טרטור ולאפשר את מעבר חטיבת הצנחנים ודורבות לצילחת התעללה. כאשר חזה טנק המג"ד את ציר לכיסיון-טרטור נפתחה מכת אש נגד טנקים לעבר שדרת הטנקים. הכוחות המצרים, על אף שהופתעו מ hatchית שני הגודדים הראשונים וחמ"ל המכ"ט שנע אחריהם, המתינו לגדור הטנקים שפרץ לצומת.

מכת האש הייתה קטלנית. מציריך המפקד ראה אלמוג טנקים בוערים, טנקים אחרים שניסו להיחלץ מהאש עלו על מלכודות מוקשים בצדדי הכביש. הטנק המוביל ספג פגיעה במפנה הגזים. אלמוג הבחן במכת ברק ונפל אל

תוֹךְ הַטָּنָק. נָהָג הַטָּנָק פָּתֵח בְּנִסִּיעָה מִטוּרֶפֶת. הַקָּשֵׁר עִם מִפְּקָדֵי הַפְּלָגוֹת אֲכָב וְעַימָו הַקָּשֵׁר עִם כִּמְחַצֵּית הַטָּנָקִים שָׁנֶפֶגֶעוּ וְנוֹתְרוּ בְּצֻומָת. הַטָּנָק הַמּוֹבֵיל הַשִּׁיךְ לְדַהֲוּד בְּנִיסִּיּוֹן לְהַתְּרַחְקָה מִטוֹּוחָה הַאֲשָׁה הַקְּטַלְנִית. אַחֲרֵי אַלְמָוג שַׁהְתֹּאֲוָשׁ מִהְחַבְתָּה שְׁפָגָה, נָעוּ כְּכַסְפִּית שְׁנִי טָנָקִים נּוֹסְפִים. מַעֲבָר לְשִׁלּוֹשָׁת הַטָּנָקִים כָּל הַגְּדוּד נְعִצָּר. מִסְפָּר אַלְמָוג:

הַמְשֻׁכְנוּ לְרוֹץ קִידְמָה לְתוֹךְ הַחוֹזָה. נְכַנְּסָנוּ שְׁלֹשָׁה טָנָקִים לְבַב הַמִּתְחָמֵם המִצְרָי. הַשְּׂطָח שֶׁרֶץ לְחוֹמֵי חַיָּר. דָּרְסָנוּ אֹתוֹ בְּשִׁರְשָׁוֹת, זָרְקָנוּ רִימָנוּ יָד וּפְרָצָנוּ דָּרָךְ עַד לְבֵית הַמְשָׁבּוֹת. לֹא תָּאַט הַצְּטָרָפָו טָנָקִים נּוֹסְפִים, פְּגָועִים, אֲבָל כְּשִׁירִים לְתִנְעוֹת.

אַלְמָוג סִידַּר אֶת הַטָּנָקִים בְּמָעֵרֶךְ הַגְּנָתִי. 5 טָנָקִים לֹא כְּשִׁירִים כָּלְפִי מִזְרָח, 5 טָנָקִים כְּשִׁירִים כָּלְפִי צְפָן, בְּכִיוֹן צִיר לְכִסְּיקָוֹן. הַכּוֹחַ הָיָה מִכּוֹתֵר מִכָּל עַבְרָיו. בְּשַׂטְחָה הָיָתָה מַהוּמָה. חִילִילִים מִצְרָיִם יָרוּ לְכָל עַבְרָ. לֹא יָדַעַו אִיפָּהּ הָאוּבָה. אַלְמָוג מִיקְםָ אֶת הַטָּנָק שָׁלוּ בְּמָרְכָּז, בֵּין שְׁתֵּי קִבּוֹצֹת הַטָּנָקִים. הָוָא בָּרָק אֶת זָקוֹר הַטָּנָק וְגִילָה שְׁהַזְכָוכִית מִנוּפְצָת. פָּנָס הַזְּרוּקָר פָּעֵל וּהְפִיאָז אָורְ חַיוּוֹר. לִיאָוָר, מְאַנְשָׁיו שְׁלֹא אַלְמָוג, הַסְּבָב אֶת תְּשׁוּמָת-לְבָב מִפְּקָדָוּ לְטָנָק מָזָה, שְׁנָעָבָאִיטִות, מִפְּקָדָוּ עַמְּדָבָאִיטִות בְּצִירָה וּעְצָר סְמוּךְ לְשִׁדְרָת הַטָּנָקִים הַיְשָׁרָאֵליִים. הַקְּצִינָן בְּטָנָק הַטִּיְיָה, הָיָה מְשׁוֹכְנָעָ, שְׁהַטָּנָקִים לְצִידָם עָצָר, הַיּוֹ שְׁלֹרְיוֹן מִצְרָיִם. לִיאָוָר:

רָאִיתִי אֶתְּנָא מִקְרָבוֹ. אֲנִי מִצְוָד אַלְיוֹ אֶת הַתּוֹתָח וְנוֹתֵן פְּקוּדָת אַשׁ. הַמִּצְרָי לֹא מְתָרָגָם. אֲבָל כָּאן קָרָה דָּבָר נְדִיר: הַפְּגָז הָיָה עַקְרָב. הַתְּחִלָּתִי לְצַעַוק בְּקָשָׁר: "אֵין לִי יָרִי, אֵין לִי יָרִי". הַבָּחוֹר המִצְרָי הַזָּה מִסְתָּכֵל, רֹואה פְּתָאָם תּוֹתָח בְּתוֹךְ הַפְּרָצָזָוּ שָׁלוּ, וּמִבְּנֵן שָׁאָנָהָנוּ לֹא בְּדִיקָמִים. וְאֵז הַוָּא הַתְּחִיל לְצִודָד אַלְיִ בְּאִיטָוֹת אֶת הַתּוֹתָח.

אַלְמָוג, מִצְרָי הַמִּפְּקָד, עַקְבָ אַחֲרֵי הַאִירָוּעָה המְדָהִים. הָוָא נָתַן בְּקָשָׁר פְּקוּדָה לְטָנָק שְׁלֹגְוָרָא לְדַפּוֹק אֶת הַטָּנָק המִצְרָי. גִּירָא עַמְּד בְּצִירָה הַטָּנָק שְׁמַעְבָּרוֹדָה הַשְּׁנִי אֶת הַטָּנָק המִצְרָי. הָוָא הַקָּדִים אֶת הַטָּנָק המִצְרָי שְׁבָרִיד-שְׁנִיָּה וְהַצִּיל אֶת לִיאָוָר, שְׁהַיָּה הַקָּרוֹב בִּיּוֹתָר לְטָנָק המִצְרָי וְאֶת הַטָּנָקִים הָאַחֲרִים בְּכָוחָה. אַלְמָוג נִיצֵּל אֶת הַמַּהוּמָה וְהַכְּלָבָול שְׁנוֹצְרוּ בְּכִוחָותָה המִצְרָיִם – וּבְמַכְתָּאָשׁ אֲדִירָה שְׁלֹמְקָלִיעִים, תּוֹתָחִי טָנָקִים וּרִימָנוּ יָד שְׁנוֹזְרוּקָו לְתַעֲלוֹת הַחְפּוּרוֹת, פָּרָז עִם הַכּוֹחַ. בָּאוּוּר שְׁרוּקָו קְלִיעִים שְׁלֹמְקָלִיעִים כְּדָרוּים נּוֹתְבִים שְׁזָהָרָו בְּחַשְׁכָה וְיַחַד

עם לשונות האש שללו מן הטנקים יצרו פסיפס אורות מדרהיהם. מצרי ההפקר הבchin אלמוג בעשרות חילילים מצדים מבוהלים, שהתקשו להבין מאיפה האוריב מגיח, מאיפה הוא תוקף.

זאביק ליכטמן העלה מבטן הטנק לצריכה תחמושת למקלע, מחסניות "עווזי" ורימוני יד. מיכל דלק מצרי גדול נפגע והאריך את השמיים. מחסני תחמושת התפוצצו ובערדו. סמוך לשעה 21:30 עצר אלמוג את סיירת הטנקים הקטנה שלו. מתוך 21 טנקים עימם יצא לדרך, רק בודדים הגיעו למקום בו עצר טנק המג"ד מצפון לבתי החווה. מתוך החשכה הופיעו שני טנקים. אלמוג זיהה אותם כתנקים "פטון". אחד הטנקים נע על הכביש בצורה מוזרה. זאביק ליכטמן, בפעם השנייה אותו לילה, יצא אל החשכה המאיימת, בינוות לעשרות חילילי אויב מדרום שרחשו בשטח. הפעם לקח עימיו את ה"עווזי" ושתי מחסניות מוצלבות. סיפר זאביק:

הרגתתי חשור וערים טנקיסטים בלי טנק. חשבתי שאני יכול להסתער ולפוגע בחילילים מצרים שרכו בחשכה... העוזי היה טען ודורך והנצרה הייתה פתוחה. לא ירתתי. אמרתי לעצמי: התפרקides שller זה לא לחסל מצרים אתה מוכחה להשתלט על שני הטנקים האלה.

בחולוף כמה דקות קיבל אלמוג תגבורת של שני טנקים ואות ליכטמן, מגיבורו אותו לילה. ברשות הקשר הגדרית שחזרה לפעול שמעו אלמוג, כי הקרב בצומת טרטור רחוק מסיוםו. המצב שם מחריד. זה לא היה מארב, זה היה מתחש מצרי ענק, מחוoper ודורך לקרב.

שדריונאים לכודים בטנקים קראו לעוזה, לחילוץ פצועים. כוחות הח"ר שנעו מאחור - צוערים מבה"ד 1, יחידה של סיירת "שקר" וכוח צנחים בפיקוד שמואל ארד, ניסו לפזר את הציר וניהלו קרבות עם כוחות מצריים עדיפים. ארטילריה מצרית ירדה כל הזמן על הכביש ופגעה באנשי הח"ר.

אלמוג אמר לזאביק ליכטמן, קיבוצניק מאושה, לנوع בין הטנקים שנתקעו, לבדוק את מצבם ולהודיעו למפקדים לעبور לרשות הקשר הגדרית. זאביק, קצין המבצעים, שמש כטען-קשר בטנק המג"ד, קופץ מן הטנק ורדץ בשטח שרעץ חילילים מצרים. אלמוג העיריך, כי בחשכה יתקשו המצרים לזהות את ליכטמן כחיליל ישראלי ויחשובו שהוא משליהם. באמצעות הדריך נזכר שקפץ בלי העוזי, לשנייה עצר והתלבט, והמשיך. בטנק פגוע שהחסם את ציר הדריך, שכב

חסר רוח חיים מפקד הפלוגה, רס"ן אליעזר כספי. אנשי הצוות שלו ישבו המוממים בטנק.

זאביק סייף לכתב במחנה, שמעון מנואלי, שתיחסר את קרב השרוון בחוויה: "פקודתי על הנג' לנסוע. המקלע שעל הצריח היה מרוסק למגררי, מיד הרכבתי את המקלע הרוזבי. ירייתי שלושה כדורים והמקלע נעצר. התותח יצא מכלל פעולה. הטנק הפסיק להיות נשק לחימה, אבל היה צריך לפניותו ולפתח את הצד לטנקים האחרים. לדמת לשוללים היה בלתי-אפשרי. הכל היה מוקש. המשכתי בנסעה, מאחוריו נעו טנקים נוספים. חיילים מצדים ירו לעבר טור הטנקים".

זאביק ליכטמן ניסה מחדש את הקשר הפלוגתי – לשווה. אף אחת מהמפקדות לא הגיבה לקריאה. זאביק הורייד את הטנק לשוללים במקום שנדראה נקי ממקושים, וסימן לטנקים האחרים לעקוב אחריו. אחרי שאחרון הטנקים חלף רץ בחזרה לטנק של אלמוג, שנותר מגדור 184, ומצא עצמו כבל המתח המצרי.

אמנון דשף, המכ"ט, הצליח לחברו לדרוש הקשר של אלמוג וענה אחורי הקרב.

רשף ליאוב ברום, מג"ד הסיור: "האם נראה לך שבמרחב בין לכסיון, טרטור, נחלה ומצמר יש אויב? עבור".
יואב: "חווי. אבל אני לא יודע אם כל-כך רציני כמו זה שmagib ממזרה. ההתרשות שלנו שיציר נחלה יחסית נקי..."

קצין המודיעין נכנס לרשף: "הודעה דחופה, אנו יורים לעבר חטיבה מצרית. היריות שהיו עבשו לנו לעבר מפקדת החטיבה המצרית. עبور".
רשף לאלמוג: "זה אתה. אלה הכלים שלך, המשך, עبور לבבדה, אתה יורה על חטיבה של האויב". לדגעו רשף חורג משלותו המפורשת: "תשמיד אותם. הפעל גם ארטילריה. אש תופת. שתק אותם. עبور".

מאחוריו גדור 184, נעו כוחות הח"ר. יחידת הצוערים, כוח "שקר" וכוח הצנחנים בפיקוד שמוליק ארד. הכוח, בגודל של גדור מוקדן, פתח באש לעבר חיילים מצרים בצדדי הדרך ובבל המתחם. המצרים לא הבינו מאיifa מגיע מטה האש. ארטילריה מצרית, מונחת על-ידי קצין צפיפות, הנחיתה מכת אש על כוחות הח"ר. וחל"ם של סיירת "שקר", שנע בצדוד לטנקים, ספג פגיעה ישירה והתפרק. 11 אנשיו נהרגו.
ערפל כבד הכביד על הראות בשטח. קציני התצפית המצרים התקשו

לטוח את אש התותחים. כוח אלמוג נחלץ ונערך להגנה. המתחם המצרי נראה כמו אחרי סופה. חיילים הסתובבו כאחוזי תזוזית וירו לכל עבר. פצצות א.פ.ג.י., מתחי טילים וארטילריה, הרעדו את המדבר. בחסות הערפל הכבש שירד על אזור הלחימה, הגדור של עמרם מצנע נע צפונה לעומק שטח האויב. מצנע בטנק המכבייל ספג פגיעה ונפל פצוע בצריח המפקד. נתן בן-ארyi הסמג"ד חפס את הפיקוד. בשלב מסויים נתן צווק בקשר: "איבדתי את הצפון, אני לא יודע איפה אני נמצא".

המח"ט אמנון רשות לאלמוג: "תחלץ את נתן לאחור".

אמנון לנתק בן-ארyi: "תשככל דרומה, אני יורה זיקוק אדום".

וודאי, קצין המודיעין של החטיבה, פרץ לקשר: "תיזהר, המצדדים מאזינים לך". שבריר שנייה אחר-כך השם התרמלאו זיקוקים אדומים.

אלמוג: "אני יורה זיקוק יירוק". השם התרמלאו מיד זיקוקים יירוקים. אלמוג: "אני יורה זיקוק ומידי אחורי שאני יורה אומר לך את הцевע". הטנק נתן נחלץ וחבר לכוחות הגדור.

הגלהבות המשיכו להאר את החשכה וסיפרו את סיפור הקרב הלילי.

אור לבוקר ה-16 באוקטובר התפרשו הטנקים של גדור 184 על גבעה 111 מדרום לציר שיק, צמוד למתחם החווה הסינית. אלמוג הכיר את הגבעה מתרגילים שערכ עלייה כמג"ד בסיני. כל החווה הסינית הייתה שטח מישורי, כמו פלטה. מעבר לככיש היו התרומות מימות של גבעות.

אמנון רשות: "בוא אליו, נדבר בעל-פה". אלמוג העביר את הטנקים לסמג"ד בני טון זהה ונערך עם הטנקים בעמדות הגנה. אלמוג בטנק שלו עלה על הככיש בצד לסתיקון.

אמנון רשות: "תיזהר. טנק מצרי נושא מולך". תוך שניות מתוך הערפל הכבש הגיע טנק מצרי. זאבק הקמן והוציא את ה"עוזי". הטווח הקצר לא אפשר לירות במקלע ובתווח. אלמוג נתן הוראה לנרג' לשבור ולרדת מהככיש כדי לא להתגש בטנק המצרי. אלמוג צודד את תותח הטנק לכיוון צפון וירה פגנו לתוכה הערפל. הפגנו לא פגע. הטנק המצרי חלף ליד טנק המג"ד. זאבק הבחן בשני אנשי קומנדו שישבו על הטנק. הוא יירה בהם ופגע. טנק האויב המשיך בנסעה. הנרג' נע דרומה, תותח הטנק היה בכיוון צפון. צמוד לטנק המצרי נעה ג'יפ עם ארבעה חיילים. אלמוג הבחן בטיל "שמל", טיל נגד טנקים נישא על ג'יפ. "עלינו עליהם עם הטנק ודרסנו אותו כסדרות", סיפר המג"ד.

הפגישה עם המ"ט הייתה קצרה ומרגשת. רשות לחץ בחום את ידו של המ"ט ויחד תיכננו את המשך הלחימה. אלמוג חזר אל הטנקים שלו, שנערכו על רכס גבעה 111. המצרים נראו מבולבלים, מתקשים לקלוט מה קורה. "בשלב מסויים", סיפר אלמוג, "אמרתי למפקדים להפסיק לירוט כדי לשמר על הטנקים".

המשך העיקרית של אותוليل – טיהור ציר עכבייש וטרטוור לכוחות חטיבת הצנחנים – הייתה רחוקה מהשלמה. אחרי השדרון שפרץ, במחיר כבד של שירות נפצעים וטנקים בווערים, התקרכו למתחם החוויה הסינית כוחות הח"ר שצורפו לחטיבה 14, גדור מסירת "שקד" בפיקודו של משה ספקטור, כוח צוערים מבה"ד 1 ויחידת צנחנים, שהורכבה משתי פלוגות, כפיקוד שמואל ארד. אנשי הסיור של ספקטור, מרביתם עם היכרות עמוקה את השטח, התפצלו לשני ראשיים. כוח אחד שטף קדימה בעקבות גדורו של שעיה ונלכד במכת אש בצומת. הכוח השני פנה על ציר נחלה לעבר התעללה.

סן אלי שגיא, מפקד הזחל"ם המוביל, היה אחד הדמויות המזוהדות שלחמו אותוليل בחוויה הסינית. חובש כיפה, מזוקן ובוגר ישיבת הכותל בירושלים, נראה תחילה כנטע זר בין לוחמי הסירות. מרבית אנשי היחידה הכירו את אלי כלוחם עוז-נפש, איש עם עקרונות ברזל, שידע לשלב את אמונהו הדתית, באמונה, כי צריך להציל את המדינה. לחבריו אמר ערבית הקרב, כי הם יוצאים בשליחות והקדושים-ברוך-הוא ישמר עליהם מכל פגע. חבריו של אלי, הכירו את סיפורו יוצא הדופן, בתעסוקה מבצעית קודמת ברצעת עזה. הוא הבחן ברכב שהידרדר לעבר קבוצת ילדים ערבים ששיחקו לצד הכבשים. אלי זינק לעברם והדף אותם מן הכבשים. על מעשה זה זכה בעיטור המופת. כמה ימים לפני חג סוכות, ריאין אותו יעקב אגמון, לתוכניתו בגלי צה"ל. אלי שגיא אמר:

המלחמה היא של כולנו. המטרה של כולנו. לי יש איזו משענת כלשה, איזנה קצת יותר מזו של אדם חילוני – משענת העבר, ההיסטוריה שלנו... אנשינו חייבים לזכור את העבר, את מסורת דוד, שלמה, יהודה המכבי, גבורת החשמונאים והושאה. בשעת קרב אין מבחין בשוני גדול בין אדם דתי לחילוני. המשימה היא של כולנו – הצלת עם ישראל.

לצדיו של אלי שגיא בזחל"ם היו ותיקים בסידרת – מוטי הג'ינג'י, עמרי עצמון, יוחי, גדי כהנא, אביגדור ברברש, איציק סופר ורחלמים בן-שושן. אליו הקפיד לנוע על תוואית הדרון, בה נעו קודם לכן הטנקים של יואכ' ברום. הוא העיריך שהחול עליו דרכו שרשות הטנקים נקי ממוקשים. הוא ידע שהדרון מסוכנת וכל סטייה עלולה להוביל להוביל אותם לביצות הטובענית שלחוף האגם המר. בעוד הכוח מגש דרכו באפלה – הוואר השטח ואש צולבת נורתה לעברם. המראה האחרון של אלי היה גופו זוהר מרץ באוויר, הולך וסוגר עליו. הטיל פגע בזחל"ם והבעיד אותו. איש לא יצא ממנו חי.

כח הצנחנים בפיקוד שמואל ארד, הבחן בזחל"ם סידרת "שקר" שהתפוצץ ועלה באש. שתי פלוגות הצנחנים בפיקוד רפי צוקר ודני גונן פרצו אל המתחם באש מקלעים, ודרסו חיללים מצרים שניצבו מולם וזרעו אש ומotaות בתעלות הסמוכות. הפלוגה של דני גונן מגדור 890 נעה ראשונה, הפלוגה של צוקר מגדור הצנחנים 202, נעה אחריה. המראה הקשה של זחל"ם "שקר" הביע, הדhips את הצנחנים הצעירים. הם ירו אחוריהם תווית לכל עבר, לכל מטרה שנראתה כחיל מצרי, שמתהורים מן החפירה ובידי או.פ.גי. קטלני. עשוות חיללים מצרים נהרגו ונפצעו. רפי צווק ברגע של הפוגה בקרבתו, לשמוליק ארד: "אחריليل כזה אני לא יכול להרוג יותר השבוע". צוקר עצמו, פגע ב-15 חיללים מצריים ברימון אחד.

דני גונן, שלחם עם חילilo הצעירים במתחם המצרי, סיפר:

הצר היה סתום. טנקים של חטיבה 14 בערו. היה קשה, כמעט בלתי אפשרי לנעו בצפיפות שנוצרה על הכביש. היו רגעים ארוכים בהם הינו תקועים בטור ללא יכולת לוזז. ארטילריה מצרית ידה עליינו כל הזמן. אי אפשר היה לתמן ולחדת מהכביש מחשש למוקשים. לא ניתן היה להזיז את הטנקים הפוגעים של חטיבה 14. כל מה שיכלנו לעשות אותו זמן היה להתפלל, שלא נחטוף פגעה ישירה בזחל"ם. אמרתי לאנשים, הדבר היחיד שאנחנו יכולים לעשות זה להוציא טנקיסטים פצועים מהטנקים. כל הלילה עסקנו בחילוץ.

פלוגת הצוערים מבה"ד 1 בפיקוד זמיר, נתקעה גם היא בצומת. אنسיהIRO מהזחל"מים לכל עבר, פגעו בחיללים מצרים, אבל הפקק בצומת לא אפשר להם אותוليل לפrox קדים. כל מאמציהם המפקרים – שמואל ארד מפקד

חידת הצנחים וסגנו רוני שמואל, למצוא פרצה בטוחה כדי לעקוף את הטנק – לא צלחו.

ב-15 באוקטובר, הקרב על מעוז החוף בודפשט טרם הסתיים. המעוות פירפר בין חיים ומות. הדגל הישראלי עדיין התנופנה ברוח, קרוע למחצה, כמו המעוות. שני הטנקים של גדור 9, שנכנסו להגן על המעוות בצהריי ה-6 באוקטובר, נותר טנק פעיל אחד של מפקד המחלקה שאול מוזס, אילן בר הטען-קשר, דני הרинг התותחן ומוטי בר-ציוון הנגן.

שמחה החילוץ אחורי שגדוד הצנחים של יוסי יפה, חבר למעוז, הייתה מוקדמת. הפלוגה של יוסי אשכנזי מהחטיבה הירושלמית עזבה את המעוות ב-11 באוקטובר. במקומה נכנסו אליו שתי פלוגות של הנח"ל מגדור 906. ב-15 באוקטובר נחת כוח קומנדו מצרי מהים ברכב אמפיבי ותקף את המעוות.

الطائف של שאול מוזס נכנס שוב ללחימה. דני הרינג העביר לטנק, שהפך לעמלה נייחת, את כל הפגומים שהיו בבטן הטנק השני. מלאי התחמושת אזול קורם לבן בקרוב מול גדור קומנדו סודאני. דני הרינג לא ישכח את הסודאים. כל אחד ענק, בגובה ורוחב של שני מטרים. "هم נראו לי כמו שירדו מן העצים. הם נכנסו לחצר המעוות, יריתי בהם בתותח הטנק בכינון ישיר".

ב-15 באוקטובר היה הניסיון האחרון של המצרים לפרוץ למעוז. אנשי הנח"ל וצוות הטנק ידעו שהוא הקרב האחרון. דני הרинг התותחן, ירה כמו מטורף. שאול מוזס עודד את אנשיו להמשיך להילחם. אילן בר, הטען-קשר נישק כל פגז. דני הרинг אפשר לשלווה נגמ"שיהם מצריים להתקרב – ובידי רצוף פגע בשלושתם. המצרים חדרו מנסיונות ההסתערות. הם לא ידעו כי בטנק נותרו כמה פגיזים בלבד. מעוז בודפשט ניצל. המעוות היחיד בקו בר-לב שלא נפל.

יום הלחימה בקרוב על בודפשט הסתיים במעשה גבורה נדיר. זחל"ם שהיה כורך למעוז, נפגע מאש מארב מצרי. מפקדו, סמל המחלקה משה לוי נפצע קשה. ידו נקטעה. משה לוי, קטוע יד, הורה לאנשיו לרדת מהזחל"ם ולהמשיך להילחם. הוא נע לעבר עמדת אויב. בידו השמאלית הטיל רימון יד לעמדת אויב וחיסל את אنسיה. הוא ספג בגופו רסיסים נוספים והסכים להסתנות רק אחרי חילוץ כל הפצועים. משה לוי קיבל את עיטוראות הגבורה.

פרק 13

15 באוקטובר: נפילת מפקדי הסירות

בין המפקדים שפרצו אותוليل את מתחם החווה הסינית היה ישראל בן-ארי, מ"פ טנקים ותיק. הוא הכיר היטב את גזות התעללה מיימי ההתקשה וההתעסקה המבצעית. החווה הסינית הייתה מוכרת לו היטב, כנוהה מדבר קבן, נקודת מים וצל במדבר צחיח, בו השרב מכיה ביום והצינה בלילה. ספק, אם לדגש חשב, שהפניה המדברית זו יכולה להיות קטלנית כל-כך. כאשר התקרכב בראש טור הטנקים שלו לחווה הסינית בדרך בצד ערבי-צפון, המראאה שנגלה לעיניו מצרי הנק היה מרהים. בחשכה הבהיר במאות, או אף חיללים מצרים, שנראו מופתעים מפריצת שיירת הטנקים. משני צידי הדרך נראו מחפורות ובן-מן מאות טנקים, נגמ"שים, סוללות טילי קרקע-אוויר, תחת מכ"ם, ורכבי פיקוד עם אנטנות קשר גבוהות מכוסות בראשות הסועואה. עמרם מצנע, המג"ד שהוביל את הכוח, הורה לאנשיו לפתח באש מכל הכלים. המצרים נראו נסים על נפשם, תופסים מהסה בחולות. צעקות בערבית נבלעו ברעש ההתפוצזיות. חיללים מצרים מבוהלים נראו קמים מתוך השמיות. אחדים מהם ניסו להшиб אש.

עמרם מצנע הופתע מגודלו של המתחם. הטנקים שלו פרצו נתיב של חמישה קילומטרים ומשני צידיו נראו המחפורות, העמוסות בטנקים, תותחים וכוחות ח"ר.

מצנע עצר את הטנק, כדי לבחון את מצב הגדרוד. הוא קרא בראש הקשר למפקדי הפלוגות והמחלקות. הדיווחים שקיבלו היו קשים. רוב הטנקים ספגו פגיעות. חלק מהתankים לא הצליחו לחצות את המתחם המצרי ונכלדו באש. מצנע התפנה לבדוק את מצב הנפגעים. הוא חש שליבו נצטט בעת שemu, כי ישראל בן-ארי נהרג. הוא ספג פגיעה ישירה בראשו, כשהוא חשוף בצריח.

מצוב חטיבה 14 היה בכ"ד רע. בלילה קרבות אחד איבדה החטיבה ממחצית מכוחה. למחרת אמנון רשם זה קרה בפעם השנייה במהלך המלחמה. אחרי הרם

שהקוו והטנקים שאיבר ביוםיהם הראשונים ללחימה, שוב איבר מפקדים ואנשי צוותים. אמנון רשות ידע, כי מאגר צוותי הטנקים, לא רק בחטיבה 14, אלא גם באחרות – הולך ומידלד. הוא ידע, באיחור, על נפילתם של חברים קוברים בחטיבות השירותן 7 ו-188 בקרבות השירותן ברמת-הגולן. לאמנון רשות לא היה זמן להתאבל על חבריו, חלקם שרתו אותו מראשית דרכו בשירותן, אחרים היו פקדורי. האויב המצרי לא הצליח לו רגע של שקט, גם אחרי הפריצה צפונה דרך מתחם החווה הסינית, ממנה יצא בשן ועין, אבל עדין עם מספיק טנקים כשירים ומרקטיםיים אתם יכול היה לאבטוח את ציד הפריצה להעלה של חטיבת הצנחנים.

אמנון רשות לא נזקק לתדריך של מפקד האוגדה אריק שרון, כדי לדעת עד כמה הלילה הוה, בין ה-15 ל-16 באוקטובר 1973, גורלי ועד כמה הטנקים והאנשים שלו חשובים במערכת על ראש הגשר. רשות, שועל-מדובר וקרבות רנים, ידע, שם הצליחה חיללה תיכשל, ספק אם יהיה לצה"ל את הכוח הנפשי והפייזי לפrox-דריך לתעללה ולהצוט אותה בניסיון ליצור מפנה במלחמה. רשות, חסכן במילימ, ידע שאין מקום לנאים ציוני שלו בראשת הקשר. הוא ידע שהוא לא הזמן, והאמין, שאנשיו ערד האחורי שבhem מבינים את גול המשימה והמחייב שישלמו עבורה.

המחשבות של המכ"ט נקבעו, בדיווח בראשת הקשר על צלליות טנקים מצפון. רשות ידע שמצוון לא נמצא כל כוח יידידותי והטנקים הנעים הם האויב. רשות האיר בפנס את מפת הקוד וגילה, כי כוחותינו פרושים בציר רחב מזר. הוא העביר להם פקודת כניסה והורה להם לצופף את קו ההגנה. עמרם מצנע והטנקים שלו חזרו לאחור ויישרו קו במקביל לגדור של אלמוג. בתנועה דרומה הבחן מצנע בשני טנקים מצריים שהחזו את ציר נסיעתו, במרקח כעשרים מטר. הוא שיגר פג' חזיר שריון לטנק הראשון והדליק אותו. הוא צודד את תוחה הטנק לעבר הטנק השני, כאשר הטנק שלו ספג פג' חזיר נסיעתו, מצנע נפגע ונזדקק מהמצרית. אנשי צוות של טנק הראשון הגיעו בו וחשו אליו. המג"ד הפציע הובחן באلونקה לTAG"ד המאולתר שהווים בשטח סמוך לטנק המכ"ט. אמנון רשות חש אל מצנע הפציע, נשק על ראשו ונרגע אחריו שקיבל ריווח רפואי, כי מצנע יהיה. הפיקוד על הכוח הגדרוני הועבר לננתן בן-אריה, סגן של מצנע.

לקראת חצות עבר במערכת הקשר החטיבית דיווח על התקפת נגד של גדור שריון מצרי, מצפון לדרום. אמנון החיש לעבר הכוח של נתן, כוח

מייחית הסיר של יואכ ברום. סגן רפי בר-לב חבר עם הטנקים שלו לכוח נתן ונערך לצידו לקרוב הגנה. בשטח המשיכו טנקים שנפגעו בקרוב לבעור וחשו את צלילות הטנקים שנערכו לקרוב שדרון מול הטנקים המצריים. נתן הורה לרפי בר-לב ליצב קו הגנה, מערבית לטנקים שלו. רפי אישר והחל לנוע מערבה. מציריה הטנק שלו הבחן נתן, כי הטנק של רפי בר-לב ספג פגיעה ישירה וחל לבעור. עמי פרידמן, פצוע ברגם"ש שלו, הורה לנאג' הרכב המשוריין לחוש לעבר הטנק של בר-לב. בדרך ספג הנגמ"ש פגיעה ישירה ונדרק. נתן יצא מעמדת ההגנה בה נערך, לעבר הנגמ"ש הבוער. אבישי, הטען של נתן שמע קול של פצוע. היה זה עמי פרידמן. נתן סייע לאבישי להעלות את פרידמן על ציריה הטנק, ובנסעה מהירה נחלץ לאחרור אל קו ההגנה המאוחר. פרידמן הועלה על נגמ"ש שהחל עושה דרכו לעבר התאג"ד. בדרך עלה הנגמ"ש על מארב חיר' מצרי ועלה באש. כל אנשי הצוות נהרגו. עמי פרידמן, שנפגע פעמי שלישית אותו לילה, לא הגיע אל התאג"ד.

נתן בן-ארי חש שהוא נמצא במצבם אימים. על רקע האש שבורה מן הטנקים, הבחן בצללית הטנק המצרי שפגע בטנק של רפי בר-לב. נתן שיגר לעברו פגנו והדרlik אותו.

מצפון לציר "שיק" בערה אבוקת אש שנראתה מרחקים. תחנת מכ"ם מצית, שנפגעה בשלבים הראשונים של הלחימה מהטנקים של אלמוג, חשה מראה מצמר. טנקים ישראליים ומצריים שודפים הגיעו לסוף דרכם, מרחק עשרות מטרים, לעתים פחות מכך, זה מזה. אחדים מן הטנקים עירין בערו. במחפורת הגדולה שהקיפה את תחנת המכ"ם היו מוטלים טנק ונגמ"ש של צה"ל. לידם הסתרתו כתיריס לוחמים, חלקים פצועים. כל העת שידרו קריאות מצוקה, אבל בקרוב לחיים ולמוות שהתחפה בין כוחות השריון והכוחות המצריים, החילוץ התעכב. רב-סרן נתן בן-ארי, סגן של עמרם מגנע, היה הראשון שהתפנה לצאת אל הכוח הנצור. שני מפקדי מחלקות, סג"ם ירון פיק וסג"ם יפתח, הובילו את כוח החילוץ וניווטו תחת אש מצית כבדה לעבר האנשים שזיהו עצם בנצנוצי פנס. הטנק של יפתח התקרב עד למחרות, ואנשיו סייעו בהעמתת הפצועים לתוך הטנק. האחרים טיפסו על טנקו השני, יפתח מנה חמישה איש על הטנק שלו. הטנק של ירון פיק נותר באבטחה. הטנק של יפתח נחלץ מהמחפורת כשמולו הופיעו שני טנקים מצריים. ירון הבחן במת呼吸 והצילה לפצוע באחד הטנקים. בניסיון לפגוע בטנק השני נתקע התותח ולא הגיע לפעולות הצדorder. הטנק המצרי الآخر

הבחן בו ושיגר פגז לטנק של יIRON. סג"מ יIRON פיק זינק מהטנק הבוער. יפתח על הכיביש הבחן בשני טנקים בוערים. הטנק של יIRON והטנק המצרי. הוא הבחן בטנק המצרי השני, אך לא יכול היה לצוד את התותח אליו בגל האנשים שעל סיפון הטנק. הטנק המצרי הקדים ושיגר פגז לטנק של יפתח שנדלק ועלה באש. שניים מן האנשים שהיו על סיפון הטנק נהרגו, האחרים נורקו פצעועים לחול. יפתח, פצוע קשה נגרר על-ידי נהגו לתעללה. הוא ראה את הטנק שלו בוער ונשרף כליל. טנק חילוץ אחר פרץ למקום והעמס את הפצועים. יפתח אותה לצדות שהוא פצוע, אבל במוחמה שהיתה לא הבחןינו בו. הטנק מיהר להסתלך. יפתח ועימו חובש, שהסתתר לצדתו בתעללה, ראו בעיניים כלות את הטנק המתפרק. יפתח הבין שם לא יפעל מיד, לא ייחלץ מן התופת. הוא ניסה לעודד את החובש שייצא אל השטח וינסה להזעיק עוזה, אבל החובש שהיה בהלם, סירב תחילתה לצאת. רק אחרי ששאג עליו ושיכנע אותו, שם לא יצא שניהם אבודים, יצא החובש מהמחפורת והחל לדוץ לכיוון הטנקים הישראלים. לפטע עזר, שינוי כיוון ורצץ לכיוון טנק מצרי. מפקד הטנק שלפ' אקדח וניסה לירות בו. החובש נמלט בחסותו החשכה. יפתח הצליך להרים ראש ולנופף בידו החבושה. לפטע שמע צקה בעברית. לידו עזר טנק ומן הצריח זינקה לעברו דמות וחילצה אותו. היה זה רמי, מפקדו לשעבר בקורס מפקדי טנקים.

באותה-זמן, אחרי חצות, התקדם כוח הצלילה של הצנחנים בדרךכו מערבה. טור "חול"מים של הצנחנים, עמוס באנשים וציוד, עבר בתוך הѓאים והטילים שנזרו באוויר. לפני הטור נעו טנקים מהגדוד של שעיה וחול"מים של יחידת סיור משוריינת. דני מט והצנחנים ראו את פגזי האר-פ.י.ג'י ואת טילי ה"סاجر" שהתקטו את החשכה. מה"ט הצנחנים ידע כי אלה הם אנשיו של אמןון רשות, חטיבה 14.

יאב ברום, מג"ד הסיור, נערך עם הטנקים והנגמ"שים בעמדות ליד מעוזי מצמר ואיבטח את חציית התעללה על-ידי חטיבת הצנחנים בפיקוד דני מט. טור הצנחנים נע בדרוםיה למרחק כ-800 מטר מצומת טרטור שם התחוללו קרבות הרוון הקשים.

מה"ט 14, אמןון רשות, עקב בראשת הקשר אחר כניסה הצנחנים ל"חצר" ממנה טיפסו על סוללות העפר בדרכם עם סירות הגומי אל תעלת סואץ. רשות היה מודאג בשעות הקטנות של ליל ה-15-16 באוקטובר, ממצו

הרופא של ראש הגשר שהקימו הצנחים בסיווע הטנקים וכוחות הסיור שלו. מצב החטיבה שלו היה קשה ביותר. כמעט כל הכוחות ספגו אבדות ניכרות. טנקים רבים נפגעו ועלו באש. מפקדים ולוחמים רבים נפלו. מערכות הקשר השתבשו.

בגזרה המרכזית פעלו כוחותיהם המודוללים של אברם אלמוג ונatan בקראי. יחד איתם היו נפגעים במספר גדול, חלקים פצועים קשה, שהיו זקנים לחילוץ ופינוי מיידי. המח"ט אמןון רשם ידע אותן שעות, שאין אפשרותו לחלץ את הפצועים, ועודאי שאין אפשרות להזניק לשטח מסוקי חילוץ. הכוחות שלו היו תחת כבד של האויב, מנותקים בעורפה. דיביזיות הח"ד ה-16 המצרית וחטיבת שריון שפעלה עימם, הגיעו את עצמת האש לעבר הטנקים הישראליים והלכו וסגרו טוחה מעמדות ההגנה של כוחות החטיבה.

מעריך לציר לכיסיון היה ריכוז ארטילרי גדול. מזורה לציר הסתתרו שירות טנקים ונגמ"שים בתחום מתחפות וצלפו לעבר השרוון הישראלי. אמןון דיווח בקשר למפקד האוגדה אריק שדרון על מצבו הקשה. שרון עודד אותו להחזיק מעמד בכל מחיר. רשם, נחוש בדעתו להמשיך להילחם כל עוד יש לו אנשים וטנקים, שמע צליל מנועי טנקים שנעו בחשכה. במקפת זיהה טנקים שהתקדמו בכו ישיר אל טנק המח"ט ושני הנגמ"שים שהיו ערוכים באגפיו. רשם התקשה להזותם אס צלליות הטנקים הם אויב, או כוחות שריון צה"ל שהצליחו לחברו אליו. הטנקים המשיכו בתנועה. במרחק של כ-30 מטר לא היה לרשם ספק. טנקים מצרים. הוא צודד את תותח הטנק שלו ובידי מהיר שיגר ארבעה פגזים. ארבעה טנקים מצרים נדלקו. הטנק החמישי שהשתרך אחריהם ניתק מגע ונסוג.

כתב במחנה, שמעון מנואלי, שתיכון את קרב חטיבה 14, חסף ריאון שערד עם רשם, שבועיים לפני המלחמה:

"כארה אתה תחת אש, אתה מפחד?"

רשם: "אני חשב שככל אדם נורמלי צריך לפחד. זו תוכנה שקיימת אצל כל אדם. אם אדם מסויים לא פוחד – ואני לא מדבר על מישחו שבטענו הוא פחדן, אלא על הרגשות הפחד, אני חשב שהוא אצלו לך". אני, לקרהת כל ביצוע אני פוחד, חושש. אני חשב שהה קורה לכל אחד. אלא כשאתה נכנס להצב האירופים, אתה נסחף באירועים ואתה מתגבר על ההרגשה הזאת. אתה שוכח

את כל מה שנעשה סביר, אתה מתרך אך ורק במה שמתՐחש בשטח. אין לך זמן לחשב על הדברים שיכולים לקרות לך, אלא איך תעבד בעורך צו, שאתה תהיה זה שתנצח. אתה אישית, כזוות וכחידה.

בלילה שבין ה-15 ל-16 באוקטובר הלכה והתבהרה המונת הקרב. אמנון שחש בראשית הלילה, כי הטנקים שלו נתקלו בכוחות אויב פוזרים, ושף, שהחטיבה שלו נלחמה במתחם ענק של האויב, עם דיביזיות טנקים הנן, שהחטיבה שלו נלחמה במתחם ענק של האויב. וחיז' מציג בטילים ובארטילריה.

אמנון רשם דיווח על הערכת הקרב שלו למפקד האוגדה אריק שרון. "חוויכים לפזר את המתחם הזה", אמר, "אם לא נפזר את המצור המצרי ונשבר או ניתוך הכוחות שלנו, תהיה לנו בעיה". רשם ידע שרידי החטיבה שלו, זוקים אותו בוקר יותר מכל למנוחה, אבל בלבוכו היה ספק אם יוכל לῆמה שעות שקט. אחרי שכחן את מצב כוחותיו, החליט ליום לחץ על האויב בתעלות ההשקייה של החווה הסינית. הוא הטיל את המשימה על הגדור של יואב ברום, שהוא הראשון שפרץ בלילה את המתחם המצרי עם מס' נפגעים נמוך יחסית.

יואב ברום, בן קיבוץ שפיים, החל את דרכו בצה"ל בראשית שנות ה-60 בחטיבת "גולני". יואב התנדב לשירות "גולני", אחת היחידות המבוקשות בין בני המשקם. בפעולת "נוקייב" זכה בצלון לשבח. במלחמה שששת-הימים נפצע בקרב בשומרון. כאשר פרצה מלחמת ההתשה, היה מנהל בית-הספר קיבוץ שפיים עם תואר שני בכלכלה. קרייאתו של שר הביטחון דאז, משה דיין, לבני המשקם להתנדב ליחידות המשמרות בקו התעלה, הלהיבת את יואב. הוא האמין שמקומו בחזית התעלה והתנדב בזוכות עברו לקצין סיור, ליחידת סיור של חטיבת שריון. ב-6 באוקטובר 1973 היה יואב ברום בטיעול באירופה. מרגע ששמע על המלחמה בבית, חיפש מקום בטיסה לאנץ. הוא ראה עצמו בר-מזל, בעת שעלה לטיסה, בזוכות העדריפות שקיבל לקצין שריון. יואב נשלח מיד לסייע לפיקוד על יחידת הסיור של חטיבה 14, שמפקדה נציג כרמל נחרג בקרב. יואב ברום, כלכלן ומחנך בקיבוץ שפיים, ידע שהוא מלחמה אחרת, לא שששת-הימים. יואב ברום, היה זה שהגילה ב-6 באוקטובר את "התפר" בין שתי הארכיות המצריות, דרכו פרצה בעבר שישה לילות חטיבת הצנחנים של דני מט לצלחת התעלה. יחידת הסיור של יואב הצליחה

להסתנן בין קווי האויב ועשתה את הלילה על גדות הטעלה, בשתח שהייתה בשליטה מצרית. הדיווח של יואב, כי הוא על שפת האגם, גרם כוכור אותו בוקר לפיצוץ בין גונן ושרון ולכמעט הדרחוו של שרון.

בשעה 3 לפנות בוקר, בليل ה-15-16 באוקטובר, החל גדור הסיר של יואב בהתקפה על מגנתת הנ"ט המצרי. אמנון רשם העריך שהופעת הכוח ממערב למזרחה תפטע את המצרים. המזל, ששיחק לצידו של יואב בימי הלחימה הראשוניים, היפנה לו עורף. יואב לא ידע שאגפו השמאלי חשוף לנוכחות האויב. כשהתקרב למתחם נפתחה על הגדור אש כבדה. יואב נתן פקודת הסתערות. הוא והטנק הצמוד אליו בפיקוד סמל יורם פרידנאלך הדליקו שני טנקים מצריים במתח הראשון. טנק מצרי, מהחורי מחפורת, צודד את תותחו לעבר הטנקים הישראלים. כמו בדור-קרוב בצהרי היום, הטנק של יואב הקדים את הטנק המצרי, ומטווח קרוב שיגר אליו פגז. יואב פנה בכיוון הצומת. שם, מהחורי תלולית, ארבעה לוחיל חיל ח"ר מצרי, שכיוון את האר.פ.ג.י לצריח המפקד. הפצחה פגעה ישירות בצריח. יואב ברום נפגע ונפל. מותו של יואב והפגיעות היישירות בטנקים אחרים בלמו את ההתקפה. ארטילריה של צה"ל הניחה אש כבדה על הצומת כדי לסייע בחילוץ הנפוגעים. מיחירת הסיר חזוו שלושה טנקים, שנחלצו לאחר מכן רצוף לעמדות המצרים. הצומת לא נפרצה.

נפילתם של סגן-אלוף יואב ברום, מפקד יחידת הסיר ושל רב-סרג'ן רפי בר-לב ממכירי המפקדים בסירת, היתה מהלומה קשה לחטיבה 14 ואוגדה 143.

השנים היו ידידים קרובים והכירו עוד לפני ימי השירות המשותפים. יואב, מפקד צוות בכיר בסירת "גולני" היוקרתית, ורפי בר-לב, מפקד צוות בסירת מטבח", הכירו ממצעים ותכנונים משותפים. המלחמה תפסה את שניהם באירופה. שניהם חזוו באותו מיטס, ישבו זה לצד זה. יואב ביקש מרפי, אחורי הנפלת מפקד הסירת בן-ציון כרמלי, כי אם יקרה לו משהו, הוא ייטול את הפיקוד. יואב, אחורי המבצע המוצלח ב"תפר" בין שתי הארכיות, האמין, כי יצליח לעبور את המלחמה בשלום. אוור לבוקר ה-16 באוקטובר, שני המפקדים הנעוים, לא היו בין החיים. אמנון רשם, מה"ט 14, באב את מותם של שני המפקדים הבכירים ואת הנופלים הרבים כל-כך אותו לילה. הוא דיווח למפקד האוגדה שרון על נפילתם של יואב ורפי. שרון קיבל קשה את הידיעה. בחרמ"ל פיקוד דרום התקשו לבשר למפקד החזית חיים בר-לב, כי

אחיננו האחוב רפי נפל בקרב. כאשר הגיעו אליו הידיעה, ביקש ברילב פרוש לצד ולהתבודד עם דמעותיו. אחרי המלחמה שיחזר אמןון רשות, מה"ט 14, רגע בו עלה יואב על רשות הקשו החטיבתיים כדי לצנן התלהבות המפקדים הצעירים על פגיעות בטנקים של האויב: "אם כל אחד מתכוון להכריז על כל טנק שהוא משמד, אז גם אנחנו דפכנו עצמנו אחד. אבל אני מציע שלא נעמיס את הרשות החטיבתית כדיוחים כאלה". הרמו היה ברור.

נתן שנורי, מקיבוץ בית-השיטה, היה מוותיקי יחידת הסיור של חטיבת 80. נימים הראשונים למלחמה לא הבין, איך הוא ואנשיו מבזבזים זמן יקר בסיס העורפי, בעוד השדרון ברמת-הגולן ובתעלת נשחק. באיחור רב הגיעו להרואה לזרת דרומה. יונתן קפלן קצין החה"ן, נמנה עם כוח הסיור של נתן שנורי.

אנשי יחידת הסיור ידעו, כי חטיבה 14 נלכדה בצומת עכבי-לכסיקון וכי הציר, שהיה חיוני ביותר למאץ הצליחה של צה"ל חסום. לצד הזחל"מים של שנורי, בהם לוחמי צנחים ותיקים, כאשר שהחלו את רום עם שרון ב-101 ו"חדשים", קאלה שלחמו בששת-הימים בקרב לשחרור ירושלים ובמלחמת העצמאות. לצד הצנחים נעו טנקים, אותם הוביל קצין גבה קומה וחסן, גדרון גלעדי, שהיה בעברו הצבאי קצין צנחים. גלעדי הפטייע את חבריו בצנחים, כאשר הודיע יום בהיר אחד, כי הוא ביקש לעبور הסבה לשrown. בצדנחים הייתה דעה, כי גדרון גלעדי, ביקש לעبور לשrown, אחרי נפילת אחיו הצעיר אמןון, בקרב רפיח במלחמת ששת-הימים. האמת בספר, היא שגדנון גלעדי ביקש לעبور לשrown עוד לפני מלחמת ששת-הימים, כדי להיות קרוב לאחיו ואחותו התאומים – אמןון ותמר, שניהם יפי תואר חייננים. בשrown א桓בו את התאומים לבית גלעדי ושםחו לבקשת האח הבוגר לעبور הסכת שrown. גדרון גלעדי עבר את קורס קציני השrown בהצטיינות, ובמלחמת העצמאות היה מפקד פלוגת טנקים. הטנק של גדרון הוביל את מתקפת הכוח בעיטה, מפקד על פלוגת טנקים. הטנק של גדרון הוביל את מתקפת הכוח המשולב. בדרך לציר לכיסיקון נתקע הטנק שלו באחת מתקלות המים. גדרון סירב לנטרש את הטנק והתעקש על חילוצו בගירה, ללא הצלחה. הטור התעכב מאחוריו. מפקד הגדור שעיה הוא שהאיץ בגדרון גלעדי לחדר מנגנון החילוץ ולטפס על טנק אחר.

בפקודת המח"ט לכוח נאמר, כי פריצת הצומת חיונית כדי להעביר את גשר הגלילים של צה"ל שנתקע בליל הצלילה. פרישת הגשר הייתה חיונית להזדונה מסיבית של כוחות שריון למערב התעללה. הטנקים הישראלים נעו ללא אורות, אבל כמה מאות מטרים מהמתהום נחשפו על-ידי הכוח המצרי. גדרון גלעדי היה הראשון שהבחין, כי הכוח משך צפונה מדי וועלה על מאוב מצרי. גדרון ניסה לעצור את התקדמות הכוח, אבל היה מאוחר מדי. שישה טנקים נפגעו. שעיה, מפקד הגדור, ניסה לארגן מחדש את שרידי הכוח. גדרון גלעדי דיווח בקשר לשעה, כי הוא מזהה את הכניסה לציר טרטור. גלעדי העיע, כי הוא וטנק נוסף יפרצו לעבר הצומת ויסתפו אותה באש. שעיה העיע שמתין לו ויבצעו את הפריצה בכוח גדול יותר. בתגובה לעבר גדרון, נפגע הטנק של שעיה. המג"ד נפצע וחולץ אחרי כשלוש שעות על-ידי כוח צנחנים. גדרון הבחין בפגיעה הישירה שספג טנק המג"ד. הוא ריכז את שרידי הכוח ושידר בקשר למחר"ט רשות, כי הוא מוכן לפrox.

הכוח המאולתר של גדרון גלעדימנה שמנוה טנקים. ארבעה טנקים משרידי הכוח שלו וכוח שעיה, וארכעה טנקים "תוועים" שחדרו אליו, מכוחות שנפגעו קשה. הוא הוביל את ההסתערות. בדרך אל הצומת עלה הטנק שלו על מוקש ופרס שרשורת. גלעדי נטה את הטנק ועבד לטנק השלישי בכוח, בפיקודו של שלומי ברילובסקי. כדורגלן מכבי נתניה. כשהתקרכבו לצומת נפל הטנק של שרubi לאות התעלות ולא הצליח להיחלץ. הטנק של צביקה יוגב החטיא את הפניה לציר טרטור והמשיך לנוף צפונה, בודד בשטח. ארבעת הטנקים המשופחים הגיעו לציר טרטור, אולם מסיבות לא ברורות, ניתקו מגע ונסוגו. גדרון גלעדי הודיע שהוא ממשיך לצומת עם טנק נוסף בפיקוד שלמה (שומיק) רוגוז'ינסקי, שותפו בחימ האזרחיים בניהול חברה לעכודות פיתוח. גלעדי הוא שמשך את רוגוז'ינסקי ליחידה המילואים שלו.

בשעה 04:45 בוקר, נשמע במערכת הקשר דיווחו של גדרון גלעדי: "חציתי את הצומת ללא בעיות. הציר פניו". אמנון רשות קיבל את הדיווח בשבעות רצון, אולי זה רגע המפנה, אבל תוך דקota הבין שהשמה היה מוקדמת מדי. גדרון גלעדי פרץ לתוך מערכת הקשר בקול נרגש: "כווחות חי"ר עם טילים מסתערים علينا...". זה היה הדיווח האחרון שלו. נתן שוני ואנשיו הבינו ששמהו חמור קרה והאיצו את קצב תנועת ה"חולמים" לעבר הצומת.

ה"חולמים" של סיירת הצנחנים תימרנו בין הטנקים השופפים. הם למדו

להווות בין טנקי "פטון" ישראליים וטנקי "ט'י" מצריים. רוב הטנקים השרופים היו שלנו. בתוך הזחל"מים ישבו אנשי סיירת חטיבת 80. שילוב של לוחמים ותיקים שהלחמו בפועלות התגמול של שנות ה-50, בקרב בעמק קדרון בירושלים במהלך מלחמת ששת-הימים ושירות מבצעי ארוך בקווים התעלה, בקעת הירדן ורמת-הגולן במהלך התחשה. רב-סרן נתן שנורי מקיבוץ בית השיטה הוביל את הטור. איתו בזחל"ם, כטרמפיקט, היה מכיה קופוסטה, מי שהיה מפקד הסיירת בקרבות לשחרור ירושלים ב-67'. קופוסטה ראה הרבה מראות קשים בחיו. המראה של שלדי הטנקים השרופים וכאליה שעדיין בערו היה מהכאבים והמצמרדים שראה בחיו. לא היה לו ספק שבתוכו הטנקים השרופים יש חברים שהכיר מהשריון, מימי המלחמות, המבצעים המשותפים והתעסוקה המבצעית. הוא ידע שהסיכוי למוצא ניצולים בטנקים השרופים קלוש. קופוסטה, עתיר הניסיון הקרבני, חש שהשકט שstrand מסביב לדבר הוא ומני בלבד. האש שליחכה את הטנקים הטרידה את קופוסטה. הוא לא ידע כיון מסתתר האויב, אבל חש אותו באוויר. ריח הקרב היה חזק מדי מכדי שאיש קרבות ותיק כמו שהוא לא יחווש אותו.

זחל"מים המשיכו בתנועה זהירה אל הצומת. נתן שנורי סקר במשקפת את השטח שלפניהם ומסביב. הוא חש שהוא נכנס לתוך מלכודת, אבל, לרגע לא חשב לעצור ולבצע סיבוב של מאה שטונאים מעלה בדרך שהיא מבטיחה לו ולאנסי - חיים. זה לא החינוך שקיבל כלוחם וקצין, זו לא הייתה מסורת הצענים, גם שסיוכוי הקרב נגדם. לנtan, הייתה סיבה טובה לעצור. מבין הטנקים השרופים רץ לעבר הזחל"ם שלו שרionario מפוזה, שהיה נתון בהלם. הוא החל לבכות לмерאה כוח הצענים. "כל החברים שלי נהרגו. אני היחיד שנשארתי בחיים. תעצרו, אל תמשיכו. יש שם כוחות גדולים, יש שם טנקים וטילים". נתן שנורי ביקש מאחד החובשים שיטפל בשריוןאי ויעלה אותו על אחד הזחל"מים. הכוח המשיך בדרכו קדרמה. סגן יונתן קפלן, היה בזחל"ם השלישי. יונתן, קצין מילואים ביחידת החה"ן, מצא עצמו במהלך מלחמה עם הסיירת של נתן שנורי. בין החה"ן והסיירת הייתה מתייחסות מתמדת. אנשי הסיירת התגאו תמיד ביחסיהם על החה"ן במשחקי הספורט הפופולריים בהתיישבות העובדת – כדורסל וכדורעף. יונתן קפלן, פטריות של פלוגת החה"ן ומטובי המפקדים שצמכו בה, נzag להזכיר את אנשי הסיירת: "או.קי' אתם טובים בכדורסל, אנחנו נהיה טובים במלחמה". ועכשו, בכoker ה-16 באוקטובר, עשה דרכו לעבר מתחם החווה הסינית, קצין בכוח של נתן שנורי.

טובי חבריו של יונתן מהסדרה היו אותה שעה ממערב לתעלת קילומטרים ספורים מתחתם הברזל והפלדה של המצרים בחווה הסינית.

"בזהל"ם של יוני קפלן, היה רופא הכוח נפתלי הדס, רופא ותיק בשירות מילואים, שעשה ימי מילואים רבים עם יחידות הצנחנים. בחייו האזרחיים היה כירורג בבית-החולמים איכילוב בתל-אביב. טרם היציאה לאוזור החווה הסינית, הצעיר נתן שנורי לד"ר הדס שימקם את התאג"ד שלו במקום מוגן יחסית, כדי שאפשר יהיה להעביר לשם נפגעים במקרה של התקלות. ד"ר הדס לא היה מוכן לשמו על כך. הוא נאבק על זכותו שהוא ו שני החובשים שלו ינוועו עם הכוח. הוא בחר בזהל"ם של יוני קפלן, עימו היה מיזוד.

"בזהל"ם הייתה צפיפות נוראה", סיפר ד"ר הדס, "למאגיסט לא היה חופש תנועה בתחום הזהל"ם. על ארוגי התחמושת שלו ישבו אנשים. שני החובשים שלו ניסו לחשוף תנועה בנסיעה, כמו שהם רוב האחרים". בלילה סייעו לד"ר הדס בטיפול בפציעים שזרמו כל הזמן. עיקר העומס היה עדין לפניו. תרמילי ה嘴角 הרפואית של ד"ר הדס, בתוכם בלטו שקיות העירוי הוסיף נפח לצפיפות בזהל"ם.

יוני קפלן, בעמדת המפקד לפנים, הבחן בשני טנקים. שניהם היו חורכים. מאחר מהם, הטנק הקדמי בערה אש. יוני יכול היה להעריך, כי זה הטנק של גדרון גלעדי שנפגע בצוותם. הצנחנים לא התעכבו ועקבו את הטנקים. ד"ר הדס נשך שפטים למראה צמד הטנקים המפוחמים. לפטע ראה ד"ר הדס חיזיון מהפנט. מן הסוללה הקבילה הבזיקה אלומת אור מהבהבת, מעין כוכב שביט. היא קربה ב מהירות עצומה, תוך שהיא מקפצת באוויר, וחבטה ברוטן הזהל"ם. טיל "סאגר" החל לבוער. מן הסוללה נורתה אש מעשרות כל' נשק אוטומטיים ופצצות בזוקה לעבר טור הזהל"ם. ד"ר הדס הבחן באנסים שעפו מהזהל"ם. חלקים פציעים שכבו על החול, אחרים התעשתו מהר וצעקו: "עיצרו! עיצרו!" שלושה זהל"מים, בתוכם זה של נתן שנורי ומיכה קופסתה הצליחו לפrox קדימה ולחמוק ממכת האש. שלושת הזהל"מים במאס נלכו. ד"ר הדס לא האמין לשנייה, כי יצא ללא פגע, אפילו לא שריטה. בזהל"ם אחד נותר אחד הלוחמים איצקוביץ, שבגדיו בערו. ד"ר הדס משך אותו החוצה וזרק אותו על החול, עד שהasha כבתה. המצרים כיוונו את האש לעבר הרופא והפציע. ד"ר הדס גרד את איצקוביץ אל מאחורי הזהל"ם. הוא פנס שם את שני החובשים שלו. אחד מהם ניסה להשיב אש.

ספר ד"ר הרס: באוטו רגע, לא ראיתי את יונתן קפלן ואת האחרים. חשבתי שבזחל"ם נותרו עוד פצועים. טיפשתי לתוך הזחל"ם מטה הנגה.└ משה הנגה היה צנחן הרוג. לא יכולתי לפנותו. דפנות הפלדה של הזחל"ם רתחו מהבעירה. מהאש נפגע המקלען רוייטר. הוא עזק מכבים וצעק: "הרגליים, הרגליים, אני לא מרגיש את הרגליים של! ניסיתי לגורור אותו למCHASE, אבל לא הצליח היזז אותו. הוא היה כבד. מהחשכה הגיע צנחן שלא הכרתי ועזר לי לגורור אותו. עקתי לו "רויטר תנסה להיזז את הרגליים". הוא לא הגיב. הסתכתי עלייו וראיתי שהוא חסר רוח חיים. הוא ספג כדורי בראש בעט החילוץ. חזרתי לטפל באיצקוביץ. מרחק שעשרות מטרים מאיונו שמעתי צעקות מקפיאות דם: "עליהם, עליהם!" רأיתי צלויות של חיילים שיוצאים מהעמדות ומתחילהם לנוע לעברנו. בהמולה במקום ראיתי את יונתן קפלן עם חבורה קטנה לצידו. הוא ייה עבר החילולים המצרים, שהתקדמו לעברנו. הייתה משוכנע שהה סוף. בשטח לא היה מCHASE, שום מסתור. הזחל"ם עליו נסע הכוח ספג פגיעות ישירות נוספות והתפוצץ. כל הניסיונות להתרחק מהמצרים עם הפצועים נראה חסרי סיכוי. החול הטובעני היקשה על התנועה.

ד"ר הדס שמע רחש, שהלך והתגבר. האש של הכוחות המצרים פסקה. מבعد להשכה הבהיר ד"ר הדס שני הזחל"מים של נתן שנדרי ועמי יעל, שנחלכו מן המתחם וחשו לעוזר לכוח שנלכד באש המצרים. הזחל"ם המחלץ נותרו חשופים בשטח. טיל סاجر פגע בזחל"ם של עמי יעל שעלה באש. חלק מהאנשים הצלחו לקפוץ ממנו. אותו זמן נלכדו במתחם, בחוסר אפשרות לפרוץ אותו או להימלץ מאחור הזחל"ם של גדרון הלווי ובאיש. הזחל"ם של גדרון הלווי שניסה להיחלץ נתקע בדיניות והפרק למטרה נייתה. אבישי ניסה לפנותו לכיוון החולמים של גדרון הלווי כדי להחלכו. לפטעה שמע את אנשיו צועקים: "טנק, טנק!" אבישי ניסה לשבור כיוון ולהיחלץ, אבל הטנק שיגר בו פגז – ופגע. בזחל"ם של אבישי היה נח כינרת, צנחן ותיק, מכבוצות כנרת. כינרת שמע את אבישי צועק: "לקפוץ מהזחל"ם! כינרת קפץ לתעלה וגילה ששכח את ה"עווזי" בזחל"ם. הוא חזר וטיפס לזחל"ם, משך את ה"עווזי" וקפץ שוב.

כוחות מצריים מסוללה סמוכה החלו במרדף אחריהם תוך צעקות "יהודה, יהוד!" כינרתית ואנשי החול"ם ניסו לדלג לתעללה קרובה. כשהגינו לשם, חסרי נשימה, גילן, כי שלושה מאנשי החול"ם לא היו עימם. ישראל שינדלר, מגיבורי הקרב בעמק קידרון במלחת ששת-הימים, שזכה בעיטור גבורה על אומץ לבו תחת אש, דני פلد ויחיאל שנורי, אחיו של נתן שנורי מפקד היחידה, נעדרו. הם לא הגיעו למחרפת. דני פلد ויחיאל שנורי, כמו נתן אחיו של ייחיאל היו מקובץ בבית השיטה. הברירה שבפני הכוח הייתה קשה: להיחלץ ולהציל את החיים או לחזור למתחם, אל התופת ולסrox אחר הפצועים, בידיעה שהסיכוי לחזור קלוש. אבישי הצעיר שככל הכוח ינסה להיחלץ ויאלו הוא לחזור לתעלות לחפש את הנעדרים. אבישי הסתנן חזרה למערך המצרי, תוך שהוא מחשש בעיניו את שלושת חברי הנעדרים. כשהגענו לחלולית חול בשטח הבchein בחול"מים הבוערים. סביבם רחשו כמו דבורים חיללים מצריים, מתחמים מן הפגיעה באויב. אבישי החליק למדרון התלוילית ורצ' כל עוד רוחו בו כדי לבדוק את יונתן קפלן, שהוביל את שארית הכוח כשלצידו ד"ר הדס, שהמשיך לטפל בפצועים, בניסיון לייצב את מצבם.

יונתן קפלן, לא ידע בוודאות היכן מצויים כוחות צה"ל. הוא נע מזרחה, כשלולו באופק הרחוק ורחה המשמש. מכיוון צפון נשמע רעש של טנקים. אחריו דקה-שתיים לא היה ספק בזוהם. טנקים מצריים, בגון בז'. לחلك מהאנשים ולפצועים לא היה נשק. לאחרים נשק קל. בכוח לא הייתה בזוקה אחת לרפואה. ד"ר הדס משוחר:

אליהו רגעים של אימה. בראש התרכזו מחשבות. מה אתה יכול לעשות נגד טנקים. האם להסתער עליהם בידים ריקות, כמו בಗטו ורשה. אולי להיכנע, אולי להסתתר, אבל איפה להסתתר, אין איפה בשטח החשוף. ופתאום, כמו מעשה ניסים, ערפל סמיר כיסה את המדבר. כמו עמוד האש של אלוהים. הטנקים המצריים חלפו לידם, בלי שהבחינו בהם. הצנחים נשכבו על הקרקע, דבוקים לאדמה, לא מאמינים לנס שקרה להם.

ד"ר הדס סיפר, שבאותן דקות אימה, חלפו בראשו תמנונות מהיו, בעקבות תמנונות מלחמה. הוא היה מוותיקי גדור הסיור. כלוחם היה בגדור 89 בתקופה פעולות התגמול. הוא לוחם בפועל אס-אבהה בסיני, במבצע כנרת ובפעולות קלקליה נגד הלגיון הירדני. בפועל כנרת, בעת חציית נהר הירדן

הגעש, הבחינו חיילים סורים בכוח הצנחנים. הדס ניצל או בנס. במבצע שני היה על זחל"ם בקרב המיתלה. תשעה נהרגו, הוא היחיד שרדר. באחד האימונים התפוצץ רימון יד. הוא נפצע. אח"ר-כך החל ללימוד רפואי. ללחמת ששת-הימים חזר כרופא יחידת הסיור של מיכה קופוסטה. בקרב ננהל קדרון היה עד למעשי גבורה של הצנחנים שנלכדו באש צולבת. הוא וואה את ישראל שינדר לחוצה את נתיב הcadorsים של הלגיון הירדני, מחלץ פצועים וקופץ אל חיו מגשר בגובה שבעה מטרים.

ד"ר הדס אדם חילוני, האמין שהאמונה של ישראל שינדר, דבקה גם בו. באותו בוקר, כשהוא ויונתן קפלן מובילים את שרים הכוח בשארית מחותיהם, כאשר הצמא הולך ומשתלט עליהם, הייתה בו לראשונה תחושה קשה שהמול שהוא תמיד לצידו הולך ונוטש אותו. הוא חרד להאמין בנס נוסף, כמו ענן הערפל שהציל אותו ואת חבריו ממוות בטוח.

הoadיסייה של יונתן קפלן נמשכה, בגדיו היו שרופאים מן האש שפרצה לאחר הפגיעה הישירה בזחל"ם. פניו היו מאובקות, שפתיו יבשות, צווכות. במימה שלא לא נותרו מים. את הטיפות האחרונות נתן לפצועים. ליונתן לא היה מכשיר קשר. לא היה לו מושג על תמונה הקרב. הוא ניווט "על עיור" לכיוון המשוער של ציר עכbesch, דרכו עברו בלילה כוחות הצנחנים של דני מט, בראשם יחידות החח"ן, היחידה שלו בשירות הסדר, עם החברים הקרובים שלו. ליונתן קפלן ניתקו המצרים שהתרכו אחריו לא היה צל של מושג, כי ממש הלילה ניתקו המצרים את ציר עכbesch, וכוחות ח"ר מצודים בטילים ומטולי א"ר. פ.ג' התמקמו לאורך הכביש וצלפו לעבר כלי רכב ישראליים שהתקרכבו למקום. אחרי הליכה מאומצת בחול גילה יונתן את הכביש, רצועת אסفلט צרה בתוך ים החול. הם חזו את הכביש שהוא ריק מתנועה ונכנסו לתוך מכתש קטן, שהופיע קצר צל. יונתן קפלן הציב צופה. בחולף כמה דקות נשמע רעש של רכב מתקרב. יונתן קפלן הבחן, כי זה קומנדקר של צה"ל. הוא ניסה לאותת לנגן בסימני ידים ובצעקות, אבל הנגן המבוּל נמלט משם כל עוד רוחו בו מחשש שהוא מاردב מצרי. יונתן והאנשיים שעימיו נקלעו למצב של יאש. הצמא העיק עליהם. מכיוון מוזח נשמעו כלי רכב. יונתן צפה בשיריה ונשמע צווק משמהה: "הם שלנו, שלנו..." היה זה כוח עתודה של חטיבת 80 בפיקוד אמרי, שסייע כל הלילה בניסיונות לקידום גשר הגלילים להעלה.

אותו בוקר היה יונתן קפלן איש מאושר. הוא חש, כמו שזכה אותו לילה בחיו. חבריו ליחידה, שהכירו את ההיסטוריה של משפחת קפלן, השתתפו בשמחתו. הם לא ידעו כי הגrouch מכול לפניו. הלילה הקודר והנורא של ה-16 באוקטובר היכה קשה בקיבוץ בית השיטה, השוכן בפתחו המזרחי של עמק יודעאל. אותו לילה ובנסיבות לו נפלו חמשה מבניו במתחם החווה הסינית – יהchai, יהיאל, דני, גרשון ומיכה.

כשללה השחר על מתחם החווה הסינית, ניסה הכוח בפיקודו של נתן שנורי ועימו דודו אהרון, מיכה קפוסטה ועמי יעל, לחוץ את חברי הילכודים בזחל"מים. נתן שנורי לא ידע, כי אחיו יהיאל, שהוא בזחל"ם של אבישי נהרג. אנשי החולוץ לא ידעו, כי הם בליבו של המתחם המצרי. כאשר התפזר הערפל הם נחשפו לכוח המצרי. מכל עבר נורתה לעברם אש. נתן שידר בקשר, בקול מרוסק: "אני מותקף מצפון, מותקף ממערב, על-ידי טנקים. עברו... אני רק עם זחל"מים וחיר"ר... תכניות מהר טנקים ותעללו מטוסים. מתקיפים אותי בטנקים. יש לי הרבה נפגעים."

אמנון רשם: "האם אתה יכול להיכנס שם לאזור שהוא תעלת ולהתאחד עם כל החבורה? עברו..."

נתן: "שלילי. הם ידרשו אותי עם הטנקים... עברו."

אמנון: "דיברתי עם אריק, ביקשתי ממוני לטפל בזה בדחיפות."

נתן: "הם מחסלים לי את כל היחידה. הם ממש עלי, מודיע אינכם מכנים טנקים יותר מהר? עברו..."

אמנון: "אין כאן טנקים, אין כאן טנקים. ואי-אפשר להרים כרגע מטוסים. אני מציע שתיקח מכשיר קשר ותנווע דרומה לעבר עכבייש ברגל. עברו."

האנשים טיפסו על הזחל"מים ותחת אש כבדה ניסו להיחלץ. האש המצרית פגעה בזחל"מים. אנשים נפצעו. האחרים הגיעו למחסוט סמוכים וניסו להיחלץ. תחילת שמרו האנשים על קשר עין, אולם האש המצרית אליצה אותם להתפצל בדינונות. באחת הדינונות ניסו ארבעה לוחמים, שרידים של כוח גדול, להציל את חייהם – עמי יעל אקסלרוד, יורם נאמן, דוד אהרון ויורם (ימי) נהרי. יורם נאמן ועמי יעל נפצעו ראשונים. דודו ויימי החליטו לחלצם. דודו ניסה לחבר אל השניים, כאשר האש המצרית רודפת אחריו. דודו הצליח להגיע אל יורם נאמן וגרר אותו עימו. הוא ניסה להגיע לתעלת קרוביה, אולם המצריים הבחינו בו והורידו מטה פצצות מרגמה על הדרך. דודו ויורם נאמו לא הגיעו למ Chapman. פגנו מרגמה פגע בהם. בעת נסיוון היחילוץ הנושא לא ידע

וזהו, כי חנוך אחיו, שהיה בסירית, נפל זמן קצר לפניו. שני האחים מגבעת חישט נהרגו בצומת טרטור, מרחק מאות מטרים זה מזה.

"ימי" נותר בלבד, חשוף בשטח. כוחות מצריים הלחכו וסגרו עליו. "ימי", מותיקי הצנחנים וה-101 הבין, כי סיכויו במרדף אחוריו קלושים. הוא נשכב על החול וכיוון עבר הכוח המצרי את טיל הנ"ט שבידו, כיון, סחט את ההורק ועزم את עיניו. הטיל התפוצץ בתוך קבוצת חיילים מצרים. "ימי" לא האמין למראה עיניו. החיילים המצרים נפכו לכל עבר. המרדף אחוריו נפסק. "ימי", בכוחות מחודשים שלא ידע את מקורם, המשיך לרווץ לכיוון רום-מורוח. הוא חסר לכוחות שריון שנעו לכיוון הציר. בקשר שמע אמןון על ניצול אחד מ"האדומים".

גדעון הלוי, לכוד במתחם המצרי דיווח, כי המצרים הולכים וסוגרים עליו. אמןון רשות שמע קול נפץ עז ולאחריו דמהה. בזחל"ם של גדרון הלוי, גיאולוג ודוקטורנט, היו יגאל שילוני, כתב רדיוא, ולימים אחד מכוכבי הטלוויזיה הבולטים בישראל; איתן מלכין, מהנדס; זאביק שדה, צולן; ושמשון כוכב, מותיקי הצנחנים והסירות, גיאולוג ודוקטורנט. שימושו היה בן 38 במוותו. אמןון רשות עדין ציפה לנס, חשב שאולי היהתה תקלה בראשת הקשר וכי עדין אפשר להציג את גדרון הלוי ואנשיו. אמןון הזעיק את הכוח של אהוד, שהיה ליד מעוז "לקקן" ואיבטח את חציית הצנחנים של דני מט. דקota לא ארכות אחריו שהתחילה לנוע, נפגע הטנק של אהוד שהוביל כוח של חמישה טנקים. סג"מ יוסי כהן, שהיה בעמדת הטען-קשר נהרג. תותח הטנק יצא מכלל פעולה. הטנקים האחרים נפגעו תוך זמן קצר, בזה אחר זה. אהוד יצא מהטנק ועודד את האנשים שנותרו בחיים, בתוכם הפצועים שהיו בהכרה, לנוטש במחירות את הטנקים. אהוד אסף סביבו כעשרים איש והוביל אותם לכיוון התאגד' ב"לקקן". מאחוריו סחבו אנשיו פצעו קשה באلونקה. בדרך הבchin בשתן טנקים תקועים שצוטתיהם המשיכו להילחם. אהוד קרא למפקדים להעטרת אילו, אבל הם המשיכו בלחימה – עד הסוף.

בשעה 07:30 בבוקר ערך אמןון רשות סיוכם שלليل הלחימה. מאZN הדמים והטנקים הפגועים היה קשה. מכל כוחות החטיבה נותרו טנקים מעטים ולא הרבה יותר מכך אנשים כשירים ללחימה. בין הטנקים הבודדים ששרדו היו כמה "פטונים" מגדוד 184, בפיקוד אברהם אלמוג. בבוקר, הרגע נדריר של שקט, שאל אלמוג את אנשיו אם מישחו מהם ראה את שלמה אלףיס. בפעם الأخيرة שאל אלמוג שמע משלמה היה זה אחרי שהוא הודיע לו בקשר, כי

המ"פ אליעזר כספי נהרג והוא לוקח את מקומו. מאז לא שמע את קולו. ורק בחילוף מספר ימים, הצליח שלמה לחבר לחטיבה. סיפורו היה מדרים.

בלילה חזה עם הטנק שלו את צומת טרטור. מהחווה הסינית נורתה אש כבדה לעבר הטנק שלו. הוא חש בזעוזע אידיר ומצא עצמו מושטש, שותת דם בתוך תעללה. הוא אייבד את ההכרה. לקדחת בוקר התעורר. מסביבו היו חילילים מצדים. אחד מהם חלץ מידו את השעון, אחרים פישפו בכיסי מכנסיו. אחד מהם כיסה אותו בשק. מבعد לחוררים בשק היוთה הבחין במצרים מטפסים על טנקים ויורים מקרוב בנגאי טנקים שערכו. בבוקר עברו חיללים מצרים וזרקו אותו מחוץ לתעללה. שלמה הכיר היטב את השטח מתפקידו במהלך הלחשה. הוא החליט לחכות ללילה. מסביבו התנהלו קרבות טנקים מצרים חלפו מטרים ממנגו, כשהוא שוכב ומסתתר מאחוריו שיח גדול. בחשכה נתקל בגוש גדול. היו אלה טנק ונגמ"ש של צה"ל שעלו על מוקשים וננטשו. מכשיר הקשר היה פתוח ורועש. שלמה ניסה לעלות על רשת הקשר ולצעק: "כאן שלמה קורא". ללא הצלחה. שלא אכל ושתה מאז הלילה הקודם, עט כמושא שלל על ג'יריקן מים ומנת קרב שמצא בטנק. בבוקר התעורר לקול רעש. היו אלה טנקים של צה"ל. הוא צעק וזיהו אותו. הוא ניצל.

בבוקר ה-17 באוקטובר, כוחות השירותון הדרילים שנותרו מלחטיבת 14 וכוחות החי"ר שנלחמו עימה היו מותשים, גמורים מעיפות ומאבדן חברים רבים כל-כך בליל לחימה אחד. המראה של שדה הקרב היה מנתקים, שאמננו רשם ראה בחיים. בכל מקום עליו צפה בمشקפת ראה טנקים, נגמ"שים וzech"מים רפואיים. שלנו ושל האויב. לעיתים מרחק מטרים ומהווים. לעיתים התותחים כמעט נגעו האחד השני. רובם היו מפוחים, אחרים פגועים קשה. בדרשת הקשר זרמו פקודות לכוחות שצלחו את התעללה והיו מנוקטים.

התמונה הייתה בידי אמנון רשם אותו בוקר, לא הייתה שלמה. הוא לא ידע בוודאות מי ניצל מן הלילה. היה לו ברור, כי כפי שכוחותיו מותשים, כך גם הכוחות המצרים במתחם החווה הסינית. גם הם הקיצו דם רב. שירות ואולי יותר מכך. שלדי הפלדה המצרית בשטח סיירו את המחריר שהילמו המצרים. אמנון נזכר בכאב במפקדים ובلوוחמים שאיבד אותו לילה. הוא נזכר במילים האחרונות שאמר לียวאך ברום המג"ד, שהיה לו חבר קרוב: "יוואכ, מה חשוב זו העקשות. העקשנות. אתה מבין".

שרון מפקד האוגדה, קרא את מפת הקרב, שאל את אמנון על מצבו.

המ"ט השיב שהמצב קשה, אבל עדין נותרו לו טנקים וצוותים כשירים. שון החליט להמשיך ולהתקוף, בלי להרפות. במקומות שונים נמשכה האש. כוח פטוניים של גבי הסתער לעבר המתחם המצרי. שלושה טנקים פרצו צפונה בין שדות המוקשים וביצות המלח הסמכות לאגם המר, זיהו טנקים מצריים מאחורי שיחים ושיגרו לעברים פגויים. היה זה אותו מגנן עליו עליה כמה שעות קודם לכן הכוח של יואב ברום. אחד הטנקים בכוחו עלה על מוקש. הטען-קשר גדי ברמן, מקיבוץ גנינגר נהרג. שלושת הטנקים האחרים בכוח המשיכו להילחם. ניסימיאן, תותחן הטנק של منهم, סגןו של גבי, הפליא בטיווח על הטנקים המצריים והשמיד ארבעה מהם. לאזרך הקרב הוחש חיר' מצרי נושא טילים. גבי הבחן בג'יפ מצרי נושא טילים, מכונן אליו את טילי "השל". הוא צירד במהירות את התותח, פגע בג'יפ וה夷ר אותו. לתרדמתו ואה את אחד החיללים המצרים שהועפו מהג'יפ חזר אליו ומחלץ פצעו. גבי שקל לירוח בהם, אבל מופתע מהתנהגותם אפשר להם לחמוק בשлом.

על זירת הקרב הופיעו מטוסי קרב מצריים. מזרחה, כמו ציפור טרפ עטו עליהם מטוסי מיראוז' ישראליים. אנשי השריון הרימו ראייהם לשמיים וראו את המיראים משגרים טילים למטוסים המצריים. אחדים מן המטוסים המעריים נפגעו, האחרים נמלטו מערבה. גבי, שפיקד על "טנק האקדמאים", כפי שכינו אותו בחטיבה, הודיע לאנשי הצotta שלו – יוסי ברקוביץ, הטען-קשר, סטודנט לרפואה באיטליה, אליעזר בלה התותחן, סטודנט לפיזיקה בטכניון, הנהג בצלאל יחזקאל, מוסמך למנהל עסקים, כי הוא חור לשטח כוחותינו. בביטחון הטנק נותר רק פגוז אחד.

אותו בוקר, לא ידע שונרי מה עלה בגורלם של גدعון הלוי ואנשיו. רק שבוע אחריו כן. כשהחדר לשם הצליח לפענח חלק מהתעלומה. הוא ואנשיו גילו את הזחל"ם של גدعון הלוי מרוטש ופגוע. טיל סAGER פגע במושב הנהג. מיכאל פטר, מקיבוץ יפעת נהרג. זאביק שדה ואיתן מלכין נתגלו קבורים על סוללת המגן. לידם נתגלה קבור ישראל שנידל. שמשון כוכב ודור שפר נמצא ליד הזחל"ם. לנtran שונרי לא הייתה תשובה כיצד כוכב וספר, שהיו כוחל"ם של אבישי חברו לגדרון הלוי ומצאו את מותם בזחל"ם שלו. נתן שונרי, כובע את המכיה הקשה שספגה הסירית, כתב לבני משפטו בבית השיטה, אחרי שנודע לו על נפילת אחיו ייחיאל, בקרב:

...הפעם באמת נלחמנו לקוינו, פשטו כמשמעותו. והמחיר יקר לאין-עירור. נכל היה חתוּף נורא. לא הספקתי כמעט לדבר עם ייחיאל

מאז חזר מאירופה. לרגע לא העליתי על דעתך להציג לו שלא יכנס אל קו האש. הן איך אפשר? ייחיאל היה מעוגן היטב בערכיהם של התמונות, פריצה קדימה, ברצון לתמת כתף. לא יכולתי לעמוד בפני בקשנותיהם של חזורי ח'ו"ל, או כאלה שבאו מיחידות עורפיות ובקשו והתחננו שאקח אותם. ביניהם היה גם דני פلد. זכורי, אורך הפערתני בו לחזור ליחידתו, אך את סמכותי הפיקודית לא ניצلتني. לא יכולתי. חשבתי על בית השיטה. אומנם לא העליתי בדעתך שאפשרות צזו באהה עליינו, אך גם עתה אני משוכנע, שלא היו עומדים לי כוחותי לשלוח מיחידתי לוחמים מעולים, חברים ואפלו אח.

מפקד האוגדה אריק שרון, הבין, כי לחטיבה 14 לא נותר עוד כוח לניטין נוספת לככוש את המתחם. הוא הטיל על המ"ט להיערך לבליימת כוחות שריון מצריים שנעו מצפון ומדרומים כדי לモוטט את ראש הגשר. שרון הבטיח לשטח כי יתגבר את חטיבת 14 בכוחות וטנקים חדשים, במקום האנשים והטנקים שאיבדה. הטנקים שדרדו את הקרב על מתחם החווה הסינית נעו על טיפות דלק آخرנות. אמנון רשם חש בעקבות המשתלטת עליו. יותר מכל היו אנשיו וזוקקים לדלק ולכמה שעותamina.

שאזי, שר ההגנה המצרי, שיחזר את יום ה-15 באוקטובר ביוםנו: הגרוע מכל היה עדיין לפנינו. באותו בוקר הופיעה על מסכי ההגנה האוורית שלנו במרכז "עشر" נקודה אשר נעה במהירות צפונה מעל איזור הדלתא של הנילוס. לא נותר לנו ספק. היה זה מטוס ביון אמריקני A-71-SR. גיחה זו עשויה הייתה לחשוף, כי הגדה המערבית ריקה למעשה מכוחות שריון. יכולנו להניח שהדבר יgive לדיעת הישראלים תוך כמה שעות... פניתו לשר ההגנה איסמעיל בבקשתה דחופה שנחזיר את דיביזיות השריון ה-4 וה-21, כדי להחזיר להגנתנו את שווי המשקל שהתרערר. איסמעיל השיב שהאובי עלול לפרש זאת כאות חולשה. זאת הייתה ראשית שגיאתנו השנייה.

פרק 14

15-16 באוקטובר: "אַקְפּוֹלָקְוּ"

אפיק טמיר, מפקד יחידת החה"ן בחטיבת הצנחנים 247, נראה מכונס בעצמו, בעת שזמין את הפלוגה לתרדרך מבצעי. אפיק, רציני תמיד, חסכן במילים, והזיק בידיו את מפת הקודים של סיני. הוא הצמיד את המפה על עמוד מאולתר ובמקל הצבע על העיר – החזית התעללה באוצר מעוזי מצמד שנפלו בידי המצרים ביוםיהם הראשונים להחימה.

אפיק הסתכל על עשרות האנשים שישבו לפניו. שלוש מחלקות צנחים, שתיים ותיקות יותר, אחת צעירה מאוד. שתים נלחמו בקרב על בית-הספר לשוטרים בקרב לשחרור ירושלים במלחמת ששת-הימים ולמחמת פרצו אל חומות העיר העתיקה. המחלקה הצעירה השתתפה במלחמת ההשתה ובמבצעים מיוחדים של חטיבת הצנחנים. זוכבי המדבר הטורפניים, זימזו וחתכו את המתח שהיה באוויר.

"אנחנו חוצים היליה את התעללה", אמר מפקד היחידה, "ראשונים. המשימה שלנו לחצות את התעללה בסירות גומי ולכבות ראש גדרה המצרית. אחרינו יצלחו גזרוי החטיבה". אפיק, לא היה צריך לומר זאת, אבל מבטו דיבר. הכל תלוי בנו. אם נצליח – החטיבה תצליח אחרינו. אחרי החטיבה יבוא השירון ואחריו כוחות צה"ל האחרים בחזית הדרום. אם חיליה ניכשל? איש מאייתנו לא יהיה מוכן לחשוב על כישלון.

כוחות ומשימות. אפיק, מפקד הכוח, עמנואל בן-נון, סגן מפקד הפלוגה, סגן מפקד הכוח ואחראי לפיקוד אם אפיק יפגע.

אל כהן, מפקד המחלקה הצעירה, יצליח ראשון. יחד איתו ייצאו לדרך הסירות בפיקוד ויקטור לוי, אבי קנור ואיתן ליס. הסירות של אפיק ומנו, יחללו לצלוח ברגע שאלה אליו כהן, ידוות, כי חפס ראש גדרה המצרית.

פלוגת החה"ן, לפי פקודת המבצע, תצליח את התעללה ראשונה בשש סירות קומנדו. בכל סירה ישנה לוחמים. להשתתף הכוח יהיו אחדראים שייטים של

יחידת ההנדסה הימית. הכרנו את אנשי היחידה מתרגיל משותף בקישון בחיפה בלילה חורפי וסוער במיווחד.

אבקיק, מפקד היחידה והכוח הצלוח, בחר ראשון את כוח המשימה שיחצה עימיו בסירה את התעללה. הלל גروسר, הקשר, שאול שובל ובן-צyon צפרי, מושבנאים, יורם אלוני מקיבוץ גבע, חבר להקת הגבעתרון ואני – באותם ימים עיתונאי בידיעות אחראנות וחובש פלוגתי במילואים.

מפקדי המחלקות החלו בהרכבת כוחות המשימה. הם לא שיערו לקרואת מה הם הולכים כשפירסמו את השמות. אנשים שלא נבחרו לא השלים עם החלטה. החל מסע שכנו, בניסיון לשנות את הרכב הצלחים. אכינועם תירוש, סמל ותיק בפלוגה, מוטתקי הלוויים שלא נבחר, ניסה לעורר, לחוץ, לבקש שימושו מן הנבחרים יותר על מקומו. עיקר מאמציו התרכו כלפי יורם אלוני מגבע שהוא אב לילדים קטנים. "בשביל מה אתה צריך את זה, אתה יודע לבדוק לקרה מה אתם הולכים, יש לך משפחה וילדים, תווחו לי..." יורם אלוני התלבט – ולא ויתר.

מפקדי הכוחות אורזים את הבונגלו – מטעני חבלה בצורת צינורות – לפריצת גדרות תיל ופריצת שדות מוקשים. אני מעיף מבט נוסף בחגור החובשים שלי, מודוא כי יש עימי די תחכחות אישיות, חוסמי עורקים ומזרקי מודפיים. בחגור אני מוצא מקום למסרתה שעימי. עוטף אותה בנילון שלא תיפגע במים.

נהג האוטובוס שלנו, אברהם בנדרוי, אינו מסתיר את התרגשותו לקרה הפרידה. כבר כמה ימים הוא איתנו ונראה שהפה לחלק בלתי-נפרד מהפלוגה. בבוקר ה-15 באוקטובר הסיע אותנו מהמיתלה לאזורי הייערכות בטאסה. בלילה הקורם, במעברי המיתלה, לא הרחק מצצתה פארקר שם צנחו הותיקים ב-1956, הנחנו מארבים לכוחות שדרין וקומנדו מצרים, אבל הם נעצרו קילומטרים אחדים מאיתנו על-ידי השריון וחיל-האויר. בלילה עוז ראיינו את אבוקות האש מהטנקים הבוערים. אברהם בנדרוי, מבודג מאיתנו, אבל מסתגל לתנאי המדבר הקשים, כמו ביום בהם לחם במהלך העצמאות ביחידת הג'יפים המפורסת "שוולי שמשון" של חטיבת גבעתי. בגופו נתרו צלחות מהקרבות על משטרת עיראק סואידן. מבטו חרוף את הדאגה בעניינו. הוא יודע לקרה מה אנו הולכים. הוא מתחלק עימנו במתח, בדאגה ובחרדה, מעודד וمبטיח, כי אחרי המלחמה ישע את כולנו הביתה – בשלום. אני יודע כמוهو, כי המשימה לקרהתנו אנו יוצאים, כמעט בלתי-אפשרית.

הרוח אינו איתנו והמצרים בגדה השניה יכולים לחסוף אותנו על המים. אז... על האז זהה, ניסיתי לא לחשב. איזה סיכוי יש לש סירות גומי, מול ח'יר' מחופר בעמדות ואפשרות שכוחות שריוון סמכים יחושו למקום לסתימת פרצה, ברגע שניצור כזו. ניסיתי לבРОוח מהמחשבות על הצפיו שם, ללא הצלחה מרובה. ניסיתי לכתוב הביתה מכתב. מה כתבים במכתב שהוא אולי אחרון?

העת רושם על הגלואה משפטים חסרי קשר וחסרי פשר. לבסוף אני קורע אותה לפיסות קטנות וזרה אותן עם כיוון הרוח. לידי על החול יושבים אחדים מחברי ליחידה. מקסים שושני כותב למשפחתו בגבעת יואב, הממושבאים הראשונים ברמת הגולן, שבין מייסדיו היו אחדים מি�וצאי הפלוגה.

הוא מסיים את מכתבו: "מקווה להתראות..."

דווי זולבר כותב: "עד עכשו הכול בסדר..." אבי קנו לא מסתפק בגלויות של הצבא הוא כותב לאשתו מגילה. יש מי שכותבים מכתבים על נייר קרтон. הדואר הצבאי שלח גם קרтоונים ביוםicals כאלה. גירואו אלוני מקיבוץ גבע, נראה מהורהר. אולי הוא מתחרט?

לבסוף אני מחליט לחזור למכתב. אני מוסר גלויה בידיו של בנדרוי ומספר טלפון של הבית. אני אומר לו לשלוח את המכתב ולהתקשר רק אם משחו יקירה לנו.

אבק מאץ בנו. הוזחל"מים הגיעו. מעמידים את הצד על הגב ונעים לעבר הרכבים. בנדרוי מתקשה להיפרד. הוא לוחץ ידיים עם כולם. איתוי הוא מתחבק. עיניו דומעות. אני כובש את שלו. הוא חוזר ומבטיח: "הבאתי אתכם למלחמה בשלום... אני אחזר אתכם, אני מבטיח..."

הלחומים שלא נבחרו, עדין מאוכזבים, מברכים לשלום. מי בחיבור חם, מי בטפחת כתף, מי בנפנוף יד. יוסי לוגסי האפסנאי מתרוץ בין הוזחל"מים ומחלק לחברה תפוחי עץ וגסים. "תאכלו חברה, תאכלו הרבה, מי יודע אם יש אוכל. כדי לא להכביר על סירות הגומי, אנחנו לוקחים איתנו מנות ערבית. ברגע האחרון אני תוחב לתרמיל הגב העמוס בתחבות אישיות, כמה קופסאות תירס, שקיות תה ופתחן צבאי. שיהיה. זו הייתה אחת החלטות הטעות של טרם קרב. אנחנו לוקחים איתנו גם שקיrina. בעוד כמה שעות ביצירת הלילה האפריקני נצטרעד על כך. אני קשור אפודה לאלונקה ונזכר איך לנו שש שנים וחצי, כשהעמדנו לפרק לעיר העתיקה בירושלים, ניגש אליו אדם קשיש ובידו סודר. "קח את זה!" אמר, בטון מצווה.

"אין לי צורך סבא", אמרתי, "לא קר שם..."

"קר שם", אמר בתקיפות, "אני יודע, גרתי שם."

אליהו גפני הפקיד הפלוגתי מופיע ובידו בקבוק וויסקי משובח. הוא מבקש מאיתנו לחתום על הבקבוק. "סגוליה למזל", הוא אומר. גם בערב הפיצעה לעיר העתיקה ביקש מאיתנו לחתום. אז לא כולם חזרו. גף, כפי שכננו את גפניمامין שהפעם יהיה שונה. הצעירים שבচבורה קלמן הור, חיים אהרון, עובדיה רומפלר, שאול שובל, דוד זילבר ומקסים שושני חתמו על הבקבוק בהתרגשות.

אני מסתכל על אביך בעמדת המפקד. קשה להבחין בסימני מתח אצלנו. פניו ננסכים ביטחון כאלו אנחנו בדרך לסיור שגרתי. הוא מחזק בידו בפומית מכשיר הקשר. ממתין לפקודת היツיה.

שעות אחדות קודם לכך. בחמ"ל אוגדה 143 בטאסה, תדרוך של מפקד האוגדה אריך שרונן למפקדי החטיבות ומפקדי משנה באוגדה. הדיוון מתקיים בקרון האלוף. דני מציג את התוכנית. שרונן מאזין בהקשבה לדרכו ומאשר את מרבית הפרטים. "חייבים להגיע למים במהירות אפשרית", אומר שרונן. ציר התנועה יהיה דומה לזה שעשתה יחידת הסיור של יואכ' ברום, כמה ימים קודם לכן. שרונן מאמין שהמצדים לא עלו על התפר, ולפי המודיעין שבידיינו ניתן לצלוח בקורסה שבין שתי הארמיות המצריות. יש הרבה כוחות מצרים מסביב לציריהם, אבל אם נצליח לפרוץ בתפר נגע אל המים ונצליח. שרונן אינו מותיר ספק אצל המפקדים, שהצליחה היא רגע השיא במלחמה. אם נצליח ננץ את המלחמה. הוא לא מעלה על דעתו אפשרות אחרות. דני מט בעיניו הוא הבחירה הטובה ביותר לפיקוד על הצליחה. במבצע זהה, מהగורולים שבעצם הצנחים בפעולות התגמול, דני יצא לחוץ את הכוח של סופאפו שנכנס לקרב קשה עם המצרים. מרגע שהגע, פני הקרב השתנו. כך היה בכל המבצעים שרוני הוביל. בששת-הימים הדרהים את המצרים במסע רגלי, בחולות ובפשיטה על התותחים באו"ם כתף. "המזוקן" כפי שכינה האלוף גונן את דני מט, היה האיש בידיו הפקיד שרונן את עתיד המלחמה, אולי גם עתידו שלו. בחור חטיבת הצנחים ובאגפה ינווע ייחידות שרונן. אריך שרונן לא יכול היה לחשב על שילוב טוב יותר מאשר דני מט ואמנון רשב. בתדריך סוכם שהכוונות ינוועו מאזרע "פונדק 76" בפתח הקור.

הבעיה המיידית של דני מט ומפקדת החטיבה בצתתם מהתדריך אצל שרונן

היתה מאיפה משיגים עוד זחל"מים. לחטיבה היו 30 זחל"מים. היא זוקה היהת ליותר מכפול. בהיעדר מספיק זחל"מים סוכם, כי חלק מהכוחות, בתוכם הסירות בפיקוד עוזי לוייטה וגדור 416 בפיקוד צביקי נור, ינוועו בזנב הטור באוטובוסים ורכב רך, ג'יפים וקומונדרקרים.

התוכנית המבצעית של החטיבה 247 שונתה אותו יומם מספר פעמיים. אחד הרעיניות שעלה וירד היה ליזור גדור צליחה מוקטן שיכלול את החה"ן והסירות, ועליו יפקד ארייך אכמן. לאחר-כך הוחלת שפלוגת החה"ן תצורף לגדור של דן זיו, שתיחיל בצליחה אחרי כיבוש ראש הגשר. התוכנית הסופית גובשה כעשורDKות בלבד לפני תחילת התנועה אל היעד. ארייך אכמן סמח"ט ב', קצין אחד מוד בחטיבה, קיבוצניק בעברו, שעבד תקופה קצרה בתפקיד ניהול בידיעות אחראנות ואחר-כך חבר לדידי בורוביין בהקמת חברת "כנפיים" שרכשה מנויות בחברת התעופה "ארקיע".

ברגע האחרון הוחלט, כי ארייך אכמן ייחזר לכוח הצלוח של החה"ן, מפקד על כוח הצליחה. יהודה בר, "יוד בית", סגן של דני מט, שהוביל אותנו בקרב בירושלים, קיבל את הפיקוד על אזור הצליחה וסימון צירי הירידת למים. הפלוגה של נוח נקבעה, כדי שתתפות עדモות על סוללת העפרצד הישראלי, ותנחית מכת אש לעבר הגדה המצרים. סגן-אלוף יוסף פרדקין נקבע למפקד החזר דרכא יעכדו הכוחות בירידה אל המים.

סדר התנועה היה לפי תפקיד היחידות והגדודים. כוח אזור הצליחה בפיקוד "יוד בית", החה"ן בפיקוד אביק ויחד איתנו ארייך אכמן; סירות הציגנים החטיבתיות בחיפוי וצליחה בגל השני, המה"ט דני מט וחבורת הפיקוד, גדור 565 של דן זיו, גדור 416 בפיקוד צביקי נור. שמיל שקד יוביל את הזחל"מים הריקים אחורי נחיתת הכוחות, יחוור דרך צומת טריטו-לבסיקון ויוביל את כוחות החטיבה שנותרו בעורף. שלושה גדוריו ארטילריה יטוחו את הגדה המצרים החל משעה וחצי לפני הצליחה.

סמוך ליציאה לדרך אירע לחטיבה נס ראשון. חנן ארן, איש מפקדת החטיבה, קצין עם תושייה יכולת ארגון נדירה, הצליח לגייס ברגע האחרון 30 זחל"מים ברפדים. זו הייתה תוספת כוח משמעותית לכוח הצלוח.

בקומה האחורונה נאמר, כי חיפוי הנחיתה יסומנו על-ידי כוח "יוד בית" יחד עם נחמן סירקין, באורות אדומים וירוקים. כל כוח ינווע לעבר אזור הנחיתה שלו ויהיה מה שייהה בדרך. חייבם לפrox ולצלוח.

בקופת המבצע קבוע דני מט, כי החטיבה תתחילה לנוע בשעה 16:30. סירה

ראשונה בימים, לפי התכנון, הסירה בפיקוד אלי כהן, תתחילה לחצות את התעללה בכיוון הגדה המצרית בשעה 20:00. הסתכלתי לאחר מכן לעבר טור החול"מים. כולם עמוסים באנשים וציוויל. רק רעש מנועי הבניין של החול"מים ומכשורי הקשר נשמע ברקע. לפעת, קולות שלא מן העולם זהה. סמלי דת, שהלפכו ליד החול"מים, נושאים תפילה ומחלקים דף ועליו תפילה הדורך. מרביתנו איננו שומר מסורת. אולם ברגע זה כל אחד מאיתנו חש צורך לשאת את דף התפילה בכיס השמאלי, סמוך לבב.

"ישמור עליכם אלוהים", מביך סמל הדת.

"אמן", עונם לו מתוך החול"מים.

כדור המשמש שוקע מעל התעללה ושורדיו שוטפים את המדבר בגוון אדמדם. אני מוציא את המסרטה מאריזות הנילון ומצלים את הנוף המרהיב. ענן אבק מתرومם מתחת לשדראות החול"מים. במכשיר הקשר זורמת פקודות. אני מזזה את קולו של המח"ט דני מט. קול שקט וסמכותי. הוא מאיץ ב" יוד בית" בחור, באrik אכמון, באביך ואחרים להחיש את הקצב. אני מוציא את הדפים המקומתיים המשמשים אותו מאז ראשית המלחמה כיוון קרב. לא הרבה הספקתי לכתחוב, לא עשינו הרבה מאז תחילת המלחמה לפני תשעה ימים.

כמה שורות מדפי היום:

10:05 – אנו בשירות מילואים פעיל. בשעת צהרים מתבטלת חופשת יום הכיפורים הצפויה. כוננות בגליל ריכוזים סורים בגולן.

10:06 – בוקר יום הכיפורים. מתח סמי אוור. אנחנו במחנה שנמר בירושלים. לקרה צהרים מכינוי חולפות ברחובות הבירה. מפירים את קדושת החג. אפילו לי זה מפרע. אוטובוסים עם שלטים "בשירות בטחוני". זה מתחילה להיות רציני. קצינים בשנילר, הבסיס העורפי של חטיבת ירושלים, מספרים כי בערב תחילת מלחמה. א Zukot' עלות ויהוד. א Zukot' אמרת. אנשים עטופי טליתות רצים מבית הכנסת הסמוך. בධו מודיעים על קרבות עזים ברמה ובתעללה. כוחות צה"ל בולמים את האויב – נאמר בהודעת דבר צה"ל.

10:07 התעסוקה המבצעית בבקעה מסתימת. אנחנו יהודים לבסיס החטיבה אישם. החטיבה מתגיאסת. אנחנו מאמנים, כי אחרי ההצעדיות נצא מיד לרמה או לסיני. הלילה יורד עליינו בסיס.

10:08 ידיעות סותרות וمبرוכות על המתרחש בחזית. בוחן מדווחים על בוקר חדש, בוקר של מפנה במלחמה. יוצרים את הרושם, כי זו מלחמה של "זבנג וגמרנו". מהדורה חזורת של שתיהן. לאחר הצהרים מופיע אצלנו מרצה מטעם מנהל הסברת ה证实. הוא מספר, כי זה שבר את המתקפה המצרית ואוגדת ברן העדית את התעללה. אוגדת שרון אחרת.

איך הגיעו כוחותינו את התעללה? שואל אחד מאנשי הפלוגה... המרצה מסביר: הם צלחו על גשרים שלנו וגשרים שנתקפסו מייד. הוא מספר שעודכן על ידי חדר המלחמה של המטכ"ל. אנחנו עוזב את ההרצאה מתוסכל. מתקנא בעמיהו העיתונאים שמדוברים מקרוב על הניצחון.

בערב אני פוגש את אריק אכמן ומספר לו על דברי המרצה, שורדים תל אביב ידוע. אכמן מספר לי שאוגדת ברן התרסקה, המצב חמור. הוא מבקש לחפש את המרצה ולסלק אותו מהבסיס. אני שואל את אריק אכמן: מה איתנו? מתי זרים. אין לנו תשובה. אנחנו עובדים על זה הוא מספר. מנו שקד (אז קצין צנחנים וח"ר ראש)لوحץ לנתנו משימה שמתאימה לנו.

יחד עם קצין ותיק ביחידת אמי יוצאת לעיר סמוכה לבסיס הערופי של החטיבה. אנחנו חולפים ליד קבוצת נערם. "אולי יש לכם תפקידי בשביבנו, אנחנו רוצים להתנדב". גם אנחנו רוצים להתנדב, השבתי. לילה נסף חולף علينا בבסיס, הרחק מן המלחמה.

הערב יודד. הראות בזחל"ם לא מאפשרת לקורוא את המשך היום. אני מוסיף שורה אחת: "10:15 בככיש טסה בדרך לתעללה".

התנועה איטית. אנחנו זוחלים ממש. פקקי תנועה אינסופים. טור חולמים מנסה לפזר מערבה. הטור מתפתל כמו נחש. הככיש הצר הומה כל רכב. טנקים ותותחים, שני כיווני התנועה. בצד הדרך חונה אוטובוס שהוכרש כאטבולנס. מתוכו נשמע קול ערבית נערה, שכמויה כפאתה מרגינה במדבר: "חברה תצלחו, חברה תצלחו, תחזרו בשלום". נקשר שומעים את אריק שרון: "כאן 40, מה המצב? ללחוץ קדימה, ללחוץ..."

דני מת, בזחל"ם החפ"ק אחראינו, לחוץ. אנחנו מפגרים אחרי לוח-הזמןנים. עוד מעט 22:00 בלילה, בקורס זום. לפני שעתים היינו צריכים להיות כבר במים. ואין לנו עדין סירות. בשעה 19:00 היינו צריכים להיפגש לצד הדון עם מפעילי הסירות, אנשי ההנדסה הימית, אבל הדרך אליהם עדין רחוקה. האם נצליח להגיע לפני עלות השחר. לא העוזנו לחשוב על צליחה באור יום. "יוד בית", אריק אכמן ואחרים ירדו מהרכבים והתחננו לפני נהגים שנעו מזרחה כי ירדו לצד הדרך ויאפשרו לשירה לחלוּף. לשוא. ויכוחים. צעקות. מבטים נואשים של המפקדים. עד טסהה מהירות הנסיעה הייתה סבירה. משם – נסענו פחות מארבעה קילומטר בשעה. מולנו שירות תחמושת, אמבולנסים, וכי לא. צבא אחד בנסיגה, צבא אחר, אנחנו, מנסים לפרוץ קדימה. הזמן נגדרנו. מhogי השעון רצים מהר מדי ואנחנו בקורס זום. על הדיניות ראיינו את התנקים של חטיבה 14. המפקדים בצריחים נופפו אלינו בתנועת "וַיִּ – ניצחון. התנקים בנחתת השרשות יצרו תחושה שאינו לבן.

הטנקיסטים נראו לנו צעירים כל-כך.

אנחנו מפגרים מאד אחרי לוח-הזמןנים. איש אינו אומר זאת, אבל אנחנו יודעים: "אם ניכנס לאור יום, איש מאיתנו לא יחוֹר". די בנקב של כדורי כרי להטביע את סירת הזרדאק הקטנה. עם הצד שאנו נשאים על הגב, הכל עם מכשיר קשר כבד, אני עם אלונקה מסורבלת, האחרים עם ציד לחימה, אין סיכוי לשרוד בהם. אני חושב, שאם הסירה תיפגע, אין ערך לאلونקה שתמשוך אותי למצולות התעללה. אני חשב לשמוד על תרמיל חובשים אחד ועל המטרת המוגנת באירוע ניילון אטומה למיים.

בזחל"ם הצפוף מהתפתחת שייה בין היל גروسר מכפר יחזקאל וירום אלוני מקיבוץ גבע.

היל: "ירום, על מה אתה חושב?"
ירום: "על הבית, על הילדים. המחשבות האלה מעיקות עלי. אני רוצה לשוב ולראות אותם".

היל: "אתה תראה אותם".

ירום: "הלוואי".
היל: "תשתכל על אביך. השקט שלו משגע אותו. תראה כמה הוא רגוע ושלון".

ירום: "אני מקנא בו שהוא כזה".
בנצי: "יש לכם סיגריה, אני מת לעשן".

הלו: "יש, רק תיזהר. יש כאן הרבה דלק וציוויל".

שאלות: "כמה זמן יש עוד?"

הלו: "קשה לדעת. בקושי זזים. בטוח שנספס את ה'שין'."

ירום: "רק שלא ניכנס לאור יום".

הלו: "אני מאמין שלא".

ירום: "אתה שמע את התותחים?"

הלו: "כן, זהמצוון. הנחתה ארטילרית רצינית יכולה להבריח את המצריים.

והיה המול שלנו".

ירום: "תשמע מה קורה שם, איזה קצב אש".

הלו: "מטורף למגاري. התותחים עושים עבודה מצוינת".

ירום: "רק שימושינו".

כבר מזמן הינו צריכים להיפגש עם אנשי הנדסה הימית והסירות. " יוד' בית" מփש קשור לאנשי ההנדסה הימית. אין תשובה בקשר. המח"ט לוחץ למצוא אותם מהר, בכל מחיר. בלבדיהם אין צליחה. "איפה הסירות?" שאלים המפקדים ולאיש אין תשובה. דני מט מהליט לשדר את קצין המבצעים החטיבתי יצחק ארבל המכונה "פוקסי" לחפש את הסירות האבודות. לתדהמתו מגלה פוקסי, כי הסירות וצוטרי ההנדסה הימית אינם מתחנים בנקודת המפגש המוסכמת. פוקסי אינו מאבד את עשותנותו ומשיך לחפש ולשאול עד שנודע לו שצוטרי הסירות מתחנים בנקודה אחרת. הוא מצליח לייצר קשר עימם ומתקדם עימם נקודת מפגש מוסכמת.

בשעה 23:00 לעודך, שלוש שעות אחרי הזמן שתואם לאיסוף צוותי ההנדסה הימית, התקיים המפגש. "חשבנו שלא הגיעו הלילה", אמר קצין ההנדסה הימית שטיבס לוחלים. הוא בדק איך להעמיס את הסירות על החול"מים. היה צפוף קודם לכך, עכשו, עם הסירות על הגג ואנשים נוספים בפנים היה צפוף, בלתי-אפשרי להוציא יד ורגל. רק אחרי כהה, אחרי שככל הסירות הועמסו על החול"מים נמשכה התנועה לעבר התעללה. מדריכים של ההנדסה הימית, שהזודחלו לתוך החול"ם חילקו לנו חגורות הצלה והסבירו איך נכנסים לסירה ואיך יושבים עליה.

" יוד' בית" ואנשיו הובילו את השיירה בכיביחון רב. המח"ט המשיך ללחוץ להגברת קצב התנועה. לימים סיפר:

מעולם לא הרגשתי באחריות כה כבדה כמו אותו לילה. הרגשתי שאנו מובילים מהלך גורלי שיכל לשנות את פני המלחמה. הרגשתי

כאיו עני כל עם ישראל נשואות אלינו. ידעתם שוכלם: המטה הכללי, הפיקוד, בוגדי האוגדה – וכי יודע מי עוד – מאזורים לרשות שלנו וממתינים לשםיע את מילת הקוד הגואלת – "אkapולקו". סיסמת הקוד שנקבעה לדיווח, כי הכוח הראשון צלח ונחוץ בגדה המערבית של התעלה.

שעה 00:23. הכוח נעצר. בחשכת הלילה נוצר מפגש עם יחידת טנקים בפיקוד יוחי גלעד, מתחיפה 421. יחידה זו כונתה "כוח חרף" והוא נועדה להוביל אותנו אל קו המים ולסייע באבטחת ראש הגשר ממזרח.

מתקרבים לתעלה. כמו רעם לפני הברק, נפתחה אש הנופת. במפקדת האוגדה ביקשו שנסמן באורות אדומיים קטנים של זחל"ם הפיקוד את מיקום הכוח. מיד נפתחה אש תופת מכוחות מצריים שחילשו על ציר עכביש. המצרים ירו מרגמות, מקלעים, שלפי קצב ועוצמת האש, נשמעו כמו גוריאנו. בחשכה נראה שתי נקודות אורה, שייטו לעברנו. הם החלפו מעל לוזחל"ם. ההתקפות שלהם נשמעה מקרוב. האש המצרית נשכה. זחל"ם אחד ספג פגיעה ישירה. זחל"מים אחרים נפגעו קל יותר. כמה סירות ספגו רסיסים. התנועה נשכה. לפיה התמונה מסביב והקהלות בקשר ידעו: אנחנו קרובים.

מפקדר גדרה הסיוו הארטילורי אורי וגן התחל בהרעה ארטילרית על הגדה המצרית. תותחי 155 מ"מ וגדוד מרגמות 160 מ"מ, הורידו פצצות בקצב רצוני. מכת האש נשכה למעלה משעה. טונות רבות של פצצות נחטו על קו המים והגדה המצרית.

פלוגת הטנקים של יוחי פנתה צפונה לכיוון צומת טרטורו-לכסיקון. הוטה החטיבתי התקדם לאיטה, בזיהירות, מחשש לארבי קומנדטו מצרי. "יוד בית" הגיע לצומת לכסיקון-נחלת ונפה מערבה. לכיוון התעלה. השמים בערו מפצצות וטילים שנזרו לעבר הטנקים של חטיבה 14. זה נראה קרוב, אבל הקרב התנהל קילומטרים אחדים מאיתנו. נזכרנו בתנעות ה"ויי" של הטנקיסטים בראשיתו של הערב. בלי שידעו החזקנו להם אצבעות. ידעו שהם נלחמים כדי שאנו נוכל לפrox ולצלוח. סמוך לכינסה לעיר – שרידי מעויי מצמד, ירדו שני קציני שלישות בירן וקוזו והחלו בסימון אזור הצליחה.

פגומים מצריים המשיכו לנחות. מאיר ליפשיץ, קשר של כוח הסימון ספג פגיעה ישירה ונ נהרג. הפלוגה של נח רבינוביץ התחללה לסרוק את שטח החצר

הmóvel אל קו המים. נחמן סירקין ואנשיו החלו בהנחת פנסי סימון. "יוד בית" נראה בשטח מנהל את המבצע. שני חופי צלילה סומנו בשטח – חוף יוק וחוף אדום. פגזים המשיכו ליפול. דוד ואוה קצין בחטיבת נגוע ונחרג. שמעתי בקשר את קולו של "יוד בית", שהוא מפקדי בחח"ן והוביל אותנו בקרב על בית-הספר לשוטרים. הוא הודיע בקשר, כי השטח נקי ואפשר לנוע לחוכו. הרגליים היו רדומות ולקח דקה-שתיים עד שאפשר היה ליישרן. אביך קפץ ראשון מהחול"ם ונ匝מד לסלולת העפר. אחרי אנחנו. אנשי ההנדסה הימית פרקו את הסירות וקידמו אותן לסלולת העפר. אורות הסימון הירוקים והאדומים נדלקו. נתיב התנועה למים היה ברור.

פגו מצרי התפוצץ לידינו. הרגשתי כאב חד בירך הימנית. מישתמי את המקום והיד הייתה ספוגה דם. חבשתי את הפצע על המכנסים. זו לא הייתה פגיעה קשה. פגו נסף התפוצץ, פגע בסוללת העפר והתיז ורסיסים. אחד מאנשי ההנדסה הימית הירפה מאחיזת הסירה ונפל לידי. הוא צעק: "חובש, חובש".

הדקתי את הפנס שהיה מכוסה צלופן אדום. באור החיוור ראיתי, כי נגע מרסיס. הרגעתו אותו, חסמתי את הרגם וצעמתי לאחרו, שיפנו אותו לתאנ"ד. לא יכולתי לעצור. אביך קרא לי לкопוץ לסירה. הייתי האחרון בצוות שהחליק מהסוללה למים. האلونקה הכבידה מאוד והנחתה אותה במרכז הסירה. אירק אכמון ואביך ישבו על הדופן בחוזית, אנחנו בצדדים. בימים היה מהומה.

אנשי ההנדסה הימית לא הצליחו להניע חלק מהסירות. שמעתי את מנגו, סגן מפקד הפלוגה צועק, כי הסירה שלו טובעת. אנשי ההנדסה הימית הצליחו לייצב אותה. אחרי מספר נסינונות הצליחו להניע את הסירה שלנו. שמעתי מישחו צועק, יתכן והיה זה קצין בהנדסה הימית: "אם לא תצליחו להפעיל מנועים תחתרו בכל הכוח..."

השעה 25:00 לפנות בוקר. שש הסירות הראשונות במים. אני מצוות לסירה של אביך מפקד היחידה, סירה מס' 6 בכוח.

הסירה של אלי כהן יצאה לדרך ראשונה. כמה מטר הפרירו בין אליו ואני ובין הגדה המצרית. השירות של אבי, ויקי ואיתן הניעו והחלו בתנועה. השירות נעלמו בעיטה, כשהן מותירות קצף במים. אביך ולידו הלל הקשר ציפו לשמע את קולו של אלי כהן. חלפו כמה דקות. דמהה. בגדה המצרית נשמע פיצוץ עז. אביך קרא בקשר לאלי. מפקד הצוות שצלח ראשון לא הגיב.

אביק, שקט מאד, אמר: "משהו קרה לאלי". פניו נראות מודאגות. יתכן ואלי והוצאות שלו נפגעו.

הסירות של ויקי, איתן ואבי נחתו בגדה המצרית. אנחנו הינו בתנועה במים. מימין לנו הסירה של מנו. אליו כהן נשמע באוויר: "אני הצד השני, הכל נקי". נשמעו לרווחה. ויקי היה בסירה השנייה שנחתה. הוא פרץ מימי של אלי והרחיב את ראש הגשר הקטן. אחרי דקה-שתיים נחתנו בחוף המצרי. המטען שלו הפעיל פרץ את גדר התיל הדוקרנית שהיתה בחוף המצרי. אביך דיווח בקשר ל"יוד בית", כי אנחנו הצד השני. "יוד בית", נרגש, שידר מיד למפקד החטיבה, כי אנחנו הצד השני.

דני מת, בקול שנשמעה בו נימת התרגשות, מאד לא אופיינית למחרט הוטתיק: "אkapolko. אני חוזר אkapolko...".

דקה-שתיים אחר-כך שמענו ברשת הקשר קול מוכר. הרמטכ"ל דדו אלעוז: "כל הכבוד. כל הכבוד".

לא ידענו אותוليل איזה הדר עשתה הסיסמה "אkapolko" ב"בור" המטה הכללי בקריה בתל-אביב. משה דין שר הביטחון היה מאושר. קצינים ב"בור" לחזו ידים והתחבקו. ובמupon ראש הממשלה, שהיתה בביתה ברמת אביב. גברת זקנה, שלא הצליחה אותנו לילה לעצום עין, מתחה דמעות מעיניה. לימים סיפרה גולדה שהיתה זו הבשורה הנפלאה ביותר שהגיעה אליה במלחמה.

בليلת המשיכו לזרום דרכנו כוחות החטיבה. הראשונים נחתו חיליל גדור 565 של דן זיו. ולאחריהם כוחות נוספים של החטיבה. הם חלפו על פנינו, העמיקו והרחיבו את ראש הגשר. המחרט דני מת והחפ"ק שלו צלחן לפנות בוקר. עימם היה הסופר מיכאל בר-זוהר. בלילה נפגשתי עם חברים קרוביים שהמשיכו בתנועה מהירה מערבה לעבר חורשת אקליפטוסים סמוכה. החלפת לי חיבר קרוב. לחצנו ידים. הוא הגיע מהתהדרות הסטודנטים, שהיא לי חבר קרוב. ישר למלחמה. הייתה זו פגישתנו האחרון. ימים קודם לכן מלונדון, איש למלחמה. הייתה זו פגישתנו האחרון. ימים אחדים לאחר מכן נפל בקרב סרפיאום. באור הירח החיוור ראייתי את צבי פרידמן, הג'ינג'י, עולה מן הסירה. שנים הינו חברים קרוביים. תמיד נסענו יחד לחידושים צנichות. הג'ינג'י, איש מסורת, שמח לראותות אותו. זה היה הדרדי. קבענו להיפגש אחרי המלחמה. הוא שרד את המלחמה. ראייתי את גיורא רביב, מפקד פלוגה א' בגדור של דן זיו, לוחם מעולה. הוא עבר את

המלחמה בשלום ונهرג שנים אחדות אחר-כך בתפקידו כקצין ביטחון בשגרירות ישראל בדרום-אפריקה.

הצלחה הפתיעה את הצבא המצרי. אריק שרון, הצליח בפעם השנייה לפוץ עם כוחותיו דרך התפר שבין שתי הארמיות המצריות. מפקדי היביזיות המצרית שנלחמו אותוليلת בטנקים של חטיבת 14, לא שיערו, כי בעורףם, בחשכת הלילה, צלחה חטיבת צנחנים ישראליות את הטעלה ותפסה ראש גשר בגדרה המערבית.

פרק 15

16 באוקטובר: אפריקה

קרני שמש מפיציות במצרים. אנחנו על סוללה העפר המצרית, בגרה המערבית של התעלה. קרני השמש מפוזות על פני המים, ההורמים לאיטם, כאילו יש להם את כל הזמן שבעולם. לצדינו על הסוללה, נהנים מהשימוש המלטפת, אחרי צינת הלילה המדברית אחדים מחברי לפלוגה. עפפון, שהספיק לתפוס ברגע האחרון מקום בכוח הצלח, אחרי שעשה את כל הדורן מנוי יורק, שם למד; אוחיון, חשמלאי בקרית שמונה; שושני, מושבניק מהגולן; גלעד עדי, מירושלים; וגלעד, קיבוצניק וסטודנט לתואר שני באוניברסיטה העברית.

אין כל סימן זכר לאויב. הרעב תוקף אותנו. אני נזכר בקופסאות התירס שלקחתי עמי לצילחה. כל אחד זוכה בכמה גרגירים. התעלה רוחשת פעילות של צה"ל. קילומטר או שניים צפונית מאיתנו, מיתרים ענני עשן שחורים וסמכים. עדין נשמעים צורות ירי ונפליות פגומים. הקרב על צירי הרכבים לתעלה נמשך. שלוש חטיבות שריוון מקיימות דם, מאבדות טנקים ובכוחות סמוים מושיכות להילחם. 14 של אמגון רף, 421 של חיים ארז ו-600 של טוביה רביב. החווה הסינית, חמותל, מיסורי, טרטו, לכסיון, עכביש הן זירות הקרב, שנמשך ברצף מאז ראשית הלילה הקודם. המלחמה בבוקר רוחקה מאיתנו, אבל אנחנו יודעים, שככל רגע היא עלולה לחזור. הפיקניק האפריקני שלנו, לא יכול להימשך. המקרים יגלו אותנו — ואז.

זו ההודמנות הדרונה לסrox במבטים ארוכים את מה שהיא מעוז מצמד. גדרות התיל היו פרוץים. זחל"ם שרוף בחצר המעווז, מגדל התצפית מרוסק, שמוות בכיוון המים. מיכל המים מחorder בצדדים, הפחים בדפנות התעלות מונוקים מרסיסי פגומים. עדות אילמת לימי המלחמה הראשוניים.

אחותי ההנדסה הימית הם הגיבורים החדשניים שלנו. בלילה לא זיהינו את

הפנים של השיטים, בבוקר מדי כמה דקות הם מגיעים, מנהיתים כוח וחזרים. להם ולנו אותה בעיה. אין להם אוכל, גם לנו אין. מה הינו משלמים עבו קופסת לוף, שבימים רגילים הינו דוחים. הגדודים של דן זיו, צבאיינו, הסירות של עוזי לויטה, הכוח שלagi ארליךמן צלחו דרכנו. אנחנו המארחים של צה"ל. איזה אוירוח בלי קפה של בוקר.

ממול נראים רחפורים של צה"ל בצבע בו' נועצים את שיניהם בסוללה העפר בצד המזרחי וויצרים פתח רחב לרכבים אמפיביים ענקיים שנראים נמלצחות. הרכבים האמפיביים המופעלים על-ידי צוות קטן, מכונים בפי אנשי ההנדסה "זילנואה" על שם המהנדס הצבאי שהמציא אותם. הרכב מסתיע במצווי גומי המתנפחים בעת השקתו. הם נראים כמו גרסת אבטיפוס למעכורות אמפיביות המשויות בין דובר וקאללה בתעלת לאמנש. צה"ל וכש 28 רכבים כאלה. איש בפיקוד לא האמין, כי בבוא היום בו צה"ל יצטרך לחתוך את 180 מטר רוחב התעלה, לא יהיו בידיו אמצעי גישור משוכלים יותר. הגשרים המצרים שנראו על המים בוקר הצליחה נראו מתקדמים בדור בהשוואה ל"תמסחים" שהחליקו לאיתם אל המים. מי שהדבק להם את כינוי "התמסחים" לא יכול היה לדיקק יותר.

גודוד 264 בפיקוד גיורא לב, לימים ראש עיריית פתח תקווה, היה הראשון שעשה את הדרך בתמסחים. בכל סכט, שני טנקים פטוון חצו את התעלה. מה"ט 421, חיים אז, פיקד על המבצע המורכב. חטיבה 421 היא אותו בוקר אחת חדש לנו, אחרי הברית עם חטיבה 14 של אמנון רשב, לה הינו חייבים את הצליחה השקטה בעורף האויב המצרי.

לפנות בוקר נפרדנו מכוח הפטונים של יהואי גלעד, יהוי, אותו דאיינו באור אחרון, בתנועה אל קו המים. יהוי, מפקד פלוגה ח', נשמע כל הלילה בקשר שקט, רגוע, ענייני. הוא והטנקים שלו נפרד מאיתנו בצומת לכסיון-נחלה. זמן קצר אחרי כן נפתחה מכת אש לעבר הטנקים. הטנקים של יהוי הגיעו באש תותחים והדילקו טנקים מצריים.

אotto זמן פעל גודוד השריון 257 מחתיבה 421 במשימה זורה לו לחלווטין. גירית גשר הגלילים לכוון התעלה. הטנקיסטים שקיבלו את המשימה לא הפסיקו לרטון ולקרטר. ממציא הגשר וממי שפיתח אותו ישראל טל (טליק), לא היה נהנה משיח אנשי הטנקים, על מה שנראה בעיניהם נחש פלדה, אותו הם עידיכים להוביל בציירים סבוכים, לעיתים פוקוקים. הוצאותם שנרתמו לגשר הגלילים לא עברו כל הכשרה קודמת. הוצאותם המקוריים שהיו צריכים

לסחוב את הגשר, אנשי פלוגת השריון של אלי גבע, מחתיבת השריון,⁷ היו באותו זמן בקרבות בחזית הרמה. מהרגע הראשון משימת גירית הגשר לא עלתה יפה. ווי הגירה נקרעו והיה צורך לאalter אמצעי חיבור אחרים.

בצדדים נע כוח דוברות, שנועד לצורך גשר באמצעות חיבור חלקו, וגשר הגלילים. לרמטכ"ל ולאלוף פיקוד דרום היה תנאי: בלי שני הגשרים אין צליחה. גשר הגלילים נעצר כל מאה-מאות מטר. כשני קילומטרים ממוקה לצומת עכביש נעקרה הוכבתת הגשר. כמו חלקים מן נקרעו ולא ניתן היה להמשיך לקדמו אל המים. אנשי ההנדסה הערכו, כי התיקון יארך שעות. שמעון בן-שושן, מג"ד הטנקים, תיאר את ליווי הגשר כ"משימה איטית ומעכנת לחדר".

שמעון הוזעק למשימה חדשה. בקשר נאמר לו, כי הכלים (הטנקים) של אمنון בבעיה והוא צריך לצאת ולסייע להם. אمنון רשם הורה לשמעון בן-שושן להגיע למסעף עכביש-טרטור ולהמשיך לציד לכטיקון. בדרך נאמר לו, כי יפגוש "אדומים" מכוח נתן שונרי. שמעון לא ידע, כי מדורב בשורי הצנחים ומפקדם הייתה כואבת. הם ביקשו מהשריון מים ומנות קרב. מג"ד השריון נשך את שפתיו למראה הצנחים הנצמדים לברזים של עוקבי המים ושותים ישירות מהגדינגים שעל הטנקים. הוא שמע מג"ד הצנחים כי בשטח נותרו טנקים ווחל"מים שרופאים ובתוכם נפצעים רבים. נתן טיפס על טנק המג"ד והכוchar יצא בדרך. גשם של טילים ירד עליהם. שמעון צעק בקשר: "טילים!" הוא נע עם פלוגה ז' שנעה בחוד לשקע קטן, שהעניק להם הגנה מפני ברד הטילים. מג"ד הטנקים זיהה, כי המצרים מטווחים למקום בו מסתתרים הטנקים והורה לכוח לקפל אנטנות.

פלוגה ז' עם מירון נעה מאחור. מפקד הכוח נתן פקודה להתרשם כאשר באווריד נראה מטס טילים. מוטי, נהג בצוות של שלמה מסטבאום, ראה טיל מולו והסתובב להזהיר את חברי. אנשי הצריח הקדימו את הטיל בשבירו שנייה. הטיל פגע בתא הנהג שהחל לבוער. מוטי, פצוע בידיו הימנית וברגלו צעק, כי איןנו רואה. הוא ניסה להפעיל את בלמי הטנק ברגלו ללא הצלחה. הוא הכנס את ידו הפוגעת לתוך הלחבות ודומם את המגווע. מוטי ניסה להיחלץ והרגיש שהוא לכוד. אריה אשרוביץ, מפקד טנק סמור, צעק למסטבאום לחלץ את הנהג. השניים לא נרתטו מהאש ומשכו בכוח את מוטי החוצה, שנויות לפני שהטנק התפוצץ.

מירון הבחן מעמדת התצפית אליה נכנס, כי הטנקים של המג"ד חשופים. שמעון המג"ד הספיק לומר "תודה" – ומיד טיל. טנק נוסף חטף פגיעה ישירה מימין. בצתמת נמשכה תנועת כוח חרמ"ש. הטנק של אורי לוי יצא לזרמתם כדי להסום כניסה כוחות נוספים למלכודת האש המצרית.

ארבעה טנקים מפלוגה ז' בפיקודו של אמנון עמייקם, שהתחילה את המלחמה כמפקדר מחלקה והזונק לתפקיד הממ"פ אחורי שני מפקדיו נפגעו. אמנון, מגיבורי הקרב על המתחים בראשית השבוע השני למלחמה, האיז נתנקים לחוץ במהירות את אוזור הצד של מפעלי הסאגרים. הטנקים שלו היו אש תותחים, מקלעים, עוזים. כל מה שירק אש. טיל פגע בטנק של מסנגר שנפצע. אריאל מגינוי הטען בטנק הממ"פ נפצע קשה בידו. מגנון הרתעה פגע בו בעת הרוי בקצב המטורף וידיו נשברה. למרות הכאב נשך שפטים ולא דיווח למפקד בצריח, כי הוא פצוע.

נדב, מפקד כוח טנקים, שנקלע למלכודת האש המצרית, סיפר: "נסענו בשניים וחצי קילומטרים בציר מטווח וגמרתי את כל הפגיזים ואת כל חמימות המקלע. נשאר רק העוזי. لأن שירתי פגעת. הכל היה מלא בח"ר מצרי עם א.פ.ג'י ומזרזות טילים".

ספר הלחימה של פלוגה ז' אותו יום לא הסתיים. הטנק של תלמי נפגע. נהג רוני בר נפצע. הצוות חילץ אותו לאחר. נגמ"ש חילוץ חש אליהם וכורך ספג טיל. הנהג נפצע קשה. רוני בר נהג הנגמ"ש הצליחו להחילץ. נגמ"ש היו פצועים מגדוד הצנחנים של נתן שונרי.

יוחי גלעד מפקד פלוגה ח', חטיבה 421, היה מרוצה מהbijoux המוצלח של חובלת הצנחנים והיציאה בשלום ממארב השריון והח"ר המצרי. בקשר החמיא לאנשיו על הצלחת המבצע. בדרך חלפו על פני כוח שריון אחר שהיה בדרך צפנה ונפגע ממטה טילים. יוחי הבחן בזחל"ם בוער. הוא שינה את מבנה התנועה ונע קדימה עם שלושה טנקים. משני צידי הטנקים של יצחקי והזוגו. מאוחר נעו הטנקים של עמי, מנשפלה, ושרעבי. בצדות של יוחי היה יושע צ'ץ, מפקד יחידת הסיוור. ברגע שהטנק של יוחי חלף על פני צומת לכטיקון-טרטור נפתחה לעברו אש רצחנית. יוחי הבחן באנשי ח"ר מצרים עם מטלוי א.פ.ג'י שארכו לטנקים בתעללה מימין. הוא הורה לפתחה באש וצדד את התותח בכיוון המצרים. הטנקים של מנשפלה ושרעבי נפגעו באשונים. הטנק של יוחי ניסה לתרמן באש מקלעים – ונפגע. "משנה, נפגעתתי!" צעק לתוך פומת הקשר. יוחי, פצוע, ניסה להחלק מהצריח אל

תוֹךְ הַטָּنָק. הַוָּא הַסְּפִיק לְצַעַוק: "נָהָג אַחֲרָה!" כַּאֲשֶׁר מַטּוֹל אַד. פִּי. גִּי נְגַעַל עַל הַטָּנָק. הַפְּגָנוּ רִיסֵּק אֶת צָרִich הַטָּnָק. יְוָחָאִי גַּלְעָd, אֲרִיה פַּרְקָשׁ הַתּוֹתָחָן, שְׁלוּם בְּנַטְולִילָה הַנָּהָג וְאִישׁ הַסִּירָת יְהֹוּשָׁעַ כִּץ נְהָרָgo. סְמִי נְאָדָל הִיא אִישׁ הַצּוֹתָה הַיְיחִיד שְׁנָחָלָץ. הַמְצָרִים הַמַּשְׁיכָו לְצַלּוֹף בְּטָنְקִים הַחַשׁוֹפִים. נְפָגָע הַטָּnָk שְׁלִי יְוָיְנָבָרג, מַפְקָד מַחְלָקָה 2, יְחֹזָקָאל בְּגַרְד וְחָנָן סְרִי שְׁהִי שְׁם נְהָרָgo עִימּוֹ. הַטָּnָk שְׁלִי חִגּוּ נְפָגָע. אֲכָל לֹא נְדָלָק. עַמְמִי נְטָל אֶת הַפִּיקּוֹד וְהַוָּהָרָה לְחִגּוּ לְהַיְחָלָץ. הַטָּnָk שְׁלִי עֹזָרָא מַנְסָפְלָד עַלְלה עַל מַוקְשׁ בְּבִנִּיסְיוֹן לְצָאת מַהְתָּוֹפָת. מַנְסָפְלָד וְצָוֹתוֹ נְטָשָׁו. הַכּוֹחַ הַנְּסָוג פָּגַשׁ בְּזָהָל"מִים עַם פְּצֻועִים מְגַדּוֹד הַצְּנָחָנִים שְׁלִי נְתַן שְׁוֹרָנִי.

דָּנִי מַט, מַחְ"ט הַצְּנָחָנִים, קִיבָּל אָתוֹ יָמִים דִּיוֹוחַ עַל נְפִילַת יְוָחִי וְאַנְשָׁיו. מַחְ"ט הַצְּנָחָנִים כָּאֵב אֶת נְפִילַת אֲנָשֵׁי הַשְּׁרוֹיָן.

הַמְּאָמֵץ לְהַדְחֵת רָאשֵׁ הַגְּשָׁר נְמַשֵּׂר. כּוֹחוֹת צְנָחָנִים שְׁצַלְחוּ אַחֲרֵי הַחָהָן הַעֲמִיקָה וְהַרְחִיבּוּ אֶת רָאשֵׁ הַגְּשָׁר. יוֹתֶר מִכָּל הַיּוֹן הַצְּנָחָנִים זָקִים לְטָנְקִים לְצִידָם. בְּהַחְתָּפָלוֹת עֲקָבָנוּ אַחֲרֵי הַטָּnָkִים שְׁלִי חַטִּיבָה 421 שְׁחַצְוּ אֶת הַתְּעַלָּה. יוֹסִי בְּגַרְגָּר הַיָּה מַפְקָד הַטָּnָkִים הַרְאָסָון שְׁחַצָּה אֶת הַתְּעַלָּה. אַחֲרֵי חַצָּה הַטָּnָk שְׁלִי הַמָּגָּד גִּירָא לָבָן. לְמַחרָת הַיּוֹם, בְּקָרְבָּם מִמְּעָרָב לְהַתְּעַלָּה, נִפְצַע יוֹסִי בְּגַרְגָּר קַשָּׁה, וַיָּנָתֵן אֲדָרֶת, לִימִים נְשִׁיאָא אַלְסִינְט תְּפִסָּה אֶת הַפִּיקּוֹד. כְּמוֹ הַיְפּוֹפּוֹטָמִים הַפְּלִיגָוּ הַתְּמִסְחִים בְּמִים וְהַנְּחִיתּוּ אֶת הַטָּnָkִים בְּצִידָנוּ. עַד לְצָהָרִים הַוּשָׁלָמה הַעֲבָרָת 21 טָnָkִים וְשַׁבָּעָה גַּמְ"שִׁים לְגַדָּה המְעָרָבִית. הַטָּnָkִים פָּרָצְוּ מִעָרָבָה וַיַּנְצַלּוּ עַד תָּום אֶת הַלְּמָסָה הַהַפְּתָעה בְּצֵד הַמִּצְרָיִם. הַמִּצְרָיִם פָּגָעוּ בְּכָל מַטְרָה בְּשָׂطָה. הַם חַשְׁפָּוּ וְהַשְׁמִידָוּ אַרְבָּעָ סּוֹלָלֹת טִילִי סָامָבָאשׁ תּוֹתְחִים בְּכָל מַטְרָה בְּשָׂطָה. הַם חַשְׁפָּוּ וְהַשְׁמִידָוּ אַרְבָּעָ סּוֹלָלֹת טִילִי סָאמָבָא 6, שְׁהַגָּנוּ עַל הַמְּרַחֵב הַאוּוֹרִי בְּדַרְךָ לְקַהְיָר. הַם הַגִּיעוּ לְעוֹמֹק שְׁלִי כְּ-20 קַילּוּמֵטר בְּצֵד הַמִּצְרָיִם, כַּמְעַט בְּלִי שְׁנוֹרְתָה לְעַבְרָם יְרִיחָה אֶחָת. בְּלִילָה, כַּשְׁחָזָרָוּ קָצְרִים בְּדַלְקָן וּבְפָגָזִים, וַיַּרְכְּבוּ לְחָנִין לְיִלָּה סְמֹךְ לְחֹורֶשׁ אַקְלִיפְטוֹסִים, הַיִּתְּהִי עַד לְמַפְגֵשׁ מַרְגָּש בֵּין דָנִי מַט מַחְ"ט הַצְּנָחָנִים וּמַפְקָדָי כּוֹחַ הַשְּׁרוֹיָן. הַמִּצְרָיִם דִּיבָרּוּ בְּהַתְּלָהּוֹת וּבְהַתְּרָגּוֹשׁוֹת, "אֵיךְ דָּפְקָנוּ אֹתָם." מַחְ"ט 421 חִים אָרוֹן, אָמַר לְמַחְ"ט הַצְּנָחָנִים: "זֹה הִיא יָמִים אֲגָדָה...".

הַצָּבָא הַמִּצְרָיִם מִמְּעָרָב הַתְּעַלָּה לֹא יְדַעַּ מַאיָּהָה נְחַתָּה עַלְיוֹן הַצְּרָה הַזָּוּן. הַפִּיקּוֹד הַמִּצְרָיִם הִיא מְשׁוֹכְנָעָ, כִּי זוּ פְּשִׁיטָה קּוֹמְנָדוּ מִשּׁוֹרְרִינָת, דּוֹמָה לֹוֹן שְׁחָה"ל בִּיצְעָה בְּמִפְרַץ סּוֹאָז בְּמַלחְמַת הַהַתָּשָׁה. הַמִּצְרָיִם לֹא העַלְוָה עַל דְּעַתָּם, כִּי צָה"ל צִלַּח את הַתְּעַלָּה וּכּוֹחוֹת צְנָחָנִים וּשְׁרוֹיָן מַשְׁתְּלָטִים עַל רַמְפּוֹת בְּגַרְגָּה הַמְּעָרָבִית, פּוֹגָעִים בְּכָוחַת מִצְרָיִם וּמַעֲמִיקִים אֶת רָאשֵׁ הַגְּשָׁר. בְּפִיקּוֹד הַמִּצְרָיִם

העירינו, כי זה היה מבצע פגע וברוח חרד-פערמי ולא נזעקו אותו לילה למרדף אחריו הטנקים.

שלולוה על המים נמשכה כל היום הראשון. רביעית מירואים טסה מעלינו בגובה נמוך. על כנפי המטוסים היה סמל בצבע צהוב, לא אופייני לחיל-האוויר. אחדים מאיתנו ירו באש מנשך קל לעבר המטוסים המצריים. על-פי תנועות הכנפיים שלהם, שנראה היה כאילו הם מנופפים לשлом העורם בנו חדר, כי היו אלה מטוסי חיל-האוויר. אחרי זמן קצר קיבלנו הוראה שלא לירות יותר לעבר המירואים. הם שלנו.

מפקד האוגדה אריק שרון והחפ"ק שלו על נגמ"ש אמריקני חריש, מצוד נמערת קשור, שלא ראיינו כמותה, נערכ סמוך לאזרור החציה ונihil שם את המערכת. הקרבה של אריק נסכה בנו ביטחון.

אותן שעות לא ידענו, כי מפקד האוגדה נמצא תחת לחץ כבד של מפקד החווית חיים בר-לב ואלוף הפיקוד שמואל גונן, לעצור את הצליחה.

תחושת רוממות שהיתה בו מראשית הבוקר, כי זהו יום המפנה בדרך לניצחון, השתנתה באחת. שרון לחץ על הפיקוד לנצל את ראש הגשר והלם הפתעה המצרית, כדי לפrox ולרוץ קדימה. הריווחים על קרובות מוצלחים של הצנחנים בקרבת ראש הגשר והדיווח של הטנקים, כי הם קרובים לככיש קהיר, להליכו את שרון. אלוף הפיקוד צין את רוח הקרב של שרון והודיע לו בפקודתו, כי הוא חייב לעצור.

גונן הודיע לו: "אתה מנוקך, אתה נצור."

שרון: "אנחנו לא במצב, אנחנו לא מנוקקים. יש בעיה בצד טרטור, אבל עם עוד כוחות נוכל לפתור אותה. ציר עכבייש פתוחה. אני מקבל דרכו אספקה, דלק, אנשים וטנקים. הוצאתי דרכו אנשים החוצה".

גונן מסרב להשתכנע: "זו גם דעתו של חיים (בר-לב)". הוא אומר לשרון.

שרון: "עכבייש היא לא בדיק דרך אקספרס, אבל הצד פתוח".

השיחה המתפתחת בין שרון וגונן עולה על טוניים גבוהים. דושיח של חירשים. שרון מבקש מהפיקוד, כי יתגבר את האגד המזרחי שלו בחטיבת מאגנדת ברן, והוא יעביר את חטיבת 14 מערבה, ויחיד עם חטיבת 421 של חיים אורן והצנחנים הוא יוכל לנתק את הכביש המוליך לקהיר, ולמוטט את שיירות האספקה המצריות שנעו ממערב למזרח. השמים פתוחים, אחרי שסוללות הטילים הושמדו וחיל-האוויר יכול לעשות שמות בצבא המצרי.

גונן מסרב לשמווע את כל הטיעונים. הוא מקפץ את הפיויזים של שרון,

כאשר הוא דוחה את בקשתו לtagbor כוחותיו במזרחה. צה"ל, אומר אלף הפיקוד, יחוור לתוכנית הצליחה הגדולה רק אחרי שהבעיות בעקביש וטרטור ייפתרו, ועל המים יהיו לפחות שני גשרים, הגלילים וגשר דוברות.

גונן מבהיר לשرون: בכל מקרה, כאשר נצליח, אוגדת ברן תצליח ראשונה והאגודה שלן תישאר בגיבוי". שרון חש, כי גונן מבקש לפגוע בו ואומר לאלו, כי גם אם יש תחרות בין קציני שתי האוגדות, מי יצליח ראשון, לו אישית אין התנגדות שברן יצליח ראשון, רק שתהיה כבר צליחה בכוח אוגדתי. שרון מנסה להלהיב את גונן בתיאור "היום האגרדי" של חיים ארוז ממערב לתעללה. גונן מתעלם, כאילו לא שמע דבר על יום הקרב של חטיבה. הוא מסרב לשמעו את שרון, כי אילו היהתו לו בעורף עוד חטיבה, חיים ארוז יכול היה לروع לקהיר.

גונן, בניסיון לשכך את זumo של שרון, מציע לו להיפגש איתו ועם בר-לב כדי לדבר על העניין.

שרון דוחה את ההצעה. "אני לא עוזב את האנשים שלי, אפילו לרגע. יש לי כאן מחסור באנשים. החפ"ק שלי מאבטח במקלעי 0.5 את החצר".

שרון מציע לגונן ובר-לב, כי יבואו אליו: "בוואו ותראו בעצמכם מה קורה. מוקמי כאן בחווית, עם האנשים שלי".

גונן דוחה את ההצעה. לאנשיו, שעקבו אחרי השיחה הקשה אמר שרון: "אני לא מאמין בפיקוד מרחוק. אני משוכנע שאם גונן ובר-לב היו מגיעים לבאן הם היו מבטלים את הפוקדה לעצור את הצליחה".

במבט היסטורי של 30 שנה לאחר נראתה, כי שרון צדק. ביום ה-16 באוקטובר נוצרה בפני צה"ל הזדמנות בלתי-יחזורת להפתיע את הצבא המצרי ממערב לתעללה ולאגר אותו ממערב למזרח, תוך יצירת איום ישיר על הבירה - קהיר. מהלך זה עשוי היה להוביל להסתומות הארМИות המצריות השנייה והשלישית שמאז ה-14 באוקטובר היו במצבה. פועליה היקפית גודלה של צה"ל במערב הייתה ממוסתת את רוח הקרב של הדיביזיות המצריות בחווה הסינית ובמחמים שליטים אחרים כמו מיסורי, שחלשו על הצידים המובילים לתעללה.

ב-16 באוקטובר אחר-הצהרים פקע גורם הפתעה. ראש הממשלה גולדה מאיר הודיעה מעל בימת הכנסת, כי היא שמחה לבשר לחברי הבית, כי

"כוחות צה"ל פועלים ממערב לתעלת". שמענו את גולדה ברדיו והיינו מודهما. איזו טעות של ראש הממשלה. פרק נוסף בספר המחדל. נלילה הודיע לנו אביך, מפקד היחידה, כי אנחנו חוזרים לגדה המזרחית, כדי לאפס עמדות הגנה על הכניסה לחצר מעוז מצמר. בחוסר רצון בולט חזינו שוב את התעלה, הפעם בכיוון הפוך.

הומטכ"ל המצרי שאולי, אותו עבר ביוםנו:

בוקר: ידיעות ראשונות על חידרת כוחות אויב. הודעה טלפונית ממפקדת הארמיה השנייה מסרה שכוחות קטנים של טנק אויב הצליחו לחצות לגדה המערבית סמוך לדוויר סואר. הארמיה השנייה מקטה צעדים להשמדתם. העמדתי בכוונות את כוחות העותודה שלנו מרוחב קהיר כדי שיוכלו לצאת בדרך ללא שהות אם הארמיה השנייה תאבד את שליטתה במצב.

זהירותים: הידיעות היו עדין בלתי-בירורות. כמה ייחדות סאמ', שענו כמעט 15 קילומטר מן התעלה החלו לדוח על התקפות של טנק אויב.

החליטנו לנתקוט פעולה מתואמת נגד החדרה למחורת בבור, ה-17 באוקטובר. אלא מה?

הדיביזיה המשוריינת ה-21, כוח העותודה של הארמיה השנייה, הייתה נתונה בקרבות עם האויב ולא ניתן היה לפנומה מייד.

אותו ערב הצעתי לפנות את חיילינו מן הגדה המזרחית. בדין במרכז עשר (החט"ל המצרי) סأدאת צעק: " מדוע אתה מציע תמיד לפנות את חיילינו מן הגדה המזרחית. היה עלייך לעמוד למשפט צבאי. אם תמשיך בהצעות אלה אעמידך בפני בית דין צבאי. איני רוצה לשם אף מלה נוספת.

פרק 16

15-16 באוקטובר:

גדוד 890 – מלכודת בחווה הסינית

צהריי ה-15 באוקטובר 1973. גדוד הצנחנים 890 בראש-סודאר, לקרה המשימה, שעשויה להוכיח את גלגל המזלות של המלחמה. צלילה בעורף הצבא המצרי במרחב סואץ, תנועה לכיוון הבירה המצרית קהיר וניתוק ציר האספקה של הארמיות 2 ו-3 בכוון החזית. התיאומים עם חיל-הים למרחב שלמה הושלמו. נחיתות של החיל יובלו את הצנחנים לחוף המצרי – ומשם בדרך המלך לקהיר. מבצע צנחים קליסי, פשיטה בעורף האויב, בבטן הרכה שלו. "אור יורך" היה שם המבצע.

מג"ד 890, איציק מרדכי, אהב את המשימה. מפקדי הפלוגות היו נלהבים. ההצלחה של הגדור ובמיוחד הפלוגה הצעירה של מנו בן-ישי ז"ל, ופלוגה הרב"טים של אלי שורק, במרדרפים אחרי הקומנדו המצרי, הוסיפה לאווירה הטובה ולמורל הגבואה. משביב למדורה ישבו מפקדים ולוחמים ושרו. איציק, המג"ד, אוהב שירותו, ה策טף לאנשיו.

מטוס סיור קל חלף מעל למפקחת הגדוד והצניחה מעטפה. איציק מרדכי, קרא במסמך המשוגג: "שינויי משימה, עולים לרפידים". שעה קלה אחר-כך נחתו מטוסי קרנף-הדרcols של חיל-האויר בשדה-התעופה הקטן בראש-סודאר. המפקדים והחיילים העמיסו במחירות ציוד קרבו לבטן המטוסים. קענינו אספהה בהולים, טענו שיש בעית עודף משקל ויש להוריד חלק מהציוד. המרגמות הכבdot, הנשק הגודורי המסיע, הורדו מן המטוסים והועמסו על משאיות. כמה שעות אחרי כן הן היו חסרות. המטוסים המריאו וטסו מבנה לשדה-התעופה ברפידים. ברפידים המתינה למג"ד הצנחנים הוראה לעלות מיד עם הגדוד על אוטובוסים ולנועו לטאסה. ציריו התנוועה היו עמוסים. פקקים בלתי-אפשררים, מג"ד הצנחנים ירד מפעם לפעם

לכובש, כדי לשכנע נהגים שיפנו דרך לשירות האוטובוסים. הוא האיז נהגים: "אל תעצרו, ואם צריך תפרצו ממחסומים, חייבם להגיע בדחיפות לטאה".

באותה שעת ערב, נאבק מה"ט הצנחנים עוזי יאירי בפקקי תנועה בצד אחר. יאירי הגיע באיחור רב לתודורך אצל מפקד האוגדה ברן. הוא ביקש לפגוש גם בדוביון תמרי, סגן מפקד האוגדה, אולם נאמר לו שהוא ישן. יאירי התנצל על האיחור. הוא נראה מותש. הוא סיפר, כי הוא כבר שעתיים כורכים. במנחת המסוקים לא חיכה לו רכב. הוא היה תקוע והפץיר בנוהגים שיקפיצו אותו לאוגדה. ברן סיפר לימי שהופתע מכך שיאירי לא הביא עימו קצין סיוע ארטילרי. יאירי פרש על שולחן האלוּף מפה בקנה מידה 1:50,000. ברן, יאירי וקצין המבצעים האוגדתי שי תמרי, התקשו לזהות את נקודות הסימון על המפה. גם תצלום אוויר, שהוכנס לדיוון המבצעי לא היה עדכני. התודיריך היה קדר ושתחי: ציר עכבייש-טרטור חסום. יש בעיה בדרכיהם המוליכות לתעללה. גשר הגלילים תקוע. צריך לפתח את הצד. ברוך יש ציידי טנקים מצידיהם. החטיבה של דני מט וגדור מחתיבת השריון 421 צלחו. גול ראש הגשר תלוי בהצלחת הצנחנים לפגוע בקומנדנו המצרי. ברן סיפר ליירוי, כי ברגע זה ממש גוררים 14 טנקים את גשר הגלילים וזה"ל מהכחפת הצללים.

אייצק מרdecki, מג"ד 890, הגיע לחמ"ל האוגדה. הוא ראה שם את ברן, עוזי יאירי וקצינים מהחטיבה. מרdecki סיפר:

ביקשתי פירוט המשימה. אמרו לי: "המה"ט קיבל תדריך. צריך להתרפרש בין ציר עכבייש וציר טרטור, לנוקות את השטח מחוליות נ"ט, שמסתובבות בשטח ומונעות מכוחות שריון להגיע לתעללה. צריך לצאת לשטח במהירות, להזוז, אין זמן. אם המשימה לא תבוצע עם עלות השחר ולא יתאפשר לקדם את כוחות הצלילה – ראש הגשר של דני מט יהיה בסכנה".

שאלתי: "מה עם קישור ארטילרי, סיוע אוויר, כוחות שריון ונגמ"שים שיוכלו לסייע בלחימה, כפי שהיה בראש-יסודה, מול הקומנדנו המצרי".

אמרו לי: "הדברים סגורים עם מפקדת החטיבה. צריך להתחילathan".

המשימה נראית לי לא מאורגנת, לא מסודרת. התודור שקבלתי יותר מאוחר מהמח"ט עוזי יאיר, לא היה שונה בהרבה. צריך לצאת במהירות למנהל המשוקים – ממש נMRIIA לנקיות הייצאה בציג עכבריש 55. נחתנו בשטח אחרי Ci-20 דקוט טיסה. החפ"ק החטיבתי האץ בנו להתחליל לכת. הזמן דוחן.

זמן קצר אחרכך נפתחה עליינו אש. זו הייתה אש כוחותינו מכיוון הדבורות. אותתנו להם בפנסים שאנו כוח צנחים. הם חשבו שאנו חיל קומנדו מצרים.

פרשנו את הכוחות בין ציר עכבריש וצפונה והתחלנו בתנועה. היהليل ירח. רואים לטוחים יחסית גדולים. היו בידינו מעט אמצעים לאוראית לילה. תוך כדי תנועה דיברו איתי בקשר, אמרו לי יש ידיעות שכוח צנחים אחר מגדור מילואים של נתן שנורי, שנסה לפתח את הציר בלילה הקודם נתקל בכוחות מצריים והוא להם נפגעים. אמרו לי: יש צנחים בשטח ואני יודעת שהמצרים מתעללים בהם. לפני שתתפס פותחים באש תאמתו שאלה לא כוחותינו, ואלה לא צנחים פצועים שנמצאים בשטח.

המשכנו עוד כברת דרכ – וקיבלו פקודה בקשר להרחבת הפרישה. לא מספיק לנوع בין ציר עכבריש לטרטור, אלא צריך להתרפרש גם לפחות קילומטר צפונה מציר טרטור, כדי שנכסה את כל טווח הסאגרים. ציר טרטור, אמרו לי נבחר במיוחד להגעה דבורות וגשר הגלילים לכיוון התעלה. תוך כדי תנועה פרשנו את הכוח. אני מוביל, מימיני צפונה לציר טרטור פלוגה ב' של יקי ז'ל. בין ציר עכבריש לטרטור פלוגה ג' של מרגל ז'ל, דרומה לציר עכבריש חלק מפלוגת הרב"טים. החלק الآخر היה בעתודה. פלוגה ד' העירה בעתודה.

באור הירח נראה גדור 890 נע בצורת "טי". רזי יעל, קצין בגדור, היה מפקד ה"טי", תנועה במצב כוננות לקריאת קרבי. תנאי השטח לא אפשרו לו ללחוץ ישר. המאג'יסטים שהלכו בחוד, עם סדרתי ירי על הכתפיים וארגזי תחמושת שקוו בחול והמשיכו. מכיוון ציר עכבריש נשמעה תנועה של רכב זהלייל. כל הכוח נצמר אל הקruk' החולית. ויקינסקי קיבל מטול א.פ.ג', שלל מצרי. זו פעם ראשונה שראה את

הכל. רזי קרא לויקינסקי לחברו אליו, הוא עקב במקפת אחרי הרכב. כשחקרוב צעק לויקינסקי: "אל תירה, זו זלדה (נגמ"ש) שלנו. הנגמ"ש נסע מורהה. הצנחנים נעו מערבה. מרוחק היו הבקים של התפוציות ובשמות נראו הבוקי אש, כמו ברקים ביום חורף סוער. לצנחנים זה נראה מרוחק כמו קטע צירוי מוחול אש.

אחד מקציני הגדור סיפר: "אותם רגעים חשבנו שאנחנו צופים במופע אור-קולי".

במאסף נע החפ"ק החטיבתי עם המח"ט עוזי יאירי, הסמ"ט אמן שליקון-שחק וקציני מטה. מאחוריהם הוצאות הרפואית בראשית ד"ר פיני ליבנה, וופא צבאי צעיר, שזו הייתה עכורו טבילה אש ראשונה. בעופף, סמוך לצומת עכביות התמקמה פלוגת הרפואה החטיבתי בראשות ד"ר אפרים סנה.

הירח עלה מאוחר והשף את כוח הצנחנים הנע בחול הארץ. מאות לוחמים עם נשק אישי, מחלתקי ופלוגתי, ללא סיוע ארטילרי, לקראת משימה לא ברורה, שהוכנה ויצאה בדרך לחיפזון. מרבית הלוחמים היו עם רוביו פ.ג. מושנים ורגשים לגרגרי חול, בזוקות מיווננות וכמות קטנה של טילי "לאו" מהרכבת האוירית האמריקנית.

החול היה רך וה坦ועה הפכה לקשה יותר וייתר מרגע לרגע. אמן שחק הבחן קרוב לצומת עכבי-טרטור, ב主力军 רכב נטוש. כשהחקרוב גילה שהיה זה וחל"ם צה"לי. לידו שכבו ארבעה לוחמים, צנחנים, ללא רוח חיים. כנראה, אנשיו של נתן שנורי, מפקד סיירת חטיבת 80.

לימים סיפר שחק: "הינו בטוחים שאליה גופות חילילים מצרים. כשהחקרבנו זה הינו שאליה גופות חילילים ישראלים. אני זוכר שלי זו הייתה רעדית-אדמה פנימית. פעם ראשונה הבנתי שיכול להיות מצב שחילילים ישראלים שוכבים שם, גופה ליד גופה ואיש לא מפנה אותם".

אחרי מפגש הדרכים עכבי-טרטור, שינה הגדור בפקודת המג"ד את תנועת הפרישה בשטח. הפרישה הייתה על שטח רחב יותר, בשלושה קילומטרים, בתנועה איטית וזהירה. הפלוגה של יקי לוי, נעה מימין. יקי לוי, מ"פ פלוגה ב': "אני רואה כתם שחור, חשוד".

אייזק מרדרכי: "עצור, תבדוק היבט".

יקי: "זה כלום, אני ממשיך".

בשלב זה קיבל המג"ד הוראה להשאיר בשטח מחלקה צנחנים לאבטחת הכביש. המחלקה של איתן פיכטנבוים, נשארה על דיוינה, כוח חסימה כלפי

הארמיה הדרומית. לפעת הוארו השמים כבאור יום. עשרה פגזי תאורה נורו לאוויר, הם צנחו לאותם על הקרקע, מוחוברים למכנחי רחיפה קטנים, לבנים. אש נפתחה לעבר הכוח. רזיז: "קיבינימט, יורדים علينا".
יקי: " יורדים עליו".

איציק מרדי: "מי פתח عليك באש?"
יקי: " אלה חוליות בודדות. אני מסתער".
האש הלהכה והתחזקה. המצריים יצרו מסך אש לפני המתחם. כל מי שניסה לפזרו אותו נפגע. כך אחרי הקרב ידעו הצנחנים, כי במתוחם הריביזיוני ידו לעברם טנקים ותותחי נ"מ קלים בכינון ישיר, מרגמות הורידו פצצות והగוריאוניבים, אותם מקלעים כבדים, חתכו בצנחנים.
הדבר השתוח הפך מלכודת מות לצנחנים. כך מעטים הצליחו להימדר למחסוט מאחוריו תולילות נמוכות, נצמדים לאדמה, מחבקים אותה בכוח.
יקי וכוח החור שלו הגיעו עד למרחק כ-20 מטר מהיעד. איציק מרדי המגד, בחפ"ק: "מה קורה?"
יקי: "נפצעתי, אני מטפל בעניין".
יקי צעק לישראל החובש הפלוגה של חברו אליו. למורת כאב הפציעה, גם להסתער. שאל מילד וחוזי דחਬש מפקדי המחלקות הסתערו לצידו. שאל מילד מימיינו, חזוי דחבעש משמאלו.
יקי צעק: "חזוי, תסתער. תעשה איגוף שמالي ותתקוף את העמדות המצריות".
חזוי דחבעש:

צעקתי למחלקה שלי - "קדימה אחריו". במהלך ההסתערות היו לנו נפגעים. ראיתי אותם נופלים, זה אחרי זה. כשהגעתי לטווח של כ-20 מטר, ראיתי מאות חיילים עם מקלעים.

דיווחתי ליקי: "אין כאן צידי טנקים, יש כאן צבא שלם".
יקי לא ענה.

אחד החילאים צעק לי: "המפקד, יקי נהרג".
לא האמנתי. זרקנו רימוני יד על המצריים. מול הכוחות הגדולים שהיו שם זה לא היה רציני. כל אותו זמן לא ידעתי מה קרה למפקדים האחרים, לשאול ולאיתן. ההסתערות נשברה. לא היה לנו כוח לכבות את המתחם המצרי. התחלנו לטפל בפציעים. נכננסו למכתש עמוק שיצר פגץ בשטח. המצריים לא הפסיקו לירות לעברנו. נפצעתי. צורו כדורים פגע بي. כדור אחד פגע בקסדה. בנש

לא חדר אותה. החילאים שהיו איתני התנהגו למוות. בקשר אמרו לנו לסגת. אמרתי לחילאים שלי: אנחנו נשארים. ב-5 בבוקר ראיתי שהגדור לא מתקדם, אלא נחלץ לאחרו.

דיברתי בקשר עם המח"ט עוזי איiri. הודהתי. הוא שאל אותי: "אתה חיזי?" ואמר: "חיזי, יש צורות גדולות עם ישראל. בעמידתך שם אתה מציל את עם ישראל," באותו זמן, החלה זריחת המשם, לא חשבתי כל-כך על עם ישראל, אלא על שאני צריך להישאר בשטח. המצרים הגבירו את האש והורידו علينا פגזי מרגמות. בدمודמי הבוקר בדקתי את התהומות. נשארו לנו 8 מחסניות, מקלע אחד, בזוקה עם 3 פצצות. ביקשתי מהמח"ט סיוע ארטילרי. הוא שאל: "חיזי מה לדעתך צריך לעשות?"

"המפקד," אמרתי, "צריך ארטילריה."

אחרי חצי שעה, אמר לי בקשר: "סוללת ארטילריה תחת הפיקוד שלך." הייתה לי בעית טיווח. המטען שלי חטף כדורי. אמרתי לו שירוה פג זרchan, כדי שאוכל לכוון את האש. אמרתי לעצמי, אם הפגז ייפול علينا זה עדיף מפגז מצרי. פג זרchan נפל רחוק מאיינו, אבל בעדרתו יכולתי לטווח את המתחם המצרי.

חזי דחਬש ואנשיו, חולצו מהשתח, לקרהת ערב, בין האחרונים שפונו מהגיהנים.

בחורה, לקרב של פלוגה ב', יקי לוי ואנשיו על המתחם המצרי. אייל רן הסמ"פ קם להסתעד – ונפגע. הוא נפצע קשה בכתן ומצבו החמיר מדרקה לדקה.

יעקב (ג'קי) חכמים, שהיה סגן מפקד הפלוגה לפני המלחמה – והצדיף אליה עם קצינים אחרים, דיווח: "אני תופס פיקוד."

איציק מררכי: "ג'קי, מה קורה?"

ג'קי: "אנחנו מסתדרים. נראה בסדר." אחרי דקה-שתים: "נראה לי שזה מסובך..." ומיד אחר-כך נעלם מהקשר...

בנצי, עלה על הקשר: "האש חזקה מאד. יש נפגעים." זמן קצר אחר-כך נעלם מהקשר. יקי וכוח החוד שלו הגיע עד לכ-20 מטר מהיעד. בראש נשמע גשך המ"פ, בקול בוכים: "כולם נהרגו, כולם מתו, מה לעשות?" המג"ד: "תירגע, תנסה לתאר מה קרה."

הקשר התקשה לתאר את המצב בשטח.

המג"ד: "כל מי שבידיו נשק שימשיך לירוט."

בתוך דקות היו לפולוגה של יקי כ-60 נפגעים, בתוכם הרוגים רבים. כמו כן כ-20 מאנשיו לא נפגעו. אייל רוז, ניסה לזרוק רימון יד זרחהני לכיוון עמדה מצרית. כדור פגע ב Rimmon. אייל נפצע קשה. סמל המחלקה איתן פיכטנבאום, שהופרד מהכוח, חזר בריצה עם אחדים מאנשיו.

איתן פיכטנבאום קרא בקשר: "יקי, יקי, כאן איתן". לא הייתה תשובה. איתן ראה מימי מדרורה קטנה. בקשר אמר לו: "אתה רואה את המדרורה, שם נמצא הכוח של יקי". איתן עם כמה לוחמים רץ בשטח החשוף לכיוון המדרורה. היה זה החגור של רוז שבער. רוז שכב בשטח, פצוע קשה. לא הרחק ממנו, שכבו פצועים רבים. זעקות "חובש" נזעקו מכל עבר. איתן הבחן במבט מהיר, כי מצב אחדים אנוש. הלוחמים הצעירים של יקי, נצמדו בכוח לקרקע החולית כמנסים להיאחז בחים. כוח החילוץ הקטן הגיע אליויהם וצעק לעברם לוחול למחסה קרוב. שניים מאנשי כוח החילוץ יגאל ויישנסקי ושלמה מינץ, שנרגג במהלך הלילה, נדרמו מרמאה עיניהם. עשרות מאנשיו של יקי היו פזורים בשטח. חלקים ללא רוח חיים. חלק מלאה שנתרו, היו בהלם. איתן דיווח, כי הפולוגה של יקי איננה. רק מעטם ניצלו. הם סייפו, כי במתחם יש מאות חיילים מצרים. "יש שם טנקים וטילים". הם הזהירו את איתן מהטנקים. כמה דקות קודם לנוכח הסתערות מצאו עצם מול הטנק. מפתח הקרכבה אליהם. הצנחנים ניסו לחמוק מהטנק המאים. כדורי המקלע המשיכו לדודף אחריהם.

בקשר שמע המג"ד, כי המפקדים נהרגו או נפצעו. לוחמים בפולוגה ניסו להציג את המצב. בשטח נשמעה צעקת: "מרגמה, אש ליידר!" פנחס (פיני) ברויניק, החל בירי פגזי 52 מ"מ לעבר הכוח המצרי. הוא ירה פצצות חן"ס - חומר נפץ מרסק, והן נחתו בעמדות המצרים. גיורא חגאי, התעלם מן האש. זינק קדרימה. פיני אחריו. מכל עבר נשמעו צעקות: "חובש, חובש". גיורא הולט לטפל בפצועים, לגורר אותם לממחסה לאחר מכן, אש המצרים רודפת אחריו, והוא כאילו מתחעלם. הוא היה בחור רזה וכחוש. פיני לא הבין. מאיפה יש לו כוחות אלה, פיני נפגע מרסיס. הכרתו התערפלה. המראה האחרון שראה במטושטש, גיורא סוחב פצעו לתלולית. פיני חולץ. בבית-החוללים, שאל: "מה עם גיורא?" אמרו לו שהוא נעדר. נפל בקרב. הדיווחים שודמו לחפ"ק המג"ד היו קשים מרגע לרגע. ג'קי חכמים, שהיה

גן מפקד הפלוגה לפניו המלחמה וחוור, תפס פיקוד ואחריו זמן קצר נפגע. בン-צ'יון נפגע. מספר הנפגעים הילך וגדל מרגע לרגע. מפקדים ולוחמים, שניים ל้อม, נפצעו. יוסי נעים, הבחן בעמדת גורייאנו, שקטלת את חבריו. הוא Km להסתער ונחרג.

אחד הלוחמים שידר למג"ד: "קודקוד הרוג. משנה קודקוד פצוע".
המג"ד: "תעבור לשפה ברורה".

אייצק הבין מהשייח' הנרגשת, כי יקי לוי נהרג, אייל רוז פצוע. הוא לא ידע באותו שלב מי ה"קודקודים" – המפקדים האחרים שנפגעו. הפלוגה של יקי נותרה ללא "קודקוד" ולא מפקדי משנה. סמ"פ אחד פצוע קשה, מי שהחליף אותו – ג'קי חכים, נהרג.

הרווחים על הנפגעים זרמו בין האנשים ששרדו. יקי נהרג, אליו היו נעימים נפל, ג'קי חכים נפל, בון-צ'יון נפל, שאל מילר, איננו. רוז פצוע קשה. הדופק שלו הלך ונחלש. מאחורי תלולית אחת שכבו חזי דחਬש פצוע קשה, אייל רוז, שנאנך על חייו, ודין, חובש בפלוגה. מתוך כ-80 לוחמי הפלוגה שייצאו לקרב כ-60 נהרגו ונפצעו. דני יוסף, לוחם בפלוגה: "הלכנו בחול, כאשר נפתחה מכת האש. נשכנו וניסינו לחפור עמדות בחול. המאגיסטים פתחו באש. המערבים הגיעו בבדוד כדורים ופגזים. ירדו על כל סנטימטר בשטח. אי-אפשר היה להדרים ראש. צעתתי ליעקב יכני שייעביר אליו ארגז תחמושת. הוא לא ענה. וחלתי לעברו. פניו היו כבושות בקרען. סובבתי את ראשו. הוא היה מכוסה בדם. כדור חדר את הקסדה. קראתי לחובשים. הם רצו בין האנשים ונפגעו. חבר אחר זהל מעמדה סמוכה. הוא הוריד את הקסדה של יכני מראשו והחל לחבוש אותו. יכני מילמל כמה מילים עד שנאלם".

גיל טרייסר: "חשבתי שלא אזכה לראות את הבית. פחדתי. כולנו פחדנו. הייתה רצ'ם". המפקד שאל אותו: איך אני מרגיש. השבתי: יש לי הרגשה של אדישות. המ"מ, שאל מילר, חירק. כמה דקוט אחר-כך נהרג בהסתערות". סמל זאב גרדין, הסתער בעקבות מפקדו ונפל. לוחמים שלא נפגעו נכנסו לשטח האש והחלו בלחוץ חברים.

איתן גוטקין, ראה בינהם את חברו גבריאל שעובי. הוא סחב אלונקה. הוא אמר, "איתן אני פוחד". "שיטויות", השיב לו איתן, "יהיה בסדר". שעובי חירק דקוט אחותות אחרי כן נפגע ונחרג.

אייצק מרדכי המג"ד הכנס את פלוגת הרב"טים של אלי סורק, לחילוץ. פלוגת הרב"טים, לוחמים ותיקים, הגיעו לקרב החווה הסינית, אחרי שבעו

לחימה מול הקומנדו המצרי באוזור ציר הנפט – ראס-סודאר – אבו-זנימה. בעורת כמה גייפי תול"ר, זחל"מים מושנים וטנקים שרמן מפלוגה מרוחבית, עשו שמות במצרים. תקפו חינוי לילה, הפגיוו, הניחו מארבים – וסייעו בשבירת ההתקפה המצרית על ציר הנפט, אוזור שהיה בעדריפות בתוכניות ההגנה של צה"ל. דין הגדר את חשיבות ציר הנפט: דגניה א'. ועכשו, היה אליו סורק בדרכו לחילוץ אנשי של יקי. איציק מרדכי קבע תיאום בין הכוחות – פנסים בקסדות.

איתן פיכטנבאום, סמל המלחקה וצותו, היו בין המעטים שלא נפגעו אותו לילה. איתן ואנשיו החלו בחילוץ החברים. איתן פיכטנבאום, סמל מלחקה מעולה, היה קרוב מאוד לשאל מל"ר, המ"מ שנפל. בהפגזה אחורי המלחמה, נסע לבקר את משפחתו של שאול. הוא היה תשוש מעיפות. בדרך חורה לסיני, הגיעו שלו התנשש והוא נהרג.

אנשי פלוגת הרב"טים שהיו בכוח החילוץ, איתרו גבעה קטנה למרחק כ-200 מטר מהמקום בו נפגעו יקי ואנשיו והחלו לפנות לשם פצעועים. בלילה וכיה המקום לכינוי "גבעת הפצעעים". חיללי פלוגת הרב"טים החלו להעיבר פצעועים לגבעה. איציק מרדכי בעמדת החפ"ק, ראה את אנשיו נושאים פצעועים על הגב, חור נסיונות לחמוק מקליעי המצריים. חלק מהמלחיצים נפגעו ונחרגו. רזי ושלמה מינץ, לא הפסיקו לירוט לעבר המצריים כדי להפנות על החילוץ, עד שנפגעו.

רוז' יעל, מגיבורו אותו לילה, סיפר: "מכת האש המצרית הייתה לא צפוייה. באוויר היה מסך צפוף של כדורים נותבים. כולנו נצמדנו לקרקע. זה היה קטע שהאמיצים והגיבורים שבינוינו לא העזו להרים ראש. מי שהרים ראש – נפגעו". רזי נדרם, כאשר ראה את אלוי סורק, מקיים את אנשיו – ומסתער. הוא צעק: "אני כמו אודרי מרפי".

נחשול של אנשים התרומות אחורי וייצר יחד איתו חיץ אנושי בין האויב במתחם והפלוגה של יקי. הלוחמים לא ידעו תחילת אם להסתער על המתחם המצרי, או לחילוץ פצעועים, עשרות רבבות, שזעקו לעזרה.

איציק המג"ד, הורה לחילוץ פצעועים. הסיכוי היחיד להצלחה היה לייצר אש מול המצריים. רזי מספר: "צעתקתי: 'מאגים אליו' אנשים לא הגיבו. לפתע, דמות גבואה התקרכה אליו. היה זה מויאל המאגיסט. זה היה הרגע הראשון, היחיד בקרוב בו חייתי. מל"ר, שהיה בכוח המאסף ה策רף לכוח הרטק. בשלב מסוים הוא התעקש לחילץ את עצמו עם המאג. צעתקתי: 'עוזוב את המאג', רק אז ראתתי שהוא פצוע".

בגבעת הפטועים שכבו זה לצד זה פטוועים וכוח הרתק. רזי יעל לא חדל להיות לעבר המצרים. ברגע מסויים התגלל לעברו צביקה קיפלוביץ' וחירך ילודתי על פניו. "תשמע", הוא אמר, "יהיה בסדר. אנחנו ננצח. אני אעוזר לך, אני אטען לך כדוריים". המג"ד איציק מרדכי המכניס לקרבת את פלוגה ג' של אהרון מרגל, שהיתה באגף הדרומי. אמרתי לו להتقدم בזיהירות, לתפוס עמדות ולאגוף את הפלוגה של יקי משMAIL. הפלוגה של מרגל התקדמה – ואש נפתחה לעברה. קדרמתי את החפ"ק שלו כמה עשרות מטרים, למקום בו שכנו כוחות רתק. התקממו על דיוונה שנראתה לי שולחת על השטח.

מרגל למג"ד: "אני מזוהה התעלה."

מרדייכי: "גם אני ראייתי אותה."

מרגל: "אני אנסה להיכנס דרכה."

בקשר נשמע גוזלן, מפקד כוח בפלוגה: "התעלה מובילה למתחם המצרי. אני מציע לבצע איגוף שמאליל ולהיכנס למועדב דרך התעלה."

מרגל: "חוובי, תבצע."

גוזלן עם 12 לוחמים החל באיגוף שמאליל. ברגע בו קמו נחשפו לאש מצרית. גוזלן נפגע ונפל פטווע קשה. אחריו נפגעו ונפלו חיים שחירך, בן כרמל וכמה סמלים. אהרון מרגל, המ"פ, ניהל את הקרב מתוך תלולית. הוא צעק לאנשיו לנעו בזיהירות, לפתוח באש לעבר מקורות ירי. הוא חיפש נקודות תורפה במתחם המצרי כדי לפrox' דרכה. המצריים היו על גבעה חולשת ולפניהם תלות חפורות. מרגל תיכנן את ההסתערות. כוח רתק מלפנים, איגוף והסתערות מעורף האויב. שמשון פירו, היה מפקד כוח בהתק. היו לו מקלע מג' ותת-מקלע עוזי. מהגבעה השטוחה הבחן פירו בהבוקי הירוי של יקי ואנשייו. "הם היו במרקח כמו מאה מטר ממיין", סיפר, "אנשיו של יקי היו היחידים שהגיעו עד להעתלות המתחם המצרי. מרגע שהתקממו בעמדת הרתק התחיל הפינג-פונג בין מקלעי המאג של צה"ל והגוריאנוכים המצרים. מול שלושה מאגינים שהיו לנו ברתק, המצרים הפעילו נגדנו לפחות שמונה מקלעי גוריאנוב. התהמושת שלנו הלכה ואזלה ב מהירות. כל הזמן צעקתי: "תביאו עוד תחמושת... לקרה בוקר נשארתי בכל כדור אחד".

בשתח שכבו פטוועים. הזעקות של חיים שחדר שנפצע קשה הקפיאו את הדם. הם נשמעו מרוחק. גם המצרים שמעו אותו וכיוונו לעברו את האש. שחר צעק למרגל: "אל תשאירו אותו. תציגו אותו..."

בן כרמל, חבר של שחר, שהיה בעמדת הרכתק, רץ אל השטח החשוף, כדי לחוץ את שחר. הוא נפגע מצורור כדורים ונפל פצוע בשטח. מרגל, המ"פ נשמע צועק: "שחר, אני מגיע לחוץ אותך. אני עושה איגוף משמאלי... נראה לי שיש שם שטח מת..."

ברגע שמרגל קם להסתער הוא נפגע מכדור בראש – וצנחה במקום. מקלעי הגורייאנווב הכבדים ירו לעבר שחר, ופציעים שייצאו לחוץ ונפגעו. בשטח היו הרוגים רבים. מספרם עליה מרגע לרגע. קרבת ההסתערות הפך לקרוב חילוץ. מרגל נזוק לאחרו – פצוע אנוש. אנשיו היו המוממים. ממשך כמה דקות לא יכולו להרים ראש. הניסיון לאגף את המצדדים משמאלי לפולוגה של יקי, נכשל. דקות לא ארכוכות אחרי שפולוגה ב' של יקי לא הייתה, גם הפלוגה של מרגל נחתכה באש מצרית. איציק מררכי, איש קרבות ותיק, התקשה לעקב אחר קצב האירוחים. לפניו רגע שמע את מרגל, קודא אליו בקשר: "כאן מרגל, יש לנו נפגעים רבים". ואחריו דקות ספורות, נשמע קול בקשר: "מרגל נפגע, מרגל נפגע".

מצבו של מרגל היה נואש. צורור כדורים פגע בראשו ובצווארו. הוא שכב ללא הכרה בחול. לא הרחק ממנו, שכבו אחדים מאנשיו, שנערכו להסתערות ובבלמו באש המצרית. בשיא התופת התגלתה מנהיגותו של איציק מררכי המג"ד. הוא נתיח את תמונה הקרב והגיע למסקנה, שאי-אפשר לכבות מתחם מצרי בידים חשופות, עם רוביו פ.ג. שנסתמו בגרגרי חול והפסיקו לירות. המג"ד החליט לרתק את הכוחות המצרים, אבל לחודל מהסתערות. כל הקריות שלו לחפ"ק, שהתמכם מאחורי תלולית כמה מאות מטרים מאחוריו, כי יומינו ארטילריה על המתחים המצרי וינסו להוריד מטוסים – היו ללא תגובה. בלחמ"ל האוגדה עקבו אחורי רשת הקשר של הצנחנים, אבל תגבורות וסיווע אחיו להגעה. הצנחנים נשארו עד לפנות בוקר בלבד, לגורלם. מספר הנפגעים הלך וגדל מרוגע לרוגע. פצעים אנוש, לא החזקו מעמד. בשטח מוכה האש, שכבו הלוחמים של יקי ומרגל, המוממים. יקי היה הרוג. אנשיו של מרגל, עדין ציפו לנס. כוח מהפלוגה הצליח לzychול למקום בו שכב וחילץ אותו לאחרו.

الלוחמים נשאו את מרגל על כפיהם. הם רצו בחול, מעדו, כמו, התעלמו מהאש שהמשיכה להשתולל מסביב. הם הגיעו לנקודת איסוף הפצועים, שם היו ד"ר פיני לבינה והחובשים שלו במאבק להצלת פצועים. ד"ר לבינה, ניסח ליצב את הפצועים לפני העברותם לתאג"ד העורפי של ד"ר סנה. לצידו היה

צוות חובשים, שהכניות עירדיים, עצר שטפי דם וחבש פצעים פתוחים. יחד עם אנשי התאג"ד היה סמג"ד זאביק דרוורי, שהיה אחראי על משימת החילוץ והעברת האנשים לתאג"ד. בלילה של החווה הסינית, ספר דרוורי: "היתה לי תחושה של חוסר אונים. מאידך, הגיע ג'יפ ובו שוחט, סמ"פ פלוגה ו'. והוא שאל: 'מה הולך כאן? אמרתי לו: 'אל תשאל, תעלה על הג'יפ, ניכנס לשטח נוציא את מי שאפשר'. בסיבוב הראשון העלינו על הג'יפ כ-15 חברים. בפעם השנייה התחלנו לשרוק פגזים סביבנו. צעמתי לשוחט: 'תקפוץ'. שנית: השניה התחלנו לשורק פגזים סביבנו. אחריך הג'יפ ספג פגיעה ישירה'.

זאב דרוורי, הסמג"ד, שהיה אחראי לפינוי הפצועים ולתאג"ד עבר אותו לילה חוותות קשות. באחת מהן, הגיע אל החווה הרפואית יוסקה רבן, מוותיקי הצנחנים, עימיו היה מודד. הוא הגיע עם פגיעה קשה בחזה ושתפי דם. מצאו נוראה אנוש. זאביק דרוורי לחץ את שטף הדם של רבן בעורמת מימיה. יוסקה רבן פקח עיניים: "זאביק, תמסור ד"ש לאשתי ולמשפחה. תספר להם שוחלתني להציל פצועים". הוא לא האמין, שעם פגיעה כזו יש לו סיכוי להישאר בחיים. זאביק העביר אותו לפינוי בתאג"ד הרפואית של אפרים סנה, בידיעה, כי הם נפרדים. אחרי חודשים, כאשר נפגשו, זאביק חשב שלפניו עומד מת חי.

אהרון מרגל, המ"פ האחוב, הגיע לצוות של ד"ר פנהס לבנה במצב אנוש. חיליו בכו: "דוקטור, זה מרגל. אנחנו אוהבים אותו תצליל אותו, דוקטור...". ד"ר פנוי לבנה לא ישכח את המועד, מרגל שכוב פצוע אנוש, חיליו מתחננים שייציל אותו והוא חסר אונים. הוא ביקש מדרורי, כי יעבورو בדחיפות את מרגל לתאג"ד של סנה. דרוורי, שהיה קשור למרגל, מאז היה לוחם ציריך אצלם בפלוגה, בראשית דרכו בצהנים, אמר לסנה: "זהו מרגל. איך מצליחים אותו?"

ד"ר אפרים סנה, רופא צבאי מעולה ומantha, ידע, כי בקרב הזה אין לו יכולות. אהרון מרגל מת מפצעיו.

מרגל, היה מפקד מסוג אחר. הוא היה מ"פ אנושי, שהאמין בפיקוד חברי, לא לו חז. הוא תיכנן לצאת ללימודים ויוםים אחרי שפרצה המלחמה הייתה צריכה להתקיים באוניברסיטת חיפה בחינה בגיאוגרפיה. חיליו בכו עליו.

ובשתח - בחווה הסינית, נמשכה הליחימה. מג"ד 890, איבך שני מפקדי פלוגות תוך שעה ובשתח שכבו עשרה נפגעים. יצחק מרדכי: "ראיתי את מכת האש שנפתחה לעבר מרגל.

המצרים ירו מכמה כיוונים. טנקים הצטרכו לירוי, סאגרים, מקלעים. בכל מקום שגילינו נקודת אש ניסינו לשתק אותה. במקומות כל נקודה ששיתקנו צזו עשרות אול'י מאות עדות ירי נוספות. בתנאים שנוצרו היה علينا לרכז את עיקר המאמץ בחילוץ האנשים של יקי ומרגל. הכנסתי לקרב את הפלוגה ה' של אל'י סורק. אמרתי לו לחלץ את יקי ואנשיו ולתגבר את הפלוגה. קראתי בקשר לאיתי מיכאל, מפקד הפלוגה של מנו ז'ל וביקשתי שיחזור אליו, כדי ליצור כוח אש, שיחשוף את מקורות האש המצרים וינסה לשתק אותם. בקשר דיווחו לי, שמרgal נפגע. מתן, סגנו של מרgal תפס את הפיקוד. הוא הורה לאנשיו לבצע איגוף שמאל. ממול הופיע טנק מצרי.

ורדי צעק: "בזוקאי, תדרוך את הטנק ממול". הבזוקאי לא הצליח לירות. הפיצה נתקה. מתן וברנסטין ירו לעבר ח'יר' מצרי, שהיה ליד הטנק. בהסתערות, שניהם נפגעו. ההסתערות נבלמה. מרגע מסויים בקרב, היעד לא היה עוד המת聃 המצרי, אלא חילוץ האנשים. כוחות הרטק המשיכו להטריד את המצרים. קני המאגים רתחו ופלטו עשן. התהממות הלקה ואולה. בשעה 00:03 לפנות בוקר היה ברור שאין אפשרות לכבות את המת聃 המצרי. גדור צחנים, והיה איקוחית עם מסורת לחימה כמו גדור 890, לא יכול היה להכריע מת聃 של דיביזיית שרין וח'יר' מצרי עם טילים. איציק מררכי החליט להטיל לקרב את הקלף האחרון שלו, הסמג'ד השני, יהודה דובדבני. "קראתי לדובדבני, שיתפות פיקוד על הפלוגה של מרgal", סיפר המג'ד. בנצי תפס פיקוד על הפלוגה של יקי, אל'י סורק על הפלוגה שלו ואיתי מיכאל על פלוגה ד'.

האש המצרים הפהה לצופפה יותר ויותר. הממצאים הוציאו טנקים מהמחפורות ואלה התקדמו לעבר הצחנים. דובדבני שלח את יהון לאיגור שמאל עם בזקה. "אם טנקים מצריים יתקרבו תדרוך אותם". אחד הטנקים נע בכיוון הצחנים, בתנועה מאימת. הוא נראה במצב המדבר, גדול. הוא הגיע למרחק 120 מטר. שפיגל קיבל לידי שני טילי "לאו". הוא הצליח לטנק להתקרב. מרחק עשרות מטרים נעל עליו, לחץ על הרק הטיל ושיחרר את הפיצה. הטנק נפגע. שני אנשי צוות נחלצו ממנו. שפיגל ירה את הטיל השני ולא פגע. הטיל שיפשח את דופן הטנק והחטיא אותו. החוליה של גוזלן ביצעה איגוף משמאלי. המצרים זיהו אותם וירו לעבר הכוח. גוזלן ושרחר נפצעו. גוזלן, שכב פצוע, כshedmo נספג בחול. הוא קילל

את המצריים. אנשיו רצו לחלץ אותו, אבל הוא צעק עליהם: "עוזבו אותו, לנו לשחר הוא פצוע קשה יותר".

שפיגל הגיע ברכיצה ושאל: "מה מצבו של שחר?"
לא טוב", השיבו לו.

שפיגל זחול על החול ושהר על גבו. שחר נאנך מכאבים. גוזלן קיבל כדור בקדשה. הוא חש בכדור שSHIPASH את ראשו. הוא היה המומ. "אני חי או מת?" שאל.

שפיגל המשיך לגרור את שחר בחול. כשהגיעו לתאג"ד, זיהו את מרגל. הוא שכב ליד פצועים אחרים על החול. גוזלן היה בהלם מוחלט מהפגיעה בקדשה, כשהתאושש מצא עצמו בלבד.

השעה הייתה 00:00 לפנות בוקר. מהחפ"ק צעק: "מגיסט קרים". שלושה נענו לקריאת, ביניהם עופר אהרון, סמל מחילקה ואבטל, קצין המודיעין. אבטל צעק לאמרי, שיביא לו מושיר קשר. יהודית דובדבני היה בתולית משמאל. הוא הרגיע את האנשים וצעק: "אל תחורו לשטח הפתוח – זה מסוכן". פגיזם התחליו ליפול. סמל המחלקה עופר אהרון הוריד חגור וחול לטפל בפצועים. מתן, הופיע משמאל, פצוע. הוא התנגד לניסיון לחלץ אותו אל מאחוריו תולית: "עוזבו אותו. יש לי שעה לחיות". לאחר הלוחמים חוליק לו סיירה. לאחר הלוחמים, חתך את מכנסייו כדי לזהות את הפצעה.

מתן צעק: "זה כואב".
בשתח נשכה הלחימה. ורדי צעק לאמסלם: "תשלח לי חיילים". כמה חיילים זחלו לכיוונו. לידם חלפו ארבעה חיילים ששחכו פצוע על אלונקה. זה היה שחר.

הוא צעק: "תורידו אותו. זה כואב".

דובדבני: "אל תרחו עליו, רק ככה תציגו אותו".

דובדבני בנה כוח ותק, הזעיק אליו מגיסטים ובזוקאים. דובדבני: "אל תירטו בלי פקודה. הם יגלו אותנו". מימין היו שרידי אנשיו של ק"י, חלקים פצועים, חלקים הרוגים. באויר נשמעו צורות של מקלעי גוריאנו. קצב האש שלהם היה מסחרד. הגוריאנו טיווח לעבר הפצועים בכוח ק"י. המegis של כוח דובדבני החיזרו אש. צילילי הבדורים של הגוריאנו היו שונים מלאה של המאג. זה היה קרב של אש וצללים. דובדבני ואנשיו ראו את הרש שנפלט מקני הגוריאנו. הקרב התנהל בטוחה של כמאה מטר. מכיוון המתחים מצד אחד נעמדו רכב זהילי. דובדבני: "תנו להם להתקרב. אם ינסו לעלות עליינו

תרפקו אותם מרחק 20–50 מטר. לא לבזבוז תחמושת". מאחוריו אחת התולויות נשמע קולו של גורנשטייך: "לא לירודות פצצות בזוקה. הרשך יחשוף אותנו". פצצת מרגמה נפלה במקום. גת, שימוש ועומרי הרגישו שזה קרוב. פצצה נוספת נפלה והעיפה חול. ורדי: "תתכססו בכל מה שיש".

במקום היה ציוד של פצועים. האנשים כיסו עצם בחגורים, אולי הם כלמו את הריסטים. הכוח הקטן ניצל רגע של שקט והצליח להיחלץ כמה מטרים לאחר מכן, מאחוריו תלולית חול. דובדבני היה שם וניהל את הקרב: "חבר'ה", הוא אמר, "אנחנו מסתעררים". לימים סיפר אחד הלוחמים לחבר לדובדבני: "זה היה מצחיק. לא היה עם מי להסתער. הכוח הפעיל רימוני עשן ונחלץ לאחר מכן. האש המצricht פגעה גם בכוחות העתודה. באחת העמדות, נשמע שכבר צעק: 'אני פצוע, אני מת', הוא רעד. אחר מחברי חשב שהוא צוחק. על חולצתו הופיע כתם דם גדול". איציק מרדכי לא חדר לרגע לנחל את הקרב. בשטח, היו פזוריים עשרים הרוגים ופצועים. הוא דיבר ונתקן פקודות בקשר. לוחמי הגדור, לא הסתו התפעולותם מן המג"ד. הוא ירה בקלצ'ניקוב. מידי פעם היה מתודם, מכיוון ולוחץ על הדק הקלץ' – כינויו של הקלצ'ניקוב. איציק מרדכי הבחן בחיל שרצ בשטח החשוב: "אתה אידיוט, لأن אתה רץ?"

החיל: "שכחתי את הטרניזיטור עם מחסניות המקלע". המג"ד סלח. שרידי הפלוגה של מרגל, שספגה אבדות קשות, ניסו להתאושש ולהשיב אש. ורדי צעק: "אני תופס את הפיקוד". הוא בקש לדעת מי חי, מי פצוע, מי איןנו. כששים את הספירה נותר המום: מפלוגה נשארה לו בקושי מחלוקת. איציק מרדכי בקש להגביר את האש. הוא צעק: "תשלחו אליו כוח נ"ט". גדי פינקלשטיין היה א.ר.פ.ג'יסט. הוא שמע בקשר את קריית המג"ד. בין ובין החפ"ק הפרידו כ-400 מטר בשטח החשוב. גדי רץ בזוג, הדרורים המצריים וודפים אחריו, מקפיצים את החול. בשטח רצו בזוקאים ומאג'יסטים נוספים נשמעו את קריית המג"ד. לא כולם הגיעו לחפ"ק. דמורי בוקר. לחפ"ק הגיע קצין מאובק. על פניו היה חיון. הוא שאל: "איןכם מכירים אותי, אני צ'ינו הקמ"ב'ץ. באתי לומר למג"ד באיזה תור ליצור קשר עם הטנקים".

היתה זו הפעם הראשונה, שקבוצת לוחמים שהתרכזה סמוך לחפ"ק

המג"ד שמעה, על תגבורת טנקים בדרך. בלילה, המג"ד ביקש סיוע אוורי, אוטולרי, מטוסים – ולא קיבל. לקרה בוקר קיבל דיווח מהחפ"ק החטיבתי מאחור, כי הטנקים של האחד, בדרך. היה זה גדור טנקים בפיקודו של סא"ל אחד ברק, לימים הרמטכ"ל וראש ממשלת ישראל. ציינו החוויר לרגע. הבוקאי שאל: "צינו מה קרה?" ציינו: "תשタル על פצצת הבזוקה שלן. היא התפרקה".

יוריה דוברבני, היה הרוח החיים בגדור מרוק שאנשיו היו פוזרים בשטח. חוכבנוי ריכזו פצועים והזעיק נגמ"שים לחילוץ. אחרי שהעלה פצועים על אחת הולדות, אמר לאנשים להיחלץ לאחר. הוא אמר: "אני אשר לבד". הוא יצא עם "זולדה" (נגמ"ש) לתוללית חסופה, חשב שישנם פצועים. יהודה חוכבנוי, מגיבורו קרבת החיים הסינית, ספר:

היה לי איציק (המג"ד) בחפ"ק. ההליכה בדיונות הייתה קשה, עולמים ויוחדים. פצצות תאורה האירו את השטח החשוף. התנועה הייתה מהירה. ברן, מפקד האוגדה מזריך את איציק: "יותר מהר, יותר מהר". הם שוכחים שאנו נעים רגליים. המצרים זיהו את הכוח, הרימו תאורה ופתחו באש רצחנית. מהרגע הראשון היו נפגעים. יקי' והאנשים שלו. מרגל נכנס לתקיפה משמאלו ונפגע. לא ידענו מול מה אנו עומדים. ידענו שבשטח יש חוליות סאגרים.

תמונת המצב הייתה קשה: מרגל עם נפגעים משמאלו, יקי' עם נפגעים רבים מימין. איציק ידע שקי' נפגע, קרא למרגל שי יצא לחילוץ, ולא קיבל תשובה. אחרי כמה דקות נוצר קשר: "מרגל נפגע. יש פצועים. אי אפשר לחילוץ אותם". אני היה החפ"ק עם איציק. המג"ד ביקש שאנו עבר הפלוגה של מרגל, מרחק של כ-500 מטר. השטח היה חשוף, מוכחה אש.

התחלתי לחזור לפלוגה של מרגל. רצתי בלבד. מפעם לפעם נפלתי. נתקלתי בחוטי החשמל של הסאגרים. עשתי איגוף והגעתי לפלוגה של מרגל. מצאתה אותה לפי זעקות הפצועים. הגעתו לשולשה פצועים. המרחק ביןינו ובין המצרים היה כ-50 מטר. העקבות שלהם משכו את האש המצרים. לקחת איתי אלונקה. העמסתי אליה את שחיר, שחולץ קודם לכן עליידי שפיגל, והתחלה לחול לכיוון קו הפלוגה. גרתתי איתי שני פצועים נוספים. המצרים גילו את הכתם הכהה, של האلونקה והפציעים, שנעו על החול

וכיוונו לעברנו את האש. הבדורים פגעו בשחר ובଘור שלו. גורתי את הפצעים, פוקד עליהם לעזור לי להמשיך ולהתקדם, מעוד אותם לא להישבר. כך זחלנו, גוררים אחד את השני, כ-50 מטר. לאורך גירית הפצעים האש המצרית דפפה אותנו ללא הפסק. הגיענו לקלף קהה בו רוכזו פצעים. דיווחתי לאייציק שగורתי את הפצעים ואני תופס פיקוד. האנשיים לא הכירו אותי. לילה, עקות פצעים, ירי ארטילרי, גוריאנובים ואש מנשך אוטומטי.

עצמתי: "مرגע זה אני תופס את הפיקוד". מכל האנשים הכרתית את מתן ואת ודי. חשבתי שנוכל לתקוף את המצריים מכיוון של מרגל, עשתי בדיקת תחמושת. המצב היה גרווע מאד. ביקשתי מייציק חילוץ של הפצעים שמצבם הילך והחמיר. מספר הנפגעים עלה מרגע לרגע.

פקודתי על ודי להכין חוליות נ"ט. נתתי הוראה שרק בפקודת שלי פותחים באש. טנק מצרי התחיל לנוע לעברינו. אפשרנו לו להתקוף. כאשר היה בזווית נואה נתתי את פקודות הירי. הטנק נפגע ותנוועת הטנקים נבלמה. המצריים חזרו לשוחות שלהם. אש המרגמות התגברה. הינו צריכים לנוע ימינה ושמאלה ולהתפרק בשטח.

בקשתי מייציק חילוץ, הסברתי שצרכי להשלים את חילוץ האנשיים עד לאחר רגע. אחרכך, אמרתי, מי שייכנס עם נגמ"שים לשטח יחתוף סאגרים. הגיע נגמ"ש של כוח חרם"ש ועשה סיב ראשו של חילוץ נפגעים. ביקשתי סיב נוסף. בסיב השני הגיע אליו דני אנגל, שהיה מ"פ בגוז. העברנו את הנפגעים וביקשתי ממנו להישאר. כל אותו זמן שמעתי רעש של טנקים. הייתה לי תחושה שהטנקים באו אלינו כתגובה.

אמרתי לחבריה: "תנקו את הנשך, תהיו מוכנים להסתערות. יחד עם הטנקים נכבש את העמדות הראשונות של המצריים. נתפסו קלצ'ניקובים שלהם, שהם עילים יותר מהנשך שלנו ונמשיך להלאה, תהיו מוכנים עם מעט התחמושת שיש לנו". במקביל זזנו כל הזמן ימינה ושמאלה כדי לא לספוג אש ארטילרית שגרמה שני נפגעים נוספים. בקשר שמעתי את אחד ברק מודיע שהוא מגיע.

אהוד ברק, מג"ד טנקים, סיפר: "בארבעה לפניות בוקר העירו אותו. מפקדת האוגדה דיווחו לי שיש בעיה עם הצנחנים בחווה הסינית וגדוד חיב יצא לדרך, לחוץ נפגעים. לאחר התארגנות מהירה יצא הגדור לדרך".

לאחר שלושת רבעי השעה נוצר קשר בין אהוד ברק, מג"ד הטנקים, לעוזי יאירי, מפקד חטיבת הצנחנים. יאירי בקש עוזה. הוא סיפר על מצוקת הגדור ועל האבדות קשות וביקש בכחילות תגבורת שריון. אהוד ברק זיהה הקשר את קולו של עוזי יאירי, מפקדו בסירות מטכ"ל לפניו חמיש שנים. אבל זה לא היה החומר לשיח חבריהם.

אהוד: "מי נמצא שם?"

יאירי: "אייציק מרדכי. יש לו נפגעים רבים".

אהוד: "תגיד לאיזיק שיחזק מעמד. אני בדרך אליו. תן לי את נקודת הציון, כשתקרב נודהה".

עווזי יאירי הכיר את אהוד. "הוא האדם הנכון לסייע לך", אמר למג"ד הצנחנים.

גדוד הטנקים היה בדרך לחווה הסינית. אהוד ברק הוביל בטנק הראשון. לידיו בצריח ישב, כלוחם חמישי בטנק, סגן-אלוף ישי זההר, קצין צנחנים לשעבר שהתק扣ש להצטרכו ברגע ששמע שהולכים לסייע לחטיבת הצנחנים. לפני שיצאו בדרך, הם הרכיבו על הצריח מקלע ח"ר וקשרו אותו בחבל. ישי היה אהראלי למקלע. אהוד השתמש ב"עווזי" ובארגז רימונים שלו.

לקראת אור ראשון התקרכו הטנקים לנקודות הציון. בගל ערפל הבוקר הייתה הראות גרוועה, ולא ניתן היה להזיהה תקוועים הצנחנים.

אהוד הצליך ליצור קשר עם אייציק מרדכי. "תפעילו רימון עשן", ביקש. אייציק נענה, ולמרות הקשיים והסכנה שכבר הוא הפעיל רימון עשן. בתחילת לא זיהה אהוד את העשן. רק לאחר מספר דקות הבחיין מבعد לערפל בעשן האדום שהתרומות מאחוריו תלולית אדמה כקילומטר ממנו. "אני מזהה", אמר בקשר: "אנחנו מסתערם". הגדור הסתעד חזיתית, כשהוא בוך מוביל את הפטונים". לצדיו נעה הפלוגה של עברי סוקני. כשהתקרכו לתלולית העפר, נתגלו לעיניהם הצנחנים, רובם פצועים, שהחלו בתנועת היחלצות לאחר. מצרי הנקז זיהה ברק את חפ"ק גדור 890. בתוך תלולית חול שכבו עשרות צנחנים. חלקם נופפו בידייהם לאנשי השריון. הופעת הטנקים מכו הערפל הפтиעה את המצרים, אבל רק לשניות. לאחר שהთאוששו הם הגיעו במתח טילי סאג'ר מהאגף ובירוי טנקים מהחזית. הטנקים הראשונים נפגעו

ישירות ועלו באש. בקרב הצלבטו גם טנקים מצריים שהיו במחפורות לפניו. הטנקים שלא נפגעו המשיכו להסתער. מהצריח ראה אהוד ברק מספר להחמי קומנדו מצרים מכובנים מטולי ארד. פ.ג.י לעבר הטנק שלו. "דרוס אותם, דרוס אותם!" צעק לנаг. מפקד הפלוגה השנייה דיווח שארכבה מתוך 11 הטנקים שלו נפגעו. ההסתערות נבלמה. הטנקים שלא נפגעו חיפשו עמדות הגנה, והחלו לחפות על פלוגת חרמ"ש שנכנסה למתחם והחלו בפינוי צנחים לתעלה עורפית. מימינו של ברק עברו שלושה טנקים, משמאלו שניים נוספים. הגדור היה בסכנת השמדה. טילים ופגזים ארד. פ.ג.י נחתו מכל עבר. בעוז של אהוד אולה הת חמה |ות. הוא וישי החלו לזרוק רימוני יד מהצריח כדי לעכב את התקדמות החיללים המצרים. בזווית העין הבחין אהוד כי יש נפגע בצווארו. הפגיעה הייתה אנושה. יש זוהר מט מפציעו. המצב היה קשה. טנקים עברו בשטח, צוותי שריון וצנחים נותרו בשטח החשוף. מאחוריו תלולית, בשטח החשוף למצרים, שכבו צנחים, ואנשי שריון פגועים. אהוד ברק בקש סיוע ארטילרי. במקביל אידרגן כוח חילוץ על נגמ"שים. שני קצינים צעירים מבה"ד 3, מדריכים בקורס צלפים, גיורא שוהם וגדעון דבורךקי, שניהם בניהם של פרופסורים ידועים, התנדבו למשימה. הנגמ"שים ועוד מתנדבים מהחרמ"ש והצנחים פרצו לשטח החשוף, העמיסו פצועים וחלצו אותם למקום מסתור. אהוד התפעל מתחשית שני הקצינים הצעירים. הוא לחץ את ידיהם בחום והבטיח להיפגש עימם אחרי המלחמה. שניהם נפלו בקרב ממערב לתעלה, ארבעה ימים לאחר-כך.

שם של טילים קידם את הפטונים של אהוד ברק. טנקים נדלקו בזה אחר זה. אהוד ברק נתן בקשר הוראה לעצור, להיחלץ לאחד ולהתמקם בעמדות הגנה. זו הייתה פקודה נבונה. כמוות הסאגרים הייתה כה גדולה, הסתער שהיא ממשיק לפrox קידמה היה נדלק. אחד הטנקים שהיה קידמה, הסתער לעבר העמדות המצריות. הטנק נפגע מטיל. הוצאות נטש. הטנק החל לבוער. מתווך הצריח נראה ידים של טנקיסט שמנסה להיחלץ. שני צנחים דוד אפל ויישראלי כספי, רצוי לעבר הטנק. הם חילצו את הטנקיסט הבוער וגילגלו אותו על החול. לוחם אחר, דוד בוכובה, רץ בין הטנקים הבוערים. באחת הריצות שלו - נפגע. רזי יעל ויישראלי כספי, היו בין הפצועים האחרונים שנותרו בשטח, אי קטן, בודד, בים של מצרים, שטיוווחו לעברים כל הזמן אש - ונראו מתחווים להסתער עליהם. הם היו בין האחרונים שחולצו מהഷטה. כל זמן הקרב, לא ידעו הצנחים, כי נלחמו על מתחם החווה הסינית,

שנהיה למרכז המבוצר של הארכמיה המצרית השנייה. השטח הענקי, נראה כמו שרה קטל. בחלקו האחד נותרו זה לצד זה טנקים שרופים של חטיבת 14, ומולם, לעיתים בטוחה של מטרים, כמעט נגיעה קנה תותח בקנה תותח, החולמים המפוחיים של נתן שונרי. לא הרחק משם, בדרכו החוליות נותרו צנחים ואנשי שריון, נאבקים על חייהם ומצפים לחילוץ. בין הקצינים שנכנסו ויצאו מהשטח החשוב היה יורי, קיבוצניק מהזרע. הוא היה מקובצת הקצינים שהצטרכו לגדר, כדי שהיה להם תפkid מוגדר. באחת הכנסיות שלו לשטח החשוב חילץ צנחן צעיר, עומריו בר-שרה, שהיה פצוע קשה. בשלב מסויים נכנסו שני נגמ"שים. עומריו קם מהאלונקה והלך. נשארתי לבד.

הנגמ"ש העמוס בפצועים יצא לדרך. נשמע פיצוץ אדיר. הנגמ"ש נפצע. עשן החל לעלות ממנו. אנשים נשפכו החוצה, כולם היו פצועים. אחדים גססו. אחד הקצינים נראתה במצב אנוש. החובשים עשו הכל כדי להציל אותו. מנעו הנגמ"ש המשיך לפעול. הענסנו חזרה את כל הפצועים, פרט לקצין שאיד-אפשר היה להזיז, נכנסו לתא הנגג של הנגמ"ש.

שאלתי: "מי יודע להפעיל את הדבר הזה?" מכל האנשים, רק הנגמ"ש איש חרמ"ש, ידע לנ Hog, אבל הוא היה פצוע ולא יכול היה לנ Hog. הוא הסביר לי מה עושים. צדrik להזיז את המנוח וללחוץ על הידית. היה שם דרגש שאפשר היה להניח עליו את الرجل הפצועה שלי. עם הרجل השנייה לחצתי על הגז והנגמ"ש קירטט ונסע. תחילת היה נדמה לי שאחננו נסעים לכיוון המצריים. שינוינו כיון ונסענו בזגזג. בדרך אנשים אמרו לי איפה התאג"ד. הגענו לתאג"ד ופרקנו את הפצועים.

אמרו לי: "תיסע שוב לשטח. יש עוד פצועים". הסברתי להם שאין לא ידע לנ Hog בנגמ"ש. הם היו המומים. מאוחר יותר נודע לי שגם הקצין שהוא במצב אנוש – ניצל.

הסתערות הגדולה של הלילה, שהסתימה בקטל המוני בין חיל'י גדרו⁸⁹⁰, הפכה בשעות הקטנות של הלילה ובבוקר המחרת לקרב חילוץ.

קצינים ולוחמים שרדו, זחלו אל תוך השטח, כדי לחילוץ חבריהם. המצריים הורידו ארטילריה וירדו במקלעים בכל פעם שוויה כוח חילוץ. איציק מררכי המג"ד, ראה איך אנשיו נופלים, בזה אחר זה – וידיו קצרה מלחשיע.

ג'ודא איילנד, היה בחפ"ק המג"ד ועקב מקרוב אחורי מלחתתו המופלאה של המג"ד יצחק מררכי. זו הייתה מנהיגות קרבotta בשיאה. המג"ד היה כל חומן בכו האש, ירה לעבר המצריים וירדו עליו. קמ"ן (קצין המודיעין) גדרון

אבייטל, לקח את מכשיר הקשר: "כל דודרי ישראל, מי ששמעו אותנו שיבוא להציל".

בבוקר, אחרי כשלון מתקפת הטנקים, מצבו של גדור 890 היה קשה ביותר, על סף ריסוק. איציק מררכי, המשיך להנaging את אנשיו ולהילחם מהחפ"ק, כאלו לא ידע דבר. הסמג"ד זאביק דורי, הגיע לחפ"ק אחרי שחזה את השטח החשוף ומספר לו מי נהרגומי נפצע. איציק צירף אליו את גיורא איילנד, סגן הקמ"ץ, כדי ליזור קשר עם כוחות אחרים ואיתם החלץ את הפצועים שנותרו בשטח.

זאביק ביקש מנהג נגמ"ש להיכנס לשטח ולפנות את חזי דחיש שנותר שם. הנהג סירב: "הטיילים המצריים יחרגו אותי, אני לא חוזר לשם".
זאביק דורי:

ב-12 בצהרים לער, ראיתי חיל שנע לבדוק קדימה לעבר עמדות המצרים. עקנו לו: תחזו. הוא לא הגיב. ביקשתי מצות טנק שיכנס לחוץ אותו, אבל הם היססו מחשש לפגיעה סאגרים. המצרים פתחו עליו באש. ראיינו אותו נופל. לפעתם קם והמשיך לנעו עבר עמדות המצרים. ביקשתי מפקד טנק: תיכנס מהר לשטח ותחלץ אותו. החיל ניצל. הוא הגיע תשוש. הלחי שלו נפocha, היד פצועה. שאלתי אותו, מי הוא. הוא עונה: "המפקד אתה לא מכיר אותו אני מאיר לו". היה לי קשה לזהות אותו. שאלתי אותו למה הילך לשם. הוא השיב: "הייתי צמא וידעתי שבה הכוון. אז קמתי והלכתי". הוא חולץ וניצל.

זאביק דורי, הסמג"ד, תפס פיקוד על נושא חילוץ הפצועים והכוונתם לחטג'ד. זרם הפצועים הלהך וגדל מרגע לדגש. חלק מהפצועים הגיעו לבכ"ר, אחרים נישאו על ידי חבריהם. אל השטח נכנסה פלוגת הסיור על נגמ"שים של יקי חיימוביץ', מ"הأدומים של ויינר". אותו יום המשיכו לפעול במסגרת חטיבת 217. הנגמ"ש של יקי, עם עוזי בן-צבי מקיבוץ עמידר, חשוף ליר ההגה, עשה שלוש פעמים את הדרך, לתוך גיא ההריגה וחזרה. באחת הגיחות, כאשר האש המצרית רודפת אחריהם, היה נדרמה ליקוי חיימוביץ', כי הבחן מרוחק בתנועת יד של פצוע בשטח. הוא אמר לעוזי: "יוצאים לשם". עוזי חשב, שיק השתגע והחליט להתאבד. הוא חשב את הקסדה ורדיה חורה לשירה הקטל. הוא המשיך לשרוך בנגמ"ש את השטח, המומם מכמות הצנחנים

השריונאים ההרוגים. טנקים מהגדוד של אהוד ברק עדין בערו. האש המצרית רדפה אחרי הנגמ"ש, כדרורים פגעו בדרפותו שלו – וועזיז בן-צבי, חיפש פצעו. הוא חזר לאחור בלי פצעו. יקי חייםוביין', שלא הגיע לכנסה השנייה, הגיע לחדר הנגמ"ש: "אני יודע, איפה הוא".

בשח, יבש מצמא ועל סף אובדן הכרה, שככ צנחן צעיר, שונה גור-אריה. לעידו שכבו נפוגים ורבים, מהצנחנים והשריון. חלום כבר ללא רוח חיים. מאחורי אחד החיללים הנמנוכים בעומק השטח, שכבו צנחנים פצועים, לכודים באש המצרית וחיכו לחילוץ.

ఈו גור-אריה, היה בכוח שהסתער בלילה על המצריים. הוא ראה את חביריו נקברים ונופלים. המפקדים שנותרו בחיים, הורו ללוחמים הצעירים לתפוס מחסות ולהшиб אש. רובם נפצעו.

שיחור שני:

לקראת בוקר, הייתה לנו אמונה, כי החילוץ קרוב. טנק פטון וכוכ גמ"שים נכנסו לחימה ולחילוץ. המצריים ירו לעברם עשרה טיליים, תוך חצי שעה נדלקו מרבית טנקים שעברו לידי. אחד הטנקים עבר סמוך לתוללית, מטור ארבעה אנשי צוות, שלושה הצלicho להיחלץ, אחד מהם עבר. החבירה שלנו קפצו ויגלו אוטו על החול, חברי של השריוןאי, צעקו: "תברחו, הטנק מתפוצץ! הוא לנו שם הרבה פצועים. ניסינו לפנות אותם לפני שהטנק יתפוצץ – ואחרינו. הטנק התפוצץ. שבעה צנחנים נהרגו. אחדים נפצעו. אני נפצעתי קשה בבטן. לחבר שלי שלמה עפה הרגל. היו שם שני חברים, אנשי מילואים. צעקתי לעברם: "אל תטפלו בי, תצלו את שלמה". החובש ניסה להגיע אל שלמה, אך בהיותו סמוך אליו נפגע מכוור במצחו וננהרג. לא הכרתי את החובש. אני יודע, שקראו לו יהודה. שמעתי את חברי החובש השני קורא לו: "יהודה נפצעתי", תמשיר לטפל בהם", אך יהודה היה כבר מת.

לא הרחק מمنי, שככ פצע אחר. הוא התהנן כל הזמן: "מיים, מיים". היה שם קצין, איןנו יודע את שמו. הוא זחל לעבר החובש ההרוג ומהחגור שלו הוציא מימייה. היו שם כמה טיפות מיים. הוא הישקה בהם את משה. הוא חיפש מים נוספות נספנות, אבל הוא התבתקע מהדף הפיצוץ. הקצין הרגע אותנו, כי הוא יוצא

להזעיק עזרה. הוא זחל לעבר כוחותינו חמש שעות – וኒצָל. בצהרים, היה חום נוראי. שלמה שהיה מרבית הזמן ללא הכרה פקח לרגע עיניו ושאל: "מה אני עושה פה?" הינו במרחך חמישה מטר אחד מהשנוי. שלמה הצבע בידו ואמר: "אתה רואה שם את הרגל הקטועה – היא שלי". ניסיתי להמשיך לשוחח עימו, אך שלמה לא ענה. וגם מצביו הלקר והחמיר. היה לי קשה לנשומם ולדבר. רציתי לשוחח עם מישחו כדי לשומר על הכרה. אך לא יכולתי. הרגשתי שהעינויים נעצמות. כשהתעוררתי הסתכלתי בשעון. השעה הייתה רביע לשתיים. הסתכלתי מסביב, כולם מלבדי ומשה היו מתים.

משה מלמל: "מים, מים, מים..." ושאל – "למה לא מחלצים אותנו". בשתיים וחצי גם הוא מת.

סגור לשעה שלוש רואיי "זילדות" מתקרבות לעברנו. הן הגיעו עד לטנק השרוף, זה שהיה במרחך 50 מטר מאיינו. צעקתי לעברם: "תצילו אותי!" המצרים ירו – והם הסתלקו. באותו רגע איבדתי את התקווה לחיה. המשכתי לאבד דם. הרגשתי חולשה מתפשטת ומשתלטת עלי. חשבתי על הבית, המשפחה. התחלתי להיפד מהם במחשבה. ידעתי שלא אראה אותם יותר. הסתכלתי על החברים שלי מסביב. כולם היו מתים. קראתי להם: "שלמה, משה..." הם לא ענו. ניסיתי לוחול, אך לא יכולתי לוזוז. מרוחק הבחןתי בזלה. אמרתי: זה הסיכוי האחרון שלי. פשטתי את החולצה שהיתה ספוגת דם והתחלתי לנפנף בה. ראייתי את הזלה מתקרבת. חשבתי שראו אותי, אבל היא התרחקה. התעלפתني למספר דקוט. פקחתי עיניים.שוב נופפתה בחולצה. הרגשתי שככל העולם מסתובב סביבי. ראייתי את הזלה מתקרבת. שמעתי מישה צועק: "יקי, הנה הוא". היה זה עוזי בז'ציבי, נהג הנגמ"ש. כשפקחתי את עיני מצאתי עצמי על מיטה עם סדיןים צחורים. אמרו לי שאני ב"בלינסון".

המאבק להצלת הפצועים נמשך כל הלילה. לקרأت בוקר הצליפה אליו קבוצת קציני צנחים, שכאו והתנדבו, למרות שלא היה להם תפקיד מוגדר. רזי יעל, משדרה בוקר, שהחליף את מרגל, היה אחד מהם. הם התנדבו בלילה

לכל משימה וחלק מהם לא חזרו. אחד מהם היה ייחיאל (חיליק) בימן, קצין נריאות הנפש החטיבתייה. הפצועים האחרונים שחולצו מהשתח, לקראת השכה, ב-17 באוקטובר, היו חזי דחਬש ואנשיו, שנותרו חשופים בשטה, מאחוריהם מחפורת, מאו הסתערות על המתחם המצרי בלילה הקודם.

חזי דחబש, נצמד למחפורת, שהעניקה לו ולאנשיו הגנה. הוא ידע, כי כל ניסיון לפrox החוצה אל השטה החשוף, יסתתיים באבדות כבדות. בשלב מסוים, כשהאש פחתה, החליט על מבצע חילוץ. הוא יצר קשר עם אמנון שחק, הסמך"ט. "כאן, חזי", אמר. הוא בקש מהסמה"ט, הנחתה אוטילית ובCHASEה לפrox החוצה.

שחק: "עכשו אנחנו עוסקים בהצלת עם ישראל."

חזי: "מה שמעניין אותך עכשו זה לא להציל את עם ישראל, אלא את האנשים שלי."

שחק: "מה מיקומך?"

חזי: "לא יודע. המצחן שלי נפגע."

הסמה"ט הציע לירות פגז זרchan ולפיו לטוח את הארטילריה. חזי: "עדיף למות מזרchan, מאשר מפגז מצרי."

פצצת הזרchan נחתה סמוך למתחם המצרי. חזי דחబש יכול היה לכונן את הארטילריה. בחשכה חולץ כוח דחబש. הפצועים האחרונים שהיו לכודים למרגלות המתחם המצרי – ניצלו.

קרב הצנחנים בחווה הסינית הסתיים אחרי 17 שעות לחימה רצופות.

פרק 17

17 באוקטובר: הלילה שוב עולים על החווה

קרב הצנחים בחוות הסינית הסתיים. איציק מרדיqi אסף את השברים, שיחזר שוב ושוב עם המפקדים ששרדו – מי חי, מי נפצע, מי איננו. 41 לוחמים נפלו בלילה ובבוקר – שאחרי בקרוב על החווה הסינית.

ביציאה מהמתחם, בעת שטנים ונגמ"שימים מכוחות אחרים היו בלחימה וחילוץ פצועים, נראית מפקדת גודוד 890 ככוח רפואי. איציק מרדיqi הכנין את המפקדים לאפשרות שהלילה אנחנו שוב עולים על החווה הסינית. לידיו היה יהודה דובדבני. סמור אליהם היה המח"ט עוזי יאירי והסמך"ט אמנון ליפקיז'שאך. יאירי, נראה שכור. קצינים סיפרו שראו אותו עומד בצד ועינוי דומעות. איציק מרדיqi שוחח עם דובדבני, על הצורך לייצב מיד את הגדר, להעלות את המורל. אסור לחת לאנשים להישבר. דובדבני הצביע למג"ד לעודר מסדר בוקר לפוגות, לדענן את האנשים הסחוטים, לנ��ות את הנשך למשימה הבאה.

גירא איילנד, היה מהאחים שיצאו אותו יום את השטח, אחרי שעות בהן היה אחראי לחילוץ הפצועים. "חיפשתי את המג"ד", סיפר גירא, "כיוונו אותו למדורה שם ישבו איציק מרדיqi וסביבו אנשים שאכלו מנות קרב."

"הגעתם?" שאל איציק, "השתartic לכם מנת תירס."

גירא איילנד: "מה עושים?"

איציק מרדיqi: "חוורים הלילה לחווה הסינית. הולכים הלילה עוד פעם על הייד."

איילנד היה מופתע.

איציק מרדיqi: "זה לא היה ברור לך?"

גירא איילנד: "זה ברור."

זה היה ערב שמחת תורה. איציק מרדיי נתן פקודה: חווורים לחווה הסינית. הוא אסף את שודדי הגדור: "אנחנו חייכים לחזור לשם", אמר, "אתם צריכים להבין, אין בינוינו ובין תל-אביב שום דבר שיעזר את המצריים. אם אנחנו לא יכולים מה יגידו אוזובי הקיר".

היה שקט. דרורי הסמג"ד התרשם שאפשר היה לזרוק סיכה על החול ולשםוע. האנשים טענו בשקט מחסניות, ניקו את הנשק, מילאו מים במימיות. דרורי: "אנשים קוששו עצים והדליקו מדורה. התחלנו לשיר שירי ארץ-ישראל. לידנו הייתה קבוצה של כ-20-30 איש עם טלילות. לא מעט לוחמים חילוניים הצטרפו אליהם".

יהודיה דובדבני, מגיבוריו הלילה, הרגיש, שהוא סוג מעגל חיים, שתחילה נCKER של אביו, משה דובדבני, מפקד פלוגת מעפילים בלטרון. כמו אביו, שנפל אחרון, כשהוא מחלץ את אנשיו משדה הקטל, כך חש הבן יהודה. הוא הרגיש, שעמד בהצלחה בשליחות אביו. "לי ולאבי", ספר דובדבני, "היה מצב דומה בקרב. כל חיי גידلت בי בצל הערכיים המוסריים של אבי זיל – רבקות במשימה, נוכנות להקרבה, לא מפיקרים פצועים בשטח. מבחינתו זה היה רף שצורך לעبور אותו. משחו של השלמה. סגירת מעגל. גדור 890 חוכם בחווה הסינית מהי אחותות לוחמים, מהי شيئا' של רעות, אהווה וחילוץ חברי פצועים מהשטח. וזה היה קרב של רבקות במשימה ונוכנות להקרבה".

30 שנה אחרי הקרב, יהודה דובדבני, הש, כי גם הדור השלישי במשפחת דובדבני, ממשיך במסורת. בן אחותתו, משה (צ'יקו) טמיר הקרי עלי שם משה דובדבני זיל, סיים את תפקידו מח"ט "גולני", כאחד ממכורי מפקדי הח"ר בצה"ל.

30 שנה אחרי, יהודה דובדבני, חי את קרב החווה הסינית, כאלו היה זה אטמול, צלקת, פצע פתוח שיישאר לתלמיד. יש לו יותר שאלות מתשובות – וביקורת קשה על מי שלח את גדור 890 ומפקדו יצחק מרדיי, למומם, למשימת התאבדות, שرك בנס, בזכות מנהיגות בקרב, תושייה וגבורת לוחמים, חלק מהם חזרו.

"משהו, אומר דובדבני, צריך לתת את הרין על ההחלטה לשגר את גדור 890 לחווה הסינית". דובדבני חי את הקרב, כאלו היה בלבד אילם: "בפיקוד, באוגדה ובמפקדת החטיבה היו חייכים לדעת מה קרה בחווה הסינית,ليلת קודם לכך, מה עבר על חטיבת 14, על גדור הסיוור של חטיבת 80. שלחו אותנו לקרב בלי ארטילריה, בלי טנקים, בלי מטוסים ולא אמרו לנו

את האמת, כי אנחנו הולכים להילחם בידים חשופות במתחם דיביזיוני מצרי. לא יתכן שמשהו בצמרת הפיקוד, לא ידע, כי לפניינו אין צידי טנקים, אלא חטיבת שריון, קומנדו, חי"ר עם טילים וארטילריה.

המסקנה של קצין הצענים הבכיר במילואים: גדור 890 נשלח למוות ביריעת ברורה. מישחו בצה"ל החליט להקריב את גדור 890 כדי להציל את מדינת ישראל, ואולי כדי להציל אנשים מסוימים שכשלו בפיקוד על המלחמה והחזית.

יהודה דובדבני, לא ישבה פגישה עם אריק שרון, מפקד אוגדה 143 בראש הגשד בצד סואר, ב-18 באוקטובר 1973. אריק שאל: "מי זה דובדבני, שאני שומע כל הזמן בקשר?"

יהודה: "אני הבן של משה דובדבני."

אריק שרון היה נרגש: "אבא שלך, משה היה מפקד הפלוגה שלי בלטרון. אני חייב לו את חי".

קרב החווה הסינית הסתיים רשמית ב-17 באוקטובר אחר-הצהרים. למחwart היום המצרים נסגו מהמתחם. צירי הדריכים לתחילה נפתחו. היו כאלה, ובאים, שעכברים הקרב לא הסתיים אותו יום. בתאגד הרפואית על צומת עכבייש נshan המשך המאבק על חי הפצועים. ד"ר אפרים סנה, רופא צבאי ששמו הולך לפניו, נאבק עם צוותו על חי הפצועים.

פרק 18

17 באוקטובר:

חוות הסינית – המאבק על חי הפצועים

קרב הצנחים בחוות הסינית הסתיים, אחרי 17 שעות לחיימה רצופות. גדור 890 אסף את שבריו. באותו שעתו, סמוך לצומת עכבייש נמשך המאבק על חי שרות פצועים.

ד"ר פיני לבנה וצוות החובשים שלו, לא ידעו רגע מנוחה מאז תחילת הקרב. הרופא הגדרי, החליט לפניו את התאגד המאולתר שהקים סמוך לאורו הלחימה, ולהចור למתאגד שהקימה פלוגת הרפואה, סמוך לצומת עכבייש.

ד"ר לבנה סיפר: "האש המצרית הילכה והתקربה אלינו. היה סכנה לחיו הפצועים. החלטתי לחברו לד"ר אפרים סנה וצוותו. העמסנו את החללים והפצועים לכיוון פלוגת הרפואה. בדרך, תחת אש ארטיליריה ומרגמות, נתקלנו בחוטים של טילי הסאג'ר. בדרך עלו بي מחשבות, על אירועי הלילה, על ההרוגים והפצועים הרבים שעברו תחת ידינו, על תושית החובשים, בעומס פיזי ונפשי קשה כל-כך. רק גדור כמו 890 היה אותו לילה להחזיק מעמד. ד"ר אפרים סנה, רופא צבאי, קשור את גורלו עם העצחנים. הוא היה ידוע בחטיבה 35 כרופא נועז, עם יכולת כירורגית ואבחנה מרהימה. הוא נערך עם רופאי המתאגד והחובשים לקליטת זרם הפצועים.

ד"ר אפרים סנה, עם שתי מחלקות של פלוגת הרפואה החטיבית, ראה את הקרב מרוחק ואת הבطن הקרוועה מקרוב. "רופאים, הוא אומר, לא מנצחים מלוחמות, אלא מצילים חיים". ד"ר סנה וצוות הרופאים נחטו עם גדור 890 סמוך לצומת עכבייש. אחרי הליכה עם תרמיili הרפואה הכבדים בחול, הגיעו לנקודת פיצול. הצוות הרפואי נערך לקליטה נפגעים. בראש הקשר הגיע ל-

קול שזיהיתי מייד: ד"ר ערן דולב, קצין הרפואה הראשי של פיקוד דרום. ערן הודיע לי, כי בנסיבות לא רחוקה מאייתנו, נמצא גדור רפואי, שאוכל להפנות אליו נפגעים.

מספר סנה:

בסביבות ארבע וחצי בבוקר, הגיע אלינו נגמ"ש ראשון ועל סיפונו צנחנים פצעיים. זיהיתי את הראשון. זה היה סגן יואב מתן, סגן מפקד פלוגה. יואב נפגע בחזה.ניסיתי לבדוק אותו ולהעיר את חומרת הפציעה שלו. יואב מילמל: "הלהר 089... די... נגמר הגذוז... כולם נהרגו...". מפיו למדנו מהו על מה שקרה, ועל הקשיים לפניו את הנפגעים רבים. עם עלות השחר החלו הנגמ"שים להביא ולפרק נפגעים נוספים, והקצב רק גבר. את רובם הכרתי אישית. הם היו, ברוב המקרים, חברים שחילקתי איתם משא של חיויות ובעיות, ועם כל זה הייתה חייב לטפל בהם במקרים ובקוררות. באותו בוקר הרגשתי שגדוד 089 מגיע לידיים שלי והוא שותת דם רב. העמדתי את אחד החובשים ליד שפת הכביש, כדי שיישמש מעין "שוטר תנועה" ויכoon את הנגמ"שים המגיעים בין שתי המחלקות, כך שהעומס עליהם יהיה שווה.

כשעלה הבוקר הגיע מספר הפצועים לעשרות. כדי לטפל בכלם צריך היה לפעול כמו במשחק שחמט סימולטני. עברתי עם החובשים מפצע לפצע. לאחר בדיקה מהירה הורייתי לאחד מהם מה לעשות. השארתי אותו ליד הפצע והתקדמתי עם שאר החובשים לפצע הבא. חשב שסיטים לטפל בפצעים היה חזיר אליו וממשיר בסבב, וחזר חלילה. במקרים הקשים, שהצריכו פעולות רפואיות מיוחדות, הכינו החובשים את הצויד הדורש ואחד הרופאים היה ניגש לבצע את מה שנחוץ, ומתකדם הלאה. ככה ביצענו מירוץ שליחים מתמיד ובلتתי-פסק. מדגמים במהירות מפצע לפצע. נגמ"שי הפינו הביאו עוד ועוד פצועים, בזרם שלא נגמר. על הטיפול באלו שנפצעו קשה התחלק בין הרופאים. הפצע קשה ביותר היה צנחן בשם מליחי. הבטן שלו הייתה קרועה

ובאלונקה נקוותה שלולית גדולה של דם. הוא היה חיוור כמו סיד, מכוסה זיעה קרה, איבד דם רב. ורידיו היו שקעים וחובשים התקשו להחדיר את עירוי הנזולים שהוא אמר ללחוץ את חייו. קראו לי אליו, ותוך כדי התקנת העירויים בידו הוא שאל אותו, "דוקטור, אני אחיה?"

הסתכלתי מஸבב. היו שם עוד עשרות פצועים. הוא היה מהקשיים שבhem, אבל גם אותו לא היה ליอำนาจ לפנות לאחר. האמצעים שבידנו - נזולים ואנטיביוטיקה - יכולו להועיל רק בזמן מוגבל. צריך היה להמתין לנגם"ש הפוני הראשון שיגע ולשלוחו אותו עם הפצועים קשה אל גדור הרפואה, לאחר. פעולה כזו הייתה עלולה לעכב את חילוצם של פצועים קשים אחרים, שעוד לא פנו מהתופות בצדון.

"בטח שתחיה", אמרתי למלייחי. נראה שלא נשמעתי אמיinem במיוחד.

"שמע ישראל, אדוני אלהינו אדוני אחד", מילמל מליחי, על ספר איבוד ההכרה.

זה היה מצב כמעט סוריאליסטי. שאלת כמו שהוא שאל אותי שמעתי רק בסרטים. "שמע ישראל" כזה, שמעתי רק בספרים מהשואה. ופתאום זה קורה סביבי, ואני הרופא. והכל ביך. מגדור הרפואה הגיעו אלינו כמה טנקי פינוי. טנקי "שרמן" ישנים שהוסבו לרכב פינוי נפגעים בזמן מלחמת התהשה. התחלנו לפנות את הפצועים קשה ובهم את מליחי. הוא נאבק על חייו במחלקה הירורגית של תל-השומר, וניצח.

בכל שעות הלילה עבדנו תחת אש טודנית מהמטחים המצרים. כשללה האור נחשפנו והפכנו למטרה נוחה. מדי פעם הם ירו علينا פגזי טנקים ומרגמה. עיני חלק מהאנשים קראתי פחד, אבל ביחידה קתנה וmagobat הבושה חזקה מהפחד. כל הרופאים והחובשים המשיכו לתפקיד, מרביתם בשקט וביעילות מרשים. שבועיים לפני פרוץ המלחמה סיימנו אימון מרכז, שרענן את הידע של הפלוגה בחובשות קרבית, ושהסתטים בתרגיל החטיבתי. החובשים היו מזומנים ומנוסים. במחלקה השנייה נאבקו על חייו של סגן ר' אייל, שנפגע קשה בבטנו. לשם הגע גם המ"פ של פלוגה

ג', אחרון מרגל. הוא נפצע מכדור בראשו. החילאים שלו הם שהביאו אותו לרופא הגdoi והפצעים שביניהם התהנו, "ד'ר", טפל קודם כל במאפ' שלנו". למרות שפציעתו הייתה אנטזה, החדר ד'ר פינו לבינה, הרופא הגdoi שהיה עם הכוחות הלוחמים, צינור לקנה הנשימיה שאיפשר להנשימים אותו, והוא פונה אלינו. אבל המוח שלו נפגע ללא תקינה, ולנו לא יותר אלא לקבוע את מותו. עם הפצעים, החלו להגיע גם שמות ההרוגים. יקי לוי. ג'קי חכים. שאול מילר. חיליק ביום, קצין בריאות הנפש החטיבתי שהתעקש לצאת עם הלוחמים. יair צורף, החובש הגdoi של 598. כולם אנשים שהכרתי. שם דף שם. וכל שם ذكر כמו סכין.

האש המצרית המשיכה להטריד אותנו. ד'ר ברנט נפצע ברגלו מכדור של מקלע כבד. הוא מצא את עצמו שוכב בין הפצעים שרק עכשו טיפל בהם. לידיו שככ סרן אבנור חרמוני. חרמוני נמנה עם קבוצה גדולה של קצינים ששירתו בעבר בחטיבה, ונקבעו אליה כשהמלחמה תפשה אותם ללא תפקיד, לימודיים, בחו"ל או בפו"ם. שמנוה חדשים לפני המלחמה עוד פקד על הסירות החטיבתיות. בפברואר 1973 נפצע בידו בפשיטה ו עבר טיפול רפואי ממושן. עכשו שוב שככ פצע בחול. ירכיו נפצעו בריסים קטנים ורבים. הפסיק את המכנסים שלו והרגעתו אותו באופן מסוים ש"שם דבר חשוב באמת לא נפגע". ברנט הבטיח לו ליצאת ביחיד ל"ניסוי קלים", אחרי המלחמה.

יד ימני היה "טורקו", מדרכי סנגור, שמת אחרי המלחמה מסרטן. מחלק עוגות מבתים. מוותיקי החובשים בפלוגה. תוך כדי החדרת עירוי לוריד הצואר של אחד הפצעים הקשבתי לעצמי. כאלו מבחוץ ורחוק שמעתי את עצמי נוטן פקודות לטורקו, בהול מאד שקט ובשפה מלאcit ומלאת נימוסים: "... תואיל לתת לי את המספרים... תכין לי בבקשה רצועות פלسطר ארוכות... תזהה רב..." שמעתי את עצמי, והבנתי. השקט המעושה, הנימוס המלאכתי שעמד בסתרה لأنחות של הפצעים ולרעש של הפגזים, היה מנגן ההגנה כנגד הפחד. האמצעי לעמוד בלחץ, השיטה התתיכרונית להקרין לפני חוץ שלוה וביתחון.

לאחר כשלוש שעות הצלחנו לפנות את עשרה הפצעים אל

גדוד הרפואה. לפרק זמן קצר לא היה אף פצוע שמדרש לטפל בו. החלטתי לנצל את הרגע זהה כדי לדלג הצומת טרטור-עכבייש המתווחת, למקום פרישה בטוח יותר. אספנו במהירות את תרמייל' החיזוד המroxknim למחצה, ונענו כמהה וחמשים מטר מזרחה. התמקמנו שוב, קרוב לככיש, מאחורי תלולית חול נמוכה. בדרכו בשולי הכביש, ראייתי חיל שוכב. גחנתי אליו. הרוח של הבוקר שיחקה בשיעור שלו ושיוותה לו מראה מטעה של חייה. הוא היה הרוג. זההיתי אותו מיד. זה היה קצין צלפים, סרן איציק רוזנשטייר. למפקד קורס צלפים הוא סופח לחטיבתו למבצעים שונים, וכך הכרתי אותו. ערבית ראש השנה ראייתי אותו ממתיון לטרומפ לבתו בקיוואן, בצומת תליה השומר. כשהוא אמרתי לו, "להתראות בשמחות", התכוונתי לאקشن מבצעי כלשהו. התראינו מהר מאד.

סנה ממשיך ומספר:

בבוקר, אחרי הסתערות הטנקים של אהוד ברק זום הפצועים התחדש, למקום הפרישה החדש שלנו הגיעו צחנים ושריונאים. נעלים אדומות, באד נעלים שחומות. בין הפצועים היו אלי שורק, מפקד הפלוגה המשמיעת. רזי יהל. עיר. בין השוריונאים היו מקרים כוויות רבים וקשים. אחד השוריונאים שכב באולנקה וקרא בקול, "שמוליק, שמוליק". ניגשתי אליו ושאלתי אותו את מי הוא בדיעז מחפש, ולאיזה שמוליק הוא קורא. "שמוליק זה השם של הבן שלי", הוא ענה.

כדי לטפל בהם נזקנו לנוזלי עירוי רבים, ולמרופים לשיכור הכאב הקשים. התרמיילים שלנו הלכו והתרוקנו אחרי טיפול בכשמונהים פצועים. נשארנו כמעט ללא ציוד רפואי. ממש ברגע ההוא הופיע כמו איש מלאך מהשמי. אילן, קצין החובשים החטיבתי, עם קומנדיך ועליו כל הציוד הרפואי שנאלצנו להשאיר יומם קודם ברפידים. הוא "החרטם" בכוח את הרכב, העמיס עליו את הציוד והגיע אלינו ברגע קרייטי, עד 03:30 בלילה הספקנו לפנות לאחרור עוד ארבעים פצועים. נקשר הוריע לנו יונתן, הרחוף החטיבתי, כי לא צפויים לנו יותר נפגעים. אחרון הצנחנים שפונה מרגעות הפגיעה היה עומר. קצין, שהול

במשך שעתיים בשטח הפתוח ונשא על גבו פצע. החפ"ק החטיבתי יצא מהשתח ברג'ל. הוצאות הרפואים קיבלו שני נגמ"שים להתפנות איתם לעכבייש 55. נסעו מזרחה. עברו בגזרה הרפואה, והמשיכו עוד מזרחה, למוקם שם התרכzo שריידי גזר 890 והחפ"ק החטיבתי. בכיוון הנגדי, מערבה, נעו טנקים ואמצעי גישור אל התעלה. ציר עכבייש היה פתוח מעתה לתנועות כוחות.

באיחור של יומיים צלחו כוחות גדולים מאוגרת ברן את התעלה. האוגדה הייתה ערוכה לצילחה כבר בוקר ה-16 באוקטובר, אבל חסימת הצירים מצד אחד והיסוטי הפיקוד מנגד, בלמו את תפוצת הקרב של צה"ל. טענות הפיקוד, שמצוין אוזן קשבת במטה הכללי, כי ראש הגשר צר ורופא מדרי ואין להרחיב את הצלילה לא גשר מוצק, הביאו לעצירה מוחלטת של הפעולות ממזרח לתעלה. אנחנו, לוחמי הצנחנים בראש הגשר, לא ידענו או דבר על מלחמת האלפים ועל הלוחש שהופעל על אריק שרון להחזיר אותנו ואת הטנקים של חיים ארז אל מזרחה התעלה. שר הבטחון, משה דין, נסחף בזרם של חומצי החזרה כוחות הצלילה, ובשיחות עם שרון ייעץ להחזיר את הצנחנים והטנקים. שרון הצעיר לדין את מה שהצעיר לדדו וgonen: "באו אליו לאש הגשר, תראו במם ענייניכם מה קורה ונחליט ביחד מה עושים". דדו וgonen התהמקו מהזהמנה והבהירו לשرون, כי אסור לו אישית לחזות את התעלה לצד המערבי. דין, שנענה להזמנת שרון, חזר לקורייה בתל-אביב נלהב מראיה עניינו. דין השתכנע, שצורך לאפשר לכוחות לרוץ קרים ולא לבлом אותם. דין היה אורח קבוע באוגרת שרון. לחמל'ל שרון הצטרפו כמה כתבים צבאים, מן המוביילים והאמיצים בתחומות. אורי דן, שהיה עם שרון מאז הצעיה בミטללה במבצע קדר ואלי לנדרון, שלא החמיז הזדמנויות לסקר ממצעים מיוחדים ואת המלחמה מקו המים. לנדרון ידע הרבה קרבות, אבל לאחרי ההפגזה שירדה על חבורות הפיקוד למחرات היום, כשלידו התפוצצו פגזי ארטילריה, ידע שהוא מלחמה לגמרי אחרת.

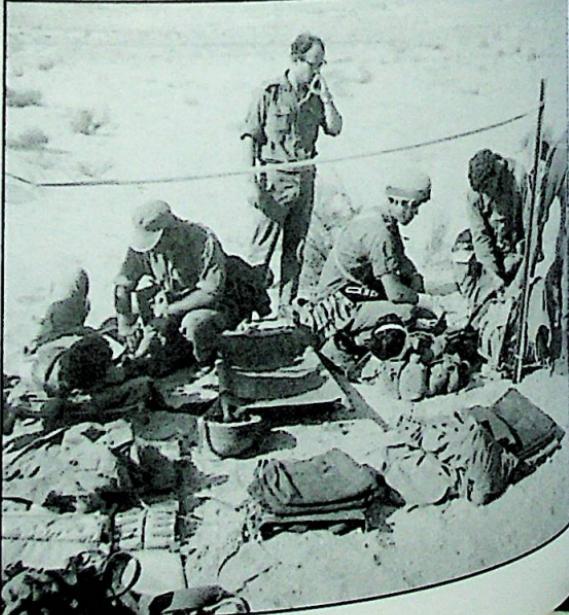
אחרי בנצי ויינר שמעו בשדרון גם על יצחק (אייציק) נודלמן, מפקד פלוגה ג' בגזרה 565. נודלמן היה מסווג המפקדים שלוחמים אווהבים להיות במחיצתם. מנהיגות טبيعית, סמכות פיקודית וחירות כובש לב במקומות הנכון. ב-¹⁷ אוקטובר נכנסו כוחות שרון מחתיבה 460 לקרבות קשים במתהימים המצריים באזרם מחנות סולטן. הצנחנים של נודלמן נקראו לשבר מוקד התנגדות עיקש בקרבת כפר מחתת סולטן. בקרב נפל לחם הפלוגה מיכאל גולן.

חייל נודד 890, בראשות המג"ד יצחק מרדכי, אחרי קרב החווה הסנית, בדרך לתחלה. 18 באוקטובר 1973

יצחק (איציק) מרדכי מג"ד 890, במסיבת נישואין של קמבר"ץ הגדרו דוד כהן (צ'ינו) ימים מספר לפני המלחמה. מימין המ"פ אהרון מרגל זיל', שנפל בקרב החווה הסנית, לידיו המ"פ יעקב (יקי) לוי זיל', שנפל בחווה הסנית.

ד"ר פיני ליבנה, רופא גדור 890, מטפל בפציעים בתאג"ד, בקרב החווה הסנית

טיל מצרי על מתחם
החווה הסינית

טנק שרוף בלב החווה הסינית

תווח שדה מצרי בחרווה הסינית,
בכינון ישיר כלפי הצענים
ורישירין

העליון: היום לאחרי קרב החווה הסינית. תדריך עם המפקדים החדשים
את המפקדים שנפלו, לקרה הסתערות נוספת נספה על המתחם המצרי.

במרכז: יצחק מרדכי, המג"ד.

מימין: מרכז המרכז: מפקדים בחטיבה 35, חטיבת הצנחנים הסדרה.

לימן: איציק מרדכי – סמח"ט, אפרים צידון – מה"ט,

צדקה ורונר זל" – מג"ד 890 (נפל בהפגזה ברמת הגולן) וואב דרורי –

מג"ד 890. צולם זמן קצר לאחר המלחמה.

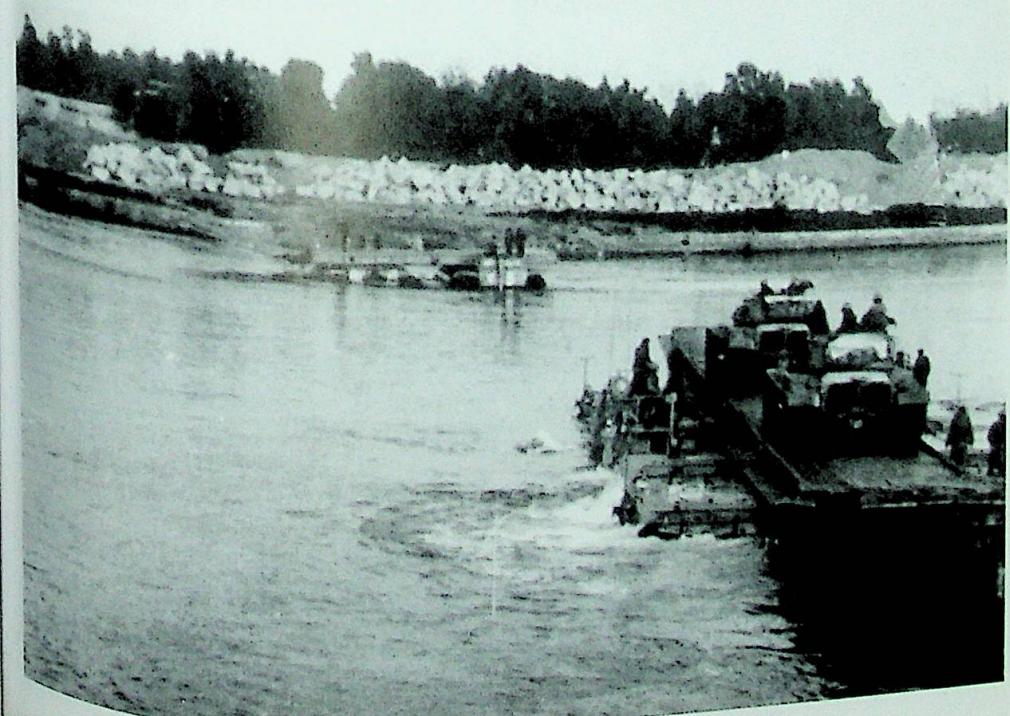
זאב דרורי, סמג"ד 890 במלחמת

הפלוגה הצעירה של איתן מיכאלி, שהחליף בפיקוד את עמנואל בן-ישי ו"ל, יורדת מהחווה הסינית

טנקים חוצים את תעלת סואץ על גבי חוכות.
הטנק הראשון שצליח בפיקוד יוסי בריג

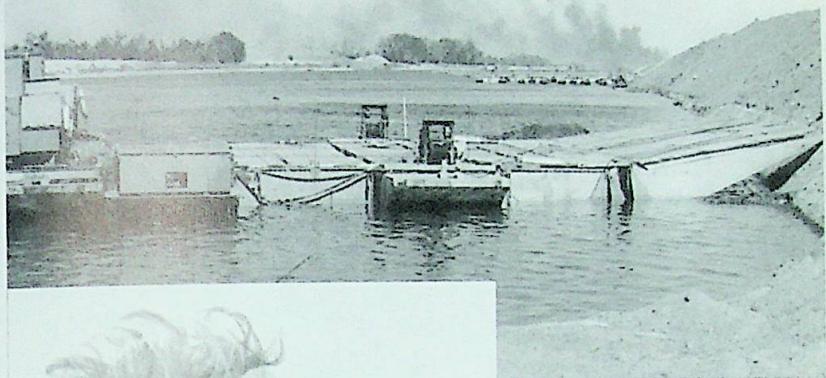

התארגנות כוח שריון אחרי החזיה

סוללות טילים מצריות מושמدون ממערכת לתעלת

אנשי ההנדסה מישים
את הדוברה הראשונה
למים

שר הביטחון משה דיין
הייה אורח של קבע
באוגדה 143.
ליד דין מזכירו הצעיר
אריה ברואן זיל

חיים ארוז מח"ט 421
חטיבת שריון האשונה
שכלה את התעללה בנכך
ה-16 באוקטובר 1973

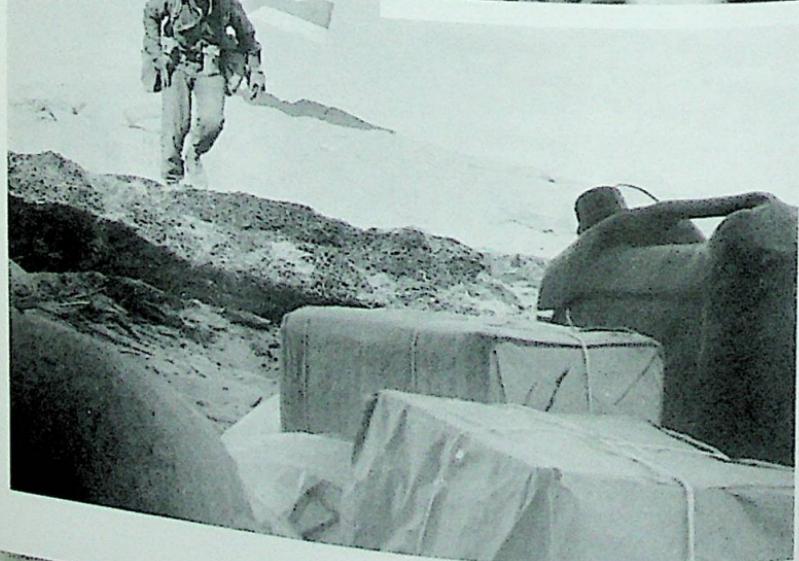
...בגלמים נמיים.
...כ-אחר מסע רצוי
...הגת אס, הצלחה
...נשאה לפרסום את
...גלאלים

ההולכים.
הזהרים העריצו

שב כל הרמפות
שב לטעלה

אש אל העיר.
התותחנים סכלו מנוחות.
בקני ארטילריה ולחימה.
למרות זאת עשו עכובה
נכלהה בחזית הדרום

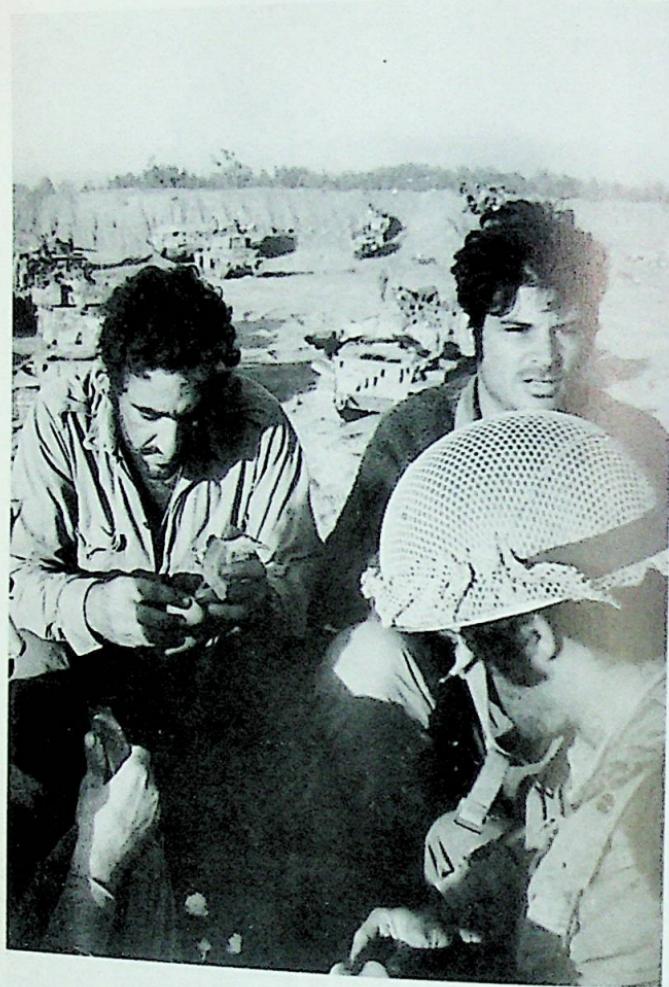
"דן" חנק קו חישוב:
תל-אביב-התעללה

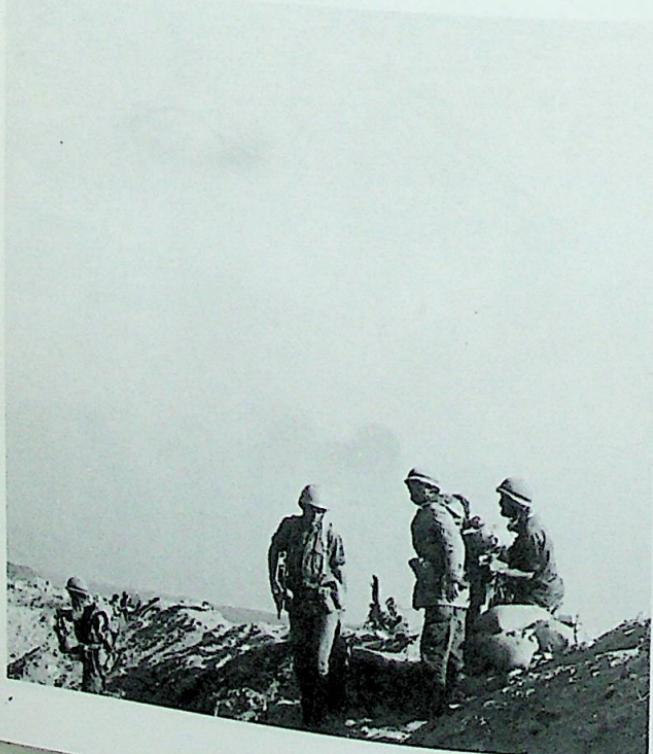
אריך והלחמים.
הם שמעו אותן בקש
"כאן 40" וירען:
יש מפקד לחזית

הפגנות על ראש הגשר

ראש הגשר.
הפגנו ברכבות מה-17 באוקטובר
נום הפקת האש

אש על "החצ'ר" בהפגנות המצריות
היו עשרות הרוגים

גשר הדוברות הופגן, טנקים טבעו,
כל רכב נפגעו, החזיה נמשכה

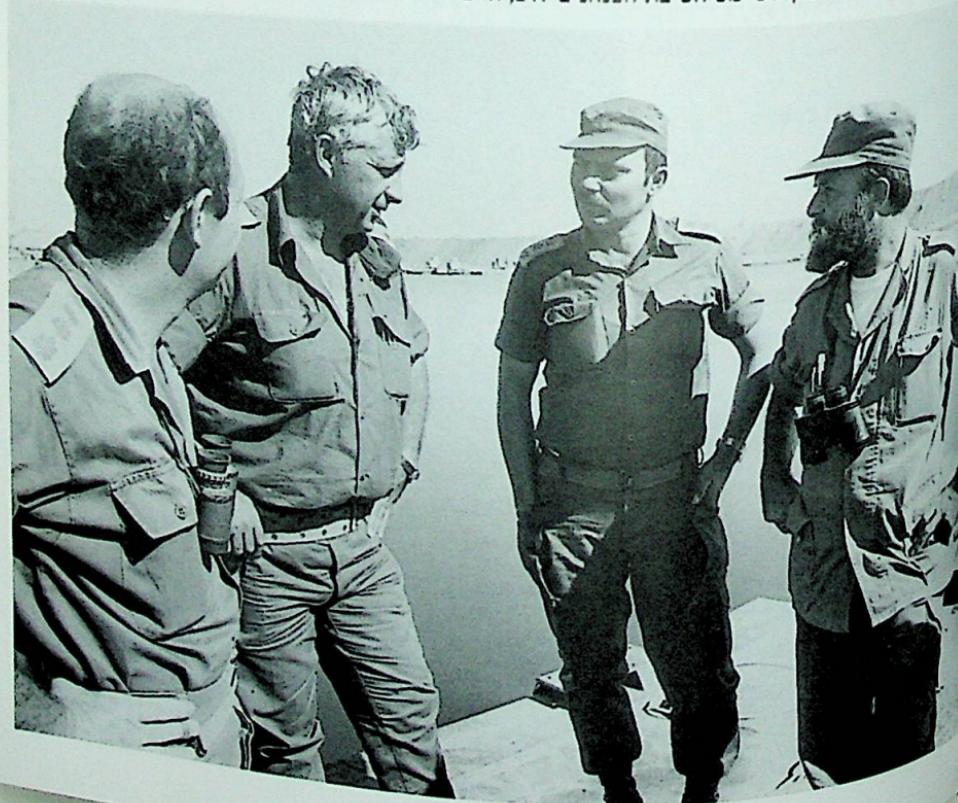
קרב בדרכ לטרפיאום, ממערב
لتעללה. הצטננים של דני מט,
גדוד 890 וכוח שמוליק אוד,
לחמו בחוץ החקלאי,
לודחתת ראש הגשר

אהרון חיים, אהרון צ'יק, לוחם החה"ן,
בחץ החקלאי

בחץ החקלאי

א"ק והמ"טים. מימין: דני מט חטיבת הצנחנים 247, חיים ארזו מה"ט 421, טובייה רביב מה"ט השריון 600

יוני קפלן ז"ל. הצענק השליישי של משפחת קפלן.
אחיו הבכור אבניר ניספה בשירפה, אחיו יוסף קפלן
נהרג במירוץ בבקעת הירון

במהלך מבצע אבירם. מפקד הפלוגה, מפקד מילואים על הפסקת אש

במהלך מבצע אבירם, מפקד אוגדה 143 במסדר

גפאי, הקור האחרון במלחמה

מסדר הסיום. חה"ן צנחים וחטיבה 421, צלהו ו��תיה
עוובים אחרוניים

בחזית התעללה. קצינים מגדוד 198.
מימין: דרורן שני. משמאל: יקי ורמי

לען המגנים יוסטוב תמן. גוזה בז' סנקט אורה, אלב הפלימה

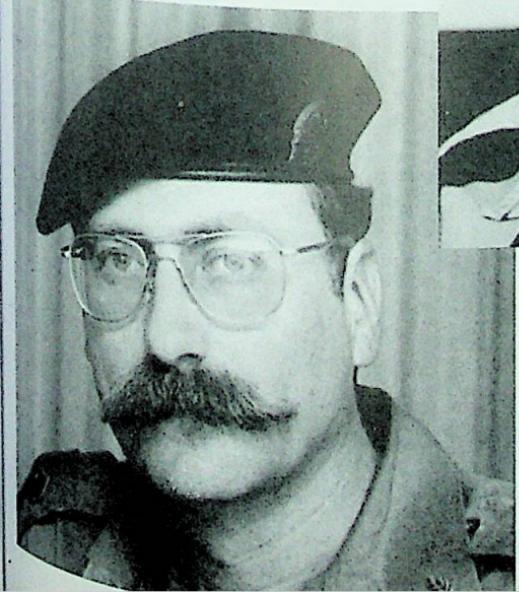
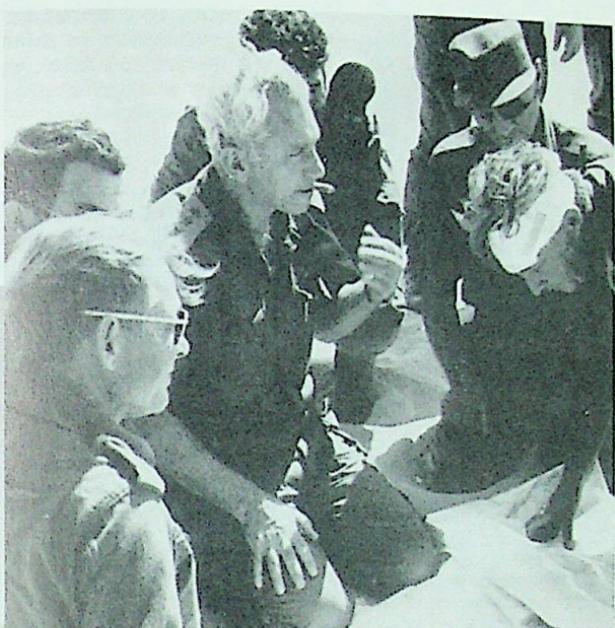
אלעואר הדרום רכ' אלעוף דור אלעור, בסיור עם מפקדים

אלעוף אברהם (אלברט) מנדרר ויל המפקד הבכיר ביוטר

אלוף אברהם ארן "ברון" יחד עם מפקר החוויה
ח'ים בר-לב

אלי כהן (משמאל), הקצין הראשון שהצהה את
התעללה, היה האחרון שהורד את הרגל.
לידו לוחם החה"ן בגדעומי קליסקי

עמיד יפה ז"ל מפקד גדרות השריון 198

אמנון רשות, מחי"ט חטיבת השריון 14,
 מגיבורת המלחמה בחווית הגדוד

פרק 19

17 באוקטובר:

שר ההגנה המצרי מצהיר למג"ד הצנחנים

30 שנה לאחר קרב החווה הסינית, לאיציק מרדכי, מג"ד 890, שזכה בעיטור על גבורה בקרב, לא היה ספק, אחרי הקרב, גם לא אחרי 30 שנה: שלא הלחימה העיקשת של הגדור, שלא ההקרבה של האנשים, שלא ההסתערויות החזרות ונשנות בהם נפלו שני מפקדי פלוגות, מפקדי מחלקות וلوוחמים רבים, המצריים היו חוררים ומשתלטים אל צירי עכבייש ולכסיקון, וממותטים את ראש הגשר. זה"ל, היה נאלץ במקורה כזה להחויר את הצנחנים של דני מט, ואת הטנקים של חיים ארז, לגדרה המזרחתית ולפזר עכורים נתיב חילוץ. ובאים, רבים מהצנחנים והשריונאים לא היו חוררים.

לאיציק מרדכי היו תחשות קשות, המיסרות אותו עד היום, כי היה זה הלילה של גדור 890, אבל זה לא היה הלילה של מפקדת האוגדה וקציניהם בכירים אחרים שהיו מעורבים בתכנון ובביצוע הקרב. מרדכי, שומר את כאבו ואת המסקנות מאותו לילה לעצמו.

שנתיים אחרי הקרב, בעת שכיהן כשר הביטחון, נפגש במצרים עם שר ההגנה המצרי טאנטאווי. השניים החליפו חוות. טאנטאווי סיפר לשר הביטחון הישראלי, כי היה מפקד חטיבה בארכיה השניה, ואנשיו לחמו בראש הגשר ובמהלך החווה הסינית. "בלילה שבין ה-16 וה-17 באוקטובר", סיפר הגנול המצרי, "היו לנו תוכניות לתקוף את ראש הגשר הישראלי מזרחה למערב ומלוטט אותו. ההתקפה של הצנחנים והשריון הישראלים בחווה הסינית, ריתהה אותנו לשטח. זה היה אחד הקróבות הקשים שלנו במלחמה. איברנו הרבה אנשים, בתוכם הסמך"ט שלי. אני", אמר טאנטאווי, "לא אשכח את הלילה ההוא". גם איציק מרדכי לא ישכח.

30 שנה מאוחר יותר – איציק מרדכי נושא בלבבו את סיוף קרב החווה

הסינית. בתוך ים המאבקים שעבר מاز, ה"חווה" החקלאית, של המדריכים הפנינים, מלאה אותו. חלק ממפקדי ולוחמי הקרב ההוא, הם חברי היום, תמיד לצידם, בטוב וברע. עכורים הוא המפקד, כמו אוז. את הביקורת על הדרכם יצא גדור צנחנים למלחה במתחם דיביזיוני הוא שומר בלבו. כמו לרעו דובדבני, אין לו הסבר – איך הגדור נלחם בלבד, שעה, התנפל פעם אחר פעם על מתחמי השריון והטילים המצריים, כאשר בקשוטיו לשיער ארטילרי, אוירוי – נותרו ללא הד במדבר. בשיחה שקיים עם אנשי הגדור, אחרי המלחמה, חשף טפח מהמתחולל בלבו:

...החלימה החלה אחרי חצאות. אחרי שנתקלנו היה ברור לי, מול מה אנו עומדים. עם מעט נשק הנ"ט שהיה לנו הצלחנו לפגוע בטנקים מצריים ולעכב אותם, לשתק עד כמה שאפשר את מקורות האש ולחוץ נפגעים... בשעות האחרונות של הלילה דיברתי עם החפ"ק החטיבתי, ביקשתי שיקדמו טנקים שיוכלו לסייע לנו וביקשנו אש ארטילרית. קיבלתי סיוע של כמה מטחים. אמרו לי שהכוחות שצלחו את התעללה נמצאים תחת הפגימות כבדות, וכל האש הארטילרית חונית לסייע להם. אמרו לי, תקבל טנקים – ולא קיבלנו. אמרתי לפניו עלות השחר למפקדת החטיבה שאם לא נתקבלו תגבורות טנקים, מצבנו יהיה חמור מאד. על כל מטרת שירינו, ספוגנו חזורה עשרות טילי סAGER. טנקים מצריים החלו להתקדם לעברנו. אמרו, עוד מעט נשלח אליכם טנקים. הם לא יכולים לנוע בלילה. במקביל, התחלת תנועה על ציר טרוטר ועכבייש לעבר ראש הגשר.

נלחמונו מלחמת חרומה, במקביל כוחות הצליחה התקדמו לראש הגשר. חזרתי וביקשתי טנקים. חשתתי שלא סiou טנקים – עם אור השחר – ולא נתקבל סיוע אויר או ארטילרי, מצבנו יכול להיות חמור וחמור מאד. אלה השדרים שהעבכנו למפקדת החטיבה. זו התמונה שהם קיבלו ואני בטוח שהעבינו למפקדת האוגדה. לקרהת בוקר הודיעו לי: טנקים הגיעו אליך ותקבל גם סיוע אויר. שני מטוסים ניסו לתקוף הרחק מאייתנו. אחד הופל. יותר לא קיבלנו סיוע אויר. ניסינו לקבל סיוע ארטילרי בענה בשלילה. עם שחר הגיעו הטנקים של אחד ברה. אמרתי למפקד הטנקים שברגע שיגיעו אלינו נסתער יחדיו על עמדות המצריים. טענו מתחנות. הטנקים עברו אותנו – ומיד נפגעו.

מצבנו החמיר. עמדתי בפני אחת הדילמות הקשות בקרוב זהה – והיו לי הרבה דילמות קשות. בגלל ריבוי הנפגעים נאלצנו להחליף פיקוד פעם, פעמיים, שלוש וארבע. מה עושים עם צוותי טנקים שנפגעו. יוצאים לחילץ במחיר כבד – או מתעלמים. החלטתי: מחליטם. הטנקים בערו והעשן שלהם היתמר לשמיים. נתתי פקודה: לחילץ. שלחתי צוותים לחילוץ השריוןאים. שילמנו מחיר בנפגעים רבים. נשאלו צוותים לחילוץ החמיר. אין סיוע אוויר, אין טנקים. אין ארטילריה. מצאנו עצמנו במצב קשה באגף של ארמיה מצרית, מנהלים קרב עיקש ואכזר – מי יצליח לשמר על צירם פתוחים. זה היה קרב עקוב מדם. מיטב האנשיים נפגעו... שתי תМОנות משנה עולמות אבסוטדים. כוח אחד נלחם בעיקשות, תוך חירוף נפש, כוח אחר ממשיך לעבר התעללה ללא נפגעים.

לפנינו הייתה משימה לחזור לחווה הסינית ולסייע לכוחות השריון. אמרתי לאנשיים – כל מי שמרגיש שלא יוכל להילחם במ屍מה הבאה, יוכל לעשות זאת אם הוא לא קם. החלפנו מפקדים, לפוגה ב', מינויו את יואב גלבר, דובדבני מפקד פלוגה ג', איתן מיכאל – פלוגה ד', דני אנגל במקום אליו שורק בפלוגה ה'. הצטיפה אלינו מחלוקת קצינים בפיקוד מצא שנפגע. החלפתו אותם בגיןא בר, שנפטר מאוחר יותר מסרטן. ליקנו את הפציעים.

גדוד 569 נלחם במלחמה ההז בכל כוחו ומעוזו. איבדנו עשרות לוחמים, רבים נפצעו. מיטב האנשיים של העם הזה. הגדור נכנס ללחמה במכונות גבוהה וברמה מבצעית יצא דופן, חזר מהמלחמה ששוע בלבו ופגוע בגופו. אלה שהלכו לקרב החווה הסינית חזרו ממשם אנשים שונים. הגדור נלחם בהקרבה, באומץ לב ודבקות במשימה. אני זוכר קרב או מלחמה אחרת, בהם יחידה לחמת מדרשה לעמוד בתנאים כלכך קיצוניים, מול עצמה גדולה של אויב – ולבצע את המשימה.

הייתה בלחימה העיקשת אחوات לוחמים מדירה. מפקדים רואו את פיקודיהם נופלים וחיללים רואו את מפקדיהם נופלים. האחד מחלץ את השני, לעיתים במחיר יקר. על ערכיהם אלה יתחנכו דורות של לוחמים. מי יתן ונוכל תמיד לשאת את זכרם.

קרוב ל-30 שנה אחרי הקרב בחווה הסינית נחשף יצחק מרדכי, לסתור הגובל שהוסתר ממנו: הפיקוד שלח אותו לקרב ירע, כי בחווה הסינית מצוי מתחם מצרי דיביזוני ולא צירדי טנקים. בתגובה לידע נאמר לו: "תיזהר, בשטח נמצאים 'אדומים'. הכוונה הייתה לצנחים, שנפגעו באזרע לילה קודם לכן. בתדריך שקדם ליציאה לקרב לא נאמר לו דבר על כך.

בצ'הרי ה-17 באוקטובר, נמשכו פעולות חילוץ נפגעים מהחווה הסינית. סרן משה סוקניק, לימים מפקד כוחות היבשה בצה"ל, שהיה מפקד פלוגה בגדור השרוון 100 בפיקוד אהוד ברק, שהורכב בעיקר מלחמי שרווון שהגיבו למלחמה מכל רחבי העולם, נותר אחורי הקרב עם מחצית מהטנקים. הטנק שלו נדלק והוא המשיך להילחם ולהחלץ פצועים.

סמור לשדה הקטל בחווה הסינית, בצד טרטור, נותרה קבוצה של שמונה צנחים ואנשי שרווון, חלקם פצועים, ללא תחמושת. המצריים הפגיזו ללא הרף את הכוח הלכוד. סרן גדרון דברצקי, קצין ביחידת חיל הרגלים המשוריין של גדור 100, פרץ אל השטח מוכה האש והטילים בנגמ"ש. הוא גילה את קבוצת הפצועים בין שני טנקים שרופים. בחיפוי רימוני עשן, שודך מהנגמ"ש, החל בהעברת הפצועים לחאג"ד. שלושה ימים אחורי כן, בקרבת ליד שדרה-התופה פאיד, ממערב לתעליה, נפגע הנגמ"ש שלו והוא נהרג.

בין הנופלים בקרב החווה הסינית היה גם ד"ר עוזרד בן-דרור, רופא במחלקה הילדים בבית- החולים שיבא. למראה כמות הנפגעים הגדולה יצא עם החובשים שלו לשדה הקטל, כדי להגיש עזרה לפצועים. המצריים גילו את הכוח הרפואי ופצעו בו. עוזרד נפל. אליו להב, לא הספיק לסייע את לימודי הרפואה באיטליה. הוא נמנה עם האבות הרפואיים של גדור 100 ובפעולות חילוץ הפצועים נפגע וננהרג. בכוח החובשים שנכנסו לחילוץ פצועים היה גם ציון סרג', שישים בהצטיינות יתרה את קורס החובשים ונסאר להדריך בקורס. בעת חילוץ פצועים בחווה הסינית נפגע וננהרג. הכניסה החוזרת אל גיא הריגה תבעה מחיר נוסף. בין המחלצים שננהגו אותו ביום היו שלום רוזנפלד, לוחם סיור בגדור לפידות, יצחק (אייציק) רוזנשטייריך, שהיה מפקד מדור צלפים בצה"ל, רוני ויסחות, נהג נגמ"ש בכוח החדרם"ש שלא היסס לפרוץ אל המתחם וסגן מרט בארי, קצין ביחסון בא-על, שהיה בין המתנדבים הראשונים לגדור השרוון המאולתר שהוקם כמה ימים אחורי תחילת המלחמה. בפעולות חילוץ הצנחים מהחווה הסינית, נפגע וננהרג.

פרק 20

אלוף-משנה עוזי יאירי – השבר "אני לא יכול יותר..."

אלוף-משנה עוזי יאירי, מה"ט חטיבת הצנחנים הסדרה 35, חזר בשлом מן הקרב, אבל בבוקר שאחרי, לא היה יותר אדם ומפקד. בחפ"ק החטיבתי, מאות מטרים ספורים מזרית הקרב, הוא ראה את הצנחנים של יקי ואחריו מרגל, ואחריו אליו סורק, ואחריו יהודה דובדבני, ואחריו איתי מיכאלי, מסתערם ומתroxים. מי בניסיון להקים את חומת הפלדה והטילים המצרים, מי בניסיון להיאחז בשוליה של תעלת חפירה, כדי להגיע לקרב פנים-אל-פנים והכרעה עם האויב, מי בקרב על החיים. במאזע העל-אנושי להציל חי פצועים, בלילה, את החברים מהמלחקה והפלוגה שככטו ונאנקו מכאבים, והחל מהשחר העולה גם את צוותי הטנקים שנחלצו, אחדים מהם כפדיים חיים. הוא ראה ושמע בקשר את מפקד הגדורד יצחק מרדכי, מנהל את קרב חייו, נאחז עם אנשיו בציפורניים בדינונות החוליות, מחליף מפקדי פלוגות ומפקדי מחלקות, תוך כדי ליחימה, במקום אלה שנפלו ונפגעו.

רבים ממשתתפי הקרב, לא היו שלמים אחריו, עם דרך תפוקה של מפקודת החטיבה. שאלות רבות נותרו באוויר, לא פתרות, סביב הסיווע הארטילרי שכמעט ולא היה, המטושים שלא ירדו על החווה, בניסיון לפצח את המערך המצרי האדיר; הטנקים של אהוד ברק, שהגיעו באיחור ותוך דקota נפגעו וננדלקו.

עוזי יאירי, אדם ומפקד נדר, לא היה שלם עם מה שקרה לפני הקרב, במהלכו ואחריו. הוא לא היה מסוגל המפקדים שמעבירים את האחוריות ומרחיקים אותה לאחרים. הואלקח על עצמו. הוא היה מפקד החטיבה, והוא שקיבל בלילה הקודם את המשימה, הוא שהעביר אותה במהירות למג"ד

890. הוא זה שראה בבורק ובצחריריס-שאפרי את הגופות והפצעים שהועברו לתאג"ד העורף.

מרגע שריד הערב על היום השני ללחימה בחווה הסינית, עוזי יאירי נראה לפיקודיו וחבריו, אדם אחר. הואלקח, עמוק ללב את הקרב ותוצאותיו. ראו אותו אחרי הקרב וגם ימים לאחר מכן, מוחה דמעות. היו שסיפרו שראו אותו מתבדר עם יגנו וכוכה צילד.

בחטיבת הצנחנים ובצה"ל כולם אהבו אותו. הערכו אותו כמו שנوعם לגודלות ויגע ורחק בצמרת הצה"לית. היו שאמרו עליו – רמטכ"ל בדור. ולא ידעו, כי אחרי קרב החווה הסינית לא היו לו שאיפות רחוקות כל-כך. משeo בלבבו נסדק והתפתח לשבר. עוזי יאירי לא יכול היה יותר. הוא השתמש באותה מילيم: "אני יכול יותר, אני מבקש לך..."

המינוי שלו כמח"ט עמד להסתיים כמה חדשים אחרי המלחמה – והוא בקש להקדים את המועד, צעד נדר של אדם ולוחם נדר.

41 הרוגים של גדור 890, עשרות הרוגים של השרין, מאות פצועים בזירת לחימה אחת, היו עברו יותר מדי. הוא לא הצליח להתחוש. הוא קיים שיחות נשע עם רעייתו דליה, אשה חזקה, אחראית ומצפונית. היא שמה על שוכן הביתה בשלום של האיש שלה, אבל הייתה מהראשונות שגילהה, שזה עוזי אחר. לא עוד המוביל והסוחף בשירה בערבי הווי. איש עצור, עם מחשבות מכוסמות ואוכלות מבפנים.

הוא נעלם לתקופה מה, מותיר מאחוריו שמוות קשות ולאחריה חור בחטיבה. רק לאחדים ממפקדיה, בתוכם הסמך"ט אמנון שחק, שהיה לצידו בחפ"ק אותו לילה ובבורק שאחורי ואיציק מרדכי המג"ד, הוא חשף את כוונתו לעזוב. הם ניסו להניאו אותו. איציק מרדכי הצע לו, כי יקח חופשה ארוכה, יתאושש ויחזר לפקד על החטיבה. עוזי יאירי בקש לשוחח עם המפקדים, שיחה מלכ אל לב, כדי להסביר להם מה עובר עליו. הייתה זו שיחה סגורה, שנחשפת לדראונה.

אמר המח"ט לאנשיו:

מלחמת ים הכנרים, תפסה את החטיבה אחרי אימון ברמת הגולן. התאמנו בשני נושאים ייעודיים. צלילה ולחימת ים בשיטור מסוקים. החטיבה הייתה במצב מוצטי. עלפי התכנון החטיבתי – גדור 50 בפיקודו של "יהיה" – יורם יאיר, תפס את קו המוצבים הצפוני ברמת הגולן. פלוגה אחת של מנו עמדה לוחת

לעזה לתעסוקה מבצעית. רוב החטיבה עמדה ליצאת לחופשה רגילה ולאחריה לחזור לפעולות שוטפת, תעסוקה מבצעית ואימונים.

ביום שני חלק מהחטיבה יצא לחופשה, כאשר הגעה הוראה על כוננות וביטול חופשות. התחלנו לקרוא לאנשים לחזור. לא היה כל מידע לבדוק לסיבת הקוננות. האם זו המתייחסות שנוצרה בקשר הסורי ברמת הגולן בעקבות קרבות אוויר בצפון בו הופלו 11 מיג'יטים סורים, או ידיעות על ריכוזים סורים בגולן. אני, כמח"ט 35 (חטיבת הצנחנים הסדרה), לא קיבלתי עד ליום הכיפורים, يوم שבת ה-6 באוקטובר, ידיעה מוסמכת על אפשרות שתפתח מלחמה בחזית הדרום.

בשבת בבוקר השתנו כל הערכות. אמ"ן (אגף המודיעין), שלל עד אז כל סבירות למלחמה, שינה את הערכה. המלחמה הפכה לוודאית. גם מרגע זה ואילך תהליך קבלת החלטות במטה הכללי היה איטי ומחוסס. גישת המילואים החל באיחור רב, גם על רקע הידיעות המודיעיניות, כי ביום כיפור בשעה 00:18 בערב תפוצת מלחמה ברמת הגולן ובחזית הדרעה.

למרות השינוי בהערכת המטה הכללי לא ידעו מה לעשות איתנו. חטיבה 35 היא חטיבה מטכ"לית והפעולות המבצעית שלה היא באחריות המטה הכללי ואג"ם מבצעים. ראש אג"ם מבצעים, תתי-אלוף מנו שקד, שאל אותי בשבת בבוקר: "וואו, מה אתה מעדר - עלות צפונה או לרדת דרומה."

אני ידע מאיזו סיבה, אבל העדפתי את הירידה דרומה. האזoor הרגיש ביותר מבחינת אג"ם מבצעים בשבת בבוקר, היה ראש-סזודאר. היה חשש שבשלב הראשון של המלחמה, צנחים וקומדי מצרים ינסו לכבות את מסדרון הנפט ולנתק את שארם א-שייח'. בשבת בבוקר נערכה החטיבה לירידה דרומה. גדור 890 שיגר כוחות לשארם א-שייח' מדרום כוונה שחילקם יקחו אחריות על הגנת נתיב הנפט בראש-סזודאר.

מאוחר יותר בשבת, הוחלט לקחת מאיינו שתי פלוגות בפיקוד הסמג"ד שמוליק אדר ולהעבירן לרפדים, לאחריות מבצעית ישירה של פיקוד דרום. לא ידעת בדיק מהי המשימה המתוכננת לכוח

המיוחד הזה. ראשונים המראו לשארם הפלוגה הצעירה של מנו ופלוגת הרב"טים של אל' שורק. בהמשך הימים נמשך הפיצול החטיבתי. גודוד 202 בפיקוד דורון רובין, שהיה אמור להצטרכו למאץ בראש-סודאר תוכנן למשימה אחרת. הגודוד, שחילקו היה בחופשה, התארגן לאט יותר. מפקחת גודוד 890 והחיה"ן יצאו לראש-סודאר. במצב כזה של פיצול וחוסר ודאות, קשה לשלוט על החטיבה. אני ה策טראט למקדמת גודוד 890 מתוך הערכה שמהר מאוד יוחזרו לנו כוחות שנלכדו מאיינו ונפעלו במסגרת חטיבתית, לפחות גודוד 50 שהוא בתעסוקה ברמת הגולן.

כהגעתי לראש-סודאר לא ידעת לי שם מהו אנו מגיעים לשם, מהי המשימה של החטיבה, מהן הוראות הקשר, מפות קוד. שום דבר. באג"מ מבצעים אמרו לי: כשהתנחת בראש-סודאר תקבל הוראות. בשדה-התעופה בראש-סודאר פגש אותנו ספקטור, מפקד היחידה שאיבטחה את האזור.

ספקטור הסביר לי שהכוח ברשותו כולל שני טנקים, יחידת נח"ל וחיל הים. גיליתי שם טלפון. התקשרתי לפיקוד והסבירו לי שהמשימה היא להגן על ראש-סודאר כלפי צפון. אותו לילה ולמחרת הגיעו עוד כמה טנקים. באותו לילה התחלנו להתבצע בראש-סודאר. שעוט אחריו נחיתה הכוח החטיבתי, אלף הפיקוד, שמואל גונן, תידרך בקשר: "המשימה שלכם", אמר, "היא לעצור את האויב בראש-סודאר".

שאלתי: "האלוף, עם מה אתה רוצה שנעצור את האויב. עם כמה טנקים? אין לנו נשק נגד טנקים".

גונן: "חשבנו על כר, אנחנו מטיסים אליכם מספר בזוקות".
בגיגוד להערכת המוקדמות, עיקר הלחץ לא היה בראש-סודאר.
ודאי לא בשארם א-שייח'. הפלוגה הצעירה של מנו הפליאה אומנם לушوت במדפים המוטסים אחרי הקומנדו המצרי, אבל בימי הלחימה הראשוניים, ייחידות החטיבה האחרות לא הופעלו כפוי שאפשר להפעיל את גודוד 890 וגודוד 202. בימי הלחימה הראשוניים, שלטו במטה הכללי ובפיקוד דרום בלבד וחוסר אונים מוחלט. להערכתי, כוחות החטיבה היו יכולים לבצע משימות מיוחדות, פשיטות ליליות ותקיפות יומי על כוחות קומנדו ושריון מצריים ולשבש את יתרון ההפתעה שלהם מАЗ הצלילה.

במצב שנוצר בפיקוד דרום ספק אם היה מישחו שצפוי איר להפעיל חכם ויעיל יותר את חטיבת הצנחנים הסדרה. המצב התחיל לחשנות רק מה-14 באוקטובר, כאשר ברלע תפס את הפיקוד במקום אלוף שמואל גונן, שהועבר מעשה מהאחריות לחזית. מרגע שהחלו ההכנות לצילחת התעללה, החלו חשבה ותוכנן אחר על הפעלת חטיבת הצנחנים. חטיבת הצנחנים של דני מט הועברה לאחוריות אוגדת שרון וקיבלה את הובלת הצליחה, ללא ספק ממשימה שתפורה על חטיבת צנחנים. כמח"ט 35, הייתה מואוד שמה לקבל ממשימה כזו. היה לי ברור, כי מרגע שפיקוד דרום והכוחות בחזית יחזרו לעצם, חטיבה 35 תקבל ממשימה רואיה. ב-15-16 באוקטובר צלה חטיבת הצנחנים של דני מט את התעללה. למחרת בבוקר הצליחו הצנחנים לחסום את ציר הדרכ לתעללה בצר טרטור.

מפקד חזית דרום, אלוף חיים ברלע, יצר עימי קשר וביקש שאגיאן לדבלה, מוצב הפיקוד. טsty מראס-יסודהר לטאסה. ההוראות שקיבלתי בטאסה היו להגיע למפקדתו של אלוף אברהם אדן (ברן), שהיתה ליד ציר עכבייש 545. נאמר לי להעביר את כוחות החטיבה, למעשה גדור 890 וכוחות של מפקדת החטיבה לטאסה, ומשם נבצע פריצת ציר. בטאסה היו המון כל רכב, אבל אני לא יכולתי להשיג ג'יפ אחד כדי לנסוע לבן. המהומה הייתה גדולה. לבסוף מצאתי רכב. הוא היה שייך לקצין ממחלתת היסטוריה. הצלחתי לשכנע אותו לחתת אותו לבן. בדרך היו שירותות עצומות שנעו מזרחה. בשלב מסוים, כשהתקרענו שעות בפקק, שקלתי לעשות את הדרך למפקדה של ברן ברגל. הסברתי בקשר לחפ"ק של ברן שאינו לא ניכול להגיע. הוצע לי לחזור לטאסה ומשם להמריא במסוק לחפ"ק. חזרתי לטאסה בטרמפ עם ג'יפ אחר. במנחת בטאסה המתין לי מסוק שהטיס אותו לבן. מפקד האוגדה נראה מאוד עייף ומווטר. לא ידעתי הרבה על מה שעבר על האוגדה שלו בימי המלחמה. היה לי מושגقلיל על כשלו התקפת הנגד ב-8 באוקטובר והאבדות הקשות ששפגה האוגדה. המורל באוגדת ברן היה שופף. אפשר היה לראות זאת בכל מקום. ברן היה קצר ועניני. "וואז", הוא אמר, "המצב הוא כזה. אריך"

וחלק מהאגודה שלו נמצאים ממערב לתעלת מוחזקים ראש גשר. מאז הבוקר כל הצירים לראש הגשר חסומים. לא ברור לנו איפה המציגים יושבים. הם שולטים באש על צירי התנועה המובילים לתעלה. מה שאני רוצה מכם הוא שתפתחו את הצירים".

לא קיבלתי כל מידע מודיעיני מעודכן על מקום האויב, לא תצלומי אויר, לא מפות. רק פקודה. איש בחפ"ק אוגדת ברן לא סיפר לי על קרבות בהם נכתשו בלילה הקודם כוחות אחרים. ברן היה מאד עייף וביעני ראיתי את המצב בחדות. יצרתני קשר עם איציק מודכי, שהוא בתפקיד הטסת כוחות לטסהה ומשם באוטובוסים לאזור ההיערכות לקראת המשימה. התדריך שנתתי לאיציק היה חסר בעניין, אבל זו הייתה המציאות. לא יכולתי לתת למג"ד 898 יותר מאשר קיבלתי בחפ"ק אוגדת ברן. איציק היה מג"ד מעולה, איש עם ניסיון קרבו עשיר. האמנתי ביכולתו לבצע את המשימה. קבועתי עם איציק שמקצת החטיבה תנוע עם גודל 898 ותתלווה אליו במשימה.

בלילה, בדרך אל היעד, ראיתי לראשונה את הנשק החדש של המציגים, שבכל מקום בפיקוד דרום דיברו עליו – טיל הסאגה. איציקקבע את סדר התנועה של כוחות הגדור. הוא פרש את הגדור לרוחב כדי לכנות ציר תנועה של שלושה קילומטרים כדי לפתוח את צירי התנועה המשותקים בדרך אל התעלה. אחרי זמן לא רב איציק דיווח לי שיש היתקלות. הערכתו שמדובר בהיתקלות ראשונה עם צידי טנקים מצרים מגדדי קומנדו שהיו מפוזרים בשטח. הערכתו שכוחות הגדור יתגבורו במחריות על מוקדי ההתנגשות.

מהධוויחים של איציק הבנתי שזו לא היתקלות פשוטה, והקרב מסתבר. איציק מסר לי שיש נפגעים רבים. הוא דיווח שהוא מכניס לחימה את אל שורק ומבקש לפרש את פלוגת הרפואה החטיבתית כדי לקלוט נפגעים. אותו זמן התחלנו לחטוף הפגזות קשות, שגרמו לנפגעים במפקחת החטיבה ובחפ"ק שלי. בראשי חלה מהשבה – האם עלי להצטרכ לאיציק בלחימה. יכולתי להסתער אליו כגל שני. יכולתי לבנות כוח מח"ט עם קציני המטה והקשרים שלי. לעומת גמי האפשרות להפעיל את איתי בפיקוד על כוח עתודה. במחשבה שנייה הגעתו למסקנה שהה לא יעזר וრ

סביר את המצב ויגביר את מספר הנפגעים. הנחתי לאיציק לבצע את העבודה שלו ללא התערבותות שלי. בראשת הקשר עקבתי אחרי קורהרווח בו ניהל את הקוב, את כוחות הרתק ואת חילוץ הנפגעים.

באותם רגעים חשבתי על הפיצול הנורא בו הייתה מצויה החטיבה מראשית המלחמה. חלק ברפדים, חלק בראשיסודאר, חלק בשארם א-שייח' והאם משימה זו יוכלו לבצע יותר יעילות והצלחה עם כוח חטיבתי ולא גודוי. לא הגעת למסקנות ברורות. אני לא חשב שగוד אחר בצה"ל היה מצליח לבצע את המשימה של גוד 508 אותו לילה. רק גוד 202 או 50 של החטיבה, לא אף גוד אחר. קשה לי להאמין שהידה אחרת בעור שנייה הייתה מסוגלת להילחם בחווה הסינית, מול אויב שלא היה לנו מושג על עצמותו ועדיפותו המספרית, כפי שגוד 890 נלחם אותו לילה.

למחרת בצהרים אחרי שהיצלנו את כל הנפגעים ואספנו את המתים אמרתי לאיציק: "זו לא מלחמה. זו התקפת היתקלות לכל המדינה. רק אנשים שמכריכים את העם המשוגע זהה יכולים לצאת ממצב זהה". הנחמה היחידה שהיא לי מקרוב החווה הסינית של גוד 898, הייתה שהקרב שניהלו אנשי יחידת הסיור של נתן שנורי וכוחות שריון מהטיבה 14 לילה קודם לכן והקיוו שם הרבה דם, והלחימה שלנו, אפשרו את מעבר הטנקים והדבורות לכיוון התעלה.

מרגע סיום הקרב בחווה הסינית, המשימה שנראתה בעין החשובה מכל – החזרת כל הבנים האובדיים הביתה. חלקים מהחטיבה מצאתי בדרך. הצלחנו להחזיר את שמוליך אד והכוח שלו. פלוגה מוקרט מ"כים חוזה גם היא. התחלנו לחבר את חלקיה החטיבה כמו פאלז. בסוף המלחמה כל החטיבה פרט לגוד 50 הייתה ביחיד.

לאו נעלמתי?

שבועיים אחרי הפסקת האש וסיום הלחימה נעלמתי מהנו. פשוט לא יכולתי להמשיך לפיקד. עברו עלי ימים קשים. אחד חוטף רסיס ואין שאלות סבב העלמותו. חיכיתי לשקט, לרגע, כדי שאוכל להתחלף. ביקשתי להתחלף חמישה חודשים לפני הזמן

המיועד. כל השמעות, שהפגנתי וההיעלמות שלי הייתה צעד של מהאה – הוא קשוש. לשמחתי צימל ניאות להחליף אותה ולאפשר לי להתארגן אישית. מה זה מוח"ט נעלם והואך לעשות מחראות. אנשים עמדו במאיץ פיזי קשה ולא נשברו. אני היתי במצב שלא יכולתי לחשב. זה לא מפגש שמה עבורי.

ראיתי בטלוויזיה את סיור הפינוי של צה"ל מ"אפריקה", מהגדה המערבית של התעלה. אשתי קראה לי ואמרה: "תראה את הבדיקהזהה. רימוני עשן, יוניס ובולוניים". אמרתי לה: "אם היינו רואים מסדר מצוחצח, צבא צהה לא יוכל היה לבצע צליחה לצד השני. איני מאמין שבצא אחר, מסודר יותר, היה יכול להיחלץ ולצאת במצב זה. עם מילואימניקים בשיעור ארוך אפשר לנצח".

אני שואל את עצמי ואתכם שאלה קשה: האם יכולנו לבצע את קרב החווה הסינית אחרת? אם המאמץ לפינוי הנפגעים היה מוצדק? אם לא עדיף היה לרדך מאמץ בהסתערות? האם אני המח"ט יכולתי לעשות יותר? אם התוצאות היו יכולות להיות אחרות, אילו פעלנו בחווה הסינית בכוח חטיבתי גדול יותר ולא רק עם גדור 890?

מכל מה ששמעתי על נסיבות ההסתערות, מכל מה שתיתקרתי את המפקדים והلوחים, התשובה שלילית.

מהחיבט החינוכי חובה לשאול את עצמו: האם מבחינת ההגדירה של המשימה השגנו את היעד? לגבי עצמי אני מוצא דבר אחר שיכלתי לעשות. יש נקודה אחת לגבי השיקולים, יש נקודה שאלוי עשוינו טעות. בשלב הראשון במעבר הכבש לקח לי יותר יותר מדי זמן להבין מה קורה אצל איציק. חשבתי שיש שם היתקלות וזה יסתדר. כשהבנתי את המצב לאשוו – היה כבר מאוחר מדי. אם הייתה ידוע קודם לכן את המצב האמתי יתכן והייתי לוקח את אותו ועשרה הקשרים ומבצע איגוף שמאל. אולי זה לא היה עוזר. רק אחרי הקרב ידעתי שבחווה הסינית התחיל מערכ מצרית מבוצר לעומק.

את הדברים הקשים אני אומר קודם קודם כל לעצמי. לא הייתה רוצה לדאות צבא שעושה תחקירים ומפקדים לא יאמרו את האמת. לא צריך להיות מזוכיסט. לחפש טעות, זה טירוף. אני לא יודע עוד כמה

חילום אני אחנן, אני כבר די זקן. תקfibido בتحقיקות ובדיווח. האם זו הייתה אש תופת או אש כבידה. צריך להגדיר בדיק איזו אש זו. הייתה - קלה, כבידה, הפגזת תופת. הביטוי אש תופת לא נראה לי. הביטוי הזה שיר לספרות, לא לשדה הקרב.

אולי רק בשני מקרים אפשר להשתמש בביטוי הזה - מעבר על הרמה ובגשרים, ובסיום בחורשה ליד איסמעיליה.

אני מצפה מעצמי, מכל אחד מכם להודות בטעות ערך בפני עצמו. זו האמת שלי. היסטוריונים, שיחקרו בעוד שנים את הקרב הזה, יחשפו טעויות ויאמרו איפה טעית. זה ערך בפני עצמו, אם כל אחד יידע לומר לעצמו, כאן טעית.

עווי יאירי אמר לחבורת הפיקוד הבכירה בחטיבה 35: "איןני יכול יותר. אל תנטו לעזרה עדי, אני מרגיש שאני חייב לлечת..."

חבריו הקרובים סיפרו, כי משחו מטה במח"ט הצנחנים שלקח אחריות מפקדר על הקרב. הוא לא חזר לעצמו אחורי החווה הסינית. יחד עם זאת הם שללו בתוקף את כל השמועות, כי ביקש למות, ליפול בקרב.

עווי יאירי ז"ל נפל בקרב מול מחללים במלון סבוי בתל-אביב ב-6 במרס 1975.

פרק 21

17 באוקטובר: גיבורי הגשרים

בليلת בין ה-16 ליום ה-17 באוקטובר לא עצמנו עין. חצינו חזרה את התעללה מזרחה ונערכנו בעמדות הגנה על סוללות העפר, עם הפנים לאסיה, השטח שהיה בשליטה צה"ל עד לצהרי ה-6 באוקטובר. פלוגת צנחים, עם כמה טילי לאו, כמה בזוקות 82, שנראות כמו צינור השקיה עב קוטר ונשאק אישי חסר ערך בלוחמה מדכנית.

הינו מכוחטרים. לא היה צורך לומר לנו זאת. התנועה אל ראש הגשר נערכה לחלוותן. זה כמה שעות שטנקים, נגמ"שים וכוחות חדלו לעבו דרכנו. הינו נצורים, מבודדים. חלק מהחטיבת צנחים, 21 טנקים ו-7 נגמ"שים. ידעונו, כי ממערב לנו, נמצאות דיביזיות מצריות שטרם נכנסו בקרב, אותן כוחות שאיבטחו את הבירה המצרית קהיר. מזרחית, מצפון ומדרום לנו היו דיביזיות שריון, קומנדו וח"ר. חיל-האוור המצרי הרגיש יחסית בטוח בשמי התעללה, בזכות טילי הסאם 6 הקטלניים שלו. על הארטילריה המצרית משופעת הנקנים ידעונו מעט מאוד. הינו עתידיים להרגיש אותה ולהתמודד עימה כעבור שעوت.

משקפות א.ס.ס. – אוור כוכבים לראייתليل לא היו לנו. מקלעי המאג, הנשך היחיד שתיפקד, הוצבו בראש סוללות העפר.

כל הלילה שמענו קולות נפץ, הובקי אש. ולקראת בוקר שמענו צליל מנועים של טנקים שעשו דרכם בכיוון ראש הגשר. הינו מושוכנים שדיביזיות שריון מצritis בדרכן אלינו. זו הייתה גם הערצת קציני המודיעין. הם דיברו על מאיץ מרוכז של הצבא המצרי למוטט את ראש הגשר.

אבי קנו, בסוללה שלנו מימין לכינסה לחצר, אלוי כהן יחד עם אביך המ"פ בסוללה השנייה. אבי קנו החלטת שהוא ייראה את טילי הללו הראשוניים לעבר

הטנקים המצריים. אליו כהן, ויקטור לוי ואיתןليس, החזיקו בטילים האישיים נגר טנקים, מוכנים לירוי. אביך העדריך, שאם נפגע בטנקים המצריים בחודש נובל לעזרת כל הטור. אולי בהשתראת אחד מלוחמי הפלוגה, "גנני" בן-עמי, בן קיבוץ דגניה, חשבנו במושגים של סיוף הטנק הסורי שנעוצר בבקבוקי מולוטוב בשער דגניה א'. לנו לא היו אפילו בקבוקי מולוטוב. בוחנו בטילי הלאו. עמנואל (מנו) בן-נון, סגן מפקד הפלוגה קרא את כל המפרט הטכני והוראות הפעלה של היצרן האמריקני וידענו, שהטילים מוכנים להפעלה. הערפל הכביר יצר מיסוך מוחלט. לא ראיינו דבר מעבר לעשרות מטרים. רעש הטנקים נשמע חזק וברור יותר. נסיוונות לבורר בקשר עם האוגדה וחפ"ק הפיקוד מיהם הטנקים המתקרביםعلاה חרס. קרני שמש ראשונות הפיצוו במורה. הערפליים התפזרו במקצת. צלליות הטנקים נראו עתה ביותר בירור. הנצחה בטילי הלאו שוחררה. עוד חצי קילומטר, ועוד ארבע מאות מטר הם אצלנו. לפתחו מישחו צעק: אל תירוו, אלה טנקים שלנו. הגונן שלהם היה חום אדמה, לא צחוב מדבר כמו של המצריים. מתוך הערפל יצאו טנקים מסווג צנתרוין. נופנו לעבר הטנקיסטים. הם היו המומאים מקבלת הפנים השמחה. הם סייפו על קרב קשה שמתחולל קילומטרים ספורים מאיתנו, סמוך למפגש צורי התנועה עכבייש-טרטור. הם פרצו במכת אש והגיעו אל ראש הגשר. הם סייפו, כי בדרך אלינו דוכרות של צה"ל ורוחוק מאיתנו תקווע גשר הגלילים. אותו בוקר יצרנו מסורת. כל טור טנקים שנכנס הוריד מהטנקים מנות קרב ומים. הטנקים נעו דרומה על ציר הדריך מזרחה לתעללה.

סוף-סוף יכולנו לעצום עיניים ולהירדם בשמש הקופחת. בצהרי היום הסתיימה הסיסיטה האפריקנית. מטה פצצות ירד על החצר. שטח החצר לא עלה על חצי קילומטר מרובע. לא ידענו כמה פגיזים אפשר להוריד על ראש גשר צד כל-כך. המצריים הגיעו באחור על הצלילה. שעות אחדות קודם לכן, בשעות הערב המוקדמות של ה-16 חלפו מעלינו מגים מצרים. היינו בטוחים שנחশפנו. ביום שלישי, 17 באוקטובר, כבר לא היה ספק. המצריים יודעים שאנו כאן. המח"ט דני מט, שתיתחקר את מהלכי המלחמה, חשף לאחריה מסמכיו של מצריאם, שהמצרים הפעילו נגד ראש הגשר 5 סוללות של תותחי שדה, 3 סוללות של תותחים 152 מ"מ, שתיים – 203 מ"מ, קטיעות ומרגמות, בתוכןائلת שהורידו פצצות בקוטר 240 מ"מ, קטלניות, שיצרו מכתשים באדמה.

החל מראשית ההפגזה עד לסיום הלחימה, שמונה ימים אחרי כן, המצרים

הויריד על ראש הגשר כ-100 אלף פגזי ארטילריה, מ-170 קני תותחים ומרגמות. זו הייתה כמות גדולה יותר של פגזים ממה שירה הצבא האדום בקרב ההבקעה בדרך לברלין במלחמת-העלם השנייה.

הארטילריה המצרית הייתה האויב הגדול שלנו. דמי מט, המכ"ט: "הינו מעדיפים להתמודד עם ירי טנקים בכינון ישיר מאשר לספוג ארטילריה בעוצמה ובכמות כזו. אתה שומע יציאת פגז, יודע שהוא יתרוץ עוד 30-40 שניות ולא יודע אייפה".

אדמת החצר רעדה. בכל מקום נוצרו מכתשי פגзовים, מהם עמוקים יותר ועמוקים פחות. התנוועה בשטח הפכה לשכנת חיים. מרגע לדגע הגיעו דיווחים משטח החצר על נפגעים. באחד המתחים הראשונים נפצעו "יוד בית" הסמך"ט, מהאחראים להצלחת מהלך הצליחה ומפקד הסירות עוזי לוייה. דובי הלמן מקיבוץ יוטבתה, קצין צנחים ותיק מונה למפקד הסירות. הנගזים חפסו את מפקדת החטיבה במקומות שכונה מסוימת "חלקת אלוהים הקטנה". אולי בזכות עצי האקליפטוס שהפיצו צל רחוב. לוחמים מגדוד 565 שהיו מחופרים מסביב נפצעו. אחד מחיללי הגדור, יוסף זרד, נהרג מרסיס. לוחם אחר, יששכר ניסן, נפצע קשה ומת מפציעו.

ד"ר ראובן לסקוב, מהרופאים האהובים בחטיבה נפצע. הוא היה מהראשונים שחשו לעוזרת הפצועים. אפרים פורטיס, קצין הקשר נפצע גם הוא. שניהם זכו בעיטור המופת.

גיבורי היום והימים הבאים בראש הגשר המופגן ללא הפסקה, היו הרופאים, החובשים ואנשי חיל ההנדסה. הרופאים הגיעו במהירות לכמות הנפגעים הגדולה בחצר. הם הקימו תאג"ד בפינת החצר, על גבעה נמוכה, שהעניקה להם, כך סברו בטעות, הגנה מפני הפגзовים.

ראיתי אותם עובדים יום ולילה, מתמודדים עם פציעות חמורות. מקרים קשים במיוחד העבירו באמבולנסים למתחם מסוקים מרוחק משטח האש. במקרים דוחפים ניתחו תחת הפגונות. גם כאשר הפגзовים והקטיפות התקרבו לא הפסיקו לדגע. לא תמיד הצלicho במאבק על חי הפגזים. סמור לתאג"ד נאספו החללים. מכוסים בשמייכות צבאיות. רק הנעלים בלו. חומות ושחרות.

חלק גדול מהנפגעים שזרמו לתאג"ד פלוגת הרפואה החטיבתית היו אנשי ההנדסה. מרגע הצליחה הם לא נחו. סירות הגומי המשיכו לשיט במים, התמסחים הכבדים המשיכו להעביר טנקים בקצב של שנים שנים, ומעל

התעלה, תחת אש, הchallenge בנית גשר הדוברות. החיבור בין התמסחים יצר את גשר הדוברות. קציני הצפיה מצרים בументות קדומניות דיווחו על הגשר החדש שנפרש לרוחב התעלה. האש המצרית התמקדה בಗשרים. ראייתם את אנשי ההנדסה עומדים על הדוברות, מוריידים את הראש בעת שנשמעו יציאות הפגוזים, וממשיכים לכובן את הטנקים שהצוו באיטיות. מפקדי הטנקים סגרו מדפים כדי לחמוק מרסיסי הארטילריה המצרית. ממרום הסוללה אותה איבטחנו ראיינו פגוזים נוחתים על הדוברות. באחת מהן נפער חור. שני טנקים על צוותיהם שקו במצולות התעלה. מיגנים מצריים הטרפו לטיווח הארטילריה, צללו והורידו פצצות. שני מיגנים ירדו בצלילה חדה מורי והתרסקו. אנשי הנ"מ לידינו זקפו את ההפלות לזכותם, אנשי ההנדסה על הגשרים טענו – זה אנחנו. קצין ההנדסה יגאל יניב, מפקד יחידת התמסחים הסתובב בשטח, כאילו הוא חסין אש ופגוזים.

ביום רביעי, ה-17 באוקטובר, המכינס חיל ההנדסה למערכה דחפורים ענקיים. הם נעו על הציריים, הדפו לצדרים טנקים וזהל"מים שרופים ופינו דרך לדוברות נוספות. הדוברות נראה מזיקות יותר מהתמסחים. בנית גשר הדוברות הראשון החלה. שלושה קציני הנדרסה – יהודה חורדה ז"ל, יש" דותן ואמנון גולן, הינחו את צוותי הדוברות בירידה האיטה אל המים. פלסים של חיל ההנדסה ירדו אל המים ותחת אש חיבו את הדוברות. אחר-הצהרים כבר היו פרושים שני גשרים על המים. לקרה ערב התחרשה תנועת הטנקים על הגשרים. ראש הגשר הצר התרכב משנייה לשנייה. יצחק בונדב, מפקד חיל ההנדסה יכול היה אותו יום לרשום את אחד מדפי מורשת הקרב המפוארים של חיל ההנדסה, החיל עם הכותמות האפורות. מאז הורדת התמסחים למים בכoker ה-16 באוקטובר, חיל ההנדסה היה פעיל ביותר בראש הגשר. היומה של חיל ההנדסה, החיל עם הכותמות האפורות. מאז הורדת התמסחים למים מהבריות המלחמה. "התמסחים" שלא נחשבו בהשווה לישר הגלילים המפודרים, אפשרו את חציית הטנקים הראשונים. בלבדיהם חטיבת הצנחנים הייתה חוצה את התעלה ללא כוחות שרiron. הייתה זו שעתו היפה של מפקד התמסחים,ומי שעלה אחר-כך לגדרות במערך ההנדסה הקרבית, סגן-אלוף אבי זהר.

בלילה נשכה האש המצרית. אחרי שעברו כ-20 טנקים על גשר הדוברות אירעה תקלת. אחד המצויפים נקרע והגשר נתק. תחת אש קיימו קציני ההנדסה התייעצות והחליטו על פתרון מאולתר. שני חלקים הגשר המנותקים

נקשו בכבלים, ועל הקטע שנקרע הונח גשרון של טנק גישור. מעבר הטנקים על גשר הרוברות נמשך.

כל אותו יום ה-17 באוקטובר המთין גשר הגלילים בצומת ציד עכבי-כספי. הטנקים שהיו רתומים אליו נאלצו להתייר עצם כדי לצאת לרוב הגנה מול טנקים מצריים שהתקרכבו עד למרחק של כ-500 מטר מהגשרים. על הובלת גשר הגלילים היו אחראים קצין הנדסה ראשי, תחת-אלוף יצחק בז'יבר, וקצין ההנדסה הפיקורי, סגן-אלוף אהרון טנא, שהוא מוכך בכניוו "גוני", שנרגע למחזרת היום במארכ' קומנדו מצרי, 3 ק"מ לפני התעללה. גשר הגלילים המשיך לנעו באיטיות ונפרש על פני התעללה רק בليل ה-18-19 באוקטובר.

בקרב על הגשרים היו אנשי חיל ההנדסה החופפים בקורס האש. על הציריים נעו מפעילי הבולדוזרים, כאילו האש שמסביב אינה עניינה. אחד מהם היה אמיתי פישר, שפינה את הציריים אל התעללה והיה מפזרצי סוללת העפר הגדולה, כדי לסלול דרך לפירשת הרוברות על המים. פישר היה זה שגילה שהדחפור שלו יכול לשמש הגנה לפצועים. באחת ההפגנות הכבדות שידיע ראש הגשר, התנדב פישר לחילוץ פצועים בכף הבולדוזר. בחסותו הגנה של הדחפור יכולו הרופאים להגיש טיפול ראשוןו לפצועים ולהציל את חייהם. מפעילי דחפורים אחרים אימצו שיטה זו, שכונתה על-ידי אנשי ההנדסה – "עה אמרבולנס". על אומץ ליבו ותוישיתו בקרבת זכה אמיתי פישר בעיטור המופת.

כוחות ההנדסה גדרו ודחפו אל התעללה גשר מאולתר נוסף, שאירוע של דובבות ומצלפים שזכה לכינוי "גשר הצנע". האחראי עליו היה סגן-אלוף ברוך דה-לייאון, שנפל מאוחר יותר בקרב. באחת ההפגנות נפצע גשר הרוברות. בנימין מירנץ, זינק אל המים וחיבר את החלקים בגשר שניתוקן. על גבורתו תחת אש זכה בעיטור המופת.

אחד מגיבורי חיל ההנדסה בקרב על ראש הגשר היה רופא ההנדסה ד"ר עוזי ברוק, שהמשיך לטפל בפצועים, גם כאשר הפצועים המשיכו ליפול מסביב ולזרע הרס ומותם.

בשוח הצליחה היה גם ה"זקן" של חיל ההנדסה, אלוף-משנה סניה סירקין, אשר חurf גילו הגבורה, התעקש להישאר בשטח האש. באזרר ראש הגשר היה בנו של סניה, נחמן סירקין, קצין החינוך, שהיה בין מסמניו נתיב הפריצה בלילה הצליחה.

כוחות חטיבת הצנחנים פעלו ממערב לתעלת, באוזור תעלת המים המתוקים, במאיצ' להרחב את ראש הגשר. לפלוגות של ברקאי ויצחק נודלמן היה זה יום לחימה מוצלח, והם ניצלו את ההפתעה כדי לפגוע בכוחות מצריים, שלא הבינו מאיפה הצנחנים נוחתים עליהם. מרבית הרמפות החולשות על אזור הצליחה נכבשו על ידי הצנחנים.

אותו יום, סמוך לשעה 11:00, יצא פלוגת צנחים בפיקודו של המג"ד דן זיו, על גבי נגמ"שים, מלאוה בשני טנקים, למשימה של הרחבת ראש הגשר. המה"ט דני מט הורה לכוחות מהחטיבה להשתלט על שדה-התעופה דוויד סואר על שפת האגם המר, ודרךו לנעו בציר תעלת המים המתוקים אל מסילת הברזל המובילה לאיסמעיליה. ה"סירות האלים" כפי שהצנחנים תיארו סירות באש, סטה כנראה מנתיב התנועה המתוכנן. המג"ד דן זיו העירק בטעות, כי אחרי הנסיגת המבוקלת של כוחות מצריים ביום הלחימה הראשון בגודה המערבית, גם אותו יום יעדיף הצבא המצרי שלא להיכנס לעימות חייתית. המג"ד והחפ"ק שלו הבחינו בכוחות מצריים מרוחק והורידו עליהם אש ארטילרית. הטנק המוביל ירה גם הוא לכיוון המצרים. הכוח הממנע על חול"מים לא ידע שהוא נכנס לתחום מלכודת.

חפ"ק גדור הצנחנים נע בחוד ואחריו 6 חול"מים עם לוחמים מפלוגה ב'. יעד הכוח בסיפור היה נקודה 131 במפלה, מתחם, "אורחה", כשמי קילומטרים דרומיות לתחנת הרכבת סרפיאום. בנקודת מפגש של מסילת הברזל ותעלת המים המתוקים פרש אחד הטנקים את השדרשת. השירה נעצרה. צפיפות של המפקדים חשפה למרחק כקילומטר מתחם צבאי מצרי. באוזור נראה כוחות מצריים גדולים. בזמן שצורות הטנק עסיק בתיקון השדרשת, פתח הטנק השני באש לעבר החיללים המצרים. הארטילריה של צה"ל המשיכה להוריד פג祖ים על המתחם. דן זיו החליט לתקוף. כוח הרטק החל לירות במקלעים לעבר המצרים. המצרים הגיבו במכת אש.

mag'd הצנחנים הופתע מקרבתו של הכוח המצרי. היה ברור לו שהוא מארב מתוכנן. הכוחות קפצו מן הזחל"מים למעט אנשי הרטק. אחד מהם, משה בן-נון, ירה ללא הפסק מן המקלע על ציריך הזחל"ם, עד שנפגע ונ נהרג. המג"ד דן זיו, הזמן סייע ארטילריה נוספת. חנן, קצין הסיוע, הפגיז את האוזור שביקש המג"ד, אבל הסתרה שהפגזים נופלים למרחק של כשניים וחצי קילומטרים דרומיות מהמקום בו הותקף הסיור. הטנק המוביל הפגיז כל מה שהיה בדרכו. דן זיו הורה לאנשיו להסתער. הטנק המוביל הפגיז כל מה שהיה בדרכו.

צפונית לאחת החוות הרכבות במקום נפגע הטנק. רוב הכוח מצא מסתור מאחוריו אחת החוות ותיכנן את צעדיו הבאים. החיללים המצריים גילו את מקום המסתו של הצנחנים וירו לעברו מטולי א"ר. פ. ג'י' ונשך אוטומטי. כוח הצנחנים עקף את הטנק הפגוע בתנועה באש. לפניו היה מתחם רפואיים.

סגן-אלוף דן זיו הבין אותו דגש, כי טעה בינויו. למרות גודלו של המתחם וכמות הכוחות המצריים שנראו בתוכו, החליט מג"ד הצנחנים להמשיך בתנועת ההסתערות. כוח הזחל"מים בפיקודו נע לכיוון תחנת הרכבת, תוך שהוא מנשה לחמק מה אש המצרים הכבידה. שני זחל"מים מפלוגתו של מנחם ריבניצ', מכפר הס, מותיקי המפקדים בחטיבה, נעו אחרי זחל"ם המג"ד. כלិ הרכב האחרים נותרו מאחור. דן זיו הורה לדיבניצ'וק וקצין אחר, באדר, לחזור ולהBOR אל הכוח שנותר מאחור. השניים חזרו דרומה לאורך ציר המסילה, כשהמצריםים מלווים אותם באש כבידה. דן זיו ואנשיו בזחל"ם הפיקוד המשיכו בתנועה דרומה לאורך המסילה עד למרכז כפר רפואיים. הם נערכו להגנה כאשר הכוח המצרי העדיף הולך וסוגר עליהם.

לקראת צהרים פתחו המצרים בהסתערות על הכוח הנצור. 14 הלוחמים בצוות דן זיו היו מכותרים. דן זיו דיווח לחטיבה, כי כוחות מצרים סוגרים עליו. בארי חזק, קצין המבצעים נהרג. זמן קצר לאחר מכן נהרג ישראל אדרור.

מאות מטרים דרומה ממש נפגעו לוחמים מפלוגה ב' של הגדור. יהיאל אידנברג ודודו ביטמן נהרגו. האנשים האחרים קפזו מהזחל"מים, כשהם גורדים עימם את הפצעים למחסה. גדי יהודאי, סגן מפקד הפלוגה, קפץ מהזחל"ם ונפגע. הוא מת מאוחר יותר מפצעיו. רפי וידמן הסתער לעבר הכוח המצרי, נפגע וננהרג.

חיילי הפלוגה איתרו, כי עיקר האש באה ממערב. הם ניסו לתחמוש עמדות הגנה בכית חימר, אותו כינו מאוחר יותר "החושה". בהסתערות על החווה נהרג אלכס גור-אריה, ממנחיי הסטודנטים בישראל ומנכ"ל משותף בחברת הנסיעות של הסטודנטים איסטה. יחד איתו נפל בקרב חיים אבורי. אנשי התאג"ד, שהסתערו אחריהם, כבשו את החווה וניסו להציג את חייהם של גור-אריה ובירוי. לשווא. מספר הנפגעים הلك'ן גדל. כ-30 פצועים חולצו לבית סמו"ך לחווה.

רופא התאג"ד, ד"ר עמי צויג, והחובשים שלו היו עמוסים עבודה. מסביבם הייתה אש אוטומטית ופגוזים נפלו והם המשיכו במאץ להצלת חי הפצועים קשה. לד"ר צויג, רופא קרבוי מהשורה הראשונה של המערך

הרפואى בצה"ל, היה ברור, כי אם הכוח לא יחולץ בהקדם, עלול להידרדר מצבם של חלק מהפצועים. משה פلد, קצין המודיעין הגדי, הסתער על כוח מצרי ויחד עם האנשים שהיו עימיו הרג 7 חיילי אויב. צוות הטנקים דיווח, כי יש לו נפגעים, שני הרוגים. דן זיו, המג"ד, דיווח לחפק החטיבה, כי המצרים הולכים וסוגרים עליו, 20-30 מטר, התהממות אוזלת.

מי שהצליח את כוח המג"ד ואנשי הסירור היה אסא קדרמוני. אסא, נכה צה"ל, ידו אחת משותקת-למחצה ופעלה עם מתבן מיוחד מיהודה מפה אותו הזמין אצל נפה מיוחד, תפס פיקוד על הקרב. הוא העלה את בנצור, נגה הזחל"ם, על הגג כדי שישמש לו כאיש תצפית. הוא נערך ללחימה מול המצרים שהלכו והתקרבו. אסא קדרמוני הבחן, כי המצרים מחשים תגבורות לאזור הקרב. על מנת אחת היו כ-30 אנשי קומנדו. הוא איפשר לה לתקרב ומරחק קצר השחיל בה טיל לאו. המשאית התפוצצה. אסא התקדם למקום בו הבחן בכל ניסיון מצרי פורץ בכיוונו. איש התצפית שעלה גג החושה דיווח לו מדי רגע כמה מצרים באו. אסא ביקש שייעברו אליו כמה שיטור רימוני יד ותחמושת. אסא ניהל את הקרב בחוכמה וบทושייה. הוא דילג מעמדה לעמדה ומכל מקום זרק רימונים וירה צורות. בשלב מסוים ירה בהם מגג אחת החושות. קרב היחיד של אסא קדרמוני היה לדגעים כמעט לקרב פנים-אל-פנים. החיללים המצרים הגיעו למרחק מטרים ספורים ממנו, חמשה-שבעה מטר לפני התיאור שלו. תמיד הקדים אותם בשבירו שנייה. במקום אלה שנפגעו באו אחרים וגם בהם טיפול באש רימוני יד. אסא קדרמוני הרג במכוון ידיו אותו יום עשורות חיללים מצרים, השמיד כמה כלי רכב וככלם את הסתערות הכוח המצרי. החיללים המצרים שנמלטו מפניהם דיווחו למפקדיהם, כי יש יהודי מטורף, שאיאפשר להרוג אותו. קצינים מצרים שהתקרכבו כוהירות כדי לראות את איש המלחמה הישראלי, נפגעו. המצרים לא ידעו, כי לאסא קדרמוני נותרו שבעה כדורים במחסנית, ברגע בו הופיע כוח התגבורות. אסא קדרמוני קיבל אחריו המלחמה את עיטור אות הגבורה. אותו זמן ניהלו חנן דוידזון, קצין הסיו"ע החטibt ואהוד בוצר, מגדולי לוחמי הצנחנים וסירת מטבח"ל, קרב פרטני משליהם ופגעו למצרים רבים. בסמ"ט הקים מיד כוח מאולתר לחילוץ הכוח המכוון. אל סרפיאום יצאו מספר כוחות, בהםם אנשי הסירות עם דובי הלמן מפקדים ואנשי מפלוגה'A' של נחשון, מגדוד 416 בפיקוד המג"ד צביקי נור.

ראשון חילץ הכוח את אנשיו הנצורים של הסמג"ד עוזי אילת, שהתבצעו באחד מבתי הכפר המצרי. מקום זה נערכה ההסתערות על הכוח המצרי בניסיון לפרק את הכתור על דן זיו ואנשיו. חלק מאנשי כוח החילוץ היו רופאים וחובשים שחשו לעוזרת ד"ר צויגר. הכוחות המחלצים הצליחו לפרק את המצרי, ובקרוב מטווחים קצרים פגעו בחילילים מצרים רבים. אחד מאנשי כוח החילוץ, שרגא שטיין, נפצע אנושות ומת. חמשה מחילילי הכוח המכוון, בתוכם דן זיו, נפצעו. כאשר כוח החילוץ נערך לפריצה באש לעבר אזור ההיערכות של החטיבה, הם גילו, כי קצין הסיווע חנן דוידזון אינו איתם. קשרו של חנן, מאיר שרעבי, המכונה "חמודרי" היה זה שגילה, כי חנן לא חולץ. חמודרי ועימו אנשים נוספים חזרו למקום בו שכב חנן, פצוע קשה. קנה הנשימה שלו נפגע והוא חירח. בתושיה בלתי-רגילה תחב חמודרי מפת סיוע ארטילרי לגרונו של מפקדו. שטף הרם נעצר. חנן שהיה במצב נואש חולץ וניצל. חמודרי זכה בעיטור המופת. בקרב הצנחנים בסרפיאום היו לגדוד דן זיו, 565, עשרה הרוגים וכ-30 פצועים. לכוח הסיוע היה הרוג אחד ושני פצועים.

אסא קדמוני, לוחם הצנחנים, זכה בעיטור הגבורה על חלקו בקרב. לאסא קדמוני, שהוא מראשי תנועות המלחאה שקמו אחרי המלחמה כדי למחוות על מחדל הדרג המדרני והכבד הבכיר, היו השגות קשות על דרך ניהול הקרב של מפקד גודוד 565 דן זיו.

אותו יומם כבשה פלוגה ד' מגודוד 565 בפיקוד יצחק נודלמן, מביברי מפקדי הפלוגות בחטיבה, את הכפר המצרי מחתת סולטן, מדרום-מערב לראש הגשר. בקרב נהרג מיכאל גולן.

שיתוף הפעולה בין הצנחנים של בן-ציון ויינר, קצין הצנחנים מקיבוץ דגניה א' והשדרון, הפך לסיפור אהבה בין ה"אדומים" ל"קומתות השחרור". ב-17 באוקטובר, השתחפה פלוגת הסיור יחד עם טנקים של חטיבת 217, במאրב על טנקים מצריים, שהיו בדרכם לתקיפת ראש הגשר.

"בשבעת לאחר-הצהרים המאוחרות", סיפר בן-ציון ויינר, "הבחנו בגוש כהה של פלהה מתקרב לעברנו. כעבור שניות נראו בבירור עשרות טנקים מצריים. נתקה ניר, מפקד חטיבת השריון 217, הורה לאנשיו לנצור את האש ולהניח לטרף להיכנס לחור המלכודת. ואו ניתנה פקודת האש. עשרה תותחים פתחו באש והדילקו מיד עשרות טנקים מצריים. רבים מהם עלו באש עוד לפני שהספיקו לירות פג אחד. הטנקים של נתקה ניצלו את ההלם שפקד את

המצרים והסתערו עליהם. אנחנו דלקנו בעקבות חילים מצרים שניסו להימלט. בשעות הערב המאוחרות נראו עשרות מדורות בשטח. ספרתי לפחות 60 טנקים מצרים שנפגו ונטשו בשטח. איזה יום אגדתי".

אך לא כל הימים היו גדולים וחטיבת השריון והצנחים קיבלו משימה חדשה – לתקוף את מתחם המצרים באבו-סולטן. שני טנקים וה"זולה" שעלו הראשונים על היעד נפגו מטווח קרוב מאוד בזוקות. בנצץ ואנשיו הסתערו על המתחם המצרי כדי להחלץ את הצוותים הלכודים. "שיטפנו את המתחם המצרי באש", סיפר בנצץ, "כשהיינו במרכזו נדהמונו מגודלו. היה זה מתחם חטיבתי מחופר היטב בקרקע, עם תעלות קשר ועמדות שחולש על כל המבואות. מכל הכווינים נפתחה לעברנו אש מטוחים קצריים. יוחנן מנור (מילר), מגיבורי היינו לכודים בין התעלות וירינו בכל הכלים לעבר המצרים שמסביב. קידנו למצרים, אך גם הם פגעו בנו. שני קצינים נוספים מהפלוגה, נסים לופו ויוסי חי, נפגו ונחרגו. ברגעם"ש אחר נהרג אבינוועם מדורדייש, מפקד כיתת חרמ"ש. הלחימה התנהלה בטוחנים קצריים ביותר. שניים-שלשה מטרים. הורייתי לאנשים לקפוץ מן הנגמר"שים ולנהל קרבי פנים-אל-פנים עם המצרים. לחמנו בתוך התעלות וככשנו חלק מן היעד. השלייטה על אותם קטיעים אפשרה לשריון, שלא נטל חלק פעיל בקרב שלנו נגד הח"ר המצרי מחשש לטילים, לזרוץ קדרימה. כוח החרמ"ש, שנלואה אל הצנחים השלים את כיבוש המתחם.

בקרב איבר החרמ"ש את אברהם רוז ושמعون עוזרי.

בנצץ ויינר: "כשהיה לנו רגע לנשום עשינו את מאון הנפגעים בפלוגה:

ארבעה הרוגים ו-12 פצועים.

"עוד לא הפסיקנו לעכל את אירוני הקרב ויצאנו למשימה נוספת. דרכנו עם השריון לעבר בסיס טילים שהיה מרוחק כ-18 קילומטרים ממחנות אבו-סולטן. הופעת הצנחים בסיס הטילים דרכה את המצרים. הם ירו לעברנו טילי סאם 2 נגד מטוסים בכינוי ישר. אחד הטילים חלף ליד הראשונה בהיסטוריה שטילי נ"מ נרו נגד כוח הח"ר. אני חשב שזו הייתה הפעם הנגמר"ש שלוי. חשבתי שתתפרק רק מגל החום שהציגו אותנו. למרכה המזול יצאונו בשלום. למחמת ביצוע המצרים התקפת נגד. הם הגיעו סמוך לטנקים, כשרבים מהם עמוסים עם מזוזות הפעלה של טילי סאג"ר. דפקנו עליהם בכל הכללים. תוך זמן קצר הם נשברו ונסוגו".

ה"אדומים" של ויינר, כינויים בראש הקשר האוגדתי, עשו במלחמה

הистוריה מוביל לדעת. המחלוקת של יקי חיימוביץ, שנכנסה שלוש פעמים אל תופת החוויה הסינית כדי להציג נפגעים, כבשה בהמשך המלחמה בסיס טילים מצרי, מבלי לדעת, כי המקום בו הם נלחמים יהפוך תוך ימים למקום היסטורי. היה זה הקילומטר ה-101, על כביש סואץ-קהיר, בו התקיימו שיחות הפסקת האש בין קצינים ישראליים ומצרים בחסות האו"ם. הקצין שכבס את המתחם המצרי בקילומטר ה-101 היה רן שדה מבית ניר, שהחליף את יקי חיימוביץ, בפיקוד על המחלוקת. יקי נפצע באחת ההפגזות שניחתו על הכוח ממערב לתעלת.

ב-12 הימים בהם לחמו עם הש리ון, השתתפה פלוגתו של בנצי ויינר בקרבות רבות על יעדים שונים. במרביכתם נלחמו בכוחות ח'יר' נושא מזוזות טילים, כדי לפזר דרך לטנקים. באחד הקרבות עלו על מארב טנקים. כוח הש리ון המצרי היה מחופר בתוך עמדות ועצר את התקדמות יחידת הש리ון הישראלית. מג'ד הש리ון קרא לישוי צדוקני מן "הארומים" והורה לו לטפל בטנקים המצריים. יוסי צירף אליו את אלי כהן, עופר לוי ויצחק טיכטל, העmis עליהם מכשיר קשר ושורות רימוני יד – ובאיוגוף הגיעו אל מארב הטנקים. הכוח ירה בטנקים בנשך נ"ט, אבל הם לא נפגעו. ירי נוסף עבר מכלי הטנקים היה יעל יותר. הטנקים המצריים התחלפו לבוער. אלי כהן ויצחק טיכטל איגפו טנק מצרי וניסו להשחיל רימון יד לתוכן הצדיח שלו. המפקד המצרי הקדים לסגור את המדף וניצל. הכוח הקטן התקרכב בשקט לטנקים האחרים והשחיל לתוכם רימוני יד. תוך זמן קצר הושמדו חמישה טנקים מצריים.

הפלוגה של בנצי הפכה תוך זמן קצר לאחת הפלוגות המנוידות ביותר בחזית הדרום. אנשיה אספו מכל עבר משאיות ורכבי פיקוד מצריים.

בשלבי המלחמה, כאשר סיפורה של הפלוגה נפוץ בכל החזית, חבשו הצנחנים את החזרת בנצי ואנשיו. דני מת, מה"ט 247, העלה את הנושא מספר פעמים בפיקוד ובאוגדה. "ברן", מפקד אוגדה 162 ונתן ניר, מפקד חטיבת הש리ון 217 לא היו מוכנים לשמע על החזרת הצנחנים. אחד הלחודים הצעירים בפלוגה, רמי שמיר, שהצתרף אליה לקרהת סוף המלחמה, סיפר: "יחסינו עם הש리ון היו כמו רומן רומנטי, סיפור אהבה מן הצד. זו הייתה הרפתקה אהבים נעה, אבל בסיוםה צריך לחזור למשפחה ולאשה החוקית – חטיבת הצנחנים".

מפקד חטיבת הש리ון, נתקה ניר, אמר לצנחנים בפרידה מהם: "אם בעתיד

יהיו לי משלימות ממציאות, אעשה הכל כדי לצרף אתכם". במסדר הסיום, במעמד מפקד האוגדה, אלוף אברהם אדן, ביקשו הצנחנים להוכחה לשדרין, כי יש דבר אחד בו לא הסתגלו לטנקיסטים – המשמעת והסדר שלהם. בסיום המסדר הם הדרילקו רימוני עשו צבעוניים והניפו כרזת עליה נכתב: "הנתנדב לצנחנים".

אותו יום, בראש הגשר.

התה בעמדה על סוללת התעללה, מגלה סימני רתיחה. שרים ארכאה חותכת את האויר. התפוצצות פגז מרגמה, ואחריה עשרות פגזים נוספים. הלק התה. הקופסה ששימשה כקומקום ספגה וסיט והתרסקה. כוח נוסף של יחידת החה"ן, שלא השתתף בצליחה חבר אליו. ליד קבוצת שבויים מצרים, בתוכם טייסים שנצחו לידינו ונחטו בשלום, התפוצץ פגז מצרי. שבויים אחדים נפצעו. גם כמה מאנשינו, בתוכם לוחם הפלוגה חנןאל מאק, מירושלים שנפצע קשה.

ב-17 באוקטובר כתוב שאולי, ביוםנו:

ראש הגשר של האויב השתרע עתה עד חמישה קילומטרים צפונית לדוויר סואר. ניתן לצפות שהאויב יפעל להגנתו ולהרחיבתו...
אני בוש לגנות את פרישתנו ב-17 באוקטובר. בסרךאול עמדו לשותנו חמיש דיביזיות חי"ר ושתי דיביזיות שריון. קרב דוויר סואר זהר ב-17 באוקטובר לקראת סופה הבלתיינמנע. הדיביזיה ה-21 שפרצה דרומה בגדה הנגדית, הצליחה לנתק את הציר הראשי של האויב מדויר סואר מזרחה, אך לא עלה בידה להרחיק לכת מעבר לכך.

בעוד הצנחנים מרחיכים את ראש הגשר ומתקתשים עם הצבא המצרי, התקיימה על אחת הדיונות בגדה המזרחת של התעללה "مועצת מלחמה בהשתתפות בכיריו המפקדים בחזית". נושא הדין המבצעי – השלב הבא במלחמה. אריך שרון חבע מהרמטכ"ל אישור לרוץ קרים ולהcott במצרים, תוך ניצול המבוכה והלם הפתעת הצליחה. הרמטכ"ל, דדו, קיבל את המלצת גונן, לעצור את מתקפת שרון, עד לביסוס ראש הגשר ופרישת גשר הגלים על המים. דדו הבHIR לשדרון כי בכל מקרה, האוגדה שתצליח, ותפתח בתנועה מלכחים לארמיה השלישית שבדרום התעללה, תהיה אוגרת ברן. "אוגרת

שרון", חתך הרמטכ"ל את הוויכוח, "תגן על ראש הגשר מזורך וממערב לו". שרון רתח. הוא ראה בהחלטה איוולת שמקורה בהחלטות מרוחק ולא מן השטח. הוא הזמין את דדו וגונן להצטרכ אליו ל"חצר" וرك אח"ר-כך להחלטת, אבל הצעתו נדחתה. שרון נותר בדעתו שההחלטה שהונחתה עליו "לא לזרז" הייתה אסורה. אותו ערב השתלט כוח צנחים מוטס במסוקים על פסגת גיב'ל עתקה, אחת מנקודות השליטה הגבוהות באזורי החזיות. מבצע קתן זה הוכיח את פוטנציאל הפעלת הצנחים ויחידות מיוחדות, אבל הפיקוד לא היה מוכן,

בשלב זה, לשמעו על יוזמות נוספות של שרון.

מג"ד 198, עمير יפה, מדורוח לאנשיו על דיווח "חם" של קמ"ן חטיבה 14, על התקפה מצרית קרויה בכיוון ראש הגשר. המידע מתאמת מהר מן הצפי. רקוטות נוחות באזורי ההיערכות של הגדרות. סגן ראובן גבריהו, קצין חרמ"ש נהרג.

זמן קצר אחר-כך, גדור 198 מוצא עצמו בקרבת שרין בשריון. כ-60 טנקים של האויב הושמדו. כמו טיסי קרב אחורי קרב אוויר מוצלח, אך גם הטנקיסטים של בית-הספר לשריון, סופרים פגיעות: אילן מנור הוא השיאן – 16 טנקים נזקפים לזכות הוצאות שלו. יקי ודמנি – 5 טנקים, שלמה ינאי – 5, ישען וקסלר – 4, דני רביב – 4, יזהר יוסף – 2. לצד ההצלחות המרשימות בקרב "שין בשין" אמייתי, תחום המקצוענות של השריון, הגדור עובר יומם קשה נוספת. בהסתערות על מחנות צבא מצריים בצומת צח – אזור עמוס בכוחות מצריים, מערכי שרין ונ"ט, סופג הגדור פגיעה בטנקים ונפגעים. הטנק של הרצל פרלון נפגע במנוע ובצריח. הרצל נהרג. הטנק של סרן אילן מנור נפגע, פלוגה כ' של יקי ודמנি ספגה פגיעות קשות. פגז חודר שרין פגע בטנק המ"פ. יקי נפצע בפניו. הטנק של בועז כהן נפגע.

בועז סיפר: "ראיתיו של יקי נפצעה. הוא ביקש שיוכנו את הטנק שלו לאחרור. נכנסתי לשטח פתוח בשולי חורשה ונפגעת. איתרתי את המקום ממנה נפתחה האש והשמדתי טנק מצרי".

יקי ודמנি הפכו נאנק מכבים. בין המחשבות שחולפות בראשו, אירעו שבנסיבות אחרות יכול היה להעלות חוויך על פניו. המצרים הצליחו לפרוץ לתוך רשת הקשר הגדרית, התאבהו בשם "יקי" ומאותו יום פרצו שוב ושוב לרשות הקשר: "יקי, יקי..."

ישען וקסלר שיפר את מצב-הרווח בתקיפה מוצלחת של בסיס טילים מצרי. בלילה ה-17-18 באוקטובר, גדור 198 היה מרותק סביב המאמץ לחילוץ

שני טנקים בכוח המג"ד עמידר יפה. הטנקים פרשו וחל בתנועה חזרה מתקיפת בסיס טילים מצרי. סגן-אלוף יוסטוב תמייר, קצין האג"מ של גדור 198, אחורי שהחליף את יגאל זפקו שנחרג, קיבל דיווח על הטנקים שנתקעו. בקשר שמע את המג"ד עמידר יפה, שהוא באוזור ליד הכלים והתקומים. האוזור שורץ קומנדו מצרי. לעמידר לפि הדיווח יש רק "כבדים" – טנקים, אין לו חרמ"ש. יוסטוב גילה, כי עמידר תקוע על פסי רכבת על המסילה בצד איסמעיליה-קהיר. דוודו הלי, קצין גדור סיור, איש צנחנים שעשה הסכת טנקים, מתפעל מהנחהות של עמידר יפה שלא לותר על שני הטנקים הפגועים. הלי, עיתונאי בעל מוניטין בעולם, כתוב מיוחד של השבועון האמריקני טיים, יצא לאוזור המשוכן. הוא מכיר את סיפור המלחמה של הגדור מהקשר ומספרוי מפקדים. "הגדור הזה", סיפר דוודו הלי, "רובו ככולו מורכב מחניים קורס מפקדי טנקים, שהיו מהראשונים שנכנסו

למלחמה. הגדור הזה לחם, מדליק ונדרך, גורם וסופג אבדות".

הלי מתפעל מעמידר יפה, שעוסק עם אנשיו בחילוץ ותיקון הטנקים הפגועים. בשעה 23:00 הסתיים מבצע החילוץ, הגדור נכנס לחניוןليلא. במצbatch הגדור נותרו 17 טנקים.

בשיא של מלחמת התחשה, בסוף שנות ה-60, היה דוודו הלי, מהראשונים שנענו לקריאתו של משה דיין, לקציני מילואים, להתנדב כמפקדי מעוזים. הלי התנדב ושימש כ"נמר" כינוי של מפקדי המעוזים המתנדבים. את מלחמת יom כיפור התחיל כמפקד פלוגת סיור של חטיבת 460 עליה פיקד מנחם ענבר. ביום השלישי ללחימה נפצע המג"ד ואת מקומו תפס סגנו, מרכ' ימס זיל, בן להורים ניצולי שואה, מקיבוץ מזורע. מרכ', שהיה קצין נועז, נפל בקרב בצומת "אוריה" ממערב לתעלת. דווד הלי קיבל את הפיקוד על הגדור, ובמסע קרבות מול מתחמים מצריים מבוצרים הוביל את הגדור לפאתי העיר סואץ.

הקרב על ראש הגשר, שזכה לכינוי "חצר המוות" בגל כמות הנפגעים ההדולה, הפרק למועד הלחימה העיקרי בחזית.

על ראש הגשר נראה כלימי הפגזות קצין שרION, שכיוון ללא הרף את התנועה על הגשר, כאילו עניין המתחים הארטילריים אינו עניינו הפרט. אילן אוקו, הפרק לאחד מגיבורי הגשרים. חיל ההנדסה תיגבר את כוחותיו בחצר והורד מרמת הגולן פלוגה מאגד הצלחה שלו בפיקודAMI צירמן, שתפקידה היה למנוע את קritisת הגשרים וחיבורם מחדש תחת אש בכל עת שהפוגעים המצריים חתכו אותה. גדי קידר, קצין צנחנים, שפעל במסגרת מפקדת החצר, נראה חשוף בשטח, מאיז בטנקים לחוץ במהירות ולצאת מערכה.

פרק 22

18 באוקטובר: אבות ובנים במלחמה

יום חמישי 18 באוקטובר. שמחת תורה. המסורתאים בינוינו אינם מחמיצים את ההודנות למלא אחר מיצות הקמת הסוכה.

הקרב על ראש הגשר בדורר סואר הופך לזרת המלחמה העיקרית בחזית הדרום. המצור המצרי על צירי התנועה העיקריים המובילים לתעללה, נפרץ. המאמץ המצרי מתרכז בשכירת ראש הגשר. בהפגזות על החצר הצרעה בדורר סואר, דרכה צה"ל מזורם כוחות אל התעללה. אנחנו, אנשי יחידת החה"ן מאבטחים את סוללת העפר, ששימשה עד למלחמה מסתור לאנשי המועזים ולסורים בכו. אתמול היינו לבך, מכוחרים, נצורים על-ידי הריביזיות המצירות שלטו על צירי הרכבים, היום אנחנו על תקן המארחים של חזית הדרום. טנקים, גמ"שים, אמבולנסים, משאיות אספקה ותחמושת ממתינים בטור אורך, כדי להיכנס לחצר. חלקים מיעדים לצלחה את התעללה על גשר הרכבות, שהוא אמצעי הגישור היחיד בין שני חלקי התעללה. את מה שאנו יודעים בראש הגשר, חוותים קציני הטיווח הארטילרי של המצרים. אנחנו מצלחים לחשוף אותם, אבל אפשר לחוש אותם קרוב. הדיווק בו הארטילירה המצרית מפגיה את ראש הגשר הוא רק על-פי הכוונה מהשתח עצמו או קרוב לו. ביום האדם המסתובב באזור החצר, אין למצרים כל בעיה להחריד חוליה קדמית של קציני צפה.

אתמול היו איתנו בראש הגשר מפקד האוגדה אריק שרון ומשה דיין. היום הגיעו מפקד החזית חיים בר-לב. את האלוף שמואל גונן לא ראיינו. בר-לב, בוג'יפ פתחה, חזה את שיירת הדרגים והקדמים בשניות מטה ארטילרי שירד על הטנקים ומשאיות האספקה. אנשי השדרון, כמונו, ספרו את השניות שבין שירקה יציאת הפגנו להתקפות. הטנקיסטים הפסיקו לסגור מדרפים והרסיסים

פגעו בדרפות הפלדה המוגנות. חלק מנהגי המשאיות ואמבולנסים שהיו בשירות הצליחו לחמוך מרכבים שעלו באש, אחרים נלכדו בתוכם. אנחנו צופים מעל הסוללה בנסיגנות של קצינים מהחטיבה לרווח את השירה ולייצור סדר במהומה הנוראה. שמואל (שמיל) שקד ויורם רונן, המכונה "שוכק", מקציני המטה בחטיבה, הם הרוח החיה במאץ לארגן את החיים וסדרי התנועה אל תוך ראש הגשר. המשימה שהוטלה עליהם הייתה אחת הנעוות במלחמה – ארגון "הצד" תוך כדי הפוגות וקרוב. פינוי נפגעים לתאג"ד עורפי, חילוץ פצועים, שנוסףו אחורי כל מטה ארטילרי, הכוונת טורי הטנקים ושירות הדרגים שנעו אל תוך הצד. המח"ט דני מת החליט על הקמת כוח גודורי מיוחד בפיקוד סגן-אלוף יוסי פרדקין, שייהי אחראי על הצד, שוכתת תוך זמן קצר לכינוי: "חצר המוות". השלושה זכו בעיטורים על אומץ לב ומסירות תחת אש. רבים ממאות הפצועים שחולצו בראש הגשר חביבם להם את חיים. פלוגה ג' מגודוד 564 של חטיבת דני מט, שצורפה לאוגרת ברז, נכנסה לקרב חילוץ טנקים שהסתבכו במקום שנקרא "צומת חיפה". בקרב החילוץ במתוח מצדי ענק נפלו שלושה קצינים – יהונתן מנור, יוסי חי ונסים לפוז.

קטישות, תותחים ומרגמות מצריות מפגיזות אותן ברצף. חלק מהפוגומים המצרים יוצרים מכתשים עמוקים בשטח הצד ומחוצה לו. בורות עמוק של מטרים נפערים בשטח. קציני ארטילריה מודוחים, כי המצרים יורים פגויים מרגמה בקוטר 240 מילימטר. זהו נשק חדש וקטלני במערך המצרי. אני מתפעל מהלוחמים הצעירים של הפלוגה, בנצי, ברקן, גלעד, אהרוןצ'יק, גלעד, שובל, שושני, אורי, בן-עמי והאחרים. הם אינם יוצאים חטיבה 55, מספר החטיבות בקרב לשחרור ירושלים וניסיונות הקרב אינו כשל הותיקים, לשוחות מיד אחורי כל יציאת פגז. משמעת הקרב שהניגח חסכה חיים רבים.

זהו היום השלישי שלנו באוצר הצליחה, אנחנו מרגשים ותיקים. אנחנו צופים מעל הסוללה במתරחש הצד. לשמע שריקה של יציאת פגז אנחנו סופרים 23, 22, 21 כמו ב津יניות עד לפתחת המזנה, ומזונים לעמדות החפורות. הזמן שבין יציאת הפגז להחפורות הוא כ-30 דקות. בשנייה אחורי ירידת מטה הפגזים הינו שוב בעמדת התצפית. השעה הייתה סמוך ל-10:00 בלילה. מהמתח האחורי נפעה משאית אספקה כמה עשרה מטרים מהכניסה בכוון. מהמתח האחורי נפעה משאית אספקה כמה עשרה מטרים מהכניסה

לחוץ. לפניה עמדה משאית ענקית, סמיטריילר, עםosaת פגזי תחמושת לטנקים. אם האש מן המשאית הכוורת תגע לسمיטריילר, יהיה פיצוץ אדיר ומן ההדף יפגע כל מי שבאזור הסמוך, עשרות אול'י יותר אנשים. צילו של אסון כבר עומד באוויר. אין דרך למנוע אותו. דלת הסמיטריילר פתוחה ואין שם נגף. קרוב לוודאי שהוא נמלט. יותר מכל אני מודאג מגורלים של שירות רבות של פצועים ורופאים בתאגיד המאולתר שהוקם בקדמת החוץ. ככל יכולים להיפגע.

בעת הפגזה הבחנתי באורח, לבוש מכנסי חאקי וחולצה אדומה. הוא תפס מחסה סמוך לסללה. בהפגזה שנוצרה בין מתח ארטילרי אחד לשני שמעתו אומר: "חבל על משאית הלילנד, הפגיזים יתפוצזו ויגמרו אותה". הוא פנה אליו: "אתה חושב שהנガ השאיר את המפתחות בפנים?"
"אולי", השבתי.

האורח החליק במורד הסוללה ורעץ בשטח הפתוח לעבר המשאית. ראיתי אותו נכנס לתא הנג' ורוכן קדימה. אחרי שניות אחתות הצליח להתניע והזיו אותה קדימה, מחזע לטוח סכת התפוצצות.

כחוז אמרתי לו: "השתגעת? המשאית היתה יכולה להתפוצץ כל שנייה." האיש שהציג עצמו כסעד ימין מעכו, השיב: "יש לי משאית דומה, לא יכולתי לראות כיצד הלילנד מתפוצץ. הלב היה כואב לי, אתה יודע כמה עולה משאית כזו?"

"מגיע לך צל"ש", אמרתי, "אם נצא מכאן בחיים אמלץ עלייך לציוון לשבח". האיש מעכו הסתכל עלי, כאילו השתגעת. "עוזב אותך משטויות", אמר ונעלם.

אנשי הנה"מ שלידינו נכנסים לכוננות. מדרומ, מכיוון האגם המר נראים ארבעה מסוקים. שלנו או לא? הם מתקרבים באיטיות, חגים בגובה נמוך. אין ספק אלה מסוקים מצרים. צבע הבז' שלהם מסיר כל ספק. סוללות הנה"מ על שפת האגם פותח לעברים באש. שלושה מסוקים מנסים לחמקן מערכה. הרכبي מושך לעברנו. המראה מרתק. סוללות הנה"מ, גם זו שבתחתית העמדת לנו בסוללה יירות לעברנו פגיזים. אנחנו יורדים עליו באש מנשך קל. קלעים נותבים נראים ביום הבהיר. המסוק ממשיך בטיסתו התמהונית. הוא חולף מעלינו, יורה שחתי רקטות לעבר גשר הדוברות ומחטיא. תותחי הנה"מ מנקבים את המסוק המצרי ככברה. הוא מתנדנד כשייכור ומתפרק בצדיה המערבי של התעללה. שני מטוסי מיראז' מגיחים בסערה, ציפורי טור

ומתנפלים על המסוקים האחרים. המסוקים מתפוצצים באוויר ומרתסקים על הקruk. הטיסים מנופפים בכנפייהם, אנחנו מריעים לטיסים על הביצוע המרהיב. لأنשי הנ"מ שלידינו אנחנו מבטחים שפניה. אחרי המלחמה.

אני משוחרר ביום המלחמה שני רושם את האירוע המדמים ואוכל את עמי על שלא צילמתי את הקרב במסרתת הספר 8 שלי. איזו החמצה. המצרים אינם נותנים לנו מספיק זמן ליהנות מהאירוע הקודם. מטה קטישות נוחת על החצר. ומיד אחריו יציאות פגוזים. ניסיון של כמה מחברי – יעקב עובדיאס, שמואל עפרון, עדי יוסף ובבי קנוור להכין יחד איתני תה בשוחה תותחים מצטרפים להפגזה. אחרי יומיים של הפוגזות אנחנו לומדים נחל. תותחים מצטרפים להפגזה. אחרי יומיים של הפוגזות אנחנו לומדים קרה, אלים נרדמנו בשוחות שעלה הסוללה, שהחלו כעמדות והפכו למחרפות, ככל שההפגזות נמשכו. העמדות של עדי יוסף שלמה רוכברגר וברבם צלח נראו כבונקרים. בעבר ארבע שעות הרגשתי יד מטוללת אותה. היה זה איש סוללת הנ"מ שבתחתי הסוללה: "חשבתי שנרגתם. תורה לאל שאתם חיים".

ארבע שעות השינה נוספת לנו כוח מחודש למלחמה העצבים נגד התותחים המצרים. הארטילריה המצרית מצד אחד וחיל-האויר מצד שני הם השחקנים המרכזיים בקרב. מטוסים מצרים מנסים מידי פעם להגיח לעברנו בירי תותחים, רקטות ופצצות. הם טסים נמוך. בולט בטיסים המצרים שהם אחוי אימה. המיגים לא ממוקדים ומרבית הפצצות מחתיאות אותנו. לרוב, ביציאה מהצלילות לעברנו חיכו להם המיראים. מטוס אחריו מטוס מצרי התפוצץ באוויר. ביום אחד ספרנו 17 מטוסים שהופלו מעל וסמוך לראש הגשר. חלק מהמטוסים המצרים התפוצצו באוויר, חלק מהטיסים הצלicho לנטווש וצנחו בשטחנו. דני מט העבר הוראה חד-משמעות: לא פוגעים בטיסים שבויים, לא פוגעים בשבוים. הטיסים המצרים בסרבלים אפורים, דומים מאד לסרבלי טיסי חיל-האויר הישראלי, נראו מכובלים בעת שנאספו על-ידי לוחמים מהחטיבה. הדבר הראשון שבקשו היה: "מים".

דני מט, מה"ט חטיבת הצנחנים 247, שצלהה ראשונה את הטעלה, הופעת מעוצמת ההפגזה המצרית. הפגזים המצרים לא הפסיקו לרדת על החצר בכניות לדורי סואר. המ"ט הותיק הורה לאנשיו לחפור שוחות שטוחות בלבד מחשש שהפגזים עלולים לקבור לוחמים שנמצאים בתוכן. למרות הוראה זו, רבים מהאנשי חפרו בורות עמוקים. המ"ט הותיק, הודיע

פקודות בשקט, כאשרה נמצאת הרחק ממנו. "ירד בית" ואrik אכמון, הכירו היטב את מט, כאחד מkeitני הצנחים הנועזים בהיסטוריה המפוארת שלהם, ובראש הגשר, כמו בפיקוד על הצליחה הבינו, כי האגדה על מה"ט המזוקן מהווירה מול המציאות. המפקדים הבכירים בחפ"ק החטיבה לא ידעו אותם ימים, בהם עשרות אלפי פגיזים התפוצצו בראש הגשר וסביכתו, כי לצד ניהול הקרב, תכנון ההגנה על ראש הגשר, ומשימות התקפות ממערב לו, ליבו של מה"ט קרווע בין ניהול המערכת שלו והדראה לבנו ירונ מט, חניך בקורס קציני שריון. מאז תחילת המלחמה לא שמע דני מט מבנו ירונ. הוא ידע, כי גדור 198 של עמיר יפה, בו שירות ירונ, היה מההראשונים שנכנסו לקרב ונכנסו לחימה בערב הראשון של המלחמה. דני מט ידע, כי לגדור של עמיריפה היו נפגעים רבים.

אריק אכמון הסמך השני וועז פרומר קצין המודיעין החטיבתי, שהיה עם דני מט בחמ"ל הפיקוד כדי לדון במשימה מבצעית לחטיבה, לא הבחן שהחמ"ט נעולם לזמן מה. דני מט, הלה רופא הפיקוד ד"ר ערן דולב, שהיה קרוב לצנחים משירות מסויש בקצב רפואה גדורית וחטיבתי. דני מט ביקש לראות את רשות החליל גדור 198 של השריון. ליבו נחמצ כשרה את המשמות. אחדים מהם היו חבריו הקרובים של ירונ, אורחים בשישי שבת בבית משפחתי מט בשיכון הצנחים ברמת-גן. שמו של ירונ מט, לא הופיע ברשימה. דני לא חשף את סודו וחזר לדיוונים המבצעיים בחמ"ל הפיקוד. היה זה בבוקר יום חמישי ה-11 באוקטובר. דני מט זכה לתמיד את אותו יום בזכות השיחה עם הרופא הפיקודי ופגשה אחרת, עם אלוף הפיקוד שמואל גונן. שמולייק גונן, שלא היה מעדין גדול של הצנחים, כמו רבים מעמיתיו בצמרת השריון, חשב שהטנקים לברם יכולים לנצח את המערכת, חיבק את דני מט בחום.

"דני, אני שמח שפגשתי אותך", אמר גונן, "יש לי בשביבך למחר משימה בלחתי-ירגילה". הוא הציע על מפת הקודים הגדולה על קיר החמ"ל. "אתה רואה, כאן מיטורי, כאן אميد (החווה הסינית). אני רוצה שהחטיבה שלך תיקח אותם. תפזר פטロלים ברוחב שלושה קילומטרים, שניים לפנים אחד לאחרו. אחרי שתחסימו, אני אחזר אותך לאrik. אני מיד סוגר את העניין עם אריק".

דני מט ואrik אכמון היו עדים לשיחה של גונן ושדרון. גונן: "אריק, זה שמולייק, נמצא כאן החבר שלך בעל הזקן, אני מנסה להסביר לו את המשימה".

גונן חשף את היעדרים שהוא מתקנן לחטיבת הצנחנים. דני מת ואריק אכמון שמעו את שרון: "אתם יודעים על מה אתם מדברים. יש שם עשרה אלפיים חיילים מצרים, יש שם מאות טנקים מדיביזיה 16. שמוליק, אתה לא יודע על מה אתה מדבר..."

לפי עדויות שונות, גונן ניסה לפחותה בעודו שיחת אחת עם שרון לשכנע אותו, כי דני מת והחטיבה שלו יכולים לבצע את המשימה. רק אחרי שרון התעקש ותיאר את המשימה כטיפול והתאבדות, גונן ירד מהענין.

דני מת ושרון לא ידעו, כי גונן חיזע את אותה משימה לאחד ברק, שחדר מאוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה, שם עשה תואר שני, למלחמה. גונן חיזע לו לפקד על גדור טנק של מצרים ולתקוף את מיסורי. גם משימה זו בוטלה ברגע האחרון.

דני מת המשיך לעקבות בכל דרך אפשרית, מודיעוחי רשות הקשר וממקורות אחרים בפיקוד ובאגודה על קרבות גדור 198. הגדור בו שירות יرون. אחרי הצליחה לנῆה אחת מפלוגות חטיבת הצנחנים בפיקוד זאב ברקאי לקרב קשה עם המצריים, ברמפה שנקראה "א' אדום" בקרב נהרגו שלושה מלוחמי הפלוגה ועשרות חיילים מצרים. המה"ט דני מת יצא מיד למקום הקרב כדי לתחקק את ברקאי ואנשיו. הוא הבחן באיש קומנדו מצרי, שכוב בין החורגים, מנסה להזיז יד ורגל. אחד מאנשי הפלוגה הרים רוכבה והתכוון לירות בו. דני מת הוריד מכח על הרוכבה ומנע את היריה.

לימים סיפר: "זה היה הבזק של שנייה. מנעמי מהחיל לירות באיש הקומנדו המצרי ולהרוג אותו, כי באותה שניות חלפה במחשבה, שבני יرون, יכול להיות במצב דומה והיית רוצה שהמצרים ינהגו בו, כפי שאני فعلתי". ירון מת, נפצע בקרוב באזרוע נפישה ממערב לתעלת ב-21 באוקטובר. רק אחרי המלחמה ידע מה"ט הצנחנים, כי בנו ירון, ניצל בסבב קרבות הימים הראשונים. ירון מת, צועד בקורס קצינים שריון, התחיל את המלחמה בטען-קשר בתנק המג"ד עמיר יפה. בתנועה של הטנקים בקרבת התעלה בימי הלחימה הראשוניים, הבחן המג"ד בתנק ישראלי נטוש בשטח. ירון מת יצא לבזק אם הטנק כשיר לנסיעה. כל אנשי הצוות בתנק היו הרוגים. המג"ד הורה לירון לפנות את החללים לנקודת פינוי. ירון החligt לנوع עם החללים בעקבות הטנק של עמיר יפה, כדי להוציא טנק כשיר להלחימה. בקרבת התעלה הבחן ירון מת בתנק נוסף ברגע שנפגע. ביומותו, ללא פקודה, יצא ירון מט לעבר הטנק הפגוע. כ-50 מטר מהתank הפגוע ספג הטנק שבו נаг פגיעה

ישירה והוא נפצע בפניו מרסיסים. בקרבת הטנק הפגוע נפגע פעם שנייה, והמשיך לנעו לעבר הטנק הפגוע. הוא גילה שככל ארבעת אנשי הצוות חיים. הוא חילץ אותם והעביר אותם לטנק שלו. האש המצרית המשיכה לרדת על כוח הטנקים הקטן. ירונ מט אסף אליו עוד תשעה אנשי צוות מטנקים פגועים והעבירם לתאג"ד. בתאג"ד אירגן לעצמו צוות וחזר מיד ללחימה כמפקדר טנקים בכוח המג"ד. בהמשך המלחמה היה ירונ מט מעורב בקרבות שריוון נוספים, עד לפיציעתו ממערב להטלה. כאשר חצה את ראש הגשר בדרכו מערכה, עבר ירונ מט בחזרה בדויד סואר בדרכו לתמסח שייעביר אותו את המים. ירונ ורני מט לא ידעו, כי היו במרחק עשרות מטרים זה מזה. ירונ מט זכה בעיטור המופת על גבורתו בקרב.

מלחמות יום הכיפורים, הייתה הדראשונה בה לחמו אבות ובנים בחזית. סגן הרמטכ"ל, אלוף ישראל טל, שניהל את המערכת לצידו של דדו, היה כל זמן המלחמה עם אוזן כרואה למלחמת הטנקים בחזית הדרומם. בנו יair, טנקייסט בגודר 198, היה בין הראשונים שחשו אל קו המים והמעוזים, וניהל קרבות שריוון בשריוון לצד תקיפת ח'יר' מצרי. טליק קיבל דיווחים על קרבות גדור השדריון. יair טל, נפצע בראשית המלחמה, פונה לטיפול רפואי ואחריו יומיים, חזר, פצעו, למלחמה.

איילן גדרון, בנו של אלוף משה (מוסיק) גדרון, היה גם הוא בין אנשי השדריון של גדור 198 שפרצו לקו התעללה. איילן גדרון, התנדב בראשית שירותו לקורס טיס וכשלא הצליח, העדיף להצטרף לחבריו לשירותו בשריוון. ב-6 באוקטובר יצא עם גדור 198 אל קו המים, בגזרת קנטרה. הטנק שלו פרש וายילן עלה על טנק אחר. ליד מעוז מילנו הטנק שלו נפגע ונתקע. איילן וצוותו חכרו לאנשי המעווז והצטרפו ללחימה נגד הכוחות המצריים. איילן גדרון היה בין יומי ההחלטה האמיצה של מגיני מעוז מילנו לפרוץ דוד לכוחות צה"ל. מחזית מהאנשים נפgeo בדרכם. הכוח של איילן הגיע לקו כוחותינו. בזאת התושייה שלו ושל סמל המחלקה יעקב פרטר, כאשר משך טלית מאחד האנשי המסורתיים בכוח ונופק בה לעבר הטנקים. איילן גדרון סידר להתפנות אחרי מסע התלאות, ויום הקמת מחלקת טנקים משרידי כמה צוותי שריוון. תחילת לחם עם גדור 196 בפיקודו של יעקב לפידות, לאחר מכן עבר לגדור 113 בפיקודו של זאב רם. ב-19 באוקטובר בקרוב שריוון מול חטיבה מצרית נפגע וננהרג.

רב-סרן יצחק בריק, שהיה מ"פ באותו גדור סיפר: "באותנו יום, 19

באוקטובר, תפסנו מארוז מצרי מצפון לסרפיאום. היינו קצרים בדלק ותחמושת וזוו הגעה אליונו רק לפנות בוקר. אבל אז כבר הייתה פקודה להמשיך ולנוע במחירות וلت��וף מתחם נסף. הייתה לנו חצי שעה לתרלק ולחמש את הטנקים. יצאו עם 7 טנקים תקינים להתקפה, כאשר אני במרכזה ואילן לשמאלי. השטח היה מישורי ולא נוח לתקיפה. לא ניתן היה לשפר שם עמדות. הם עמדו מולנו עם נ"ט וארטילריה. התפתח קרב קשה, במהלכו קיבלתי דיווח שאילן נפגעו. אילן גדרון זכה בעיטור המופת אחורי נפילתו.

הلال כרמלי, קצין הקשר של אוגדת שרון, חיפש כל הזדמנויות כדי לחבר לושת הקשר של חטיבה 460. לא תמיד הדבר התאפשר לו. הلال חיפש מידע, אפילו העיר ביותר, על בנו שמוליק, טען-קשר בטנק של דורון לוינסון, מפקד מחלקה בפלוגה צ' של יקי ורמני. הلال, קצין הקשר האוגדתי, היה מהאנשים הקרובים לאrik בח'פ"ק. בספרו הביווגרפי סיפר שרון על מפגש מרגש שהיה בין הلال ובנו שמוליק. הلال הנרגש סיפר למפקד האוגדה שזכה להיפגש בראש הגשר עם בנו. דקota אחדות אחורי הפגישה נפגע הטנק של לוינסון. בירוי נפצעו מפקד הטנק, לוינסון, התותחן אהרון עב ושמואל כרמלי. פציעתו הייתה קשה ביותר.

שמואל כרמלי סיפר: "מיד לאחר שפגשתי את אבי יצאו ממצוד צפונה. ענו במחירות בשטח חולי מכוסה בשיחים. תוך כדי תנועה זיהו דורון ועב טנקים לפניו... אני מתעורר הכלול שקט מסביבי. דורון לוינסון ואהרון עב אינם בטנק. המנווע דומם. אני תלוי על מדפי הטען-קשר בלי יכולת לזרז. לאחר זמן שנראה כנץ יצא נתן לבני הנהג מטהו... אני מתעורר שנית כאשר אני שוכב על אלונקה מאחוריו הטנק ושם מנווע חם מטפת על פנאי. נתן הסביר לי שהוא החזיא אותו מטהنك לאחר שנפגעת בבטן ואיבדתי את ההכרה. נתן רץ לקרווא לעזרה מטנק שעמד לא הרחק מאייתנו. כאשר הגיעו למצויד בקשת מנתן שימצא את אבי ויספר לו על פצעיתו. אני עוד מספיק לדאות את אבי לפני שזריקת המורפים מטשטשת אותו... נתן לבני שחילץ נחרג שלושה ימים אחורי כן".

bowu כהן, זכה גם הוא לפגוש את אחיו גיורא סמו' לראש הגשר. כוח הטנקים של bowu נערך לצילחת התעלה. הטנקים חיכו בזוגות לתמסח שיעביר אותם לגדרה השנייה. bowu היה נרגש ביותר למראה אחיו התאום יcin, בצוות החמסחים של חיל ההנדסה. הם החליפו חוויות והתברחו על הטנקים שמתהנים לטורם לחצות כאילו היו מוניות בתחנה. באותה הזדמנות נפגש

טנקיסט אחד בכוח, אמיר בן-משה, שהיה בצוות הטנק של שלמה ינאי, עם אחיו גיורא ששירת ככוח התמ"חים בפיקוד קצין ההנדסה אבי זוהר. היה זה פגישתם الأخيرة של האחים. אמיר בן-משה נהרג כמה ימים לאחר מכן.

ישי וקסלר, מפקדי הטנקים הראשונים שנכנסו לחימה רצופה באויב המצרי, השמיד טנקים ורכבים של האויב ופגע בכוחות הצלילה, ידע בהתקרכו לחץ במצב, כי ابوו משה מונה באחד החפ"קים החטיבתיים. סמוך לחזית התעללה זכה למפגש נדיר עם אביו, מפגש שריגש עד דמעות את האב והבן ואת חבריו של ישי, שלחו לצדו כל המלחמה.

בגזרה הדורנית של קו התעלה מתפתחת דרמה אחרת. סיפורו אנושי, שכמותו יכול להתחש רק במלחמה, רק בישראל. זה יומייםSSHAGAN-ALUF (מייל) יהודה דקל, מג"ד בחטיבת ה"שרמנים" 8, שכונתה בצה"ל מאז ראשיתו "חטיבת הזקן" על שם מפקדה הראשון יצחק שדה, מוטרף מרגאה. הקשור עם בנו אבישי, מפקד פלוגת טנקים בחטיבת ה"שוטרים" – הצנוטוריונים של אברהם ברעם, נותק זה יומיים. יהודה דקל, פלמ"חני, מגיבוריו הקרוב על מזורת נבי יושע במלחמת העצמאות, עמד על זכותו להמשיך בשירותים מלאים פעיל.

כשיצאו למלחמה סיכם עם בנו הבכור אבישי, מפקד פלוגת טנקים בחטיבת 10, דרכי קשור במספר ערוצים. הקוד של יהודה היה "אונה", של אבישי "זוב". הנוסחה עבדה ומרי יום החליפו מלה שתים: הכל בסדר. הם נזהרו שלא לומר מלה מיותרת בנושאים מבעיים. יהודה דקל לא ידע, כי בקרוב השרוון הגROL ב-14 באוקטובר, הפלוגה של אבישי פגעה בטנקים מצריים רבים. יהודה דקל שמע על הקרב הזה, רק בפגיעה קצרה עם אבישי, ב-16 באוקטובר בציגות שכונתה במפת הקורדים "אוקראניה". אבישי הופיע בטנק בודד. האב והבן התבחקו, החליפו כמה מילים ונפרדו. למחות נותק הקשר.

ב-18 באוקטובר הגיע יהודה דקל לתדריך בחטיבה. הואפגש באמנו אשכול, הסמ"ט של ברעם בחטיבה בה שירת אבישי. "דקל, טוב שני רואה אותך", אמר אשכול, "הכל בסדר, הוא נפגע פצעים קלים בלבד".

יהודה דקל: "מי נפגע פצעים קלים?"
אשכול: "הבן שלך אבישי".

יהודה דקל טיפס על הטנק של אשכול ומשך אותו מהצריח. "מה אתה מספר סיפורים", אמר לו.

אשכול: "תאמין לי, זו פציעה קלה. תשאל את הרופא."

הרופא, ד"ר שמחה סיפר ליהודה דקל, כי לבנו אבישי היה מזל גדול. רסיט גול חדר את האפוד, שני תפרים בבית-חולמים והוא חזר.

יהודה דקל לא הירפה, חקר ושאל וגילה, כי הפציעה של אבישי הייתה קשה והוא איבד את הכרתו. יהודה דקל הצליח להציג קשר עם הבית, עם אשתו וממנה שמע, כי אבישי ב"הרסה" ירושלים, נותר ויצא מכלל סכנה. באוטה שיחה שמע, כי אחדים מחבריו הטובים של אבישי, שנשאו את מوطות החופה בחותמו, ושירותו בשריון, אינם.

סגן-אלוף דוד זרחה, קצין ותיק בפיקוד הדרום, הגיע להיפגש עם בנו שבתאי, סרן בגדור טנקים.

ביום שלישי ה-16 באוקטובר נפגשו האב והבן בשדה הקרב בסיני. זה לא היה מפגש מקרי. עוד בילדותו הבטיח האב לבנו: "שבתאי, איפה שלא תהיה צבא אני אגיע אליך..."

לימים סיפר האב בריאון עיתונאי: "ידעתי שבני קרוב אליו. שבע שנים שירתתי בפיקוד דרום. הכרתי שם את כולם. לא הייתה לי בעיה לברר איפה הוא. הסתובבתי בין הטנקים. היה עלי מכשיר קשר והתחברתי לרשף הק舍 של הגדור בו שירת שבי. ככה דיברתי אותו בקשר והוא הוביל אותו לגדור שלו. הוא היה על הטנק שהצווות טיפול בו. כשהראה אותו, ירד. התחכקנו והתנסקנו. כולם הסתכלו علينا. באמצעות הבלגן מתחכקים שני לוחמים, אב ובן.

"אמרתי לו: שבוי, למה אתה לא כותב לאמא?

"זה הוא אמר לי: הנה אבא, יש לי גלויה שכתבת לאמא, לא הספקתי לשולח אותה. קח תשלח לה. הוא נתן לי את הגלויה שכתב לאמא ואני הוספתי עליה כמה מילים. זו הייתה גלויה משותפת".

האב והבן החליפו חוויות מהמלחמה. הם נפרדו. בعني האב היו דמעות.

שב: "אבא, אל תדאג, מה אתה דואג?"

דוד זרחה היה סיבות טובות לדאגה.

יומיים אחר-כך ב-18 באוקטובר, שבתאי זרחה, מפקד פלוגת צנזורין, היה בדרך לחצית התעללה. בשעת ערב הוועמסו שני טנקים מרגם צנזורין על חמסה. הכוח החל לחצות את התעללה. הדוברה הייתה קורבה לגדרה המערבית כאשר נפגעה מטמ"ח פגזים מצרי. הדוברה שקעה במים ושני הטנקים שעלה גלויה למי התעללה ושקעו כשהצריח לפני מטה. שבתאי הורה

לצוטות לנטווש. נаг הטנק, עמי גראנק והטען-קשר אמר בגה קפצו מיד וניצלו. גם שבתאי יכול היה לקפוץ ולהינצל.

בשניתה האחרונה הבחין, כי התותחן יואב אברושמי לא נחלץ. הוא התכוופף אליו כדי למשוך אותו החוצה. בשבריר שנייה אחר. הטנק שкус במצולות התעללה. שבתאי זרחה ויאב אברושמי טבעו. צוות הטנק השני לא הצליח להיחלץ.

סגן-אלוף דוד זרחה ידע שבנו צלח את התעללה. הקשר עימיו אבד. הגעגועים והראגה הכבידו. דוד זרחה יצא לחפש את בנו. ב-22 באוקטובר מצא את הגדור. הוא זיהה את הטנק של שבתי.

הוא צעק: "שבוי, שבוי!" מפקד אחר יצא אליו ושאל: "אתה אבא של שבוי?"
"נכון," השיב דוד.

"אייפה שבוי?"

מפקד הטנק: "לא יודעת, תשאל את המג"ד."

איש לא היה מוכן לומר לדוד זרחה מה בדיקות קרה. הוא ידע שני טנקים טבעו ומפקד של אחד הטנקים הצליח לצאת. במכובאות סואץ פגש את אמר בגה, אחד משני אנשי הצוות שנחלצו. הוא סיפר לו על האסון.

דוד זרחה פנה אל מפקד האוגדה אריך שרון, וביקש את עזרתו בחילוץ הטנקים. ימים ולילות ישב על גדר התעללה ועקב אחר המאמצים לחילוץ הטנקים. ב-30 באוקטובר העלו צוללים של חיל הים את גופת שבתאי זרחה ממצולות התעללה.

אור ליום חמישי ה-18 באוקטובר חצה "גדוד אסף" את התעללה ונכנס לקרבת מול כוח מצרי במחנות סולטן, בצומת שנקרו במפת הקודדים "חיפה". הקרב על הצומת היה מהקשים שהגדוד ניהל במלחמה. את כוחות חטיבת 217 הוביל "גדוד נתן" בפיקודו של נתן פרעם, אחיוו "גדוד אסף" ובמאסף "גדוד גיורא" בפיקוד גיורא קופר. בתגובה אל היעד נפגעו שני טנקים בפלוגה של שמאל אליה.

כ-200 מטר מהצומת ניצבו שני מבנים ומגדל מים. הטנק הראשון חלף על פניהם בשלום. השני נפגע ונדלק, השלישי נחלץ לאחר. הכוח נחלץ לאחר הסתערות מחודשת. ראשונים נעו שלושה טנקים, אחריהם שתי זירות. הטנק הראשון של מפקד הפלוגה, ישראל גולדשטיין נפגע. הזירה של מלחמת

מנדלזיס, המכונה "מנדי", זינקה קדרימה בניסיון לחלץ את צוות הטנק הבוער. הזולדה נפגעה. כוח מגדור גירא חש לחילוץ. הקרב הלק והסתבר. באחד הרוגעים הקשים, ירד המג"ד, זאב רם, מנגמ"ש הפיקוד כדי לנחל מקרוב יותר את הקרב ופינוי הנפגעים הרבים.

הצotta של מנדி, ועימיו ניסן כפרי, קצין המודיעין, סמל מאיר ימיני ומכלען בשם גמזו, נתקל במכת אש בכניסה לצומת ותפס מחסה ליד מגדל המים. הסמל יミニ, פצוע, התחנן למים. מנדי יצא מהמסטור לולדת כרי להוריד ממנו מיכל מים. חיל מצרי הבחן בקצין הישראלי וירה בו מקרוב. מנדי נהרג. שוויש, רב-סמל בפלוגה יודה בחיל המצרי והרג אותו. ניסן כפרי, ועימיו שלושה לוחמים, כולם פצועים, המשיכו להילחם. כוח מצרי ניסה לכתר אותם. טנקיסט שהיה מחוץ לבנייה הבחן בכוח המצרי וחיסל אותו. בעקב הצליח כוח חילוץ להוציאו אותם מהמבנה המצרי. הפצועים חיפשו את הטנקיסט שהציג אותם ולא מצאו אותו בשטח. למחמת נודע להם, כי אחרי שחיסל את המצרים, נפגע הטנק שלו. הוא איבד את ההכרה ונפל בין החיללים המצרים בהם פגע קורם לבן. בלילה התעורר מעלפונו, קם והתחילה ללכט בלי לדעת לאן, עד שנתקל במקרה בכוון של צה"ל – וኒצ'ל.

גיבור ימי הלחימה הרצופים של הגדור היה הרופא ד"ר גילר, שטיפל

ב-260 פצועים, חלקם חביב לו את חיים. ב-18 באוקטובר ערדין נmars' המאמץ המלחמתי של צה"ל באזרע החווה הסינית. חטיבה 14, המוכה, אינה מותרת והטנקים של אמרנון רשות חווירים לתקוף את הכוחות המצרים. חטיבה 600 של טוביה רביב, מסתערת גם היא על המתחם המצרי הענק. הסדרקים שייצרו הטנקים של רשות יומיים קורם לבן, ההסתערות של סיירת חטיבה 80 והקרב הארוך ביותר של איציק מרודי ופקודיו בגדור 890 – הסבו אבדות כבדות למצרים. ההסתערות الأخيرة של שתי חטיבות הטנקים בצהרי ה-18 באוקטובר, נועדה تحت את המכה האחורה. מתחם החווה הסינית נפל. עשרות טנקים מצריים בערו בשטח. גם

טנקים שלנו. השריון התחילה את הקרב והשלים אותו במחיר דמים כבד.

שעת ערב מוקדמת, يوم חמישי ה-18 באוקטובר. ההפגנות המצריות נשכחות. למדנו להתמודד עם הסיטוט המתמשך. טור טנקים מתקרב אלינו. על צricht מפקד הפלוגה אני מזהה את אמרנון עמיקם, שהחל את המלחמה כמפקד מחלקת ואחרי נפילת המפקדים עלה לצריח טנק מפקד הפלוגה. אחים יאיר עמיקם, עיתונאי בידיעות אחרונות, נלחם אותה שעה עשרות קילומטר ממש

עם תנאי ה"טיראן" של יואל גורודיש. הגדור הראשון של חטיבת 421, בה שירת בפיקוד גיורא לב, חצה את התעלה בוקרת ה-16 באוקטובר, ואחריו גורדי החטיבה האחרים בדרכם מערבה. המלחמה מקבלת תפנית.

הפגישה עם אמנון עמיים ואנשיו מרגשת ומתחקה. אנשי השריון הורידו מהטנקים מנוט קרב וממתקים שהיו ברשותם. אין כמו שוקולד נמס למוחת מהפה את טעם העפר המר מהשוהה האישית. אנשי השריון השאירו לנו גם ג'ריקון מים, מצרך נדר על שפת התעלה.

ובאותו ערב פגישה נרגשת אחרת. מעל הסוללה אנחנו רואים גדור חי"ר צועד לכיוון ראש הגשר. במקפת אנחנו מזוהים נעלימים אדומים. צנחנים. הם מתקרבים בצעידה מהירה. בראש הגדור איציק מרדיqi. דקות אהדות אחר-כך אנחנו נופלים זה בצוואר זה: פגישה שיש בה הרבה עצב ודמעות. איציק מספר לנו, אנשי יחידת החה"ן, מי שהיו אנשיו כמפקד מחילקה ופלוגה, על קרבות החווה הסינית. תיאור קצר, כואב על גדור שהתרסק ומפקד שידע להקים את אנשיו ולהמשיך הלאה. תמונה בלתי-נסכחת. איציק וגדור 890 בדרכם מערכה להמשך הלחימה.

באזרע ראש הגשר נפגש מג"ד הצנחנים עם אחד הלוחמים שהיו אהובים עליו כמפקד. יונתן קפלן.

איציק ויונתן היו חברים קרובים. איציק הכיר היטב את משפחתו קפלן, את יוסי, שהיה לוחם נדר ומפקד אנושי, מודל על-פיו יונתן האח הצעיר התהנך ופיקד על אנשיו. הוא קרא להם בשמות פרטיים ואיפשר להם לקרוא לו יונתן. הם העריצו אותו. יונתן ואיציק ישבו על גבעה חולית וסיפרו על החווה הסינית. איציק מרדיqi הבהיר, כי מנסה של יונתן חרוכים. הם התבהקו ארוכות וסיכמו להיפגש אחרי המלחמה. היה זו פגישתם האחרוןנה.

ראש הגשר קיבל חיזוק ממשועורי עם חציית כוחות נוספים. ב-18 באוקטובר היו בגדר המערבית 165 טנקים ישראליים. שני מג"דים מהחטיבה 421 כבר מרגשים עצם כמוני ותיקים – גיורא לב, לימים ראש עיריית פתח תקווה ועמי מורג. עמיד יפה, עם גדור 198 המשוחזר עם טנקים וצורות חדשים במקום אלה שנפגעו, פורץ דרומה לכיוון האגם המר הגדול. המצרים קולטים, כי זה"ל מתחילה בתנועת מלכחים בדרום. הם מזווים כוחות של הארמיה השנייה דרומה כדי לעכוב את מערכ הטנקים שלהם. אוגדת ברן, שצלחה את התעלה מתחילה לroitן דרומה, משמידה סוללות טילים בדרכה. שרן דוחף את חיים ארץ והטנקים שלו להרחבת ראש הגשר והרחבת קני

הארטילריה המצרית. שרון כואב את הנפגעים הרבים. חלק מן המפקדים והלוחמים הוותיקים הכיר אישית. אחד מהם היה קרוב לו כאח, זאב עמיה, ואב'לה, שהצטרכ אליו למלחמה. איש "המוסד" הוותיק שיכול היה להמשיך את פעילותו החשאית אישם באידופה, מוציא את מותו במתוח אש מצרים. שרון מתמודד עם הכאב בדמיות. אנשיו בחפ"ק יודעים שזאת לה היא אחד המוכרים לשرون, איש סודו. שרון בסערת הקרב אינו יודע מתי ו איך יודיע למשפחתו של זאב על האסון. שרון עצמו קרוב כל הזמן אלנו ללוחמים. הוא משרה ביטחון עצום. הוא משדר סמכות והחלטיות. גם מול דיווחים קשים על קרבות קשים הוא מגיב באיפוק, משיא עצות למפקדים, מעודד, מחזק. "כאן 40" הוא אומר בקשר – ואנחנו יודעים, יש מפקד, יש בעלי'ה בית בסביבה. משה דין הוא אורחו, כמעט מרדי יומם. יהדיו היו ממורב לתעללה, סמור ל"חלוקת אלוהים הקטנה", אותה חורשת אקליפטוס, שענפים רבים מן העצים נכרתו בהפגזות, כאשר המצריים ניסו לשגר מסוקי התאבדות לראש הגשר.

אלישיב שמשי, מג"ד הטנקים, מהראשונים שפיתח דרכי הגנה והתחמקות מטילי החיר' המצרי, איש עט וספר, כתב על אותו יום בספריו סורה באוקטובר, אותו פירסם שניים אחרי המלחמה:

השעה 03:18. השמש החלה לשקוע והشمיים כמו היו מוסיפים שכבות של אפור, רמז אולי לא רק לחושך ההולך וקרב, אלא גם אולי לבאות.

"הרעשה ארטילריה כבדה נחתה על כל השטח וגופות של הרוגים נערמו בכמה מקומות ועלידן שכבו דוםם הפציעים. ערפל הקרב היה כבד. חיילי ההנדסה עשו מלאכה למופת ועמדו בגבורה חשופים בלי כל צריח וכיוננו את הכלים למקום הצליחה. ואני חשבתי בלבי כמה מעטה התהילה המלווה את החיללים האלה.

הגדר של שמי הופנה על ידי מפקחת החצר לצלוח במעבר הצפוני באמצעות תמסחים. ההוראה של המג"ד לאנשיו – לחוץ את התעללה במדפים פתוחים. אם הלילה ייגעו הטנקים או התמסחים – יוכל להיחלץ מן הטנקים. במהלך הצליחה נוצר צוואר בקבוק. מפקד פלוגה שהיה צריך לצלוח לא ענה בקשר. שרן קופר מפקד פלוגה אחרת דיווח: ראייתני שני כלים נופלים למים. מסביב הפגיעה מצריית קשה. פגוזים נופלים בראש הגשר ופוגעים בצד הצליחה. בין הנופלים למים סגן שבתאי ורחיה מפקד פלוגה א'.

כל שהשעות נקבעו, כך עבר הלחץ המצרי על ראש הגשר. במודיעין חטיבת הצנחנים הגיעו לידיות על תנועות כוחות שריון לראש הגשר, אפשרות של פשיטת הקומנדו הימי המצרי במבצע לילי על הגשרים שהקים צה"ל ומאז ארטילרי ואווירי מוגבר. בתקיפת מסוקים מצריים שגיללו חביה דלק על ראש הגשר נהרג חיים שחם מן הצנחנים.

כבול גורת הצנחנים היה במתחם שנקרא "ז' אדום". בשעה 20:00 לערך תקפה פלוגת קומנדו מצידית, מצויה במקלעים כבדים מסוג גוריאנוב, מטולי אר. פ. ג'י ונשך אוטומטי את רמפה "א' אדום". לוחמי פלוגה ג' בפיקוד זאב ברקאי, הופטו מעוצמת התקפה המצרית והתעשו במהירות. הכוח המצרי ניסה לפזר מאגפו הצפוני של המתחם. כמויות האש שהורידו המצריים היו מרהיבות. זאב ברקאי חשב אולי עצמה הצבא המצרי נתן לכוח ח"ד שלו, בהשוואה לאמצעים של צה"ל. כמוות משקפות האס. אל. אס שבידי המצרים, אחת הפתעות הגדולות של המלחמה, הפтиעה אותו. למרות יתרון הפתעה של המצרים, תמונה בקרב השתנה במהירות. הכוח המגן הדף את התקפה המצרית ובהמשך הלחימה שבר אותה. בשטח היו עשרות הרוגים ונפגעים מצרים. צפניה סלמוני הייתה בעמדת המאג, המקלע הכבדר, וחסם את נתיב הפריצה של המצרים, נפגע ונ נהרג. אבינועם עמיחי, רס"פ הפלוגה שחש לאחת העמדות נהרג, אורי מימון, שהגיע למלחמה מהח"ל, נהרג בקרב בלימת הכוח המצרי. אורי מימון היה סייר ידוע, איש טבע וחבר קרוב של רבים מאנשי הצנחנים. אחד מחברי הקרובים היה זאבייך דודרי, סמנ"ד 890, שכיכב את נפילתו. המח"ט דני מת החמיא לבראקי ולסגן מפקד הפלוגה רפי הוכמן, על ניהול הקרב.

בימנו כתוב הרמטכ"ל המצרי שאוזלי:

במשך הלילה הונח הגשר הראשון של האויב. עם שחר היו לאויב בגדה המערבית שלוש חטיבות שריון וחטיבת ח"ר. כנגד כוח מרים זה שלחנו עתה את החטיבה המשוריינת ה-23, אחת משתי החטיבות של העתודה האסטרטגית שלנו. היא נחדרה תוך סיגת אבדות כבדות. בגדה המערבית נותרו לנו רק שתי חטיבות שריון שהושארו מאחור ומשמר הנשיא שחנה עדין בקיה. זה היה כל כוחנו.

האויב ניצח בקרב דוויר סואר.

פרק 23

19 באוקטובר: הii דרומה לסואץ

זה"ל בתנופה. זהו היום של אוגדת ברן. כוחות השריון המשיכו את המתקדמות הסתערות. המגמה - איגוף הארמיה השלישית המצרית וכוחותה. כוחות השריון מסתערם באש, חוצים את אזור החיז' החקלאי ופוגעים במחנות מצרים גדולים - מחנות סולטן, גניפה, שדה-התעופה העבא' פאל ומחנות הצבא שמסביב לו. סוללות טילים מצריים, אימתו של חיל-האזרד מושנחת. ליריצה דרומה בציר סואץ, מתוך מגמה לנתק את כביש קהיר-סואץ, אחד מנתיבי האספקה העיקריים של הארמיה השלישית, יס מוחר. נחל נסלה נפגעים רבים. צפונה משם נמשכת לחימת הצנחנים על הדרכות והשלטים על התעללה ממערב.

"גדוד אסף" בקרב נסף ממערב לתעללה, במתהום מקצתה. הגדוד נתקע עם 8 טנקים שנותרו מתוכה 17 שהיו לו בצלחת התעללה. במתהום נצטט עזב טנקים נוספים, אחד מהם היה בפיקוד אילן גדרון ויל, מנדרה 198 שעלה טנקים רבים בליחימה הרצופה והתגלגול כמו מפקדי שריון אודיס לטרונות שריון אחרים. אנשי גדור המילואים אהבו את אילן נזקן וביסס את מותו. הם שמו מאילן גדרון, בלילה בהם נכנסו לחניוני נגקי, על הקומות הראשונות.

ראשית המלחמה ועל מסע החילוץ המופלא של אנשי פיקת מלון, 14 ללחימה מצטרף הכוח בפיקוד שמואל ארד, שקדד בירת רטס עם חיליבת כבilly הלחימה המשותף בחווה הסינית. "כח טולוק" נלחם מביבאל-טביב מול גורדי קומנדנו מצרים, כובש רמפות, מטהר שטחים באודר החין ומתקלא. רפי צוקר, מפקד פלוגת החוד היה גיבור היום. אנשי חוט עשוות אנשי קומנדנו מצרים.

גדוד 890, בדרשות המג"ד מרודי יצחק ממשיך בלחימת באנדר טמיין 208

החקלאי ממערב לתעללה. הגדור כובש רמפות מצריות ומגיע למכאות איסמעיליה.

עדין מוקדם אותו בוקר לדבר על הכרעה בקרב, אבל הכוון ברור. צה"ל יום ותוקף, המצרים נסוגים. הפיקוד המצרי הבכיר אינו חושב עוד על העמקת ראש הגשר והרחבתו בסיני, אלא על הגנת הכוחות הצולחים והכירה קהיר. בניגוד לחשש במטה הכללי של צה"ל והיסטורית ימי הלחימה הראשוניים, באך אחת מן התוכניות המבצעיות שלהם המצרים לא חשבו רחוק כל-כך, כמו באר-שבע ותל-אביב. בפניקה שהיתה אצל מקליה החלטותם הם האמינו, שהנשיא המצרי אנואר סאדאת, לא ייחמץ הזדמנות, אם תהיה בפניו, להניע את גיסותיו ולחצות את המדבר בדרך לישראל. אף המודיעין, שהתייחס לנשיא המצרי בזלזול, החל לדאות בו את אחד מגורמי ההשפעה הגדולים בעולם العربي, יותר מחהפו אسد או כל מנהיג ערבי אחר.

למרות היפוך המגמה בשדה הקרב, המטה הכללי בראשות הרמטכ"ל דוד אלעזר, לא השתרדר מהלם הימים הראשוניים. בעוד אוגרת ברן נעה דרומה, שרון נבלם בתנועת המלכחים בה תחיל לזרוך איגוף הארמייה המצרית השנייה. האלוף גונן מנע אותו בוקר משرون להעביר את חטיבה 14 של אמןון רשי לגדרה המערבית של התעלה. רק אחרי ויכוחים נוקבים, אושר לשрон לאפשר לחטיבת רשי, לצלוח. חטיבה 600 נותרה בגדרה המזרחית של התעלה ומצפון לה האוגדה המוקטנת של שנון. הדיווחים שזרמו ממח"ט חיים ארן, על הצלחות בצפון-מערב התעלה, השמדת בסיסי טילים מצריים, פגיעות בחטיבות שריון מצרי והשבחת התנועה בכיביש איסמעיליה-קהיר היו מסימני המפנה בקרב על מרכזו התעלה וצפונה. שרון הבין זאת, המכ"טים בקו הבינו זאת, דדו וגונן היו נעלמים עדין על תפישת הבלימה. החל מה-19 באוקטובר שרון שמע, כמנגינה חוזרת את השם מיסורי. גונן שיכנע את דדו וברב-לב שלא תקפת וכיובש מיסורי, ראש הגשר בטכנה. העוברה שעיל פניו הימים היו פרושים כבר שלשה גשרים, כולל גשר הגלילים ותנועת הכוחות זרמה ללא הפרעה לא השפעה עליהם. הפיקוד עדין חשב במושגים של הימים הראשוניים. אילו דדו וגונן היו יכולים לקרוא אותו יום את ה-20/ח' היום של הרמטכ"ל המצרי שאזי, יתכן והוא אפשרים לשרון חופש פועלה.

שאזי כתוב:

טקי האויב המשיכו לכתוש את הצנחים שלנו. בשעות המוקדמות נחדפו עמדותינו הקדמיות לאחרר ואזר הגשר נעלם מטווח ראייתנו.

הארטילריה שלנו המשיכה לפעול במרחב בכיוון אתרי הגשרים של האויב. בגדה המזרחית היו לנו יותר כוחות מן הדרושים, אך חסרו לנו כוחות בגדה המערבית כדי להתמודד עם הסכנה שהיתה עתה ממשית – כיתור שתי הארכיות שלנו.

השריון המשיך לאבד טנקים, אבל המלחמה לא נעצרה לרגע. כוח מחטיבת 217 של נתן (נתקה) ניר תקף מתחם ארטילרי של המצרים באזורי שכונת במפת הקודים "מקצרה". באותו עת נותרו לכוח בפיקודו של זאביק 8 טנקים בלבד מתחוך הד-17 עימם חצה את התעללה. לאחר מכן כיבוש המתחם פנה כוח הטנקים הקטן לנ'יבל גניפה שמטרתו טיהור ההר והשמדת בסיסי הטילים שבו. בתקיפת בסיסי הטילים השתתק כוח ח"ר משוריין של יחידת "חרוב". השילוב שריוון-ח"ר, הוכיח עצמו בכל מקום בו פועל. מודל "כוח בנצי", אותה פלוגת צנחים מחתיבת דני מת, שחוללה בעיני הטנקיסטים ניסים ונפלאות, הרבה לפני חנוכה, הייתה המודל, לפיו מפקדי חטיבות השריון ביצשו "אדומים" או ח"ר.

גדוד הטנקים 100 בפיקוד אהוד ברק, התאושש מהר מהמכה הקשה שספג בחווה הסינית. הגדור הוביל את התקפת השריון על שדה-התעופה פארד, פגע במגדל הפיקוח ושיטק אותו, הדליק מכלי דלק ומתבן מכ"ם. דני מט היה צריך את הפלוגה של בנצי למשימות החטיבה באזורי החיז' החקלאי. הוא ביקש להחזירה. באוגרת ברן נעמדו על הרגליים האחוריות וסירבו להחזיר את בנצי ויינר ואנשיו לחטיבת האם שלהם.

החל מليل 18–19 באוקטובר החל מתקתק בחווית הדרום שעון הזמן. המפלה ההולכת ומסתמנת של המצרים בחווית הדרום הדliquה אוור אדום במוסקבה. הרוסים, שהתعلמו בשבוע הלחימה הראשונית מאיתותי האמריקאים להפסקת אש יזומה, החלו לוחצים להפסקה מיידית של הקרבות. במוסקבה רואו את מה שקרה רואה: הארמייה השלישית בסכנת כיתור, ארמייה שתים עדרין במצב טוב יותר, אבל אם לא יעצרו את גנרל שרון, גם איסמעליה והארמייה שנייה בסכנת כיתור.

ישראל, שהיתה מעוניינת בהפסקת אש אחרי מפולת הד-8 באוקטובר, הורתה לשגריר בוושינגטון שמחה דינץ', להאט את הדיפלומטיה האמריקנית, לעכב ככל האפשר את הפסקת האש. מזכיר המדינה האמריקאי, הנרי קיסינג'ר, שלא נגרר אחרי הלחץ בו הייתה

ישראל נתונה בראשית המלחמה, הבטיח לעשות כל שביכולתו לעכב את התהיליך הדיפלומטי. הבשורה הטובה מקיסינגר, שהיה הרוח החיה מאחוריו הרכבת האוורית של מטוסים, טנקים, נשק ואמצעי לחימה אחרים, הייתה שהנסיא האמריקאי ריצ'רד ניקסון פנה לكونגרס בבקשת לאשר לישראל מענק של 2.2 מיליארד דולר לצורכי סיוו צבאי.

על רקע הידיעות מושינגטונן הৎensus הקבינט לדיוון בטחוני דחוף עם הרמטכ"ל וצמרת צה"ל. בדין סיפר דין על ביקורו אצל שרון והתרשםותו הרבה מהמלחכים הצבאים של אוגדה 143. דין סיפר, כי התרשם בסיפורו בשטח שאוצר החץ החקלאי מדרום לאיסמעיליה, אינו קשה-עכירות כפי שהגידרו הרמטכ"ל. דין בזכריו נקט עדמה בויכוחו שהלך והחריף בין שרון ובין הרמטכ"ל, בר-לב וגונן, על המלחכים הבאים של כוחותיו.

דין: "יש יתרון ברור בשליטה על הרמפה מממערב לתעללה. כאשר אתה יושב על הרמפה במערב שממול החווה הסינית, החיים של הארמייה המצרית השנייה אינם חיים. לפיכך הוסיף, "נראה לי שהדרך הטובה ביותר היא לקפל את המערך המצרי בגדרה המצרית מדרום לצפון. גם אם מבחינה פוליטית עדיף לסלק את הכוח המצרי בגדרה המזרחתית, הרי מבצעית קל יותר לנוע ולפעול בגדרה המערבית. שליטה בגדרה המערבית תקנה עדיפות על הכוח שמול ותמותט את מערכי האויב."

דין סיכם את דבריו: "אם להיות אופטימייסט, אפשר ללחוץ כך עד פורט-סער, אם להיות ריאלייסט, בודאי עד איסמעיליה... אולי גם מאיסמעיליה לקנטרה."

דין שמע את תוכניתו האסטרטגית של שרון לפירצה לאיסמעיליה, השתלטות על כביש איסמעיליה-קהיר ומಹלך משלים לכיתור הארמייה השנייה. דין ושרון ראו עין בעין את מהלך הקרב, שיביא את ישראל לאירוע ישיר על קהיר מצד אחד – וימוטט את האחיזה המצרית ממזרח לתעללה. את מה שדין ראה מהשתח, מהרמפות שהחזיקו הצנחנים של דני מט, לא ראו ב"בור" במטכ"ל בקריה בתל-אביב ובמצוב הפיקוד דבלה באום-חшибה. דנו, מסיבות השמרות עימיו גילתה עקשנות בלתי-מוסכרת, וטען, שלפני כל מהלך אוגף של אוגדת שרון במערב יש לנפנף את כוח הצליחה המצרית ממזרח.

לגיישה זו היה שותף האלוף גונן, שהמשיך כל העת לתקוע מקלות בגלגלי אוגדת שרון. הגיעו הדברים לכך, שבדין באום-חшибה, דין זילזל בגלגלי גונן, אחרי ששמע את האלוף מזהיר מפירצה מצרית לאוצר המיתלה. דין

הגיב בצדיניות: "הדבר האחרון שהמצרים יכולים לעשות עכשו זה לפrox למשילה..." דין העיר למזכירו הצבאי אריה בראון, כי הוא נודה מפעם לפעם לגנות עד כמה גונן מרובה.

הבעיה של שרון, שלחץ ללא הפסק על הפיקוד לאפשר לו לרווח קידמה, לא הייתה רק גונן וברילב, אלא בעיקר הרמטכ"ל דוד אלעוז. הרקע לכך היה, נראה, חששו של דדו, שהפסקת האש תנציח את הכנובוש המצרי ממזרח התעלה, דבר שעלול היה להנציח את כשלון הפיקוד הצבאי בראשית המלחמה. דין, כדרךו מאז תחילת המלחמה, לא ניסה לכפות את דעתו بعد ביצוע תוכנית הקרב של שרון. העמידה מן הצד של דין, הסלים את המתיחות בין הרמטכ"ל ושרון. תוך יומיים היא מסתיימת בפיצוץ. באסון.

פרק 24

20 באוקטובר: מוות של יהונתן קפלן

יוני קפלן, מפקד מחלקה צנחים בגדוד הסיור של נתן שנורי, לקח קשה את תוצאות הקרב בחווה הסינית בכוקר ה-16 באוקטובר 1973. נפילת המפקדים והלוחמים, מראה הזול"ם השרופים, הנס האיש שקרה לו, שיצא פצוע קל, השפיעו עליו. חבריו הקרובים בגדוד הסיור הפצירו בו: "יוני, די מספיק. תחזור לאירופה. עשית את שלך במלחמה מעלה ומעבר. תהשוב על עימדים אחיך שדווג לך, מספיק עם הצרות של המשפחה".

יהונתן קפלן חיך את אחד מהחיבויים המוכרים לחבריו: "אם יצאתי בשלום מהצימה, שום דבר כבר לא יכול לקרות לי במלחמה זו... אני מוכחה ללבת עד הסוף". יוני ביקש לחבריו לחזור עימו לחווה הסינית, לחפש אחריו פצועים שאולי נשארו, לפנות חללים שנותרו בשטח. להמשיך להילחם אם צריך. לא כל חברי בכוח המוצה היו מוכנים לחזור.

אחרי התארגנות קצרה בטאסה, שם חיפש אנשים שייחברו אליו לכוח לחימה מאולתר, יצא אל ראש הגדר שם נפגש עם איציק מרדכי. יוני קיבל פיקוד על מה שנותר מן הכוח. המשימה שקיבל הכוח הייתה לנוע לאורך תעלת המים המתוקים מצד איסמעליה. מעת לעת נתקל הכוח בכוחות מצריים נסוגים. באחת ההתקלויות נפצע אבי אילת, מאנשי היחידה.

כוח יהונתן המשיך לנוע בכיוון הרמפות ונערכ ללחימה באחת הרמפות הבודדות שהלשו על התעללה מממערב למזרח וכונתה בקיצור "פוקספורט". לפני הכוח נע טנק שתותחו מזודד בכיוון הדרך. הכוח נערכ למרגלות הרמפה ונערכ להסתערות על הרמפה המצרית. הכוח החל לטפס לכיוון הרמפה במדרון תלול. קצת לפני סופו, יירה טנק מצרי לעבר הטנק שנע בראש

פרק 24

20 באוקטובר: מוות של יהונתן קפלן

יוני קפלן, מפקד מחלקת צנחים בגדר הסיר של נתן שנורי, לפקח קשה את תוצאות הקרב בחווה הסינית בוקר ה-16 באוקטובר 1973. נפילת המפקדים והלוחמים, מראה הזול'רים השופפים, הנס האיש שקרה לו, שיצא פצוע קל, השפיעו עליו. חבריו הקרובים בגדר הסיר הפצירו בו: "יוני, די מספיק. תחזור לאירופה. עשית את שלך במלחמה מעלה ומעבר. החשוב על עמידך אחיך שדורג לך, מספיק עם הזכות של המשפחה".

יהודנתן קפלן חירק את אחד מחיויכיו המוכרים לחבריו: "אם יצאתי בשלום מהצומת, שום דבר כבד לא יכול לקרות לי במלחמה הזאת... אני מוכחה לכלת עד הסוף". יוני ביקש מחביריו לחזור עימם לחווה הסינית, לחפש אחריו פצועים שאולי נשארו, לפנות חללים שנותרו בשטח. להמשיך להילחם אם צריך. לא כל חברי בכוח המוכה היו מוכנים לחזור.

אחרי התארגנות קצרה בטאסה, שם חיפש אנשים שייחברו אליו לכוח לחימה מאוחרר, יצא אל ראש הגשר שם נפגש עם איציק מררכי. יוני קיבל פיקוד על מה שנותר מן הכוח. המשימה שקיבל הכוח הייתה לנוע לאורך תעלת המים המתוקים בצר איסמעיליה. מעט לעת נתקל הכוח בכוחות מצריים נסוגים. באחת ההתקויות נפצע אבי אילת, מאנשי היחידה.

כוח יהונתן המשיך לנוע בכיוון הרמפה ונערך ללחימה באחת הרמפות הגדומות שהלשו על התעללה מממערב למזרח וכונתה בקורס "פוקספורט".

לפני הכוח נע טנק שתותחו מצורד בכיוון הדרק. הכוח נערך למרגלות הרמפה ונערך להסתערות על הרמפה המצרית. הכוח החל לטפס לכיוון הרמפה במדרון תלול. קצת לפני סופו, ירה טנק מצרי לעבר הטנק שנע בראש

הכות. הפגז החליק על הטנק והתפוצץ על הרמפה. הרסיסים נפוצו לכל עבר. חיילים רבים בכוח נפצעו.

קשר המפקד דיווח, כי יוני נפגע. הוא שכב על הדורך במרכז הרמפה. אנשיו שנעו אחריו ותפסו מCHASE אחורי התפוצצות הפגז, קראו לעברו: "יוני, יוני". הוא לא הגיע. החובש גילתה פצעה קשה וחרבה דם באוזור הראש. החובש הנשים אותו מפה לפה, הסידר מעליו את החגור והקסדה וננתן לו עירוי. יוני הועבר לóżל"ם הפינוי במצב אנווש. בתאג"ד קבע הרופא, כי יוני איננו. הידיעה על נפילת יהונתן קפלן, חלפה במהירות ברחבי הקו. אנחנו, חבריו בחה"ן, צנחים, היינו על הרמפה שמזרחה להעלה, כאשר שמוליך עפרון, שהיה מחברי הקרובים של יוני, הגיע עם הבשורה הקשה שיוני איננו. קבוצה של לוחמים, בשיאו של מלחמה קשה, הפגזות שלא פסקו לרגע, עמדה ובכתה. ילדים. כה גדול היה הכאב, כה גדול היה האסון, כה גדולה הייתה הטרגדיה של משפחת קפלן. קודם נספה אבנر, אחראך יוסי. ההורים שנשברו ולא יכולו לשאת יותר את השכול. ועכשו יהונתן, יוני כפי שכינוינו אותו. חשבנו על הימים במחיצתו. אני כותיק ממנה, שהתפעלת מהבן האיש שלו שאהafil על הפיזור שלו, והנשך שתמיד נמצאו בו גרגירי חול במסדר בוקר. פילים, כינוינו את הגרגירים האלה.

יחד איתו בטירונות היו חיילים שהיו מיועדים בהמשך הדרך לסירת מטכ"ל וסירת שקד. היה חשוב לו להוכיח להם, כי מי שמיועד לחה"ן אינו נופל מהם, אולי עולה עליהם. היה בו המון ידע, אינטלקט טבעי, סקרנות ושאיפה אדירה למציאות. המודל הפיקודי שלו היה אחיו יוסי, קצין בחטיבה, שעבד מאוחר יותר לתפקיד פיקודי במפקדת חטיבת הבקעה. יוסי קפלן נפל במרדף המערה המפוזרט. יוני המשיך בצנחים. סימן בהצטיינות יתרה את קורס קציני החי"ר, ולבקשת איציק מררכי חזר לחה"ן. חיילי סיפרו שהוא מושגים עליו. איזה מפקד אחר היה אומר להם, "שמי יוני, וזה השם היחיד בו תפנו אליו". לא "המפקדר", לא שום תואר שיש בו כדי לבטא יחס מפקד-חיילים. פעם סיפר לי, כי אחיו יוסי היה כמוותו. מפקד ללא מרחק מחיליו.

הגישה האישית, הישירה, החום שהקרין כלפי החיילים, יצרו כלפי יוס של העדצה, נוכנות ללבת אחורי באש ובמים. חיילים שלו סיפרו, שלא היסס להזיז אותם מקדמת האلونקה ולסחוב למקוםם. את מסע הcombe מהוף לחוף, 120 קילומטר של הליכה רצופה עשה איתם, עד הסוף. הוא לא

התביחס בסיוומו לשכת לידם, לבחון את פצעי ההליכה ברגליים, ובஹומור לשאול אותם, אם הם מוכנים לעשותו איתו את הדרך חזרה. התיאור של ד"ר הרס, הרופא, שהוא איתו בוחל"ם בחווה הסינית ויחד נחלצו מהתופות, לא הפתיע את מי שהכיר אותו. בקרוב הוא היה כמו בחיים. נתן את הכל. במלחת ששת-הימים נלחם עם הנזנחים של החה"ן בקרוב על מתחמי רפיה.

הוא כתב לידידה אחרי המלחמה:

שלום לך ד... בום, ההתקפות האדריהם נשמעת היטב בדבר הקפהו. צוקי ההרים הצופים אל הוואדי החזרו את החד למרחקים ואני את מקומם לשאגות אימה ופחד. עשן שחור, מאיים נראה עולה לאיטה ממרכז הדרכ נמוג באורך מבשר רעות. הזחל קירטע מטרים ספורים ודם.

לא, זה לא קטע מתוך הספר "קיטנה בצל הזחל" מ"ם" אלא תמונה חייה ומציאותית. חוותה מסעירה אותה עברתי לפני שעوت בספר. ובכן הסיפור פשוט. עלייתי עם זחל וудוד נהג על מוקש מצרי, שהפר את הזחל לגוש פלה מפוחית. אבל התיאוריה שלי על המזול החזקה יפה מעמד. לא קרה לי כלום, פרט לחבטה קלה ברגל. אני עדין קצת מזועע, אך שתסלחו לי אם המכטב מבולבל קצת. פרט לכך התගרתי במזול פעם נוספת, פעם נוספת, לפני מספר ימים. בטיזול קטן לחוף הים שטתי בגלגל ים, כאשר כריש תזקפני עט עלי. אולם כאשר התבגר לו עם מי יש לו עסק, נאלם דום ולויוה אותי ממבט רצחני בלבד אל החוף.

התיאוריה שלי על המזול?

אחד קופץ מסירה לים וטובע, השני קופץ וניצל. ושלישי קופץ ויוצא עם דג בפה. אני מצרף את עצמי לחוג השלישי...
להת, יוני.

גב. נראה זה נכון מה שבaba שלי אומר, שאיןנו יודע לשמור על רכוש: נתנו לך זחל במאה אלף ל"י והפכתי אותו לגל גROUTאות.

תיאוריית המזול של יוני קפלן, שהוכיחה עצמה במלחמת ששת-הימים וככליל החווה הסינית, בגדה בו בלבכה של הרמפה המצרית.

אותו יום נפלו ממערב לתעלת קרב עם הקומנדו המצרי, רפי צוקר, מפקד פלוגת החוד ונדב כרמי, מהכוח של שמואל ארד.

שבת בבוקר, ה-20 באוקטובר, הוא מן הבקרים השקטים מאוז הצליחה. והוא בוקר ראשון בו אנו מצלחים לחלוט תה בkopft תירס בלי שרסיסי הארטילריה המצרית יהפכו לנו את הקופסה. קשה להסתגל לשקט החשוד הזה. אבי קנור ואני יורדים מן הסוללה כדי לפגוש את אביך מפקד היחידה. הוא מופתע כמונו, שזה "ל איןו מצליח לדפוק את הארטילריה המצרית.

"קטיושות!" מתריע אביך לפתע. אבי קנור ואני מנסים לתפוס מהשנה מתחת לטנק פטוון פגוע שנשאר בשטח. טיל הקטיושה מתפוצץ לידינו. "נגעתי!" צועק אבי – ואני מבחין בכחם דם מתפשט על רגלו. אני חים את שטף הדם מרגלו וגורר אותו למיטה מתחת לטנק. דקות אחור-כך העברנו אותו לתא"ד. אבי הוטס לבית-חולים בעוד אנחנו מצאנו בתא"ד כמה אפודים מגן, מצרך מבוקש בשוק החצר ברודoir סואר. גל הבשורות הקשות איינו חולף. יפתח גוטמן, הרס"פ הפלוגתי, דמות מיוחדת במינה בנוף האנושי של הפלוגה, מקבל הורעה ממפקודת החטיבה לפיה דובי, אחיו של אהוד יפה, מן הלוחמים הצעירים, נפל בקרוב שריוון ברמת הגולן. אהוד הולם באגרוף

קפוץ על החול – ופורץ בכבי. אהוד, בן מושב אביגדור, יוצא הביתה. אוגדת ברן ממשיכה את תנועת הנצחנות שלה. בסיסי טילים מושמרים. מסילת הרכז סואץ-קהיר מנותקת. זה "ל מפיק לקחים מהפקרת רכס הגבעות ביום ה-8 באוקטובר בו נשלחה אוגדת שרון דרומה. את מקומ השתחים שבנון פינה בדרך להשלמת כיתור הארמיה השלישית, תפסו כוחות מאוגדת מגן. זהו יום קרב מוצלח במיוחד לחיל-האויר, שמנגש חופשי ובתווך יותר למרחב התעלה. 18 מטוסים מצריים הופלו. חיל-האויר איבד ארבעה מטוסים. המטוסים צוללים על גשרים מצרים בקנטרה, פיראן והאי אל בלח. מזרחה לתעלת שיפרה חטיבה 600 של טוביה רביב עמדות ונילהה קדובות שריוון בשריון מוצלחים. חטיבה 14 המשיכה ממערב וככשה כמה רמפות שלוטות. שתי חטיבות השריון נראות משני צידי קו המים כאילו זו נעות במקביל. חטיבה 401 של דן שומרון בלהמה התקפת נגד של השריון המצרי והשמידה טנקים רבים. דן נשמע בקשר: "זה יהיה יום אגדה..."

חטיבת בירן, יחד עם כוח צנחנים, פגעה בכיסי התנגדות מצריים אחרים בסודה-התעופה פאר. האוזור נקי מטילים וחיל-האויר מתחילה להפעיל מבצעית את השדה.

שעון החול הולך ואול. בשורות מדריגות מהחזית הדיפלומטית. הנרי קיסינגר מזכיר המדינה האמריקאי במוסקבה. הרוסים לוחצים להפסקת אש מיידית. זה"ל מגביר הקצב ממערב לתעלה. ברן רץ דרומה, שרון עדיין מעוכב בדרך לאיסמעיליה. הנימוק של הפיקוד: עדרין קיימת סכנה לראש ההגש מזרחה. אנחנו בשטח מרושים שהבעיה מתרכחת, עצמת האש הארtilירית פוחתת, כת"קם מצרים נכלכו. הארtilיריה של זה"ל בפיקודו של יעקב עקנין, טיפה בים בכמות המספרית של סוללות הארtilיריה, מול מсотות התותחים המצריים, נשמעות היטוב והופכת להיות דומיננטית בקרב. אחרי ימים בהם למדנו לזהות יציאות מצפון לנו ולמדנו לבחון בין תותחים, מרגמות וקטיות, הגיע הזמן לזהות את היציאות של פגזי הארtilיריה של זה"ל. שהמצריםים יקפצו לשוחות.

החדשנות ממוסקבה אינן מבשיות טובות. בטרנסיסטורים שהגיעו בחבילות של הדורות מהוועד למען החיל, לצד אלפי גליות של ילדים מן העורף, תופעה שמחממת את הלב, אנחנו שומעים, כי הפסקת האש מתפרקת.

גם אצל עمير יפה, מג"ד 198, שמתקשה מיום ליום להכיר את מפקדיו והצווותים החדשניים בגל התחולفة המהירה, תוצאה של טנקים שרופים וצוותים שנפלו או נפצעו, אותו בוקר החל בשקט יחס. הטנקים ריקים מדלק ופגזים. כמה מכליות סולר הגיעו לחניון הגוד. סרן דני רביב ועימו שלושה טנקים איבטח את כניסה המילכילות לתוך המסוכן עדרין. הטנקים של גדי גרשנוב, בכיר וינאי היו הראשונים שתירילקו. המצריים חשבו כנראה את התוכנה הכלתית-דרגילה והחלו להפגיז את השטח. הפצצות נפלו סמוך לטנק ישי וקסלד. הטען-קשר רמי ארkowski נפצע, אחד מנהגי המכליות נפצע ומואהר יותר ממת מפצעיו. אותו יום ספג הגדור התקפה מהאוור של מטוסי זה"ל. בדרך נס היה רק פצועים. אחד מהם היה יIRON מט, בנו של דני מט.

המשמעות על התמוטטות קרובה של השריון המצרי הגיעו גם לגדור 198, אבל בשטח נושא הלחימה. למחר"ט גבי עمير הגיע מידע על התפרשות חטיבת מצרים מוכנת עם טנקים וטילים בשטח שהופיע במקת הקור בשמות – "דקדן" ו"טגור". הגבעות הנמוכות הפריעו לפרישת כוחות הטנקים, אליהם צורף כוח מגדור 50 – חיליל הנח"ל המוצנח שיירדו מרמת הגולן, אחרי שבlero את התקפות הסורים על מוצבי רמת הגולן. יאיר יורם "יה-יה" מפקד גדור 50, מגבורי הצנחנים במלחמת ששת-הימים, הוכיח בחוזית הצפון. מאיזה חומר פיקורי ומנהגי קו"ר.

תווך כדי תנוועה נכנש כוח מגדור 198 למארכ מצרי. שלמה ינאַי הופתע מהטוווח בו פתחו הטנקים המצריים באש – כ-2,000–3,000 מטר, טוח לא אופיני לשנון המצרי. טיל מצרי התעופף באוויר, החטיא את הטנק של עמיד יפה, את הטנק של ישַׁי וקסלר ופגע בטנק של ינאַי. הטיל פגע במיכל הדלק והטנק נדלק מיד. שלמה ינאַי הספיק לצעוק לצוות לקפוץ החוצה. הטען יצחק יוסף הצליח לצאת, אבל מת אחר-כך מכוכיות, הנגג שמעון כהן הצליח להיחלץ, אבל הטנק הפגוע הידרדר ומחז אותו. התותחן אמר בז'מזה יצא מפתח המפקר ובטעות רץ בכיוון המצרים, נפגע ונחרג.

ספר שלמה ינאַי, לימים אלוף פיקוד דרום: "קפצתי מהטנק שאני בוער. התגלגת עלי החול וניסיתי לבכות את האש שאחזה בי. אדם אלטמן ירד ב מהירות מהטנק שלו וגרר אותו לאוזור מוסתר. פוניתי לתאג"ד. הייתה חיבאת חייל לאטמן, שקיבל על החילוץ תחת אש את אותן המופת".

הטנקים של הגדור נחשפו בעמדות נחותות בשטח. המצרים המשיכו בירי טילים ופגזום. דורון שטרנגר הקמ"ב נפצע מרתיעת התותחן. הטילים המצרים פגעו בטנק של זיובייש. ישראל רינהרץ התותחן נפצע. הנגג משה ליזורוביץ ניסה להיחלץ מהטנק הפגוע, אבל לא הצליח למיצוא פטיש כדי לפתח את המדרף – הדרך אל החיים. בלי פטיש אין סיכוי בטנק המושן לפתח את המדרף. "בחוסר אונים", ספר משה ליזורוביץ, "שלפתני ספר תהילים מהכיס והתחלתי לקרוא. כשסימתי ניסיתישוב לפתח את המדרף, הפעם עם הידים. המדרף נפתח ונחלצת".

הטנקים של וקסלר, מנור, רביב וגרסטנר, המשיכו בקרבת למות תנאי השטח הקשים והקשה בהנמכת קני התותחים. עمير יפה נתקל בקשיי קשר והורה לישי וקסלר לארגן את חילוץ התנהלה באיטיות. טנקים רינהרץ מת מפצעיו. התנוועה לחניון הלילה התנהלה באיטיות. טנקים כשירים גדרו טנקים פגועים. הטנק של עופר פירעם שסכל מבעה במנוע לא היה כשיר להמשך לחימה. גם הטנק של בכיר הושבת זמנית בגל בעיית מנוע. קצין החימוש, סגן אהוד ברוך, שנע צמוד עם הצוות הטכני לגרוד בכל מסלול הלחימה, עבר כל הלילה מסביב לשעון, אבל בניגוד למקרים קודמים, גם הוא לא הצליח להחזיר חיים למנועים שכשלו. בוקר ה-21 באוקטובר נותר גדור 198 עם 11 טנקים.

פרק 25

21 באוקטובר: טנקים בערים במיסורי

אור ליום ראשון, ה-21 באוקטובר, ידע מפקד אוגדה 143 כי הוא הולך לקרהת אסון צפוי מראש. כל מאציו לשכנע את הרמטכ"ל רב-אלוף דוד אלעזר, מפקד חזית הדרום חיים בר-לב ואלוֹף הפיקוד שמואל גונן, כי לא נשקפת סכנה ממשה לרأس הגשר, העלו חרס. תוכנית שרון לאיגוף הארמייה השנייה נדחתה על הסף. גם ביקשו של שרון לתגבר כוחות אוגדה 143 ממערב לتعلלה נדחו. הפיקוד לחץ על שרון זה שלושה ימים לתקוף את המתחם המצרי במיסורי. בניגוד לחווה הסינית, שם תקפו השריון והצנחים ללא מידע מודיעיני מוקדם, במיסורי לא היו סודות. הפיקוד ושרון ידעו, כי מדובר במתחם דיביזוני, משופע בטנקים וח"ר עם טילים. שרון חשב שתקיפת מיטורי היא התאכזרות, אסון ידוע מראש. הוא היה עיקש בדרעתו, שאין צורך להתעסק עם המתחם הצבאי המצרי ממשה לتعلלה, וכי מהלך האיגוף אותו חיכן בצייר איסמעיליה יגטרל גם את מתחם מיסורי. הנימוק של הפיקוד, כי כיבוש מיסורי הכרחי להרחבת ואבטחת פרוזדור המעבר לגשרים, נראה בעיני שרון כחסר שחר. מה שהיה נכון ליום ה-16-17 באוקטובר, כאשר לצד השני של התעללה היו חטיבת צנחים וגード שריון, לא תאם את המצב אוRL 21 באוקטובר.

שרון הציע לפיקוד נסחתה פשרה, שהיו בה היגיון וערך מבחזי. חטיבת המילואים 600, בפיקוד אלף-משנה טוביה רביב, העוצבה הייחידה של האוגדה שנותרה בມזרחה אחרי שחטיבה 14 קיבלה סופ"סוף אישור לצלחה ופעלה בכיוון איסמעיליה, תמשיך לכرسم בזיהירות במתחם מיסורי. שרון האמין, כי הטנקים של טוביה יכולים להטריד באש את מיסורי, בו-זמנית למחלך האיגוף שהתבצע לכיוון איסמעיליה. בדרך זו תרתק חטיבה 600 את

הכוח המצרי למסורי, ותמנע ממנו לפעול נגד הכוחות ממערב לתעלה או נגד ראש הגשר. ההיגיון של שרון לא תאם את התפישה השמרנית של הפיקוד. ההוראה שקיבל לתקוף את מסורי היפה לפקודה.

שرون היה נסער משיחה שקיים עם האלוף גונן, שתבע ממנו להעביר כוחות מאוגנתו ממערב למזרחה כדי לtagבר את חטיבה 600 בהסתערות על מסורי. שרון חישב שהוא טירוף. אוגדה 143 פעה ממערב בכוחות מוקטנים ביחס להיקף המשימה, וכל ניסיון לדללו עוד יותר את הכוחות, היה חושך את זה"ל לסכנה ממערב לראש הגשר, ומאפשר למצרים הנסוגים להתחוש.

שرون ביקש מגונן ארטילריה לאיסמעיליה. האלוף סירב.

שرون: "אין לי מספיק תחמושת למסורי".
גונן מתעלם.

שرون: "אם תיקח את מסורי כל מצב הגזרה ישתנה".

גונן: "אתה מתוכנן לtagבר את טובייה?"

שرون: "בשם פנים ואופן לא".

גונן: "תדע שהוא אי ביצוע פקוודה".

שرون: "נו באמת. עוזב אותי עם דברים כאלה".

גונן לחץ לצאת לתקפה על מסורי מיד. שרון ניסה להרוויח זמן בניסיון לבטל את רוע הגזירה. בר-לב התעורר וקבע שעלה שרון לבצע מיד את הפקודה.

טובייה רביב, מה"ט 600, יצא לתקפה עם שני גודדים.

אריך שרון סיפר: "צפיתי בתקפה מן הגזרה המערבית. הובטח לי סיוע אוורי מסיבי. בשטח לא נראה מטוסים. רأיתי את הטנקים מסתערדים ומתפוצצים בהזה אחר זה. מערכ מיסורי הדר את התקפה ללא קושי. החטיבה יוצאה לתקפה עם 40 טנקים ונותרה עם 19 בלבד. זה היה קרבת חסר עדר ואבוד מראש. בששת-הימים האחוריים לפני קרבת מסורי ובשבוע שקדם לו נכנסו כוחותיו לא אחת, לפי פקוודה שלי, לקרבות אכזריים ועקובים מדם, פשטו כמשמעו. אבל נחוצים. ההסתערות על מסורי הייתה התקפה חסרת עדר, תולדת החלטה אטומה, שגילמה מצביאות מן הסוג הגרווע ביותר".

התקפה על מתחם מסורי הchallenge דורך ברגל ימין. הטנקים התקדמו דרך אורך ללא כל התנגדות. לפניהם נראו חיילים מצרים נמלטים. בלבד המתחם נפתחה אש תופת. צוותי הטנקים לא ידעו אפילו האש הרצחנית זו נוחתת עליהם. ברד של טילים, פצצות ארטילריה ורגמה וצליפות מקרוב של מטלי

אד. פ. ג'. טנקים נדלקו. ההתקפה נבלמה. כוחות מצריים החלו צרים על צוותי הטנקים הלכודים.

אבי וויס, טנקיסט, שהעלה שנים אחרא-ך את זכרונותו על הכתב, סיפר: "ראיתי את הראש המפוחל של דוד רשלבר. הוא החזיק רימון יד. חבריו צעקו: אל תזרוק תיכנע. רשלבר התروم והשליך את הרימון. רימון היד התגלגל על החול, התפוצץ ולא גרם נזק".

איש כוותח אחר, אהרוןוביץ: "חברה תעוזרו לי, הרגל שלי שבורה". המצריים ירו בו. לא רצו פצועים.

אבי וויס: "המצרים עטו علينا. בזו את הכלול. כסף, משקפיים. ממול כיתת יורים. זה הסוף. קצין מצרי הופיע ופייר את כיתת הירורים. הקצין הורה לחילילים לחתך בשבי את אנשי השריון, תשעה איש. קשרורים זה זהה הם צעדו בחול. תשעה טנקיסטים שבויים – אלברט מצא, אברהם ששון, אברהם זבדי, אברהם אבנרי, קנת הנדרל, פליקס פלשנער, אברהם זאהה, מאיר שחן ואבי וויס.

הקצין המצרי שאל: "איפה הקצינים שלכם?"

"איןם, נהרגו", השיבו החיילים.

"מי המפקד שלכם?"

החיילים: "מנדי פיביש, הוא נהרג כנראה."

הקצין התקרכב לאביבדור אבנרי: "אתה בלונדרני, אתה אמריקאי?"

אבנרי: "לא". חיל מצרי בעט בו. הקצין הורה לאנשיו להעביר את השבויים מעברות שתיקח אותם לצד השני בדרך לשבי בקהיר.

מיסורי הייתה טראומה עברו לו חמי חטיבת השריון 600. זו הפעם השנייה שם נלחמים על המתחם הזה. לראשונה היה זה ב-16 באוקטובר, כחלק מביצוע הונאה והטעיה שנעord להסיח את תשומת-לב הפיקוד המצרי ממהלך הצליפה. באותו קרב עלה אחד הטנקים על מוקש ואחד מאנשי הצלות ניסן נפצע קשה. רופא שהוחש לטפל בו אמר לאנשים המתומים: "תביאו שמיכה". יום לאחר הקרב, חיפש השלישי הגドורי את ניסן. חבריו שאלו אותו: "למה אתה מחפש אותו?" השליש: "תמסרו לו שהגע מבודק, נולדה לו בת..."

כשעה לפני שהטנקים נדלקו והצווותים נפלו בשבי, הכוח שתפקידו את מיסורי עם 26 טנקים, לא העירך, כי לקרב יהיה סוף עוגם כל-כך. מפקד הכוח, מנדי פיביש, חשוף בחצי-גוף בצריח, עודד את חבריו בקשר וסימן בידו: קידמה הסתער. החיילים התפעלו מפקודם. ביד אחת ירה במקלע

המושב על הטנק, בשנייה ברובה קלצ'ניקוב. חיליל חיר' מצרים מופתעים מן הטנקים נפלו כמו זבובים.

מנדי: "אנחנו בסוף ההסתערות..."

בשטח המדברי נראית אילה מבוהלת נמלטה על נפשה.

מנדי בקשר: "חברה תראו, איליה..."

אבי וויס: "מה היא מתחשת כאן, זה שדה קרב לא שמורת טבע."

אבי וויס הבחן בקבוצת חילילים מצרים מכינים מזורה. הוא הסב את תשומת-לבבו של מנדי. מפקד הכוח נתן פקודה: "אש".

הטנק של אבי וויס שיגר פגז. "לא ראיתי פגיעה", סיפר. הטנק לימיינו נפגע. ומיד אחריך הטנק שלו.

אבי וויס:

צעקה טיל. נפגענו. הסתובבתי לאחרור. ראיתי זוג רגלים שלא זזו.

צראתי: מנדי, תקפו, תצא החוצה. הרגלים לא זזו. תפשתי אותו

ברגליו. הוא נפל על החול. זה לא היה מנדי, זה היה זאב מסלן. מנדי

הספיק לקפוץ קודם לכך. רצתי בשטח עם עוד כמה טנקיסטים.

היוינו מבולבלים. כמה טנקים נפגעו בעת ובוננה אחת. טילים.

מלחמות. גופות פזורות בכל מקום. המצרים ירו בכל הכלים.

נשמעה צעקה: "מחצאים אותנו". מימין הופיע טנק. תוך שנייה

נתלו עליו 12 איש. היה זה טנק בפיקודו של רביסון רפי מצפון.

הטנק הסתער. ירו עליו טילים מכל עבר. טילים שוטטו בשטח כמו

בטילת. האנשים צעקו למצפון, הסמג"ד: "תחלץ אותנו". הוא

המשיך להסתער, ירה כמו מטורף לכל עבר. בצדד התותח הוא

פגע בטיעות במendi פולד-פייבוש וארוןובי שנטלו על הטנק. הם

חרחו מכאב. מנדי נפצע בפניו. הוא נפגע מקליע. חברי גרו אותו

לשוכה. חילילים מצרים הסתערו. הללי ניסה לירות. לא היתה

תחמושת. הוא קופץ מהעמדה וזרק את העוז לעבר חיל מצרי. חיל

מצרי ירה בו. על גבוריתו הוענק לו עיטור העוז. חברי רצו אל הטנק

כדי להודיע ממנו את המקלע. מאחוריו הטנק ארבעה חילילים

מצרים עם נשך דרום.

אבי וויס, בספר על הקרב במיסורי: "צנחתה על החול ביאוש". הטנק של מצפון המשיך בלחימה עד שנפגע עמוק בשטח המצרי ונDALק. רפי מצפון,

שהפרק מג"ד תוקן כדי לחייב את שמפקדו נהרג, נפל גם הוא אחורי פחות משעה.

הקרב הלק ודעך. ההתקפה נשברת והפכה לנסיוון חילוץ נואש. סמג"ד הטנקים, זאב שפס, הסתער על כוח מצרי, נפגע וננהרג. ההסתערות נמשכה. סגן-אלוף יהודה גלר, קצין שריון נועז עם היכרות אדרוכה של קו התעללה והمدבר, נפגע. לסגן-אלוף יהודה גלר היה זה הקרב השני על מתחם מיסורי. בראשונה נלחם שם ב-15 באוקטובר. בדרך חזרה הצליח לנוט את הגדור דרך שדה מוקשים.

ב-21 באוקטובר נותר יהודה גלר עם ארבעה טנקים בלבד. הוא הצליח להחזיק בעמדות הגנה על המתחם עד להגעת התגבורת.

יצחק שמולבץ, שהחל את הקרב כמפקדר פלוגה וסיים אותו כסמג"ד, נהרג. נתן דודידוביץ' ודוד גלזר, מפקדי פלוגות נפצעו. דוד גלזר, מפקד פלוגת החרמ"ש נהרג כאשר חילץ צוותי טנקים.

ביום הלחימה במתחם מיסורי ובקרבות בגזרה המרכזית היו לחטיבה 600 – 119 הרוגים, 112 פצועים, 18 שבויים, מתוכם 11 שנפלו בשבי בקרב על מיסורי.

מפקודת החזית עקבה אחורי הסתבכות הקרב על מיסורי. הכוחות של טוביה רביב ירדו מוכדים. רוב הטנקים שהשתתפו בקרב נותרו לבל המתחם המצרי, מרביתם שרופים.

ופיקוד דרום? האלוף גonen החליט, שרמון יחוור ויתקוף את מיסורי עם מה שנותר מחתיבה 600.

אריק שרמון היה ברעה שמיشهו או יותר ממשהו בפיקוד השתגעו. הוא הודיע לגונן חד-משמעות, כי אין בכונתו להחזיר את חטיבה 14 ממערב לתעללה למזרחה כדי לחבר לטוביה ושרידי חטיבתו בהתקפת-מצח נוספת על מיסורי.

מתחם מיסורי, שהיה בעל חשיבות מכרעת בשלבי הלחימה הראשונים, הפך לחסר חשיבות מרגע עיבוי כוחות צה"ל ממערב לתעללה. גונן השתגע וסחף אחורי את מפקד החזית בר-לב והרמטכ"ל דדו שהיו בדעתה אחת: לחוור ולתקוף את מיסורי, כאילו על המתחם זהה היה בניו גורל המערכת כולה.

שרמון הסביר לפיקוד, כי איןנו סבור שיש לפגוע במערך הכוחות מצידה השני של התעללה. הוא חילק על הפיקודה לחוור ולתקוף את מיסורי והזהיר, כי התוצאה תהיה דומה למתקפה הראשונה.

ברילב Aires על שרון בהרחה, אבל מפקד אוגדה 143 נותר בדעתו, שהתקפה נוספת על מיסורי משמעותה התאבדות. שרון עשה את הצעד الآخرון שיכל היה לנקט בו כדי לבلوم את הטירוף בפיקוד. הוא פנה לשדר הביטחון משה דיין, כדי שיתעורר מיד לביטול ההסתערות החוזרת.

שרון: "פניתי לדין, כי הוא היה היחיד אשר ביקר בחזיות האוגדה מדי יומן ולכן הכיר את מה שלא הכירו אלעזר, ברילב וגונן,(Cloman), המצב האמיתי. דיין, באמצעות סגן הרמטכ"ל אלוף ישראל טל, ביטל את רוע הגזירה. חטיבת 600 ניצלה.

אחרי המלחמה הביע שרון דעתו בפומבי, כי היה עליו לסרב לפוקודת לתקוף את מיסורי. שרון הושם על-ידי הרמטכ"ל ומפקד החזיות ב"אידאולוגיה של חוסר ממשמעת". ועדת אגרנט לחקר אירועי מלחמת יום הכיפורים חקרה בנושא וקבעה, כי השקפותו של שרון במקורה זה עמדה בדרישות המשמעת הצבאית. היה זה ניצחון מוסרי גדול לשרון.

אריק שרון זכר את קרב מיסורי כאחת הטראות הגדולות של חייו, קרב חסר סיכוי, דומה לקרב לטנון בו נלחם ונפצע קשה. שרון: "כל שחולף הזמן רק גברים בקרים הוזע והכאב על מתן הפוקודת המטופשת היא ועל עצמי שצייתי במקום לסרב לה, כמו הכאב על הטנקיסטים האמיצים שיצאו להתקפת התאבדות מיותרת ונפלו בה".

פרק 26

22 באוקטובר: הפסקת אש

בקול ישראלי מדרוחים על הפסקת אש החל מנשעתה 18:52 בערב. הארטילריה המצרית מוריידה علينا פצצות ריסוק אוור, ככלא שמתפוצצות לפני המגע עם הקרקע.

יחסית זה יום שקט בראש הגשר. האם זה שקט שمبשר על סערה קרובה? הלחימה בקו נמשכת. זהה היישורת האחידונה שלפני הפסקת האש. וזהי ההזדמנות האחידונה להשלים את כיתור הארכמיה השלישית והשנייה. מדרומם לבנון, אין בעיות. יש לו אורך מהפיקוד ליום. לאיריק יש אורך אדום. מערכת היחסים ביןינו ובין דדו, ברדלב ובמיוחד גונן, על סף פיצוץ. הם חוסדים במפקד אוגדה 143 שהוא זומם משחו לא צפוי, כמו איגוף איסמעיליה וביבושה. שרון משוכנע שהם פוגעים באינטראסים של צה"ל ולא נוותנים לו לנצח. אילו הדבר היה מותנה בשרון, כוחותיו היו מתקים מיד את הארכמיה השנייה מקורות האספהה שלה, והצנחים של דני מט עם הטנקים של חיים ארז ואמנון רשב היו רצים על כביש איסמעיליה-קהיר.

שרון התלבט בעניין איגופה או כיבושה בסערה של איסמעיליה. מח"ט 14, אמןון רשב, הביע עמדה נחרצת נגד כניסה יבשתית – טנקים וח"ר לLIBEA של העיר המצרית. רשב יודע שלוחמה בשטח עירוני בני, אינה הפיכורית של חטיבות שריון. יותר מרדי חטיבות שריון שלמדו מחיר כבד על הרתקות של לחימה עירונית. שרון שומע את העמדה של רשב, תחילת עמדתו שונה ולבסוף הוא משוכנע שיש לתקוף את איסמעיליה רק באגפים כדי לפתח את דרך המלך איסמעיליה-קהיר.

חטיבת הצנחים של דני מט נערכת לאפשרות של מבצע גדול באזור איסמעיליה. אנחנו מתרגלים את צלחת תעלת המים המתוקים בעוזרת גשרי ח"ר צפים. למדנו מהו מן המקרים.

גדוד השריון 198 סוחט מעצמו את טיפות הלימון האחרונות. מסע הלחימה המופלא של הגדור, שהחל בלילה 6 באוקטובר בפריצה אל קו המים והמעוזים, עומד להסתיים עשרות קילומטרים בעומק השטח הצרי, ממערב לתעלת.

כח בפיקודו של ישעיה וקסלר, מן הבוגדים שנחלצו בעור שינויו מן התופת, נערך בציר הקורי "עגון" בלי לדעת כי האויב פרש כוחות לאורך אותו ציר. השעה הייתה 13:50 בצהרים. פגז טנק מצרי פגע בין המפקד לטען-קשר והתרפץ על תקרת הצריח. יוסף זובייש ואדם אלטמן נהרגו במקום. שני הרוגים האחוריים של הגדור.

בעמדות הצנחים בכניסה ל'חצר המות' נרכבים לחוג את הפסקת האש. עדי יוסף הפעלתן ושמואל בנכניתי, המכונה "בן-בן" חובש מחלktiy בפלוגה, איש מיוחד מאוד, אילתי גוזי. כחובש פלוגתי אני שמה שהוא לצידי, דואגים למשקה חריף. בקבוק וויסקי מתוצרת משובחת. מזוגים את הויסקי לקופסאות תירס. מתחכים לרגע הפסקת האש בשעה 18:52 כאשר היה לפחות סילבستر. העמלה של אברהם בר-לב היא עצם מני-בונקר אחורי ימים ארוכים של הפגזות. שמואל עפרון ואני מצטרפים לחגיגת אצל בר-לב.

18:49. שלוש דקוט להפסקת האש. מהוג השניות דוחר במחירות. מכיוון צפון-מערב מתרוםמת לשון אש. "קטישות" זועק עדי יוסף. אברהם בר-לב, שמואל עפרון ואני מתכווצים בעמדה. עדי קופץ ותופס מחסה מתחת לטנק. מאות טילים נורים לעברנו. השם מארדים.

"זה הסוף", לוחש עפרון ו מבטו משקף את הרגש כולנו. הטילים מתפוצצים לפניו ואחרינו. העמלה קורשת מן הדרף. גושי אדמה ניתזים לעברנו. אנחנו רודעים - ומיטלטלים כאלו היינו במרכזה של רעידת אדמה. ההפגזה נמשכת שתים-שלוש דקות. בשמיים ווהרים טילים שכמותם לא דאיינו. טילי פרגוס וסקאדר. הם מתפוצצים הרחק מאיתנו אבל רעם הפיזוץ נשמע מרחוק. אחר-כך נודע לנו, כי במטה זהה היו הרוגים רבים, בתוכם שני אחים מקיבוץ בדROOM.

18:52. הפסקת האש. שקט. דממה. רק צעקות "חובש, חובש", "אמא, אני מת", נשמעות מהחצר. אנו חשים בזחל"ם לחץ צות טנק שנפגע. הפצוע האחרון שאנו מערבירים לתאגיד הוא סטודנט ישראלי הלומד

בארצות-הברית, שחזר הביתה למלחמה. לפי מצבו אני בספק אם יוכל לחזור בקרוב ללימודים. בתאגד' נלחמים הרופאים במוות. עשרות פצועים זורמים אליהם. אחדים מהם לא מחזיקים מעמד. טור זהל"מים מפנה פצועים לתאגד' עורפי ומשם למסוקי החילוץ. מספר אלונקות מכוסות בשמיות אפורות מועברות לגבעת המתים. לא כך רצינו לראות את הפסקת האש.

"גדור אספ" בקרוב על מתחם טילים מצרי שכונה במפת הקודים "עשור". בסיוע אש ארטילרית שכונה על-יריד קצין תוחנים, סגן אלי מזרחי, פרצו הטנקים אל המתחם והשמידו סוללות טילים מצריות.

בסיום מסע הקרבנות, מצאו עצם לוחמי הגדור במבואות העיר הדרומית סואץ, כחלק מערך איתור הארכמיה השלישית.

הטנקים של פלוגת יצחק בריק ויהו לפניהם טנק מצרי. הטווח 400 מטר. הטנק המצרי הקדים הפעם. הטנק של יצחק בריק ספג פגיעה ישירה והחל להעלות עשן. יצחק בריק צעק לנаг: "شمאליה!" הנאג לא הגיע. הוא היה הרוג. יצחק בריק נתן פקודת נטישה. ביציאה גילה שכיפת המפקד נפגעה.

"יצאת מהטנק בנס", סיפר יצחק בריק, "היה זה הטנק השביעי עליו טיפשתי כמפקדר מאוז החהלה המלחמה".

"גדור אספ", שהחל את מסע הלחימה במערב המצרי בצומת רומאני, סיים את הלחימה במבואות העיר סואץ. מתוך חמשת מפקדי הפלוגות, שלושה נהרגו. מפקד החרמ"ש נהרג, רוב מפקדי המחלקות נפלו, המג"ד אסף יגורני נישכח, המג"ד שהחליף אותו מולה הרמתי נהרג, המג"ד השלישי זאב רם נפצע והמשיך בלחימה. הסמג"ד והקמ"ץ נפלו. רק יצחק בריק שרד את המלחמה.

29 טנקים יצאו למלחמה. ביום האחרון ללחימה כמעט ולא נותרו טנקים שהחלו את הדרך. מתוך הצלחותם שייצאו לקרב, נותרו שבעה אנשים. פחות משני צוותים.

שאoli, הרמטכ"ל המצרי כתוב ביוםנו:

עד שעה 18:18, 22 באוקטובר, מועד כניסה הפסקת האש, תנופת חטיבות השירות של האויב נבלמה פחות או יותר. החטיבות של אדן

בדרום רכשו הישגים קרחניים נכבדים יותר, והגינו לאזרע גניפה שמננו הארטילריה שלהם יכולה לפגוע בכביש קהיר-סואץ. אבדותיהם היו כבדות ועשויות היו להיות כבדות יותר. כמו דקוט לפניו הפסקת האש שיגרנו שלושה טילי סקאד לרכיביהם בדואר סואץ.

המירוץ של אוגדת ברן להשלמת כיתור הארמיה השלישית מתחבץ נגד השעון הדיפלומטי. מזיכר המדינה האמריקאי, הנרי קיסינג'ר, את התהילה הישראלית, כי צה"ל חייב לנצח. קיסינג'ר התיחס במוסכמה על הפסקת אש ב-22 באוקטובר, אבל בקriticזה רמז, שאפשר להרוויח עוד ימים. ודבר צה"ל דיווח על הפרות מצריות. האמת ההיסטורית: צה"ל הוא שניצל תקירות קטנות כדי להפוך אותן לסייע להמשך המלחמה.

חטיבה 460 של גבי עמידר היא מני אוגדה. לצד גדור 198, בפיקוד עمير יפה, לוחמים במסגרת החטיבה בפריצה הגדולה לעומק השטח המצרי, "גדוד לפידות" בפיקוד המג"ד יעקב לפידות עם סגנו בוסתן צוק ומפקדי הפלוגות יעקב ששה, שנפצע בראשית המלחמה וחזר אחורי שמהליפו אפרים ישראלי נפל, אריה וייסמן, זאב בורשטיין ופלוגת "במה", שהוא כוח סיור. על "גדוד עדיני", על שם מפקדו חיים עדיני שנפצע ב-8 באוקטובר פיקד יעקב זעירא, סגנו הוא יעקב ול. מפקדי הפלוגות – מתניה יריב, אהוד סלע, גיורא מוג' ויצחק פרנק. גדור החרמ"ש בפיקוד נחום ברוכי עם סגנו זאב ריס ומפקדי הפלוגות יוסף שחם, אליעזר פוצוק, דן לבנה, יהוא פלג, ודן ברקר. גדור 100 בפיקוד אהוד ברק, שטף את המדבר אחורי קרבות הדמים בחווה הסינית, עם הסמג"ד נחום גת, מפקדי הפלוגות משה סוקניק, פרץ כורש, ניצן עצמון שהוחלף על ידי גדרון דבורצקי שנפל בחווה הסינית ואת מקומו מילא יגאל רון.

התקרחות הכוחות הישראלים הייתה כה מהירה, עד שכאשר כוח מצרי שנע על כביש "הסר gal" סואץ-קהיר ביקש מרכיב מסנוור לפונת את הכביש, גילה הקצין המצרי לתדהמתו, כי לפני טנק פטון ישראלי. צוות הטנק הגיב במהירות ולקח את המצרים בשבי. להפתעת מפקד כוח הطنקים היו בשירה שבויים ישראלים בדרך לקהיר. הם חולצו וביקשו, כי אנשי השירות לא יפגעו בקצין המצרי שהוא אונשי עימים ומנע פגיעה בהם.

אהוד ברק הוסיף ציון לשבח, לעיטורים שהיו לו, אחורי שחילץ מבצע אי-שי נועז לוחמים שרכבים נפגע במארכ מצרי.

פרק 27

23 באוקטובר: רקוויאם לגוד 198

בוקר ללא אש. הקפה רוחח באין מפריע. על סוללת העפר בכניסה לחצר, על הרמפות המשקיפות ממערב, באוזור החיצן החקלאי, נראית אותה תמונה. אנשים חולצים נעלים.

כבר קרוב לשבועיים שאנו חנו צמודים לנעלים. הגרכיים מסריחות. אפשר למתוח אצבעות, לשכב על החול מבלי להטוט אוזן לשriqueת המברשת יציאת פגוז. האגם המר והתעללה נראהים באור אחר, מים יוקרים-כהולים זורמים לאיטם. בגדה המצדית יש גם שירות ציפורים, לא רק שריקת פגוזים. בתעלת המים המתוקים משיטים להנאתם ברווזים לבנים. זה לא יום של עיתונאים, אלא של משורדים.

זהו יום של מכתבים. הרואר הצבאי מגע לראשונה לקו. דרישת שלום מהבית. דואגים ומחזיקים מעמד. בערב אני עולה עם ויקטור לוי, קצין מילואים בצהנים ואיש ביטחון בשירות ממלאתי באזרחי, לסלולת העפר שמאул לגשר בגדה המערבית של התעללה. "יציאת פגוז". אנחנו חסופים, ללא שווה. מתכווצים ומתקים לפיצוץ. לא הרחק, מתחיל טפטוף מרגמות. הפסקת האש מתומטטת.

עמיד יפה, מפקד גדור השריון 198, איןנו הארים שככל פקדיו היו בוחרים בו כחבר קרוב, מחוץ למסגרת הצבאית. הוא אדם נוקשה, לעיתים חסר סבלנות, לא אחת בוטה, אם משנהו איןנו נראה בעיניו. אבל כמפקדר, הוא הבהירה הראשונה של לוחמי גדור 198. מעתים בלבד שרדו את ימי הלחימה הארוכים, כמעט שבועיים רצופים. אלה שרדו, אלו שהיו מאושפזים בכתי-חולים, לא היו מחליפים אותו במפקדר אחר. אומץ הלב, ההחלפות המהירות תחת אש, התמודדות עם הטילים, העקשות בקרב, כל אלה הופכים אותו למפקדר שריון כמעט מושלם. מפקד שגייע רחוק. הוא משפט של מפקדים ביצה"ל. קיבוצניק ממוצע חיים, ابوו אורי יפה נמנה עם ראשוני הפלוגה הנודדת של

יצחק שדה במאורעות 1936–1939 ועם המפקדים הבכירים של הפלמ"ח. אברם יפה, אחיהם יאנו שירת בצבא הבריטי והיה מדור המפקדים הראשון של צה"ל. אלוף פיקוד דרום וצפון. שאול, אח אחר של אביו, היה מפקד גודוד שריון במהלך העצמאות ולאחר מכן קצין שריון ראשי. עمير מושבץ על ניר מכתב למשחתו, אותו ישלים רק כמה ימים לאחר מכן. הוא מעיד על עצמו, כי אינו כהמול-שלשים. המלחמה חוללה בו שינוי.

"... אני אישית מתחלה עצבני מאוד. מסוגל לדבר באופן נורמלי ורק עם החבר'ה שאיתם עברתי את המלחמה. אני מקווה, כי בזמן הקרוב, אולי שבוע או שבועיים – אוכל להגיע הביתה לכמה שעות. בינתים לא מדברים על כך והנوعר כאן די לחוץ". ב"נוצר" של עمير היה אחיו הצעיר איל יפה, חניך בקורס קציני שריון. בלחץ מירוץ הטנקים אל קו המים לא התפנה עمير לשיחה עם איל, שנע עם אנשיו אל מעוז מפרקת. איל נע אחריו הטנק של מיכאל ורדי ונכנס עמו לחימה נגד מאות חילוי חיר'ר מצרי. בקשר נשמעו קריאות אנשי המעו לעזרה. מפקד המעו אבנר אפרת ז"ל נפצע והמשיך לחסום בוגפו את התעללה שהובילה לבונקר הלוחמים, עד שנפגעו שוב ונחרג. איל נדרם מקור הרוח של מיכאל ורדי שירד אל המעו וניסה להרצע את אנשיו. הם התחננו, כי יצילו אותם. מתוך חועלות המעו וא"י אפשר לעזרם, נתקלו בסירוב, אטיות, ובפקודת, שהם נשארים. עمير ניסה להתוכח, כי אם לא יחלץ אותם זה סופם, האלוף סיים את השיחה.

לוחמי המעו נאלצו להרפות מן הטנקים של מיכאל ורדי, הסıcıו האחרון לחילוצם. ואיל יפה, לא ישבה לעולם את מבטי האימה של הנשארים. רק מעתים מהם, הפטיעים קשה חולצו ואחריו שנים אמר אחד מהם, דבר קצר, לאיל: "הייתם גיבורים, בלעדיכם לא הייתי יוצא שם חי". מיכאל ורדי נאלץ להחליף טנק אחריו שפרש שדרשת, ובನיסיון נוסף לפרוץ למעוז, כשהוא חשוף בצדיח, נגע ונחרג. איל היה מפקד אחד משלוחת הטנקים ששרדו בכוח המג"ד. אחריו שחלץ 15 טנקיסטים מטנקים בוערים, בתוכם לוחם קטוע רגליים, שמואל פרנקו, ביום עורך-דין מצחיה, נפגע הטנק שלו. פצוע קשה, הועבר לטנק של אחיו. עمير חיבק את איל ועورد אותו לא לוחת. "איילי, איך אתה מרגיש?". שאל. ואיל, נאנך מכבים, הניע בראשו: "הכל בסדר...". איל המשיך בדרךו של אחיו והיה סא"ל בשריון.

30 שנה לאחריו הוא לא שוכח את מראות הקרב ואת הפנים של אנשי המעווזים וחבריו, כאילו היה זה רק אTEMOL. באחת השיחות עם אחיו, אמר לו עמי: "טעיתך. הייתה צריכה ללחוץ את אנשי המעווזים. טעיתך, כאשר פניתי ובקשתי את אישור מפקד האוגדה. לא הייתה צריכה להשלים עם סירובך." באיחור של 30 שנה קיבלו לוחמי קורס קציני שירות מגודר 198 שדרשו את המלחמה, את דרגת הקצונה. בני משפחות הנופלים קיבלו את הדרגות של בנייהם. המלחמה הקדרימה בכמה ימים את סיום קורס הקצינים.

עמי יפה זכה בעיטור העוז על גבורה בקרב. העיטור ניתן לו על מבצעי הגדור באזרע מפרקת ביומיים הראשונים ללחימה ובמתחם חמוטל. בכתב העיטור נאמר, כי פעל תחת הפגזה כבדה של האויב, לאחר עלייה על יעד מברוץ ולחימה קשה ביותר עם אבדות – חילץ את ייחידתו באומץ לב וגאוב סיכון עצמו.

עמי יפה נועד לנדרות בשירון. במאי 1976 התמנה למפקד חטיבה 14 באוגדת סיני. הוא בקש את התפקיד כדי להיות בוגרתה אותה הכיר מקרוב כל-כך, בה נלחם ואיבד אנשים כה רבים. סמוך ליום הולדתו ה-37 נספה בתאונת דרכים, בדרכו לסיני.

גדוד 198 הגיע לסוף דרכו במלחמה בפאתי העיר סואן. רק מעטים מלאה שיצאו לדרך הגיעו לסוף המסלול, אחד מהם היה ניר בן-צבי. בצריחים היו מפקדים חדשים ובטנקים צוותים חדשים. גם רוב הטנקים היו חדשים. בשטחי האויב נותרו אנשים שלא הצליחו להיחלץ והוכרזו כנעדרים. בbatis-החולמים בעורף היו עשרות מפקדים ואנשי צוותים שנפגעו ממש הטילים ופגז האויב. ביניהם היה יקי ורמני, מ"פ צעיר, שנפצע בקרבות הימים הראשונים, מיאן להתחפנות, והמשיך בלחימה ומשימות חילוץ, כשהוא מחלף טנקים וצוותים במקום אלה שנפגעו. שנים לאחרי המלחמה, לאחת מעצמות הגדור, הוא כתוב על חבריו במלחמה. הוא כינה את החיבור שלו: "גערדים במלחמה".

הם נולדו כשהמדינה הייתה בת חמיש, מוקשים מוש. בנים לניצולי שואה, לוחמי תש"ח, פעילות תגמול ומבצע קדש. אלבומי נצחון, חשופים בצריח, אנשי הפלדה, "פאטן" הסרט וריח מסחר של אבא וועה הוא עבורם ابن שואבת, מגנט אדר, עם רצונות ומואים של בני שמונה-עשרה ועשרים.

כאן מתחילה סיפור ידידות מופלאה – בין אדם לפלה. מצד אחד – טנק בריטי ושמו צנטוריון. שמרוב שיפורים הפרק כמעט לטנק העברי הראשון

ומצד שני נערים שהתגייסו להגשים חלום, לפקד על כוחות שרין. שנת 37' מתקרבת למחציתה – ללא כל סימן או אות מיוחד ותופסת אותם – מפקדים ורובם חניכים בקורס מפקדי טנקים. שבת 6 באוקטובר 1973. צפירה קווטעת שלווה של יום כיפורם. פלוגות כ', ל', מ', וס' רצות לתעללה, רכב אש מוביל גורמים למלחמה. עשרות טנקים מאושים במפקדים העתידיים של החיל, נמצאים בmirוץ נגד הזמן, להגיע לכאן המים. מעוזים, תעוזים, "מילנו" ו"מפרחת". מקבלים את פניהם במלכודת אש בלתי-פוסקת. בבת אחת מתפרורים מול עיניהם המופתעת עוצמת סיורים על אויב מובס וידים מורמות. "צאות בזקאה אש" שהיוה עבורה תרגול פשוטה נתקל במצבות של סאגר שפוגע במטרה אחר מטרה. מראות הקרב, הפחד, הגבורה ואחותות הלוחמים, הופכים בלילה את החניכים לחילילים. ליל 7–8 באוקטובר, לילה שאיש מהם לא ישכח. עת שבוגרים-בוגרים עצרו אויב שצלח ופלש. טנקים נפגעו, מתקת הותכה, גופות הנערים היו חזקים מכל פלה. יום שני, 8 באוקטובר, צהרי يوم, חמוטל, שאריות הפלוגות מוטלות לקרב, שבטים התחליל, נגמר. על סיור "מעטיטים מול רבים" הם גדלו כמו כולם – הם רק לא שיערו שהוא יהיה עברו חלק מהם – גם גורלים. לוחמים שהיו רק א忝מול חניכים ושלשות תלמידים, הבינו מהר מאד עד כמה הם ראויים לחיים. נתנו את כל מה שהיה לנו באותה מלחמה, אומץ, תושיה ודבקות במטרה, תמיות גורמים ואולי גם אשלייה, שכןן להגן על המדינה שלנו ללא הקרבה ואולי, אולי זו המלחמה الأخيرة.

קי ודמוני, ביום מנכ"ל מצליה של חברה גדרולה, חי מאז ונושם את המלחמה ההיא. לבנו קרא ארז, על שם חברו ארז בניימי, מפקד הפלוגה האחת, שנפל בקרב על מעוז מפרקת.

פרק 28

24 באוקטובר: לגיינום ובחזרה

הפסקת האש מתמוצעת סופית. חזרים למלחמה.

אביק המ"פ חזר מתקופת פקודות. כמו בוקר ה-15 באוקטובר, הוא בוחן בכוח משימה למבצע במבואות איסמעיליה. יוצאים עם הזחל"מים לשטח כינוי. ממתינים לפקודת התזוזה. כיבוש המתחמים במבואות איסמעיליה אפשר לכוחות השריון לצלוח את תעלת המים המתוקים על גשרים שהוכנו מראש, לאגף את העיר המצרית הגדולה ולהשלים את כיתור הארמייה השנייה. ממתינים לפקודת התזוזה.

אביק מפקד היחידה נקרא לקשר. הוא חוזר ומודوح: "הפעולה בוטלה. ראש המשלה גולדה מאיר הורתה על עצירת כל הפעולות המבצעית. הפסקת אש".

באותן שעות בצפון התעללה הגיעו אליו הידיעות הראשונות על הקרב בעיר סואץ. שמענו את השמות. רוכב גיבורי הקרב בירושלים, בחטיבה 55, מספירה של החטיבה, שהפך למיתולוגיית הרכה בזכות המה"ט דאו מוטה גור ז"ל.

חטיבה 247 הוכיחה, כי היא רואה לתואר הירושת וממשיכת המסורת של החטיבה. החדשות שהגיעה מהעיר סואץ היו עצובות, קשות, כמו כל המלחמה זו.

בחזרות השעה 7:00 בקול ישראלי הדיעו, כי הפסקת האש בחזיות הדרום תיכנס לתוכף החל מהבוקר. בנוסח החלטת האו"ם 339 נאמר, כי, כל הכוחות יחורו לעמדותיהם מיום 22 באוקטובר.

חמש שעות קודם לכך, ב-02:00 לפנות בוקר, הורה אלוף אברהם ארן "ברון", מפקד אוגדה 162, למח"ט 460 גבי עמידר, לתוךן את העיר סואץ מדרום לצפון ואילו על חטיבה 500 בפיקוד אריה קרן, ממח"ט השריון הוותיק הוטל לעלות על העיר מצפון לדרום, עם גדר צנחנים בפיקוד יוסי יפה.

חטיבה 401 של דן שומרון, פתחה את הבקיר בתקיפה מוצלחת באזור נמל ערביה, ממנו פעלו חיל-הים והקומנדנו המצרי. שתי ספינות טורפדו מצריות שניסו לחמוק אל הים הפתוח נפגעו וטבעו. מפקדת חווית הדרום, לחוצה מהפסקת האש, שתיקתקה על מחוג השניות לפני קו הגמר, דחפה לכיבוש העיר סואץ, מחטף של הרגע האחרון. סואץ, עד למלחמת העצמאות, אחת הערים הפורחות במצרים, עיר נמל פורחת, בתיה זיקוק גדולים ואוצרות טבע, הפכה מאז מלחמת העצמאות 1948–1949, לעיר רפאים. העיר שנחצתה במרכז המסתורי שלה על ידי מסילת הברזל קהיר–סואץ, הייתה יעד להפגזות ארטילריות ותקיפות אויריה בהתקשה. מעט התושבים שנשארו בה, פיתחו רגשות שנאה ונקם כלפי ישראל, האחרית בעיניהם למכבם.

כוחות השריון, הצנחנים והחרמ"ש, ציפו ליום לחימה קל, להסתערות הטנקים והצנחנים, שטיפה באש של העיר ובסיומת הנפת דגל ישראל על בניין מושל העיר. התוכנית נראהיה יפה על הניר, אושרה על ידי הפיקוד ואוגדת "ברן".

בשתח היא נראהיה אחרת.

האספלט המתפרק מתחת לזחלילי הטנקים והנגמ"שים הלם באזני הלוחמים כתיפוף-דקה מונוטוני. הימים זרמו בתקעת סואץ, מזורה, לאITEM, כשרני המשמש מדליקות נגוהות אדרמדמים בחלקתם הירוקה. דור עמי, חיל מילואים צער שהוא בחיו האזרחיים מדרך בבית-ספר שדה כפר עציון, ניע מבטו כלפי מזרח, בתקווה לגלוות את מעוז המוז, הנמצא עתה בשליטת הצדדים.

ברגע שגילו עינוי את המעוות שבאופק, קsha היה לו להסתיר את ההתרgesות שירדה עליו. במלחמות העצמאות שירות "דודו" – כך הוא מכונה בפי חבריו – במושב זה משך שבועות ארוכים של אש. הוא נזכר גם בمرة העיר סואץ, כפי שהיא נשקפת מן המעוות – ועתה הוא משקיף על המעוות מבווארתיה של סואץ. הרגל המצרי שהתנופף מעליו מילא אותו זעם מהול כחדרה. "המוז" עברו היה יותר ממש גרידא, היה זה סמל לגבורת חבריו במלחמות העצמאות, שסביר יותר מכל מעוז אחר בתקעה מהפגזות ומפשיטות – והחזקתו מעמד.

הסידור נכנס למכוונות העיר. מראה בתיהם הקומוטיים ומסילת הברזל היה מוכך לו מימי המוז. בדמייה המעיתה, שדרה באותו שעת בוקר מאוחרת,

נתקש גם דוד זוהר מקרית-גת לגל של זכרונות. קרוביים יותר, מראשית המלחמה האחורה. הוא זכר מראה מאות חיללים מצרים הנמלטים בשעות הבוקר המוקדמות אל הגבעות. היה זה לאחר היתקלות סיור ממונע של צה"ל עם יחידת נ"ט מצרית. מראה טiliי ה"סאגר", הנורדים בחיצים בוערים אל הנגמ"ש, היה בו כדי להקפי את הדם. טיל אחד פגע בנגמ"ש. טיל אחר התחכך בדורפן נגמ"ש אחר, קטע שני אצבעות בידיו של קצין. הودות לעוזריהם ולהטוטוי ההתחממות של הנגנים הצלicho הנגמ"שים האחרים לחמק מן הטילים.

גם ישראל צוריאל, חיל חובש חיפה מיבנה, הירהר באירועי אותו בוקר. אחרי מארב הטילים ההוא, כשעוצר הסיר להתרגנות, ניצל ישראל את הזמן לתפילה שחורת ולהנחת תפילים. החברים, החלוניות, הביטו בו והוא חש כי אחדים מהם היו רוצים להצטרכו אליו בתפילה, אך הם אינם מעיזים.

סמור לשעת עשר היה סיור המונע בתנועה זעירה בעומק העיר המצרית. "עיר רפואי", הירהר צוריאל, למראה השיממון העtopic דמה. איזה טויל בוקר נחמד, הירחוו מן הסחים הצנחניים והשרוונאים שבסירות. ואז נפתחה עליהם אש-תופת. אויר הבוקר נחרד ממתה האש וההתפוצצות. כדורים שרקו וטילים התעופפו. קריאות "חובש!" וקולות מבוהלים במכשורי הקשר התערכבו אלה באלה.

"נתקלנו, יש נפגעים", דיווח מפקד הסייר, שהתעשת תוך שנים. הטע שבחור היה הראשון שנפגע. טיל "סאגר" פילח את צריחו ולשונות אש לייחכו את הפלדה. ה策ות נפגעו ונלכדר בים הלהבות. הנגמ"שים ניסו לעקור את הטען הבוער ונתקלו בחומרת אש. האש נתכה עליהם כברך מגמות הבתים הסמוכים. בכל מקום אליו צפו גilio חיללים מצרים. על הגגות, מתוך החלונות וממכאות הבתים נורתה אש-תופת. מקלעים, בזוקות, טילים ורימוני יד. טנק נוסף נפגע – והתלקח. שלושה לוחמים נהרגו. המג"ד, יוסף יפה, נפצע.

לא פקודה זינקו הצנחנים מכל הרכב הבוערים והתקועים לעבר בתים סמוכים. צורדות ארכויים קצרו בלוחמים. דם ניגר על כביש האספלט השחור. דוד זוהר, רוני חכם ואסא לבל (זה האחרון שהגיע למלחמה מקנדיה) פרצו בריצה לתוך אחד מבאות הבתים, ותוך ירי מן המותן הגיעו בשלום לחדר המדרגות. בעקבותיהם זינקו לאוֹתָה כניסה עומר, אבי ייגאל. בחזר גילו

הצנחים בונקר מצרי והטילו לתוכו רימון זרchan. ענן עשן התודם מתוכו, הכביד על הנשימה ועירפל את הראות.

בתנועה שפופה, תוך ידי רצוף טיפסו הצנחים לעבר הקומה הראשונה. מתוך אחד החדרים נשמעו זעקות בערבית. הסתערו לתוכו וגילו שמונה שוטרים מצרים, צמודים לקיר, כשידיהם מורמות ובפיהם תחנותים לדחמים. הם נלקחו בשבי והורדו אל החצר.

חוליה אחרת, בפיקודם של חיים ויצחק, טיפסה בזיהירות במדרגות המובילות לקומה השנייה. צוררות קצרים לעבר הדלתות, רימוני יד ואש גנדית. החוליה פרצה לתוך החדרים ובאחד מהם גילתה שני חיילים מצרים. חמישה לוחמים התבמקו בקומת השניה והחלו להמיט אש לעבר החיילים המצרים שבכתרים הסמכים. המצרים השיבו אש וניסו לפצח את קירות הבניין באש בזוקות. הטיח התפזר, זוגיות התנפיצו, אולם הקיר לא נפל. בCHKירה מהירה של השוטרים השבויים נתגלה, כי הבניין שימש כבסיס משטרתי.

החיילים המצרים החלו צרים על הבניין, תוך נסיבות תכופים לפרוץ לתוכו. הצנחים שבקומת השניה הטילו רימוני יד לתוך חדר המדרגות. אחד החילים המצרים הצליח לטפס במדרגות מבלי להיפגע וניסה להטיל רימון יד לתוך החדר בו התבצרו הצנחים. דני עוזרי ירה בו צורר מטווח קצר – והמצרי התגכל בmorph המדרגות חסר רוח חיים.

בבניין המשטרה הפך מבצרם של הצנחים. לוחמים נוספים, שהבחינו במאוז התקרכו אל הבניין עם הנגמ"שים וזינקו מתוכם לחצר הבניין. המצרים טיווחו את האש לעבר הנגמ"שים, שעשו נסיבות נואשים לפרוץ. מספר הנפגעים הלך וגדל. פצועים זחלו לתוך הבניין, כשהחבריהם מחרפים עליהם.

בஹולות הקרב נכנס לבניין בריצה שוטר מצרי: "היהודים בסביבה, היוזרו!" קרא – ונלכד. הטלפון בקומת השניה צילצל, איש לא הרים את השופורת.

במעלה הרחוב נראה שני טנקים ישראליים המנסים לפרק את הכיתור המצרי. "ניסינו אותה להם. צעקנו לעברם בכל הכוח. הם לא הבינו לנו". נזכר דוד זוהר, "ניסינו ליצור עימים קשר, והם לא ענו. כשחלפו מתחת לבניין המשטרה זדקנו לעברם וכשאوت והטילנו רימון זרchan אל הכביש. קיוינו, שמישהו מהם

ירם ראש ויודהו אותנו. הם חלפו על פנינו והגיעו לצומת סמוך, הסתווכבו וחורו כלუמת שכאו. לראשונה מאז הקרב החלו מחשבות מרות נוגשות בנו. יותר ויותר חשו, כי אלו מונתקים. גם"ש נסף, שלוחמי ניסו להתקוף מהסה בבניין המשטרה, נפגע. עזקה חרדה של חיל נשמעה מתוכו. מן הקומה השנייה הבחינו הצנחנים בלוחם פצעוע, שנחלץ מן הנגמ"ש הבור ונשאר שוכב בין לבין הקיר. שני חובשים יצאו בሪיצה ובחיפוי של ארבעה לוחמים אחרים גדרו את הפצוע פניה.

מספר הנפגעים הלך וגדל. רופא היחידה, ד"ר גדי קרנסקי, הורה להשכיב את הפצועים בקומה הראשונה. בזריזות של קוסם, בשלווה מופלאה, טיפל בפצועים. אש-התופת והפוגדים שנתקו על הבניין暸ו לא היו שייכים לעולמו. הצנחנים שבקומה השנייה הוקסמו ממראה עבודתו של הרופא, שניתח אחד מחבריהם שנפגע בצורה אנושה. רק שאלותים ישמר לנו עליו", אמר אחד.

הקרב הלך והחריף. חיילים מצרים, שהתבצרו על גגות הבתים שממול, החלו לצלוף לתוך הקומה השנייה. לראשונה מאז תחילת הקרב החל מסתמן מחסור חמור בתהומות ובמים. דור עmittel, שנטל את הפיקוד אחרי שמאפקדיו נפגעו, הורה לחבריו להסביר אם מבוקרת ולהסוך במים. המימות הועברו לפצועים שבקומה הראשונה.

בעת הקרב על המשטרה ניסו גם"שים אחרים של כוח הצנחנים לפרוץ את טבעת האש המצרית. בניסיון זה נפגע הנגמ"ש של ישראל צוריאל.

"ניסינו להיחלץ מן הנגמ"ש", מספר ישראל. "או שמעתי את חברי, יהודיה קנדל, שלחם עימי בגבעת התהומות וקיבל צל"ש על גבוריתו, זעק בכаб: 'נפצעתי!', רأיתי, שגופו שותת דם. החובש עמל, ניסה לחסום את הדם הקולח. צורו נסף נורה לעברנו. רأיתי את נהג הנגמ"ש, מיכאל, צונח לאחר. כדור פגע בראשו. עמל, חש אליו. 'אני לא יכול לעזור לו, הוא מת', קבע. יהודיה קנדל ניסה להיחלץ מהngegm"ש הפגוע והפיל עצמו, על הכביש. הגיע בזחילה לחצר בית סמוך – וניצל. האש המצרית פגעה גם בngegm"ש המ"פ. המפקד, שאול, המכונה 'ቢקי', נפצע."

אמנון סלצקי, שהיה בngegm"ש זה מספר: "ירינו כמו מטודפים עבר המצריים, שסגרו עליינו מכל הצדדים. גם הפצועים קל ידו. לוחם שעמד לפני הנגמ"ש נורה בראשו וצנחה לתוך זרועותי. תחילת לא זיהיתי אותו. צעתי: 'חובש' ואז הרגשתי שכולי רועד. ההרוג היה החובש הפלוגתי, יגאל. לא

וץתי להאמין. איפה הצדק? אחרי שיצאתי מן התופת של גבעת התהמושת לא האמנתי שאפשר לפגוע בו. עכשו הוא שוכב לפני, ללא רוחחיהם. החובש של גבעת התהמושת. בики, המ"פ הפסיכו, הורה לנו לנוטש את הנגמ"ש ולחפות מכסה בבניין סמוך. רצנו שפופים לתוכן הכניסה. שמענו את ניק צווק בשארית כוחותיו: 'חברה, קידמה! לטהר! אחרוי!' צורו נספּ פגע והוא נפל'.

מן הקומה השנייה של הבית בו התבצרו הבחינו ישראל צורייאל וחבריו במותו של 'ביקי'. נשכו שפטיהם והגבירו את האש לעבר המצריים המסתערדים.

משאית מצרים עמוסה חיללים התקרכה אל הבית. הצנחנים הניחו לה להיכנס לטוחה ירי – ופתחו לעברה באש מכל הכלים. כוחות מצרים נוספים הוחשו למקום. "הנחנו להם להתקרב – ובמכת אש פגענו בחמשה מהם," מספר צורייאל.

קובוצה מצירת אחרת התבצרה על גג הבניין שמול ודרקה אש לעבר הנגמ"ש שעמד סמוך לכница. כדור פגע במיכל הדלק – וסולר החל לטפוף על הכבש. פגיעה נוספת במיכל הדולף – והנגמ"ש, על כל ציוויל, התלקח. "באותן שניות חשבתי, כי רק בסיס נוכל להיחלץ מכאן", מספר צורייאל.

אחד הניסים, שעמדו לישראל ולחבירו, היה מכשיר הקשר. דרכו דיווחו לעורף על הניתוק וביקשו החשת תגבורת.

"תחזקו מעמד", אמר להם קצין בכיר, "תוֹך שעה-שעתיים נחלץ אתכם". הבטחה זו היא שנתנה להם כוח להמשיך.

בשעות לאחר-הצהרים המאוחרות הלכה והידלה האש המצרית. באותו שנות הלכו והחריפו הרעב והצמא. הערב ירד. ייאוש ירד על חלק מן הלחומים, שהתבצרו במספר בתים. התגבורת לא הגיעה. נאמר להם במפורש, כי אין אפשרות לחלץ אותם. ותיקי גבעת התהמושת, שוכרו את חבריהם שנפלו בנסיונות לחלץ חברים נפוגעים; היו המומים. אחד הערכיים הקדושים בחיהם – חילוץ חבריהם – כאילו התנפץ.

מן השיחות עם המפקדה העורפית ידעו צורייאל וחבריו, כי באחד הכתמים הסמוכים מתבקרים רוכב חבריהם.

סמוך לשעה 10 החליטו לעוזב את הבניין. זוגות זוגות, לוחם ברייא תומך בחבירו הפסיכו או נושא אותו על כתפו, החלו לנוע בחשכה. בחור נועו ישראל

צוריאל ודודו נווה, שנשא על גבו את יהודה קנדל הפגיעו. רפאל גניש, שהיה אותה שעה בעמדת צפifth במבנה המשטרה, הבחן לפחע בדמותו נועות על הכביש. לשנייה חשב לפתחו לעברן באש. אבל, חשב, אולי הם שלנו? בעבר שתיים מעטות מצא עצמו חבק עם חבריו ליחידה.

ישראל צוריאל נאבק בדמעות, שאימנו להציג אותו ברגע הפגישה עם חבריו. באותוثنיות האמין, כי אם נס אחד התרחש, יתרחש נס נוסף – והם ייצאו חיים מהגיהינום הזה.

הכוח המוגדל נערך להגנה בתוך מבניון המשטרה. דודו עמידה חילק את הלוחמים לעמדות צפifth. לאחדים הורה לлечט לישון, כדי להחליף כוח.

בחסותו החשכה זחולו מספר צנחים לעבר הנגמ"שים, שעמדו סמוך לכינוי, ופירקו מהם תחמושת, מים ומזון. בתוך אחד הנגמ"שים גילו את גופתו של החובש יגאל. הם נשאו אותו לתוך הבניין.

אחרי ארוחות-הלילה החלו דודו והמפקדים האחוריים לחכנן את דרך הפריצה מן הכניסה המצרית. במכשיר הקשר, יעץ להם הפיקוד שבუורף לצאת את העיר בחסותו הלילה.

תחילה תיכנן דודו לצאת בחוץ. בהחלטה שנייה העידיף לפרוץ ב-02:00, מתוך הנחה, שזו יהיה הכוח המצרי פחות עירוני. דודו, שפעל כל העת בשקט הנפשי וב庫ור רוח, הרכיב את כוח המשימה ליחילוץ. בחור, החליט, ינועו ארבעה לוחמים בריאים ומאחוריהם לוחמים בריאים שישאו את הפגעים. הפיקוד הצעיר לו לצאת דרך הכביש הראשי. המרחק עד ליציאה מן העיר – ארבעה קילומטרים. הוא החליט, כי עדיף לנוע בסימטאות החשוכות.

"קרוב לשתיים לפנות בוקר", מספר דודו, "התחלנו לנוע. אמרתי לחבר'ה, שיעשו הכל כדי לא להשמיע רעש. הרחובות היו מלאים פחים ושברי זכוכית. בכל פעם שדרכו עליים נדמה היה לנו שהוא מעירים את כל המצריים, ותוך שניית תיפתח עליינו אש. אמרתי לחבר'ה לנוע בטבעיות ולא בהלה, כדי שהמצרים לא יחושו בנו. וכך נהנו. חלפנו בסימטאות מטרים ספורים מחיללים מצרים. הם לא פתחו באש, כי היו בטוחים שהוא שלם ולא שאלו שאלות. כל זמן התנוועה הסתכלתי לאחר, לעבר הפגעים. רוכם הלו כרגל, ביגיהם המגד'ר. את האחורים נשאנו על הגב. ידעתי כמה הם סובלמים והערכתני אותם על גבורתם".

בכוח המאסף נעו יצחק ששה ורפאל גניש. באחת הסימטאות הבחינו בשלושה חיילים מצרים מתקרבים אליהם. גניש חשב לפתח באש. ששה מנע אותו מכך. "לא כראוי, נמשיך".
החיילים המצרים התקרכבו אליהם עד למרחק של כשני מטרים. גניש וששה המשיכו לנועו כאילו לוחמים – והמצרים הסתלקו.
מרחוק הבחן דודו עמית בפנס מהבהב. במכשיר הקשר שמע קולו של קצין בכיר. היה זה יעקב חיסדי, מג"ד ותיק בצנחנים. "כשתיגיעו לפנס המנצח תוכלו לשידר ולרקוד. תמשיכו לנועו. אנחנו דואגים לכם. בהצלחה". סמוך ל-04:30, נראה הפנס המנצח קרוב. קולות בעברית נשמעו מכיוונו. הגבירו את קצב ההליכה. בעבר דקוט ספורות מצאו עצם חובקים עם אנשי שריון, צוהלים ובוכים: "ניצלנו".

הקרב בעיר סואץ היה מההירואים של צה"ל במלחמה, אבל גם אחד המ羿ורים שבhem. גדור הצנחנים של יוסי יפה איבד בסימטאות העיר לוחמים אותם כינה מוטה גור המנוח "השמנת של חטיבה 55 משחרות ירושלים". בין הנופלים היה החובש יגאל ארד.

היה זה הקרב האחרון במסלול לחימה ארוך של גדור 433 בפיקוד נחום ז肯. השקט בפריצה אל העיר היטה את המפקד הוותיק. תוך דקוט מצא עצמו לכוד במארב מצרי. אף חילילים ואנשי מיליציה שהפכו כל בית, כל חלון, כל גג לעמדת צלפים. טנקים נלכדו ובערו. בשקט מדחים, החל מג"ד הטנקים בפעולות חילוץ, קרא למפקדים לתרמן את הטנקים החוזה, תוך מכת אש בכל הכלים לעבר המצרים. זו הייתה משימה כמעט בלתי אפשרית. חיים ז肯 זכה בעיטור העוז על תושיתתו בקרב. בין הכוחות שנלכדו בסימטאות סואץ הייתה פלוגת החרמ"ש הגודית. מפקד הפלוגה יחזקאל פנט נפצע. צבי צור, סמל מחלקת חבש אותו תחת אש. המקלען רחמים מזרחי נפצע וצור חחש גם אותו. "נווצר מצב", סיפר צבי צור, "שהפלוגה נותרה ללא מפקדים. תפסתי את הפיקוד והמשכתי בקרב. בלילה, המג"ד קרא לכל המפקדים להתייעצות על תכנון החילוץ. הוא הופתע כששמע שאינני קצין. הוא אמר לי: 'אתה שמעתי איך פיקרת על הכוח וניהלת את הקרב. מרגע זה אתה קצין בשביili'". צבי צור קיבל את עיטור העוז ודרגת קצונה.

גדור החרמ"ש בפיקוד נחום ברוכי, שפרק אל תוך העיר הסתבר בקרב קשה וככבש את מלון "קליאופטרה", דרכו ניהל את קרב החילוץ. בקרב זה השתתפו כוחות רבים. פלוגת הנגמ"שים בפיקוד יוסי אלטמן, כוח סייר של

מדריכי ח"ד מבסיס צאלים, פרץ אל מרכז העיר כדי לסייע לכוחות הלכודים. מנשה גולדבלט, מפקד פלוגה אחרת, פרץ למקום בו הייתה קבוצת פצועים והוציא אותם מהוץ לטוחה האש. הוא זכה בעיטור העוז.

בשלב מסויים של הקרב שקל מח"ט 500 אריה קרן, להכניס ללחימה את גדרות 429 בפיקוד יצחק רבין, קצין שריון ותיק, שהמשיך בסולם הפיקוד הבכיר בשריון אחורי המלחמה. רבין, היה המג"ד השלישי של הגדרות במהלך המלחמה. המג"ד הראשון, דן ספיר, נפל ב-8 באוקטובר בקרב במתוחם חמוטל. המג"ד שהחליף אותו, אריה ארצי, נפל ממעורב לתעללה. הפלוגה של יגאל קימלמן, הייתה עורוכה לפrox פניה, כאשר המח"ט החליט לעצורה.

כוח צנחים בפיקוד יעקב חיסדיי וגדרות 100 של אהוד ברק, המשיכו עד הבוקר בפעולות החילוץ. למחזר היום, 25 באוקטובר, הושלם כיבוש סואץ וכיטור הארמיה השלישי. קיסינגר לחץ להפסקת אש מיידית. הוא ביקש למנוע את השפהת הצבא המצרי. הוא חשב על היום שאחרי, על הפרדת כוחות ומעבר לכך.

סוף דבר

ACHI GIBORI HATELA

אחרי ארבעה וחצי חודשים, בפברואר 1974, ידענו, הגיע הרגע להיפרד. זו לא הייתה פרידה שמהה. "אפריקה", תעלת סואץ. האגס היפפה הנושך לדודו סואר, הפכו עבורה לבית שני. הגיענו בסוף עונת המנגה. היו בינו לבין כלאה, שהשיבו שניישאר עד לסופ' הקץ, בו מבשילים מטעי המנגה.

תחילה הייתה מלחמה קטנה בקו, התשה טורנית, אחר-כך באו ימים שקטים, ימים של חוויה קו. צריף פח חלוד הפך ל"קזינו מחרל", שמו הlek לפניו בכל הקו. מיכה שגדיר, איש נפלא, עיתונאי, במאית ומפיק קולנוע, חשף את סודנו באסיה, בבית הראשון בישראל. מאז כל גנאל אורח שהגיע לקו שאל על "קזינו מחרל". זה היה "קזינו" בנסיבות יפתח גוטמן הרס"פ הפלוגתי, שהתגללה כמחpentנדיר, שלום אריד, עדי יוסף ומקסים שושני. לא את כולם רצינו שם. היו אלופים מצוחחים, רוכם בדים, שהتلוננו בפני דני מט המח"ט ושמعون כהנר (קצ'ה) מפקד הגורה, כי מן הרואין לשפר את ההופעה שלנו, לקצר קצת את שיער הפרא.

טוב שלא שאלו, מה לפלוגת חה"ן – חבלה חטיבתית, ולעשר (לפחות) משאיות "זיל" רוסיות בשירות הצבא המצרי. אם היו חוקרים היו מגלים, שזהו רכש לילי של שלום אריד ומקסים שושני, שנגנו לצאת בקומנדוק הפלוגתי לפheid, וחזרו ממש עם שלל: משאיות זיל של הצבא המצרי, רכבי פיקוד ושתי מקרנות סרטים מלשכתו של מפקד בסיס חיל-האוויר המצרי בפheid, הבירה האפריקנית.

סוף-סוף זכינו לחופשה ראשונה. עשינו את הדרך באוטובוס "דן" של אברהם בנדרוי, או כסדרנים במטוסי הסטרטוקרוזර הרעננים של חיל-האוויר, שבנויגוד להוראת היצן, גילו כי אפשר להמריא עם 240 איש. עדי יוסף דאג כל יום להביא סרט חדש. בלילה האחרון בקו, שכנו לנו, את אחד המקרים.

ההלך והתקרב רגע הפרידה, הגיעו בו ותיקי הפלוגה, כמו אביך המ"פ, עמוס גרשוני, מהנדס בתעשייה האוירית, שלא החמיץ שירות מילואים מבצעי, ואחרים ידעו שזו המלחמה האחורה שלהם עם הפלוגה. בלילה שלפני הפרידה באו אליו מיכה שגירר, מיכה ברעם, שלמה ארד, נחמן שי, לסקר את סיפור הפלוגה שצלהה ראשונה – וזכה לכבוד, יחד עם פלוגת הטנקים הראשונה שחצתה, להיפרד לאחרונים.

אלី כהן התקשה לככוש את התרגשותו, כשההוריד את דגל הלואם מן התורן וסגר את אפריקה. וכמוهو אנחנו, חביריו ליחידה, שעקבנו אחריו מtower החול'מים. שמש הצהרים הייתה ברום השמיים, אך לנו הייתה תחושה של שקיעה. סיום תקופת, פרק חיים לכל אחד מאיתנו. כשהחלפו החול'מים על פני הגשר היבשתי אמרנו שלום לאפריקה – וידענו שלא נשכח אותה. היא נחרטה עמוק מדי בלב כל אחד מאיתנו מדידי שנובל אי פעם לשוכה.

העפנו מבט אחרון במימי התעללה הכהולים-ירוקרים, במעוזים המנותצים של קו בר-לב, בעצי האקליפטוס שבגדה המצricht של התעללה, בסוללת העperf שבצד הישראלי ובצד ברויק סואר ולרגע שבנו להיזכר באפריקה, כפי שתתגלתה לעינינו במבט ראשון.

128 يوم לפני קרנבל הסיום על הגשר הייתה המלחמה רחואה מהכרעה. ברדריו קראו לאשר התחולל בחזיות "קרבות בלילה", אך אנו ידענו כי הם קרבות שחיקה. חשו, כי המפנה חייב לבוא, אחרת... לא העזנו לחשוב, מה עשוי לקרות, אם לא יחול אותו שניוי, וככליל ה-14–15 באוקטובר, באוטובוס "דז", מן המיתלה לאזרע סאסה, ידענו כי זו נסיעה בכיוון אחד. בדרך לקרב.

בצהרי יום המחרת ידענו, כי הלילה אנחנו צולחים הראשונים את התעללה, כדי להפוך מעברה המערבי ראש גשר. אביך, מפקד הפלוגה, הריכיב את צוות הקרב. כמה עשרה לוחמים בשש סיירות גומי. באותוليل יצאנו בחול'מים לדוויר סואר. לילה של אש, טילים, ארטילריה, קרבות "שין" ב"שין" אכזריים. ומחשבות. כאשר של חשבון נפש. מי יחוורומי לא. אחרי השעה אחת אחר חצות היינו במים, בתוך הסירות, כאשר מאחורינו, על סוללת העperf, הגדרה הישראלית, נפגעים ראשונים מפגז מצרי.

אלី כהן, מן הצעיריים בלוחמי הפלוגה, הוביל את החותם הראשון. סיירתו נבלעה בתוך הלילה החשוך. אביך, מפקד הפעולה, המתין בסירה לקריאה בקשר מלאי. דמה. קולו של אלី לא נשמע. עקביי אחרי פניו המתוחות של

אביק. לדאשונה הבחןתי אצלו בסימני חרדה לגורלו של אלי. הוא עזק ליהודה בר ("יוד בית") הסמה"ט, כי סירה אחת נסחפה כנראה, והתכוון לשירותו של אלי. ואז נשמעו מכיוון דרום קול נפץ עז. קמץנו אגרופים ונשכנו שפטים. חשנו כי קرتה תקלה לאלי ולאנשיו.

מדרום היבב פנס כס. רק אז נשמעו לרוחה. ידענו: אלי בגדר המצרית. מיד יצאו בעקבותיו ותפסנו את ראש הגשר.

באותו לילה לא הצליח איש על אפריקה. כמעט לא היה זמן לדברים. חפרנו שוחות האנה על הטסלה המצרית ונערכנו כדי לקדם התקפת אויב עם שחר. רק בבוקר יום המחרת, למראה הזורחה הקסומה, שחשפה בפנינו את התעללה ממערב למזרח, את עצי האקליפטוס והצמחייה הירוקה שבצד המערבי, פלט מישחו: "אפריקה!" מאז, דבק שם היבשת השחורה בשטח המצרי הכבוש.

בשעות הבוקר המאוחרות גילתה לנו אפריקה את צידה המכוער: זוכבים טורדרניים, יתושים וחומם נוראי. ובצהרים הסתווכבו לנו מיגים מעל הראש, כמו זובבים.

שבוע לאחר מכן לא היה לאיש מאיתנו זמן או חזק ליהנות ממראות הנוף האפריקניים. המשכנו להזיק בראש הגשר בציגורניים, כאשר המצרים עושים כל שביכולתם לדוחק אותנו משם. רבעות פגוזים, אלף טילי קטישה ועדות מטוסים מצריים ירדו על ראש הגשר – ולא הכריעו.

אבק אמר לנו: "חדרה, חפירה טובה, זו תעודת הביטוח הטובה ביותר". ואחרי ההפגזה הראשונה שנמשכה חמיש שעות רצופות, ללא הפוגה, היה כבר יכול אחד מאיתנו "בית" חפור באדמה.

בתום שבוע יכולנו להרים ראש, להניח את הקסדה בצד ולהתכנס בשדה הקטל שמסביב, במכתשים שייצרו הפגוזים, בפגרי הטנקים והמכוניות, בתאגד, שאנשיו שברו את שיאי האומץ, ההקרבה והמסירות לחוי ארם, ובגבעת המתים, עליה היו מונחות עשרות ריבות של אלונקות, מכוסות בשמיות אפורות, שמתוכן מבצצות נעלים אדומות ושחורות. עזנו את הגשר ויצאנו אל המngo.இיחרנו את העונה ורק בני מזל בתוכנו גלו פרי על העצים. בבורקים סיירנו בצד התעללה ובצד תעלה המים המתוקים. גילינו את הבדורים, שהיוטם הרגווע היווה ניגוד מוחלט לסערה שהתחוללה מסביב. בסריקה בכפרים הערביים שמסביב למטיע המngo פגשנו את האוכלוסייה האזרחתית. פלאחים, שהפכו לפליטים. אספנו אותם קבוצות קבוצות, סייענו

לهم לארزو את חפץיהם והסענו אותם לקרבת הגבול, באזור איסמעיליה. בתום סריקה באחד הכפרים אמר לי אביך, כי באחד הכתמים שוכב פצוע. מעינויו של הפצוע צעק הפחד. בנהרא חשש, שבאנו להרגו. משך שניות היסס אם ליטול מני את המימיה וכשלקה – לא השאיר בתוכה טיפה. חשבתי את פצעיו והנחנו אותו על אלונקה. הוא מילמל דברים בלתי-ברורים ועינויו אמרו תודה. הוא פנה יחד עם האחידים לאיסמעיליה. היו אלה ימים ללא אש, ימים של התארגנות והיערכות בקו החדש. בסירוי הבוקר של יחידה אחרת באזור איסמעיליה נרמה היה, כי הולכת ונركמת אידיליה עם החיילים המצרים. בין אנשי הסיורים שני הצדדים התפתחו יחסים מיוחדים במינם. המצריים בירכו את החבריה ב"סבאח אל חיר" ונענו ב"בוקר טוב"; לחצוו ידים וערכו היכרויות; החליפו סיגריות "אסקטות" ב"קליאופטרה" – וכעבור ימים אחדים כבר הראו זה זה צילומים משפחתיים. מידי הידירות הגיעו לך, שהמצרים ביקשו מן הישראלים כבשים, כדי לגונן את התפריט הצבאי. הלוחמים הישראלים הסבירו להם, כי הם נתקלים באותה בעיה ומגוננים את ארותם בשער ה"לוֹרֶק" בברכ' כבש. עם זאת הסכימו לספק למצרים בשרך כבש מדי יום שישי, يوم השבתון של המוסלמים.

כמו בין הסיירים, כך גם בין אנשי המוצבים שני הצדדים נרקמו יחס ידידות. ימים ספורים אחרי הפסקת האש היו היילי צה"ל עסוקים בכריית מספר עצי מגנו, שהמסמו בפניהם את הראות לעבר העמדות המצריות. תוך כדי עבודה שמעו קולות של חיל מצרי, הקורא להם לחדר מכריתת העצים. יעקב שנון, צנחן איש מילואים, הזמין את המצרי להתקרב והבטיח לו כי לא יאונה לו כל דע.

בצדדים הסכנים קרב קצין מצרי בדרגת סגן אל החיילים הישראלים, כשחבריו מאבטחים אותו בנשקם.

"מדוע אתם כורדים את העצים? הם אינם שייכים לנו או לכם, אלא לאדם פרטי, שאנו כאן!" אמר המצרי. הקצין הישראלי הבטיח לו, אנשיו ייחדרו מכריתת העצים.

בעקבות פגישה זו החלה טדרת מפגשים בין שני הצדדים, כשהכל פגשה מפגה את המתח ושוברת את הקרח. תוך תקופה קצרה למדו אלה את שמותיהם של אלה. שתו ייחדיו קפה, שיחקו שח-בש והתבהרו על גולדה וסדראת.

יחסים מיוחדים נרקמו בין מפקד המוצב הישראלי גדרון והמפקד המצרי

עליו. באמצעות סיפוריו של עלי הבהיר גדרון את משפחתו של הקצין המצרי וידע עליו יותר מאשר פקודיו המצריים. כאשר הוועלה עלי לדרגת רב-סרן, היה גדרון הראשון שידע על כך.

לימים, כאשר הקו שמסביב החיל לגלות סימני רתיחה ופגימות החלו לשורך מעל עצי המngo, המשיכו המוצבים של גדרון ועלי לשמר על יחס ידידות. אולי היו על אי בודד ולא בלבבה של הסערה.

את האידיליה שנרכמה בין הלוחמים באותו מוצבים, ששיאה היה בהזמנת גדרון לבקר בkahir כאורחו של עלי, שברה הטלויזיה הישראלית. הקורתה הכתבה על פגישות הישראלים והמצריםים, גרמה לתרעומת בקרב המצרים, שחשו עצם מודרניים. מאז, הצענו יחסיהם של עלי וחבריו עם אנשי המוצב הישראלי.

בעת שהידידות בין גדרון ועלי פרחה עדין התנהלה באפריקה מלחמת התשה. פעולות ההתקפות של צה"ל בשטח נתקלו באש מצרית. פגזי מרגמות, קטישות וארטילריה חזרו לשורך בשם איסמעיליה, ממערב לפאר ומדרום לסואץ. צה"ל השיב במקות אש נגדות. כמעט שלא חלף يوم ללא נפגעים וחלים.

קשה מقولם סבל בהתקפה החדש אחד המוצבים בגזרת איסמעיליה, שלוחמי השוווה עם מוצב המוזה. באחת התקירות נפצעו 14 מלוחמי המוצב ואחד מהם נפטר ימים ספורים לאחר מכן. מפקד המוצב, סרן דב, ניסה להביא להרופית המתה עם המצרים ובאמצעות אנשי האו"ם ערך עימות "סולחה", אף שחת עבורם כבש. התגובה: תקרית אש נוספת במהלך מהלכה נפצע ופונה. בתהנתן איסוף הפצועים התחנן לחזור למוצב, אך הרופאים מנעו זאת ממנה. כעבור מספר ימים חזר אל הקו, אל האש. בסוף נובמבר ובתחילת דצמבר חלה הסלמה בהתקפה. המצרים היזזו כוחות באוזור הארמיה השנייה וקידמו כוחות שריון גדולים באוזור איסמעיליה. צה"ל נכנס לכוננות שיא. שוב שכבנו לשון נעולים נעלמים, כשהחגור והנשק מונחים בסמו. תדריכים למשימות אפשריות – וללחמת עצבים. די בלחיצה על הדק כדי שהניצוץ יתפרק. החופשות בוטלו והמתה מרט עצבים. ההיגיון אמר, כי לא חפרוץ מלחמה חדשה, אך מאיימי יש להיגיון שליטה על מלחמות ישראל-ערב. ל夸ראט אמצע דצמבר חלה הרפיה במתיחות. סכנת חידוש הלחימה התפוגגה. ההרפיה במתח אפשרות לנו לעורך מאزن ביןיהם של השירות הממוש.

המתח שהצטבר תקופה ארוכה כל-כך והשידות שסופה לא נראית באופק, הביאו לוחמים רבים על סף משבר. מרביתם נחלצו ממנה, אך היו כאלה שנשברו והועברו לעורף.

באותם ימי מועקה, כך חשו, הלכה והעמיקה התהום שנוצרה בינו לבין העורף מחדר-גיסא, ובינו לבין הדרוג הפיקורי הבכיר של צה"ל מאידך-גיסא. בכואנו לעורף חשו עצמן זרים. התקשינו להבין כיצד לא חל כל شيء בתפישה ובאורחות-החיים של "הגדרה האורחתית", שאצל רבים מהם מסתבר, המלחמה לא הותירה כל משקע. רחוב דיזנגוף, הסואן מציערים שלא גויסו או שירותו תקופות קצרות ביותר, הוליד אצלם מאייתנו רגשי מדירות. התקשנו לקלוט כיצד מדינה שנחלצה בסס משואה נסחפת למחלמות היהודים של טرسם-הבחירות. התנשיות האלופים הבינו אותנו יותר מכל. לדראונה מאוז המלחמה התעוורנו אצלנו סימני שאלה, הקשורים ברם שנשפך. לא אחת, בכואנו לחופשה, נתקלנו בשאלות מביכות של ידידיים לשעבר: "מה אתה עושה פה?!" או "מה זה שכל פעם אתה יוצא לחופשה?!" לאותם אנשים, שחלקם לא תרם אפילו יומם אחד למאץ המלחמה, נראה טבעי שמקומנו באפריקה ומקומם בארץ. מכוכבה זו הולידה שאלות. רצינו לקבל תשוכות מפי המפקדים הבכירים, מפי המדינאים ואנשי הציבור. אך הם היו עסוקים מ כדי לבוא אלינו, לאפריקה, לשבת איתה, לשמעו ולהשמע. אולי חששו מעימות איתנו, בידעם, כי חלק גדול מן השאלות אין בפיהם תשובה.

מפה לשם, הפכו אותנו החיים המשותפים באפריקה והרגשת הזורות בעורף למשפחה גדולה אחת.

באיזה מקום בעורף יכולת לראות אנשים נרחקים כמו סדרנים לתוך מטוס, כדי שעשרים נספחים יכולים לטוֹס הביתה. היכן עוד שמעת על מפקד שווייר על חופשתו לטובת חיל, שהוא חייב לדוד, לכבות שופפה בעסקו המתפורר. באיזה עוד מקום יכולה לראות מפקד חטיבה יושב על הרצתה (רצפת המטוס במקורה זה), לצד טוראים, ומשוחח עימם בחופשיות. אווירת המשפחתיות שברה את המהיצות בין הלוחמים והמפקדים שבקו. למח"ט קראו דני ועם הסמך צלינו יהדיו כבש. עם זאת, בקרוב, ידע כל אחד את מקומו. כי הם המפקדים, ואנחנו פיקודיהם. בחודשים האורכים באפריקה יצרנו היכרות חדשת עם אנשי יחידות אחרות והעמכונו את הקשרים בתוך היחידות. דומה, כי התהווה של אחوات לוחמים הרקיעה לגיבורים חדשים.

בארבעה וחצי החודשים שעשינו בקו למד כל אחד מאיתנו להכיר את חברו, אולי טוב יותר מאשר אשתו. הכרנו חולשותיו וסגולותיו של כל אחד. למורנו שלא להתרשם מן היצוגיות אלא מן הפנימיות.

אני זכר כיצד בימי בשירות הראשונים, היינו ספקנים לגבי אליו כהן, שרבים מאיתנו ראו בו "ילד" בשל גילו הצעיר, האם זה יכוליה להנaging אותנו? אך, מבחן האש הפך את אליו למנהיג. וכמפקד וכחבר לא היה טוב ממנו.

אבק, המ"פ, קריידוח להודים, מסוגר, לכוארה אדריש. אך, מאחריו שירין מסווה זה ידענו שהוא עושה הכל די שרבים ככל האפשר מאיתנו יהודו בשולם מן התופת. לעולם לא ניתן פקודה שאיני-אפשר לעמוד בה. השקט שלו השפייע علينا. ראיינו בו מפקד מחונן ואפילו יותר מכך – אבא. ובמלחמה כמו זו האחרון, גם לוחמים ותיקים היו זוקקים לאבא. עמנואל, סגנו של אבק, אנדריי, ויקי ואיתן השפייעו כל אחד את חלקו על התגבשותה של הזיהה המשפחה. וכאשר אופק השחרור הלה והתקבה, הייתה שמחתנו מעולה בעט על הפרידה הקרובה וההפרקות המשפחתיות. שוחחנו רבות על השחרור הקרב והולן. שאלנו את עצמנו כיצד לשמר על המסתגרות גם בתקופות שלא נהייה יחד במילואים. החלטנו, כי יהיה קרובים זה לזה, נסייע לאלה מאיתנו שיתקלו בקשישים. לקרה השחרור החל יותר ויותר להציג לנו המתරחש בעורף. שאלנו את עצמנו כיצד יתכן שהנהגה המדינית וחלק מן הפיקוד הצבאי הבכיר יהיו כה מנותקים מן המתרחש סביב, כיצד יכולים הם להתנהג בפרקORDER 74' כמו ברבייע באוקטובר 73'? איש מאיתנו לא עסוק מעולם בפוליטיקה, אך הפעם חשונו, כי בבעונו הביתה חובה علينا להביא עימנו את הרוח הרעננה משם. יחד החלטנו לצאת להפגנה, שהמאפין אותה אולי יותר מכל הוא המבוכה. שכן, הדרך בה אנו רוצים לתקן ולהביא את העורף החולה, אינה ברורה לנו די הצורך. המחשבות על הצפיינו בעורף העיסוקו אותנו יותר מכל ביום האחראונים באפריקה. במסיבת הסיום שנרו עד השעות הקטנות של הלילה, אך בשעות המעתות שנוטרו לשינה לא יכולו רבים מאיתנו לעצום עין.

קשה הייתה הפרידה מאפריקה. התקשינו להאמין, כי בבורק המחרת לא נשכחים בויליה באיסמעיליה ואת כוס הקפה לא יכין, כמקובל, זה שיצא מהר לחופש, אלא האשה.

בבוקר האחרון עליינו על החול"מים ויצאנו אל הגשר שמעל לתעלת המים המתוקים, כדי לאבטח את יציאת הכוחות האחרונים. עמדנו מן הצד ונופנו בידים לכוחות היוצאים. את מרביתם הכרנו ב-128 ימי השירות. היחידה של קצ'ה נעה לפניו ואנחנו נשארנו במאסף. ערכנו סיוב פרידה מסביב לויליה, לה הדקנו את הכנוי "מלון המחרל", ונפרדו בעניינים מ"קזינו מחדל", שהפרק לקזינו המפורסם ביותר במוזר-התיכון. קשה היה לעכל את העובדה כי זו הפעם האחרון שאנחנו נסעים על דרך העפר המכילה לתעלת המים המתוקים. ייחדות או"ם שנעו מאחורינו ומיהרו לתקוע את דגליים על התלמידים שהותרו החול"מים, הבחרו לנו, כי זהו סוף פסק לאפריקה שלנו.

בגשר פגשנו את פלוגת השריון של יהונתן. היא חצתה את התעלה בעקבותינו וייחד עימנו נתכבה בסגירת אפריקה. צה"ל התכוון לקיים בגשר מסדר צבאי קומפקטי, לפי כללי הטקס. אנחנו ידענו מראש שהוא לא ילך, והכנו הפתעה משלנו, 128 יוניים, מן השוכך המצרי שבוחוה "שלנו". יונה כל יום שירתנו באפריקה. חשבנו שלפחות השרוינאים, הירודעים כמושמעים יותר, ינהגו לפי כללי הטקס. אך גם להם קרה משהו בחודשים האחרונים. הם גנבו לנו את ההצגה. הפעילו רימוני עשן וצפרו בסירנות. אנחנו הפרחנו את היונים ומה שאמרור היה להיות מסדר הפך לקרנבל. אליו כהן הוריד את הדגל לאיטו. אנחנו, שהיינו אמורים לעמוד דום בחול"מים, ישבנו על דפנות הפלדה – וצילמנו. צילומים אחרונים של המקום, שהיה לנו אסניה בארכואה וחצי החודשים הארכויים בחינו.

חתמנו על הדגל ההיסטורי. הוא יהיה מונח באדרנו של אלי, אלא אם – ונ��וה שלא! – נצרך להוציאו ולהניפו שוב.

אפריקה הלכה ונעלמה באופק, כشعימה נחתם הפרק, שהוא – למורת הכלול, היפה ביותר بحيו של כל אחד מאיתנו. תקופה, בה לא היה לנו, בעצם, בית. אבל היה לנו משפחה נהדרת. חלפנו בנסעה מהירה על הגשר היבשתי. העפנו מבט אחרון במים הזרמיים לאותם בתullah, בטוללת העפר עליה טיפסנו ביום הצליחה, בגדה המצראית עליה נחתנו, בחצר ברודורי סואר, וב"גבעת המתים". הצדענו לבב לחברים שבאו איתנו, ולא חזרו.

achi gibori ha-ta'ula.

מפתח שמות

א

- אוקן, אילן, 283
- אורלב, זבולון, 34, 40
- אורליק, דניאל, 88
- אורוני, עורא, 162
- אזור, משה, 41
- אטינגר, דורול, 109
- אידלסון, דניאל, 88
- איידנברג, ייחיאל, 276
- איילנד, גיורא, 243, 248, 244
- אלנגן, יהונתן, 29
- אלית, אב, 304
- אלית, עוזי, 278
- אנגל, עמנואל, 88
- אסמעיל, פריק אוואל, 136, 35
- איתן, רפאל (רפול), 134, 75
- , 210–207, 133, 121, 19, 139, אדייק, 289, 288, 213
- אכמון, אדייק, 88
- אלגור, מתייהו, 139, 129, 139, יגאל, 205
- אלוני, גיורא, 210, 204
- אלוני, יורם, 317, 309
- אלטמן, אדים, 331, 317, 309, יוסי, 135, 99, 90, 81, 80, אלטשולר, גדרון, 185, 181, 180, 179, 178, 177, 176, 199, 188, 186, אליעזר, דוד (דודו), 51, 50, 39, 23, 18, 13, 116–110, 99, 84, 83, 80, 73, 69, 172, 160, 159, 140, 139, 129–126, 310, 303–300, 290, 282, 281, 214, 316, 314
- אברוסטי, רפי, 109
- אבייטל, גדרון, 244, 237
- אביידי, חיים, 276
- אבן, יעקב (ג'קי), 99, 96, 71
- אבני, אביגדור, 312
- אברהם (מושס), אברהם, 88
- אברמוביץ, אמנון, 98, 97, 96
- אברמוביץ, בנימין (בני), 29
- אגם, יצחק, 138, 104
- אגמון, יעקב, 181
- אדור, ישראל, 276
- ארן, אברהם (ברן), 89, 86–79, 71, 60, 59, 122, 121, 113, 112, 106, 105, 94, 90, 221, 209, 168–163, 135, 132, 130, 281, 280, 266, 265, 239, 225, 222, 308, 307, 301, 300, 299, 296, 285, 325, 324, 318, 316
- אדרת, יונתן, 220
- אהרון, דוד (דודו), 198
- אהרון, חיים, 206
- אהרון, חנן, 199
- אהרון, ציון, 107, 237
- אהרוןני, עופר, 50, 49
- אובירדה, יוסף, 49
- אובירדה, מיכאל, 49
- אהרין, חיים, 216, 88
- אוחנה, מרדכי, 88
- אוליאל, עמי, 85
- און, אייל, 66
- אוסטרוביץ, אבי, 133
- אופיר, גיל (ג'לי), 66, 65
- אופיר, יורם, 92, 85

- בגין, מנחם, 16–18
 בגרד, יחזקאל, 220
 בוטוין, זאב, 88
 בוכובזה, דוד, 242
 בוכנר, יורם, 125
 בולטוריין, זאב, 88
 בורובייז, דרי, 207
 בורובייז, ייחיאל, 88
 ברושטיין, זאב, 319
 ביטון, עיש, 65
 ביתמן, דודו, 276
 בימן, חיים (חיליק), 254, 247
 בללה, אליעזר, 201
 כלום, שלמה, 65
 בן-אייר, אורי, 106, 105, 82
 בן-אייר, ישראל, 184
 בן-אייר, נתן, 188, 186, 185, 180
 בנכניתשטי, שמואל (בן-בן), 317
 בן-גוריון, דוד, 20
 בן-ג'ל, אביגדור (יאנוש), 126
 בן-דב, יצחק, 274, 273
 בנדרוי, אברהם, 333, 205, 204, 117
 בנדרמן, יונה, 38
 בן-דרור, עודד, 260
 בן-הרוש, דוד, 109
 בן-זאב, זהר, 92
 בן-יוסף, אהרון, 64
 בנימיין, ארוץ, 33, 68, 50–48
 בניין, אילן, 85, 62, 47, 33
 בן- יצחק, עופריה, 125
 בן- יצחק, עוזי, 96
 בן-עישי, ישעיהו, 88
 בן-ישי, עמנואל (מנו), 74, 58, 57, 236, 224, 213, 161, 124, 123
 בן-משה, אמריך, 309, 292
 בן-נון, משה, 275
 בן-נון, עמנואל (מנו), 214, 203
 בן-סימון, אליהו, 64
 בן-עוזי, אברהם, 133
 אלפסי, שלמה, 199
 אלתגר, מירון, 30, 29, 27
 אלתרמן, אברהם, 125
 אמריך, אילן, 77
 אנאנצ'ר, גמאל עבר, 36, 13
 אנגל, דני, 259, 240
 אנדרסון, הנס קריסטיאן, 84
 אסד, חאפן אל-, 300, 36
 אסיאג, ציון, 147
 אפל, דוד, 242
 אפרתי, אברנر, 48
 אקסלרוד, עמי יעל, 198, 195
 ארבל, יצחק (פוקס), 211
 ארגוב, רן, 91
 ארד, יגאל, 331
 ארד, שלום, 333, 118, 117
 ארד, שלמה, 334
 ארד, שמואל (שמוליק), 182–178, 173, 307, 299, 267, 263
 ארדיננסט, שלמה, 159–156, 144
 ארוץ, חיים, 166, 164, 109, 107, 95, 74
 ארכיש, מוטי, 300, 296, 257, 222–220, 217, 216
 ארכיש, רמי, 316
 ארו, חנן, 207
 אריאב, דרובן, 49, 48
 ארליך, שמחה, 35, 18, 17
 ארליךמן, חגית, 217
 ארצי, אדית, 332
 ארכיש, רמי, 308
 אשאול, פריק סעד אידין, 93, 61, 60, 35, 169, 163, 162, 143, 136, 130, 118
 אשכול, אמנון, 293, 292
 אשכנזי, יוסי, 183
 אשכנזי, מוטי, 124, 118–116
 אשרוביץ, אריה, 218
 בּ
 בארי, מרט, 260
 בגה, אמריך, 294

- ברעם, מיכה, 334
 ברץ, אריה, 28
 ברצ'זון, מוטי, 183
 ברק, אהוד, 23, 225–239
 ברק, איהן, 255, 245, 242–245
 ברקאי, זאב, 298, 289
 ברקאי, יעקב, 69
 ברקאי, יוסי, 201
 ברקר, דן, 319
 ברדר, רואבן, 88
 בר-שרה, עומר, 243
- ג**
- גביש, ישעיהו (שיקה), 129, 116, 113
 גבע, אלי, 218
 גדרון, אילן, 291, 290, 66, 65, 32, 299
 גדרון, משה (מוסיק), 290, 65
 גוטמן, יפתח, 333, 307
 גוטקין, איתן, 231
 גולדבלט, מנשה, 332
 גולדברג, רמי, 31, 30
 גולדמן, מיק, 67
 גולדשטיין, ישראל, 294
 גולן, אמנון, 273
 גולן, מיכאל, 278
 גונן (גורודיש), שמואל (שמוליק), 12, 74–72, 61–59, 51, 50, 18, 15, 13, 106, 105, 99, 95, 94, 86–78
 גונן, דני, 129, 125, 122–120, 116–110
 גונן, יואל, 167, 160–153, 145, 138, 135
 גונן, חיים, 222, 221, 206, 190, 179, 172
 גונן, יוסי, 288, 284, 281, 267–263, 255
 גונן, דניאל, 310, 305–300, 299, 291, 289
 גונן, דניאל, 316, 314, 311
 גונן, דניאל, 182
 גונן, יואל, 168, 167, 164
 גור, מרדכי (מוודה), 324, 21
 גור-אריה, אלכס, 276
 גור-אריה, אליהו, 66
 בנדצבי, ניר, 322
 בנדצבי, עוזי, 165, 246, 245, 244
 בנדישון, רחמים, 182
 בנדישון, שמעון, 218
 בנדישך, אהוד, 67
 בצד, אהוד, 277
 בר, אילן, 183
 בר, יהודה ("יד בית"), 214–207, 22, 19, 214–207, 22, 19, 335, 288, 277, 272
 בר, רוני, 219
 בראון, אריה, 303, 115–113
 ברבש, אביגדור, 182
 ברגמן, אהרון, 141
 ברגמן, רונן, 141
 ברגר, יוסי, 220
 ברויינק, פנהס (פיני), 230
 ברוידיא, אריה (הרי), 58
 ברוך, אהוד, 309
 ברוכי, נחום, 331, 319
 ברום, יואב, 126, 112, 110, 105, 104, 190–186, 182, 179–173, 166, 137
 ברונר, אילן, 334, 206, 201, 200
 ברונר, אילן, 64, 63
 בריטנר, יצחק, 89
 ברילובסקי, שלמה (שלומיק), 192
 ברין, ארנון, 64
 בריק, יצחק, 290, 88–86, 77, 66, 318
 ברל, זאב, 65
 ברלב, אברהם, 317
 ברלב, חיים, 104, 51, 50, 17, 15, 11, 132–129, 126, 125, 116, 115, 106, 169, 160, 159, 141, 140, 139, 138, 191, 190, 186, 183, 175, 172, 171
 ברלב, חיים, 303, 302, 300, 284, 265, 222, 221
 ברלב, רפי, 334, 317–310
 ברלב, גדי, 190, 186, 175, 138, 104, 201
 ברמן, אברהם, 292, 166, 164

- זעירא, יעקב, 319
 זפקו, יגאל, 63, 62
 זדר, יוסף, 272
 זוחיה, דוד, 294, 293
 זוחיה, שבתאי (שבי), 297, 294, 293
- ח**
- חגאי, גיורא, 230
 חורק, דוד, 91, 85
 חופי, יצחק (חיקה), 134, 116
 חזק בاري, 276
 חי, יוסי, 285, 279, 165
 חיים, ראוּבָן, 88
 חייםוביץ, יעקב (קיי), 280, 245, 244, 165
 חיסידאי, יעקב, 332
 חכמים, יעקב (ג'קי), 254, 231–229
 חכם, רוני, 326
 חלה, שלום, 66
 חן, יעקב, 88
 חצroneי, מאיר, 88
 חרמוני, אבנر, 254
- ט**
- טואף, מיכאל, 109
 טויג, אריה, 66
 טחון, מאיר, 312
 טיכטל, יצחק, 280
 טיל, יאיר, 290, 85
 טל, יהודה, 96
 טל, ישראל (טליק), 115, 106, 105, 85
 טל, יAIR, 217, 172, 169, 164, 140, 139, 132
 טמיר, אביך, 315, 290
 טמיר, אברשה, 161, 118, 117, 22, 21, 15
 טמיר, משה (צ'יקו), 307, 285, 271, 270, 223, 214–203
 טמיר, אברשה, 336, 335, 334, 324
 טנאה, אהרון, 249
 טננבוים, ידין, 50, 49
 טרוטטלר, יעקב, 66, 64, 27, 25
- וידמן, רפי, 276
 ויזל, מאיר, 106–99, 72, 41
 ויינברג, יוסי, 220
 ויינר, בֶּן־צִוּן (בןציז), 165, 122, 119
 וייס, אבי, 301, 280, 279, 278, 244
 וייסמן, אריה, 313, 312
 ויליאן, דן, 64
 ויסהוף, רוני, 260
 וייצמן, עוז, 160, 159
 וישנסקי, יגאל, 230
 וישנסקי, אל, 154
 ויתקין, משה, 88, 87
 ול, יעקב, 319
 ולישט, איתן, 165, 88
 יעקובי, שמעון, 109
 זקן, חיים, 331
 זקס, שלמה, 162
 וקסלר, ישע, 292, 282, 91, 85, 68, 49
 וקסלר, משה, 317, 309, 308
 ורבכיג, נחום, 292
 ורדי, מיכאל, 240–236, 180, 69–67
 ורדי, רפאל, 68
- ז**
- זאבי, רחבעם (גנדי), 139, 128, 84, 83
 זדרה, אברהם, 312
 זכרי, אברהם, 312
 זוהר, אביה, 292, 273
 זוהר, דוד, 327, 326
 זוהר, ישע, 242, 241
 זיו, דן, 278–275, 217, 214, 207
 זיוביש, יוסף (יוסי), 309, 93, 91, 85
 זילבר, ברנרד, 317
 זילבר, דוד (דורדי), 206, 205
 זמיר, צבי, 182, 141, 140, 139
 זמר, חנה, 115
 זעירא, אל, 139, 89, 38, 13

- טריסטר, גיל, 231
טרנס, קי, 64
- ו**
- יריב, אהרון, 139
יריב, מתניה, 319
ירקוני, יפה, 165
ישראל, אפרים, 319
- כ**
- כהן, אלוי, 270, 214, 213, 208, 203, 22, 340, 339, 334, 280, 271
כהן, אליעזר (צ'יטה), 54, 53
כהן, בועז, 291, 282, 85
כהן, גדי, 91
כהן, גיורא, 291
כהן, דוד, 148, 147
כהן, יכין, 291
כהן, ישראל, 88
כהן, עמיקם, 77
כהן, שי, 66, 65
כהן, שמעון, 309, 88
כהנא, גדר, 182
כוכב, שמשון, 201, 199
בורש, פרץ, 319
כספי, אליעזר, 200
כספי, ירושאל, 242
כפרי, ניסן, 295, 77
כץ, יהושע, 220
כרמי, נדב, 307
כרמל, בן-צין (בנצי), 189, 104, 95, 84
כרמל, שמואל (شمוליק), 190
כרמל, הלה, 291
כרמל, שמואל (شمוליק), 291
- ל**
- לב, גיורא, 296, 220, 217, 107
לבל, אסא, 326
לבנה, דן, 319
לבנון, ארז, 146
להב, אלוי, 260
להט, שלמה (צ'יז), 113, 47
לוגסי, יוסי, 205
- יאיר, יורם ("יה-יה"), 308, 262, 24, 22, 7, 56, 49, 35, 28, 23, 149, 148, 121, 109, 97, 75, 58, 241, 233, 229–225, 195, 180, 178
יאiry, דליה, 262, 23
יאiry, עוזי, 274, 269, 265–261, 248, 244
יאורי, אסף, 318, 165, 90–86, 77
יאורי, גדי, 276
יהודאי, גדי, 255
יחל, רזי, 192
זובג, צבקה, 231
יוסף, דני, 333, 317, 287
יחזקאל, בצלאל, 201
יכני, יעקב, 231
ימני, מאיר, 295
יםס, מרק, 283
ינאי, גיורא, 292
ינאי, שלמה, 309, 292, 282, 137, 85
על, רזי, 246, 242, 233, 232, 226, 57
יעקב, ערן, 147
יפה, אבי, 101, 41
יפה, אברהם, 321
יפה, אורן, 320
יפה, אייל, 321
יפה, דובי, 307
יפה, יוסי, 183, 165, 124, 119, 118, 326, 324
יפה, עמר, 85, 69–67, 61, 48, 47, 33, 89, 86
לב, אסא, 326
לבנה, דן, 319
לבנון, ארז, 146
להב, אלוי, 260
להט, שלמה (צ'יז), 113, 47
לוגסי, יוסי, 205
- יפת, עובדיה, 66
יצחק, דני, 165
יצחק, נח, 40
צחקי, יגאל, 88

- מוס, שאל, 183, 117, 26
 מונק, אהוד, 153, 148, 147
 מורג, גיורא, 319
 מודודיש, אביגיון, 279
 מוזר, חיים, 88
 מוזח, אליל, 318
 מוזח, רחמים, 331
 מט, דני, 69, 35, 32, 21–19, 13, 9, 121, 120, 118, 117, 112, 76–74, 189, 187, 173, 161, 133, 122, 220, 214, 211–206, 199, 197, 275, 272, 271, 265, 257, 225, 302, 301, 298, 290–285, 280, 333, 316, 308
 מט, יIRON, 308, 290–288, 85, 69
 מטופת, ישראל, 91, 85
 מירנן, בנימין, 274
 מיכאל, איתן, 261, 259, 236
 מילס, יצחק, 153
 מילר, שאול, 254, 232, 231, 228
 מימון, אהרי, 298
 מינץ, שלמה, 232, 230
 מלכין, איתן, 201, 199
 ממן, מקס, 102, 76
 מנדרוז, מנחם (מנדי), 295
 מנדרל, אברהם (אלברט), 42, 161–158, 155, 78, 71, 61, 53–51
 מנואלי, שמעון, 188, 179
 מנור, אילן, 282
 מנור, דודו, 153
 מנור, יוחנן (AMIL), 285, 279, 165
 מנהם, שמואל, 44
 מסטבאות, שלמה, 218
 מליטון, אליהו, 66
 מעין, חגי, 23
 מעין, עמיים, 108
 מצא, אלברט, 312
 מצפון, רפי, 313
 מרגל, אהרון, 254, 246, 240–233, 226
 לוי, אוריה, 219
 לוי, אסף, 97
 לוי, ויקטור, 320, 271, 203
 לוי, חיים, 50, 49
 לוי, יצחק, 31, 30
 לוי, יקי, 254, 231, 229, 227
 לוי, מותי, 73
 לוי, משה, 183, 32, 31, 30
 לוי, רפי, 109
 לוייט, שמואל, 65
 לוויטה, עוזי, 272, 217
 לוין, שלמה, 41
 לוינסון, דורון, 291
 לונץ, מנחם, 88
 לפופ, נסים, 285, 279
 ליאור, ישראל, 84
 ליבנה, פנחס (פיני), 235, 234, 227
 ליברך, דמי, 254, 251
 ליזרוביץ, משה, 309
 ליכטמן, זאביק, 179, 178, 104
 ליס, איתן, 203, 271
 ליפקינ-שחק, אמנון, 56, 248, 247, 227, 225
 ליפשיץ, מאיר, 262
 לנצנער (לב צור), עוזי, 28
 לסקוב, חיים, 19
 לסקוב, ראוון, 272
 לפידות, יעקב, 319, 290, 164
 לצטר, יורם, 45, 44
 לקר, יגאל, 69
- כ**
- מאיר, גולדה, 84, 39, 36, 17, 14, 13
 מעין, חגי, 23
 מעין, עמיים, 214, 169, 142, 141, 139, 129, 113
 מצא, אלברט, 336, 324, 223, 222
 מאמון, סעד, 170, 143, 136
 מק, חנןאל, 281
 מגן, קלמן, 160, 135, 119, 79, 54, 48
 מוגן, קלמן, 206, 164

- מ** מרדכי, יצחק (איציק), 9, 56, 57, 22, 14, 161, 124, 122, 70
סנגור, מרדכי, 254, 257, 249–224, 124, 122, 70
סנה, אפרים, 227, 235, 250, 251, 251, 266, 266, 261
סעדיאן, מרדכי, 88, 205, 304, 296, 295, 266, 261
ספר, דן, 86, 89, 91, 332, 21, 21
מרקוטו, משה, 173, 264, 181, 181
סקל, עמנואל, 58, 96, 146, 137
סרי, חנן, 220, 220
סתויו, אלישע, 66, 66
נ נאדל, סמי, 220
נאמן, יורם, 198
נהרי, יורם (ימי), 198
נדלמן, יצחק, 275, 278
נווה, דוד, 30, 30
נוהה, הלהל, 69
נווי, פנחס (אלולש), 25
נועם, שלמה, 88
נור, צביקי, 217, 277, 207
ניסן, יששכר, 272
ニצונִי, שלמה, 28
ニיקסוןִ, ריצ'רד, 302
ניר, נתן (נתקה), 77, 87, 90, 91
נעימים, אליהו, 280, 278, 165–163
נעימים, יוסי, 231
נירה, יהבל, 27, 29, 92
ס סדרת, אנואר, 13, 16, 39–35, 53, 136
עמית, אליהו, 108
עמיקם, אמנוח, 109, 219, 295, 296
עמידר, גבי, 32, 54, 61, 63, 79
עמידר, דוד (דודו), 308, 319, 324
עמידת, דוד (דודו), 325, 328, 330, 331
עמית, זאב (זאב'לה), 59, 297
עפרון, שמואל, 216, 287, 305, 317
עצמון, ניצן, 319
עצמון, עמרי, 182
ערמן, אברהם, 32
ערמן, אסתר, 32
ערמן, שלמה, 29–32
ט פאקולטה, יהודה, 150
שלומון, חיים, 107, 298
שלומון, צפניה, 328
חלוצתי אמוני, 328

- צוק, בוסתן, 319
- צוקר, רפואי, 307, 299, 182
- צור, צבי, 331
- צוריאל, ישראל, 330–326
- צימר, צבי, 28
- ציפורי, מרדכי (מותקה), 172
- צירמן,AMI, 283
- צלה, אברהם, 287
- צפריר, בן-ציון, 204
- פ**
- קאורל, יצחק, 162
- קדוש, מאיר, 66
- קרמנוני, אסא, 278, 277
- קהלני, אביגדור, 33
- קהלני, עמנואל, 108
- קורנץ, גיורא, 294
- קורנץ, אורית, 108
- קימלמן, יגאל, 332
- קיסינגגר, הנרי, 308, 301, 134, 114, 319
- קילוביץ, צביקה, 233
- קלין, חיים, 108
- קלין, פטר, 88
- קלמנוביץ, איתן, 57
- קמחי, מרדכי, 49
- קנוו, אבי, 21, 287, 270, 205, 203, 307
- קניג, עמרם, 88
- קופטה, מיכה, 198, 197, 194, 193, 70, 69
- קפלן, אבנר, 70
- קפלן, יונתן (יוני), 23, 306, 304, 296, 198–191, 305, 305, 70
- קפלן, יוסי, 70
- קפלן, ישראל, 70
- קפלן, עמרם, 70
- קציר, דב, 321
- קרון, אריה, 79, 164, 135, 90, 89, 82, 324
- קרניאל, ישראל, 147
- פוצוק, אליעזר, 319
- פורטיס, אפרים, 272, 162
- פז, מרדכי (מוטי), 58
- פטר, מיכאל, 201
- פיין, מרדכי, 92
- פיקטנברג, איתן, 232, 230, 227
- פינקלשטיין, גדי, 238
- פיק, ירון, 187
- פיקר, ברוך, 66
- פירו, שמשון, 233
- פירעם, נתן, 294, 165
- פירעם, עופר, 309, 85
- פישר, אמיתי, 274
- פלג, אלישע, 88
- פלג, יהוא, 319
- פלד, בני, 142–139, 132, 115, 39, 164
- פלד, יהודה (פללה), 167, 84
- פלד, יוסי, 27
- פלד, משה, 277
- פלשנ, פליקס, 312
- פנט, יצחקאל, 331
- פרדקין, יוסי, 285
- פרומר, עוזי, 288
- פרטר, יעקב, 290, 66–62
- פרידמן, יוני, 108
- פרידמן, עמי, 186, 176, 175, 175
- פרידמן, צבי (הגיינגי), 214
- פרידנולדיך, יורם, 190
- פרנק, יצחק, 319
- פרנקו, שמואל, 321
- פרץ,-Amotz, 66
- פרץ, נפתלי, 88
- פרק, אריה, 220
- צ**
- צדוקני, יוסי, 280
- צובנער, יונתן, 27, 26
- צובנער, עוזי, 48
- צוויג, עמי, 278, 276

,146 ,104 ,103 ,100 ,74 ,72 ,71 ,69
 ,192–184 ,181–173 ,166 ,164 ,147
 ,300 ,295 ,218–216 ,206 ,202–198

316

קרנסקי, גדי, 328
 קריסטיאני, 91

ג

ראוכברגר, שלמה, 287
 רבון, יוסי, 235

- ש**
- שאלתיאל, אבי, 109
 שגיא, אלין, 182 ,181
 שגיא, יהושע, 18
 שגיר, מיכה, 333 ,334
 שרה, זאביק, 199 ,201
 שרה, יצחק, 292 ,321
 שובל, שאול, 206 ,204
 שוחם, גיורא, 242
 שוחם, יצחק, 126
 שורץ, ירון, 149 ,148 ,147
 שלמן, אפרים (אפי'), 102 ,103
 שנורי, יהיאל, 196
 שנורי, נתן, 70
 201 ,198–191 ,122
 267 ,243 ,227 ,226 ,220–218
 304
 שוע, אבידע, 23
 שור, דן, 64
 שורק, אלין, 58 ,236 ,232 ,231 ,224
 266 ,264 ,261 ,259 ,255
 שושני, מקסים, 285 ,216 ,206 ,205
 333
 שחם, יוסף, 319
 שחף, חיים, 233
 שטייגר, מאיר, 89
 שטינין, שרגא, 278
 שטרנברג, דורון, 48 ,309
 שי, נחמן, 334
 שיואון, דב, 106
 שיואון, דוד, 68
 שילוני, יגאל, 199
 שנדרל, ישראלי, 201 ,197 ,196
 שיך, זאב, 84
 שידי, יוסי, 97
 שלו, אריה, 38
- רביב, טוביה, 295 ,216 ,164 ,96 ,74
 רביב, דני, 49 ,48 ,137–134 ,85
 רביב, דניאל, 314 ,311 ,310 ,307
 ר宾, יצחק, 166 ,73
 רבין, ערד, 68
 דריינסקי, שרגא, 69
 דריין, עמית, 121
 רובין, דורון, 264 ,58
 רובינשטיין, אמנון, 98
 רוגוז'ינסקי, שלמה (שומיק), 192
 רוזנברג, אברהם, 89
 רוזנברג, נחום, 27
 רוזנפלד, שלום, 260
 רוזנטרייד, יצחק, 255
 רוט, יצחק, 26
 רומפלר, עובדיה, 206
 רון, יגאל, 319
 רונן, יורם, 285
 רוסקיס, ריאובן, 30 ,31 ,32
 רן, אברהם, 279
 רז, אילן, 231 ,230 ,229
 רחמין, שלמה, 88
 רטר, מרדכי, 92 ,85 ,29
 ריבנחרץ, ישראל, 309
 ריבניצ'ץ, מנחם, 276
 ריס, זאב, 319
 רם, זאב, 318 ,295 ,290 ,137
 רם, צבי, 164
 רמפל, פירד, 50
 רענן, אורית, 108
 רפאליל, חמייר, 91 ,85 ,49
 רשף, אמנון, 15 ,15 ,61 ,55 ,53 ,52 ,27 ,25

מקבלי העיטורים בחזית הדרום

עיטור הגבורה

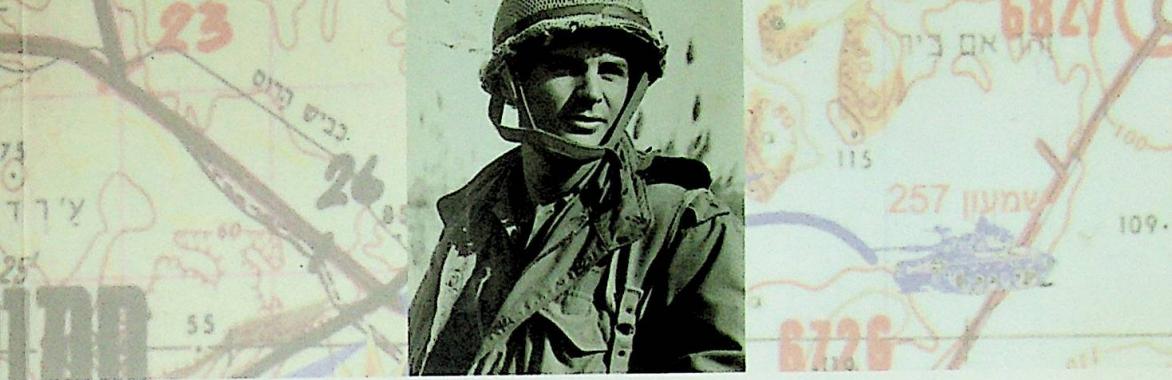
רפאל אלון, גדרון גלעדי ז"ל, משה לוי, יובל נריה, שלמה ערמן ז"ל, אסא קדרמוני ז"ל.

עיטור העוז

בנימין אברמוביץ, משה אדרי ז"ל, אילן אוקו, אברהם אלמוג, אבנר אפרתי ז"ל, עמי יעל אקסלרויד ז"ל, שלמה בלבן ז"ל, ישראאל בן-ארי ז"ל, דניאל בן-עזיוון, הרי ברוירדא, יואב ברום ז"ל, יצחק בריק, מנשה גולדבלט, מיכאל גולדמן ז"ל, חיים גליק, יהודה גלר, מנחם גנון, דב גרשטיין, דוד אברדורם, יהודה אהרון, איברוהים אל טושאנ, גדרון דברוצקי ז"ל, יהודה רהלי, יגאל הלוי ז"ל, ישע דותן, מיכאל ורדי ז"ל, חיים זקן, יוסף זובייש ז"ל, יהודה חורדה ז"ל, דוד חזק, עמר יפה ז"ל, רם כהן, מנחם כץ, ד"ר גבי כנען ז"ל, רם לוין ז"ל, אויר למבוג, יורם לצטר ז"ל, בנימין מירוץ, יצחק מרדי, אברהם משולם ז"ל, משה סוקני, שמעון סירקין, עמנואל סקל, רפאל סעד, מרדי פז, אביחיל פלד, יוסף פרדקין, צבי צור, חיים קלין, עלי קמחי ז"ל, יצחק רוזנגרטן, מרדי רטר ז"ל, דוד רשלך ז"ל, גבריאל שלו, אליו שורק, זאב שפס ז"ל, נמרוד שרון ז"ל, מאיר שררכי, אליו הושן ז"ל.

עיטור המופת

ובлон אורלב, יוסף אוביידה ז"ל, אבי אוסטרוביץ ז"ל, יורם אופיר ז"ל, גיל אופיר,-Amir אוכיראי ז"ל, יהונתן אילני ז"ל, אריה אלוני ז"ל, אדם אלטמן ז"ל, יוסף אלטמן, מרדי אליאני, אברהם אלתרמן, שמ-טוב אשכנזי, ד"ר עוזי ברוק, מאיר בן-חמים, רפאל בוק, מיכאל ברוט, אליו בז'אהרין ז"ל, יהושע בר-אורן, יורים בר-גיל, אויר בר-סלע, יוסף בקמן ז"ל, אריה ברץ ז"ל, משה בן-נון ז"ל, עמנואל בן-ישי ז"ל, איתן בר-זאב, מיכאל ברקאי ז"ל, אחרים ברעלי ז"ל, אליעזר גברי, אילן גדרון ז"ל, מנחם גנון, מיכה גלעד ז"ל, אבי גורן, אהוד גורדון ז"ל, דוד גלוד ז"ל, מקס גלד, חיים גרובר ז"ל, אהוד דוניגר ז"ל, יהודה דובדבני, ישע דותן, נעם דבר ז"ל, גבריאל הלה ז"ל, שמואל הרמתי ז"ל, ד"ר נפתלי הרט, שמעון ועקרין ז"ל, בן-צימון וקר, אליו חסן ז"ל, ידין תנכזים ז"ל, אייר טל, ד"ר מיכאל טואט, אליו בוילנט, רז הל, מנום יוקר, יוסף יעיז, מרק ימס ז"ל, שלמה ינא, יעקב פתח, צבי יעקובסון, ניסן כפרי, ישראל כספי, בני כרמל, איתן לוטנברג ז"ל, זאב LICHTMAN, עוזי לנצר (לב-צורך), ד"ר רואבן לסקוב, אורי לינר, שאול מוזס, עמי מורה, עידו מורה,IRON מט, בנימין מירוץ, זאב מג'ר, יעקב מנדרלזיס ז"ל, יצחק מאור ז"ל, יורם נהרי, שלמה ניצני, שמעון טריקין, דוד עמית, ד"ר דוד עוזא, יעקב פרטר, אפרים פרוטיס, אמיתי פישר, מרדי פין ז"ל, עמנואל קהלני ז"ל, אמנון קניגסברג, גדרשף ז"ל, אורי רוזנשטיין, ישראל רוזנבלט, יהושע רופפורט, מרדי רטר ז"ל (קיבל שני עיטורים), עמי שבג, משה שחור, אלישיבشمשי, אריה שני, גדרון שנן ז"ל, שמואל שקד, רון שצ'ר ז"ל, מאיר שררכי, משה שפירא, צבי שחק, חגית חור ז"ל.

אלון כפיר, עיתונאי ומו"ל, היה חובש פלוגתי בחה"ן ביחידת המילואים של חטיבת הצנחנים. בליל 15-16 באוקטובר 1973 היה באחת משש סיירות הגומי הראשוניות שצליחו את תעלת סואץ. השידור לעורף: "אקרפולקו" - מילת הקוד לכיבוש ראש הגשר ממערב לתעלה, חולל את המפנה במלחמה.

30 שנה לאחר המלחמה, שהותירה זכרונות וצלקות אצל כל מי שהשתתף בה, הוא כותב על אחיו גיבוריו התעלה - אנשי המעווזים, לוחמי הרימון, הצנחנים, ההנדסה והתוchnנים, שניצחו את המלחמה בחזית הדром. הייתה זו מלחמה על הבית, על העורף, על המדינה, שמאז 1948 לא הייתה בסכנה קיומיתגדולה כל-כך. אחיו גיבורי התעלה הוא ספרם של לוחמי הסדר וهمילואים, שנלחמו בקרבות הבלימה, החווה הסינית, חמותל, מיסורי, הצלילה, ראש הגשר, החיז' החקלאי והעיר סואץ. ספר חובה לאלה שהיו שם ולדור שלא ידע את מלחמת יום הכהפורים.

ידיעות אחרונות • ספרי חמד

